

A. 8

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

PLVTARCHI CHAERONENSIS

QVAE SVPERSVNT OMNIA.

CVM ADNOTATIONIBVS VARIORVM
ADJECTAQVE LECTIONIS DIVERSITATE.

OPERA

JOANNIS GEORGII HVTTEN

PHILOS. MAG. ET SCHOL. ANATOL. TVBING. RECTORIS.

J. G. H.

VOLV MEN QVINTVM

T V B I N G A E

IMPENSIS JOANNIS GEORGII COTTAE

CIDIDCCXCIII

3996

92.399

12

Facile nimirum observabis, me in annotationibus, quibus *Vitae Demosthenis & Ciceronis* erant illustrandae, quodam modo a consuetudine, qua in reliquis Vitis usus sum, decessisse, cum plura, qualia alibi prorsus omisi, notaverim, omninoque in excerpendis colligendisque Variorum notis largior fuerim & copiosior. At si quid hac in re peccasse videar, satis tamen abs Te ipso me excusatum iri confido, si intellexeris, quid spectaverim, vel quam re adductus, id consilii esse capiendum censuerim. Cum enim eadem Vitae a *Philippo Barton* Oxonii Anno MDCCXLIV. separatim editae fuerunt, praeter latinam versionem, ab ipso confectam, notis Eiusdem & observationibus illustratae, meum esse statui, ex illis pari cura atque attentione, qua reliquos commentatores hactenus consului, notare, excerpere, & quidquid convenire videatur, usui nostrae editionis accommodare. Tantum abfuit, ut prolixitatem copiamque notarum, inde oriendam, in vitio ponerem, ut me ipsum negligentiae non defendendae accusarem, si *Bartonianae* in illustrando Plutarcho curae rationem non habuisssem. Ipse *Reiske* non dubitavit, omnes & singulas *Bartoni* notas suae editioni integras separatim inferere, idque ratione, me iudice, minus commoda, qua scilicet haud raro unum idemque, a pluribus observatum, bis terve diversis locis notatum occurrit. Quid ergo me impedire aut deterrere potuit, quo minus *Reiskii* vestigia sequerer, & cum fautoribus nostrae editionis ea, quae *Bartono* debemus, quoad instituto nostro fuit conforme, communicarem. Ad hoc accedit, quod meis optatis, & jam longo ex
tem-

tempore initis consiliis, singularem earandem Vitarum editionem concinnandi, Bibliopola, cujus in omni re libraria adjuvanda ornaudaque industria, nemini non satis dudum perspecta & probata, meo quidem testimonio, mea laude & commendatione non eget, satisfacere haud recusaverit. Lubentissime fateor, maxime necessarium & optabile id me duxisse in usum studiosae Juventutis, cujus, meo saltim iudicio, plurimum interest, mature & ex ipsis fontibus eos accuratius nosse, quorum scripta, ut legat relegatque, ad quorum ingenium ut sese potissimum conformet, quos ut imitetur, nunquam non excitatur, & optimo jure est excitanda. Quare nolui in hoc ipso Volumine brevior sive in annotando parcior esse, quam in ista singulari editione, quae, verborum rerumque indice instructa, brevi tempore divulgabitur.

Restat adhuc, quod huic Volumini *Vitam Artaxerxis* inferens, ab ordine discefferim, quem Henr. Stephanus, Editor Francofurtanus, Bryanus receperunt, & Reiske retinuit. Priorum editionum ratio haberi non potest, cum alia alium sequatur ordinem. Attamen, qui rem accuratius perpendit, temeritatis certe me non inculpabit. Post *Demosthenis & Cicero- nis Vitas* ex ordine consueto ad *Demetrii & Antonii Vitas* fuisset transeundum. Quas cum prolixiores viderem, ita ut, illis receptis, limites, singulis editionis nostrae voluminibus determinatos, & pretio, quo veneunt, aequissima ratione respondententes, nimis transgrederer; satius duxi, meo arbitrato unam alteramve vitam, neglecto Reiskeiano ordine, huic Volumini ad-

jungere, ut iusta ejus proportio observaretur, neque
 nimium sequenti Volumini, quo *Vitae parallelae* ab-
 solutae apparebunt, detraheretur. Cum nulla, five
 rerum five temporis rationem spectaveris, in *Vitis* ad-
 est necessaria connexio, qua se sequantur; meri sane
 arbitrii res est, quo ordine sistantur.

Amicorum nostri Plutarchi, qui novi accesserunt,
 nomina in Catalogo, sequenti Volumini praefigendo,
 recensentur.

Vale, Lector Benevole! Fave Plutarcho nostro.
 Fave mihi. Dabam Tubingae Cal. Novembr.
 MDCCXCIII.

PLUTARCHI
VITARVM PARALLELARVM

PARS QVINTA.

CONTINENS

PHOCIONEM, CATONEM MINOREM, AGIN,
CLEOMENEM, GRACCHOS, DEMO-
STHENEM, CICERONEM, ARTA-
XERXEM.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.

Η ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ.

Φ Ω Κ Ι Ω Ν.

Δημάδης ὁ ῥήτωρ, ἰχύων μὲν ἐν ταῖς Ἀθήναις διὰ τὸ πρὸς χάριν πολιτεύεσθαι Μακεδόνων καὶ Ἀντιπάτρως, πολλὰ δὲ γράφειν καὶ λέγειν ἀναγκαζόμενος παρὰ τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως καὶ τὸ ἦθος, ἔλεγε συγγνώμης ἄξιός εἶναι, πολιτευόμενος τὰ ναύαγια τῆς πόλεως. τῆτο δ' εἰ καὶ τῷ ῥήματι ἰσχυρότερον εἴρηται, δόξειεν ἂν ἀληθὲς εἶναι, μετενεχθὲν ἐπὶ τὴν Φωκίανος πολιτείαν. Δημάδης μὲν γὰρ αὐτὸς ἦν ναύαγιον τῆς πόλεως, ἕτως ἀσελγῶς βιώσας καὶ πολιτευσάμενος, ὡς Ἀντίπατρον εἰπεῖν ἐπ' αὐτῆ γέροντος ἤδη γεγονότος, ὅτι, καθάπερ ἱερεῖς διαπεπραγμένε, γλῶσσα καὶ κοιλία μόνον ἀπολέλειπται· τὴν δὲ Φωκίανος ἀρετὴν, ὡσπερ ἀνταγωνιστῆ, βαρεῖ καὶ βιαίῳ καιρῷ συλλαχῆσαν, αἱ τύχαι τῆς Ἑλλάδος ἀμαυρὰν καὶ ἀλαμπῆ πρὸς δόξαν ἐποίησαν. ἔ γὰρ Σοφοκλεῖ γε προσεβλήον ἀδελτῆ² ποιῶντι τὴν ἀρετὴν, ἐν οἷς Φησίν·

Ἄλλ'

¹ Teste H. Steph. in quibusd. legitur τῷ ῥήτορι, quod Mof. Duf. haud displicet.

² R. subaud. monet διὰ τὰς τύχας γεγεννημένην, debilitatam & imminuatam a rerum adversitatibus. Sophocelis versus extant in *Antigona*, v. 573. & 574.

Ἄλλ' ἔ γάρ, ὦ ἄναξ, ἐδ' ὅς ἂν βλασῆ, μένει

Νῆς τοῖς κακῶς πράξασιν, ἄλλ' ἐξίσταται.

τοσῶτον δὲ τῇ τύχῃ δοτέον, ἀντιταττομένη πρὸς τὰς ἀγαθὰς ἀνδρας, ἰχϋειν, ὅσον ἀντὶ τῆς ἀξίας τιμῆς καὶ χάριτος ἐνίοις ψόγος πονηρὸς καὶ διαβολὰς ἐπιφέρεισαν, τὴν πίσιν ἀδενεσέρων ποιεῖν τῆς ἀρετῆς.

II. Καίτοι δοκῶσιν οἱ δῆμοι μᾶλλον εἰς τὰς ἀγαθὰς ἐξυβρίζειν, ὅταν εὐτυχεῶσιν ¹, ὑπὸ πραγμάτων μεγάλων καὶ δυνάμεως ἐπαιρόμενοι συμβαίνει ² δὲ τῆ ναντίον. αἰεὶ γὰρ αἱ συμφοραὶ πικρὰ μὲν τὰ ἤθη καὶ μικρόλυπα ³ καὶ ἀπροσφαλῆ πρὸς ὀργὰς ποιῶσι, δύσκολον δὲ τὴν ἀκοήν καὶ τραχεῖαν, ὑπὸ παντὸς λόγου καὶ ῥήματος τόνον ἔχοντος ἐνοχλημένην. ὁ δ' ἐπιτιμῶν τοῖς ἐξαμαρτανόμενοις ἐξουεῖδίζει τὰ δυσυχήματα δοκεῖ, καὶ καταφρονεῖν ὁ παρρησιαζόμενος. καὶ καθάπερ τὸ μέλι λυπεῖ τὰ τετρωμένα καὶ ἠλκωμένα μέρη τῆ σώματος, ἔτως πολλὰκις οἱ ἀληθινοὶ καὶ νῦν ἔχοντες λόγοι δάκρυσι καὶ παροξύνουσι τὰς κακῶς πράττοντας, ἐν μὴ προσηνεῖς ὡσι καὶ συνείκοντες ⁴. ὡσπερ ἀμέλει τὸ ἡδὺ μενοεικὲς ⁵ ὁ ποιητῆς κέκληκεν, ὡς τῶ ἡδομένῳ ⁶ τῆς ψυχῆς ὑπεῖκον, καὶ μὴ μαχόμενον, μηδ' ἀνίτυπῆν. καὶ γὰρ ἕμιμα φλεγμαῖνον ἦδιστα τοῖς σιεροῖς καὶ ἀλαμπέσιν ἐνδιατρίβει χρώμασι, τὰ δ' αὐγὴν ἔχοντα καὶ φῶς ἀπο-
σρέφε-

¹ Sic R. dedit auctoritate Juntinae, pro vulg. ὅταν δοκῶσιν εὐτυχεῖν. Eandem lectionem in quibusdam esse, testatur H. Steph. In Junt. quidem non est εὐτυχεῶσιν, sed ἐντυχεῶσιν, quod & V. habet.

² Sic V. quod Mos. Duf. maluit, & R. dedit. Vulgo συμβαίνειν.

³ V. μικρολόγα.

⁴ Junt. συνέκοντες. V. ex ead. idem.

⁵ Vocabulum apud Homer. saepius obvium, ε μένος, animus, audacia, & fervor animi, & εἶλω, cedo, deductum.

⁶ Cusf. & Dacer. leg. censent οἰδευμένῳ. Id sequuntur Kind & Schirach. Vulgatam tuentur Br. & Mos. Duf. cum & ἦδιστα mox sequatur.

ερίφεται. καὶ πόλις ἐν τύχαις ἀβελητοῖς γενομένη ψυφοδέες καὶ τρυφεράν ἐσι δι' ἀθύνειαν ἀνέχεσθαι παρρησίας, ὅτε μάλιστα δεῖται, τῶν πραγμάτων ἀναφορὰν ἀμαρτήματος ἢ ἐχόντων. διὸ πάντῃ σφαλερὸν ἢ τοιαύτη πολιτεία. συναπόλλυσι γὰρ τὸν πρὸς χάριν λέγοντα, καὶ προσαπόλλυσι ¹ τὸν μὴ χαριζόμενον. ὥσπερ ἔν τὸν ἥλιον οἱ μαθηματικοὶ λέγουσι, μήτε τὴν αὐτὴν τῷ ἕρανῶ φερόμενον φορὰν, μήτ' ἀντικρυς ἐναντίαν καὶ ἀντιβατικὴν, ἀλλὰ λοξῶ καὶ παρεγκεκλιμένῳ πορείας χῆματι χρώμενον, ὑγρὰν καὶ εὐκαμπῆ καὶ περιελιττομένην ἔλικα ποιεῖν, ἣ σωζέται πάντα καὶ λαμβάνει τὴν ἀρίστην κρᾶσιν. ἔτως ἄρα τῆς πολιτείας ὁ μὲν ὀρθίος ἄγαν καὶ πρὸς ἅπαντα τοῖς δημοσίοις ² ἀντιβαίνων τόνος, ἀπηνῆς καὶ σκληρός. ὥσπερ αὖ πάλιν ἐπισφαλές καὶ κάταντες τὸ συνεφελκόμενον τοῖς ἀμαρτάνεσιν, ἧ πολλοὶ καὶ συνεπιβέβηκασιν. ἢ δ' ἀνθυπείνεσσα κειδομένοις καὶ διδῶσα τὸ πρὸς χάριν, εἴτ' ἀπαιτῶσα ³ τὸ συμφέρον ἐπιτασία καὶ κυβέρνησις ἀνθρώπων πολλὰ πρᾶως καὶ χρησίμως ὑπεργέντων, εἰ μὴ πάντα δεσποτικῶς καὶ βιαίως ἀγοινοτο, σωτήριος, ἐργώδης δὲ καὶ χαλεπὴ, καὶ τὸ σεμνὸν ἔχουσα τῷ ἐπιεικῆ δύσμιλλον. ἐν δὲ μιχθῆ, τᾶτό ἐσιν ἢ πάντων μὲν ῥυθμῶν, πασῶν δ' ἀρμονιῶν ἐμμελεσάτη καὶ μεσινωτάτη κρᾶσις, ἣ καὶ τὸν κόσμον ὁ θεὸς λέγεται διοικεῖν, ἢ βιαζόμενος, ἀλλὰ κειδοῖ καὶ λόγῳ παράγων τὴν ἀνάγκην.

III. Ταῦτα δὲ καὶ Κάτωνι τῷ νέῳ συνέβη. καὶ γὰρ ἔτος ἢ πιθανὸν ἔχεν, ἐδὲ προσφιλὲς ἔχλων, τὸ ἦθος, ἐδ' ἠνθῆσεν ἐν τῇ πολιτείᾳ πρὸς χάριν. ἀλλ' ὁ

A 2

μὲν

¹ Crusier. vertit: ingrata loquentem perdit ante, quasi legerit προαπολλ. Id sequuntur Kind & Schirach, & probat Br.

² R. legi vult aut δημόταις, aut δημοτικοῖς.

³ R. suspr. εἴτ' ἀνταπαιτῶσα.

μὲν Κικέρων¹ Φησὶν, αὐτὸν, ὥσπερ ἐν τῇ Πλάτωνος πολιτείᾳ, καὶ ἐκ ἐν τῇ Ῥωμύλῃ πολιτευόμενον ὑποσαθμῆ, τῆς ὑπατείας ἐπέσεσθαι. ἐμοὶ δὲ ταῦτ' ὁδοῦ παθεῖν τοῖς μὴ καθ' ὥραν ἐμφανέσσι καρποῖς. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἠδέως δρωῦντες καὶ θαυμάζοντες, ἐ χρωῦνται ἔτως ἢ Κάτωνος ἀρχαιοτροπία διὰ χρόνων πολλῶν ἐπιγενομένη βίοις διεφθορόσι καὶ πονηροῖς ἔθεσι, δόξαν μὲν εἶχε μεγάλην καὶ κλέος, ἐκ ἐνήρμοσε δὲ ταῖς χρεῖαις, διὰ βάρος² καὶ μέγεθος τῆς ἀρετῆς ἀσύμμετρον τοῖς καθεσῶσι καιροῖς. καὶ γὰρ αὐτὸς ἐ κεκλιμένης μὲν ἤδη τῆς πατρίδος, ὥσπερ ὁ Φωκίων, πολὺν δὲ χειμῶνα καὶ σάλου ἐχέσας, ὅσον ἰσίων καὶ κάλων ἐπιλαβέσθαι, καὶ παρασῆναι τοῖς πλέον δυναμένοις πολιτευσάμενος, οἰάκων δὲ καὶ κυβερνήσεως ἀπωθεῖς, ὅμως μέγαν ἀγῶνα τῇ τύχῃ περιέεσεν. εἶλε μὲν γὰρ καὶ κατέβαλε³ τὴν πολιτείαν δι' ἄλλας, μόλις δὲ, καὶ βραδέως, καὶ χρόνῳ πολλῷ, καὶ παρὰ μικρὸν ἐλθῆσαν περιγενέσθαι διὰ Κάτωνα καὶ τὴν Κάτωνος ἀρετήν· ἣ παραβάλλομεν τὴν Φωκίως, ἐ κατὰ κοινὰς ὁμοιότητας, ὡς⁴ ἀγαθῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν. ἔσι γὰρ ἀμέλει καὶ ἀνδρείας διαφορὰ πρὸς ἀνδρείαν, ὡς τῆς Ἀλκιβιάδα πρὸς τὴν Ἐπαμεινώνδα· καὶ Φρονήσεως πρὸς Φρόνησιν, ὡς τῆς Θεμισοκλέους πρὸς τὴν Ἀρισείδα· καὶ δικαιοσύνης πρὸς δικαιοσύνην, ὡς τῆς Νομά πρὸς τὴν Ἀγησιλάα. τέτων δὲ τῶν ἀνδρῶν αἱ ἀρεταὶ, μέχρι τῶν τελευταίων καὶ ἀτόμων

¹ Ep. ad Attic. II. 2. Quod autem de repulsa Catonis consulatum petentis hic additur, Plutarchi, non Ciceronis, est. Post annos enim demum VIII. a scripta hac epistola id accidit, ut a Xyl. & Dacer. est observatum. *Rny.*

² Mos. Duf. hoc quoque loco βάρος suspicatur. Cf. Pompej. T. IV. pag. 210. lin. 2.

³ Sic e Junt. se restituisse monet R. pro vulg. κατέλαβε. Haec vox non nisi in Br. vitiose datur.

⁴ R. aut delendum censet ὡς, aut post ἀνδρῶν addendum γεινημένων.

μων διαφορῶν, ἕνα χαρακτῆρα καὶ μορφὴν καὶ χρῶμα κοινὸν ἦθεε ἐγκραμένον ἐνφέρεσιν, ὡς περ ἴσω μέτρῳ μεμιγμένε πρὸς τὸ αὐτηρὸν τῆ Φιλανθρωπία, καὶ πρὸς τὸ ἀσφαλὲς τῆ ἀνδρεία, καὶ τῆς ὑπὲρ ἄλλων μὲν κηδεμονίας, ὑπὲρ αὐτῶν δ' ἀφοβίας, καὶ πρὸς μὲν τὸ αἰχρὸν εὐλαβείας, πρὸς δὲ τὸ δίκαιον εὐτονίας συνηρμοσμένης ὁμοίως· ὡς λεπτῆ πάνυ λόγε δεῖσθαι, καθάπερ ὀργάνη, πρὸς διάκρισιν καὶ ἀνεύρεσιν τῶν διαφερόντων.

IV. Τὸ μὲν ἐν Κάτωνος ἀμολόγηται γένος ἐκ λαμπρῶν ὑπάρχειν, ὡς λεχθήσεται· Φωκίωνα δὲ τεκμαίρομαι μὴ παντάπασι εἶναι γένεε ἀτίμη καὶ καταπεπληγῶτος¹. εἰ γὰρ ἦν, ὡς Φησιν Ἰδομενεὺς, δοιδυκοποιῶ πατρὸς, ἐκ ἂν ἐν τῷ λόγῳ Γλαύκιππος ὁ Ὑπερίδης, μυρία συνειλοχῶς καὶ εἰρηκῶς κατ' αὐτῆ κακὰ, τὴν δυσγένειαν παρῆκεν· ἐδ' ἂν ἕτως ἐλευθερίας καὶ σώφρονος καὶ² παιδείας μετέχευ, ὡς τῆς Πλάτωνος, ἔτι μειράκιον ὦν, ὕπερον δὲ τῆς Ξενοκράτης διατριβῆς ἐν Ἀκαδημίᾳ μεταχεῖν, καὶ τῶν ἀρίστων ἐξ ἀρχῆς ἐπιτηδευμάτων ζῆλατῆς γενέσθαι. Φωκίωνα γὰρ ἔτε γελάσαντά τις, ἔτε κλαύσαντα ῥαδίως Ἀθηναίων εἶδεν, ἐδ' ἐν βαλαυνίῳ δημοσιεύοντι λησάμενον, ὡς ἰσόρηκε Δῆρις, ἐδ' ἐκλήος ἔχοντα τὴν χεῖρα τῆς περιβολῆς, ὅτε τύχοι περιβεβλημένος. ἐπεὶ κατὰ γε τὴν χώραν καὶ τὰς στρατείας ἀνυπόδητος αἰεὶ καὶ γυμνὸς ἐβάδιζεν, εἰ μὴ ψυχὸς ὑπερβάλλον εἴη καὶ δυσκαρτέρητος, ὡς καὶ παίζοντας ἤδη τὰς στρατευομένους σύμβολον μεγάλα ποιεῖσθαι χειμῶνος ἐνδεδυμένον Φωκίωνα.

V. Τῷ δ' ἦθει προσηνέστατος ὦν καὶ Φιλανθρωπότεατος, ἀπὸ τῆ προσώπη δυσξέμβολος ἐφαίνετο καὶ

A 3

σκυ-

¹ Mof. Duf. *manult καταπεπληγῶτος*.

² Mof. Duf. *leg. censet γε pro καὶ*. *Abandare mihi videtur, sicuti in lin. praeced. Juntinae post εἰρηκῶς male inferitur καὶ*.

σκυθραπός· ἄσε μὴ βραδίως ἂν τινα μόνου ἐντυχεῖν αὐ-
 τῶ τῶν ἀσυνήθων. διὸ καὶ Χέρητι ποτὲ πρὸς τὰς ὀφρῦς
 αὐτῆ λέγοντι ¹, τῶν Ἀθηναίων ἐπιγελάντων· Οὐδὲν,
 εἶπεν, αὐτὴ ὑμᾶς λελύπηκεν ἢ ὀφρῦς· ὁ δὲ τέταν
 γέλωσ πολλὰ κλαῦσαι τὴν πόλιν πεποιήκεν. ὁμοίως δὲ
 πως τῷ Φωκίῶνος καὶ ὁ λόγος ἦν ἐπὶ χρησοῖς εὐτυ-
 χήμασι ² καὶ διανοήμασι σωτήριος, προστακτικῆν τινα
 καὶ αὐστηρὰν καὶ ἀνήδυσον ἔχων βραχυλογίαν. ἄς γὰρ
 ὁ Ζήνων ἔλεγεν, ὅτι δεῖ τὸν Φιλόσοφον εἰς νῦν ἀποβά-
 πλοντα προφέρεισθαι ³ τὴν λέξιν, ἕτως ὁ Φωκίῶνος λόγος
 πλείσων ἐν ἐλαχίσῃ λέξει νῦν εἶχε. καὶ πρὸς τὰτ' εἰ-
 κεν ἀπιδῶν ὁ Σφήτιος Πολύευκτος εἰπεῖν, ὅτι βήτωρ μὲν
 ἄριστος εἶη Δημοθένης, εἰπεῖν δὲ δεινότατος ὁ Φωκίῶν.
 ὡς γὰρ ἢ τῷ νομίσματος ⁴ ἀξία πλείσων ἐν ὄγκῳ βραχυ-
 τάτῳ δύναμιν ἔχει ⁵, ἕτω λόγος δεινότης ἐδόκει πολλὰ
 σημαίνειν ἀπ' ὀλίγων. καὶ μέντοι καὶ αὐτὸν ποτε τὸν
 Φωκίῶνά Φασι, πληρηκμένῃ τῷ θεάτρῳ, περιπατεῖν ὑπὸ
 σκηνῆν, αὐτὸν ὄντα πρὸς ἑαυτῷ τὴν διάνοιαν· εἰπόντος
 δὲ τινος τῶν φίλων· Σκεπτόμενῳ, Φωκίῶν, ἔοικας·
 Ναὶ μὰ τὸν Δία, Φάναι, σκέπτομαι, εἴ τι δύναμαι τῷ
 λόγῳ ἀφελεῖν, ὃν μέλλω λέγειν πρὸς Ἀθηναίους. ὁ δὲ
 Δημοθένης τῶν μὲν ἄλλων κατεφρόνει πολὺ βητέρων,
 ἀνισαμένῃ δὲ Φωκίῶνος, εἰάδει λέγειν ἀτρέμα πρὸς τὰς
 Φίλους· Ἢ τῶν ἐμῶν λόγων κοπίς πάρεσιν. ἀλλὰ τῆτο
 μὲν ἴσως πρὸς τὸ ἦθος ἀνοίσει· ἐπεὶ καὶ βῆμα καὶ νεῦ-
 μα

1 R. *supr.* λέγοντι γι.

2 *Spuria haec vox.* Salvin. Dacer. Br. & R. *supr.* ἐνθυμή-
 μασι; Mos. Duf. ἐπιχειρήμασι. Nonne ἐπιτήδευμα huic loco
 conveniret, quod & Hesych. per ἐπίνοιαν explicat? An forte
 glossema subest? Saltem ἐνθυμ. & διανοήμ. minus apte, me ju-
 dice, conjunguntur.

3 Anon. προσφέρεισθαι.

4 R. *supr.* ἢ γὰρ χρυσῆ (vel χρυσία) νομίσμ. αὐτεας ποιεσσε.

5 Anon. ἔχων. Pro ἕτω λόγ. δειν. R. *supr.* ἕτως ἢ γὰρ δει-
 νότης.

6 V. ἐπί. Id. paulo post ἑαυτὸν pro ἑαυτῷ.

μα μόνον ἀνδρὸς ἀγαθῆς μυρίαῖς ἐνθυμήμασι καὶ περιόδοις ἀντίρροπον ἔχει πίσιν.

VI. Νέος δ' ὢν Χαβρία προσέμιξεν ἑαυτὸν τῷ στρατηγῷ, καὶ παρέιπετο, πολλὰ μὲν εἰς ἐμπειρίαν τῶν πολεμικῶν ὠφελόμενος. ἔστι δ' ἐν οἷς ἐπανορθόμενος τὴν ἐκείνη Φύσιν, ἀνάμαλον ἦσαν καὶ ἄκρατον. νωθρὸς γὰρ ὢν ὁ Χαβρίας καὶ δυσκίνητος ἄλλως, ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀγῶσιν ὤργα καὶ ¹ διεπυρῆτο τῷ θυμῷ, καὶ συνεξέπιπτε τοῖς στρατιώταις παρρησιώτερον. ὡσπερ ἀμέλει καὶ κατέσρεψε τὸν βίον ἐν Χίῳ πρῶτος εἰσελάσας τῇ τριήρει, καὶ βιαζόμενος πρὸς τὴν ἀπόβασιν. ἀσφαλῆς ἔν ἅμα καὶ ἐραστήριος ὁ Φωκίαν Φαινόμενος, τὴν τε μέλλησιν ἀνεθέρμαινε τῆ Χαβρία, καὶ πάλιν ἀφήρει τὴν ἀκαιρον ὀξύτητα τῆς ὁρμῆς. ὅθεν εὐμενῆς ὢν ὁ Χαβρίας καὶ χρησὸς ἠγάπα καὶ προῆγεν αὐτὸν ἐπὶ πράξεις καὶ ἡγεμονίας, γνώριμον ποιῶν τοῖς Ἑλλήσι, καὶ πρὸς ² τὰ πλείους ἄξια σπεύδῃς ἐκείνῳ χρώμενος. καὶ τῆς περὶ Νάξου ναυμαχίας ὄνομα καὶ δόξαν ἐ μικρὰν Φωκίῳ περιεποίησε. τῆ γὰρ εὐωνύμη κέρως ἀπέδωκεν αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν, καθ' ὃ καὶ τὴν μάχην ὀξεῖαν εἶχεν ὁ ἀγών, καὶ κρίσιν ἐποίησε ταχεῖαν. πρῶτην ἔν ἐκείνην ναυμαχίαν ἢ πόλις αὐτῇ δι' αὐτῆς ἀγωνισαμένη τοῖς Ἑλλήσι μετὰ τὴν ἄλωσιν ³, καὶ κατατυχῆσα, τὸν τε Χαβρίαν ὑπερηγάπησε, καὶ τῆ Φωκίῳ, ὡς ἀνδρὸς ἡγεμονικῆς, λόγον ἔχεν. ἐνίαν δὲ μεγάλῳις μυστηρίοις καὶ παρῆιχεν οἰνοχόημα Χαβρίας Ἀθηναίοις καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τῇ ἑκτῇ ἐπὶ δέκα τῆ Βοηδρομιῶνος.

VII. Ἐκ τάδε λέγεται, πέμποντος αὐτὸν ἐπὶ τὰς νησιωτικὰς συντάξεις τῆ Χαβρία, καὶ ναῦς εἴκοσι διδόντος, εἰπεῖν, εἰ μὲν ὡς πολεμήσων πέμποιτο, μείζονος

A 4

δεῖν

1 Desunt Juntinae hae voces ὤργα καὶ.

2 Praepositionem πρὸς R. de suo addidit.

3 V. ἀνάλωσιν.

δεῖν δυνάμεως, εἰ δ' ὡς πρὸς συμμάχους, ἀρκεῖν ναῦν
 μίαν· καὶ πλεύσαντα τῇ αὐτῇ τριήρει, καὶ διαλεχθέν-
 τα ταῖς πόλεσι, καὶ συγγενόμενον τοῖς ἄρχεσιν ἐπιει-
 κῶς καὶ ἀφελῶς, καταπλεῦσαι μετὰ πολλῶν νεῶν, ἃς
 ἀπέσειλαν οἱ σύμμαχοι τὰ χρήματα τοῖς Ἀθηναίοις κο-
 μιζέσας. ἔ μόνον δὲ ζῶντα τὸν Χαβρίαν Θεραπεύων
 διετέλει καὶ τιμῶν, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντος αὐτῆ, τῶν
 προσημόντων καλῶς ¹ ἐπεμελεῖτο, καὶ τὸν παῖδα Κτή-
 σιππον ἐβέλετο μὲν ἄνδρα ποιεῖν ἀγαθόν, ἐμπληρὸν δ'
 ὄρων καὶ ἀνάγωγον, ὅμως ἐκ ἀπειπεν ἐπανορθώμενος
 καὶ ἀποκρύπτων τὰ αἴχρη. πλὴν ἅπαξ λέγεται, παρ-
 ενοχλῆντος ἐν στρατείᾳ τινὶ τῆ νεανίσκου, καὶ κόπτου-
 τος αὐτὸν ἐρωτήμασιν ἀναίροις καὶ συμβεβλήαις, οἷον
 ἐπανορθώμενος καὶ παραστρατηγῆντος, εἰπεῖν· ὦ Χαβρία,
 Χαβρία, μεγάλην γέ σοι χάριν ἐκλήνω τῆς Φιλίας,
 ὑπομείνων σε τὸν υἱόν. Ὅρων δὲ τὰς τὰ κοινὰ πράσ-
 σουσας τότε, διηρημένους ὡς περ ἀπὸ κλήρε τὸ στρατήγιον
 καὶ τὸ βῆμα, καὶ τὰς μὲν λέγουσας ἐν τῷ δήμῳ καὶ
 γράφουσας μόνον· ὦν Εὐβελος ἦν, καὶ Ἄριστοφῶν,
 καὶ Δημοθένης, καὶ Λυκῆργος, καὶ Ὑπερίδης· Διο-
 πείδη δὲ, καὶ Μενεδήεα, καὶ Λεωθένη ², καὶ Χάρητα,
 τῷ στρατηγεῖν καὶ προσπολεμεῖν αὐξοντας ἑαυτέ· ἐβέ-
 λετο τὴν Περικλέους καὶ Ἀριεΐδα καὶ Σόλωνος πολιτείαν,
 ὡς περ ὀλόκιληρον καὶ διηρμωσμένην ἐν ἀμφοῖν, ἀναλαβεῖν
 καὶ ἀποδοῦναι. καὶ γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἕκαστος ἐφεί-
 νετο, κατὰ τὸν Ἀρχίλοχον·

Ἄμφοτέρον, Θεράπων μὲν Ἐνναλίσιο Θεοῖο,
 Καὶ Μεσέων ἐρατῶν ³ δῶρον ἐπιστάμενος.

καὶ

¹ V. καλῶν.

² V. Κλεωθένη. Id. paulo post πολεμεῖν pro προσπολεμεῖν,
 pro qua voce R. manuit πρὸς πολέμῳ, aut πρὸς πολέμοις εἴ-
 ναι — aut saltim προπολεμεῖν subaudiendo πατρίδι.

³ V. ἐρατῶν, ut paulo ante ἐνναλίσις Θεοῖς.

καὶ τὴν Θεὸν ἑώρα πολεμικὴν τε ἅμα καὶ πολιτικὴν ¹
ἔσαν, καὶ προσαγορευομένην.

VIII. Οὕτω δὲ συντάξας ἑαυτὸν, ἐπολιτεύετο μὲν
ἀεὶ πρὸς εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν, ἐστρατήγησε δὲ πλείστας ἢ
μόνον τῶν καθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸ αὐτῆ, στρα-
τηγίας, ἢ παραγγέλλων, ἢ δὲ μετιῶν, ἀλλ' ἢ δὲ Φεύ-
γων, ἢ δ' ἀποδιδράσκων, τῆς πόλεως καλῆσης. ὁμολο-
γεῖται γὰρ, ὅτι πέντε καὶ τεσσαράκοντα στρατηγίας ἔλα-
βεν, ἢ δ' ἅπαξ ἀρχαιρεσίους ² παρατυχῶν, ἀλλ' ἀπόν-
τα μεταπεμπομένων αὐτὸν ἀεὶ καὶ χειροτονούων· ὡς
θαυμάζειν τὰς ἐν εὐ Φρονῆνας τὸν δῆμον, ὅτι, πλείστα
τῆ Φωκίωνος ἀντικρόνου αὐτῷ ³, καὶ μηδὲν εἰπόντος
πώποτε, μηδὲ πράξαντος πρὸς χάριν, ὡς περ ἀξιῶσι ⁴ τὰς
βασιλεῖς τοῖς κόλαξι χρῆσθαι μετὰ τὸ κατὰ χειρὸς ὕδωρ,
ἐχρήτη ἄτος ⁵ τοῖς μὲν κομψοτέροις καὶ ἰλαροῖς ἐν
παιδιᾷς μέρει δημαγωγοῖς, ἐπὶ δὲ τὰς ἀρχὰς ἀεὶ νή-
φων καὶ σπυδάζων τὸν αὐσηρότατον καὶ Φρονιμώτατον
ἐπέλει τῶν πολιτικῶν ⁶, καὶ μόνον, ἢ μᾶλλον, ταῖς βε-
λήσεσιν αὐτῆ καὶ ὀρμαῖς ἀντιτασσόμενον. χρησμῶ μὲν
γὰρ ἐν Δελφῶν ἀναγνωθέντος, ὅτι, τῶν ἄλλων Ἀθη-
ναίων ὁμοφρονέων, εἰς ἀνὴρ ἐναντία Φρονοίῃ τῇ πόλει,
παρελθὼν ὁ Φωκίων ἀμελεῖν ἐκέλευσεν, ὡς αὐτὸς ὢν ὁ
ζητέμενος· μόνον γὰρ αὐτῷ μηδὲν ἀρέσκειν τῶν πρατ-
τομένων. ἐπεὶ δὲ λέγων ποτὲ γνώμην πρὸς τὸν δῆμον
εὐδοκίμει, καὶ πάντας ὁμαλῶς ἑώρα τὸν λόγον ἀποδεχο-

A 5

μένους,

¹ V. πολιτικὴν. καὶ γὰρ ἐκαλεῖτο αὐτὴ καὶ πολιὰς.

² Anon. ἀρχαιρεσίαις.

³ In Ind. var. Erst. & Br. αὐτῆ, absque nota codicis.

⁴ scil. homines. Lauti & splendidi homines, mensis subla-
tis (h. e. μετὰ τὸ κατὰ χειρὸς ὕδωρ post dicta illa verba: da-
te aquam manibus) paralitos deridebant, vexabant. R.

⁵ Populus Atheniensis.

⁶ Junt. habere πολιτῶν, Br. monet & probat. Est idem in
Ald. & Crat. Ex Steph. prodit πολιτικῶν, quod R. tuetur,
quasi πολιτευόμενοι, rempubl. consiliis & imperiis gerentes.

μένους, ἐπιστραφεῖς πρὸς τὰς Φίλας εἶπεν ¹. Οὐ δὴ πε-
τι κακὸν λέγων ἑμαυτὸν λέληθα;

IX. Πρὸς δὲ Θυσίαν τινὰ τῶν Ἀθηναίων αἰτύν-
των ἐπιδόσεις, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιδιδόντων, κληθεῖς πολ-
λάκις, ἔφη· Τάττας αἰτεῖτε τὰς πλοσίας· ἐγὼ δ' αἰ-
σχυνοίμην ἂν, εἰ τάττω μὴ ἀποδίδας, ὑμῖν ἐπιδίην· δεί-
ξας Καλλιλέα τὸν δακτυεῖον. ὡς δ' ἐκ ἐπαύουλο κενρα-
γότες καὶ καταβοῶντες, λόγον εἶπεν αὐτοῖς τῆτον· Ἄνῆρ
δειλὸς ἐπὶ πόλεμον ἐξήει, Φθρυξαμένων δὲ κορακων,
τὰ ὄπλα θεῖς ἠσύχαζεν· εἴτ' ἀναλαβὼν αὖθις ἐξήει,
καὶ Φθρυγομένων πάλιν ὑπέση. καὶ τέλος εἶπεν· Ὑμεῖς
κεκράξεσθε μὲν μέγισον ὡς δυνατόν, ἐμᾶ δ' ἔ γεύσεσθε.
Πάλιν δὲ ποτε τῶν Ἀθηναίων ἐξαγαγεῖν αὐτὸν ἐπὶ
τὰς πολεμίας κελευούτων, ὡς δ' ἐκ ² ἐβέλετο, δειλὸν
καὶ ἀνανόρον ἀποκαλέων· Οὔτε ὑμεῖς, εἶπεν, ἐμὲ
δύνασθε ποιῆσαι θαρσαλέον, ἔτ' ἐγὼ ὑμᾶς δειλὸς ³. ἔ
μὴν ἄλλ' ἴσμεν ἀλλήλους. Ἐν δὲ καιροῖς ἐπισφαλέσι
τραχυνομένους τῷ δήμῳ πρὸς αὐτὸν σφόδρα, καὶ τῆς στρα-
τηγίας εὐθύνας ἀπαιτῆντος· Σωθεῖντε ⁴, εἶπεν, ὦ μα-
κάριοι, πρῶτον. ἐπεὶ δὲ πολεμῶντες μὲν ἦσαν ταπει-
νοὶ καὶ περιδεεῖς, γενομένης δ' εἰρήνης, ἐθρασύνουλο,
καὶ κατεβόων τῷ Φακίωτος, ὡς ἀφρημένους τὴν νίκην
αὐτῶν· Εὐτυχεῖτε, εἶπεν, ἔχοντες στρατηγὸν εἰδότα
ὑμᾶς· ἐπεὶ πάλαι ἂν ἀπολώλειτε ⁵. τοῖς δὲ Βοιωτοῖς
ἔ

¹ Junt. Ald. Crat. εἰπεῖν.

² Sic quodam modo cum Anon. ex quo enotatur ὡς δ' ἐβέλ.
Br. dari voluit, deditque R. pro vulg. ὡς ἐκ ἐβ.

³ R. ad haec ita: „per sarcasum, aut ironiam, aut ad
declinandam invidiam, sic dicebat, volens inverso verborum
ordine dicere, & significans quidem haud obscure: ἔτε ὑμεῖς
ἐμὲ δύνασθε δειλὸν ποιῆσασι. ἔτε ἐγὼ ὑμᾶς θαρσαλέος — neque
convicia vestra me, qui vir fortis sum, imbellem & timidum
reddent, neque ego mearum cohortationum crebritate animum,
quo caretis, fortem vobis injiciam.“

⁴ V. σωθεῖτε. R. quaerit, an voluerit σώθητε in imper.

⁵ Subaud. εἰ μὴ ἴστων (vel ἴστων) εἴχατε. R.

ἔβηλομένων αὐτῶν διαζέσθαι περὶ τῆς χώρας, ἀλλὰ πολεμεῖν, συνεβέβηκε διὰ τῶν λόγων, ἐν οἷς εἰσι κρείττους, μὴ διὰ τῶν ὄπλων, ἐν οἷς ἦσσεσ¹, μάχεσθαι. λέγοντα δ' αὐτὸν, ἔπροσιεμένων, ἐδὲ ὑπομενούων ἀκέειν· Ἐμὲ, εἶπεν, ὑμεῖς, ἂ μὴ βέλομαι ποιεῖν, βιάσασθαι δύνασθε, λέγειν δ', ἂ μὴ δεῖ, παρὰ γνώμην ἐκ ἀναγκάσσετε. τῶν δ' ἀντιπολιτευομένων αὐτῶ ῥητόρων, Δημοθένης μὲν εἰπόντος· ἀποκτενεῖσσι σε Ἀθηναῖοι, Φωκίαν· Ἄν² μανῶσιν, εἶπε, σὲ δ', ἐὰν σωφρονῶσι. Πολύευκτον δὲ τὸν Σφήτιον ὄρων ἐν καύματι συμβεβηούσῃ τοῖς Ἀθηναίοις πολεμεῖν πρὸς Φιλίππον, εἶτα ὑπ'³ ἔθματος πολλῆ καὶ ἰδρωτός, ἅτε δὴ καὶ ὑπέρπαχυν ὄσῃα, πολλάνικε ἐπίρροφᾶν τῆ ὕδατος· Ἄξιον, ἔφη, τέτρω πισεύσασθαι ὑμᾶς ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον· ὃν τί οἶεθε ποιήσῃεν ἐν τῷ θάρακι καὶ τῇ ἀσπίδι, τῶν πολεμίων ἐγγυὸς ὄσῃων, ὅτε λέγων πρὸς ὑμᾶς, ἂ ἔσμεπται, κινδυνεύει πνιγῆναι; τῆ δὲ Λυκέρως πολλὰ βλάσφημα πρὸς αὐτὸν εἰπόντος ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ πρὸς ἅπασιν, ὅτι, δέκα τῶν πολιτῶν⁴ ἐξαιτῶντος Ἀλεξάνδρα, συνεβέβηκεν ἐνδᾶναι, εἶπε· Πολλὰ ἐγὼ συμβεβηκενα καλὰ καὶ συμφέροντα τέτοις, ἀλλ' ἔπειθουσί μοι.

X. Ἦν δὲ τις Ἀρχιβιάδης, ἐπικαλόμενος Λακωνιστῆς, πῶγανὰ τε καθευμένους ὑπερφυῆ μεγέθει, καὶ τρίβωνα φορῶν ἀεὶ καὶ σκυθραπάζων· τέττον ἐν βελῆ θορυβύμενος ὁ Φωκίαν ἐπεκαλεῖτο τῶ λόγῳ μάρτυν⁵ ἅμα καὶ βοηθόν. ὡς δ' ἀνασᾶς ἐκεῖνος, ἂ πρὸς χάριν ἦν τοῖς

¹ V. ἦσσε, quod probat Mos. Duf.

² Mos. Duf. susp. Φωκίαν, ἐὰν μανῶσιν. Ἐμὲ μὲν, ἂν μαν. Cf. Plut. Arophet.

³ Sic e Junt. se restituisse R. monet pro vulg. ἐπ' ἄθ. Ita sola est in Frft. quam Br. securus est. Reliquae edd. ὑπ' exhibent.

⁴ Br. h. l. susp. πολιτικῶν esse legendum, cum fuerint δημαγωγοί, quos nominatim sibi dedi, postulavit Alexander.

⁵ V. μάρτυρα.

τοῖς Ἀθηναίοις συνεβέβηεν, ἀψάμενος αὐτῆ τῶν γε-
 νεῶν. Ὡς Ἀρχιβιάδης, εἶπε, τί ἔν ἐν ἀπεκείρω; Ἀρι-
 σογείτους δὲ τῆ συκοφάνη, πολεμικῆ μὲν ὄντος ἐν ταῖς
 ἐκκλησίαις, καὶ παροξύναντος ἐπὶ τὰς πράξεις τὸν δῆ-
 μόν, ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ προσελθόντος ἐπὶ βακλιηρίας τῷ
 σκέλει καταδεδεμένῳ ¹, πόρρωθεν αὐτὸν ἀπὸ τῆ βήμα-
 τος ἰδὼν ὁ Φωκίων, ἀνέκραγε. Γράφε καὶ Ἀρισογεί-
 τονα χαλὸν καὶ πονηρόν. ὥσε φαυμάζειν, ὅπως καὶ
 ὁπόθεν τραχὺς ἔτις ἀνὴρ καὶ ² σκυθρωπὸς ἐκλήσατο
 τὴν τῆ χρηστῆ προσηγορίαν. ἔσι δ', οἶμαι, χαλεπὸν, ἐ
 μὴν ἀδύνατον, ὥσπερ οἶνον, καὶ ἀνθρωπὸν τὸν αὐτὸν
 ἠδὸν ἅμα καὶ αὐσηρόν εἶναι. καθάπερ ἕτεροι πάλιν,
 Φαινόμενοι γλυκεῖς, ἀηδέσατο τοῖς χρωμένοις εἰσὶ καὶ
 βλαβερώτατοι. καίτοι Φασίν, Ὑπερίδην ποτ' εἰπεῖν
 πρὸς τὸν δῆμον. Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ σιοπεῖτε μό-
 νον, εἰ πικρὸς, ἀλλ' εἰ προῖκά εἰμι πικρὸς. ὥσπερ τῆ
 πλεονεξία μόνον ἐπαχθεῖς καὶ λυπηρὸς ὄντας, ἐχθὶ μῆλ-
 λον, ὅσοι πρὸς ὕβριν καὶ φθόνον, ἢ ὀργὴν, ἢ Φιλονει-
 κίαν τινὰ, χρῶνται τῷ δύνασθαι, τέρας δεδιστων καὶ προ-
 βαλλομένων τῶν πολλῶν. Φωκίων τοίνυν ἐχθρὰ μὲν ἐδέ-
 να τῶν πολιτῶν κακῶς ἐπέσῃσεν, ἀδ' ἐνόμιζεν ἐχθρόν.
 ἀλλ' ὅσον ἐδει μόνον τῶν ἐνισαμένων, οἷς ἐπραττεν ὑπὲρ
 τῆς πατρίδος, κατεξανασῆναι ³, τραχὺς ἄν καὶ δυσεκ-
 βίασος καὶ ἀπαραίτητος, εἰς τὸν ἄλλον βίον εὐμενῆ πᾶ-
 σι καὶ κοινὸν καὶ Φιλάνθρωπον ἑαυτὸν παρεῖχεν, ὥσε
 καὶ πηλασάσι βοηθεῖν, καὶ κινδυνεύσασιν συνεξετάζεσθαι τοῖς
 διαφόροις. ἐγκαλέων δὲ τῶν Φίλων, ὅτι πονηρῶ τιμῆ
 κρινο-

¹ R. sic dedit pro vulg. τῷ σκέλει καταδεδεμένῳ, maxime
 ductus lectione Juntinae, quae habet τῷ σκέλει καταδεδεμένῳ,
 ut sint accusativi absoluti pro genit. τῶν σκελεῶν καταδεδεμένοι.
 Anon. τὰ σκέλη καταδεδεμένα. Ald. & Crat. τῷ σκέλει κατα-
 δεδεμένῳ.

² Deest hoc καὶ Juntinae.

³ Sic H. Steph. dedit pro συνεξανασῆναι, quod in prioribus
 edd. legebatur. V. κατεξανασῆναι, quod probat Mos. Duf.

κρινομένῳ συνεῖπε, τὰς χρηστὰς ἔφη μὴ δεῖσθαι βοηθείας. Ἀριστογείτονος δὲ, τῷ συκοφάνῃ, μετὰ τὴν καταδίηκην ¹ πέμψαντος καὶ δεηθέντος ἔλθειν πρὸς αὐτὸν, ὑπακῆσας ἐβάδιζεν εἰς τὸ δεσμοκτήριον· ἐκ ἐώντων δὲ τῶν Φιλων· Ἐάσατε, εἶπεν, ὦ μακάρια· πῦ γὰρ ἂν τις ἦδιον Ἀριστογείτονι συμβάλοι;

XI. Καὶ μὴν οἳ γε σύμμαχοι καὶ οἱ νησιῶται τὰς Ἀθήνησιν ἀποσόλες, ἑτέροι μὲν ἐκπλεύσας στρατηγῶ, πολλοὺς νομίζοντες, ἐφράγγυλλο τείχη, καὶ λιμένας ἐπεχώνυσαν, καὶ κατεκόμιζον ἀπὸ τῆς χώρας εἰς τὰς πόλεις βοσκήματα, καὶ ἀνδράποδα, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας· εἰ δὲ Φωκίων ἠγοῖτο, πόρρω ναυσὶν ἰδίαις ἀπαντῶντες ἐσεφαναμένοι, καὶ χαίροντες, ὡς αὐτὰς κατῆγον.

XII. Παραδυομένη δ' εἰς τὴν Εὐβοίαν τῷ Φιλίππῃ, καὶ δύναμιν ἐκ Μακεδονίας διαβιβάζοντος, καὶ τὰς πόλεις οἰκεικμένους διὰ τυράννων, Πλευτάρχης δὲ τῷ Ἐρετριῶς καλέωντος τὰς Ἀθηναίους, καὶ δεομένη τὴν νῆσον ἐξελεῖσθαι καταλαμβανομένην ὑπὸ τῷ Μακεδόνος, ἀπετάλη στρατηγὸς ὁ Φωκίων, ἔχων δύναμιν ἔπολλήν, ὡς τῶν ἐκεῖ συνησομένων ἐτοιμῶς πρὸς αὐτόν. εὐρῶν δὲ προδοτῶν ἀπαντα μετὰ, καὶ νοσῆτα, καὶ διορωρυγμένα δωροδοκία, εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστη καὶ τινα λόφον χαράδρα βαθεῖα τῶν περὶ τὰς Ταμύνας ἐπιπέδων ἀποκρυπτόμενον ² καταλαβῶν, συνεῖχεν ἐν τῷ καὶ συνεκρότει τὸ μαχιμώτατον τῆς δυνάμεως. τῶν δ' ἀτάκτων καὶ λάλων καὶ πονηρῶν διαδιδρασκόντων ἐκ τῷ στρατοπέδῃ, καὶ ἀποχωρῶντων, ἐκέλευσεν ἀμελεῖν τὰς ἠγεμόνας· καὶ γὰρ ἐνταῦθα δυσχρήστες ὑπ' ἀταξίας ἔσεσθαι, καὶ βλαβερά;

¹ V. dat simplex δίκη.

² Br. & Duf. legend. censent ἀποκρυπτόμενον, vel potius ἀποκεικμένον. Mox seq. συνεκρότει R. dedit de suo, compresserat, condensabat, in densum agmen confertos tenebat, una exerceus, pro vulg. συνεκράτα, quod non usitatum esse monet.

βερὸς τοῖς μαχομένοις, κῆκεῖ τοιαῦτα συνειδόμενος αὐτοῖς ἦτιον αὐτῶ καταβοήσασθαι, καὶ μὴ πάνυ συνοφαντήσῃεν.

XIII. Ὡς δ' ἐπῆσαν οἱ πολέμιοι, κελύσας ἐν τοῖς ὅπλοις ἀτρεμεῖν, ἄχρις ἂν αὐτὸς σφαγιασῆται, πλείω διέτριβε χρόνον, ἢ δυσιεῶν, ἢ βεβλόμενος ἐγγυτέρω τῶν πολεμίων ἐπισπάσασθαι. διὸ πρῶτον μὲν ὁ Πλέταρχος, οἴόμενος ἀποδειλιᾶν καὶ κατοκνεῖν ἐκείνον, ἐξέδραμε μετὰ τῶν ξένων. ἔπειτα τρίτον ἰδόντες οἱ ἰππεῖς ἐκ ἐκάρτερόντησαν, ἀλλ' ἤλαυνον εὐθύς εἰς τῶν πολεμίων, ἀσύντακτοι καὶ σποράδες ἐκ τῶν στρατοπέδων προσφερόμενοι. νικωμένων δὲ τῶν πρώτων, ἅπαντες ἐσπεδάθησαν, καὶ ὁ Πλέταρχος ἔφυγε· καὶ τῶν χάρακι προσμιξάμενος ἔνοι οἱ τῶν πολεμίων, ἐκκόπηεν ἐπειρώμενος καὶ διασπᾶν, ὡς ἀπύκτων κενρατημιότες. ἐν τῷ τῶν ἰεῶν γενομένων, τῶν μὲν εὐθύς ἐκ τῶν στρατοπέδων προσπετόντες οἱ Ἀθηναῖοι τρέψασιν¹, καὶ καταβάλλασιν τῶν πλείων περι τοῖς ἐρύμασι Φεύγοντας· ὁ δὲ Φωκίων τὴν μὲν Φάλαγγα προσέταξεν ἐφῆδρῆσθαι, ἀναλαμβάνουσαν ἅμα καὶ προσδεχομένην τῶν ἐν τῇ Φυγῇ πρότερον διασπαρέντας, αὐτὸς δὲ τῶν ἐπιλέκτων ἔχων, ἐνέβαλλε² τοῖς πολεμίοις. καὶ μάχης καρτερᾶς γενομένης, πάντες μὲν ἐκθύμως ἠγωνίσαντο καὶ ἀφειδῶς. Θάλλος δ' ὁ Κινέας, καὶ Γλαῦκος ὁ Πολυμήδης, περι αὐτὸν τεταγμένοι τὸν στρατηγὸν, ἠρίσευσαν. ἐ μὴν ἀλλὰ καὶ Κλεοφάνης ἄξιον πλείων παρέχεν ἑαυτὸν ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ. τῶν γὰρ ἰππεῖς ἀνακαλόμενος ἐκ τῆς τροπῆς, καὶ βοῶν καὶ διακελευόμενος κινδυνεύοντι τῶν στρατηγῶν βοηθεῖν, ἐποίησεν ἀνασρέψασθαι ἐπιρρώσασθαι τὸ νίκημα τῶν ὀπλιτῶν. ἐν τῷ τῶν τε Πλέταρχου³ ἐξέβαλλεν ἐκ τῆς Ἐρετρίας,

καὶ

¹ R. mavult ἰρέπονται, in med.

² Crat. ἐνέβαλε. V. ἐνέβαλλεν.

³ Legi volunt alii, notante Kindio, Κλείταρχον, de quo, Macedonum auxilio Eretriam occupante, in Diod. Sic. fit mentio,

καὶ Ζάρητρα Φρέριον ἐλὼν ἐπικαιρότατον, ἣ μάλιστα συν-
ελαύνεται τὸ πλάτος εἰς βραχὺ διάζωμα, τῆς νήσεσ σφιγ-
γομένης ἐκατέρωθε ταῖς θαλάσσαις, ἔς ἔλαβεν ¹ αἰχμα-
λώτως Ἑλληνας ἀφῆκε, Φοβηθεῖς τὰς ῥήτορας τῶν Ἀθη-
ναίων, μὴ πρὸς ὀργὴν τινα βιάσωνται τὸν δῆμον ἀγνωμο-
νῆσαι περὶ ² αὐτῆς.

XIV. Ἐπει δὲ ταῦτα διαπραξάμενος ἀπέπλευσεν
ὁ Φωκίαν, ταχὺ μὲν ἐπόθησαν οἱ σύμμαχοι τὴν χρη-
σότητα καὶ δικαιοσύνην αὐτῆ, ταχὺ δ' ἔγνωσαν οἱ Ἀθη-
ναῖοι τὴν ἐμπειρίαν καὶ ῥώμην τῆ ἀνδρός. ὁ γὰρ μετ'
ἐκεῖνον ἐλθὼν ἐπὶ τὰ πράγματα Μολοσσὸς ἔτως ἐπολέ-
μησεν, ὥσε καὶ ζῶν αὐτὸς ὑποχείριος γενέσθαι τοῖς πο-
λεμίοις. ἐπεὶ δὲ μεγάλα ταῖς ἐλπίσι περινοῶν ὁ Φί-
λιππος εἰς Ἑλλάσποντον ἦλθε μετὰ πάσης τῆς δυνά-
μεως, ὡς Χερρόνησον ἐν ταύτῳ καὶ Πέρινθον ἔξω καὶ
Βυζάντιον ὠρημένων δὲ τῶν Ἀθηναίων βοηθεῖν, οἱ
μὲν ³ ῥήτορες ἠγωνίσαντο τὸν Χάρητα στρατηγὸν ἀποσα-
λῆναι καὶ πλεύσας ἐκεῖνος ἔδδεν ἄξιον τῆς δυνάμεως
ἔπραττεν, ἐδ' αἱ πόλεις ἐδέχοντο τὸν εὐλογον, ἀλλ' ὑπο-
πτος ὢν πᾶσιν ἐπλανᾶτο χρηματιζόμενος ἀπὸ τῶν συμ-
μάχων, καὶ καταφρονέμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων. ὁ δὲ
δῆμος ὑπὸ τῶν ῥητόρων παροξυνόμενος ἠγανάκει, καὶ
μετενέει τοῖς Βυζαντίοις πέμψας τὴν βοήθειαν. ἀναστὰς
ὁ Φωκίαν εἶπεν, ὅτι δεῖ μὴ τοῖς ἀπιστοῖσιν ὀργίζεσθαι τῶν
συμμάχων, ἀλλὰ τοῖς ἀπισκόμενοις τῶν στρατηγῶν. ἔτοι
γὰρ ὑμᾶς ποιῆσι Φοβερὸς καὶ τοῖς χωρὶς ὑμῶν σώζεσθαι
μη

tio, cum non fit, cur Plutarchum, cui Athenienses subsidio
venerint, ex Eretria expulerit.

¹ R. sic dedit ex parte de suo pro vulg. ἔτε λαβεῖν. V.
ὅσκι ἔλαβεν. Ex eod. & Anon. seq. ἀφῆκε, quod & H. Steph.
legi testatur, a R. receptum est pro vulg. ἐφῆκε.

² V. πρὸς αὐτῆς.

³ Sic R. dedit de suo, praesente quodammodo Juntina, in
qua legitur οἱ ἔρήτ. Vulgo οἱ ῥήτορες.

μη δυναμένοις ¹. κινήθεις ἔν ὁ δῆμος ὑπὸ τῆ λόγῃ καὶ μεταπεσῶν, ἐκέλευεν αὐτὸν ἐπεῖνον ἐτέραν προσλαβόντα δύναμιν βοηθεῖν τοῖς συμμάχοις εἰς τὸν Ἑλλάσποντον· ὃ μεγίστην ῥοπήν ἐποίησε πρὸς τὸ σωθῆναι τὸ Βυζαντίον. ἦν μὲν γὰρ ² ἤδη μεγάλη δόξα τῆ Φωκίανος· ἐπεὶ δὲ Κλέων, ἀνὴρ Βυζαντίων πρῶτος ἀρετῇ, καὶ τῷ Φωκίῳ γεγονὼς ἐν Ἀκαδημία συνήθης, ἀνεδέξατο τὴν πίσιν ὑπὲρ αὐτῆ πρὸς τὴν πόλιν, ἐκ εἴασαν ἔξω στρατοπεδεῦσαι βεβλόμενον, ἀλλ' ἀνοίξαντες τὰς πύλας, ἐδέξαντο καὶ κατέμιξαν ἑαυτοῖς τὰς Ἀθηναίικας, ἐ μόνου ἀνεγκλήτης ταῖς διαίταις καὶ σώφρονας, ἀλλὰ καὶ προθύμοτάτες ἐν τοῖς ἀγῶσι διὰ τὴν πίσιν γενομένης. ἔτω μὲν ὁ Φίλιππος ἐξέπεσε τῆ Ἑλλάσπόντε τότε καὶ κτεφρονήθη, δοκῶν ἀμαχὸς τις εἶναι καὶ ἀνανταγώνιστος· ὁ δὲ Φωκίων καὶ ναῦς τινὰς ³ εἶλεν αὐτῆ, καὶ φρερεμένους πόλεις ἀνέλαβε, καὶ πολλαχῆθι τῆς χώρας ἀποβάσεις ποιῶμενος, ἐπόρθει καὶ κατέτρεχε, μέχρις ἃ τραύματα λαβῶν ὑπὸ τῶν προσβοηθέντων ἀπέπλευσε.

XV. Τῶν δὲ Μεγαρέων ἐπικαλημένων κρύφα, Φοβέμενος ὁ Φωκίων τὰς Βοιωτὰς, μὴ προαιθόμενοι φθάσωσι τὴν βοήθειαν, ἐκκλησίαν συνήγαγεν ἕωθεν, καὶ προαγγείλας τὰ παρὰ ⁴ τῶν Μεγαρέων τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς ἐπεψηφίσαντο, τῇ σάλπιγγι σημήνας, εὐθύς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἦγεν αὐτὰς τὰ ὄπλα λαβόντας. δεξαμένων δὲ τῶν Μεγαρέων προθύμως, τὴν τε Νίσαιαν ἐτείχισε, καὶ διὰ μέση σκέλη δύο πρὸς τὸ ἐπίνειον ἀπὸ τῆ ἄετος ἐνέβαλε, καὶ συνῆψε τῇ θαλάτῃ τὴν πόλιν, ὡς τῶν
κατὰ

¹ Darl sic voluit Br. praecuntibus hinc Anon. (qui habet καὶ γοῖς) hinc Ald. (quae dat cum Ciat. δυναμένοις) deditque R. pro vulg. καίτοι — δυναμένοι.

² Hanc particulam ab Ald. & reliquis, eam secutis, omiffam restituit R. e Junt. & Anon.

³ V. γινέσ.

⁴ V. περί.

πατὰ γῆν πολεμίων ὀλίγον ἤδη Φροντίζεσαν ἐξηρηθῆθαι τῶν Ἀθηναίων.

XVI. Ἦδη δὲ ¹ πρὸς Φίλιππον ἐκεπολεμαμένων παντάπασι, καὶ στρατηγῶν, αὐτῆ μὴ παρόντος, ἐτέρων ἐπὶ τὸν πόλεμον ἡρημένων, ὡς κατέπλευσεν ἀπὸ τῶν νήσων, πρῶτον μὲν ἔπειθε τὸν δῆμον, εἰρηνικῶς ἔχοντας τῆ Φιλίππε, καὶ Φοβημένους τὸν κίνδυνον ἰχυρῶς, δέχεσθαι τὰς διαλύσεις· καὶ τινος ἀντικρέσαντος αὐτῷ ² τῶν εἰωθότων κυλινοδεῖσθαι περὶ τὴν Ἥλιασαν καὶ συκοφαντεῖν, καὶ εἰπόντος· Σὺ δὲ τολμᾶς, ὦ Φωκίων, ἀποτρέπεις Ἀθηναίους ἤδη τὰ ὄπλα διὰ χειρῶν ἔχουλας; Ἐγὼ γε, εἶπε, καὶ ταῦτ' εἰδῶς, ὅτι, πολέμῳ μὲν ὄντος, ἐγὼ σε, εἰρήνης δὲ γενομένης, σὺ ἐμῆ ἀρξεις. ὡς δ' ἐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ὁ Δημοσθένης ἐκράτει κελεύων ὡς παρῶτάτω τῆς Ἀττικῆς θέσθαι μάχην τὰς Ἀθηναίους· Ὡ τῶν, ἔφη, μὴ, πῆ μαχάμεθα, σιοποῶμεν, ἀλλὰ πῶς νικήσωμεν. ἔτω γὰρ ἔσαι μακρὰν ὁ πόλεμος, ἡτῶμένοις δὲ πᾶν αἰεὶ δεινὸν ἐγγὺς πάρεσι. γενομένης δ' ἡτῆς, καὶ τῶν θορυβοποιῶν καὶ νεωτερισῶν τῶν ³ ἐν ἄξει τὸν Χαρίδημον ἐλιόντων ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ στρατηγεῖν ἀξιόντων, ἐφοβήθησαν οἱ βέλτιστοι καὶ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγε βελήν ἔχοντες, ἐν τῷ δήμῳ δεόμενοι καὶ δακρύνοντες, μόλις ἔπειταν ἐπιτρέψαι τῷ Φωκίῳ τὴν πόλιν. ὁ δὲ τὴν μὲν ἄλλην τῆ Φιλίππε πολιτείαν καὶ Φιλανθρωπίαν ζῶετο δεῖν προσδέχεσθαι. Δημάδης δὲ γράψαντος, ὅπως ἡ πόλις μετέχοι τῆς κοινῆς εἰρήνης καὶ τῆ συνεδρίᾳ τοῖς Ἑλλησιν, ἐκ εἰς πρὸ τῆ γυνῶναι, τίνα Φίλιππος αὐτῷ γενέσθαι παρὰ τῶν Ἑλλήνων

¹ Vulgo secundum Steph. legitur ἤδη δὲ γῶν. Hinc Br. susp. leg. αὐτῶν; Mos. Dof. voluit γῶν Ἀθηναίων. R. γῶν expunxit, secutus Junt. Ald. Crat.

² Sic cum Anon. Junt. Ald. Crat. dedit R. pro vulg. αὐτῆ.

³ Junt. Ald. Crat. omittunt γῶν; Steph. dedit.

λήμων ἀξιώσει κρατηθεῖς δὲ τῇ γνώμῃ διὰ τὸν καιρὸν, ὡς εὐθὺς ἔώρα τὰς Ἀθηναίους μεταμελημένους ¹, ὅτι καὶ τριήρεις ἔδει παρέχειν τῷ Φιλίππῳ καὶ ἵππεις· Ταῦτα, ἔφη, Φοβόμενος ἠναντιάμην· ἐπεὶ δὲ συνέθεθε, δεῖ μὴ βαρέως φέρειν, μηδ' ἀθυμεῖν, μεμνημένος, ὅτι καὶ οἱ πρόγονοι, ποτὲ μὲν ἄρχοντες, ποτὲ δ' ἀρχόμενοι, καλῶς δ' ἀμφοτέρω ταῦτα ποιοῦντες, καὶ τὴν πόλιν ἔσωσαν καὶ τὰς Ἑλλήνας. Φιλίππῳ δ' ἀποθανόντος, εὐαγγέλια θύειν τὸν δῆμον ἐκ εἰς· καὶ γὰρ ἀγεννὲς εἶναι ἐπιχαίρειν, καὶ τὴν ἐν Χαιρανεῖα παραταξαμένην πρὸς αὐτὰς δύναμιν, ἐν σώματι μόνον ἐλάττω γενέθαι.

XVII. Δημοθένης δὲ λοιδορῶν τὸν Ἀλέξανδρον ἤδη προσάγοντα ταῖς Θήβαις, ἔφη·

Σχέτλιε, τίπῃ ἐθέλεις ἐρεθιζόμενον ἄγριον ἄνδρα ², καὶ δόξης μεγάλης ἐρεγόμενον; ἢ βάλει, πυρκαϊῶς τηλικαύτης ἕσης ἐγγὺς, ρίψαι ³ τὴν πόλιν; ἀλλ' ἡμεῖς ἐδὲ βυλομένοις ἀπολέθαι τέτοις ⁴ ἐπιτρέψομεν, οἱ διὰ τῆτο στρατηγεῖν ὑπομένουτες. ὡς δ' ἀπολάλυσαν αἱ Θῆβαι, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐζητεῖτο ⁵ τὰς περὶ Δημοθένην, καὶ Λυκῆργον, καὶ Ὑπερίδην, καὶ Χαριδῆμον, ἡ δ' ἐκκλησία πρὸς ἐκεῖνον ἀπέβλεπεν, ὀνομασί πολλάνις καλλόμενος ἀνέστη· καὶ τῶν φίλων ἕνα παρασησάμενος, ᾧ μάλιστα χρώμενος διετέλει καὶ πισεύων καὶ ἀγαπῶν· Εἰς τὰ τοιαῦτα, ἔφη, τὴν πόλιν ἔτοι παραγνήχασιν, ὡς ἔγωγε, καὶ Νικουλέα τις τέτον ἐξαιτῆ, δίδόναι κελεύ-

1 Quod pacem cum Philippo fecissent cum reliquis Graecis communem; ejus rei poenitentiae ideo ductos, quod ex hujus facti necessitate praestandae Philippo triremes una cum equitatu essent. R.

2 Odyss. I, 494.

3 R. subaud. monet αἱ ταύτην τὴν πυρκαϊάν, rempublicam in hunc ardentem incensum conjicere. Br. voluit ρίψισαι.

4 scil. ὅπως μὴ ἀπόλωται. R.

5 R. mavult ἐξήτα.

λεύσω. τὸ μὲν γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ ὑμῶν ἀπάντων ἀποθανεῖν, εὐτυχίαν ἑμαυτῷ θείμην. ἐλεῶ δ', εἶπεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰς ἐκ Θηβῶν δεῦρο πεφευγότας. ἀρκεῖ δὲ τὰς Θήβας κλαίειν τοῖς Ἑλλησι. διδ βέλτιόν ἐστιν ὑπὲρ ἀμφοῖν πείθειν, καὶ παραιτεῖσθαι τὰς κρατῦντας, ἢ μάχεσθαι. Τὸ μὲν ἔν πρῶτον ψήφισμα λέγεται Ἀλέξανδρον, ὡς ἔλαβε, ῥίψαι, καὶ Φυγεῖν ἀποσραφέντα τὰς πρέσβεις· τὸ δὲ δεύτερον ἐδέξατο, νομιθῆν ὑπὸ Φωκίωνος, τῶν πρεσβυτέρων ἀγκῶν, ὅτι καὶ Φίλιππος ἐθύμαζε τὸν ἄνδρα τῆτον· καὶ ἔ μόνου τὴν ἐντευξιν ὑπέμεινε αὐτῷ καὶ τὴν δέησιν, ἀλλὰ καὶ συμβαλεύοντος ἤκασε. συνεβέβηκε δ' ὁ Φωκίων, εἰ μὲν ἡσυχίας ὀρέγεται, θεῖσθαι τὸν πόλεμον· εἰ δὲ δόξης, μεταθεῖσθαι πρὸς τὰς βαρβάρους ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων τραπόμενον. καὶ πολλὰ καὶ πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρου φύσιν καὶ βέλῃσιν εὐσόχως εἰπὼν, ἔτω μετέβαλε καὶ κατεπρῦνεν αὐτὸν, ὡς εἰπεῖν, ὅπως προσέξῃσι τὸν νῦν Ἀθηναῖοι τοῖς πράγμασιν, ὡς, εἴ τι γένοιτο περὶ αὐτῶν ¹, ἐκείνοις ἄρχειν προσήμων. ἰδίᾳ δὲ τὸν Φωκίωνα ποιησάμενος αὐτῷ φίλου καὶ ξένου, εἰς τοσαύτην ἔθετο τιμὴν, ὅσην εἶχον ὀλίγοι τῶν ἀεὶ συνόντων. ὃ γ' ἔν Δῆρις εἶρηκεν, ὡς μέγας γενόμενος, καὶ Δαρείω κρατήσας, ἀφεῖλε τῶν ἐπισολῶν τὸ Χαίρειν, πλὴν ἐν ὅσαις ἔγραφε Φωκίωσι. τῆτον δὲ μόνου, ὡσπερ Ἀντίπατρον, μετὰ τῷ Χαίρειν προσηγόρευε. τῆτο δὲ καὶ Χάρης ἰσόρηκε.

XVIII. Τὸ μὲντοι περὶ τῶν χρημάτων ὁμολογῆμενόν ἐστιν, ὅτι δωρεὰν αὐτῷ κατέπεμψε ἐκατὸν τάλαντα. τῶν νομιθῆντων εἰς Ἀθήνας, ἠρώτησεν ὁ Φωκίων τὰς φέροντας, τί δὴ ποτε, πολλῶν ὄντων Ἀθηναίων, αὐτῷ μόνῳ τοσαῦτα δίδωσιν Ἀλέξανδρος. εἰπόντων δ' ἐκείνων, ὅτι σὲ κρίνει μόνον ἄνδρα καλὸν

B 2

καὶ

¹ scil. humanum, fatale sibi eveniret, si a fato suo repente fit opprimendus. R.

καὶ ἀγαθόν· Οὐκὲν, εἶπεν ὁ Φωκίων, ἐσάτω με καὶ δοκεῖν ἀεὶ καὶ εἶναι τοιοῦτον. ὡς δ' ἀκολοθήσαντες εἰς οἶκον αὐτῶ, πολλὴν ἐώρων εὐτέλειαν, τὴν μὲν γυναῖκα μάρτησαν, ὁ δὲ Φωκίων αὐτὸς ἀνιμήσας ὕδωρ ἐκ τῆ Φρέατος, ἀπενίπτετο τὰς πόδας, ἔτι μᾶλλον ἐνέκειντο, καὶ ἠγανάκησεν· δεινὸν εἶναι λέγοντες, εἰ Φίλος ἂν τῆ βασιλέως ἔτω δικαιήσεται πονηρῶς. ἰδὼν ἔν ὁ Φωκίων πένητα πρεσβύτην, ἐν τριβωνίῳ ὑπαρῶν πορευόμεναι, ἠρώτησεν, εἰ τέτα χείρονα νομίζεσιν αὐτόν. εὐφημεῖν δ' ἐκείνων δεομένων· Καὶ μὴν ἄτος, εἶπεν, ἀπ' ἐλατρίων ἐμῆ ζῆ, καὶ ἀρκεῖται. τὸ δ' ὄλον, ἢ μὴ χρώμενος, ἔφη, μάτην ἔξω τοιοῦτον χρυσίου, ἢ χρώμενος ἐμαυτὸν ἅμα ἀρκεῖνον διαβαλῶ πρὸς τὴν πόλιν. ἔτω μὲν ἔν ἐπαυῆλθε πάλιν τὰ χρήματα ἐξ Ἀθηνῶν, ἐπιδείξαντα τοῖς Ἑλλήσι πλεσθιώτερον τῆ διδόντος τοσαῦτα τὸν μὴ δεόμενον. ἐπεὶ δ' Ἀλέξανδρος ἠγανάκησεν, καὶ πάλιν ἔγραψε τῷ Φωκίῳ, Φίλος μὴ νομίζειν τὰς μηδὲν αὐτῆ¹ δεομένους, χρήματα μὲν ἂν ὡς Φωκίων ἔλαβεν, ἀφεθῆναι δ' ἠξίωσε τὸν σοφιστὴν Ἐχεκρατίδην, καὶ τὸν Ἴμβριον Ἀθηνόδαρον, καὶ Ῥοδίους δύο, Δημάρατον καὶ Σπάρτωνα², συνειλημμένους ἐπ' αἰτίαις τισί, καὶ πατειργμένους ἐν Σάρδεσι. τέτα μὲν ἔν εὐθὺς ἀπέλευσεν ὁ Ἀλέξανδρος, Κρατερόν δ' ἀποσέλλων εἰς Μακεδονίαν, ἐκέλευσε τετάρτων πόντων ἐν Ἀσίᾳ, Κίᾳ, Γεργήθῃ, Μυλάσσων, Ἐλαιᾶς, μίαν, ἣν ἂν αἰρήται, παραδῆναι τῷ Φωκίῳ· διατεινόμενος ἔτι μᾶλλον, ὡς χαλεπανεῖ μὴ λαβόντος. ἀλλ' ἔτε Φωκίων ἔλαβεν, ὁ τ'³ Ἀλέξανδρος ταχέως ἀπέθανεν. ἢ δ' οἰκία τῆ Φωκίῳ ἔτι νῦν ἐν Μελίτῃ δει-

κνυ-

1 Junt. Ald. Crat. αὐτῶ. Steph. correxit. Seq. χρήματα R. mavult cum articulo.

2 Conferas locum Aellani V. H. I. 25. ex hoc Plutarchi loco emendandum. Pro ἐπ' αἰτίαις V. ἐπ' αἰτίαις.

3 V. ἔτε.

κνυται, χαλκαῖς λεπῖσι κεκοσμημένη, τὰ δ' ἄλλα λιτή
καὶ ἀφελής.

XIX. Τῶν δὲ γυναικῶν, ἃς ἔγημε, περὶ τῆς προ-
τέρας ἑδὲν ἰσορεῖται, πλὴν ὅτι Κηφισόδοτος ἦν, ὁ πλά-
σης, ἀδελφὸς αὐτῆς· τῆς δὲ δευτέρας ἦν ἐλάττων ἐπὶ
σωφροσύνη καὶ ἀφελείᾳ λόγος ἦν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις,
ἢ Φωκίανος ἐπὶ χρησότητι. καὶ ποτε θεωμένων καινὰς
τραγωδὰς Ἀθηναίων, ὁ μὲν τραγωδὰς εἰσιέναι μέλλων,
βασιλίδος πρόσωπον ἦτει, καὶ κεκοσμημένους πολλὰς πο-
λυτελῶς ὀπαδὰς, τὸν χορηγόν· καὶ μὴ παρέχοντος,
ἠγανάκει καὶ κατεῖχε τὸ θέατρον, ἢ βεβλόμενος προελ-
θεῖν. ὁ δὲ χορηγὸς, Μελάνδιος, ὠτῶν αὐτὸν εἰς τὸ
μέσον, ἐβόα· Τὸ Φωκίανος ἐχ' ἑρᾶς γυναῖκα προῖδσαν
αἰεὶ μετὰ μιᾶς θεραπαινίδος; ἀλλ' ἀλαζονεύη καὶ διαφθει-
ρεις τὴν γυναικωνῆτιν; ἔξακέεα δὲ τῆς Φωνῆς γενομένης,
ἐδέξατο πρότῳ πολλῶ καὶ θορύβῳ τὸ θέατρον. αὐτὴ δ'
ἦ γυνή, ξένης τινὸς Ἰωνικῆς ἐπιδειξαμένης ¹ χρυσῶν
καὶ λιθοκόλλητον κόσμον ἐμπλοκίαις ² καὶ περιδεραίοις·
'Ἐμοὶ δ', ἔφη, κόσμος ἐστὶ Φωκίων, εἰκοσὸν ἔτος ἤδη
στρατηγῶν Ἀθηναίων.

XX. Φωκίων ³ δὲ τῷ νῦν βεβλομένῳ ἀγωνισαδαί
Παναθηναίοις, ἀποβάτην ἐφῆκεν, ἐχὶ τῆς νίκης ὀρεγό-
μενος,

B 3

¹ Hanc vocem R. e Junt. Ald. Crat. restituit pro vulg. ἐπι-
δειξαμένης.

² V. & Anon. ἐν πλοκίαις. Sic ego quidem voces has in
ind. Fist. lego distinctas, non ἐνπλοκίαις, quod Br. profert,
qui cum Salviniō & Dacerio genuinam lectionem censet ἐν πλο-
κίαις. R. susp. κόσμον ἐν ἐμπλοκ.

³ H. Steph. teste in quibusdam codd. legitur Φώκῳ, quod
Mos. Duf. probat. De certaminis genere ipso variae extant sen-
tentiae. Dacer. putat, cum *curren certare* adolescens cuperet,
parentem *pedibus* tantum concessisse. Xyl. tollit comma ante
ἀποβάτην (quod & Duf. tollendum censet) vertitque *desultorio*
certamine contendere. *Lapus equestre ludum* vertit; genera-
lius quoque Kind: seine Fertigkeit im Kämpfen bey den Wett-
spielen

μενος, ἀλλ' ὅπως ἐπιμεληθεῖς καὶ ἀσκήσας τὸ σῶμα, βελτίων ἔσοιτο. καὶ γὰρ ἦν ἄλλως Φιλοπότης καὶ ἀτακτος ὁ νεανίσκος. νικησαντος δὲ, καὶ πολλῶν αἰτεμένων ἐσιᾶσαι τὰ νικητήρια ¹, τὸς ἄλλους Φωκίων παραιτησάμενος, ἐνὶ τὴν Φιλοτιμίαν ταύτην παρεχώρησεν ². ὡς δ' ἐλθὼν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἄλλην τε σοβαρὰν ἐώρα παρασκευὴν, καὶ ποδονιπτήρας οἶνε δι' ἀρωμάτων προσφερομένους τοῖς εἰσιῶσι, καλέσας τὸν υἱόν. Οὐ παύσεις, ἔφη, τὸν ἐταῖρον, ὦ Φῶκε ³, διαφθεῖροντά σε τὴν νίκην; βεβλόμενος δὲ καὶ καθόλα μεταστῆσαι τὸ μεираκιον ἐκ τῆς διαίτης ἐκείνης, ἀπήγαγεν εἰς Λακεδαίμονα, καὶ κατέμιξε τοῖς ἀγομένοισι τὴν λεγομένην ἀγωγήν νεανίσκοις. καὶ τῆτο τὸς Ἀθηναίους ἐλύπησεν, ὡς ὑπερορῶντος καὶ ὑπερφρονῶντος τὰ οἰκεῖα τῷ Φωκίῳ. εἰπόντος δὲ τῷ Δημόδω πρὸς αὐτόν. Τί ἐπείθομεν, ὦ Φωκίῳν, Ἀθηναίους τὴν Λακωνικὴν προσδέξασθαι πολιτείαν; εἰν γὰρ σὺ κελεύεις, ἐγὼ γράφειν καὶ λέγειν ἔτοιμός εἰμι. Πάνυ γῆν, ἔφη, πρέψειν ἂν σοι, μύρα ⁴ τοσάτον ὄζουλι, καὶ χλαμύδα τοιαύτην φορῶντι, συμβελεύειν Ἀθηναίους περὶ Φιλιππίων, καὶ τὸν Λυσιᾶργον ἐπαινεῖν.

XXI.

spielen sehen zu lassen — nota tamen illustrante adjuncta: „Es bedeutet die Redensart ἀγαν. ἀποβ. sich mit einem andern in einen Wettstreit einlassen, wer am geschwindesten auf ein Pferd steigen, und wieder herabspringen, oder auch einem Pferd gleich laufen kann.“

1 R. ex hoc loco colligit, non a victore amicos epulis victorialis fuisse exceptos, sed contra victorem ab amicis, sententia loci sic struenda: *Multis Phocionem rogantibus, ut veniam sibi daret, palmam ab ipsius filio reportatam epulis splendidis e pecunia colatitina concelebrandi, veniam banc ex omnibus uni tantum dabat Phocio.*

2 V. παρεχώρησεν, quod Duf. probat. Ad seq. ἐλθὼν subaudi Phocionem.

3 In edd. Stephanica prioribus extat Φώκιε. Steph. ex vet. cod. reposuit Φῶκε, quod nomen in iisdem infra quoque datur.

4 V. μύρον. R. mavult μύρων τοσάτων, in gen. pl.

XXI. Γράψαντος δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ περὶ τριηρῶν, ὅπως ἀποσείλωσιν αὐτῶν, καὶ τῶν ῥητόρων ἐνισταμένων, τῆς δὲ βελῆς τὸν Φωκίωνα λέγειν κελευέσης. Λέγω τοίνυν ὑμῖν, εἶπεν, ἢ τοῖς ὅπλοις κρατεῖν, ἢ τοῖς κρατῶσι Φίλος εἶναι. πρὸς δὲ Πυθέαν ¹ ἀρχόμενον τότε πρῶτον ἐντυγχάνειν Ἀθηναίοις, ἥδη δὲ λάλον ὄντα καὶ θρασύν. Οὐ σιωπήσεις, εἴφη, καὶ ταῦτα νεάνητος ἂν τῶ δήμῳ; ἐπεὶ δ' Ἄρπαλος μετὰ χρημάτων πολλῶν ἀποδράς Ἀλεξάνδρον ἐκ τῆς Ἀσίας τῇ Ἀττικῇ προσέβαλε, καὶ τῶν εἰσθότων ἀπὸ τῆ βήματος χρηματίζεσθαι δρόμος ἦν καὶ ἀμιλλα φθειρομένων πρὸς αὐτὸν, τέτοις ² μὲν ἀπὸ πολλῶν μικρὰ δελεάζων προήκατο καὶ διέβριψε, τῷ δὲ Φωκίῳ προσέπεμψε διδὰς ἐπιχάσια τάλαντα, καὶ τᾶλλα πάντα, καὶ μετὰ πάντων ἐαυτὸν ἐπ' ἐκείνῳ μόνῳ παρακατατιθέμενος. ἀποκρινομένης δὲ τραχέως τῷ Φωκίῳνος, οἰμώξεσθαι τὸν Ἄρπαλον, εἰ μὴ παύσῃται διαφθεῖρων τὴν πόλιν, τότε μὲν συσαλείς ἀπέστη. μετ' ὀλίγον δὲ βελευομένων Ἀθηναίων, ἑώρα τὰς μὲν εἰληφότας τὰ χρήματα παρ' αὐτῶ, μεταβαλλομένους καὶ κατηγορεύοντας, ἵνα μὴ φανεροὶ γένωνται. Φωκίωνα δὲ, τὸν μηδὲν λαβόντα, μετὰ τῷ κοινῷ συμφέροντος ἅμα καὶ τὴν ἐκείνου σωτηρίαν ἐν τινι λόγῳ τιθέμενον. πάλιν ἔν ἐνεχθεὶς ἐπὶ τὸ θεραπεύειν ἐκείνον, αὐτὸν μὲν ὡς ἔρυμα πανταχόθεν ἀνάλωτον ὑπὸ τῷ χρυσίῳ περιοδεύων ἐώμα ³. Χαριλέα δὲ, τὸν γαμβρὸν αὐτῶ, ποιητάμενος συνήθη καὶ φίλον, ἐνέπλησε δόξης πονηρᾶς, πάντα πιεσῶν καὶ πάντα χράμενος ἐκείνου.

XXII. Καὶ δὴ καὶ Πυθιονίκης ⁴ τῆς ἐταίρας ἀπο-

B 4

Θανά-

¹ Xyl. locum hunc mutilum censet. Seq. τότε R. dedit ex Aou. pro vulg. ποτε.

² V. γέται. Id. προσήκατο pro seq. προήκα.

³ R. supr. περιοδεύων πόρρωθεν ἐώρα, e longinquo spectabat.

⁴ Sic Palm. ex Athenaeo scribendum censuit, deditque R. pro vulg. Πυθονίκης. Eadem scriptura ex Pausania firmatur. Dacer. a Curtio *Poithymian* appellari ait.

θανάσης, ἣν εἶχεν ὁ Ἄρπαλος ἐρῶν, καὶ θυγατρία πατῆρ ἐξ αὐτῆς γέγονε, μνημεῖον ἀπὸ χρημάτων πολλῶν ἐπιτελέσαι θελήσας, προσέταξε τῷ Χαρικλεῖ τὴν ἐπιμέλειαν. ἦσαν δὲ τὴν ὑπεργίαν ταύτην ἀγευνηῆ προσκατήχονεν ὁ τάφος συντελεθεῖς. διαμένει γὰρ ἔτι νῦν ἐν Ἑρμείῳ ¹, ἣ βαδίζομεν ἐξ ἄσεος εἰς Ἐλευσίνα, μηδὲν ἔχων τῶν τριάκοντα ταλάντων ἄξιον, ὅσα τῷ Ἄρπαλῳ λογιθῆναι φασὶν εἰς τὸ ἔργον ὑπὸ τῷ Χαρικλέει. καὶ μέντοι καὶ τελευτήσαντος αὐτῆ, τὸ παιδάριον ὑπὸ τῷ Χαρικλέει καὶ τῷ Φωκίανος ἀναληφθὲν ἐτύγχανε πάσης ἐπιμελείας. κρινομένης μέντοι τῷ Χαρικλέει ἐπὶ τοῖς Ἀρπαλείοις, καὶ δεομένης βοηθεῖν αὐτῷ τὸν Φωκίωνα, καὶ συνεισελθεῖν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐκ ἠθέλησεν, εἰπὼν· Ἐγὼ σε, ὦ Χαρικλεῖς, ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις γαμβρὸν ἐποίησάμην. πρῶτε δ' Ἀθηναίοις Ἀσυκληπιάδης τῷ Ἰππάρχῳ τεθῆναι προσαγγελαντος Ἀλέξανδρον, ὁ μὲν Δημάδης ἐκέλευσε μὴ προσέχειν· πάλαι γὰρ ἂν ὄλην ὄζην νεκρῶ τὴν οἰκαμένην· ὁ δὲ Φωκίαν ἐπηρεμέων ὄρων πρὸς τὸ νεκτερίζειν τὸν δῆμον, ἐπειρᾶτο παρηγορεῖν καὶ κατέχειν. ἀναπηδόντων δὲ πολλῶν ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ βοῶντων, ἀληθῆ τὸν Ἀσυκληπιάδην ἀπαγγέλλειν, καὶ τεθῆναι τὸν Ἀλέξανδρον· Οὐκἔν, εἶπεν, εἰ σήμερον τέθνηκε, καὶ αὔριον ἔσαι καὶ εἰς τρίτην ² τεθνηκώς; ὡσε ἡμᾶς ἐν ἡσυχίᾳ ³ βαλεῦσασθαι, μᾶλλον δὲ μετ' ἀσφαλείας.

XXIII. Ὡς δὲ Φέρων ἐνέσεισεν ὁ Λεωθένης τὴν πόλιν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ⁴ πόλεμον, καὶ τῷ Φωκίανος
δυσ-

¹ Palm. legi vult ἐν Ἑρμείῳ. Cf. Plut. T. I. pag. 10. not. 1.

² V. εἰς τρίτην ἡμέραν. In Arophi. extat εἰσέτι τεθν.

³ R. mavult ἐν ἡσ. δεῖ βαλεῦσ.

⁴ Anon. Λαμιακὸν πόλ. Sic & Xyl. vertit, & leg. susp. in Arophi. ubi simpliciter datur εἰς τὸν πόλεμον. R. tuetur vulgatam, & bellum graecum illud esse monet, quod a Graecis univērsis contra hostes Graeciae communes geritur. Cf. cap. 25. Ἑλληνικὸν στρατεύμα.

δυσχεραίνοντος, ἡρώτα καταγελῶν, τί πεποιήκειν ἀγαθὸν τὴν πόλιν, ἔτη τοσαῦτα στρατηγῶν; Οὐ μικρὸν, ἔφη, τὸ τὰς πόλιντας ἐν τοῖς ἰδίοις μνήμασι θάπτεσθαι. Πολλὰ δὲ θρασυνομένα καὶ κομπάζοντος ¹ ἐν τῷ δήμῳ τῷ Λεωθένε, ὁ Φωκίων. Οἱ λόγοι σὲ, εἶπεν, ὦ μεϊράκιον, εἰκόνασι κυπαρίττοις. μεγάλοι γὰρ ὄντες καὶ ὑψηλοί, καρπὸς ἐ φέρεισι. Ὡς δ' ἐπανασὰς ὁ Ὑπερίδης ἡρώτησε. Πότ' ἔν, ὦ Φωκίων, συμβελεύεις ² πολεμεῖν Ἀθηναίοις; Ὅταν, εἶπε, τὰς μὲν νέεσ ἴδω τὴν τάξιν βελομένεσ Φυλάττειν, τὰς δὲ πλεσίεσ εἰσφέρειν, τὰς δὲ ῥήτορασ ἀπέχεσθαι τῷ κλέπτειν τὰ δημόσια. Θαυμαζόντων δὲ πολλῶν τὴν ὑπὸ τῷ Λεωθένεσ συνηγμένην δύναμιν, καὶ τῷ Φωκίῳ πυνθανομένων. Πρὸς τί ³ παρῆσκευάσθαι δοκῆσιν αὐτῷ. Καλῶσ, ἔφη, πρὸς τὸ σάδιον. τὸν δὲ δόλιχον τῷ πολέμῳ φοβεῖμαι, μήτε χρήματα τῆσ πόλεωσ ἕτερα, μήτε ναῦσ, μήτε ἱπλίτασ ἐχέσης. Ἐμαρτύρει δ' αὐτῷ καὶ τὰ ἔργα. πρῶτον μὲν γὰρ Λεωθένεσ λαμπρὸσ ἤρθη ταῖσ πράξεσιν, τῶν δὲ Βοιωτῶν μάχῃ κρατήσασ, καὶ τὸν Ἀντίπατρον εἰς Λαμίαν συνελάσασ. ὅτε καὶ Φασί τὴν μὲν πόλιν, ἐλπίδοσ μεγάλεσ γενομένην ⁴, ἑορτάζειν εὐαγγέλια συνεχῶσ, καὶ θύειν τοῖσ θεοῖσ, τὸν δὲ Φωκίῳ, πρὸσ τὰσ ἐλέγχειν αὐτὸν οἰόμενεσ, καὶ πυνθανομένεσ. εἰ ταῦτ' ἐν ἂν ἤθελεν αὐτῷ ⁵ πεπραῶσθαι. Πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. βεβελεύθαι δ' ἐνεῖνα. καὶ πάλιν ἄλλων ἐπ' ἄλλοισ εὐαγγελίων γραφομένων καὶ φερομένων ἀπὸ τῷ στρατοπέδῳ. Πότε ἄρα, Φάναι, παυσόμεθα νινῶντεσ;

B 5

XXIV.

¹ V. συγκομπάζοντοσ.

² Malim συμβελεύσαι.

³ Sic R. de suo deicit pro vulg. πῶσ ἦι. Pro seq. αὐτῷ Anon. ἔτω.

⁴ R. leg. cenfet aut γενομένην, gislanem. aut μετὴν γενομένην.

⁵ Mos. Duf. scribi vult αὐτῷ. Cf. Plut. T. II. p. 122. not. 4.

XXIV. Ἐπεὶ δὲ, τῷ Λεωθένει ἀποθανόντος, οἱ Φοβέμενοι τὸν Φωκίωνα, μὴ στρατηγὸς ἐκπεμφθεὶς καταλύσῃ τὸν πόλεμον, ἀνθρώπον τινα τῶν ἐκ ἐπιφανῶν ἐν ἐκκλησίᾳ παρεσκευάσαν ἀνασάντα λέγειν, ὅτι Φίλος ὢν τῷ Φωκίονος καὶ συμπεφοιτηκὸς, παραινεῖ Φεῖδεσθαι τῷ ἀνδρὸς καὶ φυλάσσειν, ὡς ἄλλον ὄμοιον ἐκ ἔχοντας· ἐκπέμπειν δ' Ἀντίφιλον ἐπὶ τὸ σράτευμα· καὶ ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις συνεδόκει· παρελθὼν ἡ Φωκίων ἔλεγε, μήτε συμπεφοιτηκέναι ποτὲ τῷ ἀνθρώπῳ, μήτ' ἄλλως γεγονέναι γνώριμος, ἢ συνήθης· Ἀλλὰ νῦν, εἶπεν, ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας καὶ Φίλον σε ποιῆμαι, καὶ οἰκεῖον· ἃ γὰρ ἦν ἐμοὶ συμφέροντα, συμβεβέλευκας. Ὀρμημένων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς Βοιωτὰς στρατεύειν, πρῶτον μὲν ἀντείχε· καὶ τῶν Φίλων λεγόντων, ὡς ἀποθανεῖται προσκράων τοῖς Ἀθηναίοις· Ἀδίκως, εἶπεν, ἂν ποιῶ τὸ συμφέρον· ἂν δὲ παραβαίω, δίκαιως. Ἐπεὶ δ' ὄρων ἐκ ἀνιέντας, ἀλλὰ βωῶντας, ἐκέλευσε τὸν κήρυκα ἀνείπειν· Ἀθηναίων τὰς ἄχρις ἐξήκοντα ἐτῶν ἄφ' ἧβης², πέντε ἡμερῶν σιτία λαβόντας, εὐθὺς ἀκολαθεῖν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. Θεορύξει δὲ πολλὰ γενομένα, καὶ τῶν πρεσβυτέρων βωῶντων καὶ ἀναπηδώντων· Οὐδὲν, ἔφη, δεινόν· ἐγὼ γὰρ ὁ στρατηγὸς ὀδοσημοσὸν ἔχων ἔτος ἔσομαι μετ' ὑμῶν· Καὶ τότε μὲν ἔτιωσ κατέπαυσεν αὐτὰς καὶ μετέβαλε.

XXV. Πορθυμένης δὲ τῆς παραλίας ὑπὸ Μικίωνος συχνοῖς Μακεδόσι καὶ μιθοφόροις ἀποβειβηκότος εἰς Ῥαμνῆνα, καὶ κατατρέχοντος τὴν χώραν, ἐξήγαγε τὰς Ἀθη-

1 Addit Junt. post h. v. δὲ. quod excusari posse R. censet, ut more historicorum eleganter iteratum e δὲ ab init. capitis.

2 Hunc locum ab Interpp. non intellectum, mentemque auctoris miseris modis depravatam fuisse, adnotat Mos. Duf. & vult verti: qui stipendia fecissent sexaginta. Kind ita: die nach erlangter Mündigkeit sechszig Jahre noch gelebt hätten. Schlrach: die über sechszig Jahr alt wären.

Ἀθηναίῳ ἐπ' αὐτόν. ὡς δὲ προστρέχοντες ἀλλαχόθεν ἄλλος διεσρατήγηεν, καὶ συνεβέβλευον αὐτῷ τὸν λόφον καταλαβεῖν, ἐπεὶ περιπέμψαι τὰς ἰππέας, ἐνταῦθα παρεμβλεῖν. Ὡς Ἡράκλειος, εἶπεν, ὡς πολλὰς ὁρῶ στρατηγὰς, ὀλίγας δὲ στρατιώτας! Ἐπεὶ δὲ, παρατάξαντος αὐτὰ τὰς ὀπλίτας, εἰς πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προῆλθεν· εἶτα δέσας, ἀντιάντος ἀνδρὸς πολεμικῆ, πάλιν εἰς τὴν τάξιν ἀνεχώρησεν. Ὡς μεϊράκιον, εἶπεν, ἐκ αἰδῆ δύο τάξεις ἀπολελοιπῶς, ἦν ἐτάχθη ὑπὸ τῆ στρατηγῆ, καὶ πάλιν ἐφ' ἣν σεαυτὸν ἐταξας; Ἐμβαλῶν δὲ τοῖς πολεμίοις καὶ κατὰ κράτος τρεψάμενος, αὐτόν τε τὸν Μικίωνα καὶ πολλὰς ἄλλας ἀπέκτεινε. τὸ δ' Ἑλληνικὸν ἐν Θετταλίᾳ κράτευμα, συμμίζαντος Ἀντιπάτρου Λεοννάτη, καὶ τῶν ἐξ Ἀσίας Μακεδόνων, ἐνίκα μάχόμενον ¹. καὶ Λεοννάτος ἔπεσεν, ἡγαμένω τῆς μὲν Φάλαγγος Ἀντιφίλῃ, τῶν δ' ἰππέων τῆ Θεσσαλῆ Μένωνος.

XXVI. Ὀλίγω δ' ² ὕστερον χρόνῳ Κρατερῶ διαβάντος ἐξ Ἀσίας μετὰ πολλῆς δυνάμεως, καὶ γενομένης πάλιν ἐν Κράνῳ παρατάξεως, ἠτλήθησαν μὲν οἱ Ἕλληνες, ἔτε μεγάλην ἤτλαν, ἔτε πολλῶν πεσόντων· ἀπειθεῖα δὲ πρὸς τὰς ἀρχοντας, ἐπεικειῖς ³ καὶ νέες ὄντας, καὶ ἅμα τὰς πόλεις αὐτῶν πειρῶντος Ἀντιπάτρου, διαρβύντες, αἰχίσια προήκοντο τὴν ἐλευθερίαν. εὐθὺς ἔν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ἄγοντος τῷ Ἀντιπάλτρου τὴν δύναμιν, οἱ μὲν περὶ Δημοσθένην καὶ Ὑπερίδην ἀπηλλάγησαν ἐκ τῆς πόλεως· Δημάδης δὲ, μηδὲν ⁴ μέρος, ὣν ἄφειλε, χρημάτων ἐπὶ ταῖς καταδικαῖς ἐπίσαι τῇ πόλει δυνάμενος, (ἡλώκει γὰρ ἐπ' αὐτῶν γραφῆς παρανόμων) καὶ γεγονῶς ἄτιμος, ἐξείργετο τῷ λέγειν, ἄδειαν εὐρόμενος τότε,

γρά-

1 V. e Jant. *μαχόμενος*.

2 Deest δ' Jant. *ἵμας*.

3 R. quaerit, num *ἀνεπεικειῖς*?

4 Bryano aute hanc vocem videtur deesse ὄς.

γράφει ψήφισμα, καὶ πέμπει πρὸς Ἀντίπατρον ὑπὲρ εἰρήνης πρέσβεις αὐτοκράτορας. Φοβημένους δὲ τῶ δῆμα, καὶ καλῆντος ¹ Φωκίωνα, καὶ μόνω πισεύειν ἐκεῖνω λέγοντος· Ἄλλ' εἴγ' ἐπισευόμενι, εἶπεν, ἐγὼ συμβελεύω ὑμῖν, ἐν ἃν νῦν ἐβλεπούμεθα περὶ πραγμάτων τοιούτων. ἔτω δὲ τῶ ψήφισματος ἐπικυρωθέντος, ἀπεσάλη πρὸς Ἀντίπατρον ἐν τῇ Καδμείᾳ στρατοπεδεύοντα, καὶ παρασκευαζόμενον εὐθύς εἰς τὴν Ἀττικὴν βαδίζειν. καὶ τῶτο πρῶτον ἤτει, τὸ μένοντα κατὰ χώραν ποιήσασθαι τὰς διαλύσεις. τῶ δὲ Κρατερῶ λέγοντος, ὡς ἔ δίκαια πείθει Φωκίαν ἡμᾶς, τὴν τῶν συμμάχων καὶ Φίλων καθημένας χώραν κακῶς ποιεῖν, δυναμένους ἐν τῆς τῶν πολέμων ὠφελῆσαι, λαβόμενος αὐτῶ τῆς δεξιᾶς ὁ Ἀντίπατρος· Δοτέον, εἶπε, Φωκίαν ταύτην τὴν χάριν. περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἐκέλευσεν αὐτοῖς ἐπιτρέπειν τὰς Ἀθηναίους, ὅσπερ ἐν Λαμίᾳ Λεωθῆνεϊ ἐκεῖνον ².

XXVII. Ὡς ἔν ἐπανῆλθεν ὁ Φωκίαν εἰς ἄστυ ³, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ αὐτὸ ἔδοξεν ὑπ' ἀνάγκης, αὐτοῖς εἰς Θήβας ἐβάδιζε μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβεων, Ξενοκράτη τὸν Φιλόσοφον τῶν Ἀθηναίων προελομένων ⁴. τοσῶτον γὰρ ἦν ἀξίωμα τῆς ἀρετῆς τῶ Ξενοκράτης καὶ δόξα καὶ λόγος παρὰ πᾶσιν, ὡς ἄεθαι μήτε ὕβριν εἶναι, μήτ' ὠμότητα, μήτε θυμὸν ἐν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ φυόμενον,

¹ V. καλῆντός γε pro καὶ καλ.

² scil. ἐπιτρέψαι — seu verbis planioribus: ὡσπερ αὐτός (Antipater puta, qui hic loquitur) τότε Λεωθῆνεϊ ἐπέτρεψε περὶ τῶν Μακεδονικῶν καὶ αὐτῶ. R. Pro Λεωθῆνεϊ Junt. Λεωθῆνης (non Λεωθῆνη, ut vult nota Reiskii) & V. ex ea. An vero textui respondeat Schirachi ver: sio hujus loci, alii judicent. Haec est: wegen der übrigen Friedensbedingungen verlangte er, daß die Athenienser sie ihm zu bestimmen gänzlich überlassen sollten, so wie er es in Lamia gegen den Leosthenes hätte thun sollen.

³ V. εἰς τὸ ἄστυ. Pro seq. τὸ αὐτὸ idem ταῦτα, quod Duf. probat.

⁴ Malim προσελομένων.

μενον, ὧ, Ξενοκράτης μόνον ὀφθέντος, ἐκ ἂν αἰδῆς τι καὶ τιμῆς ἐγγένοιτο πρὸς αὐτόν. ἀπέβη δὲ τὸναντίον, ἀγνωμοσύνη τινὶ καὶ μισαγαθία τῷ Ἀντίπατρε. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ ἡσπάσατο τὸν Ξενοκράτην, τὰς ἄλλας δεξιωσάμενος· ἐφ' ὧ Φασὶν εἰπεῖν ἐκεῖνον, ὡς Ἀντίπατρος καλῶς ποιεῖ, μόνον αὐτὸν αἰχυνόμενος ἐφ' οἷς ἀγνωμονεῖν μέλλει πρὸς τὴν πόλιν. ἔπειτα λέγειν ἀρξάμενον ἔχ ὑπομένων, ἀλλ' ἀντικρέων καὶ δυσπολαίων, ἐποίησεν ἀποσιωπῆσαι. τῶν δὲ περὶ τὸν Φωκίωνα διαλεχθέντων, ἀπεκρίνατο Φιλίαν ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ συμμαχίαν, ἐκδῶσι μὲν τὰς περὶ Δημοσθένην καὶ Ὑπερίδην, πολιτευομένοις δὲ τὴν πάτριον ἀπὸ τιμῆματος πολιτείαν, δεξαμένοις δὲ Φρερὰν εἰς τὴν Μενυχίαν, ἔτι δὲ χρήματα τῷ πολέμῳ καὶ ζημίαν προσεήλθασιν. οἱ μὲν ἔν ἄλλοι πρέσβεις ἠγάπησαν ὡς Φιλανθράπες τὰς διαλύσεις, πλὴν τῷ Ξενοκράτῳ. ἔφη γὰρ, ὡς μὲν δέλοισ, μετρίως κευρηθῆαι τὸν Ἀντίπατρον· ὡς δ' ἑλευθέροις, βαρέως. τῷ δὲ Φωκίονος παραιτημένῳ τὴν Φρερὰν καὶ δεομένῳ, λέγεται τὸν Ἀντίπατρον εἰπεῖν. Ὡς Φωκίον, ἡμεῖς πάντα ¹ σοι χαρίζεσθαι βελόμεθα, πλὴν τῶν καὶ σὲ ἀπολέντων καὶ ἡμῶς. Οἱ δ' ἔχ ἔτιω Φασὶν, ἀλλ' ἐρωτῆσαι τὸν Ἀντίπατρον, εἰ, τὴν Φρερὰν ἀνέντος αὐτῷ τοῖς Ἀθηναίοις, ὁ Φωκίον ἐγγυᾶται τὴν πόλιν ἐμμενεῖν ² τῇ εἰρήμῃ, καὶ μηθὲν πολυπραγμονήσῃν· σιωπῶντος δ' ἐκεῖνε καὶ διαμέλλοντος, ἀνακηθήσαντα Καλλιμέδοντα τὸν Κάραβον, ἄνδρα θρασὺν καὶ μισόδημον, εἰπεῖν. Ἐὰν δ' ἔτιω, ὧ Ἀντίπατρε, Φλυαρῇ, σὺ πισεύσεις, καὶ ἐ πράξεις, ἂ ἔγνωκας;

XXVIII. Οὕτω μὲν ³ ἐδέξαντο Φρερὰν Μακεδόνων Ἀθηναῖοι, καὶ Μένυλλον ἡγεμόνα, τῶν ἐπιεικῶν
τινα,

¹ V. πάντα. Id. paulo post ἠρωτηθῆναι pro ἐρωτῆσαι, & in fin. cap. πιστεύεις pro πισεύσεις.

² Sic Steph. dedit. In edd. prioribus ἐμμένειν.

³ R. suff. ἔτω μὲν ἔν.

τινα, καὶ τῷ Φωκίωνος ἐπιτηδείων. ἐΦάνη δ' ὑπερήφανον τὸ πρόσταγμα, καὶ μᾶλλον ἐξέστιας ὕβρει χρωμένης ἐπίδειξις, ἢ πραγμάτων ἕνεκα γιγνομένη ἢ κατάληψις ¹. ἃ μικρὸν δὲ τῷ πάθει προτέθηκεν ὁ καιρός. εἰκάδι γὰρ ἡ Φερρὰ Βοηδρομιῶνος εἰσήχθη, μυστηρίων ὄντων, ἢ τὸν Ἰακχον ἐξ ἄετος Ἐλευσίναδε πέμπασιν. ὥστε, τῆς τελετῆς συγχυθείσης, ἀναλογιζέσθαι τὰς πολλὰς καὶ τὰ πρεσβύτερα τῶν θεῶν καὶ τὰ πρόσφατα. πάσαι μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἀρίστοις εὐτυχήμασι ² τὰς μουσικὰς ὄψεις καὶ Φωνὰς παραγενέσθαι σὺν ἐκπλήξει καὶ θάμβει τῶν πολεμίων· νῦν δὲ τοῖς αὐτοῖς ἱεροῖς τὰ δυσχερέστατα πάθη τῆς Ἑλλάδος ἐπισκοπεῖν ³ τὰς θεὰς, καὶ καθυβριζεσθαι τὸν ἀγίωτατον τῶ χρόνον καὶ ἡδιστον αὐτοῖς ἐπάνυμον τῶν μεγίστων κακῶν γενόμενον. πρότερον μὲν ἔν ὀλίγοις ἔτεσι χρησμὸν ἐξήνεγκαν αἱ Δαδωνίδες τῇ πόλει, τὰ ἀκρωτήρια τῆς Ἀρτέμιδος ⁴ φυλάσσειν, ὅπως ἄλλοι μὴ λάβωσι· τότε δὲ περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας αἱ ταινίαι μὲν, αἷς περιελίτῃσι τὰς μουσικὰς νοίτας ⁵, βαπτόμεναι θάψινον ἀντὶ Φοινικῆ χρωμα καὶ νεκρῶδες

¹ Cum artic. R. dedit. Anon. κατάλυσις.

² Anon. μεγίστοις εὐτυχήμασι, quod probat Dacer. & R. — Vulgata tuenda videtur Mofi Duf.

³ R. sup. ἐπισκοπεῖν ἕαν ἴκι θεὰς, deos permittere, ut haec ipsa sacra Eleusinia (quae olim salutem ex insperato civibus attulissent, eoque clarissimam in famam issent) nunc a dirissimis Graeciae malis obumbrarentur, & ut, quod ipsis tempus antehac fuisset temporum omnium sanctissimum atque jucundissimum, id tempus nunc pollueretur teterrimis contumeliis, fieretque nobilitatum a summis Graeciae malis, ut jam nunc diceretur postmodum: in sacris Eleusiniis, per quae praesidium Macedonicum Munychiam occupatum venit. Pro seq. ἴκ χρόνος R. mavult ἴκ χρόνων.

⁴ Non fuit promontorium in Attica, hoc nomine insignitum. Bene, me iudice, monent, qui Munychiam significari volunt, ubi, teste Pausania & Suida, fuit templum Dianae. Cf. Meursi. Piraeus cap. 9.

⁵ Xyl. vertit *mysticas cistas*. Schirach: die heilige Wiege des Jacchus.

κρῶδες ἀνήνεγκαν ¹. ὃ δὲ μείζον ἦν, τὰ παραβαπτόμενα τῶν ιδιωτικῶν πάντα τὸ προσῆκον ἄνδρος ἔχε. μύσῃν δὲ λίκοντα χοιρίδιον ἐν καθαρῶν λιμένι ² κῆτος συνέλαβε, καὶ τὰ κάτω μέρη τῆς σώματος ἔχρι τῆς κοιλίας κατέπιε· προδεικνύοντος αὐτοῖς τῆς Θεῆς Φανερώς ³, ὅτι τῶν κάτω καὶ πρὸς θαλάσσην τερηθέντες, τὴν ἄνω πόλιν διαφυλάξουσιν ⁴. Ἡ μὲν ἐν Φρερὰ διὰ Μένυλλον ἐδὲν ἠνίασε τὸς ἀνθρώπους. τῶν δ' ἀποψηφιδέντων τῆς πολιτεύματος διὰ πενίαν ὑπὲρ μυρίας καὶ διχαλίας γενομένων, οἳ τε μένοντες ἐδόκνυ χέτλια καὶ ἄτιμα πάχειν, οἳ τε διὰ τῆτο τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, καὶ μετασάντες εἰς Θρήκην, Ἀντιπάτρει γῆν καὶ πόλιν αὐτοῖς παραχάντος, ἐπιπεπολιορημένοις ἐώκεσαν.

XXIX. Ὁ δὲ Δημοθένης ἐν Καλαυρίαις ⁵ καὶ Ὑπερίδῃ πρὸς Κλεωναῖς θάνατος, περὶ ἧν ἐν ἄλλοις προγράφαις ⁶, μουνὸν ἔρωτα καὶ πόθον Ἀθηναίοις Ἀλεξάνδρῃ καὶ Φιλίππῃ παρίση. καὶ ὅπερ ⁷ ὕπερον, ἀναιρεθέν-

¹ referabant, extractae puta e cortina, vel catillo tinctorio. R.

² Potest quidem his vocibus sensus aliquis subjici, ut scilicet significant *portum sine navibus*; sed non est dubium, quin conjectura Florentis Christiani in not. ad Aristoph. *Eirḗn.*, Dacerii, Meursii in Piraeo, cap. 3. sit praeferrenda, & reponendum *Καθαρῶν λιμῆνι*. E tribus Piraei portibus fuit unus *Catharus*. Amplexi sunt hanc lectionem Bryanus, Kind & Schirach. Xyl. jam dubitavit, *καθαρὸς λιμῆν* an *portus* sit, an vero *Catharus* sit proprium.

³ V. *προφανῶς*.

⁴ R. *sup.* *μάστιγ* *διαφυλ.*

⁵ Sic scriptam dedit hanc vocem cum Junct. & Anon. Br. In reliquis edd. est *Καλαβρία*.

⁶ Sic R. de suo — *audum ante expositum est*, pro vulg. *περιγράφαις*. In ind. Frst. adnotatum est *γράφαις*, absque codicis nota; in Br. ind. tribuitur V.

⁷ Inter *καὶ* & *ὑπερ* vulgo datur *ἴτα*. Expunxit id R. cum postea suo loco recurrit. Alterum horum jam H. Steph. delendum, utrumque autem retinendum Mos. Duf. ob tantam, quae intercedit, intercapedinem, censuit.

ρεθέντος Ἀντιγόνου, καὶ τῶν ἀνελόντων ἐκεῖνον ἀρξαμέ-
νων βιάζεσθαι καὶ λυπεῖν τὰς ἀνθρώπους, ἀνὴρ ἀγροίκος
ἐν Φρυγίᾳ χωρίον ὀρύτλαν, πυθόμενος τινός· Τί ποιεῖς;
σενάξας· Ἀντίγονον, εἶπε, ζητῶ τῆτο πολλοῖς¹ ἐπῆει
λέγειν, διαμνημονεύεισι τὸν ἐκείνων τῶν βασιλέων θυμὸν,
ὡς τὸ μέγα καὶ γενναῖον εὐπαραίτητον εἶχον, ἔχ ὡς-
περ Ἀντίπατρος², ὃς ἰδιώτης προσώπων, καὶ Φαυλότη-
τι χλαμυδίς, καὶ διαίτης εὐτελείᾳ κατειρωνευόμενος τὴν
ἐξουσίαν, ἐπαχθέσερος³ ἦν τοῖς πάχασι, κακὸς δεσπό-
της καὶ τύραννος⁴. ὅμως δ' ἔν ὁ Φωκίων καὶ Φυγῆς
ἀπήλλαξε πολλὰς, δεηθεὶς τῷ Ἀντιπάτρῳ· καὶ Φεύγε-
σι διεπράξατο, μὴ καθάπερ οἱ λοιποὶ τῶν μεθισταμένων
ὕπερ τὰ Κεραύνια ὄρη καὶ τὸν Ταίναρον ἐκπεσεῖν τῆς
Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐν Πελοποννήσῳ κατοικεῖν· ὧν καὶ Ἀγνο-
νίδης⁵ ἦν, ὁ συνοφάντης. ἐπιμελούμενος δὲ τῶν κατὰ
τὴν πόλιν πράως καὶ νομίμως, τὰς μὲν ἀσεῖς καὶ χα-
ρίεντας ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀεὶ συνεῖχε· τὰς δὲ πολυπράγ-
μονας καὶ νευτεριστὰς, αὐτῷ τῷ μὴ ἀρχειν, μηδὲ θο-
ρυβεῖν ἀπομαραινόμενος, ἐδίδασκε Φιλοχωρεῖν, καὶ ἀγα-
πᾶν γεωργεῖντας. ὁρῶν δὲ τὸν Ξενοκράτην τελευτᾶ τὸ
μετοίκιον, ἐβάλετο γράψαι πολίτην· ὁ δ' ἀπεῖπε, Φή-
σας, ἐκ ἂν μεταχεῖν ταύτης τῆς πολιτείας, περὶ ἧς
ἐπρέσβευεν, ἵνα μὴ γένηται.

XXX.

1 Atheniensium puta, veniebat in mentem de Philippo & Alexandro, ut similia illi Phrygi & cogitarent & prae se ferrent. R.

2 Subaud. R. monente e praemissis εἶχε τὸν θυμὸν. Idem seq. ὃς de suo addidit.

3 hoc molestior, quo contenderet magis externae speciei vilitate potestatis amplitudinem dissimulare; minus futurus molestus, si, quam exercebat potestatem, eam habitu rebusque aliis extraneis magis affectasset prodere atque iactare. R.

4 Teste H. Steph. etiam legitur κακῶς δεσπότης καὶ τυράννης. Praefert tamen idem vulgatam.

5. 5 Junt. Ald. Crat. iudice H. Steph. perperam Ἀγνωνίδης.

XXX. Τῶ δὲ Μενύλλῃ δωρεὰν αὐτῷ καὶ χρήματα δίδοντας, ἀπεκρίνατο, μήτ' ἐκείνον Ἀλεξάνδρῃ βελτίονα εἶναι, μήτε κρείττονα τὴν αἰτίαν, ἐφ' ἣ λήψεται νῦν ὁ τότε μὴ δεξάμενος. ἀλλὰ Φώκῳ γε τῷ παιδί λαβεῖν δεομένα τῶ Μενύλλῃ. Φώκῳ μὲν, εἶπεν, ἐὰν μὲν σωφρονῆ μεταβαλλόμενος, ἀρκέσει τὰ τῶ πατρός· ὡς δ' ἔχει νῦν, ἐδὲν ἱκανόν ἐστιν. Ἀντίπατρῳ δὲ τραχύτερον ἀπεκρίνατο, βελομένῳ τι γίνεσθαι δι' αὐτῶ τῶν μὴ πρεπόνδων. Οὐ δύναται γὰρ, εἶπεν, Ἀντίπατρος ἅμα μοι καὶ Φίλῳ καὶ κόλασι χρῆσθαι. τὸν δ' Ἀντίπατρον αὐτὸν εἰπεῖν λέγουσιν, ὡς, δευῖν αὐτῷ Φίλῳ Ἀθηνησιν ὄντων, Φωκίωνος καὶ Δημάδῃ, τὸν μὲν λαβεῖν ἐπέπεικε, τὸν δὲ διδάς ἐκ ἐμπέπληκε. καὶ μέντοι Φωκίων μὲν ὡς ἀρετὴν ἐπεδείκνυτο τὴν πενίαν, ἐν ἣ τσαυτάκις Ἀθηναίων στρατηγήσας καὶ βασιλεῦσι Φίλοις χρησάμενος ἐγκατεγύρασε. Δημάδῃ δὲ τῷ πλέτῳ καὶ παρανομῶν ἐκαλωπίζετο¹. νόμος γὰρ ὄντος Ἀθηνησι τότε, μὴ χορεύειν ξένου, ἢ χιλίας ἀποτίνειν τὸν χορηγόν, ἅπαντας εἰσαγαγῶν ξένους τὰς χορεύοντας, ἑκατὸν ὄντας, ἅμα καὶ τὴν ζῆμیان ἀνὰ χιλίας ὑπὲρ ἑκάστῃ εἰσήνεγκεν εἰς τὸ θέατρον. Δημάδῃ δὲ, τῷ εἰῶ, νύμφην ἀγόμενος· Ἐμῆ μὲν, εἶπεν, ὦ παῖ, τὴν σὴν μητέρα γαμῆντας, ἐδ' ὁ γείτων ἤθετο· τοῖς δὲ σοῖς γάμοις καὶ βασιλεῖς καὶ δυνάσαι συγχορηγῶσιν. ἐνοχλήσαν δὲ τῷ Φωκίῳ τῶν Ἀθηναίων, ὅπως ἀπαλλάξῃ τὴν Φρερὰν πείσας τὸν Ἀντίπατρον, εἴτε μὴ προσδοκῶν πείσειν, εἴτε μᾶλλον ὄρῶν σωφρονῆντα τὸν δῆμον καὶ πολιτευόμενον εὐτάκτως διὰ τὸν Φίβον, ἐκείνην μὲν αἰεὶ διωθεῖτο τὴν πρεσβείαν, τὰ δὲ χρήματα μὴ πράττειν, ἀλλὰ μέλλειν καὶ ἀναβάλλεσθαι τὸν Ἀντίπα-

¹ R. leg. cenfet aut Δημάδῃ δὲ πλετῶν καὶ παρανομῶν ἐκαλωπίζετο, aut Δημ. δὲ τῶν πλετεῖν παρανομῶν ἐκαλλ. aut Δημ. δὲ τῶν πλετῶν παρανομεῖν ἐκαλλ.

τίπατρον ἔπεισε. μεταβάντες ἔν Δημάδην παρεκάλεν. ὁ δὲ προθύμως ὑπέστη, καὶ τὸν υἱὸν ἔχων ἀπῆρεν εἰς Μακεδονίαν, ὑπὸ δαίμονός τινος, ὡς ἔοικεν, εἰς τῆτο καιρῷ νομισθεῖς, ἐν ᾧ κατείχετο μὲν Ἀντίπατρος ἤδη νόσῳ, Κάσσανδρος δὲ τῶν πραγμάτων ἐγκρατῆς γεγυώς, εὔρεν ἐπιστολὴν Δημάδα γεγραμμένην πρὸς Ἀντίγονον εἰς Ἀσίαν, παρακαλῆντος αὐτὸν ἐπιΦθῆναι τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ Μακεδονίαν, ἐκ παλαιῶ καὶ σαπρῶ κρεμαμένοις σήμονος· τὸν Ἀντίπατρον ἔτω σκώψαντος. ὡς ἔν εἶδεν αὐτὸν ἀφιγμένον ὁ Κάσσανδρος συνέλαβε, καὶ πρῶτα μὲν τὸν υἱὸν ἐγγύς προαγαγὼν ¹ προσέφαξεν, ὥσε καταδέξασθαι τοῖς κόλποις τὸ αἷμα τὸν πατέρα, καὶ κατακληθῆναι τῷ Φόνος· μετὰ ταῦτα δ' εἰς ἀχαρισίαν αὐτὸν καὶ προδοσίαν πολλὰ λοιδορήσας καὶ καδυβρίσας ἀπέκλειεν ².

XXXI. Ἐπεὶ δ' Ἀντίπατρος, ἀποδείξας Πολυπέρχοντα ³ στρατηγὸν, Κάσσανδρον δὲ χιλιάρχον, ἐξέλιπεν. εὐθὺς διανασὰς ὁ Κάσσανδρος καὶ προκαταλαμβάνων τὰ πράγματα, πέμπει κατὰ τάχος Νικάνορα τῷ Μενύλλῳ διάδοχον τῆς Φυλαρχίας ⁴, πρὶν ἐκδηλὸν τὸν Ἀντίπατρον θάνατον γενέσθαι, κελεύσας τὴν Μενυχιαν παραλαβεῖν. γενομένης δὲ τέττε, καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας πυθομένων τῶν Ἀθηναίων, ὅτι τέθειμεν ὁ Ἀντίπατρος, ἐν αἰτίαις ὁ Φωκίων ἦν, καὶ κακῶς ἦκεν, ὡς προαιδόμενος, καὶ κατασιωπήσας, χάριτι
τῷ

¹ R. mavult προαγαγὼν — cum prope ad patrem Demadem adduxisset. Id. in seq. mavult προεκτέφαξεν, ante patrem jugulavit. In Junt. Ald. & Crat. est προσέφαξεν.

² R. mavult ἐπαπέκλειεν, filio superjugulavit, secundum filium interemit.

³ V. & Anon. hic & infra Πολυπέρχοντα scribunt. Dacer. tueitur vulgatam.

⁴ Br. cum Anon. leg. cenfet Φυλαρχίας. R. vulgatam tueitur, quia Menyllus populi Atheniensis princeps fuerit, il autem, qui integris populis praesint, phylarchi audirentur.

τῷ Νικάνωρος. ὁ δὲ τάτων μὲν ἐν ἐφρίντιζεν. ἐν-
 τυγχάνων δὲ τῷ Νικάνωρι καὶ διαλεγόμενος, εἰς τε τᾶλ-
 λα τοῖς Ἀθηναίοις πρῶτον αὐτὸν καὶ κεχαρισμένον παρ-
 εἶχε, καὶ Φιλοτιμίας τινὰς ἔπεισε καὶ δαπάνας ὑπο-
 εῖναι γενόμενον ἀγωνοθέτην.

XXXII. Ἐν τῷ δὲ καὶ Πολυπέρχων τὴν τῷ
 βασιλέως ἐπιμέλειαν ἔχων ὑφ' αὐτῷ, καὶ καταπολι-
 τεύόμενος ¹ τὸν Κόσσανδρον, ἔπεμψεν ἐπισολὴν τοῖς ἐν
 ἄσει γεγραμμένην, ὡς τῷ βασιλέως ἀποδιδύλος αὐτοῖς
 τὴν δημοκρατίαν, καὶ πολιτεύεσθαι κατὰ τὰ πάτρια πάν-
 τας Ἀθηναίους κελεύουλος. ἦν δὲ τῷτο κατὰ τῷ Φω-
 κίωνος ἐπιβελή. συσκευαζόμενος γὰρ εἰς ἑαυτὸν, ὡς
 μικρὸν ὑστερον ἔδειξε τοῖς ἔργοις, ὁ Πολυπέρχων τὴν
 πόλιν, ἄδὲν ἠλπίζε περαίνειν, μὴ τῷ Φωκίωνος ἐκπε-
 σύλος ἐκπεσεῖσθαι δ' ἐκεῖνον, ἅμα τῶν ἀπεψηφισμέ-
 νων ἐπιχυθέντων τῇ πολιτείᾳ, καὶ πάλιν τὸ βῆμα δη-
 μαγωγῶν καταχόλων καὶ συκοφαντῶν. ὑποκινημένων
 δὲ πρὸς ταῦτα τῶν Ἀθηναίων, βεβόμενος ἐντυχεῖν αὐ-
 τοῖς ὁ Νικάνωρ ἐν Πειραιεῖ, βελῆς γενομένης, παρῆλ-
 θε, τῷ Φωκίῳ ἐμπισεύσας τὸ σῶμα. Δερκίλλης δὲ,
 τῷ ἐπὶ τῆς χώρας στρατηγῷ, συλλαβεῖν αὐτὸν ἐπιχει-
 ρήσαντος, ἐκεῖνος μὲν προκιδόμενος ἐξεπήδησε, καὶ Φα-
 νερός ἦν εὐθύς ἀμυνόμενος τὴν πόλιν. ὁ δὲ Φωκίων,
 ἐπὶ τῷ προέσθαι τὸν ἄνδρα καὶ μὴ καταχεῖν ἐγκαλέ-
 μενος, ἔφη, πιστεύειν μὲν τῷ Νικάνωρι, καὶ μηδὲν ἀπ'
 αὐτῷ προσδοκῆν δεινόν· εἰ δὲ μὴ, μᾶλλον ἐθέλειν ἀδι-
 κήμενος, ἢ ἀδικῶν, Φανερός γενέσθαι. τῷτο δ' ὑπὲρ
 αὐτῷ μὲν ἂν τιμι σκοπῶντι δοκοῖη καλοκαγαθικῶς λελέ-
 χθαι καὶ γενναίως. ὁ δ' εἰς πατρίδος ἀποκινδυνεύων
 σωτηρίαν, καὶ ταῦτα στρατηγός καὶ ἄρχων, ἐκ οἷδα,
 μὴ μεῖζόν τι παραβαίνει ² καὶ πρεσβύτερον τὸ πρὸς τὸς
 πολίτας δίκαιον. ἀδὲ γὰρ ἐκεῖνό ἐσιν εἰπεῖν, ὅτι Φο-

C 2

βέμε-

¹ Mof. Duf. mavult καταπολιτευσόμενος.

² Salvln. & Dacer. παραβαίνει scribendum censent.

βέμενος μὲν εἰς πόλεμον ἐμβαλεῖν τὴν πόλιν ¹ ὁ Φωκίων, ἀπέχετο τῷ Νικάνορος, ἄλλως δὲ πρὸ βράλλετο τὴν πίσιν καὶ τὸ δίκαιον, ὅπως αἰδόμενος ἐπεινον ², ἡσυχίαν ἄγη, καὶ μηδὲν ἀδικῆ τὸς Ἀθηναίους· ἀλλ' ὄντως ἔοικεν ἰχυρὰ τις αὐτῶ περὶ τῷ Νικάνορος ἐγγενέσθαι πίσις, ὅν γε πολλῶν προδιαβαλλόντων ³ καὶ κατηγορέων ἐπιτίθεσθαι τῷ Πειραιεῖ, καὶ διαβιβάζειν εἰς Σαλαμῖνα ξένους, καὶ διαφθεῖρειν τινὰς τῶν ἐν Πειραιεῖ κατοικούντων, ἔπροσήκατο τὸν λόγον, ἃδ' ἐπίστευσεν· ἀλλὰ καὶ Φιλομήδης τῷ Λαμπρέως ψήφισμα γράψαντος, Ἀθηναίους ἄπαντας ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι, καὶ τῷ στρατηγῷ Φωκίῳ προσέχειν, ἠμέλησεν, ἄχρις ἔπροσάγων ὁ Νικάνωρ ἐκ τῆς Μενυχίας τὰ ὅπλα τὸν Πειραιᾶ περιετέφρευσεν.

XXXIII. Πραττομένων δὲ τέτων, ὁ μὲν Φωκίων ἐθρομβεῖτο, καὶ κατεφρονεῖτο, τὸς Ἀθηναίους ἐξάγειν βεβλόμενος· Ἀλέξανδρος δ', ὁ Πολυπέρχοντος υἱός, ἦκε μετὰ δυνάμεως, λόγῳ μὲν ἐπὶ τὸν Νικάνωρα τοῖς ἐν ἄσει βοηθήσων, ἔργῳ δὲ τὴν πόλιν, εἰ δύναίτο, καταληψόμενος, αὐτὴν ἑαυτῇ περιπετῇ γενομένην. οἳ τε γὰρ Φυγάδες αὐτῷ συνεισβαλόντες, εὐθὺς ἦσαν ἐν ἄσει καὶ τῶν ξένων ἅμα καὶ τῶν ἀτίμων πρὸς αὐτὰς εἰσδραμόντων, ἐκκλησία παμμικτῆς ἠθροίσθη καὶ ἄτακτος, ἐν ἣ τὸν Φωκίωνα τῆς ἀρχῆς ἀπολύσαντες, ἑτέροις εἴλοντο στρατηγός. εἰ δὲ μὴ συνῶν εἰς λόγους ὁ Ἀλέξανδρος τῷ Νικάνωρι μόνος, παρὰ τὸ τεῖχος ἄφθῃ, καὶ τῶτο ποιῶντες πολλοὺς, ὑποψίαν τοῖς Ἀθηναίοις παρέχον, ἐκ ἃν ἡ πόλις διέφυγε τὸν κίνδυνον. ἐπεὶ δ' Ἀγνωνίδης, ὁ ῥήτωρ, εὐθὺς ἐπεφύετο τοῖς περὶ τὸν Φωκίωνα, καὶ

κατη-

¹ V. εἰς πόλιν.

² Junt. Ald. Crat. deest haec vox. V. & Anon. ἐκείνος, quod Br. probat.

³ Sic R. dedit de suo pro vulg. προσδιαβ. — multis Nicanorem ante criminantibus de machinatione Piraei occupandi, anaequam id exsequeretur.

κατηγορεῖ προδοσίας, οἱ μὲν περὶ Καλλιμέδοντα καὶ Χα-
 ρικλέα ¹ Φοβηθέντες ἀπῆλθον ἐκ τῆς πόλεως· ὁ δὲ
 Φωκίων, καὶ μετ' αὐτῶ τῶν Φίλων οἱ παραμεινάντες
 ὄχουλο πρὸς Πολυπέρχοντα· καὶ συνεξῆλθον αὐτοῖς,
 χάριτι τῶ Φωκίωνος, ὁ Πλαταιεὺς Σόλων, καὶ Δειναρ-
 χος ὁ Κορίνθιος, ἐπιτήδειοι τῶ Πολυπέρχοντος εἶναι δο-
 κῆνες καὶ συνήθεις. ἀρρώστια δὲ χρησαμένους τῶ Δειναρ-
 χῶ, συχνὰς ἡμέρας ἐν Ἐλατεῖα διέτριψαν. ἐν αἷς
 Ἄγνωνίδης πείσαντος, Ἀρχεστράτης δὲ τὸ ψήφισμα γρά-
 ψαντος, ἔπεμπε πρεσβείαν ὁ δῆμος κατηγορήσασαν τῶ
 Φωκίωνος. ἅμα δὲ καὶ συνέμιξαν ἀμφοτέρω τῶ Πολυ-
 πέρχοντι, μετὰ τῶ βασιλέως πορευομένῳ, περὶ κώμην
 τινὰ τῆς Φωκίδος, Φάρυγας, κειμένην περὶ τὸ Ἀκρά-
 ριον ὄρος, ὃ νῦν Γαλάτην καλεῖσιν. ἐνταῦθα δὴ θεῖς ὁ
 Πολυπέρχων τὸν χρυσὸν ἐρανίσκιον, καὶ καθίσας ὑπ'
 αὐτῷ τὸν βασιλέα καὶ τὰς φίλους, τὸν μὲν Δειναρχὸν
 εὐθύς ἐκ προόδοι ² λαβεῖν ἐκέλευσε, καὶ σρεβλώσαντας
 ἀποκτεῖναι, τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἀπέδωκε λόγον. ὡς δὲ
 θόρυβον καὶ κραυγὴν ἐποίησεν, ἀντικατηγορεῖντες ἀλλήλων
 ἐν τῷ συνεδρίῳ, καὶ προσελθὼν ὁ Ἄγνωνίδης εἶπεν·
 Ἄπαντας ἡμᾶς εἰς μίαν ἐμβαλόντες γαλεάγραν, Ἀθη-
 ναίοις ἀναπέμψατε λόγον ὑφέξουλας· ὁ μὲν βασιλεὺς
 ἐγέλασεν, οἱ δὲ περιεσῶτες τῷ συνεδρίῳ Μακεδόνες καὶ
 ξένοι χολὴν ἄγνους, ἐπεθύμουν ἀκτεῖν, καὶ τὰς πρέσβεις
 παρεκάλει ἀπὸ νεύματος, ἐνταῦθα ποιεῖσθαι τὴν κατη-
 γορίαν. ἦν δ' ἐδὲν ἴσον, ἀλλὰ τῷ μὲν Φωκίῳ πολ-
 λάκις ἀντέκρησεν ὁ Πολυπέρχων λέγοντι· μέχρις ἔ-
 τῆ βακηρίᾳ πατάξας ³ τὴν γῆν, ἀπέστη καὶ κατεσιώ-
 ησεν.

C 3

¹ Sic Br. dandum censuit, deditque R. pro vulg. Περικλέα. Infra cum eodem Callimedonte nominatur, in fin. c. 35.

² R. monente, Ἰπρόδοι, si bene habet haec lectio, idem videtur esse ac πρόσοδοι, aditus ad regem, processus.

³ R. susp. πατάξαντος, scil. Polyperchonte, cum πατάξας ad Phocionem rediret, quem accusatum & captivum credibile non sit cum baculo ad regem admissum fuisse.

πησεν. Ἠγήμονος δὲ Φήσαντος, ὅτι μάρτυς αὐτῷ τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας Πολυπέρχων ἐσί· καὶ τῆ Πολυπέρχωντος ἀποκριναμένε πρὸς ὄργην· Παῦσαι με πρὸς τὸν βασιλέα καταψευδόμενος· ἀναπηδήσας ὁ βασιλεὺς ἄρμησε λόγχῃ τὸν Ἠγήμονα πατάξαι. ταχὺ δὲ τῆ Πολυπέρχωντος περιλαβούτος αὐτὸν, ἔτω διελύθη τὸ συνέδριον.

XXXIV. Τὸν δὲ Φωκίωνα καὶ τὰς μετ' αὐτῆ Φυλακῆς περιεχέσης, ὅσοι τῶν ἐταίρων, ἔτυχον ἐν ἐγγυὺς ἐσῶτες, ὡς τῆτ' εἶδον, ἐγκαλυψάμενοι, καὶ διαφυγόντες ἐσώθησαν. ἐκεῖνος δὲ Κλεῖτος εἰς Ἀθήνας ἀνήγε, λόγῳ μὲν κριθησομένους, ἔργῳ δ' ἀποθανεῖν κατακεκριμένους. καὶ προσῆν τὸ χῆμα τῇ κομιδῇ λυπηρὸν, ἐφ' αμάξαις κομιζόμεναν αὐτῶν διὰ τῆ Κεραμικῆ πρὸς τὸ θέατρον. ἐκεῖ γὰρ αὐτὰς προσαγαγὼν ὁ Κλεῖτος συνεῖχεν· ἄχρισ ἔ τὴν ἐκκλησίαν ἐπλήρωσαν ¹ οἱ ἄρχοντες, ἢ δῆλον, ἢ ξένον, ἐκ ἄτιμον ἀποκριναίτες, ἀλλὰ πᾶσι καὶ πάσαις ἀναπεπλεγμένον τὸ βῆμα καὶ τὸ θέατρον παραχύντες. ἐπεὶ δ' ἦ τ' ἐπισολὴ τῆ βασιλέως ἀνεγνώσθη, λέγουτος αὐτῷ μὲν ἐγνώσθαι προέχτας γεγονέναι τὰς ἀνδρας, ἐκεῖνοις δὲ δίδόναι τὴν κρίσιν ἐλευθέροις γε δὴ ² καὶ αὐτονόμοις ἔσι, καὶ τὰς ἀνδρας ὁ Κλεῖτος εἰσήγαγεν· οἱ μὲν βέλτισοι τῶν πολιτῶν, ὀφθέντος τῆ Φωκίωνος, ἐνεκαλύψαντο, καὶ κάτω κύψαντες ἐδάκρυεν· εἰς δ' ἀνασὰς ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ὅτι, τηλικαύτην κρίσιν ἐγκεχειριστότος τῶ δήμῳ τῆ βασιλέως, καλῶς ἔχει τὰς δόλους καὶ τὰς ξένους ἀπελθεῖν ἐκ τῆς ἐκκλησίας. ἐκ ἀναχομένων δὲ τῶν πολλῶν, ἀλλ' ἀνακραγούτων βάλλειν τὰς ὀλιγαρχικὰς καὶ μισοδημικὰς. ἄλλος μὲν ἔδειξ ὑπὲρ τῆ Φωκίωνος ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, αὐτὸς

¹ Sic R. de suo dedit pro vulg. ἐκλήρωσαν — plenam & legitimam concionem contraxissent.

² γε R. de suo dedit pro vulg. γε. V. & Anon. ἐλευθέροις ἤδη, quod probavit Mos. Duf.

αὐτὸς δὲ χαλεπῶς καὶ μόλις ἐξακκαθεῖς· Πότερον, εἶπεν, ἀδίκως, ἢ δικαίως, ἀποκρίσθαι βέλεθε ἡμᾶς; Ἀποκριναμένων δέ τινων, ὅτι δικαίως· Καὶ τῆτο, ἔφη, πῶς γνώσεθε, μὴ ἀκῆσαιτες; Ἐπεὶ δ' ἔδεν μᾶλλον ἠκκοῦν, ἐγγυτέρω προσελθὼν· Ἐγὼ μὲν, εἶπεν, ἀδικεῖν ὁμολογῶ, καὶ θανάτῃ τιμῶμαι τὰ πεπολιτευμένα ἐμαυτῶ· τέτῃς δ', ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ τί ἀποκρίνεσθε, μηδὲν ἀδικεῖν; Ἀποκριναμένων δὲ πολλῶν· Ὅτι σοὶ φίλοι εἰσὶν· ὁ μὲν Φωκίων ἀποσὰς ἡσυχίαν ἤγεν· ὁ δ' Ἀγνωνίδης ψήφισμα γεγραμμένον ἔχων ἀνέγνω, καθ' ὃ τὸν δῆμον ἔδει χειροτονεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν, εἰ δοκᾷσιν ἀδικεῖν· τῆς δ' ἀνδρας, ἂν καταχειροτονηθῶσιν ¹, ἀποθνήσκειν.

XXXV. Ἀναγνωθῆντος δὲ τῆ ψήφισματος, ἤξιον τινὲς προσγράψαι, ὅπως καὶ σρεβλωθεῖς Φωκίων ἀποθάνοι, καὶ τὸν τροχὸν εἰσφέρειν, καὶ τῆς ὑπηρετας καλεῖν προσέταττον· ὁ δ' Ἀγνωνίδης καὶ τὸν Κλεῖτον ὄρων δυσχεραίνουσα, καὶ τὸ πρᾶγμα βαρβαρικὸν εἶναι καὶ μιᾶρὸν ἠγόμενος· Ὅταν, ἔφη, Καλλιμέδοντα τὸν μασιγίαν λάβωμεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, [λαβόντες σρεβλώσωμεν ².] περὶ δὲ Φωκίονος ³ ἔδεν ἐγὼ γράψω τοῖςτον· ἐνταῦθα τῶν ἐπιεικῶν τις ὑπεφώνησεν· Ὁρθῆς γε σὺ ποῖων· ἂν γὰρ Φωκίωνα βασανίσωμεν, σὲ τί ποιήσωμεν; Ἐπιμυρωθέντος ⁴ δὲ τῆ ψήφισματος, καὶ τῆς χειροτονιας ἀποδοθείσης, ἔδεις καθήμενος, ἀλλὰ πάντες ἐξανασάντες, οἱ δὲ πλεῖστοι καὶ σεφανωσάμενοι, κατεχειροτόνησαν αὐτῶν θάνατον· ἦσαν δὲ σὺν τῶ

C 4

Φω-

¹ V. ἀποχειροτονηθῶσιν.

² Duo haec vocabula R. uncis includit, cum non ferendum sit, praemissis ὅταν λάβωμεν subijci λαβόντες. Subaud. ἵνα ποιήσωμεν; servato σρεβλώσωμεν pro λαβόντες legendum ἵνα.

³ Vulgo γὰ Φωκ. R. articulum expunxit, auctoritate Jun-
tinae motus. Nec est in Ald. & Crat.

⁴ R. quaerit, equi ratum dici si que possit decretum, de quo nondum in suffragia missa concio fuit.

Φωκίῳ Νικοκλῆς, Θέδιππος, Ἠγήμων, Πυθολκῆς· Δημητρίῳ δὲ τῷ Φαληρέως, καὶ Καλλιμέδοντος, καὶ Χαρικλέους, καὶ τινῶν ἄλλων ἀπόντων κατεψηφίσθη θάνατος.

XXXVI. Ὡς ἔν διαλύσαντες τὴν ἐκκλησίαν ἦγον εἰς τὸ δεσμωτήριον τὰς ἀνδράς, οἱ μὲν ἄλλοι, περιπλεκόμενων τῶν Φίλων αὐτοῖς καὶ οἰκείων, ὀδυρόμενοι καὶ καταθρηνηῦτες ἐβάδιζον· τὸ δὲ Φωκίῳνος πρόσωπον, οἶον ὅτε ἰ σρατηγῶν ἀπ' ἐκκλησίας πρὸπέμπετο, βλέπουτες, ἐθαύμαζον τὴν ἀπάθειαν καὶ μεγαλοψυχίαν τῷ ἀνδρὶ. οἱ δ' ἐχθροὶ κακῶς ἔλεγον παρατρέχουτες· εἰς δὲ καὶ προσέειπεν ἐξεναντίας προσελθὼν. ὅτε καὶ τὸν Φωκίῳνα λέγεται βλέψαντα πρὸς τὰς ἀρχούσας εἰπεῖν· Οὐ πάυσει τις ἀχημονῆντα τῆτον; Ἐπεὶ δὲ Θέδιππος ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ γενόμενος, καὶ τὸ κῶνειον ὀρῶν τριβάμενον, ἠγανάνηκει, καὶ κατέκλαιε τὴν συμφορὰν, ὡς ἐ προσηκούσας τῷ Φωκίῳνι συναπολλύμενος· Εἴτ' ἐν ἀγαπᾶς, εἶπεν, ὅτι μετὰ Φωκίῳνος ἀποθνήσκεις; Ἐρομένε δὲ τινος τῶν Φίλων, εἴ τι πρὸς Φῶκον λέγει, τὸν υἱόν· Πάνυ μὲν ἔν, ἔφη, λέγω² μὴ μνησικακεῖν Ἀθηναίοις. τῷ δὲ Νικοκλέως, ὃς ἦν αὐτῷ πιστότατος τῶν Φίλων, παρακαλεῖντος, ὅπως αὐτὸν ἐάσῃ τὸ Φάρμακον πιεῖν πρότερον· Βαρὺ μὲν, εἶπεν, ὦ Νικόκλεις, ἐμοὶ τὸ αἴτημα καὶ λυπηρόν· ἐπεὶ δ' ἐδ' ἄλλο³ ἐδέποτέ σοι παρὰ τὸν βίον ἐδὲν ἠχαρίστῃσα, καὶ τῆτο συγχωρῶ. Πεπωκότων δ' ἤδη πάντων⁴, τὸ Φάρμακον ἐπέλιπε, καὶ ὁ δημόσιος ἐν ἔφῃ τρίψειν ἕτερον,

1 Junt. Ald. Crat. οἶον ὡσπερ.

2 V. λέγων.

3 Sic R. dedit Juntinae auctoritate pro vulg. ἐδὲν ἄλλο. Est & idem in Ald. & Crat.

4 Omnes appellat, praeter Nicoclem & Phocionem, aut hunc unum. R.

εἰ μὴ λάβῃσι δώδεκα δραχμάς, ἕσθ τὴν ὀλκὴν ¹ ὠνεῖται χρόνος δὲ γενομένη ² καὶ διατριβῆς, ὁ Φωκίων καλέσας τινὰ τῶν Φίλων καὶ εἰπὼν, εἰ μὴδὲ ἀποθανεῖν Ἄθῆνῃσι δωρεάν ἐστίν, ἐκέλευσε τῷ ἀνθρώπῳ δῶναι τὸ κερμάτιον.

XXXVII. Ἦν δ' ἡμέρα μηνὸς Μανυχιῶνος ἐνάτη ἐπὶ δέκα, καὶ τῷ Διὶ τὴν πομπὴν πέμποντες οἱ ἰππεῖς παρεξήεσαν. ὧν οἱ μὲν ἀφείλουτο τὰς σεφάνκας, οἱ δὲ πρὸς τὰς θύρας δεδακρυμένοι τῆς εἰρήνης ἀπέβλεψαν. ἐφάνη δὲ τοῖς μὴ πανλάπασιν ἁμοῖς καὶ διεφθαρμένοις ³ ὑπ' ὀργῆς καὶ φθίνε τὴν ψυχὴν, ἀνοσιώτατον γεγονέναι, τὸ μὴδ' ἐπιχεῖν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, μὴδὲ καθαρεῦσαι δημοσίᾳ φόνος τὴν πόλιν ἐορτάζουσιν. ἐ μὴν ἄλλ' ὥσπερ ἐνδεέστερον ⁴ ἠγωνισμένοις τοῖς ἐχθροῖς ἔδοξε καὶ τὸ σῶμα τῷ Φωκίωνος ἐξορῆσαι, καὶ μὴδὲ πῦρ ἐναῦσαι μὴδένα πρὸς τὴν ταφὴν Ἀθηναίων. δι' ὃ Φίλος μὲν ἐδεῖς ἐτόλμησεν ἄψαθαι τῷ σώματι· Κωνωπίων δὲ τις ὑπεργεῖν εἰδισμένος τὰ τοιαῦτα μισθῷ ⁵, κομιθέντα τὸν νεκρὸν ὑπὲρ τὴν Ἐλευσίνα, πῦρ λαβὼν ἐκ τῆς Μεγαρικῆς ⁶ ἔκαυσε. ἡ δὲ Μεγαρικὴ γυνὴ παρῶσα μετὰ τῶν Θεραπεινίδων, ἔχωσε μὲν αὐτόφθι χῶμα κενὸν καὶ κατέσπεισεν· ἐνθεμένη δὲ τῷ κόλπῳ ⁷

C 5

τὰ

¹ R. monente, ὀλκὴ potest quoque esse haustus, tantum cicutaē, quantum satis fit ad hominem perimendum — *eius* Zug — quantum unus semel hauriat.

² R. mavult ἐγγενομένης.

³ V. διεσπαρμένοις.

⁴ quasi nondum omnia fecissent, quae necessaria viderentur ad inimicum suum devincendum, & ad declarandam suae de ipso victoriae certitudinem. R.

⁵ Post hanc vocem R. dedit comma, quod & voluit H. Steph. Vulgo post τοιαῦτα interpungitur.

⁶ scilicet γῆς vel χώρας. In seq. R. susp. ἔκαυσε· ἐκεῖ δὲ Μεγαρικὴ γυνὴ —

⁷ R. susp. γῆ κάλπῳ, *urinae*, cum alias vocabulum *niro* sequens *νύκτωρ* foret e sede sua transferendum, & pone κατώ-

τὰ ὄσα, καὶ κομίσασα νύκτωρ εἰς τὴν οἰκίαν, κατάρυξε παρὰ τὴν ἑστίαν, εἰπῶσα· Σοί, ὦ Φίλη ἑστία, παρακατατίθεμαι ταῦτα ἀνδρὸς ἀγαθῆ λείψανα· σὺ δ' αὐτὰ τοῖς πατράοις ἀπόδος ἡρίοις, ὅταν Ἀθηναῖοι σωφρονήσωσι.

XXXVIII. Καὶ μέντοι χρόνος βραχέος διαγενομένη, καὶ τῶν πραγμάτων διδασκόντων, οἶον ἐπιστάτην καὶ Φύλακα σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ὁ δῆμος ἀπάλεσεν, ἀνδριάντα μὲν αὐτῆ χαλιῦν ἀνέστησαν ¹, ἔθαψαν δὲ δημοσίοις τέλεσι τὰ ὄσα. τῶν δὲ κατηγόρων Ἀγνωνίδην μὲν αὐτοὶ θάνατον καταχειροτονήσαντες ἀπέκτειναν· Ἐπίκρονον δὲ καὶ Δημόφιλον, ἀποδράνας ἐκ τῆς πόλεως, ἀνευρὼν ὁ τῆ Φωκίωτος υἱὸς ἐτιμωρήσατο. τῆτον ἔτε τᾶλλα σπεδαῖον ἀνδρα γενέσθαι Φασί, καὶ παιδείκης ἐρῆντα παρὰ πορνοβασκῶν τρεφομένης, κατὰ τύχην Θεοδώρῳ τῷ ἀθῆνῳ παραγενέσθαι, λόγον ἐν Λυκείῳ ² διαλεγόμενῳ τοιῶτον· Εἰ τὸ Φίλον ³ λύσασθαι μὴ αἰσχρὸν ἐστίν, ἂδὲ τὸ Φίλην ὁμοίως· εἰ δὲ μὴ τὸ ἐταῖρον, ἂδὲ τὸ ἐταῖραν· θέμενον ἔν ἑαυτῷ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τὸν λόγον, ὡς εὔ ἔχοντα, λύσασθαι τὴν ἐταῖραν. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ Φωκίωνα πραχθέντα τῶν πε-

ρι

ρυξο collocandum. Eī res haec esse videtur: Mulier illa Megarica ab ancillis suis curabat foveam effodi, quasi ossa & cineres hominis exusti contumulgatura. Verum erat hic tantummodo mimus tumuli. Tumulus ipse vacuus manebat: ossa & cineres seponebantur tantisper in urna, quam sub noctem illa ablatam de latebra deportabat in domum suam secum & ad focum defodiebat. — κατίσπασε, defundebat super tumulo, tametsi vacuo, inferias, ad fidem ignaris faciendam, hominis exuvias ibi sepultas jacere. Junt. κατίσπασε.

1 V. ἔστησαν. Id. in seq. ῥητόρων pro κατηγόρων.

2 Sic H. Steph. scribi voluit, deditque R. cum Anon. pro vulg. Λυκίῳ.

3 Sic Br. legendum censuit, & R. dedit ex Junt. Ald. Crat. pro vulg. τὸν Φίλον, quod ex Steph. prodiit. τὸ cohaeret cum λύσασθαι, non cum Φίλον. V. articulum omisisse videtur.

ρι Σωκράτην πάλιν ανέμνησε τὰς Ἑλληνας, ὡς ὁμοιοτάτης ἐκείνῃ ¹ τῆς ἀμαρτίας ταύτης καὶ δυσυχίας τῆ πόλει γενομένης.

Κ Α Τ Ω Ν Ο Ν Ε Ω Τ Ε Ρ Ο Σ .

Κάτωνι δὲ τὸ μὲν γένος ἀρχὴν ἐπιφανείας ἔλαβε καὶ δόξης ἀπὸ τῆ προπάππης Κάτωνος, ἀνδρὸς ἐν δόξῃ καὶ δυνάμει μάλισα Ῥωμαίων γενομένῃ δι' ἀρετὴν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται κατελείφθη δὲ γονέων ἑρφαντὸς μετ' ἀδελφῶν Καιπίωνος καὶ Πορκίας ἀδελφῆς. ἦν δὲ καὶ Σερβιλία Κάτωνος ὁμομήτριος ἀδελφῆ. καὶ πάντες ἔτοι παρὰ Λιβίῳ Δρέσῳ τροφὴν καὶ διαίταν εἶχον, θεῖῳ μὲν ὄντι πρὸς μητρὸς ², ἀγονί δὲ τὴν πολιτείαν τότε. καὶ γὰρ εἰπεῖν δεινότατος ἦν, καὶ τὰλλα σάφρων ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλισα, καὶ Φρονήματος ἔδενι Ῥωμαίων ὑφιέμενος. λέγεται δὲ Κάτων εὐθύς ἐν παιδίῳ τῇ τε Φωνῇ, καὶ τῷ προσώπῳ, καὶ ταῖς περὶ τὰς παιδικὰς διατριβαῖς ἦθος ὑποφαίνειν ἀτρεπτον καὶ ἀκαθὰ καὶ βέβαιον ἐν πᾶσιν. ἰσχύν τε γὰρ εἶχον αὐτῶ παρ' ἡλικίαν τελεσιουργῶν αἱ ὀρμαί· καὶ τοῖς κολακείῃσι τραχύς ἦν καὶ προσάντης, ἔτι μᾶλλον ἐκράτει τῶν ἐκφοβέντων. ἦν δὲ καὶ πρὸς γέλωτα κομιδῇ δυσκίνητος, ἄχρι μειδιάματος σπανίως τῷ προσώπῳ διαχεόμενος, καὶ πρὸς ὀργὴν ἔταχύς, ἐδ' ὀλιθιρός· ὀργισθεὶς δὲ, δυσπαραίτητος. ὡς ἦν εἰς τὸ μανθάνειν ἤμε, νωθρός ἦν ἀναλαβεῖν καὶ βραδύς· ἀναλαβῶν δὲ, κάτοχος καὶ μνημονικός. ὁ δὲ καὶ πέφυκεν ἄλλως ³, τὰς

μὲν

¹ Sic R. de suo dedit pro vulg. ἐκείνης, & in seq. ταύτης ex Junt. Ald. Crat. pro vulg. ταύτη.

² Sic Xyl. & Dacer. legendum esse monuerunt, & dedit R. cum Anon. pro vulg. τῆς μητρὸς.

³ Ald. & Crat. ἄλλων.

μὲν εὐΦυεῖς ἀναμνηστικὰς ¹ μᾶλλον εἶναι, μνημονικὰς δὲ, τὰς μετὰ πόνου καὶ πραγματείας παραδεχομένας ². γίνεται γὰρ οἷον ἔκκαυμα τῆς ψυχῆς τῶν μαθημάτων ἔκκαυσον. ἔοικε δὲ καὶ τὸ δύσπειςον ³ τῶ Κάτωνι ποιεῖν ἐργαδεδέραν τὴν μάθησιν. πάχειν γάρ τι τὸ μανθάνειν ἀτεχνῶς ἐστὶ, καὶ τὸ πείθεσθαι ταχὺ τοῖς ἥττον ἀντέχειν δυναμένοις συμβέβηκε. διὸ πείθονται μᾶλλον νέοι γερόντων, καὶ υἱοὶν υἰαίνωντων. καὶ ὄλως, ἐν οἷς τὸ ἀπορῆν ἀθηνέσατόν ἐστι, ῥᾶσον τὸ προστιθέμενον. τῶ μέντοι παιδαγωγῷ τὸν Κάτωννα πείθεσθαι μὲν λέγεται, καὶ ποιεῖν ἅπαν τὸ προσταττόμενον, ἐκάστω δὲ τὴν αἰτίαν ἀπαιτεῖν, καὶ τὸ διὰ τί πυνθάνεσθαι. καὶ γὰρ ἦν χαρτεῖς ὁ παιδαγωγὸς αὐτῆ, καὶ λόγον ἔχων τῆ κονδύλῃ προχειρότερον, ὄνομα Σαρπηδάων.

II. Ἐτι δὲ παῖδός τῆ Κάτωνος ἄντος, ἔπραττον οἱ σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων, ὅπως μεθέξῃσι τῆς ἐν Ῥώμῃ πολιτείας· καὶ ⁴ Πομπαιδῖος Σίλλων, ἀνὴρ πολεμικός,

¹ Br. videtur dici debuisse ἀμνηστικὰς, quod & Interpp. omnes secutos esse monet. R. vulgatam tuetur & explicat: ea mentis natura praediti, ut, cum memoria effluxisset ipsorum id, quod aliquando ante percepisset, facile tamen, levissimo quoque nutu, vel signo, commonesacti, ejus rursus recordentur. Eisdem sunt μνημονικοὶ, qui, quod semel percepissent, non facile sibi ex animo patiantur elabi, sed tenaciter teneant.

² V. ἀναδεχομένας. Pro ἔκκαυμα Anon. ἔγγκαυμα adjunctis his: sed pro eo tamen sine dubio ἔκκαυμα scribendum fuit. Pro μαθημάτων V. παθημάτων. Locum hunc Schirach sic vertit: *deum die erlernten Begriffe werden ihrer Seele wie eingebraunt*, ut metaphora desumpta sit ab inustione notarum, in cutem facta. Alios, qui vertunt ἔκκαυμα sax animi, vel cum Dacerto, une forte de flamme, qui l'allume l'ame, reprehendit. Non tamen omnes, quod contendit, interpp. tam perverse hunc locum intellexerunt. Xyl. saltem vertit: *quasi inuuntur eorum animis*.

³ Sic cum Junt. & V. dedit R. pro vulg. δύσπειςον. Idem jam Cusf. probavit & Br.

⁴ V. καὶ τῆ Πομπ. Xyl. legendum monet *Silo Popedius*. Cf. Plut. T. III. pag. 109. not. 1.

μικρός, καὶ μέγιστον ἔχων ἀξίωμα, τῷ δὲ Δρέσκι Φίλος, κατέλυσε παρ' αὐτῷ πλείονας ἡμέρας· ἐν αἷς γεγυώς τοῖς παιδίοις συνήθης. Ἄγε, εἶπεν, ὅπως ὑπὲρ ἡμῶν δεήσεσθε τῷ θεῷ συναγαυθίσασθαι περὶ τῆς πολιτείας. ὁ μὲν ἔν Καιπίων ἰ διαμειδιάσας ἐπένευσε· τῷ δὲ Κάτωνος ἔδδεν ἀποκριναμένος, καὶ βλέποντες εἰς τὸς ξένους ἀτενές καὶ βλοσυρὸν, ὁ Πομπαιδίος· Σὺ δ', εἶπεν, ἡμῖν, ὦ νεανία, τί λέγεις; ἔχ οἶος εἶ τοῖς ξένοις συλλαμβάνεσθαι πρὸς τὸν θεῖον, ὡσπερ ὁ ἀδελφός; μὴ φθειγόμενος δὲ τῷ Κάτωνος, ἀλλὰ τῇ σιωπῇ καὶ τῷ προσώπῳ δοκῆντος ἀπολέγεσθαι τὴν δέησιν, ἀράμενος αὐτὸν ὁ Πομπαιδίος ὑπὲρ θυρίδος, ὡς ἀφῆσων, ὁμολογεῖν ἐκέλευεν, ἢ ῥίψειν ἔφασκεν· ἅμα τῇ τε Φωνῇ τραχυτέρῳ χρώμενος, καὶ ταῖς χερσὶν ἀπηρητημένον τὸ σῶμα πολλάκις ὑπὲρ τῆς θυρίδος κραδαίνων. ἐπεὶ δὲ πολὺν χρόνον ἔτω διεκαρτέρησεν ὁ Κάτων ἀνεκπληγῆτος καὶ ἀδεής, καταθέμενος αὐτὸν ὁ Πομπαιδίος, ἡσυχῇ πρὸς τὸς φίλους εἶπεν· Οἶον εὐτύχημα τῆς Ἰταλίας ὁ παῖς ἔτος ἔστιν. εἰ δ' ἀνὴρ ἦν, μίαν ἐκ ἂν οἶμαι ψῆφον ἡμῖν ἐν τῷ δήμῳ γενέσθαι. πάλιν δὲ συγγενῆς τινος ἐν γενεθλίοις καλέσαντος ἐπὶ δεῖπνον ἄλλας τε παῖδας καὶ τὸς περὶ Κάτωνος, χολὴν ἄγουσες ἐν τινι μέρει τῆς οἰκίας ἐπαιζον αὐτοὶ καθ' ἑαυτὰς ἀναμειγμένοι νεώτεροι καὶ πρεσβύτεροι. τὸ δὲ παιζόμενον ἦν δίκαια καὶ κατηγορίαι, καὶ ἀγωγαὶ τῶν ἀλισκομένων. εἷς ἔν τῶν ἐαλωκότων παίδων, εὐπρεπῆς τὴν ὄψιν, ἐπὶ πρεσβυτέρῳ παιδὸς ἀχθεὶς εἰς τι δωματίον καὶ εἰρχθεὶς, ἐπεκαλεῖτο τὸν Κάτωνος. ταχὺ δὲ τὸ γινόμενον συνείδω, ἦεν ἐπὶ τὰς θυρας ὁ Κάτων, καὶ διωσόμενος τὸς προεσιώτας καὶ διακωλύοντας, ἐξήγαγε τὸν παῖδα· καὶ μετ' ὀργῆς ἔχων ἀπῆλθεν οἴκῳ, καὶ παῖδες ἕτεροι συνηκολέθησαν.

III.

† Sic nomen hoc dandum esse, Xyl. monuit, non Καπίων, uti extat in Junt. Ald. Crat.

III. Οὕτω δ' ἦν περιβόητος, ὡς, ἐπεὶ ¹ Σύλλας τὴν παιδικὴν καὶ ἱερὰν ἵπποδρομίαν, ἣν καλῶσι Τροίαν, ἐπὶ Θέαν ² διδάσκων, καὶ συναγαγὼν τὰς εὐγενεῖς παῖδας, ἀπέδειξεν ἡγεμόνας δύο, ὧν τὸν μὲν ἕτερον οἱ παῖδες ἐδέξαντο διὰ τὴν μητέρα, (Μετέλλης γὰρ ἦν υἷος, τῆς Σύλλας γυναικὸς) τὸν δ' ἕτερον, ἀδελφιδῶν ὄντα Πομπηία, Σέξτον, ἐν εἴῳ, ἐδ' ἐβύλοντο μελετᾶν, ἐδ' ἔπεσαι. πυνθανομένους δὲ τῷ Σύλλας, τίνα βάλουσι, πάντες ἐβόησαν. Κάτωνας καὶ ὁ μὲν ³ Σέξτος αὐτὸς εἶξας παρήκειν ὡς κρείττονι τὴν Φιλοτιμίαν. ἔτυχε δὲ καὶ Φίλος ὃν ὁ Σύλλας πατρικὸς αὐτοῖς, καὶ ποτε προσηγάγετο καὶ προσωμίλησεν. ὀλίγοις πάνυ νέμων τοιαύτην ΦιλοΦροσύνην διὰ βᾶρος καὶ ὄγκου, ἧς εἶχεν, ἀρχῆς καὶ δυνάμειος. μέγα δὲ ποιέμενος ὁ Σαρπηδῶν τῆτο πρὸς τιμὴν ἅμα καὶ ἀσφάλειαν, ἤγεν ἀσπασόμενον τὸν Κάτωνας συνεχῶς εἰς τὴν οἰκίαν τῷ Σύλλας, μηδὲν τό γε ⁴ προσιδεῖν ἀσεβῶν χώρῃ διαφέρουσαν, ὑπὸ πλήθους τῶν ἀγομένων ⁵ καὶ σρεβλημένων. ἦν μὲν ἔν ἔτος ἐκεῖνο τῷ Κάτωνι τεσσαρεσκαιδέκατον. ἰδὼν δὲ κεφαλὰς ἐπιφανῶν ἀνδρῶν λεγομένων ἐκκομιζόμενας, καὶ κρύφα τὰς παρόντας ἐπισένοῦσας, ἠρώτησε τὸν παιδαγωγὸν, ὅ τι δὴ τῆτον τὸν ἀνδρῶπον ἐδεῖς ἀπεκρίνηνυσιν. εἰπόν-

τος

¹ V. ἐπειδή.

² R. ad haec: perinde est, ἐπὶ Θέαν, an ἐπὶ Θέῃ legatur — cum liberos instituendos curaret hac ludicra exercitatione, quo possent eam spectatoribus in theatrum congressis in scena redere.

³ Sic R. dedit de suo pro vulg. ὁ γέ. Idem seq. παρήκειν e Junt. revocavit, quod etiam est in Ald. & Crat. pro vulg. παρήγειν. Mos. Duf. voluit παρήκειν. Monet adhuc R. αὐτὸς h. l. significare uliro, fronte sua; bene quoque hinc ablatum, collocari posse post Φίλος seq. lin. ipse quoque Sylla —

⁴ Sic R. de suo dedit. Vulgo γίτε.

⁵ Mosi Duf. haec vox non videtur conveniens, & reponendum videtur ἀγχομένων. R. autem subaudiri vult πρὸς ἀνάκρισιν καὶ βᾶσανον, vel ἐπὶ θανάτῳ.

τος δ' ἐκέλευε· Φοβῆναι γὰρ αὐτὸν, ὧ παῖ, μᾶλλον, ἢ μισῆσι. Τί ἔν, εἶπεν, ἐν ἐμοὶ ξίφος ἔδωκας, ἵν' αὐτὸν ἀνελών ἀπήλλαξα δελείας τὴν πατρίδα; Τῆτον τὸν λόγον ἀκέσας ὁ Σαρπηδών, ἅμα καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὸ πρόσωπον πιμπλάμενον αὐτῷ ὀργῆς καὶ μένους κατιδών, ἕτως ἔδειξεν, ὡσεὶ τὸ λοιπὸν ἤδη προσέχειν ἀκριβῶς καὶ παραφυλάττειν, μή τι τολμήσῃ παραβολώτερον. Ἔτι μὲν ἔν παιδάριον ὦν μικρὸν, ἀπειρίνατο τοῖς ἐρωτῶσι, τίνα φιλεῖ μάλις; τὸν ἀδελφόν· τίνα δεύτερον; ὁμοίως τὸν ἀδελφόν· καὶ τρίτον; ἄχρισ ἔ πολλάκις λέγοντος¹ ἀπέειπεν ὁ ἐρωτῶν. γενόμενος δ' ἐν ἡλικίᾳ, μᾶλλον ἐβεβαίει τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν εὐνοίαν. ἔτη γὰρ εἴκοσι γεγονώς, χωρὶς Καιπίωνος ἐν ἐδειπνήσεν, ἐν ἀπεδήμησεν, εἰς ἀγορὰν ἔ προῆλθε. μύρον δ' ἐκέλευε λαμβάνουτος, αὐτὸς παρηγεῖτο· καὶ τᾶλλα τὰ περὶ τὴν δίκαιαν ἦν ἀκριβῆς καὶ σύντονος. ὁ γ' ἔν Καιπίων ἐπὶ σωφροσύνη καὶ μετριότητι θαυμαζόμενος, ὡμολόγει τοιοῦτος εἶναι, πρὸς τὰς ἄλλας ἐξεταζόμενος· ἀλλ' ὅταν, ἔφη, παρὰ τὸν Κάτωνος βίον παραβάλω τὸν ἐμὸν, ἐδὲν ἐμαυτῷ φαίνομαι Σιππικὸν διαφέρειν· τῶν ἐπὶ τρυφῇ τινὰ καὶ μαλακίᾳ περιβοήτων² ὀνομάσας.

IV. Ὁ δὲ Κάτων, ἐπειδὴ τὴν ἱερωσύνην ἔλαβε τῷ Ἀπόλλωνος, μετοικήσας, καὶ νειμάμενος μοῖραν τῶν πατρῶων, ἑκατὸν εἴκοσι ταλάντων γενομένην, τὴν μὲν δίκαιαν ἔτι μᾶλλον συνέσειλεν· Ἀντίπατρον δὲ Τύριον³ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς Φιλοσόφων προσεταιρισάμενος, τοῖς ἡθικοῖς μάλις καὶ πολιτικοῖς ἐνεφύετο δόγμασι, περὶ πᾶσαν μὲν ἀρετὴν ὡσπερ ἐπιπλοῖα τινὶ κατάχετος γεγονώς, διαφύρων δὲ τῷ καλῷ τὸ περὶ τὴν δίκαιουσύνην ἀτενές, καὶ ἀκαμπτον εἰς ἐπιείκειαν, ἢ χάριν, ὑπερηγαπηκώς.

¹ scil. τῷ Κάτωνος ταῦτό, αὐτὸν τὸν ἀδελφόν.

² Junt. τὸν — περιβόητον.

³ R. sup. τὸν Τύριον.

κώς. ἤσκει δὲ καὶ τὸν ὀργανικὸν εἰς πλήθῃ λόγον 1, ἀξιῶν, ὡσπερ ἐν πόλει μεγάλη, τῇ πολιτικῇ Φιλοσοφίᾳ καὶ μάχιμον εἶναι τι παρατρεφόμενον. ἔ μέντοι μεθ' ἑτέρων ἐποιεῖτο τὰς μελέτας, ἔδ' ἠκραῖσατο λέγοντος ἑδείς· ἀλλὰ καὶ πρὸς τινὰ τῶν ἐταίρων εἰπόντα· Μέμφονται σε, Κάτων, οἱ ἄνθρωποι τὴν σιωπὴν· Μόνον, ἔφη, μὴ τὸν βίον. ἄρξομαι δὲ λέγειν, ὅταν μὴ μέλλω λέγειν ἄξια σιωπῆς.

V. Ἡ δὲ καλεσμένη Πορτία βασιλικὴ τιμητικὸν ἦν ἀνάθημα τῷ παλαιῷ Κάτωνος· εἰωθότες ἔν ἐκεῖ χρηματίζειν οἱ δῆμαρχοι, καὶ κίνας τοῖς δίφροις ἐμποδῶν εἶναι δοκῶντος, ἐγνωσαν ὑφελεῖν αὐτὸν, ἢ μετασῆσαι. τῷτο Κάτωνα πρῶτον εἰς ἀγορὰν ἀκούσῃ προήγαγεν. αὐτῆς γὰρ αὐτοῖς, καὶ πείραν ἅμα τῷ λόγῳ καὶ τῷ φρονήματος δὲς ἐθαυμάθη. καὶ γὰρ ὁ λόγος νεαρὸν μὲν ἑδέν, ἑδὲ κομψὸν εἶχεν, ἀλλ' ἦν ἔρδιος καὶ περιπληθῆς καὶ τραχύς 2. ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ χάρις ἀγωγὸς ἀνοῆς ἐπέτρεχε τῇ βραχύτητι τῶν νοημάτων, καὶ τὸ ἦθος αὐτῷ καταμιγνύμενον ἠδονὴν τινὰ καὶ μεῖδιμα τῷ σεμνῷ παρεῖχεν ἐκ ἀπάνθρωπον 3. ἢ δὲ Φωνῆ, μεγέθει μὲν ἀποχρῶσα, καὶ διαρκῆς εἰς τοσάτον ἐξικέσθαι δῆμον, ἰχὺν δὲ καὶ τόνον ἄρρηκτὸν εἶχε καὶ ἄτρυτον. ἡμέραν γὰρ ὅλην εἰπῶν πολλάκις, ἐκ ἀπηγόρευσε. τότε δ' ἔν κρατήσας τῆς δίκης, πάλιν ἑαυτὸν εἰς τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἔσκησιν συνέσειλε· καὶ διεπόνει τὸ σῶμα γυμνασίοις ἐνεργοῖς, ἐδίζόμενον ἀνέχεσθαι καὶ καύματα καὶ νιφετὸν ἀκαλύπτῳ κεφαλῇ, καὶ βαδίζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς πᾶσαν ἄρην ἄτερ

1 R. docente, ὀργανικὸς λόγος est ea eloquentia, quae, tanquam aura quaedam, plebem, velut organum quoddam pneumaticum, movet & concitat. Opponitur umbratili, scholasticæ, mere theoreticæ seu speculativæ.

2 Aut βραχύς h. l. cum sequatur βραχύτητι, aut pro hac voce τραχύτητι cum Anon. reponendum censet Mos. Duf.

3 Steph. & Frft. ἀπάνθρωπον. Hinc in ind. Var. ex Anon. notatum legitur ἀπάνθρωπον.

ἄτερ ὀχλήματος. τῶν δὲ Φίλων οἱ συνεδημῶντες ἴπ-
 πικὸς ἐχρῶντο, καὶ πολλάκις ἐκάσῳ παρέβαλλεν ὁ Κά-
 των, ἐν μέρει προσδιαλεγόμενος, περιπατῶν αὐτὸς, ὀχ-
 μένῳ ¹. Θαυμαστῆ δὲ καὶ περὶ τὰς νόσας ὑπομονῆ μετ'
 ἐγγρατείας ἐχρῆτο. πυρέτων γὰρ μόνος ἐφ' ἑαυτῆ ²
 διημέρευε, μηδένα προσιέμενος, ἄχρις ἔ βέβαιον αἰῶσι-
 το φρασώνην καὶ μεταβολὴν τῆ νοσήματος.

VI. Ἐν δὲ τοῖς δεῖπνοις ἐκλήρητο περὶ τῶν με-
 ρίδων. εἰ δ' ἀπολάχοι, πρῶτον αἴρειν τῶν Φίλων κε-
 λευόντων, ἔλεγε, μὴ καλῶς ἔχειν, ἀπέσης τῆς ἈΦρο-
 δίτης ³. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἄπαξ ἐπιπιῶν ⁴ ἐπὶ τὸ
 δεῖπνον ἀνέλυσεν, προϊόντι δὲ τῷ χρόνῳ μάλιτα προσίε-
 το πίνειν ⁵, ὥστε πολλάκις ἐν οἴνῳ διάγειν εἰς ὄρθρον.
 αἰτίαν δ' ἔλεγον οἱ Φίλοι τάττε τὴν πολιτείαν καὶ τὰ
 δημόσια πράγματα, πρὸς οἷς ὅλας τὸν Κάτωνα τὰς ἡμέ-
 ρας ὄντα, καὶ κωλυόμενον φιλολογεῖν, νύκτωρ καὶ πα-
 ρὰ πότον συγγίνεσθαι τοῖς φιλοσόφοις. διὸ καὶ Μεμμία
 τινὸς ἐν συλλόγῳ φήσαντος, ὅλας τὸν Κάτωνα μεθύσκε-
 θαι τὰς νύκτας, ὑπολαβὼν ὁ Κικέρων· Ἐνεῖνο δ' ἔ
 λέγεις, εἶπεν, ὅτι καὶ τὰς ἡμέρας ὅλας κυβεύει ⁶.
 καθόλα δὲ τοῖς τότε βίαις καὶ ἐπιτηδεύμασιν ὁ Κάτων
 τὴν

¹ Sic Duf. cum V. dari voluit, deditque R. pro vulg. ὀχ-
 μένων, (non vitiosa quidem lectio) ut consentiat cum prae-
 ced. ἐκάσῳ. H. Steph. suscr. αὐτῶν ὀχμεμένων. Cf. cap. 9. ean-
 demque hanc observabis constructionem ὧν ὀχμεμένων — περι-
 πατῶν ἐκάσῳ παρέβαλλεν.

² V. ἐφ' ἑαυτὸν.

³ Venus est fortunatissimus talorum iactus. Solebant in con-
 vivilis magisterium bibendi talis fortiri; & hoc modo etiam par-
 tes ciborum fuisse sorte ductas, hinc apparet. Xyl.

⁴ Anon. ἄπαξ πιῶν, ἔπειτα. Hinc Duf. locum melius ha-
 bere censet, si legatur ἐπιπιῶν, ἔπειτα τὸ δ. α. R. quaerit,
 num ἐπὶ τὸν κοῖτον, aut ἐπὶ τὴν κοίτην ἀνέλυσεν?

⁵ R. mavult τὸ πίνειν.

⁶ H. Steph. mavult haec interrogative legi.

τὴν ἐναντίαν ὁδὸν οἴομενος δεῖν βαδίζειν, ὡς ἔσι Φαύλοισι καὶ μεγάλῃς δεομένοις μεταβολῆς, ἐπεὶ πορφύραν ἑώρα τὴν κατακόρως ἐρυθρὰν καὶ ὀξεῖαν ἀγαπωμένην, αὐτὸς ἐφόρει τὴν μέλαιναν. πολλὰκις δ' ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων εἰς τὸ δημόσιον προῆει μετ' ἄριστον, καὶ δόξαν ἐκ ταύτης τῆς καινότητος θηρώμενος, ἀλλ' ἐθίζων ἑαυτὸν ἐπὶ τοῖς αἰχροῖς αἰχύνεσθαι μόνοις ¹, τῶν δ' ἄλλων ἀδόξων καταφρονεῖν. καὶ κληρονομίαν δ' αὐτῷ προσγενομένην ἀνεψιῷ Κάτωνος ἐνατὸν ταλάυτων εἰς ἀργύριον συναγαγὼν, παρῆρχεν ἀνευ τόμων χρῆσθαι τῷ δεομένῳ τῶν Φίλων. ἔνιοι δὲ καὶ χωρία καὶ θεράποντας αὐτῷ δίδοντας καὶ βεβαιῶντος ὑπέθευτο πρὸς τὸ δημόσιον.

VII. Ἐπεὶ δ' ὥραν ἕτερο πρὸς γάμον ἔχειν, ἀδεμιῶ γυναικὶ συνεληλυθὼς, ἡρμόσατο Λεπίδαν, πρότερον μὲν ἐγγυηθεῖσαν Σικιῶνι Μετέλλῳ, τότε δ', ἀπειπαμένῃ τῷ Σικιῶνος, καὶ τῆς ἐγγυῆς λυθείσης, χολάζεσαν. ἐ μὴν ἀλλὰ πρὸ τῆς γάμου μεταμεληθεῖς ² πάλιν ὁ Σικιῶν, καὶ πάντα ποιήσας, ἔλαβε τὴν κόρην. ὁ δὲ Κάτων σφόδρα παροξυνθεὶς καὶ διακαεῖς, ἐπεχειρήσει μὲν ἐπεξελεθεῖν διὰ δίκης· ὡς δ' οἱ Φίλοι τῶτ' ἐκώλυσαν, ὀργῇ καὶ νεότητι τρέψας ἑαυτὸν εἰς ἰάμβους, πολλὰ τὸν Σικιῶνα καθύβρισε, τῷ πιμρῷ προσχρησάμενος τῷ Ἀρχιλόχῃ, τὸ δ' ἀκόλαστον ἀφείκει καὶ παιδαριῶδες. ἔγημε δ' Ἀτιλίαν ³, Σωρῶνῃ θυγατέρα, καὶ ταύτῃ πρῶτον συνῆλθεν, ἐ μόνῃ δὲ, καθάπερ Λαίλιος, ὁ Σικιῶνος ἐταῖρος· ἀλλ' εὐτυχέστερος ἐκεῖνος, ἐν πολλοῖς, οἷς ἐβίωσε, χρόνοις, μίαν, ἣν ἔγημεν ἐξ ἀρχῆς, γνῆς γυναῖκα.

VIII. Τῷ δὲ δευτικῷ πολέμῳ συνεσιῶτος, ὃν Σπαρτάκειον ἐκάλεον, Γέλλιος μὲν ἐσρατήγει, Κάτων δὲ τῆς

γρα-

¹ V. μόνον.

² V. μεταβληθεῖς.

³ V Ἀτιλίαν; Id. Σωρανῆ pro Σωρῶ. quod probat Duf.

στρατείας ¹ μετεῖχεν ἐθελοντής, διὰ τὸν ἀδελφόν· ἐχι-
 λίαρχει γὰρ ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ, Καιπίων. καὶ χρήσα-
 θαι μὲν εἰς ὅσον ἐβέλετο τῇ προθυμίᾳ καὶ ἀσκήσει
 τῆς ἀρχῆς ἔχ' ὑπῆρξεν αὐτῷ, διὰ τὸ μὴ καλῶς στρατη-
 γεῖσθαι τὸν πόλεμον· ἄλλως δὲ, παρὰ πολλὴν μαλα-
 κίαν καὶ τρυφήν τῶν ἐκεῖ στρατευομένων, ἐπίδεικνύμε-
 νος εὐταξίαν, καὶ ἀναγκαίαν ἀνδρείαν, καὶ τὸ θαρρά-
 λειον ἐν πᾶσι καὶ ξυνετόν, ἐδόκει μὴτὲν ἀποδεῖν τῷ πα-
 λαίῳ Κάτωνος. ὁ δὲ Γέλλιος ἀριστείας καὶ τιμᾶς αὐ-
 τῷ διαπρεπεῖς ἔγραψεν, ὡς ἐπεισὸς ἐκ ἔλαβεν, ἐδὲ
 προσήκατο, Φήσας, κἄξιον μὴτὲν εἰργάζεσθαι τιμῶν. ἐκ
 τε δὴ τῶν ἀλλόκοτος ἐδόκει· καὶ νόμος γραφέντος,
 ὅπως τοῖς παραγγέλλουσιν εἰς ² ἀρχὴν ὀνοματολόγοι μὴ
 παῦσι, χιλιαρχίαν μετιῶν, μόνος ἐπέθετο ³ τῷ νόμῳ,
 καὶ δι' αὐτῷ ποιησάμενος ἔργον ἀσπάζεσθαι καὶ προσα-
 γορεύειν τὰς ἐντυγχάνοντας, ἐδ' αὐτοῖς ἀνεπαχθῆς ἦν
 τοῖς ἐπαινοῖς, ὅσον μᾶλλον ἐνόου τὸ καλὸν ὧν ἐπετή-
 δευεν, τὸ δυσμίμητον αὐτῶν βαρυνομένοις.

D 2

IX.

1 Sic cum Anon. dedit R. pro vulg. στρατηγίας.

2 Junt. Ald. Crat. ὡς. V. paulo post ὀνοματολόγοις.

3 Sic cum Anon. dandum censuit Duf. dedit R. pro
 vulg. ἐπέθετο. Sic quoque Lapsus & Crus. vertunt. *Nomen-
 clator* (ὀνοματολόγος) erat servus, qui candidatum sequeba-
 tur, eumque civium nomina docebat, quos ille compellaret,
 atque ut sibi faverent, oraret. Idem *monitor* dicebatur, & au-
 ctore Festo, *factor*, quod clam veluti inferebat in aures can-
 didati nomina salutandorum civium. Xyl. tuetur ἐπέθετο,
 sensumque ei tribuit *impugnandi, resistendi*, & pro αὐτῷ le-
 git αὐτῷ, omnia referens ad Cic. Orat. pro Mur. c. 36. qua
 diserte Catoni objicitur his verbis: *Quid quod habes nomen-
 clatorem?* H. Steph. quosdam codices pro δι' αὐτῷ, exhibere
 διὰ τῷ testatur, nec probat Xyl. versionem, lectionem defen-
 dens, quae nunc datur. Quod ad legem ipsam attinet, Mof
 Duf. ea non videtur fuisse diuturna, sed antiquata, cum Cice-
 ro Murenam defendit, adeoque Plutarchus non ex Cicerone
 hanc historiam petiisse censendus.

IX. Ἀποδειχθεῖς δὲ χιλιάρχος, εἰς Μακεδονίαν ἐπέμπετο ¹ πρὸς Ῥέβριον τὸν στρατηγόν. ἔνθα δὴ λέγεται, τῆς γυναικὸς ἀχθομένης ² καὶ θαυμάσιας, ἕνα τῶν Φίλων τῶ Κάτωνος, Μανάτιον, εἰπεῖν. Ὡς Ἀτιλία, θάρσει· τῆτον ἐγὼ σοι φυλάξω. Πάνυ μὲν ἔν, Φάναί τὸν Κάτωνα· καὶ προελθόντα μιᾶς ἡμέρας ὁδόν, εὐθύς εἰπεῖν μετὰ τὸ δεῖπνον. Ἄγε, ὅπως, ὦ Μανάτιε, τῇ Ἀτιλίᾳ τὴν ὑπόχεσιν ἐμπεδώσης, μήτε ἡμέρας ἐμᾶ, μήτε νυκτὸς, ἀφιστάμενος. ἐκ δὲ τότε δύο κλίνας εἰς ταῦτὸ δωμάτιον ἐκέλευσε τίθεσθαι, καὶ τὸν Μανάτιον ἕτως αἰεὶ καθεύδειν μετὰ παιδιᾶς φυλασσόμενον ὑπὸ τῶ Κάτωνος. εἰπούηο δ' αὐτῷ πεντηκίδεκα μὲν οἰκέται, δύο δ' ἀπελεύθεροι, Φίλοι δὲ τέσσαρες. ὧν ὄχθμενων ἵπποις, αὐτὸς αἰεὶ περιπατῶν ἐκάστῳ παρέβαλλεν, ἐν μέρει προσδιαλεγόμενος. ἐπεὶ δ' ἦκεν εἰς τὸ στρατόπεδον, πλειόνων ταγμάτων ὄντων, ἐνὸς ἄρχων ἀποδειχθεῖς ὑπὸ τῶ στρατηγῶ, τῆς μὲν ἰδίας ἀρετῆς, μιᾶς ἔσης, μικρὸν ἔργον ἠγεῖτο καὶ ἐ βασιλικὸν τὴν ἐπίδειξιν· αὐτῷ δὲ ποιῆσαι τὰς ἀρχομένους ὁμοίως μάλις φιλοτιμύμενος, ἐ τὸν φόβον ἀφεῖλε τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ προσέθηκε τὸν λόγον· Ὡς πείθων περὶ ἐκάστω καὶ διδάσκων, ἐπομένης τιμῆς καὶ κολάσεως, χαλεπὸν ἦν εἰπεῖν, πότερον εἰρημικὰς μᾶλλον, ἢ πολεμικὰς, ἢ προθυμοτέρως, ἢ δικαιωτέρως, παρεσεύασε τὰς ἀνδρας. ἕτως ἐφαίνοντο φοβεροὶ μὲν τοῖς πολεμίοις, ἡμεροὶ δὲ τοῖς συμμάχοις, ἀτολμοὶ δὲ πρὸς τὸ ἀδικεῖν, φιλότιμοι δὲ πρὸς τὰς ἐπαινας. ἔ δ' ἦμισα Κάτων ἐπεμελήθη, τῆτον πλείον αὐτῷ ὑπῆρχε, καὶ δόξα καὶ χάρις καὶ ὑπερβάλλουσα τιμῆ, καὶ Φιλαφροσύνη παρὰ τῶν στρατιωτῶν. ἃ γὰρ ἑτέροις ἐπέτατ'εν, ἐκκσίως διαποῶν, καὶ σολὴν μὲν καὶ δίκαιαν καὶ πορείαν ἐκείνοις μᾶλλον, ἢ τοῖς ἀρχουσιν,

¹ V. ἐπίμπετο. Id. Ῥέμβριον pro Ῥέβε.

scil. discessu atque absentia mariti a se. R. quaerit, num defuit ἡ μόνωσα?

σιν, ὁμοίωμενος, ἤθει δὲ καὶ Φρονήματι καὶ λόγῳ πάν-
τας ὑπεραίρων τὰς αὐτοκράτορας καὶ στρατηγὰς προσαγο-
ρευομένους, ἔλαθε διὰ τέτων ἅμα τὴν πρὸς αὐτὸν εὐ-
νοϊαν ἐνεργασάμενος ¹ τοῖς ἀνδράσιν. ἀρετῆς γὰρ ἀλη-
θοῦς ἐκ ἐγγίνεται ζῆλος, ἢ δι' ² ἔκρας τῆ παραδιδόντος
εὐνοίας καὶ τιμῆς. οἱ δ' ἄνευ τῆ φιλεῖν ἐπαινῦντες τὰς
ἀγαθὰς, αἰδῶνται τὴν δόξαν ³ αὐτῶν, ἐ θαυμάζουσι δὲ
τὴν ἀρετὴν, ἐδὲ μιμῶνται.

X. Πυθόμενος δ' Ἀθηνόδαρον, τὸν ἐπικαλόμενον
Κορδυλίωνα, μεγάλην ἔξιν ἐν τοῖς Στωϊκοῖς λόγοις ἔχον-
τα, διατρίβειν περὶ Πέργαμον, ἤδη γηραιὸν ὄντα, καὶ
πάσαις ἐρῶμενέσατα ταῖς ἡγεμονικαῖς καὶ βασιλικαῖς
συνηθείαις καὶ Φιλίαις διαμεμαχημένον ⁴, ἀδὲν ᾤετο πέμ-
πων καὶ γράφων περαίνειν πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἔχων πα-
ρὰ τῆ νόμῳ δεδομένην ἀποδημίαν δυεῖν μηνῶν, ἐπλευσεν
εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπὶ τὸν ἀνδρα, πισεύων τοῖς ἐν αὐτῷ κα-
λοῖς μὴ ἀτυχῆσειν τῆς ἄγρας. συγγενόμενος δὲ καὶ κατ-
αγωνισάμενος καὶ μεταστήσας ἐκ τῆς προαιρέσεως αὐτῶν,
ἦκεν ἄγων εἰς τὸ στρατόπεδον, περιχαρῆς καὶ μεγαλοφρο-
νῶν, ὡς τι κάλλισον ἡρηκὸς, καὶ λαμπρότερον, ἢ Πιο-
πήϊος τότε καὶ Λεύκολλος ἐθνῶν καὶ βασιλειῶν κατεσρέ-
Φοντο σὺν ὕπλοις περιϊόντες.

XI. Ἔτι δ' αὐτῶ περὶ τὴν στρατηγίαν ⁵ ὄντος, ὁ
ἀδελφὸς εἰς τὴν Ἀσίαν βαδίζων, ἐνόσησε περὶ Θράκη
ἐν Αἴνῳ. καὶ γράμματα μὲν εὐθύς ἦκε πρὸς τὸν Κά-
τωννα. χειμῶνος δὲ πολλῶ κατέχοντος τὴν θάλατταν,

D 3

καὶ

¹ Sic R. dedit de suo pro vulg. ἐργασάμενος.

² R. fufp. ζῆλος ἄλλως, ἢ, aut cum Anon. ζῆλος, εἰ μὴ δι',
quod & voluit Dacer.

³ Excludiffe μὲν ante τὴν δόξ. fufp. Mof. Duf.

⁴ Sic ex conjeft. Br. quam Mof. Duf. probat, dedit R. pro
vulg. διαμεμαχηαημένον.

⁵ R. monente, περὶ γ. ср. h. l. idem est ac περὶ τῶν στρα-
τηγῶν, quali ἐν τῇ θραπειᾷ τῶ στρατηγῶ — Rubrium defi-
gnat — aut potius legendum περὶ τὴν στρατείαν.

καὶ νεὸς ἰκανῆς μεγέθει μὴ παρῶσης, εἰς μικρὰν ὀλκὰ-
 δα, μόνον δύο Φίλων καὶ τρεῖς οἰκέτας ἀναλαβάν, ἐκ
 Θεσσαλονίκης ἀνήχθη· καὶ παρ' ἑδὲν ἑλθὼν καταπον-
 ταθῆναι, τύχη τινὶ παραλόγῳ σωθεὶς, ἄρτι τεθνηκότος
 τῷ Καιπίωνος, ἐμπαθέτερον ἔδοξεν, ἢ Φιλοσοφώτερον,
 ἐνεγκεῖν τὴν συμφορὰν· ἔ μόνον κλαυθμοῖς καὶ περι-
 πλύξεσι τῷ νεκρῷ, καὶ βαρύτητι λύπης, ἀλλὰ καὶ δα-
 πάνῃ περὶ τὴν ταφὴν, καὶ πραγματείας θυμιαμάτων,
 καὶ ἱματίων πολυτελῶν συγκατακαέντων, καὶ μνήματος
 ξεστῆ¹ λίθων Θασίων ἀπὸ ταλάντων ὀλίγῳ κατασκευα-
 θέντος ἐν τῇ Αἰνίῳ ἀγορᾷ. ταῦτα γὰρ ἔνιοι ἐσυκοφάν-
 ταν πρὸς τὴν ἄλλην² ἀτυφίαν τῷ Κάτωνος, ἔ καθαρῶν-
 τες, ὅσον ἐν τῷ πρὸς ἡδονὰς καὶ Φόβος καὶ δεήσεις
 ἀναιχύνουσ ἀγνάμπλῳ καὶ σεβρῶ τῷ ἀνδρὶ τὸ ἡμερον
 ἐνῆν καὶ Φιλόσορον. εἰς δὲ ταῦτα³ καὶ πόλεις αὐτῶ
 καὶ δυνάσαι πολλὰ κατὰ τιμὴν τῷ τεθνεῶτος ἐπεμπού-
 ῶν ἐκεῖνος χρήματα μὲν παρ' ἑδενὸς ἐδέξατο, θυμιάμα-
 τα δὲ καὶ κόσμον ἐλάμβανε, τιμὴν⁴ ἀποδοὺς τοῖς πέμ-
 πσι. τῆς δὲ κληρονομίας εἰς αὐτὸν τε καὶ θυγάτριον
 τῷ Καιπίωνος ἡμάσης, ἔθεν, ὧν ἀνήλωσε περὶ τὸν τά-
 φον, ἀπήτησεν ἐν τῇ νεμήσει. καὶ ταῦτα πράξαντος
 αὐτῷ καὶ πρᾶττοντος⁵, ἦν ὁ γράψας, ὅτι νοσκίνῳ τὴν
 τέφραν

1 R. susp. ξεστῶν, ut ad λίθων referatur. De Thasio mar-
 more. Mose Dufoul monente, consulendus est Plin. 36, 6.

2 R. post h. v. videtur deesse ἀθαρῶντες.

3 arcuata, vestem, reliquam funeris magnificentiam. R.

4 R. mavult τὴν τιμὴν.

5 Corruptissima hæc censet Mos. Duf. & Petavii in not. ad
 Themist. profert conjecturam — πράξαντος αὐτῷ, Καῖσαρ
 ὄμως, vel Καῖσαρ ἐν Ἀντικλάτωνι ἔγραψεν, ipse legens pro καὶ
 πρᾶττοντος, quæ absurde addita putat, Καῖσαρ αὐτῷ, ut re-
 tineatur ἦν ὁ γρ. R. tuetur vulgatam subaudiendo ὁσημέρῃ —
 quæ cum & tum fecisset Cato, & adhuc faceret, quo tempo-
 re probra illa in eum conjecit is, qui fecit (Caesar puta) ne-
 que fugeret Cæsarem, in similibus edendis excelsi animi exem-
 plis

τέφραν τῷ νεκρῷ μετέβαλε καὶ¹ διήθησε, χρυσίον ζήτων κατακεκαυμένον. ἔτως ἔ τῷ ξίφει μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ γραφείῳ, τὸν ἀνυπεύθυνον καὶ ἀνυπόδικον ἐπίτευεν².

XII. Ἐπεὶ δὲ τέλος εἶχεν ἡ στρατεία τῷ Κάτῳ, προεπέμφθη ἐκ εὐχαΐς, ὃ κοινόν ἐσιν, ἐδ' ἐπαίνοις, ἀλλὰ δάκρυσι καὶ περιβολαῖς ἀπλήσοις³, ὑποτιθέτων τὰ ἱμάτια τοῖς ποσίν, ἧ βαδίζοι, καὶ καταφιλέτων τὰς χεῖρας· ἃ τῶν αὐτοκρατόρων ὀλίγοις μόλις ἐποίεν οἱ τότε Ῥωμαῖοι. βαληθεῖς δὲ πρὸ τῷ τῆ πολιτείας⁴ προσελθεῖν, ἅμα μὲν πλανηθῆναι καθ' ἰσορίαν τῆς Ἀσίας, καὶ γενέσθαι θεατῆς ἠθῶν καὶ βίων καὶ δυνάμεως τῆς περὶ ἐκάστην ἐπαρχίαν· ἅμα δὲ τῷ Γαλάτῃ Δηιοτάρῳ, διὰ ξενίαν καὶ Φιλίαν πατρώαν δεομένῳ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, μὴ ἀχαρισῆσαι· τῆτον τὸν τρόπον ἐποίειτο τὴν ἀποδημίαν. πρῆκεμπεν ἅμ' ἡμέρα τὸν ἀρτοποιὸν καὶ τὸν μάγειρον, ὅπως καταλύσειν ἐμελλεν. οἱ δὲ πάνυ κοσμίως καὶ μεθ' ἡτυχίας εἰσελθούτες ἀν εἰς τὴν πόλιν, εἰ μηδεὶς τύχοι τῷ Κάτῳ φίλος ὢν αὐτόφθι πατρώος, ἢ γνῆριμος, ἐν πανδοκείῳ τὴν ὑποδοχὴν⁵ αὐτῷ παρ-

D 4

εσνεύα-

plis perpetuo Catonem exerceri, eaque ipse spectaret exercentem, fuit nihilominus tamen, qui auderet haec literis consignata relinquere.

¹ Superflua videbantur μετέβ. καὶ R. Ipse tamen iterum ea tuetur, μεταβάλλαν explicans ex alio vase in aliud trajicere.

² Petav. pro τὸν reponit ἑαυτὸν. Eum sequitur Mos. Duf. Aliud sentit Dacer. per τὸν ἀνυπεύθ. & ἀνυπόδ. Catonem intelligens. Br. suisp. pro τὸν, τὸ & pro ἐπίτευεν, ἐπετήτευεν. R. quaerit, num ἐπέτιζεν, ab ἐπισίζεν, notis infamibus inuissis, compruixit? At vix adducor equidem, Catonem a Plutarcho argumentis ex connexionione materiae apte desumptis nominari posse ἀνυπεύθ. & ἀνυπόδ. Malim τὸ — ἐπέδειξεν, aut ἐπέτεινεν. V. exhibet ἐπίτευεν. Totum hunc locum Lapsus omisit.

³ Mos. Duf. mavult ἀπλάσοις.

⁴ Artic. ἧ R. de suo addidit.

⁵ V. ὑπομονήν. Junt. ὑπεροχὴν.

εσκεύαζον, ἐνοχλῶντες ἄδενί· πανδοκεία δὲ μὴ ὄντος, ἔτως πρὸς τὰς ἀρχούλας τραπόμενοι, ξενίαν ἐλάμβανον, ἀγαπῶντες τὴν δοθεῖσαν. πολλῶν δ' ἀπιστάμενοι, καὶ περιορώμενοι διὰ τὸ μὴ θορύβω, μηδ' ἀπειλῇ, ταῦτα πράσσειν πρὸς τὰς ἀρχούλας, ὑπὸ τῆ Κάτωνος ἀπρακτοὶ κατελαμβάνουσι, καὶ μᾶλλον αὐτὸς ὀφθεῖς ἀλιγωρεῖτο, καὶ παρεῖχεν ¹ ἐπὶ τῶν φορτίων σιωπῇ καθεζόμενος ὑπόνοιαν ἀνθρώπων ταπεινῶ καὶ περιδεῶς. ἔ μὴν ἄλλὰ καὶ προσκαλέμενος αὐτὰς ² εἰώθει λέγειν· Ὡς μοχθηροὶ, μεταβάλλετε ταύτης τῆς κομοξενίας. ἔ πάντες ὑμῖν ἀφίξονται Κάτωνες. ἀμβλύνατε ταῖς φιλοφροσύναις τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ³, δεομένων προφάσεως, ἵνα βία λαμβάνωσιν, ὡς παρ' ἐπόντων μὴ τυγχάνουτες.

• XIII. Ἐν δὲ Συρίᾳ καὶ γελοῖον τι λέγεται παθεῖν· βαδίζων γὰρ εἰς Ἀντιόχειαν, εἶδε περὶ τὰς πύλας ἕξω πλήθος ἀνθρώπων ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ παρακεκριμένον ⁴. ἐν οἷς ἔφηβοι μὲν χωρὶς ἐν χλαμύσι, καὶ παῖδες ἐτέρωθεν νοσμίως εἰσήκασαν· ἐδήτας δὲ καθαρὰς ἔνοιαι καὶ σεφάνους εἶχον, ἱεροῖς θεῶν ὄντες, ἢ ἀρχοντες. πάντων ⁵ ἐν μᾶλλον οἰήθει· ὁ Κάτων αὐτῷ τινὰ πράττειν τιμὴν ⁶ καὶ δεξιῶσιν ὑπο τῆς πόλεως, ὠργίζετο μὲν τοῖς προπεμφθεῖσι τῶν ἰδίων, ὡς μὴ κωλύσασιν· ἐκέλευσε δὲ καταβῆναι τὰς Φίλας, καὶ περὶ ἧ προῆει μετ' αὐτῶν. ὡς δ' ἐγγυὸς ἦσαν, ὁ πάντα διακοσμῶν ἐκεῖνα, καὶ

¹ V. κατεῖχεν. Seq. ἐπὶ τῶν φορτ. Lapsus vertit ob magnitudinem curarum, quasi φορτίων legisset. Xyl. docente τὰ φορτία sunt impedimenta, sarcinae.

² Sic cum V. Anon. Junt. dari voluit Br. deditque R. Vulgo αὐτὸς.

³ R. mavult ἀνθρώπων.

⁴ R. docente, idem est ac παριστώτων ἀδήλοις ἐν διαφύροις διακεκριμένοις συντάμασι.

⁵ Mos Duf. reperit vult παντός.

⁶ R. monente, idem est ac si dixisset οἰήθει· ὁ Κάτων ἑαυτῷ πρῶττεταμ γιμῆν γίνα, ἢ ὑψῶν ἄδωφ.

καὶ τὸν ὄχλον εἰς τάξιν καθίστας, ἀνὴρ πρεσβύτερος ἦδη, ῥάβδον ἐν τῇ χειρὶ καὶ σέφανον κρατῶν, ἀπήντησε τῷ Κάτωνι πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ μὴδ' ἀσπασάμενος, ἠρώτα, πᾶ Δημήτριον ἀπολελοίπασσι, καὶ πηνίκα παρέσαι. Πομπήϊα δ' ἦν γεγυῶς ὁ Δημήτριος οἰκέτης· τότε δὲ πάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνθρώπων εἰς Πομπήϊον ἀποβλεπόντων, ἐθεραπεύετο, παρ' ἁλίαν μέγα παρ' αὐτῷ δυνάμενος. τοῖς μὲν ἔν Φίλοις τᾶ Κάτωνος γέλως ἐνέπεσε τοσῶτος, ὡς ἀναλαβεῖν ἑαυτὰς ἐκ ἐδύναυτο, διὰ τῆ πλήθους ἅμα βαδίζοντες. ὁ δὲ Κάτων τότε μὲν ἰχυρῶς διατραπεῖς· Ὡ τῆς κακοδαίμονος, ἔφη, πόλεως ἄλλο δ' ἐδὲν ἐφθέγγετο· χρόνῳ δ' ὑστερον εἰῶσει γελῆν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τάτῳ, καὶ διηγόμενος καὶ μνημονεύων.

XIV. Οὐ μὴν ἀλλὰ Πομπήϊος αὐτὸς ἐπέσρεψε τῆς ἀνθρώπου ἕτω πλημμελεῦντας εἰς τὸν Κάτωνα δι' ἄγνοϊαν. ὡς γὰρ εἰς Ἐφεσον ἐλθὼν, ἐπορεύετο πρὸς αὐτὸν ἀσπασόμενος πρεσβύτερον ὄντα, καὶ δόξῃ πολὺ ἰ προήκοια, καὶ δυνάμεων τότε μεγίστων ἠγόμενον, ἰδὼν ὁ Πομπήϊος, ἐκ ἔμεινεν, ἐδ' εἶασε καθεζομένῳ προσελθεῖν, ἀλλ' ὡς τινι τῶν κρείττωνων ἀναδωρῶν ἀπήντησε, καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλε. καὶ πολλὰ μὲν εὐθύς ἐν τῷ φιλοφρονεῖσθαι καὶ ἀσπάζεσθαι παρόντα, πλείω δ' ἔτι μετασάντος ἐγκώμια διῆλθεν αὐτῷ τῆς ἀρετῆς· ὡς πάντας ἐπιστρεφόμενος καὶ προσέχοντας ἦδη τῷ Κάτωνι, θαυμάζειν² ἐξ ὧν πρότερον κατεφρονεῖτο, καὶ πράβητα καὶ μεγαλοψυχίαν ἀναθεωρεῖν. καὶ γὰρ ἡ Πομπήϊα σπευδὴ περὶ αὐτὸν ἐκ ἐλάνθανε θεραπεύουλος ἔσα

D 5

μᾶλ-

¹ Junt. πολλῆ.

² R. manult θαυμασὴν, vocab. seq. ἀναθεωρεῖν idem esse monens. ac διὰ θεωρίας καταμανθάνειν, meditando reperire, colligere, & ἐξ ὧν πρότ. κατεφ. idem ac ἐκ ἰστων αὐτῶν, ἐφ' οἷς (vel δι' αὐτῶν) πρότ. κατεφ. ex illis ipsis, ob quae prius contentus fuisset, colligere admirabilem ejus cum lenitate, cum animi celsitudine.

μᾶλλον, ἢ Φιλῆντος· ἀλλ' ἐγνωσαν, ὅτι θαυμάζει μὲν παρόντα, χαίρει δ' ἀπερχομένῳ. τὰς γὰρ ἄλλας νέας, ὅσοι παρ' αὐτὸν ἀφικνεῖντο, Φιλοτιμώμενος κατεῖχε, καὶ ποθῶν αὐτῶ συνεῖναι· τῆ δὲ Κάτωνος ἐδὲν ἐδεήθη τοῖσιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ ἀνυπεύθυνος ἀρχῶν, ἐκείνη παρόντος, ἐξέπεμψεν ἄσμενος, μόνῳ χεδὸν ἐκείνῳ τῶν εἰς Ῥώμην πλεούσων τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα παρακαταθέμενος, ἄλλως αὐτῷ προσήκουσα καὶ διὰ συγγένειαν. ἐκ τῆς δόξης καὶ σπεδῆ καὶ ἀμιλλᾶ περὶ αὐτὸν ἦν τῶν πόλεων, καὶ δεῖπνα, καὶ κλήσεις· ἐν οἷς τὰς Φίλας ἐκέλευε προσέχειν αὐτῷ, μὴ λάθῃ βεβαιώσας τὸν Κερίωνος λόγον. ὁ γὰρ Κερίων ἀχθόμενος τῷ αὐστηρῷ τῆ Κάτωνος, Φίλα καὶ συνήθης ὄντος, ἠρώτησεν αὐτὸν, εἰ πρόθυμός ἐστι μετὰ τὴν στρατείαν γενέσθαι τῆς Ἀσίας Θεατῆς. τῆ δὲ καὶ πάνυ Φήσαντος· Εὐλέγεις, εἶπεν ὁ Κερίων· ἠδῶν γὰρ ἐπανήξεις ἐκεῖθεν, καὶ μᾶλλον ἡμερος· ἔτω¹ πως καὶ τῷ ῥήματι χρυσάμενος.

XV. Δηϊόταρος δ' ὁ Γαλάτης μετεπέμψατο μὲν τὸν Κάτωνα, πρεσβύτερος² ὢν ἤδη, παρακαταθέσθαι τὰς παῖδας αὐτῷ βελομένους, καὶ τὸν οἶκον· ἐλθόντι δὲ προσφέρων δῶρα παντοδαπά, καὶ πειρᾶν καὶ δεόμενος πάντα τρόπον, ἔτω παρώξυνεν, ὥστε δειλῆς ἐλθόντα καὶ νυκτερεύσαντα, τῇ ὑσραλίᾳ περὶ τρίτην ὥραν ἀπᾶραι. προελθὼν μὲνοι μίᾳς ἡμέρας ὁδόν, εὗρεν ἐν Πεσσινῶντι πλείονα τῶν ἐκεῖ³ δῶρων αὐτῷ αὐτὸν ὑπομένοντα, καὶ γράμματα τῆ Γαλάτῃ, δεομένους λαβεῖν αὐτόν.

¹ R. mavult γέτω, ut sit, ac si dixisset γέτω χρυσάμενος ἢ μόνον γῶ ἐνοήματι, ἀλλὰ καὶ γῶ ῥήματι, που ad sententiam modo, sed verbotenus quoque.

² In Junt. Ald. Crat. post h. v. iterum datur μὲν. Sequens παρακαταθέσθαι R. de suo dedit — comprehendere fidei ejus, pro παραθέσθαι.

³ quae Dejotarus Catoni sua in regia obtulerat, hospitio eum excipiens.

τόν. εἰ δὲ μὴ πρόθυμός ἐστιν, ἀλλὰ τέος γε ¹ Φίλος εἶσαι, πάντως μὲν ἀξίως ὕψους εὖ παθεῖν δι' ἐκεῖνον, ἐκ ὄντων δὲ τῶν ἰδίων τῷ Κάτωνος τοσούτων. ἀλλ' ἐδὲ τέτοις ἐνέδακεν ὁ Κάτων, καίπερ ἐνίς τῶν Φίλων μαλασσομένους καὶ ὑπομεμφομένους ὄρων· ἀλλὰ Φήσας, ὅτι πᾶσα δωροδοκία προφάσεως ἂν εὐπορήσειεν, οἱ δὲ Φίλοι μεθέξουσιν ὧν ἂν ἔχη καλῶς καὶ δικαίως κησόμενος, ἀπέπεμψε τὰ δῶρα πρὸς τὸν Δημότῳρον. ἐπεὶ δὲ, μέλλουτος ἀπαρτεῖν εἰς τὸ Βρεντέσιον, φοβόλο δεῖν οἱ Φίλοι τὰ λείψανα τῷ Καίπριανος εἰς ἕτερον θέσθαι πλοῖον ², εἰπὼν, ὅτι τῆς ψυχῆς μεθήσεται μᾶλλον, ἢ τῶν, ἀνήχθη. καὶ μέντοι λέγεται κατὰ τύχην ἐπισφαλέστατα περᾶσαι, τῶν ἄλλων μετρίως νομιζομένων.

XVI. Ἐπανελθὼν δ' εἰς Ῥώμην, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον κατ' οἶκον Ἀθηνόδωρον, ἢ κατ' ἰγορὰν τοῖς Φίλοις παριστάμενος διετέλεσεν. ἐπιβάλλασαν δ' αὐτῷ τὴν ταμειυτικὴν ἀρχὴν ἔ πρότερον μετῆλθεν, ἢ τέος τε νόμους ἀναγγῶναι τὰς ταμειυτικὰς, καὶ διαπυθέσθαι τῶν ἐμπείρων ἑκάστα, καὶ τύπῳ τινὶ τῆς ἀρχῆς τὴν δύναμιν περιλαβεῖν. ὕθεν εὐθύς εἰς τὴν ἀρχὴν καταστὰς, μεγάλην ἐποίησε μεταβολὴν τῶν περὶ τὸ ταμείον ὑπηρετῶν καὶ γραμματῶν· οἱ διὰ χειρὸς αἰεὶ τὰ δημόσια γράμματα καὶ τὰς νόμους ἔχουτες, εἶτα νέας ἀρχούνας παραλαμβάνουτες, δι' ἀπειρίαν καὶ ἀγνοίαν ἀτεχνῶς διδασκάλων ἐτέρων καὶ παιδαγωγῶν δεομένους, ἐκ ὑφίεντο τῆς ἐξουσίας ἐπεινοῖς, ἀλλ' ἦσαν ἀρχούνας αὐτοί. μέχρις ἔ Κάτων ἐπιστὰς τοῖς πράγμασι νεανικῶς, ἐκ ὀνομα καὶ τιμὴν ἀρχούνας, ἀλλὰ καὶ νῦν καὶ Φρόνημα καὶ λόγον, ὑπηρεταῖς ³, ὅπερ ἦσαν, ἠξίως χρῆσθαι τοῖς γραμματεῦ-

1 Sic R. de suo dedit. Vulgo γὰρ Φίλος.

2 quia superstitio valuit, mortuum haud sine periculo trans mare ferri posse. Ab ea sese purgat Plutarchus, adjectis postea vocibus κατὰ τύχην. Kind & Schirach.

3 V. ὑπερέτας.

ματεῦσι, τὰ μὲν ἐξελέγχων κακουργῶν αὐτὰς, τὰ δ' ἀμαρτάνουσας ἀπειρία διδάσκων. ὡς δ' ἦσαν ἰταμοί, καὶ τὰς ἄλλας ἐθώπεον ὑποτρέχουσας, ἐκείνῳ δ' ἐπολέμην, τὸν μὲν πρῶτον αὐτῶν καταγνῶς περὶ πίσιν ἐν κληρουνομίᾳ γεγυῆναι πονηρὸν, ἀπήλασε τῆ ταμεία· δευτέρῳ δέ τινα ῥαδιουργίας πρᾶθῆκε κρίσιν ¹. ὧ Κάτλος Λατᾶτιος, ὁ τιμητῆς, ἀνέβη βοηθῆσων, ἀνὴρ μέγα ἀπὸ ² τῆς ἀρχῆς ἔχων ἀξίωμα, ἀπο δὲ τῆς ἀρετῆς ἔχων μέγιστον, ὡς πάντων δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη Ῥωμαίων διαφέρων. ἦν δὲ καὶ τῆ Κάτωνος ἐπαινέτης καὶ συνήθης διὰ τὸν βίον ³. ὡς ἔν ἠτλίωμενος τοῖς δικαίοις, ἐξητεῖτο Φαυερῶς τὸν ἀνθρώπου, ἐκ εἶα ταῦτα ποιεῖν αὐτὸν ὁ Κάτων. ἔτι δὲ μᾶλλον προσλιπαρῆντος· Αἰσχρόν, εἶπεν, ὧ Κάτλε, σὲ τὸν τιμητὴν καὶ τὰς ἡμετέρας βίβας ὀφείλουτα δοκιμάζειν, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ὑπηρετῶν ἐκβαλλεσθαι ⁴. Ταύτην τὴν Φωνὴν ἀφέντος τῆ Κάτωνος, ὁ Κάτλος προσέβλεψε μὲν αὐτὸν, ὡς ἀμειψόμενος, εἶπε δ' ἑδὲν, ἀλλ' εἴτε ὑπ' ὀργῆς, εἴτε ὑπ' αἰχύνης, ἀπῆλθε σιωπῇ διηπορημένος ⁵. ἐ μὴν ἦλω γ' ὁ ἀνθρώπος· ἀλλ' ἐπεὶ μὴ ψήφω τὰς ἀφείσας ὑπερέβαλον αἰ

καθαί-

1 Xyl. vertit: *alteri cuidam falsidicam scripsit*; Crusier. *testamenti subiecti formulam intendit*.

2 Sic R. de suo dedit, uti & paulo post ἀπὸ δὲ pro γ' quod utroque loco vulgo legitur — *magnam adertus dignitatem & auctoritatem ab honoribus, quos vestit*.

3 R. quaerit, num δι' ὁμοιότητα τῶν βίων, an διὰ βίβας, per vitani?

4 Sensum huius loci planiorem reddi conferendo alium locum in Plut. *de vitioso pudore obvinum*: αἰσχρόν ἐσιν, ἔφη, Κάτλε, σὲ τὸν τιμητὴν, ἀπαλλαγῆναι μὴ βυλόμενον ἐντεῦθεν, ὑπὸ τῶν ἐμῶν ὑπηρετῶν ἐκκεσθαι, — censet Mos. Duf. Eandem rem Plut. refert in *praec. ger. veip.* partim aliis verbis, partim nostro loco convenientioribus: Αἰσχρόν ἐσιν, ἔφη, σὲ, τὸν ὀφείλουτα γὰς νέας ἡμᾶς σωφρονίζεν, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ὑπηρετῶν ἐκβάλλεσθαι.

5 V. *διηρημένος*.

καθαιρῆσαι, καὶ Λόλλιος Μάρκος, εἰς συνάρχων τῆ Κά-
τωνος, ὑπ' ἀθηνείας ἀπελέλειπτο τῆς δίκης, πέμπει
πρὸς τῆτον ὁ Κάτων, δεόμενος βοηθῆσαι τῷ ἀνθρώπῳ·
καὶ κείνος ἐν Φορείῳ κοιμῶν μετὰ τὴν δίκην, ἔθετο τὴν
ἀπολύσσαν. ἔ μὴν ἐχρήσατό γε τῷ γραμματεῖ ¹ ὁ Κά-
των, ἐδὲ τὸν μισθὸν ἀπέδωκεν, ἐδ' ὅλως ἐνάριθμον τῷ
Λόλλίῳ τὴν ψῆφον ἔαχεν.

XVII. Οὕτω δὲ τὰς γραμματεῖς ταπεινώσας καὶ
ποιήσας ὑποχειρίδας, καὶ τοῖς γράμμασιν, ὡς αὐτὸς ἐβέ-
λετο, χρώμενος, ὀλίγω χρόνῳ τὸ ταμείον ἀπέδειξε τῷ
βλαυτηρίῳ σεμνότερον, ὡς καὶ λέγειν καὶ Φρονεῖν ἄπαν-
τας, ὅτι Κάτων ὑπατείας ἀξίωμα τῆ ταμείᾳ περιέθη-
κε. πρῶτον ² μὲν γὰρ εὐρῶν χρέα παλαιὰ τῷ δημοσίῳ
πολλὰς ὀφείλοντας, καὶ πολλοῖς τὸ δημόσιον, ἅμα τὴν
πόλιν ἔπαυσεν ἀδικημένην καὶ ἀδικῆσαν. τὰς μὲν εὐ-
τόνως καὶ ἀπαραιτήτως ἀπαιτῶν, τοῖς δὲ ταχέως ἀπο-
διδῶς καὶ προθύμως. ὥστε τὸν δῆμον αἰδεῖσθαι, τὰς μὲν
οἰομένους ἀποσερήσειν, ἐκλίνοντας ὀρῶντα, τὰς δ' ἄ μὴ
προσεδόκων, ἀπολαμβάνοντας. ἔπειτα γράμματα [τῶν ³]
πολλῶν ἐ προσηκόντως ἀναφερόντων, καὶ δόγματα ψευ-
δῆ παραδέχεσθαι χάριτι καὶ δεήσει τῶν πρότερον ⁴ εἰώ-
θῶν, ἐδὲν αὐτὸν ἔλαθε γενόμενον τοιούτου. ἀλλ' ὑπὲρ
ἐνός ποτε δόγματος ἐνδοιάσας, εἰ κύριον γέγονε, πολ-
λῶν μαρτυρούντων, ἐκ ἐπίσευσεν, ἐδὲ κατέταξε ⁵ πρό-
τερον, ἢ τὰς ὑπάτας ἐπομόσαι παραγενομένους ⁶. ὄντων
δὲ

1 V. πράγματι, γράμματι.

2 Sic cum Anon. dari voluit Duf. deditque R. Vulgo πρό-
τερον.

3 R. uncis inclusit articulum, ut tollendum.

4 R. mavult addi ταμιῶν, quod saltim subaudiendum. Con-
structionem paulo intricatiorem hanc esse monet: τῶν πρότερον
ταμιῶν εἰωθῶν παραδέχεται χάριτι καὶ δεήσει πολλῶν, ἐ προ-
σηκόντως ἀναφερόντων γράμματα καὶ δόγματα ψευδῆ. — Teste
H. Steph. etiam legitur τῶν πρότερον.

5 scil. εἰς τὰς νόμους. R.

6 V. παραγεγονότας. Voluisse videtur παραγεγονότας.

δὲ πολλῶν, οἷς Σύλλας ἐπεῖνος ἀποκλείουσι ἀνδρας ἐκ προγραφῆς ἐτέρας ¹ ἔδωκεν ἀνὰ μυρίας διχιλίαις δραχμῶν, ἅπαντες μὲν αὐτὰς, ὡς ἐναγεῖς καὶ μιαιῶν, ἐμίσην, ἀμύνασθαι δ' ἐδεῖς ἐτόλμα. Κάτων δέ, προσκαλέμενος ἕκασον ἔχοντα δημόσιον ἀργύριον ἀδίκως, ἐξέπραττεν ἅμα θυμῶ καὶ λόγῳ τὸ τῆς πράξεως ἀνόσιον καὶ παράνομον ἐξουειδίζων. οἱ δὲ τῆτο παθόντες εὐθύς ἦσαν ἐνοχοὶ Φόνῳ, καὶ τρόπον τινὰ προηλωνότες, ἀπήγοντο πρὸς τὰς δικαστὰς, καὶ δίκας ἔτινον, ἠδομένων πάντων, καὶ νομιζόντων συνεξαλείφεισθαι τὴν τότε τυραννίδα, καὶ Σύλλαν αὐτὸν ἐφορᾶν κολαζόμενον.

XVIII. Ἦρει δὲ τὰς πολλὰς καὶ τὸ ἐνδεδεχέες αὐτῆ τῆς ἐπιμελείας καὶ ἄτρυτον. ἔτε γὰρ πρότερός ² τις ἀνέβη τῶν συναρχόντων εἰς τὸ ταμεῖον Κάτωνος, ἔτε ὕπερος ἀπῆλθεν. ἐκκλησίαν δὲ καὶ βελήν ἀδεμίαν παρήμε, δεδιὼς καὶ παραφυλάττων τὰς ἐτοιμίαις καὶ πρὸς χάριν ὀφλημάτων καὶ τελῶν ἀνέσεις, ἢ δόσεις, οἷς ἔτυχεν, ἐπιψηφίζομένης. ἐπιδεινύμενος δὲ τὸ ταμεῖον ἀβατόν τε καὶ καθαρὸν συνοφαντῶν, πλήρες δὲ χρημάτων, ἐδίδασκεν, ὅτι τῇ πόλει πλετεῖν ἔξεσι μὴ ἀδικία. κατ' ἀρχὰς δὲ τῶν συναρχόντων ἐνόησε ἐπαχθῆς καὶ χαλεπὸς Φανείας, ὕπερον ἠγαπάτο, ταῖς ἐν τῇ μὴ χαρίζεσθαι τὰ δημόσια, μηδὲ κρίνειν κακῶς, ἀπεχθείαις ὑποτιθεῖς ἑαυτὸν ἀντὶ πάντων, καὶ παρέχων ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὰς δεομένους καὶ βιαζομένους ἐκεῖνας, ὡς ἀμήχανόν ἐσιν, ἄκοντος Κάτωνος. τῶν δ' ἡμερῶν τῇ τελευταίᾳ χεδὸν ὑπὸ πάντων πολιτῶν προπεμφθεῖς εἰς οἶνον, ἤκασεν, ὅτι Μαρκέλλῳ πολλοὶ συνήθεις καὶ δυνατοὶ προσπεσόντες ἐν τῷ ταμείῳ καὶ περιέχοντες, ἐμβιάζονται

γρά-

¹ Mofii Duf. haec vox est fufpecta. R. quaerit, num δευτέρα, an ὑτέρα.

² Sic Duf. cum Anon. dari voluit, deditque R. Vulgo πρώτοι.

γράψαι τινὰ δόσιον χρημάτων ὀφειλομένων ¹. ἦν δ' ὁ Μάρκελλος ἐκ παίδων φίλος τῷ Κάτωνι, καὶ σὺν ἐκείνῳ βέλτιστος ἄρχων, αὐτὸς δὲ καθ' αὐτὸν ἀγώγιμος ὑπ' αἰδῆς τοῖς δεομένοις, καὶ κατάνηξ πρὸς πᾶσαν χάριν. εὐθύς ἔν ὁ Κάτων ἐπιστρέψας, καὶ τὸν Μάρκελλον εὐρών ἐκβεβιασμένον γράψαι τὴν δόσιον, ἤτησε τὰς δέλτας, καὶ ἀπήλειπεν, αὐτῆ παρεσῶτος σωπῆ· καὶ τῆτο πράξας, κατήγαγεν αὐτὸν ἐκ τῆ ταμείας, καὶ κατέστησεν εἰς οἶκον, ἔτε τότε μεμψόμενον, ἔτε ὕσερον, ἀλλ' ἐμμεύσαντα τῇ συνηθείᾳ καὶ Φιλίᾳ μέχρι παντός. ἐ μὴν ἐδ' ἀπαλαγεῖς τῆς ταμείας, ἀφῆκε τῆς Φερκαῆς ἔρημον τὸ ταμειῖον, ἀλλ' οἰκέται μὲν αὐτῆ καθ' ἡμέραν ἀπογραφόμενοι τὰς διοικήσεις παρῆσαν, αὐτὸς δὲ βιβλία λόγους περιέχοντα δημοσίων οἰκονομιῶν ἀπὸ τῶν Σύλλα χρόνων εἰς τὴν ἑαυτῆ ταμείαν ὠνησάμενος πέντε ταλάντων, ἀεὶ διὰ χειρὸς εἶχεν.

XIX. Εἰς δὲ σύγκλητον εἰσῆει τε πρῶτος, καὶ τελευταῖος ἀπηλλάκτετο· πολλάνικ δὲ τῶν ἄλλων χολῆ συναγομένων, καθεζόμενος ἀνεγίνωσκεν ἡσυχῆ, τὸ ἰμάτιον τῆ βιβλίᾳ προῖχόμενος. ἀπεδήμησε δ' ἐδέποτε, βελῆς γενομένης. ἐπεὶ δ' ὕσερον οἱ περὶ Πομπηίου, ὀρᾶντες αὐτὸν, ἐν οἷς ἐσπᾶδαζον ἀδίκως, ἀμετάπεισον καὶ δυσσεβίασον ἀεὶ, διεμηχανῶντο Φιλικαῖς τισι συνηγορίαις, ἢ διαίταις, ἢ πραγματεῖαις, ἔξω περισπᾶν. συνεῖς ἔν ταχὺ τὴν ἐπιβελῆν, ἀπεῖπε πᾶσι, καὶ παρετάξατο, βελῆς ἀγομένης ², μηδὲν ἄλλο πράττειν. ἔτε γὰρ δόξης χάριν, ἔτε πλεονεξίας, ἔτ' αὐτομάτως καὶ κατὰ τύχην, ὥσπερ ἕτεροί τινες, ἐμπεισῶν εἰς τὸ πράττειν τὰ τῆς πόλεως, ἀλλ' ὡς ἴδιον ἔργον ἀνδρὸς ἀγαθῆ, τὴν πολιτείαν ἐλόμενος, μᾶλλον ὤρετο δεῖν προσέχεσθαι ³ τοῖς
κοι-

¹ Sic Duf. cum Anon. dari voluit, deditque R. Vulgo ὀφειλομένην.

² V. ἐπιγομένης.

³ V. & Anon. προσέχεαν, quod & R. suspicatur. Br. προσέχοιδα. V. in seq. τῶν κηρίων.

κοινοῖς, ἢ τῷ κηρίῳ τὴν μέλιτταν· ὅς γε καὶ τὰ τῶν ἐπαρχιῶν πράγματα, καὶ δόγματα, καὶ κρίσεις, καὶ πράξεις τὰς μεγίστας, ἔργον πεποιήτο διὰ τῶν ἐνασχόδι ξένων καὶ Φίλων πέμπεσθαι πρὸς αὐτόν. ἐνσὰς δὲ ποτε Κλωδίῳ τῷ δημαγωγῷ, κινῶντι καὶ ταράττοντι¹ μεγάλων ἀρχὰς νεωτερισμῶν, καὶ διαβάλλουσι πρὸς τὸν δῆμον ἱερεῖς καὶ ἱερείας, ἐν οἷς καὶ Φαβία, Τερεντίας² ἀδελφῆ, τῆς Κικέρωνος γυναικὸς, ἐκινδύνευσε· τὸν μὲν Κλώδιον αἰχὴν περιβαλὼν, ἠνάγκασεν ὑπεκτεῖναι τῆς πόλεως· τῆ δὲ Κικέρωνος εὐχαριστῶντος, τῇ πόλει δεῖν ἔχειν ἔφη χάριν αὐτόν, ὡς ἐκείνης ἕνεκα πάντα ποιῶν καὶ πολιτευόμενος. ἐκ τέτε μεγάλη δόξα περὶ αὐτὸν ἦν· ὡσε ῥήτορα μὲν, δίκη τινὶ μαρτυρίας μιᾶς Φερομένης, εἰπεῖν πρὸς τὰς δικαστὰς, ὡς ἐνὶ μαρτυρῶντι προσέχειν, ἔδὲ Κάτωνι, καλῶς ἔχει· πολλὰς δ' ἤδη περὶ τῶν ἀπίστων καὶ παραδόξων, ὡσπερ ἐν παροιμίᾳ τινὶ, λέγειν, ὅτι τῆτο μὲν ἔδὲ Κάτωνος λέγοντος πιθανόν ἐστι· μοχθηρᾶ δ' ἀνθρώπου καὶ πολυτελεῆς λόγον ἐν συγλήπτῳ διαθεμένε πρὸς εὐτέλειαν καὶ σωφρονισμόν, ἐπαναστὰς Ἀμναῖος· Ὡ ἀνθρώπε, εἶπεν, τίς ἀνέξεται σε, δειπνῶντος μὲν, ὡς Κράσσε, οἰκοδομῶντος δὲ, ὡς Λευκέδασ³, δημηγορῶντος δ' ἡμῖν, ὡς Κάτωνος; καὶ τῶν ἄλλων δὲ τὰς Φαύλας καὶ ἀκολάστους, τοῖς λόγοις δὲ σεμνῆς καὶ αὐστηρῆς, χλευάζοντες ἐκάλεν Κάτωνας.

XX. Πολλῶν δ' αὐτόν ἐπὶ δημαρχίαν καλέντων, ἐκ ἕτερο καλῶς ἔχειν, μεγάλης ἐξουσίας καὶ ἀρχῆς, ὡσπερ ἰχυρῆ Φαρμάκω, δύναμιν ἐν πράγμασιν ἐκ ἀναγκαίοις ἐξαναλωῶσαι. καὶ ἅμα χολῆς ἕσης τῶν δημοσίων, παραλαβὼν βιβλία καὶ Φιλοσόφους, ἐβάδιζεν εἰς Λευκανίαν,

1 Sic R. de suo dedit pro vulg. πρᾶττοντι.

2 Sic cum Anon. dari voluit Mof. Duf. deditque R. pro vulg. Φαβία Τερεντία, αἰδ.

3 R. dubitat, an conveniat magis ita verba collocare: δειπνῶντος μὲν, ὡς Λευκέδασ, οἰκοδομῶντες δὲ, ὡς Κράσσε.

καυίαν, ἀγρὰς αὐτόθι κειλημένος ἔχοντας ἐκ ἀνελευθέρως διατριβάς· εἶτα καθ' ὁδὸν πολλοῖς τισιν ὑποζυγίοις καὶ σκεύεσι καὶ ἀκολύθοις ἀπαντήσας, καὶ πυθόμενος, Νέπωτα Μέτελλον εἰς Ῥώμην ἐπανέρχεσθαι, δημορχίαν μετιέναι παρεσκευασμένον, ἐπέση σιωπῇ, καὶ διαλιπὼν μικρὸν, ἐπέλευσεν ἀνασρέφειν ὀπίσω τὰς ἑαυτῆ. τῶν δὲ Φίλων θουμασάντων· Οὐκ ἴξε, εἶπεν, ὅτι καθ' αὐτὸν ὑπ' ἐμπληξίας φοβερός ἐστὶ Μέτελλος· καὶ νῦν ἐκ τῆς Πομπηίας γνώμης ἀφισγόμενος, εἰς τὴν πολιτείαν ἐμπειεῖται δίκην σκηπτῆ, πάντα πράγματα ταρέτων; ἔπην χολῆς, ἐδ' ἀποδημίας καιρός, ἀλλὰ δεῖ κρατῆσθαι τῆ ἀνδρός, ἢ καλῶς ἀποθανεῖν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιζόμενον. ὅμως δὲ τῶν Φίλων παραινεσάντων, ἀφίετο πρῶτον εἰς τὰ χωρία, καὶ διέτριψεν ἔκ πολὺν χρόνον, εἴτ' ἐκάνηκεν εἰς πόλιν. ἐσπέρας δ' ἐλθὼν, εὐθὺς ἔωθεν εἰς ἀγορὰν κατέβαινε δημορχίαν μετιὼν, ὡς ἀντιταξόμενος πρὸς τὸν Μέτελλον. τὸ γὰρ ἰσχυρὸν ἢ ἀρχὴ πρὸς τὸ καλύειν ἔχει μᾶλλον, ἢ πρὸς τὸ πράττειν· καὶ πάντες οἱ λοιποὶ παρ' ἑνα ψηφίσανται, τῆ μὴ θέλουτος, μηδ' ἐώντος, τὸ κράτος ἐστὶ.

XXI. Τὸ μὲν ἔν πρῶτον ὀλίγοι περὶ τὸν Κάτωνα τῶν Φίλων ἦσαν· Φάνερᾶς δὲ τῆς γνώμης αὐτῆ γενομένης, ὀλίγη χρόνον πάντες οἱ χρησοὶ καὶ γνώριμοι συνέτρεχον καὶ παρεκάλειν καὶ παρεθάρρυνον αὐτὸν, ὡς ἔλαμβάνουσα χάριν, ἀλλὰ τὴν μεγίστην διδούσα τῇ πατρίδι καὶ τοῖς ἐπιεικესτάτοις τῶν πολιτῶν, ὅτι πολλάκις ἀπραγμόνως ἄρξαι παρὸν, ἔθελήσας, νῦν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ πολιτείας ἀγωνιόμενος ἐκ κινδύνως κἀτείσει λέγεται δὲ, πολλῶν ὑπὸ σπεδῆς καὶ φιλοφροσύνης ὠθημένων πρὸς αὐτὸν, ἐκ κινδύνου γενόμενος, μόλις ἐξικέσθαι διὰ πλῆθος εἰς τὴν ἀγορὰν. ἀποδειχθεὶς δὲ δήμαρχος σὺν ἑτέροις, καὶ τῷ Μετέλλῳ, τὰς ὑπατικὰς ἀρχαιρεσίας ὁρῶν ἀνίκα θσας, ἐπετίμησε τῷ δήμῳ καὶ καταπαύων τὸν λόγον, ἐπάμοσε, τῆ δόλος ἀργύριον,

οἷς ἂν ἦ, κατηγορήσειν· ἓνα Σιλανὸν ὑπεξελόμενος δι' οὐκείότητα. Σερβιλίαν γάρ, ἀδελφὴν Κάτωνος, ὁ Σιλανὸς εἶχε. διὸ τῆτον μὲν παρήκε, Λεύκιον δὲ Μερρήναν ἐδίωκεν, ἀργυρίῳ διαπραξάμενον ἄρχοντα μετὰ τῷ Σιλανῷ γενέσθαι. νόμῳ δὲ τινι τῷ Φεύγοντος αἰεὶ Φύλακα τῷ κατηγόρῳ διδόντος, ὥσε μὴ λαθεῖν, ἃ συνάγει καὶ παρασκευάζεται πρὸς τὴν κατηγορίαν, ὁ τῷ Κάτωνι δοθεὶς ὑπὸ τῷ Μερρήνα, παρακολεθῶν καὶ παραφυλάτῳ, ὡς ἑώρα μηδὲν ἐπιβέβως πράττοντα, μηδ' ἀδίκαως, ἀλλὰ γενναίως καὶ Φιλανθρώπως ἀπλήν τινα τῆς κατηγορίας καὶ δικαίαν ὁδὸν πορευόμενον, ἕτως ἐθαύμαζε τὸ Φρόνημα καὶ τὸ ἦθος, ὥσε κατ' ἀγορὰν προσιῶν καὶ Φοιτῶν ἐπὶ θύραις πυθάνεσθαι τῷ Κάτωνος, εἰ μέλλει τι σήμερον πραγματεύεσθαι τῶν περὶ τὴν κατηγορίαν· εἰ δὲ μὴ Φαίη, πισεύων ἀπῆει. τῆς δὲ δίκης λεγομένης, ὁ Κικέρων, ὑπατος ἂν τότε, καὶ τῷ Μερρήνα συνδικῶν, πολλὰ διὰ τὸν Κάτωνα τὰς Στωϊκῆς Φιλοσόφου, καὶ ταῦτα δὴ τὰ παράδοξα καλέμενα δόγματα χλευάζων καὶ παρασιώπων, γέλωτα παρεῖχε τοῖς δικασαῖς. τὸν ἔν Κάτωνα Φασὶ διαμειδιάσαντα πρὸς τὰς παρόντας ἐπὶ τῷ βήματι ¹ εἰπεῖν· ὦ ἄνδρες, ὡς γελοῖον ὑπατον ἔχομεν. ἔποφυγὼν δὲ ὁ Μερρήνας, ἔπονηρῆ πάθος, ἐδ' ἄφρονος ἔπαθεν ἀνθρώπου πρὸς τὸν Κάτωνα. καὶ γὰρ ὑπατεύων ἐχρήτο συμβέλω περὶ ² τῶν μεγίστων, καὶ τᾶλλα τιμῶν καὶ πισεύων διετέλεσεν. αἴτιος δ' ἦν ὁ Κάτων αὐτός, ἄχρι τῷ βήματος καὶ τῷ συνεδρίῳ χαλεπὸς ἂν καὶ φοβερός ὑπὲρ τῶν δικαίων, εἶτα πᾶσιν εὐνοϊκῶς καὶ Φιλανθρώπως προσφερόμενος.

XXII.

¹ Haec verba ἐπὶ 7. βήμ. quae in vulgatis postea sequuntur inter πισεύων & διετέλεσεν, huc transposuit R., facile eo loco omittenda, & a V. omissa; aut pro varia lect. censenda sequentium ἄχρι 7ῆ βήμ.

² Absit haec praepos. a Junt. In Crat. datur ἐπὶ.

XXII. Πρὶν δ' εἰς τὴν δημορχίαν καθίσταται, Κικέρωνος ὑπατεύουτος, ἄλλοις τε πολλοῖς ἀγῶσι τὴν ἀρχὴν ὤρθωσιν αὐτῷ, καὶ ταῖς περὶ Κατιλίαν πράξεις μεγάλαις καὶ καλλίσταις γενομέναις τέλος ἐπέθηκεν ¹, αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Κατιλίνας, ὀλέθριόν τε καὶ πανήελῃ μεταβολὴν ἐπάγων τοῖς Ῥωμαίων πράγμασι, καὶ εἰσείσκει ὁμῶ καὶ πολέμους ταρατῶν ἐξελεγχθεῖς ὑπὸ τῷ Κικέρωνος, ἐξέπεσε τῆς πόλεως. Λέντλος δὲ καὶ Κέθηγος, καὶ μετ' αὐτῶν ἕτεροι συχνοί, δεξάμενοι τὴν συνωμοσίαν, καὶ τῷ Κατιλίᾳ δειλίαν καὶ μικρολογίαν τῶν τολμημάτων ἐπικαλέουτες, αὐτοὶ διανοῶντο τὴν πόλιν ἀρδῆν ἀναίρειν πυρὶ, καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐθνῶν ἀποσάσει καὶ πολέμοις ἄλλοφύλοις ἀνατρέπειν. Φανεράς δὲ τῆς παρασκευῆς αὐτῶν γενομένης, ὡς ² ἐν τοῖς περὶ Κικέρωνος γέγραπται, ἐν βαλῆ γνώμην προσθέντος ³, ὁ μὲν πρῶτος εἰπὼν Σιλανὸς, ἀπεφώνητο δοκεῖν αὐτῷ τὰ ἔσχατα παθεῖν χρῆναι τὰς ἀνδρας. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν ἐφεξῆς ἠκολέθησαν, ἄχρι Καίσαρος. Καῖσαρ δ' ἀναστὰς (ἄτε δὴ καὶ δεινὸς εἰπεῖν, καὶ πᾶσαν ἐν τῇ πόλει μεταβολὴν καὶ κίνησιν, ὥσπερ ὕλην ὣν αὐτὸς διανοεῖτο, βεβλόμενος αὐξίειν μᾶλλον, ἢ σβευνυμένην περιορᾶν) ἐπαγωγὰ πολλὰ καὶ Φιλάνθρωπα διαλεχθεῖς, ἀποκρίσθαι μὲν ἀκρίτως ἐκ εἰς τὰς ἀνδρας, εἰρχθέντας δὲ τηρεῖν ἐκέλευσεν ⁴. ἔτω δὲ τὰς γνώμας μετέστησε τῆς βαλῆς Φοβηθείσης τὸν δῆμον, ὥστε καὶ Σιλανὸν ἔξαρνον εἶναι [λέγειν ⁵,] ὡς ἐδ' αὐτὸς εἶποι θάνατον, ἀλλ' εἰργμόν· ἔσχατον γὰρ ἀνδρὶ Ῥωμαίῳ τῷτο κακῶν ἀπάντων.

E 2

XXIII.

¹ R. monente, suband. αὐτῇ — quasi διὰ τῶν πρὸς Κατ. πράξεων ἐτελείωσε τὴν αὐτῷ ὑπατείαν.

² Locum hunc, Dacerio iudice, mancum & corruptum sic Anon. restituit: καὶ γὰρ Κικέρωνος, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται.

³ Junt. Ald. Crat. προσθέντος. Steph. correxit.

⁴ Rectius, H. Steph. iudice, ἐκέλευεν.

⁵ R. ut redundans, uncis inclusit. H. Steph. susp. εἶναι καὶ λέγειν.

XXIII. Γενομένης δὲ τοιαύτης τῆς τροπῆς, καὶ ἀπάντων ἐπὶ τὸ πρότερον βυέντων καὶ Φιλανθρωπότερον, ὁ Κάτων πρὸς τὴν γνώμην ἀναστὰς, εὐθύς ἴετο τῷ λόγῳ μετ' ὀργῆς καὶ πάθους ¹, τὸν τε Σιλανὸν κακίζων τῆς μεταβολῆς, καὶ κατὰ πτόμενος τῷ Καίσαρος, ὡς χήματι δημοτικῷ καὶ λόγῳ Φιλανθρώπῳ τὴν πόλιν ἀνατρέπουλος, καὶ δεδιτωμένος τὴν βελήν, ἐφ' οἷς αὐτὸν ἔδει δεδιέναι, καὶ ἀγαπᾶν, εἰ τῶν γεγονότων ἀδῶς ἀπαλλάξαι καὶ ἀνύποπτος, ἕτως περιφανῶς καὶ ἰταμῶς τὰς κοινὰς ἐξαρκάζων πολεμίας, καὶ τὴν παρ' ἑδὴν ἐλθῆσαν ἀπολέσθαι πατρίδα τοιαύτην καὶ τοσαύτην ὁμολογῶν μὴ ἐλεεῖν, ἀλλ' ἕς ἔδει μὴ γενέσθαι, μηδὲ Φύναι, δακρύων καὶ ἀνακλαιόμενος, εἰ Φόνων καὶ μεγάλων κινδύνων ² ἀπαλλάξωσι τὴν πόλιν ἀποθανόντες. τῆτον μόνου, ὧν Κάτων εἶπε, διασώζεσθαι Φασὶ τὸν λόγον, Κικέρωνος τῆ ὑπάτε τὰς διαφέρουσας ὀξύτητι τῶν γραφῶν σημεία προδιδάξαντος, ἐν μικροῖς καὶ βραχέσι τύποις πολλῶν γραμμάτων ἔχοντα δύναμιν, εἴτ' ἄλλον ἀπαρχόσε τῆ βουλευτηρίας σποράδην ἐμβαλόντος. ἔπω γὰρ ἤσκειν, ἐδ' ἐκέληντο τὰς καλεσμένους σημειογράφους, ἀλλὰ τότε πρῶτον εἰς ἴχνος τι ³ κατασῆμαι λέγεσθαι. ἐπράτησε δ' ἔν ὁ Κάτων, καὶ μετέστησε τὰς γνώμας ⁴, ὥστε θάνατον καταψηφίσασθαι τῶν ἀνδρῶν.

XXIV. Εἰ δὲ δεῖ μηδὲ τὰ μικρὰ τῶν ἡθῶν σημεία παραλιπεῖν, ὥσπερ εἰκόνα ψυχῆς ὑπογραφομένης, λέγεται, τότε πολλὴν ἄμιλλαν καὶ μέγαν ἀγῶνα πρὸς τὸν Κάτωνα τῷ Καίσαρος ἔχοντος, καὶ τῆς βελῆς εἰς ἐκείνης ἀνηρητημένης, δελτάριον τι μικρὸν ἔξωθεν εἰσκομιθῆ-

¹ V. πλήθους.

² R. sic struxit has voces. Vulgo Φόνων μεγάλων καὶ κινδύνων.

³ scil. artis tachygraphicae. Ad κατασῆμαι subaud. γὰρ σημειογράφους. R.

⁴ Subaud. τῶν βουλευτῶν. Ad καταψηφ. subaud. αὐτῶν. R.

μιθῆναι τῷ Καίσαρι. τᾷ δὲ Κάτωνος εἰς ὑποψίαν ἄγοντος τὸ πρᾶγμα, καὶ διαβάλλοντος, εἶναι τινος τὰς κινεμένους, καὶ κελεύοντος ¹ ἀναγινώσκειν τὰ γεγραμμένα, τὸν Καίσαρα τῷ Κάτωνι προσδῶναι τὸ δελτάριον ἐγγυὸς ἐστῶτι. τὸν δ' ἀναγνύουσα Σερβιλίας τῆς ἀδελφῆς ἐπισόλιον ἀκόλασον πρὸς τὸν Καίσαρα γεγραμμένον ², ἐρώσης καὶ διεφθαρμένης ὑπ' αὐτῆ, προσρίψαι τε τῷ Καίσαρι, καὶ εἰπεῖν· Κράτει, μέθυσε· καὶ πάλιν ἔτως ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς λόγον τραπέδαι. φαίνεται δ' ὕλως ἀτύχημα γενέσθαι τῷ Κάτωνος ἢ γυναικωνίτις. αὕτη μὲν γὰρ ἐπὶ Καίσαρι κακῶς ἤκεσε. τὰ δὲ τῆς ἐτέρας Σερβιλίας, ἀδελφῆς δὲ Κάτωνος, ἀχρημονέσρα ³. Λευκῆλα γὰρ γαμηθεῖσα, πρωτεύσαντι Ῥωμαίων κατὰ δόξαν ἀνδρὶ, καὶ τεκῆσα παιδίου, ἐξέπεσε τῷ οἴκῳ δι' ἀκολασίαν. τὸ δ' αἰχίσιον, ἐδ' ἡ γυνὴ τῷ Κάτωνος, Ἀτιλία, τοιούτων ἐναθάρευσεν ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ, καίπερ ἐξ αὐτῆς δύο παιδία πεπονημένως, ἀνάγκην ἔχεν ἐκβαλεῖν ἀχρημονῆσαν.

XXV. Εἴτ' ἐγήμε θυγατέρα Φιλίππου, Μαρκίαν ⁴, ἐπιεικῆ δοκῆσαν εἶναι γυναῖκα· περὶ ἧς ὁ πλείστος λόγος. καθάπερ ⁵ ἐν δράματι, τῷ βίῳ, τῆτο τὸ μέρος προβληματῶδες γέγονε καὶ ἄπορον. ἐπράχθη δὲ τῆτον

E 3

τὸν

¹ R. sic dedit de suo pro vulg. κελύοντας. V. κελεύουτες, κινεμένους καὶ ἀναγ.

² Sic ex conject. H. Steph. dedit R. pro vulg. γεγραμμένης.

³ V. εὐχρημονέσρα.

⁴ V. Μαρκίαν ὀνόματι.

⁵ H. Steph. qui post λόγος interpunctit, susp. καθάπερ ἔν ἐν δράμ. R. quaerit, numi περὶ ἧς ὁ πλείστος λόγος γεγονώς εἰλόγος — προβληματῶδες εἶχε καὶ ἄπορον? Efficacioris medellae, qua hunc locum nimis impeditum restituam, haud gnarus, in hoc acquiesco: Κάτωνος γὰρ τῷ βίῳ τῆτο τὸ μέρος προβληματῶδες ἐγγέγονε καὶ ἄπορον, οἷον ἐν δράματι scil. εἰνά τῆ εἰωθεν; sive Κάτωνος γὰρ τῷ βίῳ τῆτο, καθάπερ ἐν δράματι, μέρος τῆ προβληματῶδες — ad meliorem sententiam facillime abiens.

τὸν τρόπον, ὡς ἰσορεῖ Θρασέας, εἰς Μενάτιον, ἄνδρα Κάτωνος ἑταῖρον καὶ συμβιωτὴν, ἀναφέρειν τὴν πίσιν. ἐν πολλοῖς ἑρασαῖς καὶ θαυμασαῖς τῷ Κάτωνος ἦσαν ἐτέρων ἕτεροι μᾶλλον ἐκδηλοὶ καὶ διαφανεῖς, ὧν καὶ Κοῖντος Ὀριήσιος, ἀνὴρ ἀξιώματός τε λαμπρῶ, καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικής. ἐπιθυμῶν ἔν τῷ Κάτωνι μὴ συνήθης εἶναι, μηδ' ἑταῖρος μόνου, ἀλλ' ἀμασγέπως εἰς οἰκειότητα ¹ καταμιξαι καὶ κοινωσίαν πάντα τὸν οἶκον καὶ τὸ γένος, ἐπεχείρησε συμπεῖθειν, ὅπως τὴν θυγατέρα, Πορκίαν, Βύβλω συνοικῆσαν, καὶ πεποιημένην ἐκεῖνω δύο παῖδας, αὐτῷ πάλιν, ὥσπερ εὐγενῆ χώραν, ἐντεκνωσασθαι παράχη. δόξη μὲν γὰρ ἀνθρώπων ἄτοπον εἶναι τὸ τοιοῦτον, φύσει δὲ καλὸν καὶ πολιτικόν, ἐν ἄρᾳ καὶ ἀκμῇ γυναῖκα μήτ' ἀργεῖν τὸ γόνιμον ἀπασβέσασαν, μήτε πλείονα τῶν ἰκανῶν ἐπιτίθεισαν ², ἐνοχλεῖν καὶ καταπληχεύειν ἑδὲν δεόμενον κοινωμένους ³ δὲ τὰς διαδοχὰς ἀξίοις ἀνδράσι, τὴν τ' ἀρετὴν ἀφθονοῦ ποιεῖν, καὶ πολύχυτον τοῖς γένεσι, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν πρὸς αὐτὴν ἀνακεραυνῶσαι ταῖς οἰκειότησιν. εἰ δὲ πάντως περιέχοιτο τῆς γυναικὸς ὁ Βύβλος, ἀποδώσειν εὐθὺς τεκῆσαν, οἰκειότερος αὐτῷ τε Βύβλω καὶ Κάτωνι κοινωσίᾳ παιδῶν γενόμενος. ἀποκριναμένους δὲ τῷ Κάτωνος, ὡς Ὀρθήσιον μὲν ἀγαπᾷ καὶ δοκιμάζει κοινωτὸν οἰκειότητος, ἄτοπον δ' ἡγεῖται, ποιεῖσθαι λόγον περὶ γάμου θυγατρὸς ἐτέρῳ δεδομένης, μεταβαλὼν ἐκεῖνος, ἐν ἄκνησιν ἀποκαλυψάμενος αἰτεῖν τὴν ⁴ αὐτῆ γυναῖκα Κάτωνος, νέαν μὲν ἦσαν ἔτι πρὸς τὸ τίθειν, ἐχούσης δὲ τῷ Κάτωνος ἀποχωρῶσαν διαδοχὴν. καὶ ἐν ἐσῖν εἰπεῖν, ὡς ταῦτ' ἔπραττεν εἰδῶς ἐπὶ προσέχουσα τῇ Μαρκίᾳ τὸν Κάτω-

1 R. *supr.* καὶ εἰς οἶκ.

2 V. ἀποτίκτεσαν. Id. δεόμενος pro seq. δεόμενον; Post καταπληχεύειν R. videtur desse ἀνδρα.

3 Junt. κοινωμένους; Aid. & Crat. κοινωμένους. Steph. correxit.

4 artic. hunc R. e Junt. restituit.

Κάτων· κύεσαν γὰρ αὐτὴν τότε τυγχάνειν λέγεσιν. ὁ δ' ἔν Κάτων, ὁρᾶν τὴν τῷ Ὀρτησίᾳ σπεδὴν καὶ προθυμίαν, ἐκ ἀντεῖπεν, ἀλλ' ἔφη, δεῖν καὶ Φιλίππῳ ταῦτα συνδέξαι, τῷ πατρὶ τῆς Μαρκίας. ὡς ἔν ὁ Φίλιππος ἐντευχθεὶς, ἔγνω τὴν συγχάρησιν, ἐκ ἄλλως ἐνεγγύησε τὴν Μαρκίαν; ἢ παρόντος τῷ Κάτωνος αὐτῷ καὶ συνεγγυῶντος. ταῦτα μὲν ἔν, εἰ καὶ χρόνοις ὕπερον ἐπράχθη, μνησθέντι μοι τὸ τῶν γυναικῶν προλαβεῖν ἔδοξε.

XXVI. Τῶν δὲ περὶ τὸν Λέντλον ἀναιρεθέντων, καὶ τῷ Καίσαρος, περὶ ὧν εἰσηγγέλθη καὶ διεβλήθη πρὸς τὴν σύγκλητον, εἰς τὸν δῆμον καταφυγόντος, καὶ τὰ πολλὰ νοσῶντα καὶ διεφθαρμένα τῆς πολιτείας μέρη ταραττόντος καὶ συνάγουτος πρὸς αὐτὸν, ὁ Κάτων φοβηθεὶς ἔπεισε τὴν βελήν ἀναλαβεῖν τὸν ἄσπορον καὶ ἀνέμητον ¹ ὄχλον εἰς τὸ σιτηρέσιον, ἀναλώματος μὲν ὄντος ἐνιαυτῷ ² χιλίων καὶ διακοσίων καὶ πεντήκοντα ταλάντων. περιφανῶς δὲ τῇ Φιλανθρωπίᾳ ταύτῃ καὶ χάριτι τῆς ἀπειλῆς ἐκείνης διαλυθείσης, ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἐμπροσθὸν ὁ Μέτελλος, ἐκκλησίας τε θορυβώδεις συνῆγε, καὶ νόμον ἔγραψε, Πομπηίου Μάγνου ἰέναι κατὰ τάχος μετὰ τῶν δυνάμεων εἰς Ἰταλίαν, καὶ παραλαβόντα σώζειν τὴν πόλιν, ὡς ὑπὸ Κατίλινα κινδυνεύεσαν. ἦν δὲ τῆτο λόγος εὐπρεπῆς, ἔργον δὲ τῷ νόμῳ καὶ τέλος, ἐγχειρίσαι τὰ πράγματα Πομπηίῳ, καὶ παραδῶναι τὴν ἡγεμονίαν. γενομένης δὲ βελῆς, καὶ τῷ

E 4

Κάτω-

¹ Duf. hanc vocem corruptam censet, & mavult ἀκλήμονα, vel πένητα. R. defendit vulgatam, eamque significare monet plebis partem eam, quae sine sorte exiit, sorte seu peculio carentem, cui agri portio nulla attributa est. Idem mavult ἀναβαλεῖν pro ἀναλαβεῖν, ut cohaereat cum εἰς τὸ σιτηρέσιον. — plebem indotatam rejicere ad spem frumenti gratuito dilargiendi.

² Anon. ἐνιαυσίᾳ, quod Mos. Duf. probat. R. tuetur vulgatam, ut sit pro δι' ἐνιαυτῷ, per annum, in ambitu unius anni.

Κάτωνος ἔχ, ὡσπερ εἰάθει, τῷ Μετέλλῳ σφοδρῶς ἐμπεσόντος ¹, ἀλλ' ἐπιεικῆ πολλὰ καὶ μέτρια παρκινέσαντος, τέλος δὲ καὶ πρὸς δεήσεις τραπομένε, καὶ τὴν Μετέλλων ² οἰκίαν αἰεὶ γενομένην ἀριστοκρατικὴν ἐπαινέσαντος, ἔτι μᾶλλον ἐξαρθεὶς καὶ καταφρονήσας ὁ Μέτελλος ὡς ἐνδιδόντος αὐτῆ καὶ πλήσσοντος, εἰς ὑπερηφάνους ἀπειλὰς καὶ λόγους θρασεῖς ἐξέπεσεν, ὡς βία πάντα τῆς βελῆς διαπραξόμενος. ἔτω δὲ μεταβαλὼν ὁ Κάτων καὶ χῆμα καὶ φωνὴν καὶ λόγον, ἐπειπὼν δὲ πᾶσι τοῖς ἄλλοις διατεταμένως, ὅτι, ζῶντος αὐτῆ, Πομπηῖος ἔπαρέσαι μεθ' ὀπλων εἰς τὴν πόλιν, ἐκεῖνο τῇ βελῇ παρέσθη, ὡς ἑδέτερος μὲν καθέστηκεν, ἐδὲ χρῆται λογισμοῖς ἀσφαλέσιν· ἐστὶ δ' ἡ μὲν Μετέλλου πολιτεία, μανία δὲ ὑπερβολὴν κακίας φερομένη πρὸς ἕλεθρον καὶ σύγχυσιν ἀπάντων· ἡ δὲ Κάτωνος, ἀρετῆς ³ ἐνθεσιασμός ὑπὲρ τῶν καλῶν καὶ δικαίων ἀγωνιζόμενος.

XXVII. Ἐπεὶ δὲ ⁴ τὴν ψῆφον ὑπὲρ τῆ νόμου φέρειν ὁ δῆμος ἐμελλε ⁵, καὶ Μετέλλῳ μὲν ὄπλα καὶ ξένοι καὶ μονομάχοι καὶ θεράποντες ἐπὶ τὴν ἀγορὰν τεταγμένοι ⁶ παῖσαν, καὶ τὸ ποῦν μεταβολῆς ἐλπίδι Πομπηίου ⁷ ὑπῆρχε τῆ δῆμα μέρος ἐν ὀλίγον, ἦν δὲ μεγὰ-

¹ R. docente, idem est ac συμπεσόντος.

² Junt. Ald. Crat. τῷ Μετέλλῳ. Hinc in ind. Var. Frst. ex V. mihi enotatum fuisse videtur καὶ τὴν Μετ. Ex Steph. prodiit vulgata.

³ Vulgo ἀρετῆ. H. Steph. testatur legi etiam ἀρετῆς, & ἀγωνιζομένης (quod quoque est in V.) pro seq. ἀγωνιζόμενος. Utrumque probavit, ut sit ἡ δὲ Κάτωνος (subaudi πολιτεία) ἀρετῆς ἐνθεσιασμός — ἀγωνιζομένης. Idem voluit Duf. Prius recepit R. in posteriori vulgatam retinuit.

⁴ Observari vult h. l. H. Steph. usum particulae ἐπεὶ, alibi in Plutarcho quoque obvium, & annotatum.

⁵ Junt. ἤμελλε.

⁶ R. manvult συντεταγμένοι.

⁷ Lesionem hanc R. e Junt. revocavit, ut ad ποῦν referatur, pro vulg. Πομπηίῳ.

μεγάλη καὶ ἀπὸ Καίσαρος βία, στρατηγῶτος τότε· Κά-
 τωσι δ' οἱ πρῶτοι τῶν πολιτῶν συνηγανάκησαν, καὶ συνη-
 δικῆντο μᾶλλον, ἢ συνηγανίζοντο, πολλή δὲ τὴν οἰκίαν
 αὐτῆ κατήφεια καὶ φόβος εἶχεν, ὥστε τῶν Φίλων εὐίας
 αἰτίαι διαγρυπνῆσαι μετ' ἀλλήλων, ἐν ἀπέροις ὄντας ὑπὲρ
 αὐτῆ λογισμοῖς, καὶ γυναῖκας ¹ / καὶ ἀδελφὰς ποτνω-
 μένας καὶ δακρυέτας. αὐτὸς δ' ² ἀδελφὸς καὶ τετραβήκω-
 τας ἐντυχῶν πᾶσι, καὶ παρηγορήσας, καὶ γενόμενος
 περὶ δεῖπνον, ὥσπερ εἴωθει, καὶ νυκτερεύσας, ὑφ' ἐνὸς
 τῶν συναρχόντων, Μινυκίης ³ Θέρμης, βασιλέως καθεύ-
 δων ἐπηγέρθη· καὶ κατέβησαν εἰς ἀγορὰν, ὀλίγων
 μὲν αὐτῆς προπεμπόντων, πολλῶν δ' ἀπαντῶντων, καὶ
 φυλάττεσθαι διακελευομένων. ὡς ἔν ἐπιστὰς ὁ Κάτων
 κατεῖδε τὸν νεῶν τῶν Διοσκέρων ὄπλοις περιεχόμενον,
 καὶ τὰς ἀναβάσεις φρεσμεμένας ὑπὸ μονομάχων, αὐτὸν
 δὲ κατῆμενον ἄνω μετὰ Καίσαρος τὸν Μέτελλον, ἐπι-
 στρέψας πρὸς τὰς Φίλους· Ὡς θρασέος, εἶπεν, ἀνδρώ-
 πε καὶ δειλῆ, ὅς καθ' ἐνὸς ἀνόπλι καὶ γυμνῆ τοσάττης
 ἐσρατολόγησεν. Ἄμα δ' εὐθὺς ἐβράδισε μετὰ τῆ Θέρ-
 μης· καὶ διέσθησαν αὐτοῖς ἐκεῖνοι οἱ τὰς ἀναβάσεις κατ-
 ἔχοντες, ἄλλον δ' ἄδελφον παρήμην, ἢ ⁴ μέλις ἐπισπά-
 σας τῆς χειρὸς ὁ Κάτων τὸν Μενάτιον ἀνήγαγε· καὶ
 βράδίζων εὐθὺς, ὡς εἶχε, καθίζει μέσον ἐμβαλῶν ἑαυ-
 τὸν τῆ Μετέλλης καὶ τῆ Καίσαρος, ὥστε διακόψαι τὴν
 κοινολογίαν. ἠκείνοι μὲν διηπόρησαν, οἱ δὲ χερσίεν-
 τες θεασάμενοι καὶ θαυμάσαντες τὸ πρόσωπον καὶ τὸ
 φρόνημα καὶ τὸ θάρσος τῆ Κάτωνος, ἐγγυτέρω προσ-
 ῆλθον, καὶ βοῆ διεκελεύσαντο, τῶ, μὲν Κάτωνι θάρρειν,

E 5

μένειν

¹ Mos. Duf. reponi vult γυναῖκα. R. retenta voce γυναῖ-
 κας delendum censet καὶ ἀδελφῶν, aut alias legendum γυναῖκα
 καὶ θυγατέρας καὶ ἀδελφῶν ὀρεῶσαι ποτνωμένας.

² Subaud. ἑωρῶτο. R.

³ Anon. Μινυκίης, quod probat Mos. Duf. In ed. Steph.
 prioribus Μινυκίης. Pro seq. κατέβησαν V. κατεβόησαν.

⁴ R. quaerit, num εἰ μὴ?

μένειν δ' ἀλλήλοις ¹, καὶ συσρέφεσθαι, καὶ μὴ προ-
διδόναι τὴν ἑλευθερίαν, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζό-
μενον.

XXVIII. Ἐνθα δὴ τῷ ὑπηρέτῃ τὸν νόμον προ-
χειρισάμενος, τῷ δὲ Κάτωνος ἐκ ἑῶντος ἀναγινώσκειν·
τῷ δὲ Μετέλλῃ παραλαβόντος αὐτὸν, καὶ ἀναγινώσκον-
τος, ὁ μὲν Κάτων ἐξήρπασε τὸ βιβλίον· ὁ δὲ Θέρ-
μος, ἀπὸ σώματος τῷ Μετέλλῃ τὸν νόμον ἐπισαμένῃ
καὶ λέγοντος, ἐπέχε τῇ χειρὶ τὸ εἶμα, καὶ τὴν Φω-
νὴν ἀπέκλεισεν, ἄχρις ἢ ἀμαχὸν ἔρῶν ἀγῶνα τὰς ἄν-
δρας ὁ Μέτελλος ἀγωνιζόμενος, καὶ τὸν δῆμον ἠτλώ-
μενον, πρὸς τὸ συμφέρον τρεπόμενος ², ἐκέλευσεν οἴ-
κοθεν ὀπλίτας μετὰ Φόβῃ καὶ κραυγῆς ἐπιτρέχειν.
γενομένους δὲ τέτα, καὶ πάντων διασπεδαθέντων, ὑπο-
σάψα μόνον τὸν Κάτωνα, καὶ βαλλόμενον λίθοις καὶ
ξύλοις ἀνωθεν, ἔ περιεῖδε ³ Μερήνας, ὁ τὴν δίκην Φυ-
γῶν ὑπ' αὐτῷ καὶ κατηγορηθεὶς, ἀλλὰ τὴν τήβεννον
προϊχόμενος, καὶ βοῶν ἀναχεῖν τοῖς βάλλασσι, καὶ τέ-
λος αὐτὸν τὸν Κάτωνα πείθων καὶ περιπίσσω, εἰς
τὸν νεῶν τῶν Διοσκῶρων ἀπήγαγεν. ἐπεὶ δὲ κατεῖδεν
ὁ Μέτελλος ἐρημίαν περὶ τὸ βῆμα καὶ Φυγὴν δι' ἀγο-
ρᾶς τῶν ἐναντικμένων, παντάπασι πειθεὶς κρατεῖν, ἐκέ-
λευσεν ἀπιέναι ⁴ πάλιν τὰς ὀπλοφόρους, καὶ προσελ-
θῶν ⁵ κοσμίως αὐτὸς ἐπεχειρεῖ πράττειν τὰ περὶ τὸν
νόμον. οἱ δ' ἐναντίοι ταχέως ἀναλαβόντες ἑαυτὰς ἐκ
τῆς

¹ scil. διεκλεύσαντο. R. Ut hoc ipsum junctum fit cum ἄλ-
λοις, H. Steph. post μένειν δὲ interponxit.

² Junt. Ald. Crat. τρεπόμενον. Sic & Cruscr. vertit: *in uti-
litati cedentem*. Pro seq. οἴκοθεν Dacer. mavult ἐκεῖθεν vel αὐ-
τόθεν, cum in Castoris templo, non in Metelli domo, manus
illa armata praesto fuerit.

³ V. περιεῖδε. Pro seq. τήβεννον Junt. τήβενναν.

⁴ R. sic dedit pro vulg. ἀπιέναι. Idem dandum esse mo-
nuit H. Steph.

⁵ Br. voluit προσελθῶν.

τῆς τροπῆς, ἐπήρσαν αὖθις, ἐμβοήσαντες μέγα καὶ θαρ-
 ραλέον ὡσε τοῖς περὶ τὸν Μέτελλον ἐμπειεῖν ταρα-
 χὴν καὶ δέος, οἰόμενοις, ὄπλων ποθὲν εὐπορήσαντας
 αὐτὰς ἐπιφέρειν, καὶ μηθένα μένειν, ἀλλὰ Φεύγειν
 ἄπαντας ἀπὸ τῆ βήματος. ἔτω δὲ σκεδαθέντων ἐκεί-
 νων, τῆ δὲ Κάτωνος προελθόντος, καὶ τὰ μὲν ἐπαινε-
 σαντος, τὰ δ' ἐπιβρώσαντος τὸν δῆμον, οἳ τε πολλοὶ
 παρετάξαντο παντὶ τρόπῳ καταλύσαι τὸν Μέτελλον,
 ἢ τε σύγκλητος ἀθροισθεῖσα παρήγγειλεν ἀρχῆθεν ἰ-
 βοηθεῖν τῷ Κάτωνι, καὶ διαμάχεσθαι πρὸς τὸν νό-
 μον. ὡς εἰσιν ἐπεισάγοντα τῇ Ῥώμῃ, καὶ πόλεμον
 ἐμφύλιον.

XXIX. Ὁ δὲ Μέτελλος αὐτὸς μὲν ἦν ἄτρεπλος
 καὶ θρασύς ἔτι, ὁρῶν δὲ τὰς περὶ αὐτὸν ἐκπεπληγμέ-
 νας κομιδῇ τὸν Κάωνα, καὶ νομίζοντας ἄμαχον καὶ
 δυσσευβίασον, αἰφνίδιον ἐξεπήδησεν εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ
 συναγαγὼν τὸν δῆμον, ἀλλὰ τε πολλὰ περὶ τῆ Κάτω-
 νος ἐπίφθονα διῆλθε, καὶ Φεύγειν τὴν τυραννίδα βοῶν
 τὴν ἐκείνην, καὶ τὴν κατὰ Πομπηίαν συνωμοσίαν, ἐφ' ἣ
 μετανοήσειν ταχὺ τὴν πόλιν ἀτιμάζουσαν ἀνδρα τοσού-
 τον, ἄρμησεν εὐθύς εἰς Ἀσίαν, ὡς ταῦτα πρὸς ἐκεί-
 νον κατηγορήσαν. ἦν ἔν δόξα μεγάλη τῷ Κάτωνος,
 ἄχθος ἔ μικρὸν ἀπεσκευασμένα τῆς δημαρχίας, καὶ
 τρόπον τινα τὴν Πομπηίαν δύναμιν ἐν Μετέλλῳ καθε-
 ρηκός. ἔτι δὲ μᾶλλον εὐδοκίμησε, τὴν σύγκλητον ἄρ-
 μημένην ἀτιμῶν καὶ ἀποψηφίζεσθαι τὸν Μέτελλον ἐκ
 ἑάσας, ἀλλ' ἐναντιωθεῖς καὶ παραιτησάμενος. οἳ τε γὰρ
 πολλοὶ Φιλανθρωπίας ἐποιῶντο καὶ μετριότητος, τὸ μὴ
 ἐπεμβῆναι τῷ ἐχθρῷ, μηδ' ἐνυβρίσαι, κατὰ κράτος πε-
 ριγενόμενον. τοῖς τε Φρονίμοις ὁρθῶς ἐφαίνετο καὶ συμ-
 φερδύτως μὴ παροξύναι Πομπηίου. ἐν τῷ τῷ Λεύκιου
 λος

1 Corruptam hanc vocem censuit Mos. Duf. Susp. τοῖς ἀρχε-
 σι, s. τοῖς ἀρχαῖς. R. tuetur vulgatam, & explicat: demum,
 vni friscem, tuus a principio.

λος ἐπανελθῶν ἐκ τῆς στρατείας, ἧς ἔδοξε τὸ τέλος καὶ τὴν δόξαν ἀφηρῆσθαι Πομπήϊος, εἰς κίνδυνον ἦλθε τῆ μη Θριαμβεῦσαι, Γαίης Μεμμίας κατασασιάζοντος αὐτὸν ἐν τῷ δήμῳ, καὶ δίκας ἐπάγοντος, εἰς τὴν Πομπήϊα χάριν μᾶλλον, ἢ κατ' ἔχθος ἴδιον. ὁ δὲ Κάτων, οἰκειότητός τε πρὸς Λεύκικλον αὐτῷ γεγενημένης, ἔχοντας Σερβιλίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆ, καὶ τὸ πρᾶγμα δεινὸν ἠγόμενος, ἀντέστη τῷ Μεμμίῳ, καὶ πολλὰς ὑπέμεινε διαβολὰς καὶ κατηγορίας. τέλος δὲ ¹, τῆς ἀρχῆς ἐμβαλλόμενος ὡς τυραννίδος, τοσῶτον ἐκράτησεν, ὥστε τὸν Μέμμιον αὐτὸν ἀναγκάσαι τῶν δικιῶν ἀποσηῆναι, καὶ φυγεῖν τὸν ἀγῶνα. Λεύκικλος μὲν ἐν Θριαμβεύσας, ἐτι μᾶλλον ἐνεφύετο τῇ Φιλίᾳ ² τῆ Κάτωνος, ἔχων ἔρυμα καὶ πρόβλημα μέγα πρὸς τὴν Πομπήϊα δύναμιν.

XXX. Πομπήϊος δὲ μέγας ἀπὸ τῆς στρατείας ἐπανιῶν, καὶ τῇ λαμπρότητι καὶ προθυμίᾳ τῆς ὑποδοχῆς πεποιθῶς ἰδὲν ἂν δεηθεῖς ἀποτυχεῖν τῶν πολιτῶν, πρᾶπεμπεν ³ ἀξιῶν τὰς ὑπατικὰς ἀρχαιρεσίας ἀναβάλλεσθαι τὴν σύγκλητον, ὡς ἂν αὐτὸς παρὰν Πείσανι συναρχαιρεσιάσῃ. τῶν δὲ πλείων ὑπεικόντων, ἐ τὴν ἀναβολὴν μέγιστον ὁ Κάτων ἠγόμενος, ἀλλὰ τὴν πείραν ἀποκόψαι καὶ τὴν ἐλπίδα τῆ Πομπήϊα βελλόμενος, ἀντεῖπε, καὶ μετέστησε τὴν βελήν, ὡς ἀποψηφίσασθαι. τῆτο τὸν Πομπήϊον

¹ Sana haec Mofii Dnf. non videntur. Sic legendum cenfet: Τέλος δὲ, Μετέπεικ τῆς ἀρχῆς ἐμβαλλόμενος ὡς Τυραννίδος, vel pro ὡς Τυραννίδος miffio ὡς & commate interpolito. Τυραννίδος τοσῶτον. R. docente ἐμβαλλόμενος conatum, tametfi frustraneum indicat. — Memmio hoc contendente, ut Catonem tribunatu, quasi tyrannide quadam expelleret. Eum sequitur Schirach: Kindio autem Plutarchi didio de fipe, Catonis tribunatu iusto tempore imponendo, intelligenda videtur. Vertit: als er endlich sein Amt — niederlegen mußte. H. Steph. pro ὡς Τυρ. legi quoque testatur Τυραννικῶς; Idem enotatur e V.

² Teste H. Steph. legitur etiam τῇ Φιλανθρωπίᾳ. Sic quoque V.

³ V. πρᾶπεμψεν.

πήϊον ἐχ ἡσυχῇ διετάραξε· καὶ νομίζων, ἔ μικρὰ προσπλάσειν τῷ Κάτωνι μὴ Φίλω γενομένῳ, μετεπέμψατο Μενάτιον, ἐταῖρον αὐτῆ· καὶ δύο τῆ Κάτωνος ἀδελφιδᾶς ἐπιγάμους ἔχουλος, ἦται τὴν μὲν πρεσβυτέραν ἑαυτῷ γυναῖκα, τὴν δὲ νεωτέραν τῷ υἱῷ. τινὲς δὲ Φασιν, ἔ τῶν ἀδελφιδῶν, ἀλλὰ τῶν θυγατέρων, τὴν μνηστῆραν γενέσθαι. τῆ δὲ Μενάτιε ταῦτα πρὸς τὸν Κάτωνα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς ἀδελφᾶς Φράσανθος, αἱ μὲν ὑπερηγάπησαν τὴν οἰκειότητα, πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆ ἀνδρός ¹. ὁ δὲ Κάτων, ἔτ' ἐπιγῶν, ἔτε βαλευσάμενος, ἀλλὰ πληγείς εὐθύς εἶπε· Βάδιζε, Μενάτιε, βάδιζε, καὶ λέγε πρὸς Πομπηϊόν, ὡς Κάτων ἐκ ἑσι διὰ τῆς γυναικωνίτιδος ἀλώσιμος, ἀλλὰ τὴν μὲν εὖνοιαν ἀγαπᾷ, καὶ τὰ δίκαια ποιῶντι Φιλίαν παρέξει πάσης πισοτέραν οἰκειότητος, ὄμηρα δ' ἔ προήσεται τῇ Πομπηίᾳ δόξῃ κατὰ τῆς πατρίδος. Ἐπιτέτοις ἤχθουλο μὲν αἱ γυναῖκες, ἠτιῶντο δ' οἱ Φίλοι τῆ Κάτωνος ὡς ἀγροικον ἅμα καὶ ὑπερήφανον τὴν ἀπίρρυσιν. εἶτα μέντοι πράττων τιμὴ τῶν Φίλων ² ὑπατείαν ὁ Πομπηϊός, ἀργύριον εἰς τὰς Φυλάς ἔπεμπε, καὶ περιβόητος ὁ δεκασμὸς ἦν, ἐν κήποις ἐκείνῃ τῶν χρημάτων ἀριθμεμένων. εἰπάντος ἔν τῆ Κάτωνος πρὸς τὰς γυναῖκας, ὅτι τοιούτων ³ ἦν κοινωνεῖν καὶ ἀνακίμπλασαι πραγμάτων ἀνάγκη, Πομπηίῳ συναφθέντα δι' οἰκειότητος, ἠμολόγεον ἐκεῖναι κάλλιον αὐτὸν βεβηλεῦσθαι διακρεσόμενον. εἰ δὲ δεῖ πρὸς τὰ συμβάντα κρίνειν, τῆ παντὸς ἔσικεν ὁ Κάτων ἀμαρτεῖν τὴν οἰκειότητα μὴ δεξάμενος, ἀλλ' ἐάσας πρὸς Καίσαρα τραπέσθαι, καὶ γῆμαι γάμον, ὅς τὴν Πομπηίᾳ δύναμιν καὶ Καίσαρος εἰς ταῦτὸ συνευγῶν,

1 R. post h. v. deesse videtur ἀφοριῶσα.

2 L. Afranio. Xyl.

3 Recte sic in R. ed. extat pro τοιούτων, quod in Br. legitur, & τοιῶτον, quod est in Steph. & Frst. — In Junt. Ald. Crat. & Anon. est τοιῶτων.

νεγκών, ὀλίγα τὰ μὲν Ῥωμαίων ἀνέτρεψε ¹ πράγματα, τὴν δὲ πολιτείαν ἀνεΐλεν. ὣν ἕθεν ἂν ἴσως συνέπεσεν, εἰ μὴ Κάτων, τὰ μικρὰ τῆ Πομπηΐε Φοβηθεῖς ἁμαρτήματα, τῶν μεγίστων περιεΐδεν αὐτὸν ἐτέρων δύναμιν προσγεγόμενον ².

XXXI. Ταῦτα μὲν ἔν ἔμελλεν ἔτι. Λευκιάδης δὲ περὶ τῶν ἐν Πόντῳ διατάξεων ³ σασιάσαυτος πρὸς Πομπηΐον, (ἠξίειν γὰρ ἰσχύειν ἐκάτερος τὰ ὑφ' αὐτῆ γενόμενα) καὶ Λευκιάδῳ Κάτωνος ἀδικημένῳ περιφανῶς προσαμύνουλος, ἐλατῆμενος ὁ Πομπηΐος ἐν συγκλήτῳ, καὶ δημαγωγῶν ⁴, ἐπὶ νομῆν χώρας ἐπέλει τὸ στρατιωτικόν. ὡς δὲ κἄνταῦθα Κάτων ἐνισάμενος ἐξέκρυσσε τὸν νόμον, ἔτω Κλωδίε τε περιείχετο, τῆ τότε θραυστάτη τῶν δημαγωγῶν ⁵. καὶ Καίσαρα προσήγετο, τρόπον τινα Κάτωνος αὐτῆ παραχόντος ἀρχήν. ὁ γὰρ Καῖσαρ, ἀπὸ τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ στρατηγίας ἐπανήκειν, ἅμα μὲν υπατείαν ἐβύλετο παραγγέλλειν, ἅμα δ' ἤτει θρίαμβον. ἐπεὶ δὲ κατὰ νόμον ἔδει τὰς μὲν ἀρχὴν μετιούσας παρεῖναι, τὰς δὲ μέλλουσας εἰσελαύνειν θρίαμβον ἔξω τείχεος ὑπομένειν, ἠξίε παρὰ τῆς βουλῆς αὐτῷ δοθῆναι, δι' ἐτέρων αἰτεῖσθαι τὴν ἀρχήν. βελομένων δὲ πολ-

1 V. συνέτριψεν.

2 Corrupta haec esse & manca, facile cuivis patet. Anon. περιεΐδεν αὐτὸν αἴτιον ἐτέρων δυνάμει προση. quod Dacer. probat. Br. & Mos. Duf. susp. τῶν μεγίστων περιεΐδεν αὐτὸν αἴτιον, ἐτέρων δυνάμει (ant δυνάμει) προσθήκην γεγόμενον. R. τῶν μεγίστων περιεΐδεν αὐτὸν αἴτιον κατὰ δύνάμιν γεγόμενον. commiserit, ut, quod per se stare, ipse Pompejum ad errores lapsusque foedissimos impelleret. V. ἐτέρων δύνάμιν.

3 Junt. γάξεων; unde repetiit V. — In ind. Frft. abest nota codicis.

4 nom. sing. partic. praef. a δημαγωγεῖν, blanditiis & promissis atque spe devinciens sibi, ductitansque plebem. Possit quoque pro genit. plur. a δημαγωγός haberi, R. conjecit, ut sit sensus: in senatu ab ipsis adeo tribunicis plebis victus; monet tamen ipse, hoc sensu non δημαγωγός sed δήμαρχος usurpari.

5 Br. mavult δημάρχων.

πολλῶν, ἀντέλεγεν ο Καίων· ὡς δ' ἤθετο χαριζομένους τῷ Καίσαρι, λέγων ἅλην κατανάλωσε τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν βελὴν ἔτως ἐξέκρυσσε. χαίρειν ἔν εἰσας τὸν θρίαμβον ὁ Καίσαρ, εἰσελθὼν εὐθύς εἶχετο Πομπήϊα καὶ τῆς ὑπατείας. ἀποδειχθεὶς δ' ὑπάτος, τὴν τε Ἰαλίαν ἐνεγγύησεν αὐτῷ, καὶ συσάντες ἤδη μετ' ἀλλήλων ἐπὶ τὴν πόλιν, ὁ μὲν εἰσέφερε νόμας τοῖς πένησι κληροχίαν καὶ νομὴν χώρας διδούσας, ὁ δὲ παρῆν τοῖς νόμοις βοηθῶν. οἱ δὲ περὶ Λεύκαλλον καὶ Κικέρωνα Βύβλω, τῷ ἐτέρῳ τῶν ὑπάτων, συντάξαντες ἑαυτὰς ἀντέπραττον· μάλιστ' ἂν Κάτων, ἤδη μὲν ὑφορόμενος τὴν Καίσαρος καὶ Πομπήϊα Φιλίαν καὶ σύστασιν ἐπ' ἔδεν διικαίῳ γεγενημένην· φοβεῖσθαι δὲ Φάσκων ἐ τὴν νομὴν τῆς χώρας, ἀλλ' ὄν ἀντὶ ταύτης ἀπαιτήσασι μισθὸν οἱ χαριζόμενοι καὶ δελεάζοντες τὸ πλῆθος.

XXXII. Ὡς ¹ δὲ ταῦτα λέγων τὴν τε βελὴν ὁμόψηφον εἶχε, καὶ τῶν ἐκτὸς ἀνθρώπων ἐν ὀλίγοι παρῆσαντο, δυσχεραίνοντες τὴν ἀτοπίαν τῆ Καίσαρος· ἂ γὰρ οἱ θρασυτάτοι δῆμαρχοι καὶ ὀλιγωρότατοι πρὸς χάριν ἐπολιτεύοντο τῶν πολλῶν, ταῦτ' ἀπ' ἐξουσίας ὑπατικῆς αἰσχρῶς καὶ ταπεινῶς ὑποδύμενος τὸν δῆμον ἐπραττε· φοβηθέντες ² ἔν ἐχώρην διὰ βίας, καὶ πρῶτον μὲν αὐτῷ τῷ Βύβλω καταβαίνοντι κοπρίων ἐπεσκεδάθη κόφινος, ἔπειτα τοῖς ῥαβδέχοις προσπεσούσας αὐτῆ κατέκλασαν τὰς ῥάβδους· τέλος δὲ, καὶ βελῶν Φερομένων καὶ πολλῶν συντιτρασκομένων, ἔφυγον ἐξ ἀγορᾶς δρόμῳ μὲν οἱ λοιποὶ πάντες, ἕχατος δὲ Κάτων ἀπήει βιάδην, μετα-

ερε-

¹ H. Steph. observante, aut particula ὡς abundat, aut, si ea pro ἐπι accipitur, & quae sequuntur, ἀ γὰρ οἱ θρασ. — usque ad ἐπραττε, pro parenthesi includuntur, particula ἔν post φοβηθέντες vacat; aut ὡς δὲ ταῦτα λέγων idem valent, ac quatenus autem haec dicebat; aut si haec esset verborum series εἶχε δὲ τὴν βελὴν ὁμόψηφον, ὡς ταῦτα λέγων, reddi posset utroque.

² Caesar cum factione sua. R.

σρεφόμενος καὶ καταρρέμενος τὰς πολίτας ¹. ἢ μόνον
 ἔν τὴν διανομὴν ἐκύρωσαν, ἀλλὰ καὶ προσεψηφίσαντο
 τὴν σύγκλητον ὁμοῖσαι πᾶσαν, ἢ μὴν ἐπιβεβαιώσῃ τὸν
 νόμον, καὶ βροθήσῃ, ἂν τις τὰν κλίμα πράττῃ· μεγά-
 λα τάξαντες ἐπιτίμια κατὰ τῶν μὴ ὁμοσάντων. ἄμυ-
 σαν ἔν ἅπαντες ἐξ ἀνάγκης, τὸ Μετέλλω τῆ παλαιᾷ ²
 πάθος ἐν τῷ λαμβάνουτες, ὃν εἰς νόμον ὅμοιον ὁμοῖσαι
 μὴ θελήσαντα περιεῖδεν ὁ δῆμος ἐκπεσόντα Φυγῆ τῆς
 Ἰταλίας. διὸ καὶ τὸν Κάτωνα πολλὰ μὲν αἱ γυναῖκες
 οἴκοι δακρύεσθαι καθιέτευσεν εἶξαι καὶ ὁμοῖσαι, πολλὰ
 δ' οἱ φίλοι καὶ συνήθεις. ὁ δὲ μάλιτα καὶ συμπείτας
 καὶ ἀγαθὸν αὐτὸν ³ ἐπὶ τὸν ὄρμον, ἦν Κικέρων ὁ ῥή-
 τωρ, παραινῶν καὶ διδάσκων, ὡς τάχα μὲν ἄδὲ δί-
 καιόν ἐστι τοῖς ἐγνωσμένοις κοινῇ μόνον οἴεσθαι δεῖν ἀπει-
 θεῖν, ἐν δ' ἀδυνάτῳ τῷ μετασῆσαι τι τῶν γεγυότων ⁴
 ἀφειδεῖν ἑαυτῶ, παντάπασιν ἀνύητον καὶ μανικόν. ἔχα-
 τον δὲ κακῶν, εἰ, δι' ἦν ἅπαντα πράττει, πόλιον ἀφεί-
 καὶ πρόεμενος τοῖς ἐπιβλαεύουσιν, ὥσπερ ἄσμενος ἀπαλ-
 λάξεται τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγώνων. καὶ γὰρ, εἰ μὴ Κά-
 των τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ἢ Ῥώμη δεῖται Κάτωνος. δέον-
 ται δὲ καὶ οἱ φίλοι πάντες, ἂν αὐτὸν εἶναι πρῶτον ὁ
 Κικέρων ἔλεγεν, ἐπιβλαευόμενον ὑπὸ Κλωδίου διὰ τῆς ⁵
 δημοκρατίας ἀντικρυς ἐπ' αὐτὸν βαδίζοντος. ὑπὸ τέτων
 Φασί καὶ τοίκτων τὸν Κάτωνα λόγων καὶ δεήσεων μαλασ-
 σόμενον οἴκοι κατ' ἀγορὰν ἐπιβιαθῆναι μάλιστα, καὶ
 προσελθεῖν πρὸς τὸν ὄρμον, ἔχατον ἀπάντων, πλην ἐνὸς
 Φαωνίε τῶν φίλων καὶ συνήθων.

XXXIII.

1 R. fasp. τοῖς πολίταις, eam καταρᾶσαι γινὲ dicatur.

2 Numidici illius. Xyl.

3 Deest junt. Ald. Crat. αὐτὸν.

4 Pro γεγυότων legi quoque ἀδυνάτων, testatur H. Steph. bene monens, non stare posse ἀδυνάτῳ, lesionemque vulgatam perinde esse, ac si dictum esset ὄντος δὲ ἀδυνάτου ἢ μετασῆσαι, vel ἐπειδὴ δὲ ἀδυνάτων ἐστι γὰρ μετασ. vel εἰ δὲ ἀδυνάτων ἐστι.

5 Articulum de suo addidit R.

XXXIII. Ἐπαρθεὶς ἔν ὃ Καῖσαρ ἔλκεν εἰσέφε-
 ρε νόμον, τὴν Καμπανίαν χεδὸν ὅλην προσκατανέμου-
 τα τοῖς ἀπέροις καὶ πένησιν. ἀντέλεγε δ' ἑδείς, πλὴν
 τῆ Κάτωνος. καὶ τῆτον ἀπὸ τῆ βήματος ὁ Καῖσαρ
 εἶλκεν εἰς δεσματήριον, ἑδέν τι μᾶλλον ὑφιεμένον τῆς
 παρρησίας, ἀλλ' ἐν τῷ βαδίζειν ἅμα περὶ τῆ νόμου δια-
 λεγόμενον, καὶ παραινῆσα παύσασθαι τοιαῦτα πολιτευο-
 μένας. ἐπηκολάθει δ' ἡ βυλὴ μετὰ κατηφείας, καὶ τῆ
 δήμας τὸ βέλτισον, ἀγανακτῆν σιωπῇ καὶ ἀχθόμενον,
 ὡσε τὸν Καῖσαρ μὴ λανθάνειν βαρέως φέροντας, ἀλλὰ
 Φιλονεικῶν καὶ περιμένων ὑπὸ τῆ Κάτωνος ἐπίκλησιν
 γενέσθαι καὶ δέησιν, προῆγεν. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἦν δῆ-
 λος. ἑδὲ μελλήσων τι ποιεῖν¹, ἠτήθηδεις ὑπ' αἰχύνης καὶ
 ἀδοξίας ὁ Καῖσαρ, αὐτός τινα τῶν δημάρχων ὑφῆκε,
 πείσας ἐξελέσθαι τὸν Κάτωνα. τοῖς μέντοι νόμοις ἐκεί-
 νοις καὶ ταῖς χάρισι τιθασσεύσαντες τὸν ὄχλον, ἐψη-
 φίσαντο Καῖσαρι μὲν Ἰλλυριῶν καὶ Γαλατίας ἀρχὴν²
 ἀπάσης, καὶ τέσσαρα τάγματα στρατίας εἰς πενταετίαν,
 προλέγοντος Κάτωνος, ὡς³ εἰς ἀκρόπολιν τὸν τύραν-
 νον αὐτοὶ ταῖς ἐαυτῶν ψήφοις ἰδρύσκειν. Πόπλιον δὲ
 Κλώδιον ἐκ πατρικίων εἰς δημοτικὰς παρανόμως μετα-
 σῆσαντες, ἀπέδειξαν δήμαρχον, ἐπὶ μιδῶ τῇ Κικέρωνος
 ἐξελάσει, πάντα πρὸς χάριν ἐκείνοις πολιτευόμενον.
 ὑπάτης δὲ Πείσωνά τε Καλπέρμιον, ὃς ἦν πατὴρ τῆς
 Καίσαρος γυναικὸς, καὶ Γαβίνιον Αὔλον⁴, ἐκ τῶν Πομ-
 πηίας

1 R. "quaerit, num ἑδὲ μελλῶν γέτων γι ποιήσων?

2 Sic, Br. probante, R. dedit e Junt. pro vulg. ἀρχαν.
 Mos. Duf. manuili Καίσαρμ pro Καίσαρμ, ut postea Πόπλιον δὲ,
 retento ἀρχαν.

3 Partic. ὡς addendam censuit Duf. deditque R. Vulgo deest.

4 Sic cum Anon. dari voluit Duf. deditque R. Vulgo Παῦλον.
 In seq. edd. Steph. & Fift. post κόλπων dant comma. Hinc H.
 Steph. monet, nisi expungatur haec interpunctio, merito ali-
 qua verba deesse existimari.

πήϊς κόλπων ἄνθρωπον, ὡς Φασιν οἱ τὸν τροπον αὐτῆ καὶ τὸν βίον εἰδότες.

XXXIV. Ἀλλὰ καίπερ ἔτως τὰ πράγματα κατελιηφότες ἐγκρατῶς, καὶ τὸ μὲν χάριτι τῆς πόλεως, τὸ δὲ φόβῳ μέρος ὑφ' ἑαυτὰς ἔχοντες, ὅμως ἐφοβῶντο τὸν Κάτωνα. καὶ γὰρ ἐν οἷς περιῆσαν αὐτῆ, τό γε ¹ χαλεπῶς καὶ μετὰ πόνων καὶ μὴ χωρὶς αἰχύνης, ἀλλ' ἐλεγχομένους, βιάζεσθαι μόλις, ἀνιαρὸν ἦν καὶ πρόσαντες. ὁ δὲ Κλώδιος ἀδὲ Κικέρωνα καταλύσειν ἠλπίζε Κάτωνος παρόντος· ἀλλὰ τῆτο διαμηχανώμενος πρῶτον, ὡς εἰς ἀρχὴν κατέστη, μετεπέμψατο Κάτωνα, καὶ λόγους αὐτῷ προσήνεγκεν, ὡς πάντων ἐκείνον ἠγόμενος ἀνδρᾶ Ῥωμαίων καθαρώτατον, ἔργῳ δίδοναι πίσιν ἔτοιμός ἐστι. πολλῶν γὰρ αἰτεμένων τὴν ἐπὶ Κύπρον ἀρχὴν ², καὶ δεομένου ἀποσαλῆναι, μόνον ἀξιον ἐκείνον ἠγεῖσθαι, καὶ δίδοναι τὴν χάριν ἠδέως. ἀνακραγόντος δὲ τῆ Κάτωνος, ὡς ἐνέδρα τὸ πρᾶγμα καὶ προπηλακισμός, ἐ χάρις ἐσίν, ὑπερηφάνως ὁ Κλώδιος καὶ ολιγάρως· Οὐκᾶν, εἶπεν, εἰ μὴ χάριν ἔχεις ³, ἀνιώμενος πλεύσῃ· καὶ προελθὼν εὐθύς εἰς τὸν δῆμον, ἐκύρωσε νόμῳ τὴν ἐκπεμψιν τῆ Κάτωνος. ἐξίοντι δ' ἐ ναῦν, ἐ στρατιώτην, ἐχ ὑπηρέτην ἔδωκε, πλὴν ἢ δύο γραμματεῖς μόνον, ἧν ὁ μὲν κλέπτῃς καὶ παμπόνηρος ⁴, ἄτερος δὲ Κλαδίε πελάτης. ὡς δὲ μικρὸν ἔργον αὐτῷ Κύπρον καὶ Πτολεμαῖον ἀναθεῖς, ἔτι καὶ Βυζαντίων Φυγάδας κατάγειν προσέταξε, βεβλόμενος ὅτι πλείστον χρόνον ἐκποδῶν ἀρχοντος αὐτῆ γενέσθαι τὸν Κάτωνα.

XXXV.

¹ Vulgo γότῃ, quod Br. aut dividendum, & scribendum censuit γότῃ, aut legendum γότῃ. Sic R. dedit.

² Omnes Steph. codd. καὶ Πτολεμαῖον ἀρχὴν, quod Mof. Def. in textum recipiendum videtur.

³ Junt. εἶχει. Pro seq. προελθὼν V. προσελθὼν.

⁴ V. πολὺ ποιηρὸς.

XXXV. Τοιαύτη δὲ καταληφθεὶς ἀνάγκη, Κινέ-
ρωνι μὲν ἐλαυνομένῳ παρήνευσε μὴ σασιάσαι, μηδ' εἰς
ὄπλα καὶ Φόνους τὴν πόλιν ἐμβαλεῖν, ἀλλ' ὑπεκσάντα
τῷ καιρῷ πάλιν γενέσθαι σωτήρα τῆς πατρίδος. Κανί-
διον ¹ δὲ τινὰ τῶν Φίλων προπέμφσας εἰς Κύπρον, ἔπει-
θε τὸν Πτολεμαῖον ἄνευ μάχης εἶκειν, ὡς ἔτε χρη-
μάτων, ἔτε τιμῆς ἐνδεᾶ βιωσόμενον. ἱερωσύνην γὰρ
αὐτῷ τῆς ἐν Πάφῳ θεῶ δώσειν τὸν δῆμον. αὐτὸς δὲ
διέτριβεν ἐν Ῥόδῳ, παρασκευαζόμενος ἅμα καὶ τὰς
ἀποκρισεις ἀναμένων. ἐν δὲ τῷ Πτολεμαίῳ, ὁ Αἰ-
γύπιε βασιλεὺς, ὑπ' ὀργῆς τινος καὶ διαφορᾶς πρὸς
τὰς πολίτας, ἀπολελοιπῶς μὲν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς δὲ
Ῥώμην πλέων, ὡς Πομπηίε καὶ Καίσαρος αὐτίς αὐτὸν
μετὰ δυνάμεως καταξόντων, ἐντυχεῖν τῷ Κάτωνι βουλευ-
θεὶς, προσέπεμψεν ἐλπίζων ἐκείνον ὡς αὐτὸν ἤξειν. ὁ
δὲ Κάτων ἐτύγχανε μὲν ὡν τότε περὶ κοιλίας κάθαρ-
σιν, ἤκειν δὲ τὸν Πτολεμαῖον, εἰ βέλοιο, κελύσας
πρὸς αὐτόν. ὡς δ' ἦλθεν, ἔτ' ἀπαντήσας, ἔτε ὑπεξ-
ανασᾶς, ἀλλ' ὡς ἕνα τῶν ἐπιτυχόντων ἀσπασόμενος,
καὶ καθίσαι κελύσας ². πρῶτον αὐτὸν τῆτο διετά-
ραξε, θαυμάζοντα, πρὸς τὸ ³ δημοτικὸν καὶ λιτὸν αὐ-
τῆ τῆς κατασκευῆς, τὴν ὑπεροψίαν καὶ βαρύτητα τῆ
ἡθες. ἐπεὶ δὲ καὶ διαλέγεσθαι περὶ τῶν καθ' αὐτὸν ἀρ-
ξέμενος, ἠεροῦσατο λόγων νῦν πολὺν ἐχόντων καὶ παρ-
ρησίαν, ἐπιτιμῶντος αὐτῷ τῆ Κάτωνος, καὶ διδάσκοντος,
ὄσσην εὐδαιμονίαν ἀπολιπῶν ὄσσις ἑαυτὸν ὑποτίθῃσι λα-
τρείαις καὶ πύνοις, καὶ δωροδοκίαις, καὶ πλεονεξίαις τῶν

F 2

ἐν

¹ Ita hic semper. In Bruto Caninius. Xyl.

² Post h. v. R. punctum dedit pro commate vulgatarum. In
seq. mavult idem πρῶτον μὲν ἔν αὐτὸν ἴετο, jam primum
quidem hoc perplexum habuit Ptolemaeum. Anon. αὐτῷ ἴε-
τω. V. αὐτοῖς ἴετοῖς.

³ indicat comparationem cum alia quapiam re opposita vel
contraria. R.

ἐν Ῥώμῃ δυνατῶν ¹, ἃς μόλις ἐξαργυριθεῖσαν εὐπλήσειν Ἀγυπτον· συμβελεύοντος ² δὲ πλεῖν ὀπίσω, καὶ διαλλάττειν τοῖς πολίταις, αὐτῆ δὲ καὶ συμπλεῖν καὶ συνδιαλλάττειν ἐτοίμως ἔχοντας, οἷον ἐκ μανίας τινός, ἢ παρανοπής, ὑπὸ τῶν λόγων ἐμφρων καθιστάμενος, κατανοῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν σύθεσιν τῆ ἀνδρός, ὡρμησε μὲν χρῆσθαι τοῖς ἐκείνῃ λογισμοῖς· ἀνατραπείς δ' ὑπὸ τῶν Φίλων αὐτίς, ἅμα τῷ πρῶτον ἐν Ῥώμῃ γενέσθαι, καὶ θύραις ἐνὸς ἄρχοντος προσελθεῖν, ἔσενε τὴν αὐτῆ κριοβελίαν, ὡς ἐκ ἀνδρός ἀγκυρῆ λόγον, θεῶ δὲ μαντείας καταφρονήσας.

XXXVI. Ὁ δ' ἐν Κύπρῳ Πτολεμαῖος εὐτυχία τινὶ τῆ Κάτωνος ἑαυτὸν Φαρμάκοις ἀπέπεινε. πολλῶν δὲ χρημάτων ἀπολελειφθαι λεγομένων, αὐτὸς μὲν ἐγνω πλεῖν εἰς Βυζαντίς, πρὸς δὲ τὴν Κύπρον ἐξέπεμψε τὸν ἀδελφιδῆν, Βρῆτον, ἃ πάνυ τι πισεύων τῷ Κανιδίῳ. τὰς δὲ Φυγάδας διαλλάξας, καὶ καταλιπὼν ἐν ὁμοιοῖα τὸ Βυζάντιον, ἕτως εἰς Κύπρον ἐπλευσεν. ἔσης δὲ πολλῆς καὶ βασιλικῆς ἐν ἐκπώμασι καὶ τραπέζαις καὶ λίθοις καὶ πορφύραις κατασκευῆς, ἣν ἔδει πραθεῖσαν ἐξαργυριθῆναι, πάντα βεβλόμενος ἐξακριβῆν, καὶ πάντα κατατείνειν εἰς ἕξραν τιμὴν, καὶ πᾶσιν αὐτὸς παρεῖναι, καὶ προσάγειν τὸν ἕχατον ἐμλογισμὸν, ἡδὲ τοῖς ἔθεσι ³ τῆς

¹ Sic R. cum Anon. dedit Br. probante, pro vulg. δυνατῶν.

² Ald. mendose συμβελευόντων, quod & Crat. retinet. Hinc H. Steph. adnotat, ambigue esse datum inter συμβελεύοντος, quod ipse ex vet. cod. reposuit, & extat in Junt. & συμβελευόντων, quod ad genit. λόγων referri posse videatur, nisi am multa interjecta essent.

³ Anon. ἰθάσι, quod probavit Dufoul. At R. tuetur vulgata — *Er traute auch nicht einmal dem wohlbergebrachten Schleudrian bey dergleichen Versteigerungen.* Magistratus Romani ejusmodi sectionibus raro & paene nunquam intererant, sed agenda permittebant omnia suis libertis, listoribus, praecouibus, comitibus, in quorum fide acquiescebant. Hic est mos fori, s. haestae sectionalis.

τῆς ἀγορᾶς ἐπίστευεν, ἀλλ' ὑπονοῶν ὁμῶ πάντας, ὑπὴ-
 ρέτας, κήρυκας, ὠνητάς, Φίλους, τέλος αὐτὸς ἰδίᾳ τοῖς
 ἀνκήμενοις διαλεγόμενος καὶ προβιβάζων, ἕκαστον ἔτω τῷ
 πλείεσσι ¹ τῶν ἀγορασμάτων ἐπάλει. διὸ τοῖς τ' ἄλλοις
 Φίλοις ὡς ἀπιστῶν προσέειπε, καὶ τὸν συνηθέστατον ἀπάν-
 των, Μενάτιον, εἰς ὄργην ὀλίγη δεῖν ἀνήμεσον γενομέ-
 νην ἐνέβαλεν. ὡσεὶ καὶ Καίσαρι, γράφοντι λόγου κατὰ
 τῷ Κάτωνος, πικροτάτην τῆτο τὸ μέρος τῆς κατηγορίας
 διατριβὴν παραχεῖν.

XXXVII. Ὁ μέντοι Μενάτιος ἐκ ἀπιστίας τῷ Κά-
 τωνος, ἀλλ' ἐκείνη μὲν ὀλιγαρία πρὸς αὐτὸν, αὐτῷ ²
 δέ τιμι ζήλοτυπία πρὸς τὸν Κανιδίον, ἰσορεῖ γενέσθαι
 τὴν ὄργην. καὶ γὰρ αὐτὸς σύγγραμμα περὶ Κάτωνος ³
 ἐξέδωκεν, ᾧ μάλις Θερασέας ἐπηκολόθησε. λέγει δ'
 ὕστερος ⁴ μὲν εἰς Κύπρον ἀΦιέσθαι, καὶ λαβεῖν παρη-
 μελημένην ξενίαν. ἐλθὼν δ' ἐπὶ Θύρας, ἀπωθῆναι,
 σκευωρεμένος ⁵ τι τῷ Κάτωνος οἴκοι σὺν τῷ Κανιδίῳ
 μεμφάμενος δὲ μετρίως, ἢ μετρίως τυχεῖν ἀποκρίσεως,
 ὅτι κινδυνεύει τὸ λίσαν Φιλεῖν, (ὡς Φησι Θεόφραστος)
 αἴτιον τῷ μισεῖν γίνεσθαι πολλάκις. Ἐπεὶ καὶ σὺ, Φά-
 ναι, τῷ μάλις Φιλεῖν, ἤττον οἴομενος, ἢ προσήκει, τι-
 μᾶσθαι, χαλεπαίνεις. Κανιδίῳ δὲ καὶ δι' ἐμπειρίαν χρῶ-
 μαι καὶ διὰ πίσειν ἐτέρων μᾶλλον, ἐξ ἀρχῆς ⁶ μὲν ἀΦιγ-
 μένω, καθαρῶ δὲ Φαινομένω. ταῦτα μέντοι μόνον αὐ-
 τῷ μόνω διαλεχθέντα τὸν Κάτωνα πρὸς τὸν Κανιδίον
 ἐξενεγεῖν. αἰθόμενος ἔν αὐτὸς, ἔτ' ἐπὶ δεῖπνον ἔτι

F 3

Φοι-

¹ Sic R. de suo dedit pro vulg. γὰ πλείεστα.

² Sic dari voluit Mos. Dnf. deditque R. pro vulg. αὐτῷ.

³ V. περὶ γὰ K.

⁴ Postquam non reliquit modo omnes, sed ipse quoque Cato
 illuc venissent. R.

⁵ V. σκαιωρεμένος.

⁶ hoc in negotio versatus est a primo inde ejus principio,
 tu sero venis, re jam affecta. R.

Φοιτῶν, ἔτε σύμβελος ¹ ὑπακίειν καλέμενος. ἀπειλῆντος δὲ τῷ Κάτωνος ὡςπερ εἰώθασι τῶν ἀπειθάντων, ἐνέχυρα λήψεται, μηδὲν Φροντίσας ἐκπλεῦσαι, καὶ πολὺν χρῖνον ἐν ὀργῇ διατελεῖν· εἶτα τῆς Μαρκίας (ἔτι γὰρ συνῶκει τῷ Κάτωνι) διαλεχθείσης, τυχεῖν μὲν ὑπὸ Βάρκα κεκλημένους ἐπὶ δεῖπνον· εἰσελθόντα δ' ὕπερον τὸν Κάτωνα, τῶν ἄλλων κατακειμένων, ἐρωτᾶν, ὅπως κατακλιθεῖη. τῷ δὲ Βάρκα κελεύσαντος, ὅπως βέλεται ², περιβλεψάμενον εἰπεῖν, ὅτι παρὰ Μενάτιου καὶ περιελθόντα πλησίον αὐτῷ κατακλιθῆναι, πλέον δὲ μηδὲν Φιλοφρονήσασθαι παρὰ τὸ δεῖπνον. ἀλλὰ πάλιν τῆς Μαρκίας δεομένης, τὸν μὲν Κάτωνα γράψαι πρὸς αὐτὸν, ὡς ἐντυχεῖν τι βεβλόμενον, αὐτὸν δ' ἤκειν ἑαυθου εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὑπὸ τῆς Μαρκίας καταχεθῆναι, μέχρι πάντες ἀπηλλάγησαν· ἔτω δ' εἰσελθόντα τὸν Κάτωνα, καὶ περιβαλόντα τὰς χεῖρας ἀμφοτέρως, ἀσπασάσθαι καὶ Φιλοφρονεῖσθαι. ταῦτα μὲν ³ ἔχ ἤτλον οἰόμενοι τῶν ὑπαίθρων καὶ μεγάλων πράξεων πρὸς ἐνδειξιὺν ἡθους καὶ κατανήπιον ἔχειν τινὰ σαφήνειαν, ἐπὶ πλέον διήλθομεν.

XXXIII. Τῷ δὲ Κάτωνι συνήχθη μὲν ἀργυρίῳ τάλαντα μικρὰν ἐπτακισχιλίων ⁴ ἀποδέοντα· δεδιῶς δὲ τῷ πλῆ τὸ μῆκος, ἀγγεῖα πολλὰ κατασκευάσας, ὧν ἕκαστον ἐχώρει δύο τάλαντα καὶ δραχμὰς πεντακοσίας, καλώδιον ἐπίσω μακρὸν ⁵ προσήρτησεν, ἧ τῇ ἀρχῇ προσείχετο Φελλὸς εὐμεγέθης, ὅπως, εἰ βαγείῃ τὸ πλοῖον, ἔχων διὰ βυθῆ τὸ ἔρτημα σημαῖνοι τὸν τόπον. τὰ μὲν

1 i. e. πρὸς συμβουλίας, si vulgata bene habet. R.

2 Br. mavult βέληται. Pro seq. παρὰ V. περι.

3 Junt. Ald. Crat. addunt ἔν, quod omittitur a Steph.

4 Corruptum hunc numerum censet Lips. de magnit. Rom. I. II. c. 8. ad viginti septem millia aut circiter reformandum, collatis iis, quae Cato infra c. 45. de se praedicat — tantum se ex Cypro argenti retulisse, quantum Pompejus ex tot bellis & triumphis non retulerit.

5 Teste H. Steph. legitur in quibusdam μικρὸν, nec non προσήρητο pro seq. προσείχετο.

μὲν ἔν χρημάτα, πλήν ὀλίγων τινῶν, ἀσφαλῶς διεκομίσθη· λόγος δὲ πάντων, ὧν διώκησε, γεγραμμένους ἐπιμελῶς ἔχων ἐν δυσὶ βιβλίοις, ἐδέτερον ἔσωσεν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπελεύθερος αὐτῆ κομίζων, ὄνομα Φυλάργυρος, ἐν Κεγχρεῶν ἀναχθεῖς, ἀνετράπη καὶ συναπώλεσε τοῖς Φορτίοις· τὸ δ' αὐτὸς ἄχρι Κερκύρας Φυλάξας, ἐν ἀγορᾷ πατεσκήνωσε· τῶν δὲ ναυτῶν διὰ τὸ ῥιγῆν πυρὰ πολλὰ καιόντων τῆς νυκτὸς, ἠφθησαν αἱ σκηναὶ, καὶ τὸ βιβλίον ἠφανίσθη· τὰς μὲν ἔν ἐχθρὰς καὶ συκοφάντας ἐπισομεῖν ἡμεῶν οἱ βασιλικοὶ διοικηταὶ παρόντες· ἄλλως δὲ ¹ τῷ Κάτωνι τὸ πρῶγμα δηγμὸν ἤνευγεν· ἔ γὰρ εἰς πίσιν ὑπὲρ αὐτῆ ² τὰς λόγους, ἀλλὰ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἀκριβεῖας ἐξενεγκεῖν Φιλοτιμῆς ἐνεμεσῆθη.

XXXIX. Περαιωθεῖς δὲ ταῖς ναυσὶν ἐκ ἔλαθε τὰς Ῥωμαίους, ἀλλὰ πάντες μὲν ἄρχοντες καὶ ἱερεῖς ³, πᾶσα δ' ἡ βασιλῆ, πολὺ δὲ τῆ δῆμος μέρος ἀπῆντων πρὸς τὸν ποταμόν· ὥστε τὰς ὄχθας ἀμφοτέρως ἀποκεκρύφθαι, καὶ θριάμβος μηδὲν ὄψει καὶ Φιλοτιμίᾳ ⁴ λείπεσθαι τὸν ἀνάπλην αὐτῆ· καίτοι σκαῖόν ἐνίοις τότε ἔφαινέτο ⁵ καὶ αὐθαδές, ὅτι, τῶν ὑπᾶτων καὶ τῶν στρατηγῶν παρ-
F 4
όντων,

¹ Sic cum V. & Anon. dari voluit Mof. Duf. deditque R. pro vulg. ἄλλως γε.

² Sic Br. legi voluit, deditque R. Vulgo αὐτῆ.

³ Br. suspr. ἱππεῖν.

⁴ Junt. ὄψιν καὶ Φιλοτιμίαν, quod, R. iudice, probandum est, si ἐς praefigatur.

⁵ Hanc lectionem e Junt. R. revocavit. Vulgo sec. Steph. καίτοι σκαῖόν γῆτο ἔφ. Per γῆτο ὀρρονιῆρ tempus istud, h. e. quo Cato per Tiberim subvestus non ascendit, neminemque salutavit, eoque in offensivam quorundam incurrit, infecuto tempore, quo populus Rom. amplitudine & multitudine opum ab ipso e Cypro perlatarum istus admiratione, & Catoni rursus placatus, honores ei detulit eximios. In Junt. quidem pro καίτοι σκαῖόν extat καὶ γῆτο καῖόν. Ald. καίτοι ἐνίοις γῆτο ἔφ. Stat. καίτοι καινόν ἐνίοις γῆτο ἔφ. Anon. σκαῖόν ἐνίοις γῆτο.

όντων, ἕτ' ἀπέβη πρὸς αὐτάς, ἕτ' ἐπέχε τον πλῆν, ἀλλὰ βοθίῳ τὴν ὄχθην παρεξελαύνων ἐπὶ νεῶς ἐξήρας βασιλικῆς, ἐκ ἀνήκε πρότερον, ἢ καθορμῆσαι τὸν σόλον εἰς τὸ νεώριον. ἢ μὴν ἀλλὰ τῶν χρημάτων παρακομιζομένων δι' ἀγορᾶς, ὃ τε δῆμος ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος, ἢ τε βεβλή συναχθεῖσα μετὰ τῶν πρεπόντων ἐπαίνων ἐψηφίσατο τῷ Κάτωνι στρατηγίαν ἐξαίρετον ¹ δοθῆναι, καὶ τὰς θέας αὐτὸν ἐν αἰδήτι περιπορφύρω θεάσασθαι. ταῦτα μὲν ἐν ὃ Κάτων παρητήσατο. Νικίαν δέ, τὸν οἰονόμον τῶν βασιλικῶν, ἐλεύθερον ἔπεισε τὴν βεβλήν ἀφεῖναι, μαρτυρήσας ἐπιμέλειαν καὶ πίσιν. ὑπάτευσε δὲ Φίλιππος, ὁ πατὴρ τῆς Μαρκίας, ² καὶ τρόπον τινα τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχῆς καὶ ἡ δύναμις εἰς Κάτωνα περιῆλθεν, ἐκ ἐλάττονα τῷ συνάρχοντος ³ δι' ἀρετῆν, ἢ δι' οἰκειότητα τῷ Φιλίππῳ τῷ Κάτωνι τιμὴν προστιθέντος.

XL. Ἐπεὶ δὲ Κιμέρων ἐκ τῆς Φυγῆς, ἦν ἔφυγεν ὑπὸ Κλωδίας, κατελθὼν, καὶ δυνάμενος μέγα, τὰς δημοκρατικὰς δέλτας, ἃς ὁ Κλωδῖος ἔθηνεν ἀναγράφας ⁴ εἰς τὸ Καπιτώλιον, ἀπέσπασε βίαν καὶ καθεῖλε, τῷ Κλωδῖοι
μῆ

¹ Dione auctore L. 29. quem Xyl. sequitur, praetura est intelligenda, quae Catoni legibus nondum concederetur. Natus tum fuit annos triginta octo: praeturae gerendae autem annus quadragesimus legibus erat definitus. Paulo aliter sentire videtur Val. Max. L. IV. c. 1.

² R. addidit ² de suo.

³ R. monente, subintelligendum *Philippo*, & sensus loci hic est: Gener dignitate & potentia consulari sociari utebatur, fruebatur, quoniam Lentuli Marcellini (qui collega Philippi in consularu erat) virtus Catoni honorem non minorem attulit, quam necessitudo cum Philippo. Aliud sentit Schirach, sic vertens: Dessen hohe Würde und Macht gewissermassen auf den Cato mit übergeng, da ihm zugleich der andere Consul sowohl wegen seines eigenen Verdienstes, als wegen der Verwandtschaft mit dem Philippus grosse Ehre erzeugte.

⁴ R. mavult ἀναγραφάμενος, cum Clodius non ipse acta sui tribunatus illis tabulis incidere, sed incidenda curaverit.

μὴ παρόντος· ἐπὶ τέτοις δὲ βελῆς ἀθροισθείσης, καὶ τῆ Κλωδία κατηγορήντος, ἔλεγε, παρανόμως τῷ Κλωδίῳ τῆς δημαρχίας γενομένης, ἀτελῆ καὶ ἄκυρα δεῖν εἶναι τὰ τότε πραχθέντα καὶ γραφέντα, προσέκρυσεν ὁ Κάτων αὐτῷ λέγοντι, καὶ τέλος ἀνασὰς ἔφη, τῆς μὲν Κλωδίας πολιτείας μηδὲν ὕγιες, μηδὲ χρυσὸν ὅλως νομίζειν· εἰ δ' ἀναιρεῖ τις, ὅσα δημαρχῶν ἔπραξεν, ἀναιρεῖσθαι ¹ πᾶσαν αὐτῆ τὴν περὶ Κύπρον πραγματείαν, καὶ μὴ γεγονέναι τὴν ἀποσολὴν νόμιμον, ἄρχοντος παρανόμως ψηφισαμένου. παρανόμως μὲν ἔν δῆμαρχον ἔχαιρεθῆναι ² τὸν Κλώδιον, ἐκ πατρικίων μετασάντα, νόμῳ δίδοντας, εἰς δημοτικὸν οἶκον. εἰ δὲ μοχθηρὸς, ὡσπερ ἄλλοι, γέγονεν ἄρχων, αὐτὸν εὐθύνοι τὸν ἀδικήσαντα, μὴ λύειν τὴν συναδικηθεῖσαν ³ ἀρχὴν εἶναι προσήκον. ἐκ τῆς δὲ ὀργῆς ὁ Κικέρων ἔχε τὸν Κάτωνα, καὶ Φίλω χρώμενος ἐπαύσατο χρόνον πολύν. εἶτα μέντοι διηλλάγησαν.

XLI. Ἐκ τῆς Πομπήϊος καὶ Κράσσος ὑπερβαλόντι ⁴ τὰς Ἄλπεις Καίσαρι συγγενόμενοι γνώμην ἐποίησαντο κοινῇ δευτέραν ὑπατείαν μετιέναι· καὶ κατασάντες εἰς αὐτήν, Καίσαρι μὲν τῆς ἀρχῆς ἄλλον τοσούτον ἐπιψηφισέσθαι χρόνον, αὐτοῖς δὲ τῶν ἐπαρχιῶν τὰς μεγίστας, καὶ χρήματα καὶ στρατιωτικὰς δυνάμεις. ὅπερ ἦν ἐπὶ νεμήσει τῆς ἡγεμονίας καὶ καταλύσει τῆς πολιτείας συνωμοσία. πολλῶν δὲ καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν μετιέναι τὴν ἀρχὴν τότε παρασκευαζομένων, τὰς μὲν ἄλλας ὀφθέντες ⁵ ἐν ταῖς παραγγελίαις ἀπέτρεψαν, μόνον δὲ

F 5

Λεύ-

¹ R. *insp.* συναναιρεῖσθαι, una quoque tolli & peritimi.

² Sic ex conjectura Mofis Duf. R. dedit. Vulgo deest δχ. V. ἀναιρεθῆναι.

³ Mof. Duf. *insp.* μὴ ἀδικήσαντα.

⁴ Sic R. dedit pro vulg. ὑπερβάλλοντι.

⁵ Sic cum Junt. darsi voluit Br. deditque R. pro vulg. ὀφθέντας. Idem est in Junt. & Ald. Pro seq. ἀπέτρεψαν V. ἀπέτρεψαν.

Λεύκιον Δομίτιον, Πορκίᾳ συνοικῆντα, τῇ ἀδελφῇ Ἰ, Κάτων ἐπέισε μὴ ἐκθῆναι, μηδ' ὑφίεσθαι τῶ ἀγῶνας, ἔπερὶ ἀρχῆς ὄντος, ἀλλὰ περὶ τῆς Ῥωμαίων ἐλευθερίας. καὶ μέντοι καὶ λόγος ἐχώρει διὰ τῶ σωφρονῆντος ἐτι τῆς πάλεως μέρης, ὡς ἔπερὶ σπέρου, εἰς ταῦτὸ τῆς Κράσσε καὶ Πομπηίε δυνάμεως συνελθέσης, παντάπασιν ὑπέρογκον καὶ βαρεῖαν τὴν ἀρχὴν γενομένην, ἀλλ' ἀφαιρετέου αὐτῆς τὸν ἕτερον. καὶ συνίσαντο πρὸς τὸν Δομίτιον, παρορμῶντες καὶ παραδαρῆνόντες ἀντιλαμβάνεσθαι· πολλὰς γὰρ αὐτῶ καὶ τῶν σιωπῶντων διὰ δέος ἐν ταῖς ψήφοις ὑπάρξειν. τῆτο δὴ δεισαντες οἱ περὶ Πομπηίον, ὑφείσαν ἐνέδραν τῶ Δομίτιῳ καταβαίνοντι ὄρθριον ² ὑπὸ λαμπάδων εἰς τὸ πεδίον. καὶ πρῶτος μὲν ὁ προφαίνων ἐπιστὰς ³ τῶ Δομίτιῳ, πληγεὶς καὶ πεσὼν ἀπέθανε· μετὰ δὲ τῆτον ἤδη καὶ τῶν ἄλλων συντιτρωσσομένων, ἐγένετο Φυγὴ, πλὴν Κάτωνος καὶ Δομίτικ. κατεῖχε γὰρ αὐτὸν ὁ Κάτων, καίπερ αὐτὸς εἰς τὸν βραχίονα τετρωμένος, καὶ παρεκελεύετο μένειν, καὶ μὴ προλιπεῖν, ἕως ἐμπνέωσι, τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα πρὸς τὰς τυράννας· οἷ, τίνα τρόπον χρήσονται τῇ ἀρχῇ, δηλᾶσι, διὰ τηλικέτων ἀδικημάτων ἐπ' αὐτὴν βαδίζοντες.

XLII. Οὐχ ὑποσάντος δὲ τῶ Δομίτικ τὸ δεινόν, ἀλλ' εἰς τὴν οἰκίαν καταφυγόντος, ἠρέθησαν μὲν ὑπατοι Πομπηίος καὶ Κράσσο· ἐν ἀπέναμε δ' ὁ Κάτων, ἀλλ' αὐτὸς προελθὼν στρατηγίαν μετῆει, βεβλόμενος ὀρμητήριον ἔχειν τῶν πρὸς ἐκείνης ἀγῶναν, καὶ πρὸς ἀρχοντας ἀντικαθίστασθαι μὴ ἰδιώτης. οἱ δὲ καὶ τῆτο δεισαντες, ὡς τῆς στρατηγίας ἀξιωμαχὸς διὰ Κάτωνα πρὸς τὴν

1 R. *supr.* ἡ ἀδ. Κάτωνος, Κάτων ἐπ.

2 R. *quaerit*, an sit adverbium significans *multo mane*; an ὄρθριον legendum sit, ut referatur ad καταβαίνοντι.

3 R. hanc vocem censet supervacaneam, ejusque significatio- nem: *subito superveniens*, huic loco non convenientem.

τὴν ὑπατείαν γενησομένης, πρῶτον μὲν ἐξαίφνης, καὶ τῶν πολλῶν ἀγνούτων, βελὴν συναγαγόντες, ἐψηφίσαντο τὰς αἰρεθέντας στρατηγὰς εὐθὺς ἄρχειν, καὶ μὴ διαλιπόντας τὸν νόμιμον χρόνον, ἐν ᾧ δίκαι¹ τοῖς δεκάσασι τὸν δῆμον ἦσαν. ἔπειτα διὰ τῆ ψήφισματος τὸ μὴδὲ² εἰδόναι δίκας ἀνυπεύθυνον κατασκευάσαντες, ὑπερέτας αὐτῶν καὶ Φίλικς ἐπὶ τὴν στρατηγίαν προῆγον³, αὐτοὶ μὲν δίδοντες ἀργύριον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ψήφοις φερομέναις ἐφῄσῳτες. ὡς δὲ καὶ τέκτων ἢ Κάτωνος ἀρετῇ καὶ δόξα περιῆν, ὑπ' αἰδῆς τῶν πολλῶν ἐν δεινῷ πολλῶν τιθεμένων ἀποδόσθαι Κάτωνα ταῖς ψήφοις, ὃν καλῶς εἶχε πρίασθαι τῇ πόλει στρατηγόν, ἢ τε πρώτη κληθεῖσα τῶν Φυλῶν ἐκεῖνον ἀπέδειξεν, ἐξαίφνης ὁ Πομπήσιος,

¹ Sic dandum coniecit Mos. Duf. deditque R. pro vulg. ἐν ᾧ καὶ. — quo tempore dicendae erant clusae poenaeque dandae iis, si qui plebem largitionibus corrupissent. Mos nimirum erat Romae, ut qui vel consules vel praetores etiam, essent designati, non statim magistratum inirent, sed tempus aliquantum designati manerent: id quod eo praesertim erat institutum, ut inquiri posset, iustene, an largitione & emercando suffragia, honorem consecuti essent. Hoc enim qui commississent, re comperta, legibus ambitus interrogabantur, poenas dabant, & magistratu arcebantur. Pompejus itaque & Crassus, cum a praetura excludendi Catonis causa statuissent suos clientes summa largitione & suffragiorum corruptela ad praeturam evehere, voluerunt eos inquisitionis & iudicii periculo liberare: itaque statim ut inirent praeturam, illudque tempus inter eorum designationem & magistratum non interveniret, senatusconsulto statuerunt. Dacer. locum sic dandum censuit ἐν ᾧ καὶ τοῖς δεκ. τὸν δῆμον ἦσαν δίκαι. Sic Kind adnotat; at ex nota Mosi Duf. esset ἐν ᾧ τοῖς δεκ. δίκαι ἦσαν.

² R. μὴδὲ de suo addidit — effecerunt, ut innocium & poena vacuum esset, si quis ipsum adeo hoc largitionum iudicium defugisset, vel se de largitionibus datis & de ambitu accusatus haud purgasset. Anon. ἢ ἔπειτα δίδοναι δίκας διὰ ψήφισματος τὸ ἀνυπεύθυνον κατασκευάσαντας.

³ Sic cum H. Steph. codd. & V. scribendum censuit Mos. Duf. deditque R. pro vulg. προσηῖγον.

πήϊος, βροντῆς ἀκηκοέναι ψευδάμενος, αἴχιστα ἔλυσε τὴν ἐκκλησίαν, εἰδιωμένων ἀφοσιῶδαι τὰ τοιαῦτα, καὶ μηδὲν ἐπικυρῶν, διοσημείας γενομένης. αὐτῶς δὲ πολλῶν χρησάμενοι ¹ τῶ δεκασμῶ, τὰς βελτίστες ὄσαντες ἐκ τῆ πεδῖε, βίε διεπράξεντο Βατίμιον ἀντὶ Κάτωνος ² αἰρεθῆναι στρατηγόν. ἐνθα δὴ λέγεται, τὰς μὲν ἄτω παρὰ νόμῳ καὶ ἀδίκῳ θεμένους τὴν ψῆφον, εὐθὺς ὡσπερ ἀποδράντας οἴχεσθαι τοῖς δ' ἄλλοις συνισταμένοις καὶ ἀγανακτῆσι δημάρχῃ τινὸς αὐτόθι παραχόντος ἐκκλησίαν, κατασάντα ³ τὸν Κάτωνα, ἅπαντα μὲν, ὡσπερ ἐκ θεῶν ἐπίπνευ, τὰ μέλλοντα τῇ πόλει προειπεῖν, παρ-ορμῆσαι δὲ τὰς πολίτας ἐπὶ Πομπήϊον καὶ Κράσσον, ὡς τοιαῦτα συνειδότας αὐτοῖς, καὶ τοιαύτης ἀπλομένους πολιτείας, δι' ἣν ἔδεισαν Κάτωνα, μὴ στρατηγὸς ⁴ αὐτῶν περιγένηται. τέλος δ', ἀπιόντα εἰς τὴν οἰκίαν πρῆπεμψε πληθὸς τοσούτου, ὅσον ἐδὲ σύμπαντας ἅμα τὰς ἀποδεδειγμένους στρατηγός.

XI.III. Γαίε δὲ Τρεβανίε γράψαντος νόμον ὑπὲρ νομῆς ἐπαρχιῶν τοῖς ὑπάτοις, ὡς τὸν μὲν Ἰβηρίαν ἔχοντα καὶ Λιβύην ὑπ' αὐτῶ, τὸν δὲ Συρίαν καὶ Αἴγυπτον, οἷς βέλοιντο πολεμεῖν καὶ κατασρέφουσαι, ναυτικαῖς καὶ πεζικαῖς δυνάμεσιν ἐπιόντας, οἱ μὲν ἄλλοι τὴν ἀντίπραξιν καὶ κώλυσιν ἀπεγνωκότες, ἐξέλιπον καὶ τὸ ἀντεῖπεῖν. Κάτωνι δ' ἀναβάντι πρὸ τῆς ψηφοφορίας ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ βελομένῳ λέγειν, μόλις ἄρῶν δυεῖν λόγον ἔδωκαν. ὡς δὲ πολλὰ λέγων καὶ διδάσκων καὶ προθεσπίζων κατανόλωσε τὸν χρόνον, ἐκ ἐτι λέγειν αὐτὸν εἶων, ἀλλ' ἐπιμένοντα κατέσπασεν ὑπηρέτης προσελθὼν.

ὡς

¹ V. χρησάμενος.

² Junt. Βάτιον ἀντὶ καὶ Κάτ.

³ stantem coram concione & cum ea agentem Catonem. R. delevit καὶ, quod vulgo ante h. v. extat.

⁴ Teste H. Steph. in nonnullis codd. est στρατηγῶν. Idem ad στρατηγός, si retineatur, subaudiri vult ὦν. R. deesse videtur γονόματος.

ας δὲ καὶ κάτωθεν ἰσάμενος ἐβία, καὶ τὰς ἀκρόντας καὶ συναγαγακλήντας εἶχε, πάλιν ὁ ὑπηρέτης ἐπιλαβόμενος καὶ αἰγαγῶν αὐτὸν, ἔξω τῆς ἀγορᾶς κατέστησε. καὶ ἐκ ἐφθῆ πρῶτον ἀφεθεῖς, καὶ πάλιν ἀνασρέψας ἔτετο πρὸς τὸ βῆμα, μετὰ κραυγῆς ἐγκαλειούμενος τοῖς πολιταῖς ἀμύνειν. πολλὰκις δὲ τάττε γενομένη, περιπαθῶν ὁ Τρεβώνιος ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἄγεσθαι καὶ πληθὸς ἐπηκολάθει, λέγοντος, ἅμα σὺν αὐτῷ βαδίζον, ἀκροώμενον 1. ὥσε δείσαντα τὸν Τρεβώνιον ἀφείναι. κηκείνην μὲν ἔτω τὴν ἡμέραν ὁ Κάτων κατηνάλασσε ταῖς δ' 2 ἐφεξῆς, ἕς μὲν δεδιξάμενοι τῶν πολιτῶν, ἕς δὲ συσκευασάμενοι χάρισι καὶ δωροδοκίαις, ἕνα δὲ τῶν δημάρχων, Ἀκύλλιον 3, ὅπλοις εἰρξάντες ἐκ τῆ βουλευτηρίας προελθεῖν, αὐτὸν δὲ τὸν Κάτωνα, βροντὴν γεγονέναι βοῶντα, τῆς ἀγορᾶς ἐμβαλόντες 4, ἐκ ὀλίγης δὲ πρῶσαντες, ἐλίαν δὲ καὶ πεσόλιον, βία τὸν νόμον ἐκέρωσαν. ὥσε πολλὰς συστραφικίας ὀργῆ τὰς Πομπηίας βάλλειν ἀνδριάντας. ἀλλὰ τῆτο μὲν ἐπελθῶν ὁ Κάτων διεκώλυσε. τῷ δὲ 5 Καίσαρι πάλιν νόμος γραφομένης περὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν στρατοπέδων, ἐκ ἔτι πρὸς τὸν δῆμον ὁ Κάτων, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν τραπόμενος Πομπηίου,

ἔμαρ-

1 Sic R. dedit & distinxit partim e Junt. partim de Nuo, & haec est constructio: *plebs Catonem comitabatur, auscultans ejus orationem, βαδίζον σὺν αὐτῷ, utroque una cum eo ambulans.* Vulgo fec. Ald. λέγ. ἅμα σὺν τῷ βαδίζειν ἀκρ. Junt. ἅμα σὺν αὐτῷ βαδίζαν ἀκρ. Quid, si suspicet λέγοντος ἐν τῷ ἅμα σὺν αὐτῷ βαδίζειν ἀκρ.? Anon. λεγόντων ἅμα σὺν αὐτῷ βαδίζαν. Legi αὐτῷ pro τῷ, testatur quoque H. Steph. Idque praefert, & hunc sensum loco subjicit, turbam secutam fuisse, audientem Catonem dicentem, se una cum ipso Trebonio ire, in carcerem videlicet.

2 V. 7^{κς} δι.

3 Scribi vult Mof. Duf. Ἀκυλλιον. Idem seq. προελθεῖν dicit voluit pro vulg. προεσελθεῖν, & dedit R.

4 Junt. Ald. Crat. ἐκβάλλοντες.

5 Dicitur δὲ Junt.

ἐμαρτύρατο καὶ πρῆλεγεν, ὡς ἐπὶ τὸν αὐτῷ τράχηλον ἀναλαμβάνων Καίσαρα νῦν μὲν ἐκ οἴδεν, ὅταν δ' ἄρχηται βαρύνεσθαι καὶ κρατεῖσθαι, μὴτ' ἀποθέσθαι δυναμένος, μήτε φέρειν ὑπομένων, εἰς τὴν πόλιν ἐμπεσεῖται σὺν αὐτῷ· καὶ μεμνήσεται τότε τῶν Κάτωνος παραινέσεων, ὡς ἐδὲν ἦττον ἐν αὐταῖς τὸ¹ Πομπηϊκὸν συμφέρον εἶη, ἢ τὸ καλὸν καὶ δίκαιον. ταῦτα πολλὰν ἀπέων ὁ Πομπηϊὸς ἡμέλει καὶ παρέπεμπεν ἀπισία² τῆς Καίσαρος μεταβολῆς, διὰ πλῆθιν εὐτυχίως τῆς αὐτῷ καὶ δυνάμεως.

XLIV. Εἰς δὲ τὸ ἐξῆς ἔτος αἰρεθεῖς ὁ Κάτων στρατηγός, ἐδὲν ἔδοξε προστιθέναι τῇ ἀρχῇ τοσούτων εἰς σεμνότητα καὶ μέγεθος ἄρχων καλῶς, ὅσον ἀφαιρεῖν καὶ καταχύνειν ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων πολλὰν ἐπὶ τὸ βῆμα προερχόμενος³, καὶ θανατικὰς δίκας ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἔτω βραβεύων. ἔνιοι δὲ Φασί καὶ μετ' ἄριστον οἶνον πεπωκότα χρηματίζουσιν. ἀλλὰ τῆτο μὲν ἐκ ἀληθῶς λέγεται. διαφθειρομένα δὲ τῷ δήμῳ ταῖς δωροδοκίαις ὑπὸ τῶν Φιλαρχένων, καὶ χρωμένων τῷ δεκάζεσθαι, καθάπερ ἐργασία συνήθει, τῶν πολλῶν, βυλόμενος ἐκκόψαι παντάπασι τὸ νόσημα τῆτο τῆς πόλεως, ἔπεισε δόγμα θέσθαι τὴν σύγκλητον, ὅπως οἱ κατασθέντες ἄρχοντες, εἰ μηδένα κατήγορον ἔχοιεν, αὐτοὶ παριόντες ἐξ ἀνάγκης εἰς ἔνορκον δικαστήριον εὐθύνας διδώσιν. ἐπὶ τῆτω χαλεπῶς μὲν ἔχον οἱ μετιόντες ἄρχαι, ἔτι δὲ χαλεπώτερον ὁ μιθαρνῶν ὄχλος. ἔωθεν ἔν ἐπὶ τὸ βῆμα τῷ Κάτωνος προελθόντος, ἀθρόοι προσπεσόντες ἐβόων, ἐβλασφήμουν, ἔβλαλλον ὡσεὶ φεύγειν ἀπὸ τῷ βήματος ἄπαντας, αὐτὸν δ' ἐκείνον ἐξωθέν-

¹ Deest 7° Junt. Ald. Crat.

² R. sic interpretatur: *Caionis orationes condonabat et transmittabat* (h. e. auferendas atque delendas permittebat) *credulitati suae, negavit, fieri posse, ut unquam Caesar attimum fidemque mutaret.*

³ Sic Duf. dari voluit deditque R. Vulgo προσερχ.

θένει τῶ πλήθει καὶ παραφερόμενον μόλις ἐπιλαβέσθαι τῶν ἐμβόλων. ἐνταῦθα καταστὰς ¹, τῶ μὲν ἰταμῶ καὶ θαρρῆνι τῆς ὄψεως εὐθύς ἐκράτησε τῆ θορύβῃ, καὶ τὴν κραυγὴν ἔπαυσεν· εἰπὼν δὲ τὰ πρέπουσα, καὶ μεθ' ἡσυχίας ἀπεθείς, παντάπασι διέλυσε τὴν ταραχὴν. ἐπαινέσης δὲ τῆς βελῆς αὐτὸν· Ἐγὼ δ', εἶπεν, ὑμᾶς ἐκ ἐπαινώ, κινδυνεύοντα στρατηγὸν ἐγκαταλιπόντας, καὶ μὴ προσαμύνοντας ². τῶν δὲ μετιόντων ἀρχὴν ἕκαστος ἀπὸ ῥω πάθει συνείχετο, φοβόμενος μὲν αὐτὸς δεκάξειν, φοβόμενος δ', ἐτέρω τῆτο πράξαντος, ἐκπεσεῖν τῆς ἀρχῆς. ἔδοξεν ἔν αὐτοῖς, εἰς ταῦτό συνελθῆσι, παραβαλέσθαι δραχμῶν ἕκαστον ἀργυρία ³ δέκα δύο ἡμισυ μυριάδας, εἶτα μετιέναι τὴν ἀρχὴν πάντας ὀρθῶς καὶ δικαίως· τὸν δὲ παραβάντα, καὶ χρησάμενον δεκάσμιον, ἐπέσει τῶ ἀργυρία. ταῦτα ὁμολογήσαντες, αἰρῆναι Φύλακα καὶ βραβευτὴν καὶ μάρτυρα τὸν Κάτωνα, καὶ χρήματα φέροντες ἐκεῖνα προσετίθεντο ⁴. καὶ τὰς συνθήκας ἐγράψαντο πρὸς ἐκεῖνον, ἀντὶ τῶν χρημάτων ἐγγυητὰς λαβόντα, τὰ δὲ χρήματα μὴ δεξάμενον. ὡς δ' ἦεν ἡ κυρία τῆς ἀναδείξεως, παραστὰς ὁ Κάτων τῶ βραβεύοντι δημάρχῳ, καὶ παραφυλάξας τὴν ψῆφον, ἕνα τῶν παραβαλομένων ⁵ ἀπέφηνε κακουργῆντα, καὶ προσέταξεν ἀποδῆναι τοῖς ἄλλοις τὸ ἀργύριον. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ἐπαινέσαντες αὐτῶ τὴν ὀρθότητα καὶ θαυμάσαντες, ἀνεῖλον τὸ πρόστιμον, ὡς ἰκανὴν δίκην ἔχοντες παρὰ τῶ ἀδικήσαντος· τὰς δ' ἄλλας ἐλύπησεν ὁ Κάτων, καὶ

φθό-

¹ Sic R. dedit de suo pro vulg. ἀναστὰς — ibi stans. V. & Anon. ἐνταῦθεν pro ἐνταῦθα.

² Junt. προσαμύναντας.

³ aut δραχμῶν, aut ἀργυρία delendum censet R. cum utrumque idem dicat, nullaeque drachmae aureae fuerint.

⁴ Sic R. de suo dedit pro vulg. προστίθ. Anon. & Steph. παρετίθεντο, quod probavit Br.

⁵ Sic R. de suo dedit pro vulg. παραβηδ. Mavult tamen συμβαλομένων, unum eorum, qui nummos contulissent.

Φρόνον ἔχεν ἀπὸ τάτης πλειῖτον, ὡς βελῆς καὶ δικαστη-
 ρία¹ καὶ ἀρχόντων δύναμιν αὐτῷ περιποιησάμενος. ἀδε-
 μιᾶς γὰρ ἀρετῆς δόξα καὶ πίσις ἐπιφθόνος ποιεῖ μᾶλ-
 λον, ἢ τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καὶ δύνამις αὐτῇ καὶ πί-
 σις ἔπεται μάλιστα παρὰ τῶν ποικίλων. ἔ γὰρ τιμῶσι
 μόνον, ὡς τὰς ἀνδρείας, ἐδὲ θαυμάζεσιν, ὡς τὰς Φρο-
 νίμιας, ἀλλὰ καὶ Φιλῆσι τὰς δικαίας, καὶ θαρρῶσιν αὐ-
 τοῖς καὶ πειθεύουσιν. ἐκείνων δὲ τὰς μὲν φοβῶνται, τοῖς
 δ' ἀπιστοῦσι· πρὸς δὲ τέτοις, ἐκείνας μὲν οἶοναι φύσει
 μᾶλλον, ἢ τῷ βέλεσθαι, διαφέρειν². ἀνδρείαν καὶ Φρό-
 νησιν, τὴν μὲν ὀξύτητα τινὰ, τὴν δ' εὐρωσίαν ψυχῆς
 τιθέμενοι. τῆ δικαίᾳ δ' ὑπάρχοντος εὐθὺς τῷ εἶναι βε-
 λομένῳ³, μάλιστα τὴν ἀδικίαν ὡς κακίαν ἀπροφάσιτον αἰ-
 χύνονται.

XLV. Διὸ καὶ τῷ Κάτῳ πάντες οἱ μεγάλοι
 προσεπολέμην, ὡς ἐλεγχομένοι. Πομπήιος δὲ καὶ κα-
 τάλυσιν τῆς ἐαυτῆ δύναμειος τὴν ἐκείνη δόξαν ἠγάμε-
 νος, ἀεὶ τινὰς προσέβαλλεν⁴ αὐτῷ λοιδορησομένους· ὧν
 καὶ Κλώδιος ἦν ὁ δημαγωγὸς, αὐθις ὡς⁵ Πομπήιον
 καταβρῦεις, καὶ καταβρῶν τῆ Κάτωνος, ὡς ποτὶ μὲν
 ἐν Κύπρῳ χρήματα νοσφισαμένους, Πομπήιῳ δὲ πολε-
 μῆντος, ἀπαξιώσαντι γάμον αὐτῆ θυγατρὸς. ὁ δὲ Κά-
 των ἔλεγεν, ὅτι χρήματα μὲν ἐν Κύπρῳ τοσαῦτα τῇ
 πόλει

1 In quibusdam legit H. Steph. δικαστηρίων. Sic & V.

2 Subandi ἄλλων, praeslare aliis. R.

3 R. sic dedit de suo. Vulgo sine artic. ἦν ante δικ. item
 εἶναι τῷ βελομένῳ. Idem est ac ἦν δὲ δικαιοσύνης εὐθὺς ὑπαρ-
 χέσης παντὶ τῷ βελομένῳ εἶναι δικαίος — *justitia autem cum
 statim, sine ulla opera & arte, suppetat unicuique, qui velit
 justus esse, nullius alius rei magis movetur homines pudore,
 quam injustitiae, quippe quam vitiositatem habent, praesertim
 nullo excusabilem.* Anon. δικαίῳ pro δικαίᾳ.

4 Mos. Duf. melius censet προέβαλλον.

5 Sic R. dedit de suo pro vulg. εἶς. Idem valet ac πρὸς.
 Pro καταβρῦεις Duf. maluit ὑποβρῦεις, quod exhibent V. &
 Steph. codd.

πόλει συναγάγοι, μήτε ἵππου ἕνα, μήτε στρατιώτην λαβῶν, ὅσα Πομπήϊος ἐκ πολέμων τσοκίων καὶ Θριάμβων, τὴν οἰκωμένην κυκήσας, ἐκ ἀνήνευκε· κηδεσὴν δὲ κηδέποτε προελέθει Πομπήϊου, ἐκ ἀνάξιον ἠγάμενος, ἀλλ' ὁρῶν τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ διαφορὰν. Αὐτὸς μὲν γὰρ, ἔφη, δίδομένης μοι μετὰ τὴν στρατηγίαν ἐπαρχίας, ἀπέστην· ἄτος δὲ τὰς μὲν ἔχει λαβῶν, τὰς δὲ δίδωσιν ἑτέροις. νυνὶ δὲ καὶ τέλος ¹ ἑξακιοχιλίων ὀπλιτῶν δύναμιν Καίσαρι κέχρηκεν εἰς Γαλατίαν, ἃ ἔτ' ἐπεινος ἤτησε παρ' ὑμῶν, ἕτε ἄτος ἔδωκε μεθ' ὑμῶν, ἀλλὰ ἐμείς τηλικαῦται, καὶ ὄπλα, καὶ ἵπποι, χάριτες εἰσὶν ἰδιωτῶν καὶ ἀντιδόσεις. καλέμενος δ' αὐτοκράτωρ καὶ στρατηγός, ἄλλοις τὰ στρατεύματα καὶ τὰς ἐπαρχίας παραδέδωκεν· αὐτὸς δὲ τῇ πόλει παρακάθηται, εἴσεις ἀγανοδετῶν ἐν ² ταῖς παραγγελίαις, καὶ θορύβος μηχανώμενος, ἐξ ὧν ἐλέληθε δι' ἀναρχίας μοναρχίαν ἑαυτῷ μνησευόμενος.

XLVI. Οὕτως μὲν ἡμίνατο τὸν Πομπήϊον. ἦν δὲ Μάρκος Φαώνιος ἐταῖρος αὐτῷ ³ καὶ ζήλωτης, οἷος ὁ Φαληρεὺς Ἀπολλόδαρος ἰσορεῖται περὶ Σωκράτην γενέσθαι τὸν παλαιὸν, ἐμπειρῆς καὶ παρακεκνημένος ⁴ πρὸς τὸν λόγον, ἐσχέδην, ἔδδ' πρῶτος, ἀλλ' ἄκρατον αὐτῷ καθ' ἀψύχμενος ⁵, ὡς οἱ πάροινοι, καὶ μανικώτερον. ἄτος

ἀγο-

¹ R. γέλος pro substantivo habet, *legisumem* significante, deest autem δύναμις, ut scholium illius vocabuli, & pro seq. ἃ legi vult ὁ.

² deest ἐν Juntinae.

³ Catonis puta.

⁴ V. καὶ ἐξιστάμενος. Id. pro seq. ἔσχέδην dat ἢ σύνεγγως. R. docente πρὸς τὸν λόγον designat sectam stoicam, & παρακεκνημένος idem valet atque παρακεκνημένος, & ad πρὸς τὸν λ. subaud. ὃν ἐζήλωκε Κάτων. — ardente atque propemodum furioso impetu ablatas ad sectae stoicae studium.

⁵ Hanc lectionem R. e Junt. revocavit. Vulgo καθ' ἀψύχμενον. Idem ἄκρατον accipit adverbialiter pro ἀκράτως, & αὐτῷ

ἀγορανομίαν μετιῶν ἤτῳτο, συμπαραὼν δ' ὁ Κάτων προσέχε ταῖς δέλτοις μιᾷ χειρὶ γεγραμμέναις· καὶ τὴν καικρυγίαν ἐξελέγξας, τότε μὲν ἐπιπλήσει δημάρχων ἔλυσε ¹ τὴν ἀνάδειξιν· ὕπερον δὲ τῷ Φαωνίᾳ κατασαθέντος ἀγορανόμου, τὰ τ' ἄλλα τῆς ἀρχῆς ² ἐπεμελεῖτο, καὶ τὰς θεὰς διεῖπεν ἐν τῷ θεάτρῳ ³, διδῶς καὶ τοῖς θυμηλικοῖς σεφάνους μὲν ἔχρυσός, ἄλλ', ὡσπερ ἐν Ὀλυμπίᾳ, κοτύων· δῶρα δ' ἀντὶ τῶν πολυτελῶν, τοῖς μὲν Ἑλλήσι τεύτλα καὶ θρίδακας, καὶ ἱαφανίδας καὶ ἀπίκας· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις οἶνκ κεράμια, καὶ κρέα ὕεια, καὶ σῦκα, καὶ σικύκας ⁴, καὶ ξύλων ἀγκαλιδῶν τὴν εὐτέλειαν οἱ μὲν ἐγέλων, οἱ δ' ἠδῶντο ⁵, τῷ Κάτωνος τὸ αὐσηρὸν καὶ κατεσυμμένον ὀρῶντες, ἡσυχῇ μεταβάλλον ⁶ εἰς διάχυσιν. τέλος δ' ὁ Φαώνιος, εἰς τὸν ὄχλον ἐμβαλὼν ἑαυτὸν, καὶ καθεζόμενος ἐν τοῖς θεαταῖς, ἐκρότει τὸν Κάτωνα, καὶ διδόναι ⁷ τοῖς εὐημερῆσι καὶ τιμᾶν ἐβόα, καὶ συμπαραεκάλει τὰς θεατὰς ⁸, ὡς ἐκείνῳ τὴν ἐξουσίαν παραδεδωκώς. ἐν δὲ τῷ

ἐτέρῳ

refert ad Pompejum. Dedit etiam de suo ὡς οἱ πύροινοι pro vulg. ὡς πύροινον, relicto *μανικιώτερον*, quod cohaeret cum ἀκρατον adverbialiter, quasi dixisset: Φαώνιος καθεζήσατο τῷ Πομπηίᾳ ἀκράτως καὶ *μανικιωτέρως*, ὡς οἱ πύροινοι. V. & Anon. ὡσπερ οἶνον. Mos. Duf. retento καθεζόμενον leg. fusp. ὡς παροῖνα καὶ *μανικιωτέρως*.

1 V. e Junt. ἔλυσε.

2 Sic ex Junt. R. reposuit, Steph. V. & Anon. censentientibus, pro vulg. κρητῆς.

3 Favonii puta, uti infra Curionis, collegae, theatrum commemoratur. Praepos. ἐν, quae vulgo deest, R. dedit cum Anon. & V.

4 Sic scribi voluit Duf. & dedit R. Vulgo σικύκας.

5 Anon. ἠδοντο, quod Br. probavit.

6 Sic cum Anon. dari voluit Br. deditque R. Vulgo μεταβάλλον.

7 scil. τὰ ἄλλα — distribuere praemia victoriae certatoribus iis, qui rem egregie gessissent. R.

8 scil. βοᾶν. R. Dacer. voluit τοῖς θεαταῖς, quod Br. probat,

ἐτέρῳ θεάτρῳ Κερίων ¹, ὁ Φαωνίς συνάρχων, ἐχορήγει πολυτελῶς· ἀλλ' ἐκείνον ἀπολιπόντες οἱ ἄνθρωποι, μετέβαινον ἐνταῦθα, καὶ συνέπαιζον προθύμως ὑποκρινομένῳ τῷ Φαωνίῳ τὸν ἰδιώτην ², καὶ τῷ Κάτανι τὸν ἀγανοθέτην. ἐπραττε δὲ ταῦτα, διασύρων τὸ πρᾶγμα, καὶ διδάσκων, ὅτι παίζοντα δεῖ τῇ παιδιᾷ χρῆσθαι, καὶ χάριτι παραπέμπειν ἀτύφῳ μᾶλλον, ἢ παρασκευαῖς καὶ πολυτελείαις ³, εἰς τὰ μηδενὸς ἄξια Φροντίδας μεγάλας καὶ σπευδὰς κατατιθέμενον.

XLVII. Ἐπεὶ δὲ, Σπιπίωνος καὶ Ὑψαίης καὶ Μίλωνος ὑπατεῖαν μετερχομένων ⁴, ἔ μόνον ἐκείνοις τοῖς συντρόφοις ἤδη καὶ συμπολιτευομένοις ἀδικήμασι, δωροδοκίαις καὶ δεκασμοῖς, ἀλλ' ἀντικρυς δι' ὄπλων καὶ Φόρων εἰς ἐμφύλιον πόλεμον ὠθεμέναν τόλμη καὶ ἀπονοίξαι, Πομπηίου τινὲς ἤξιεν ἐπιστῆναι ταῖς ἀρχαιρεσίαις· τὸ μὲν πρῶτον ἀντεῖπεν ὁ Κάταν, ἔ τοῖς νόμοις ἐκ Πομπηίης Φάμενος, ἀλλ' ἐκ τῶν νόμων Πομπηίῳ δεῖν ὑπάρχειν τὴν ἀσφάλειαν. ὡς δὲ, πολὺν χρόνον ἀναρχίας ἔσσης, καὶ τριῶν στρατοπέδων τὴν ἀγορὰν ὀσημέραι περιεχόντων ⁵, ὀλίγον ἀπέλειπεν ἀνεπίχρετον γεγονέναι τὸ κακόν, ἔγνω τὰ πράγματα πρὸ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης εἰς Πομπηίον ἐκκασίῳ ⁶ χάριτι τῆς βελῆς περιστῆσαι, καὶ τῷ μετριωτάτῳ τῶν παρανομημάτων χρησάμενος ἰά-

G 2

ματι

bat, & Kind sequitur, vertens: und schrieb, dass er sowohl die Schauspieler, die ihre Rollen gut spielten, als die Zuschauer beschenken sollte. Schirach prorsus omittit: er solle die Schauspieler, die sich gut hielten, nach Gefallen belohnen.

¹ In edd. Stephanica prioribus extat *Δερίων*.

² Deest ἴδὸν ante h. v. Junt. Ald. Crat.

³ Deesse videtur R. post h. v. aliquis infinitivus, e. c. *σποβεῖσθαι* — aut, quod tamen durius censet, e praemissis subaudiendum *χρησθαι*.

⁴ Junt. sola *ῥεχομένων*.

⁵ R. quaerit, num *κατεχόντων*?

⁶ Teste H. Steph. etiam legitur *ἐκκασίως*.

ματι τῆς τῶν μεγίστων καταστάσεως ¹, τὴν μοναρχίαν ἐπαγαγέσθαι μᾶλλον, ἢ περιίδειν τὴν εἰς μοναρχίαν τελευτῶσαν. εἶπεν ἔν ἐν τῇ βελῆ γνώμην Βύβλος, ἂν οἰκείος Κάτωνος, ὡς χρὴ μόνον ἐλέσθαι Πομπηϊὸν ὑπατον· ἢ γὰρ ἕξειν κελῶς τὰ πράγματα, ἐκείνῃ καταστήσαντος, ἢ τῷ κρατίστῳ δελεύσειν ² τὴν πόλιν. ἀναστὰς δ' ὁ Κάτων, ἔδενός ἂν προσδοκῆσαντος, ἐπήνεσε τὴν γνώμην, καὶ συνεβέβησε, πᾶσαν ἀρχὴν ὡς ἀναρχίας κρείττονα· Πομπηϊὸν δὲ καὶ προσδοκῆν ἔρισα τοῖς παρῆσι χρήσεσθαι πράγμασι, καὶ φυλάξειν διαπισευθέντα τὴν πόλιν.

XLVIII. Οὕτω δ' ἀποδειχθεὶς ὑπάτος ὁ Πομπηϊός, ἐδεήθη τῷ Κάτωνος ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ πρόασειον. ἐλθὼν δὲ δεξιόμενος Φιλοφρόνως ἀσπασμοῖς καὶ δεξιώσεσι, καὶ χάριν ὁμολογήσας, παρεκάλει σύμβουλον αὐτῷ καὶ πρόεδρον ³ εἶναι τῆς ἀρχῆς. ὁ δὲ Κάτων ἀπεκρίνχτο, μήτε τὰ πρῶτα πρὸς ἀπέχθειαν εἰπεῖν Πομπηϊῶ, μήτε ταῦτα πρὸς χάριν, ἀλλ' ἐπὶ συμφέροντι πάντῃ τῆς πόλεως. ἰδίᾳ μὲν ἔν αὐτῷ παρακαλῆντι σύμβουλος ⁴ ἔσεισθαι, δημοσίᾳ δὲ, ἢ μὴ παρακαλῆται, πάντως ἔρεῖν τὸ Φαινόμενον. καὶ ταῦτ' ἐπραττεν, ὡς εἶπε. πρῶτον μὲν γὰρ ἐπὶ τὰς δεκάσαντας ἤδη τὸν δῆμον ἐπιτίμια καινὰ καὶ δίνας μεγάλας τῷ Πομπηϊῶ νομοθετῆντος, ἀμελεῖν ἐκέλευε ⁵ τῶν γεγονότων, καὶ προσέχειν τοῖς μέλλουσιν. ἔτε γὰρ, ὅπως εἴσεται τὰ προσημαρτημένα, ζητῆσιν

¹ R. haec vox vitio laborare videtur, sententia postulante καταφθίσεως, labis, corruptionis. Susp. idem, τῆς περὶ τῶν μεγίστων εἰσεως, contentionis de rebus summis.

² Junt. Ald. Crat. δελεύειν, & antea ἔξει; item infra χρεῖσθαι.

³ V. πρόεδρον. Sic Br. conjecit. Duf. mavult πρόσειδρον. R. vulgatam servandam censet, eique est latinismus — praesidium, tutamen, munimentum sui consulatus.

⁴ R. videtur deesse post h. v. πρίθυμος.

⁵ V. ἐκέλευσε.

τῆσιν ἰ ὀρίσαι ῥάδιον, ἔάν τε νεώτερα γράφῃται τῶν ἀδικημάτων ἐπιτίμια, δεινὰ πείσεσθαι τὰς, ὃν ² ἔ παρέβαινον, ἔτ' ἠδίκην νόμον, κατὰ τῶτον κολαζομένους. ἐπειτα, πολλῶν κρινομένων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ἐνίων δὲ καὶ φίλων τῷ Πομπηίᾳ καὶ οἰκείων, ὄρων αὐτὸν ἐνδιδύλα ἐν πολλοῖς καὶ καμπύλοισιν, ἐπέτιμα σφοδρῶς καὶ διήγειρεν ³. ἐπεὶ δὲ νόμῳ τὰς εἰωθότας λέγεσθαι περὶ τῶν κρινομένων ἐπαινεῖς αὐτὸς ἀφελῶν, Μεναιτῶ Πλάγκῳ ⁴ συγγράφας ἐπαινοῦ ἐπὶ τῆς δίκης ἔδωκεν, ἐπιχόμενος ὁ Κάτων τὰ ὦτα ταῖς χερσίν (ἔτυχε γὰρ διαμάζων) ἐκάλυεν ἀναγινώσκουσαι τὴν μαρτυρίαν. ὁ δὲ Πλάγκος ἀπέλεξε αὐτὸν ἐκ τῶν δικασῶν μετὰ τὰς λόγους, καὶ ἑδὲν ἤτρου ἤλω. καὶ ὅπως ἀπορὸν ἦν πρῶγμα καὶ δυσμεταχειρίσειν ὁ Κάτων τοῖς Φεύγασιν, μήτε βελομένοις αὐτὸν ἀπολιπεῖν δικασῆν, μήτ' ἀπολέγειν τολμῶσιν. ἤλωσαν γὰρ ἐκ ὀλίγοι, τῷ Κάτωνα ⁵ Φεύγειν δόξαντες ἔ θάρρειν τοῖς δικαίοις. ἐνίοις ⁶ δὲ καὶ πρῶφερων οἱ λοιδορῶντες, ὡς

G 3

ὄνειδος

1 R. sic dedit pro vulg. ζητεῖν de suo. Duf. susp. ζητῶν. H. Steph. locum hunc sic intelligendum censuit, ac si verba ita collocata essent ἄτε γὰρ ῥάδιον ὀρίσαι, ὅπερ σήσεται ζητεῖν γὰρ προσημαρτημένα, & ita scripsisse Plutarchum suspicatur γὼ γὰρ προσημ. ζητεῖν — quis futurus sit inquirendi in praeterita delicta finis? —

2 Ita cum Anon. R. dedit pro vulg. γῆτον ἐν. Pro πείσεσθαι etiam πείθεσθαι legi testatur H. Steph. E V. ita locus hic enotatur: πείθεσθαι vel πείσεσθαι γῆτῃ, οἱ παρέβαινον ἔτ' ἠδίκην νόμον κατὰ γῆτον. Junt. Ald. Crat. κατὰ γῆτο.

3 R. ad h. v. ita: *corruxit* vel *sublevavit*, ut regulam incurvatam, aut arundinem a vento prostratam. Dixerat enim modo καμπύλοισιν. Incurvati subriguntur, relevantur ad rectum statum.

4 Sic cum Anon. & Xyl. dedit R. pro vulg. Φλάγκῳ. Ita & infra. Pro seq. δίκης V. καταδίκης.

5 Sic cum V. R. dedit, Vulgo γὼν Κάτωνα. H. Steph. etiam legi γῶν Κάτωνα testatur, quae verba jungenda censet cum praecedentibus, ut sit pro ὑπὸ γῆ Κάτωνος. Mavult tamen γῶν γὼν Κάτ. i. e. διὰ γὼν γὼν K. Φ.

6 Sic cum V. & Anon. dari voluit Br. deditque R. Vulgo ἐνίοις.

ἔνειδος μέγα, το μὴ δέξασθαι κριτὴν Κάτωνα προτεινόμενον ¹.

XLIX. Ἐπεὶ δὲ, Καίσαρος αὐτῷ ² μὲν ἐμπεφυκότος τοῖς στρατεύμασιν ἐν Γαλατία, καὶ τῶν ὅπλων ἐχομένε, δύοις δὲ καὶ χρήμασι καὶ φίλοις μάλιστα πρὸς τὴν ἐν τῇ πόλει χρωμένε δύναμιν, ἤδη μὲν αἱ Κάτωνος προαγορεύσεις ἀνέφερον ³ τὸν Πομπήϊον, ἐκ πολλῆς δὴ τῆς πρόθεν ἀπιστίας ὄνειροπολῶντα τὸ δεινόν. ἐπεὶ δ' ἦν ὄκνη καὶ μελλήσεως ἀτόλμη πρὸς τὸ κωλύειν καὶ ἐπιχειρεῖν ὑπόπλεως, ὠρμησεν ὁ Κάτων ὑπατεῖαν παραγγέλλειν, ὡς ἀφαιρησόμενος εὐθύς τὰ ὅπλα τῷ Καίσαρος, ἢ τὴν ἐπιβελὴν ἐξελέγξων. οἱ δ' ἀντιπαραγωγέταιρες αὐτῷ, χαριεῖτες μὲν ἦσαν ἀμφοτέροι, Σελπίσιος δὲ καὶ πολλὰ τῆς τῷ Κάτωνος ἐν τῇ πόλει δόξης τε καὶ δυνάμεως ἀπολελαυκῶς, ἔμέτριον ἔν ⁴ ἐδόκει πρᾶγμα ποιεῖν, ἂδ' εὐχάρισον· ἔ μὴν ὅ γε Κάτων ἐνεκάλει. Τί γὰρ, ἔφη, Θαυμασόν, εἰ, ὅ τις νομίζει τῶν ἀγαθῶν μέγισον, ἐτέρω μὴ παρήσι; πείσας δὲ τὴν βελὴν ψηφίσασθαι, τὰς μετιόντας τὴν ἀρχὴν αὐτὰς δεξιῶσαι τὸν δῆμον ⁵, δι' ἐτέρω δὲ μὴ δεῖσθαι, μὴδ' ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν περιούσιας, ἔτι μᾶλλον ἐξηγησίαινε ⁶

τὰς

1 Sic H. Steph. in aliquo cod. legi affirmat, & Mof. Duf. legendum censuit, deditque R. pro vulg. προτεινόμενοι.

2 R. ambigit, αὐτῷ fitne genitivus pronominis, an adverbium, *ibidem*, cujus interpretatio ἐν Γαλατία, ubi tum Caesar erat, subjicitur.

3 Sic V. & H. Steph. ex veterum exempl. auctoritate reposuit pro προφερον, quod in prioribus edd. erat. R. iudice, sententia postulat ἐπιτρον, *terrificant*. In seq. idem dedit δὴ de suo, pro vulg. ἤδη; mavult tamen legi ἐκ πολλῆς νῦν δὴ, *nunc tandem aliquando*. Pro προαγορ. V. προσαγορεύσεις.

4 R. susp. ἔ μέτριον μὲν ἔν.

5 plebem universam simul in concione congressam, non vitim quemque. R.

6 V. ἐξηγησίαινε. Post γὰρ ἀνθρ. R. deesse videtur *νεμεσῶντας*, aegre ferentes, stomachantes, vel ἀχθόμενες, vel tale quid.

της ανθρώπου· εἰ μὴ μόνον τὸ λαβεῖν μισθόν, ἀλλὰ καὶ τὸ δίδοναι χάριν, αὐτὸς ἀφηρημένος, ἀπορον καὶ ἄτιμον ὁμῶς τὸν δῆμον πεποίηκε. πρὸς δὲ τῷ μῆτ' αὐτὸς ἐντυχεῖν ὑπὲρ αὐτῶπιθανοῦ ὄν, ἀλλ' ἐν ἤθει τὸ τῷ βίῃ μᾶλλον ἀξίωμα βεβλόμενος φυλάσσειν, ἢ προσλαβεῖν τὸ τῆς ἀρχῆς, ποιόμενος ¹ τὰς δεξιώσεις, μῆτε τὰς φίλας ἐάσας, οἷς ὄχλος ἀλίσσεται καὶ θεραπεύεται, ποιεῖν, ἀπέτυχε τῆς ἀρχῆς.

L. Φέροντος δὲ τῶ πράγματος ἐκ αὐτοῖς μόνοις τοῖς ἀποτυχῆσιν, ἀλλὰ καὶ Φίλοις αὐτῶν καὶ οἰκείοις, σὺν αἰχύνῃ τινὶ κατήφειαν καὶ πένθος ἐφ' ἡμέρας πολλὰς, ἔτως ἤνεγκε ῥαθύμως τὸ συμβεβηκός, ὡς' ἀλειψάμενος μὲν ἐν τῷ πεδίῳ σφαιρίσαι, μετ' ἄρισον δὲ πάλιν, ὡσπερ εἴθιστο, καταβάς εἰς ἀγορὰν ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων, περιπατῆσαι μετὰ τῶν συνήθων. αἰτιάται δὲ Κικέρων, ὅτι, τῶν πραγμάτων ἀρχούτος τοιῶτα δεομένων, ἐκ ἐποίησατὸ σπαδὴν, ἐδ' ὑπῆλθεν ὁμιλίᾳ Φιλανδρώπῳ τὸν δῆμον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν ἐξέκαμε καὶ ἀπηγόρευε, καίτοι τὴν στρατηγίαν αὐτῷ ἐξ ὑπαρχῆς μετελθών. ἔλεγεν ἔν ὁ Κάτων, ὅτι τῆς μὲν στρατηγίας ἡ κατὰ γνώμην ἐξέπεσε τῶν πολλῶν, ἀλλὰ βιαθέντων, ἢ διαφθαρέντων· ἐν δὲ ταῖς ὑπατικάις ψήφοις μηδεμίᾳς κενεργίας γενομένης, ἔγνω καὶ τῷ δήμῳ προσκευρακῶς διὰ τὸν αὐτῶ ² τρόπον, ὃν ἔτε μεταθέσθαι

G 4

πρὸς

¹ R. docente, idem est ac διὰ τῶ ποιῶσαι, quam pvensationibus acquisitivum consulatus honorem vetustae vitae dignitati adjicere. Br. sasp. μὴ ποιόμενος. Laxius vertunt Kind & Schirach hunc locum. Ille: und sich lieber bey seinem Ansehen, das er sich durch seine Lebensart erworben hatte, behaupten, als es um des Consulats willen schmälern wollte. Hic: als daß er die Würde des Consulats hätte zu dieser Nachtheile sich verschaffen sollen.

² Sic cum Anon. R. dedit pro vulg. αὐτῶν.

πρὸς ἐτέρων χάριν, ἕτε χρώμενον, ὁμοίω¹ ἢ πάλιν ὁμοια παθεῖν, νῦν ἔχουτος ἀνδρός ἐσιν.

LI. Τῷ δὲ Καίσαρος ἐμβαλόντος εἰς ἔθνη μάχιμα, καὶ παραβόλως κρατησαύτος, Γερμανοῖς δὲ καὶ σπονδῶν γενομένων δοκεῖντος ἐπιθέσθαι καὶ καταβαλεῖν τριάκοντα μυριάδας, οἱ μὲν ἄλλοι τὸν δῆμον ἠξίουν εὐαγγέλια θύειν· ὁ δὲ Κάτων ἐκέλευεν ἐπιδιδόναι τὸν Καίσαρα τοῖς παρανομηθεῖσι, καὶ μὴ τρέπειν εἰς αὐτὰς, μὴδ' ἀναδέχεσθαι τὸ ἄγος εἰς τὴν πόλιν. Οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς, ἔφη, θύομεν², ὅτι τῆς τῷ στρατηγῷ μανίας καὶ ἀποισίας τὴν δόμην εἰς τὰς στρατιώτας ἐτρέψουσιν, ἀλλὰ φείδονται τῆς πάλευς. Ἐκ τῆς Καίσαρ ἐπιστολὴν γράψας ἀπέστειλεν εἰς τὴν σύγκλητον· ὡς δ' ἀνεγνώσθη βλασφημίας πολλὰς ἔχουσα καὶ κατηγορίας τῷ Κάτωνος, ἀναστὰς ἐκεῖνος, ἔχ' ὑπ' ὀργῆς, ἐδὲ Φιλονεκίας, ἀλλ' ὡσπερ ἐκ λογισμῶ καὶ παρασκευῆς, τὰ μὲν εἰς ἑαυτὸν ἐγγλήματα λοιδορῆσι καὶ σκώμμασιν ὅμοια καὶ παιδιάν τινα καὶ βωμολοχίαν τῷ Καίσαρος ἀπέδειξεν· ἀψάμενος δὲ τῶν ἐκείνου βελευμάτων ἀπ' ἀρχῆς, καὶ πᾶσαν αὐτῷ τὴν δόμοισιν, ὡσπερ ἐκ ἐχθρῶς, ἀλλὰ συνωμότης καὶ κοινῶς, ἐκκαλύψας, καὶ διδάξας, ὡς ἐ Βρετανῶν³, ἐδὲ Κελτῶν παῖδας, ἀλλ' ἐκεῖνον αὐτὸν, εἰ σωφρονῆσι, φοβητέον ἐσὶν αὐτοῖς, ἕτως ἐπέσχεψε καὶ παρώξυνεν, ὡς τῆς Φίλικς τῷ Καίσαρος μετανοεῖν, ὅτι τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνόντες ἐν τῇ βελῇ καιρὸν τῷ Κάτωνι λόγων δικαίων καὶ κατηγοριῶν ἀληθῶν πρέχον. ἐκυρώθη μὲν ἐν ἡδὲν, ἀλλ' ἐλέχθη μόνον, ὅτι καλῶς ἔχει διάδοχον Καίσαρι δοθῆναι.

Πομ-

¹ V. ὁμοίως. R. *supr.* μὴ πάλιν ὁμοια προσδοκᾶν παθεῖν, *non rursus eundem exspectare exitum, cum eodem agendi modo uiatis.* Kind satis audacter vertit: welche ein klager Mann nicht ändern würde, wenn er auch niemals ein öffentliches Amt bekommen sollte.

² R. *in* uult θύομεν, ut sit adhortantis oratio.

³ Amiot. & Dacer. Γερμανῶν legere iubent.

Πομπήϊον ἐξ ἴσθ τα ὄπλα κατατέθει, καὶ ἀποδέναι τὰς ἐπαρχίας, ἢ μηδὲ Καίσαρα, νῦν ἐπειὶνα βοῶν ὁ Κάτων, ἃ πρᾶλεγεν αὐτοῖς, ἦμειν, καὶ βιάζεσθαι τὸν ἀνθρώπον, ἀναφανδὸν ἤδη τῇ δυνάμει χρώμενον, ἦν ἔχεν ἐξαπατῶν καὶ Φευακίζων τὴν πόλιν, ἔξω μὲν ἔν τῷ ἐδὲν ἐπέβαινε, τῷ δὲ δήμῳ θέλωντος αἰεὶ τὸν Καίσαρα μέγιστον εἶναι, τὴν δὲ σύγκλητον εἶχε πειθομένην, καὶ Φοβημένην τὸν δῆμον.

LII. Ὡς δ' Ἀρίμινον κατελήθη, καὶ Καίσαρ κατηγγέλετο μετὰ στρατιᾶς ἐλαύνειν ἐπὶ τὴν πόλιν, ἐνταῦθα δὴ πάντες ἐπ' ἐκείνον ἀφεώρων, οἳ τε πολλοὶ, καὶ Πομπήϊος, ὡς μόνον μὲν ἐξ ἀρχῆς προαιδόμενον, πρῶτον δὲ Φανερώς προειπόντα τὴν Καίσαρος γνώμην. εἶπεν ἔν ὁ Κάτων· Ἄλλ' εἴ γ' οἷς ἐγὼ πρᾶλεγον αἰεὶ καὶ συνεβέλευον, ἐπειδὴ τις ὑμῶν, ἄνδρες, ἔτ' ἂν ἕνα ἐφοβεῖσθε νῦν, ἔτ' ἐν ἐνὶ τὰς ἐλπίδας εἴχετε. Πομπήϊος δ' εἰπόντος, μαντικώτερα μὲν εἰρήσθαι Κάτωνι, Φιλικώτερα δ' αὐτῷ πεπερχῆσθαι, συνεβέλευεν ὁ Κάτων ἐνὶ Πομπήϊῳ τὰ πράγματα τὴν σύγκλητον ἐγχειρίσαι· τῶν γὰρ αὐτῶν εἶναι, καὶ ποιεῖν τὰ μεγάλα κακὰ, καὶ παύειν. ὁ μὲν ἔν Πομπήϊος ἔτε δύναιμι ἔχων ἐτοίμην, ἔτε ἔς κατέλεγε, τότε προθύμως ὄρων, ἐξέλιπε τὴν Ῥώμην. ὁ δὲ Κάτων ἔπεσθαι καὶ συμφεύγειν ἐγνωκώς, τὸν μὲν νεώτερον υἱὸν εἰς Βρεττίας ὑπεξέδετο πρὸς Μενάτιον, τὸν δὲ πρεσβύτερον εἶχε σὺν ἑαυτῷ. τῆς δ' οἰκίας καὶ τῶν θυγατέρων κηδεμόνος² δεομένων, ἀνέλαβε πάλιν τὴν Μαρκίαν χηρεύεσθαι ἐπὶ χρήμασι πολλοῖς. ὁ γὰρ Ὀρτήσιος θυήσκων ἐπεινήν ἀπέλιπε κληρονόμον. εἰς ὃ δὴ μάλιςα λοιδορέμενος ὁ Καίσαρ τῷ Κάτωνι Φιλοπλετίαν προσφέρει³ καὶ μιθαρνήν ἐπὶ τῷ γάμῳ. Τί γὰρ ἔδει παραχωρεῖν δεόμενον γυναικός, ἢ

G 5

τί

1 Deest ἔν Junt.

2 V. κηδόμενος.

3 Br. legi vult προφέρει. Seq. lin. pro γυναικός V. γυναῖκα.

τί μὴ δεόμενον αὐθις ἀναλαμβάνειν; εἰ μὴ δέλεαρ ἐξ ἀρχῆς ὑφείθη τὸ γύναιον Ὀρτησίῳ, καὶ νέαν ἔχρησεν, ἵνα πλεσίαν ἀπολάβῃ. πρὸς μὲν ἔν ταῦτα μετρίως ἔχει τὸ Εὐριπίδειον ἐκεῖνο·

Πρῶτον μὲν ἔν τᾷ ῥήτ᾽ 1. ἐν ἀρρήτῃσι γὰρ

Τὴν σὴν νομίζω δειλίαν, ὦ Ἡράκλεις.

ὅμοιον γὰρ ἔστι τῷ Ἡρακλεῖ 2 μαλακίαν ἀνειδίξειν, καὶ κατηγορεῖν αἰχροκέρδειαν Κάτωνος. εἰ δ' ἄλλη πη 3 μὴ καλῶς πέπρακται περὶ τὸν γάμον, ἐπισκεπήσαν. ἐγγυησάμενος γὰρ 4 τὴν Μαρκίαν ὁ Κάτων, καὶ τὸν οἶκον ἐπιστρέψας ἐκείνη, καὶ τὰς θυγατέρας, αὐτὸς ἐδίωκε Πομπήϊον.

LIII. Ἄπ' ἐκείνης δὲ λέγεται τῆς ἡμέρας μήτε κεφαλὴν ἔτι κείρασθαι, μήτε γένεια, μήτε σέφανον ἐπίθεσθαι, πένθος δὲ καὶ κατηφείας καὶ βαρύτητος ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς τῆς πατρίδος ἐν χῆμα, νικῶντων ὁμοίως καὶ νικημένων, ἄχρι τελευτῆς διαφυλάξαι. τότε δὲ κλήρω λαχὼν Σικελίαν, διέβη μὲν εἰς Συρακῆσας· πυθόμενος δ', Ἀσίνιον Πολλίωνα παρὰ τῶν πολεμίων ἀφῆχθαι μετὰ δυνάμεως εἰς Μεσσήνην 5, ἔπεμψε λόγον ἀπαιτῶν παρ' αὐτῷ τῆς διαβάσεως. ἀνταπαιτηθεὶς δὲ λόγον ὑπ' ἐκείνης τῆς τῶν πραγμάτων μεταβολῆς, καὶ Πομπήϊον ἀκίσεως ἐκλελοιπότα παντελῶς Ἰταλίαν ἐν Δυρραχίῳ στρατοπεδεύειν, πολὺν ἔφη περὶ τὰ θεῖα πλάνου 6 εἶναι

1 Sic cum Anon, dandum censuit Mos. Duf. deditque R. pro vulg. πρῶτα μὲν ἔν τὰ ῥήτ᾽. Jam de τᾷ ῥήτ᾽ monuerunt Xyl. & Dacer. Locus est apud Euripid. in Herc. fur. v. 174. sq.

2 Anon. τὸ Ἡρακλεῖ, quod probat Duf.

3 Scriptum est in prioribus edd. ἄλλη πη. Hinc V. ἄλλη πη, quod Br. recepit.

4 Mos. Duf. legi vult γῆν aut γε.

5 Scribendum monet Duf. Μεσσήνην.

6 Teste H. Steph. etiam legitur πολλὴν — πλάνην. In Junt. πολλὴν — πλάνον. Saepius autem in ea η cum υ permutatum reperitur.

εἶναι καὶ ἀσάφειαν, εἰ Πομπήϊον, ἐν οἷς ὑγιᾶς ἠδὲν, ἠδὲ δίκαιον ἔπραττεν, ἀτήρητον γενόμενον, νῦν, ὅτε τὴν πατρίδα βέλεται σώζειν, καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπερμάχεται, προλέλοιπε τὸ εὐτυχεῖν. Ἀσίνοιον μὲν ἔν ἔφη δυνατὸς εἶναι Σικελίας ἐμβαλεῖν, ἄλλης δὲ μειζούσης ἐπερχομένης ¹ δυνάμεως, ἢ βέλεσθαι τὴν νῆσον ἐν ² πολέμῳ ἀπολέσθαι. χωρεῖν δὲ πρὸς τὸ κρατῆν καὶ σώζεσθαι παραινέσας τοῖς ³ Συρακυσίοις ἐξέπλευσεν. ἀφικόμενος δὲ πρὸς Πομπήϊον, αἰεὶ μὲν εἶχετο μῶς γνώμης, χρονοτριβεῖν τὸν πόλεμον· ἐλπίζων διαλύσεις, καὶ μὴ βεβλόμενος ἐν ἀγῶνι χεῖρω γενομένην τὴν πόλιν αὐτὴν ὑφ' αὐτῆς παθεῖν τὰ ἔχιστα σιδήρῳ διακριθεῖσαν. ἄλλα δὲ τῶν ἀδελφῶν Πομπήϊον ἔπεισε καὶ τὰς συνέδρους ψηφίσασθαι, μήτε πόλιν ὑπήκουον Ῥωμαίων διαρπάζειν, μήτ' ἄνδρα Ῥωμαῖον ἔξω παρατάξεως ἀναιρεῖν· καὶ δόξαν ἤνεγκε, καὶ προσηγάγετο πολλὰς τῆ Πομπήϊου μερίδι, τὴν ἐπιεικείαν αὐτῆ καὶ τὸ ἡμέρον ἀσπασαμένους.

LIV. Ἐκπεμφθεῖς δ' εἰς Ἀσίαν, ὡς τοῖς ἐκεῖ ⁴ συνάγασι πλοῖα καὶ στρατιὰν ὠφέλιμος γένοιτο, Σερβιλίαν ἐπηγάγετο, τὴν ἀδελφὴν ⁵, καὶ τὸ Λευκᾶδος παιδίου ἐξ ἐκείνης γεγονός. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ χηρεῦσα, καὶ πολὺ τῶν εἰς τὸ ἀκόλασον αὐτῆς διαβολῶν ἀφείλεν, ὑποδῦσα τὴν ὑπὸ Κάτωνι Φρερᾶν καὶ πλάνην καὶ δίκαιαν ἐκσίως. ἀλλ' ὅ γε Καῖσαρ ἠδὲ τῶν ἐπ' ἐκείνῃ βλασφημιῶν τῆ Κάτωνος ἐφείσατο. πρὸς μὲν ἔν
τὰλλα

¹ Sic cum Junt. dedit R. pro vulg. ἐπερχομένης.

² aut delendum censet R. hanc praepositionem, aut legendum ἐμφυλίῳ πολέμῳ. Pro seq. ἀπολέσθαι Junt. & Crat. ἀπόδιδται.

³ Sic R. de suo cum artic. dedit, qui vulgo abest, ductus quodammodo a Juntina, quae habet παραινέσας δὲ Συρ.

⁴ Subaud. φίλοις καὶ ὑπηρέταις Πομπήϊου, vel στρατηγοῖς. R.

⁵ Sic cum Anon. & V. reponendum censuit Duf. deditque R. Vulgo ἀδελφιστῆν. Artic. Idem e Junt. restituit.

τᾶλλα τῆ Κάτωνος ἑδέν, ὡς ἔοικεν, ἐδεήθησαν οἱ Πομπηία στρατηγοί. Ῥοδίος δὲ πείθει ¹ προσαγαγόμενος, καὶ τὴν Σερβιλίαν αὐτόθι καὶ τὸ παιδίον ἀπολιπών, ἐπανῆλθε πρὸς Πομπήϊον, ἥδη πεζικῆς τε λαμπρᾶς καὶ ναυτικῆς δυνάμεως περὶ αὐτὸν ἔσης. ἔνθα δὲ ² καὶ μάλισα τῆς γνώμης κατὰ Φωρος ἔδοξε γεγρονέται Πομπήϊος. ὤρμησε μὲν γὰρ ἐγχειρίσθαι τῷ Κάτωνι τὴν τῶν νεῶν ἡγεμονίαν. ἦσαν δὲ πεντακοσίων μὲν ἦν ἐλάττω αἱ μάχιμοι, λιβυρρικὰ δὲ καὶ κατασκοπικὰ καὶ ἄφρακτα παμπληθῆ. ταχὺ δ' ἐννοήσας, ἣ διδάχθεις ὑπὸ τῶν Φίλων, ὡς ἔν ἐσι ³ κεφάλαιον Κάτωνι πάσης πολιτείας ⁴, ἐλευθερῶσαι τὴν πατρίδα, καὶ γεννηταὶ κύριος τηλικαύτης δυνάμεως, ἧς ἂν ἡμέρας καταγωνίσανται Καίσαρα, τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἀξιώσει καὶ Πομπήϊον τὰ ὄπλα καταθέσθαι, καὶ τοῖς νόμοις ἔπεσθαι, μετέγνω, καίπερ ἥδη διειλεγμένος αὐτῷ, καὶ Βύβλον ἀπέδειξε ναύαρχον. ἔμην ἕθετό γε παρὰ τῆτο τῆς προθυμίας τῆ Κάτωνος ἀμβλυτέρας· ἀλλὰ καὶ λέγεται πρὸς τινα μάχην πρὸ τῆ Δυρράχιας, αὐτῆ τε Πομπηία παροσμῶντος τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἡγεμόνων εἰπεῖν τι καὶ πράτρεψαθαι κελεύοντος, ἀργῶς καὶ σιωπῇ τῆς στρατιώτας ἀκέειν. Κάτωνος δὲ μετὰ πάντας, ὅσα καιρὸν εἶχε τῶν ἀπὸ Φιλοσοφίας ἀκέειν, λεγομένων ⁵ περὶ ἐλευθερίας

καὶ

1 Br. mavult πειθοῖ cum Anon. In Junt. πείθοι.

2 Ex Ald. & Junt. sese hanc lectionem revocasse, R. monet pro vulg. ἔνθα δὲ. Sic non nisi in Bry. extat.

3 Sic reposuit H. Steph. pro ἐνεσι, quod antea dabatur.

4 Anon. δεσποτείας, quod probandum videtur, si πάσ. δεσπ. ad sequentia transferres. Quae constructio antea extitit, cum comma ante πάσης daretur. R. dedit comma post πολιτείας.

5 R. monente, constructio haec est: ὅσα ἀκέειν τῶν ἀπὸ Φιλοσοφίας λεγόμενα (sic legi mavult) καιρὸν εἶχε, i. e. εὐκαιρεν ἦν, quae nempe e philosophia petita, milites audire oportunitate erat — aut: ὅσα ἀκέειν καιρὸν εἶχε τῶν ὑπὸ Φιλοσόφων λεγομένων περὶ ἐλευθερίας — quae milites in ejusmodi tempo-

καὶ ἀρετῆς καὶ θανάτου καὶ δόξης διελευθέρως αὐτοπαθῶς, καὶ τελευτῶντα τρέψαντος τὸν λόγον εἰς θεῶν ἀνάκλησιν, ὡς παρόντων καὶ ἐφορώντων τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶνα, τηλικῶτον ἀλαλαγμὸν γενέσθαι καὶ τοσῶτον κίνημα τῆς στρατιᾶς ἐπαρθείσης, ὥστε πάντας ἐλπίδων μετὰς ἐπὶ τὸν κίνδυνον ὀρμῆσαι τὰς ἡγεμόνας. τρεψαμένων δὲ καὶ κρατησάντων ἀφείλετο τὴν παντελῆ νίκην ὁ Καίσαρος δαίμων, τῇ Πομπηίᾳ ¹ χρησάμενος εὐλαβείᾳ καὶ ἀπιστίᾳ περὶ τὸ εὐτύχημα. ταῦτα μὲν ἔν ἐν τοῖς περὶ Πομπηίᾳ γέγραπται. χαϊρόντων δὲ πάντων καὶ μεγαλυνόντων τὸ ἔργον, ὁ Κάτων ἀπεδέκρυε τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ὀλέθριον καὶ κακοδαίμονα Φιλαρχίαν ὠδύρετο, πολλὰς καὶ ἀγαθὰς ὁρῶν πολίτας ὑπ' ἀλλήλων πεπληκῶτας.

LV. Ἐπεὶ δὲ Καίσαρα διώνων Πομπηίος εἰς Θεσσαλίαν ἀνεξεύγνυε, πολλὰ καταλιπὼν περὶ Δυρράχιον ἔπλα [καὶ χρήματα ²], καὶ σώματα συγγενῆ καὶ οἰκεῖα, πάντων ἀπέδειξεν ἡγεμόνα καὶ Φύλακα τὸν Κάτωνα, πεντεκαίδεκα σπείρας ἔχοντα στρατιωτῶν, διὰ πλείν ³ ἄμα καὶ φόβον τῷ ἀνδρὶ. ἡτλωμένῳ μὲν γὰρ πάντων εἶναι ⁴ βεβαιότατον ἐνόμιζεν· εἰ δὲ νικῶν, μὴ ἐπιτρέψειν παρόντα χρήσασθαι τοῖς πράγμασιν, ὡς προήρηται ⁵. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἀπερῶν-
Φησαν

te conveniebat audire de scitis, quae a philosophis disputantur, vel agitantur de libertate; nisi a πό φιλοσοφίας idem esse arbitreris, atque ἀπό φιλοσόφων.

¹ Vulgo sec. Steph. ἡ ἡ Πομπ. R. ἡ exprunxit auctoritate Juntinae, cui consentit Ald. & Crat.

² Haec duo vocabula, quae H. Steph. adposuit, a Junt. Ald. Crat. omīssa R. uncis inclusit.

³ Sic R. dedit e Br. conjectura pro vulg. δι' ἀπιστίαν.

⁴ Ad ἡτλωμένῳ subaud. ἑαυτῷ, sibi, Pompejo; ad εἶναι, θεῶν, Catonem. R.

⁵ Sic R. dedit e Mosis Duf. conjectura pro προείρηται, quod est in Junt. Ald. Crat. vel προείρηται, quod est in Steph. reliquisque.

Φησαν ¹ ἐν Δυρραχίῳ μετὰ Κάτωνος. γενομένης δὲ τῆς κατὰ Φάρσαλον ἡτῆς, ἕτως ἔση τοῖς λογισμοῖς ὁ Κάτων, ὡς, εἰ μὲν τεθνήκοι Πομπήϊος, εἰς Ἰταλίαν τὰς σὺν αὐτῷ περαιώσων, αὐτὸς δὲ προσωτάτω τῆς τυραννίδος ἐπὶ Φυγῇ βιωσόμενος· εἰ δὲ σώζοιτο, πάντως ἐκεῖνῳ διαφυλάξων τὴν δύναμιν. ἕτω δὲ διαβαλὼν εἰς Κέρκυραν, ἕπε τὸ ναυτικὸν ἦν, ἐξίστατο μὲν Κικέρωνι τῆς ἀρχῆς, ὡς ὑπατικῷ στρατηγικός· ἐ δεξαμένῳ δὲ Κικέρωνος, ἀλλ' ἀπέραυτος εἰς Ἰταλίαν, ἰδὼν τὸν Πομπήϊον ² ὑπ' αὐθαδείας καὶ Φρονήματος ἀκαίρως βεβλόμενον κολάζειν τὰς ἀποπλέοντας, πρῶτῳ ³ δὲ μέλλοντι τῷ Κικέρωνι προσφέρειν τὰς χεῖρας, ἐκθάρτησεν ἰδίῃ καὶ κατεπράυνεν ὥστε τὸν Κικέρωνα περισῶσαι σαφῶς ἐκ θανάτου, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄλκιαν παρασχεῖν.

LVI. Τεκμαιρόμενος δὲ, Πομπήϊον Μάγνον εἰς Αἴγυπτον, ἢ Λιβύην, διεκπεσεῖσθαι, καὶ σπεύδων πρὸς ἐκεῖνον, ἀνήχθη μὲν ἔχων ἅπαντας, ἔπλει δὲ, πρῶτον ἀπίενοι ⁴ διδῶς καὶ ὑπολείπεσθαι τὰς ἐπὶ προθύμως συστρατευομένους. ἀψάμενος δὲ Λιβύης καὶ παραπλέων ἐντυγχάνει Σέξιῳ, τῷ νεωτέρῳ τῶν Πομπήϊε παιδῶν, ἀγγέλλοντι τὴν ἐπ' Αἰγύπτῃ τῆ πατρὸς ⁵ τελευτήν. πάντες μὲν ἐν βαρέως ἠνεγκαν, ἑδείς δὲ μετὰ Πομπήϊον ἡξίς, Κάτωνος παρόντος, ἐδ' ἀκείνῳ ἄλλον ἡγεμόνα ⁶. διὸ καὶ Κάτων αἰδέμενος καὶ οὐκίτερων ἀνδρῶν ἀγαθῶς καὶ πίσεως δεδωκότας πείραν ἐπὶ ξένης ἐρήμῃς
καὶ

1 Duf. mavult aut ἐπεβρίθησαν, aut ὑπελείφθησαν.

2 Bryano videtur vox νέον hic excidisse, alibi addita, cum de hoc Pompeji filio fermo est.

3 Sic cum V. & Anon. dari voluit Duf. deditque R. Vulgo πρῶτον.

4 Sic R. dedit de suo pro vulg. ἀπίενας.

5 H. Steph. monet, in Ald. pro πατρὸς scriptum esse πρεσβύτερος, quod & habet Crat. — ex ignorance scripturae compendiariae πρὸς, quae quoque in Junt. spectatur.

6 R. quaerit, num ἄλλος ἡγεμόνος?

καὶ ἀπόρως ἀπολιπεῖν, ὑπέστη τε τὴν ἀρχὴν, καὶ παρ-
 ἤλθεν εἰς Κυρήνην. ἐδέξαυτο γὰρ ἐκεῖνον, ὀλίγαις ἡμέ-
 ραις ἔμπροσθεν ἀποκλείσαντες Λαβηρόν. ἐνταῦθα πυν-
 θανόμενος, Σικιπώνα, τὸν Πομπηίᾳ πενθερόν, ὑπὸ
 Ἰόβα τῷ βασιλέως ἀνειλῆφθαι, καὶ Οὔαρον Ἄτλιον ¹,
 ὃς ἦν ὑπὸ Πομπηίᾳ Λιβύης ἀποδεδειγμένος ἡγεμῶν,
 εἶναι σὺν αὐτοῖς μετὰ δυνάμει, ἐξώρμησε περὶ χει-
 μῶνος ὥρα, πολλὰς μὲν ὄντας ὕδαρ κομίζουσας συναγα-
 γῶν, πολλὰν δὲ λείαν ἐλαύνων, ἔτι δ' ἄρματα καὶ τὰς
 καλεσμένους Ψύλλας ἐπαγόμενος, οἱ τὰ τε δῆγματα τῶν
 θηρίων ἴωνται τοῖς σώμασιν ἐλιοντες ἰόν, αὐτὰ τε τὰ
 θηρία κτεπεύοντες ἀμβλύνουσι καὶ κηλῶσιν. ἡμέρας δὲ
 συνεχῶς ἐπὶ ² τῆς πορείας γενομένης, πρῶτος ἡγήσα-
 το, μήτε ἵππῳ, μήτε ὑποζυγίῳ χρῆσάμενος. ἐδείπνει
 δὲ καθήμενος ³ ἀφ' ἧς ἡμέρας τὴν κατὰ Φάρσαλον ἐγνω-
 ῆσαν. καὶ τῆτο τῶ λοιπῷ προσέθηκε πένθει, τὸ μὴ
 κατακλιθῆναι, πλὴν καθεύδων. ἐν δὲ Λιβύῃ διαγα-
 γῶν τῷ χειμῶνος ἐξήγαγε ⁴ τὴν στρατίαν. ἦσαν δὲ μυ-
 ρίων ὀλίγον ἀποδέουτες.

LVII. Τὰ δὲ πράγματα καθὼς εἶχε τοῖς περὶ
 Σικιπώνα καὶ Οὔαρον, ἐκ διαφορᾶς καὶ εἰσεως ὑπο-
 δουμένοις καὶ θεραπεύσει τὸν Ἰόβαν, ἐκ ἀνεπιόν ὄντα
 βαρύτητι φρονήματος καὶ ὄγκῳ διὰ πλῆτον καὶ δυνάμιν.
 ὃς γε Κάτανι πρῶτον ἐντυγχάνειν μέλλων, μέσον ἔθη-

κε

¹ Sic cum Anon. & Xyl. dari voluit Br. deditque R. Vulgo Ἄπιον. In Crat. Ἄππιον.

² Corrupta haec videntur Mofii Duf. cum VII. diebus tantum iter confici nequeat, quantum inter Cyrenen & Jubae regnum intercesserit. Si Livii supplementa sequamur, LXX pro VII. reponenda, sed tum non συνεχῶς fervandum censet. Pro seq. πρῶτος R. supr. περὶ, pedes ampeibat.

³ non accumbens, mori priscorum Romanorum convenienter.

⁴ ex hibernis, in campum, exercendi ergo in armis. R. Pro seq. ὀλίγον V. ὀλίγω.

κε τὸν ἑαυτῆ Ἰρόνον τῆ Σικιπῖωνος καὶ τῆ Κάτωνος. ὁ μὲντοι Κάτων ὡς εἶδεν, ἕρας τὸν ἑαυτῆ Ἰρόνον μετέθηκεν ἐπὶ¹ Ἰάτερρα, μέσον λαμβάνων τὸν Σικιπῖωνα, καίπερ ἔχθρὸν ὄντα, καὶ τι καὶ βιβλίον ἐκδεδασκόμενα βλασφημίας ἔχον τῆ Κάτωνος². εἶτα τῆτο μὲν εἰς ἑδένα τίθενται λόγον· εἰ δὲ Φιλόστρατον ἐν Σικελίᾳ μέσον εἶχε περιπατῶν ἐπὶ τιμῇ Φιλοσοφίας, ἐγκαλῆσι. τότε δ' ἐν καὶ τὸν Ἰόβαν ἔπαυσε, μονονυχί σατράπας πεποιημένον ἑαυτῆ τὰς περὶ τὸν Σικιπῖωνα, ἀγκεινὸς διήλαξεν. ἀξικύβαν δὲ πάντων ἀρχεῖν αὐτὸν, καὶ πρώτων³ τῶν περὶ Σικιπῖωνα καὶ Οὐαρον ἐξισαμένων καὶ παραδιδόντων τὴν ἡγεμονίαν, ἐν ἔφῃ καταλύσειν⁴ τὰς νόμους, περὶ ὧν τῶ καταλύσει πολέμοισιν, ἐδ' ἑαυτὸν ἀντιστάτηγον ὄντα, παρόντος ἀνθυπάτου, προττάξειν. ἀνθυπάτος γὰρ ὁ Σικιπῖων ἀπεδέδεικτο, καὶ θάρσος εἶχον οἱ πολλοὶ διὰ τὸνομα κατορθώσειν, ἀρχοντος ἐν Λιβύῃ Σικιπῖωνος.

LVIII. Ἐπεὶ μὲντοι τὴν ἀρχὴν ὁ Σικιπῖων παραλαβὼν εὐθύς ἐβάλετο, Ἰόβα χαριζόμενος, Ἰτυκαίως ἤβηδὸν ἀποκτεῖναι, καὶ κατασκάψαι τὴν πόλιν, ὡς τὰ Καίσαρος Φρονῆσαν, ἐχ ὑπέμεινεν ὁ Κάτων, ἀλλὰ μαρτυράμενος καὶ πεκραγῶς ἐν τῶ συνεδρίῳ, καὶ Θεοκλυτῶν, μόλις ἐξείλετο τῆς ὠμότητος αὐτῶν τὰς ἀνθρώπους· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν δεηθέντων, τὰ δὲ τῆ Σικιπῖωνος ἀξιῶντος, ἀνεδέξατο φερρήσειν τὴν πόλιν, ὡς μήτε ἐκῆσα, μήτ' ἀκροα Καίσαρι προσγένοιτο. καὶ γὰρ ἦν
εἰς.

1 deest haec praepos. Junt. Ald. Crat.

2 V. & Anon. κατὰ τῆ Κάτ. quod probat Dufoul. R. quidem tuetur vulgatam. monens, aeque dici posse βλασφημία τινος, ac βλασφ. κατὰ τινος. At cum in Junt. detur ἔχοντα (quod & habet Ald. & Crat.) lectioni, quae commendatur, nonnihil ponderis addi censet.

3 Sic cum Anon. dari voluit Duf, deditque R. pro vulg. πρῶτον.

4 Junt. Ald. Crat. καταλίαν.

εἰς ἅπαντα τὸ χωρίον ἀφέλιμον καὶ διαρκές τοῖς ἔχουσιν· ἔτι δὲ μᾶλλον ὑπὸ τῆ Κάτωνος ἐρρώθη. καὶ γὰρ σίτον εἰσήγαγεν ὑπερβάλλουσα πλήθει, καὶ κατεσκευάσασε τὰ τείχη, πύργους ἐπαιρόμενος, καὶ τάφρους ὄχυράς καὶ χαρακώματα πρὸ τῆς πόλεως βαλλόμενος. Ἴτυκαίων δὲ τὰς μὲν ἠβώνιας ἐν τοῖς χαρακώμασιν ἔταξεν οἰκεῖν, τὰ ὄπλα παραδόντας αὐτῷ, τὰς δ' ἄλλας ἐν τῇ πόλει συνεῖχεν, ἰχυρῶς ἐπιμελόμενος, μὴ ἀδικεῖσθαι, μηδὲ πάχειν κακῶς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. ὄπλα δὲ πολλὰ καὶ χρήματα καὶ σίτον ἐξέπεμψε τοῖς ἐπὶ στρατοπέδῳ, καὶ ὅλως εἶχε τῆ πολέμῳ τὴν πόλιν ταμειῖον. ἂ δὲ Πομπηῖω συνεβέβηκε προτέρον, καὶ τότε Σικιπῶνι, μὴ μάχεσθαι πρὸς ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ δεινόν, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ χρῆσθαι, πᾶσαν ἀκμὴν, ἣ¹ τυραννὶς ἰχῦει, μαραίνουσι· τῶν δὲ Σικιπῶν ὑπ' αὐθαδεῖας κατεφρόνει· καὶ ποτε τῷ Κάτωνι δειλίαν ὀνειδίζων ἔγραψεν², εἰ μὴ μόνον αὐτὸς ἀγαπᾷ καθήμενος ἐν πόλει καὶ τείχεσιν, ἀλλὰ μηδ' ἑτέρος ἔξ πρὸς τὸν καιρὸν εὐδαρσῶς χρῆσθαι τοῖς λογισμοῖς. πρὸς ταῦτα ὁ Κάτων ἀντέγραψεν, ὡς ἑτοιμός ἐστιν, ὅς ἤγαγεν αὐτὸς εἰς Λιβύην, ὀπλίτας καὶ ἰππεῖς παραλαβὼν, εἰς Ἰταλίαν περαιεῖν, καὶ Καίσαρα μεθίσταναι καὶ τρέπειν ἀπ' ἐκεῖνων πρὸς αὐτόν. ὡς δὲ καὶ τῶν ὁ Σικιπῶν κατεγέλα, πάντῳ³ δῆλος ἦν καὶ ἀχθόμενος ὁ Κάτων τῇ παραχωρήσει τῆς ἀρχῆς, ὡς ἔτε τῷ πολέμῳ καλῶς τὸν Σικιπῶνα χρησόμενον, ἔτ', ἂν παραλόγως εὐτυχήσῃ, μέτριον ἐν τῷ κρατεῖν πρὸς τὰς πολίτας ἐσόμενον. διὸ καὶ γνώμην εἶχεν ὁ Κάτων, καὶ πρὸς τὰς συνήθειας ἔλεγεν, ἔχρησας μὲν ἐλπίδας ἔχειν ὑπὲρ τῆ πολέμῳ δι' ἀπειρίαν καὶ

Στρα-

¹ Sic ex Br. conjectura R. dedit. Vulgo ἦν.

² interrogavit per literas. R. Pro seq. μόνον Anon. μίνοσ.

³ Post πάντῳ deesse aliquod adjectivum, e. c. περίφοβος, περιδότης, περίλυπος, R. monet ex insequentī καί.

θρασυτήτα τῶν ἡγεμόνων· εἰ δ' ἔν εὐτυχία τις γένοιτο, καὶ καταλυθεῖη Καῖσαρ, ἔ μενεῖν ἐν Ῥώμῃ, Φεύξεσθαι δὲ τὴν χαλεπότητα καὶ πικρίαν τῆ Σικιπίωνος, ἥδη τότε δεινὰς καὶ ὑπερηφάνους ποικίμενος κατὰ πολλῶν ἀπειλάς. ἀπέβη δὲ μᾶλλον ¹, ἣ προσεδόκα· καὶ περὶ ἐσπέραν βαθεῖαν ἤκέ τις ἀπὸ στρατοπέδου τριταῖος, ἀγγέλλων, ὅτι, μάχης μεγάλης πρὸς Θάψω γενομένης, διέφθαρται πάντα πασι τὰ πράγματα, καὶ κρατεῖ Καῖσαρ τῶν στρατοπέδων· Σικιπίων δὲ καὶ Ἰόβας σὺν ὀλίγοις ἐπιφεύγασιν, ἣ δ' ἄλλη δύναμις ἀπόλωλε.

LIX. Τάτων προσπεσόντων, ἣ μὲν πόλις, οἷον εἰκὸς ἐν νυκτὶ καὶ πολέμῳ, πρὸς τοιαῦτον ἄγγελμα μικρῆ δεῖν ἐμφρων γενομένη, μόλις ἑαυτὴν ἐντὸς τειχῶν κατεῖχεν· ὁ δὲ Κάτων προελθὼν ², τότε μὲν ὡς ἐκάσαις ἀπήντα διαδέσσει καὶ βοᾷσιν, ἐπιλαμβανόμενος καὶ παρὰ μωθόμενος, ἀφῆρει τῆ δέξας τὸ περιθραμβῆς καὶ ταραχῶδες, ὡς ἐ τηλικέτων ἴσως γεγονότων, ἀλλ' ἐπὶ μείζον αἰρομένων τῶ λόγῳ· καὶ κατέστησε τὸν Θύριβον· ἅμα δ' ἡμέρᾳ τῆς τριακοσῆς, οἷς ἐχρήτο βαλεῖ, Ῥωμαῖοι μὲν ὄντας, ἐν δὲ Λιβύῃ πραγματευόμενος ἀπ' ἐμπορίας καὶ δανεισμῶν, εἰς ἱερὸν Διὸς ἐκήρυττε συνιέναι, καὶ ὅσοι παρήσαν ἀπὸ συγκλήτης, καὶ παῖδας αὐτῶν. ἔτι δὲ συλλεγομένων ἐκείνων, προσελθὼν ἀθροῦσως καὶ μετ' εὐσαθείας, ὥσπερ ἄδενὸς καινῆ γεγονότος, βιβλίον ἔχων ἐν ταῖς χερσίν ἀνεγίνωσκεν. ἦν δ' ἀναγραφὴ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ³ ὀργάνων, ὅπλων, σίτας, τόξων,

¹ Mos. Duf. non probare videtur μᾶλλον pro θᾶττον positum. R. docente, est sententia: *es ward nur allzuwahr, es iraf nur gar zu sehr ein* — non solum, quae metuerat Cato, eveniebant, sed plura etiam atque diriora, quam metuerat. Pro καὶ περὶ idem vult καὶ γὰρ περὶ. V. πρὸς pro περὶ.

² Sic cum V. dari voluit Duf. deditque R. pro vulg. προσελθὼν — *hospitio suo progressus in publicum*.

³ scil. ἐπιτηδείων, vel potius παρασκευασμένων. R.

τόξων ¹, ὀπλιτῶν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἀρξέμεναι ἀπὸ τῶν τριακοσίων, καὶ διελθῶν πολὺν ἔπαινον τῆς προθύμιας αὐτῶν καὶ τῆς πίστεως, ἣν ἐπέδειξαντο καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ βελαῖς ἀφελιμώτατοι γενόμενοι, παρεκάλει μὴ διαλυθῆναι, ταῖς ἐλπίσιν ² ἕκαστον αὐτῶ Φυγὴν ἰδίαν, ἢ ἀπόδρασίν τινα, ποριζόμενον. ἂν γὰρ ἐν ταύτῳ συμμένωσι, καὶ πολεμῶντων ἦττον καταφρονήσιν Καίσαρα, καὶ Φείσεσθαι μᾶλλον δεομένω. βελεύεσθαι δ' ἐκέλευεν ³ αὐτὰς ὑπὲρ αὐτῶν, ἐδέτερα μεμψόμενος, ἀλλ' εἰ μὲν τρέποιντο τῇ γνώμῃ πρὸς τὴν τύχην, τῆς ἀνάγκης ⁴ θησόμενος τὴν μεταβολήν· ἰσαμένω δὲ πρὸς τὰ δεινὰ, καὶ δεχομένω τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνδυνον, ἐκ ἐπαινεσόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ θαυμασόμενος τὴν ἀρετὴν, καὶ παρέξων ἑαυτὸν ἄρχοντα ⁵ καὶ συναγωνιζόμενον· ἄχρις ⁶ τὴν ἐσχάτην τύχην τῆς πατρίδος ἐξελέγξωσιν, ἣν ἐχθρὸν Ἰτύκην, ἐδ' Ἀδρέμητον ἔσαν, ἀλλὰ Ῥώμην, πολλάνισ ἐκ χαλεπωτέρων σφαλμάτων ὑπὸ μεγέθους ἀναφέρεσθαι ⁶. πολλῶν δ' αὐτοῖς εἰς σωτηρίαν καὶ ἀσφάλειαν ὑποκειμένων, καὶ μεγίστα, τῶ ⁷ πρὸς ἄνδρα πολεμεῖν ἐπὶ πολλὰ τοῖς καιροῖς ἀνθελκόμενον, Ἰβηρίας τε πρὸς Πομπήϊον ἀφωσώ-

H 2

σης,

¹ R. quaerit, num ἰοζοτῶν? — cum alias ὀπλιτῶν delendum sit.

² Idem est, R. docente, ac διὰ τῶν ἐλπίδων. Idem αὐτῷ dedit de suo, pro αὐτῶν.

³ V. ἐκέλευεν. In seq. Mos. Duf. dari voluit μεμψόμενος pro μεμψόμενος, deditque R.

⁴ Aut ad hanc vocem subaudiendum ἔργον, aut, quod R. mavult, legendum τῇ ἀνάγκῃ, se necessitati esse imputaturum.

⁵ R. monente, aut pone ἄρχοντα deest πρόθυμον, aut καὶ ante συναγ. delendum est.

⁶ R. monente, postulat sententia: εἰδέναι ἀναφίεσθαι — se posse, aut ipso posse, tantam esse periculi amplitudinem, ut suo robore summis e discriminibus emergerit. Pro Ἀδρέμητον, quod praecessit, V. Ἀδρόμητον.

⁷ Hunc artic. R. de suo addidit.

σης, τὸν νέον, αὐτῆς τε τῆς Ῥώμης ἔπω δι' ἀήθειαν 1 παντάπασι δεδεγμένης τὸν χαλινὸν, ἀλλ' ἀναξιοπαθῆσης, καὶ συνεξανισταμένης πρὸς πᾶσαν μεταβολήν. ἐδὲ τὸν 2 κίνδυνον εἶναι Φευκίου, ἀλλ' ἔχειν διδύσκαλον τὸν πολέμιον, ἀφειδῆνία τῆς ψυχῆς ἐπὶ ταῖς μεγάλας 3 ἀδικίαις, ἔχ ὡσπερ ἑαυτοῖς, εἰς τὸν εὐτυχέστατον βίον κατορθῶσιν, ἢ πλάισιν εἰς τὸν εὐκλεέστατον θάνατον, τὴν ἀθλιότητα τῆ πολέμου τελευτᾶν. ἢ μὴν ἀλλ' ἐπεινας γε δεῖν ἔφη βλαχέυεσθαι κατ' ἑαυτὸς, συνευχόμενος 4 ἀντὶ τῆς πρόθεν ἀρετῆς καὶ προθυμίας αὐτοῖς τὰ δόξανλα συνενεγκεῖν.

LX. Τοιαῦτα τῆ Κάτωνος εἰπόντος, ἦσαν μὲν οἱ καὶ τοῖς λόγοις ἀγόμενοι πρὸς τὸ θάρρειν, οἱ δὲ πλείστοι πρὸς τὸ ἀδεές καὶ γενναῖον αὐτῶ καὶ Φιλάνθρωπον ὀλίγη δεῖν ἐκλαθόμενοι τῶν παρόντων, ὡς μόνον ὄντα τῶτον ἀήτητον ἡγεμόνα, καὶ πάσης κρείττονα τύχης, ἐδέοντο χρῆσθαι καὶ σώμασιν αὐτῶν καὶ χρήμασι καὶ ὄπλοις, ὅπως αὐτὸς ἔγνωκε κρείττον γὰρ, ἐκείνω πειθόμενος ἀποθαρρεῖν, ἢ σώζεσθαι προδόντας ἀρετὴν τσαύτην. εἰπόν-

1 V. ἀλήθειαν.

2 R. susp. ἐδένα κίνδυνον, nullum discrimen ipsis esse definiendum.

3 V. ταῖς μεγάλας. In seq. Br. susp. excidisse ᾧ ante ἔχ. R. autem videtur locus bene habere, idemque valere ac si dixisset ἐπὶ ταῖς μεγ. ἀδικ. quo atrocissima patret scelera, ἔκ ἐπὶ τῶ τελευτᾶν αὐτῶ τὴν ἀθλιότητα τῆ πολέμου, ἢ εἰς εὐτυχέστατον βίον κατορθῶσαντι, ἢ εἰς εὐκλεέστατον θάνατον πλάισαντι, ὡσπερ ἡμῖν τελευτᾶ, non quo incerta belli fortuna ipsis exeat sive in fortunatissimam vitam, ubi vicerit, sive in mortem gloriosissimam, ubi succubuerit, quemadmodum haec spes nobis est proposita.

4 Sic dedit R. de suo pro vulg. συνευχόμενος, ut cohaereat cum ἔφη — Cato dicebat, hanc orationem hoc voto prosequens, ut fidei, virtutis atque voluntatis ab ipsis olim sibi declaratae praemium hoc a Diis referant, ut, quae ipsis delibantibus videantur atque discernantur, ea ipsis quoque expediant.

πόντος δέ τινος, ὡς χρηΐ ψηφίσαθαι δέλοις ἔλευθερίαν, καὶ τῶν πλείων συνεπαινεσάντων, ἐκ ἔφῃ τῆτο ποιήσῃν ὁ Κάτων· ἔ γὰρ εἶναι νόμιμον, ἐδὲ δίκαιον αὐτῶν μέντοι τῶν δεσποτῶν ἀφιέντων, τὰς ἐν ἡλικίᾳ δέχεται. γενομένων δὲ πολλῶν ὑποχέσεων, κελεύσας ἀπογράφεσθαι τὸν βηλόμενον, ἀπηλλάττετο, καὶ μετὰ μικρὸν ἦκεν αὐτῷ γράμματα παρὰ Ἰόβα καὶ Σιπιάνου· Ἰόβα μὲν, ἐν ἔρει κενυμμένα μετ' ὀλίγων ¹, ἐρωτῶντος, ὅ τι πράττειν δέδοται τῷ Κάτωνι· καὶ γὰρ περιμένειν Ἰτύκην ἐλλιπούς, καὶ πολιορκημένῳ μετὰ στρατῶς ἐπιβοηθήσειν· Σιπιάνου δὲ πρὸς ἄκρα τινὶ ναυλοχῶντος ἐ πόρρω τῆς Ἰτύκης, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς καραδοκῶντος.

LXI. Ἐδοξεν ἐν τῷ Κάτωνι τὰς γραμματοφόρους ἐπιχεῖν, ἄχρις ἔ βεβαιώσῃ τὰ παρὰ τῶν τριακοσίων. οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ βελῆς ἦσαν πρόθυμοι, καὶ τὰς οἰέτας εὐθὺς ἀφιέντες ἔλευθέρως ὥπλιζον. τῶν δὲ τριακοσίων, ἅτε δὴ πλατικῶν καὶ δανεικῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς οἰκέταις τῆς ἑσίας ἐχόντων, ἔ πολλὸν οἱ Κάτωνος λόγοι χρόνον ἐμμείναντες ἐξεβύβησαν. καθάπερ ² τῶν σωμάτων τὰ μὲν ἀναδέχεται ῥαδίως τὴν θερμότητα, καὶ πάλιν μεθίσσι ³, τῆ πυρὸς ἀπαχθέντος ψυχόμενα· παραπλησίως ἐπείνεσ ὁ μὲν Κάτων ὀρώμενος ἀνεζωπύρει καὶ διεθέρμαινεν, αὐτὰς δ' ἑαυτοῖς λόγον διδόντας ὁ Καίσαρος φόβος ἐξέκρυσσε τῆς πρὸς Κάτωνα καὶ τὸ καλὸν αἰδῆς. Τίνες γὰρ, ἔφασαν, ὄντες, καὶ τίνοι τὸ προστασσόμενον ποιεῖν ἀπαξιῶμεν; ἐχ' Καίσαρ μὲν ἔτος, εἰς ὃν ἡ Ῥωμαίων ἅπαντα

H 3

περι-

¹ Hae duae voces μετ' ὀλ. defunt Junt. Ald. Crat. quas ex vet. cod. additas fuisse H. Steph. adnotat.

² H. Steph. mavult καὶ καθάπερ. Mos. Duf. autem καθάπερ γάρ.

³ Junt. Ald. Crat. μεθίσσι. Pro seq. ψυχόμενα V. e Junt. ψυχόμενα.

περιέσημεν ἰχύς; ἡμῶν δὲ Σικελίων ἄδεις, ἡδὲ Πομπηίος, ἡδὲ Κάτων. ἀλλ' ἐν οἷς καιροῖς πάντες ἄνθρωποι ταπεινότερα τῶν προσηκόντων διὰ φόβου φρονῆσιν, ἐν τέτοις ὑμεῖς ὑπερμαχῶντες τῆς Ῥωμαίων ἐλευθερίας, πολεμῶμεν¹ ἐξ Ἰτύκης, ὧ Κάτων μετὰ Πομπηίῳ Μάγνῳ Φεύγων ὑφείτο τῆς Ἰταλίας· καὶ δάλας ἐλευθερῶμεν κατὰ Καίσαρος, οἷς αὐτοῖς ἐλευθερίας, ὅσον ἂν ἐκεῖνος θέλῃ, μέτεσιν; ἀλλ' ἔτι νῦν, ὧ μοχθηροὶ, γνόντες ἑαυτὰς, παραιτώμεθα τὸν κρατῶντα, καὶ πέμψωμεν τὰς δεησομένας. Ταῦτα οἱ μετριώτατοι τῶν τριακοσίων παρήνυν. οἱ δὲ πλείοσι τοῖς συγκλητικοῖς ἐπεβέβησαν, ὡς, εἰ τέτῃς συλλαβίοιεν, ἰλασόμενοι τὴν πρὸς αὐτὰς ὀργὴν τῷ Καίσαρος.

LXII. Ὁ δὲ Κάτων, ὑπονοῶν τὴν μεταβολὴν, ἐκ ἤλεγχε. τῷ μόντοι Σικελίῳ καὶ τῷ Ἰόβῳ γράψας ἀπέχεσθαι τῆς Ἰτύκης, ἀπισίᾳ τῶν τριακοσίων, ἐξέπεμψε τὰς γραμματοφόρας. τῶν δ' ἰκπέων οἱ διαφυγόντες ἀπὸ τῆς μάχης, ἀριθμὸς ἐκ εὐναταφρόνητος, προσελάσαντες τῇ Ἰτύκῃ, πέμπεσι πρὸς τὸν Κάτωνα τρεῖς ἄνδρας, ἃ τὴν αὐτὴν γνώμην ἀπὸ πάντων ἔχοντας². οἱ μὲν γὰρ ἀπιέναι πρὸς Ἰόβαν, οἱ δὲ τῷ Κάτωνι προσχωρεῖν ἄρμηντο· τὰς δὲ καὶ δέος εἶχεν εἰς Ἰτύκην παριέναι. ταῦτα ὁ Κάτων ἀκήσας, τοῖς μὲν τριακοσίοις³ ἐκέλευσε προσέχειν Μάρκον Ῥάβριον, ἀτρέμα τὰς ἀπογραφὰς τῶν ἐλευθερέντων δεχόμενον, καὶ μὴ προσβιαζόμενον· αὐτὸς δὲ τὰς συγκλητικὰς ἀναλαβὼν, προῆλθεν

¹ R. docente, pro πολεμῶσομεν, uti & postea ἐλευθερῶμεν pro ἐλευθερώσομεν usurpavit Plut.

² qui ἔθμεν eadem] ab omnibus mandata non perferebans. Non indicat Plutarchus, his tribus diversas fuisse sententias, suam cuique, sed equitum nomine ad Catonem mandata pertulisse non eadem, sed diversa, ut alla parte equitum haec, alia istaec mandante. R.

³ V. τῆς μὲν Ἰτλιακοσίας.

θεν ἔξω τῆς Ἰτύκης, καὶ τοῖς ἱππάρχοις ἐνέτυχε, δεόμενος μὴ προέδαι Ῥωμαίων ἄνδρας ἀπὸ βελῆς τοσάτης, μηδ' Ἰόβαν ἐλέδαι στρατηγὸν ἀντὶ Κάτωνος· ἀλλὰ σώζεσθαι κοινῇ καὶ σώζειν, παρελθόντας εἰς πόλιν ἕτε κατὰκρας ἀλώσιμον, εἰς ἔτη τε ¹ πάμπολλα σίτου καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἔχουσαν. ταῦτα δὲ καὶ τῶν συγκλητικῶν δεομένων καὶ δακρύνοντων, οἱ μὲν ἱππάρχοι διελέγοντο ² ταῖς ἱππεῦσιν· ὁ δὲ Κάτων ἐπὶ χώματός τινος καθίσας μετὰ τῶν συγκλητικῶν, ἀνέμεινε τὰς ἀποκρίσεις.

LXIII. Ἐν δὲ τῷ παρῆν ὁ Ῥάβριος, σὺν ὀργῇ κατηγορῶν τῶν τριακοσίων ἀνοσμίων πολλὴν καὶ θόρυβον, ὡς ἀφισαμένων καὶ διαταραττόντων τὴν πόλιν. ἐφ' οἷς οἱ μὲν ἄλλοι παντάπασιν ἀπογυόντες ἑαυτῶν εἰς δάκρυα καὶ ὄδυρμὸς ἐξέπεσον· ὁ δὲ Κάτων ἐκείνους τε θαρσύνειν ἐπειρᾶτο, καὶ πρὸς τὰς τριακοσίας ἔπεμψεν, ἀναμεῖναι μελεύων. οἱ δ' ἀπὸ τῶν ἱππέων ἦγον, ἐμέτρικα προστάττοντες. ἔφασαν γὰρ, ἕτ' Ἰόβα δεῖσθαι μισθολογῆντος ³, ἕτε Καίσαρα φοβεῖσθαι, Κάτωνος αὐτῶν ἀρχόντος. Ἰτυκαίοις δὲ, Φοίνιξιν ἀνθρώποις εὐμεταβόλοις, συγκαθεῖργνυθαι, δεινὸν εἶναι. καὶ γὰρ εἰ νῦν ἀτρεμῶσιν, ὅταν Καίσαρ ἐπίη, συνεπιθῆσεσθαι καὶ προδᾶσειν. εἴπερ ἔν δεῖταιί τις ⁴ αὐτῶν συμπολεμάντων καὶ συμπαρόντων, ἐκβαλὼν ἅπαντας Ἰτυκαίους, ἢ διαφθεῖρας, ἕτως εἰς πόλιν καθάραν πολεμίων καὶ βαρβάρων

H 4

¹ 7e R. dedit de suo pro vulg. δε, quod a Junt. prorsus abest.

² Sic Dacer. ex Anon. reponi voluit, deditque R. pro vulg. διελέγοντο.

³ Sic R. cum V. dedit, Br. probante, pro vulg. μισθολογῆντος. Junt. Ald. Crat. μισθολογῆντες.

⁴ Mos. Duf. hoc 7is absurdum censet, & mavult 7i. R. judice bene habet — *si cujus intersit, se cum ipso castra bellicamque operam consociare, is vocato in oppidum, i. e. ab eo se telle induci in oppidum liberum.*

ρων καλείτω. Ταῦτα ὁ Κάτων ἄγρια μὲν δεινῶς ἠγεῖτο καὶ βῆρβαρα, πρῶτος δ' ἀπεκρίνατο, βηλεύσεθαι μετὰ τῶν τριακοσίων. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς εἰς τὴν πόλιν ἐνετύγχανε τοῖς ἀνδράσι, ἐκ ἔτι σιήσεις ¹, ἀδὲ παραγωγὰς πλασσομένοις ὑπ' αἰδῆς πρὸς αὐτὸν, ἀντικρυς δὲ χαλεπαίνουσι, εἴ τις αὐτὰς βιάζοιτο πολεμεῖν Καίσαρι, μὴ δυναμένους, μηδὲ βελομένους. ἔνιοι δὲ καὶ παρεφθέγγοντο περὶ τῶν συγλητικῶν, ὡς καθεκλήον ² ἐν τῇ πόλει, Καίσαρος παρόντος. ἀλλὰ τῆτο μὲν, ὡς ἐκ ἀκέρως, ὁ Κάτων παρήκει· καὶ γὰρ ἦν ἵποκωφότερος· ὡς δὲ τις αὐτῶ ³ προσελθὼν ἀπήγγειλε, τὰς μὲν ἵππεῖς ἀπιέναι, Φοβηθεῖς, μὴ παντάπασιν οἱ τριακόσιοι κατὰ τῶν συγλητικῶν ἀπονοηθῶσιν, ἐβάδιζε μετὰ τῶν Φίλων ἐξανασάς· καὶ θεασάμενος ἤδη προκεχωρηκότας, ἵππον λαβῶν, ἐδίωκε πρὸς αὐτές. οἱ δ' ἰδόντες ἄσμενοι προσελάνοντα, καὶ ἐδέξαντο καὶ παρεκάλην σώζεσθαι μετ' αὐτῶν ⁴. τότε καὶ δακρύσαι τὸν Κάτωνα Φασίν, ὑπὲρ τῶν συγλητικῶν δεόμενον καὶ προτείνοντα τὰς χεῖρας, ἐνίων δὲ καὶ τὰς ἵππους ἀνασρέφοντα, καὶ τῶν ὅπλων ἀντιλαμβανόμενον, μέχρῃς ἔκατειργάσατο τὴν γῆν ἡμέραν ἐκείνην ἐπιμεύαντας ἀσφαλῆ τοῖς ἀνδράσι Φυγὴν ⁵ παραχεῖν.

LXIV. Ὡς ἐν ἔχων αὐτὰς ἀφίκετο, καὶ τὰς μὲν ἐπὶ τὰς πύλας κατέστησε, τοῖς δὲ τὴν ἄκραν φυλάττειν παρ-

¹ R. dedit ita de suo pro vulg. ἐκ ἐπισκήψεις — non jam amplius commentitios, a se confictos praeiectus proferebantur. Vocabulum ἐπισκήψεις, in iunctio, mandatum, huic loco non convenit.

² scil. αὐτὰς. Pro ἐν τῇ πόλει R. sup. ἐν τῇ Λιβύῃ, Caesare in Lybia agens senatioris illos retinendos, aut καθεκλήον, custodiae mandandos esse. Pro παρόντος V. e Junt. ὄντος.

³ Junt. αὐτῶν.

⁴ Legi etiam πρὸς αὐτὸν, testatur H. Steph. Sic & V.

⁵ Exemplaria quaedam Φερραίων habere, observat H. Steph.

παρέδωκεν, ἔδεισαν οἱ τριακόςιοι, μὴ δίην δῶσι τῆς μεταβολῆς· καὶ πρὸς τὸν Κάτωνα πέμποντες, ἐδέοντο πάντως ἀφικέσθαι πρὸς αὐτὰς ¹. οἱ δὲ συγλητικοὶ περιχυθέντες ἐκ εἴων, ἐδ' ἔφασαν προήσεσθαι τὸν κηδεμόνα καὶ σωτῆρα τοῖς ἀπίστοις καὶ προδόταις. σαφέςατη γὰρ, ὡς εἴοικεν, αἰδησις τότε παρέση καὶ πόθος καὶ θαῦμα τῆς τῆ Κάτωνος ² ἀρετῆς πᾶσιν ὁμαλῶς τοῖς ἐν τῇ Ἰτύκη γενομένοις, ὡς ἐδὲν ἄρα κίβδηλον, ἔτ' ἀπατηλὸν, ἐμέμικτο ³ τοῖς πραττομένοις ὑπ' αὐτῆ. πάλαι δ' ἀνθρώπος ἑαυτὸν ἐγνωκῶς ἀνελεῖν, δεινὸς πόνος ἐπόνει, καὶ Φροντίδας καὶ ὠδίνας εἶχεν ὑπὲρ ἄλλων, ὅπως εἰς ἀσφαλὲς καταστήσας ἅπαντας ἀπαλλάξαιτο τῆ ζῆν. ἔ γὰρ ἦν ἀδελος ἢ πρὸς τὸν θάνατον αὐτῆ Φορὰ, καίπερ ἔ πάχοντος ⁴. ὑπήκυσεν ἔν τότε τοῖς τριακο-

H 5

σίοις,

1 ut quoquo modo ad se veniret, h. e. R. explicante, quidquid dehortarentur amici ejus, ut nihilominus tamen ad se veniret, neque se pateretur ullo modo, ullis precibus, minis, terroribus averti, quo minus ad se veniret.

2 Articulum τῆ, quem omnes exhibent edd. Bryanea priores, restituere haud dubitavi.

3 R. mavult ἐνεμίκτο.

4 Corrupta haec esse patet. Pro ἔ γὰρ ἦν ἄδ. in Ald. Crat. Steph. Frft. καὶ γὰρ ἦν ἄδ. Hinc H. Steph. observat, in vet. cod. esse ἔ γὰρ ἦν, quod & e V. enotatur, & est in Junt. — Kind quoque pro ἄδ. ejusd. left. susp. εὐδελος, aut ἔ γὰρ ἦν ἄδ. Pro καίπερ ἔ πάχ. Junt. καὶ περιπάχοντος. Anon. Φάσχοντος f. Φάσκοντος. Haec lectio posterior Bryano placet, & sic vertunt cum Crusier. Nostrates. — Xyl. ita enim latebat ejus moriendi cupiditas, ac si nihil tale cogitaret — adjuncta annotatione: „ nisi forte exponere libeat: quanquam id ipse non pateretur. Sed ego minime hoc, quod statuerat, prae se tulisse Catonem judico.“ Lapus: erat occulta ejus deliberatio ad mortem, quamquam pro ceteris affligeretur. R. quaerit, num καὶ περίπυτος, an καὶ ἀπροφάσιτος? Locus sane, qui plures conjecturas facile admittit. Quanam probabilior sit, quis divinet! An forte sic supplenda erunt, ut saltem sensus aliquis planior prodeat — ἀμετάπειτοι, ὡς ἐδὲν δεινὸν πάχοντος — ejus cupi-

σίοις, παραμυθησάμενος τὰς συγκλητικὰς· καὶ μόνος ἤκε προς αὐτὰς, χάριν ἔχειν ὁμολογῶντας, καὶ δεομένους τὰ μὲν ἄλλα χρῆσθαι καὶ πιθεύειν· εἰ δὲ Κάτωνες ἐν εἰσίν, ἐδὲ τὸ Κάτωνος Φρόνημα χαρῶσιν, οἴηθαι τὴν ἀθένειαν αὐτῶν. ἐγνωκότες δ' ἐν Καίσαρος δεῖσθαι καὶ πέμπειν πρὸς αὐτὸν, ὑπὲρ ἐκείνου μάλιστα καὶ πρώτου ποιήσασθαι δέησιν· εἰ δὲ μὴ πείθοιεν, ἐδ' αὐτοῖς δεδομένην δέξασθαι τὴν ¹ χάριν, ἀλλ' ἄχρις αὖ ἐμπνέωσι, πολεμήσειεν ὑπὲρ ἐκείνου. Πρὸς ταῦτα ὁ Κάτων ἐπαινέσας τὴν εὐνοίαν, ἔφη, χρῆναι τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἐνεκα πέμπειν κατὰ τάχος, ὑπὲρ αὐτῶν δὲ μὴ δεῖσθαι· κερρατημένων γὰρ εἶναι δέησιν, καὶ ἀδικούντων παραίτησιν. αὐτὸς δ' ἔμνον ἀήτητος γεγονέναι παρὰ πάντα τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ νικῶν, ἔφ' ὅσον ἐβέλετο, καὶ κρατεῖν Καίσαρος τοῖς καλοῖς ² καὶ δικαίοις. ἐκείνον δ' εἶναι τὸν ἐαλωκότεν καὶ νενικημένον· ἃ γὰρ ἠρνεῖτο πράττειν κατὰ τῆς πατρίδος πάλαι, νῦν ἐξηλέγχθαι καὶ πεφωρᾶσθαι.

LXV. Ταῦτα διαλεχθεῖς τοῖς τριακοσίοις ἀπηλάττετο· καὶ πυθόμενος, Καίσαρα πᾶσαν ἄγουλα τὴν στρατιὰν ἤδη καθ' ἑδὸν εἶναι· Παπαί, εἶπεν, ὡς ἐπ' ἄνδρας ἡμᾶς ἐκείνος. καὶ τραπόμενος πρὸς τὰς συγκλητικὰς, ἐκέλευε μὴ μέλλειν, ἀλλ', ἕως παραμένωσιν οἱ ἰππεῖς, σῶζεσθαι. καὶ τὰς μὲν ἄλλας ἀπέκλεισε θύρας, μὲν δὲ τῇ πρὸς θάλασσαν Φερέσῃ, τὰ τε πλοῖα τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν διένειμε, καὶ τάξεως ἐπεμελεῖτο, παύων τὰς ἀδικίας, καὶ διαλύων τὰς θορύβους, καὶ τὰς ἀπόρους ἔχοντας ἐφοδιάζων. ἐπεὶ δὲ Μάρκος Ὀκλάβιος, ἄγων

δύο

cupiditas, non revocanda, quasi nihil mali in morte perpetientis? an καίπερ ἑαυτὸν περὶ τῆ σῶξιν ἕως ἄλλοις ἐπιμελέστατον παροχόντος? an quoque καίπερ τότε ἀφορμὴν τῆ ὑποπλεύσειν τοῖς τοῖατο ἢ παροχόντος? — At lubens cedo meliori iudicio.

¹ abest hic artic. a Junt. Ald. Crat.

² In quibusd. exempl. post has voces scriptum esse τὸν βίον, H. Steph. testatur.

δύο τόγματα, πλησίον κατεσρατοπέδευσε, καὶ πέμπων ἤξει τὸν Κάτωνα περὶ ἀρχῆς διορίσασθαι πρὸς αὐτὸν, ἐκείνῳ μὲν ἄθ' ἐν ἀπεκρίνατο, πρὸς δὲ τὰς Φίλας εἶπεν· Εἶτα θαυμάζομεν, ὅπως ἀπόλωλε τὰ πράγματα, τὴν Φιλάρχιδαν ὄραντες ἡμῖν ἐν αὐτῷ τῷ ὀλέθρῳ βεβηκόσι παραμένουσιν; Ἐν τάτῳ δὲ τὰς ἰππεῖς ἀκέσας ἀπίοντας ἤδη φέρειν καὶ ἄγειν τὰ τῶν Ἴτυκαίων, ὡσπερ λάφυρα, ὁρῶν συνέτεινε πρὸς αὐτὰς, καὶ τοῖς πρώτοις ἐντυχῶν ἀφηρέϊτο· τῶν δ' ἄλλων ἕκαστος ἐφθανε ῥίπτῳ καὶ κατατιθέμενος, πάντες δ' ὑπ' αἰχύνης σιωπῆ, καὶ κάτω βλέποντες ἀπήεσαν. ὁ δὲ Κάτων, εἰς τὴν πόλιν τὰς Ἴτυκαίους συναγαγὼν, ἐδεῖτο περὶ τῶν τριακοσίων, μὴ παροξύναι Καίσαρα κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὴν σωτηρίαν πράττειν ἀλλήλοις. εἶτα πάλιν τραπόμενος πρὸς τὴν θάλατταν, ἐπεσιόπει τὰς ἐμβαίνοντας, καὶ τῶν Φίλων καὶ ξένων ὅσους ἐπεισεν, ἠσπάζετο καὶ πρῆκεμψε· τὸν δ' υἱὸν ἐν ἔπεισε λαβεῖν πλοῖον, ἐδ' ὤετο δεῖν ἀποτρέπειν περιεχόμενον τῆ πατρός. ἦν δὲ τις Στατύδιος, ἀνὴρ τῇ μὲν ἡλικίᾳ νέος, ἰσχυρὰς δὲ τῇ γνώμῃ βελόμενος εἶναι, καὶ τῆ Κάτωνος ἀπομιμεῖσθαι τὴν ἀπάθειαν. τῆτον ἤξει πλεῖν· καὶ γὰρ ἦν καταφανῆς μισοκαίσαρ· ὡς δ' ἐκ ἡθέλεν, Ἀπολλωνίδῃ τῷ Στωϊκῷ καὶ Δημητρίῳ τῷ Περιπατητικῷ προσβλέψας ὁ Κάτων· Ὑμέτερον, εἶπεν, ἔργον, οἰδῆντα τῆτον μαλάξαι, καὶ καταρτίσαι πρὸς τὸ συμφέρον. αὐτὸς δὲ τὰς λοιπὰς συνεπέμπων, καὶ χρηματίζων τοῖς δεομένοις, τὴν τε νύκτα διέτριβε περὶ ταῦτα, καὶ τῆς ἐπίσης ἡμέρας τὸ πλεῖστον μέρος.

LXVI. Ἐπεὶ δὲ Λεύκιος Καῖσαρ, οἰκειὸς μὲν ὢν Καίσαρος ἐκείνου, μέλλων δὲ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῶν τριακοσίων, παρεκάλει τὸν Κάτωνα λόγον αὐτῷ συνυποθέσθαι πιθανόν, ᾧ χρήσεται περὶ ἐκείνων· Ὑπὲρ σὲ μὲν γὰρ αὐτὸ καὶ χειρῶν ἐμοὶ καλὸν ἄψασθαι, καὶ γόνασι προσπεσεῖν Καίσαρος. ἐκ εἶα ταῦτα ποιεῖν ὁ Κάτων αὐτόν.

Ἐμοὶ

Ἐμοὶ γὰρ, εἶπεν, εἰ σώζεσθαι χάριτι Καίσαρος ἐβλόμην, αὐτῷ βαδισέον ἦν πρὸς ἐνεῖνον μόνον. ἐ βάλουαι δὲ τῷ τυράννῳ χάριν ἔχειν ὑπὲρ ὧν παρανομεῖ. παρανομεῖ δὲ, σώζων ὡς κύριος ὧν αὐτῷ δεσπάζειν ἐδὲν προσῆμεν. ὅπως μέγιστοι παραιτήσῃ τὰς τριακοσίας, κοινῇ σκοπῶμεν, εἰ βάλει. γενόμενος δὲ πρὸς τὰτω μετὰ τῆ Λευκίᾳ, τὸν υἱὸν αὐτῷ συνέσῃσε καὶ τὰς ἐταίρους ἀπίοντι· καὶ προπέμψας ἐνεῖνον καὶ δεξιωσάμενος, ἐπαυήλθεν οἰκίᾳδε, καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὰς Φίλους συναγαγὼν, ἄλλα τε πολλὰ διελέχθη, καὶ πολιτείας ἀπεῖπεν ἄψαθαι τῷ μεираκίῳ. τὸ μὲν γὰρ ἀξίως Κάτωνος, ἐκ ἔτι τὰ πράγματα δέξασθαι· τὸ δ' ἄλλως, αἰχρὸν εἶναι. καὶ περὶ ἐσπέραν ἤδη τρέπεται πρὸς τὸ βαλανεῖον. ἐν δὲ τῷ λέεσθαι τῆ Στατυλλίᾳ μνηθεῖς, καὶ μέγα φθεγξάμενος· Ἐξεπέμψας, εἶπεν, ὦ Ἀπολλωνίδη, τὸν Στατυλλίον ἀπὸ τῆ Φρονήματος ἐνεῖνε καθελῶν; καὶ πέπλευκεν ὁ ἀνὴρ, μηδ' ἀσπασάμενος ἡμᾶς; Πόθεν; εἶπεν ὁ Ἀπολλωνίδης, καίτοι πολλὰ διελέχθημεν, ἀλλ' ὑψηλὸς ἐστὶ καὶ ἄτρεπλος, καὶ μένειν Φησὶ καὶ πράττειν, ὅ τι ἂν σὺ πράττῃς. Πρὸς ταῦτα Φασὶ τὸν Κάτωνα μειδιάσαι, καὶ εἰπεῖν· Ἄλλὰ τῆτο μὲν αὐτίκα Φανεῖται.

LXVII. Λεσάμενος δὲ μετὰ πολλῶν ἐδείπνει καθήμενος, ὡσπερ εἴωθει μετὰ τὴν μάχην. ἐ γὰρ κατεκλίθη, πλὴν καθεύδων. συνεδείπνεν δὲ πάντες οἱ ἐταῖροι, καὶ τῶν Ἰτυκαίων οἱ ἄρχοντες. καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ πότος ἔχε μᾶσαν πολλὴν καὶ χάριν, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις λόγων Φιλοσόφων κυκλόντων. ἄχρις ἔπαυήλθεν ἡ ζήτησις εἰς ταῦτα δὴ τὰ παράδοξα καλέμενα τῶν Στωϊκῶν, τὸ μόνον εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἐλεύθερον· ὁ δὲ τὰς Φαύλας ἄπαντας. ἐνταῦθα δὴ, ὡς εἰκὸς, ἀντιβάντος τῆ περιπατητικῆ, σφοδρὸς ἐμπεισῶν ὁ Κάτων, καὶ τόνον προθεῖς καὶ τραχύτητα Φωνῆς, ἀπέτεινε κορῶτάτω τὸν λόγον, ἀγῶνι Θαυμασῶ χρησάμε-

νος· ἔσε μηδένα λαθεῖν, ὅτι τῶ βίῳ πέρας ἔγνωκεν ἐπιθεῖς ἀπαλλάττεσθαι τῶν παρόντων. διὸ καὶ μετὰ τὸν λόγον σιωπῆς καὶ κατηφείας γενομένης ἐν πᾶσιν ¹, ἀναλαμβάνων αὐτὸς καὶ ἀπάγων τῆς ὑποψίας ὁ Κάτων, αὐθις ὑπὲρ ² τῶν παρόντων ἐνέβαλλεν ἐρωτήματα καὶ Φροντίδας, ὡς δεδιώς μὲν ὑπὲρ τῶν πλεοντῶν, δεδιώς δ' ὑπὲρ τῶν ὀδεύοντων ἐρημίαν ἀνυδρον καὶ βάρβαρον.

LXVIII. Οὕτω δὲ διαλύσας τὸ σύνδειπνον, καὶ περιπατήσας μετὰ τῶν Φίλων τὸν συνήθη μετὰ τὸ δεῖπνον περίπατον, καὶ τοῖς ἀρχασι τῶν Φυλάκων, ἃ καιρὸς ἦν, προστάξας· ἀπιῶν εἰς τὸ δωμάτιον ἤδη ³, τὸν τε παῖδα καὶ τῶν Φίλων ἕκασον, μᾶλλον, ἢ πρότερον εἰώθει, προσαγαγόμενος καὶ Φιλοφρονηθεῖς, πάλιν ὑποψίαν παρέχε τῷ μέλλοντος. εἰσελθὼν δὲ καὶ κατακλιθεῖς, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τῶν Πλάτωνος διαλόγων τὸν περὶ ψυχῆς· καὶ διελθὼν τῷ βιβλίῳ τὸ πλεῖστον, καὶ ἀναβλέψας ὑπὲρ κεφαλῆς, ὡς ἐκ εἶδε κρεμάμενον τὸ ξίφος, (ὑφήρητο γὰρ ὁ παῖς, ἔτι δειπνῶντος αὐτῷ) καλέσας οἰκέτην ἠρώτησεν, ὅσις λάβοι τὸ ἐγχειρίδιον. σιωπῶντος δ' ἐκείνου, πάλιν ἦν πρὸς τὸ βιβλίον καὶ μικρὰν διακλιπὼν, ὡσπερ ἐ σπεύδων, ἐδ' ἐπειγόμενος, ἄλλως δὲ τὸ ξίφος ἐπιζητῶν, ἐκέλευσε κομίσαι. διατριβῆς δὲ γινομένης, καὶ μηδενὸς κομίζοντος, ἔξαναγνῆς τὸ βιβλίον, αὐθις ἐκάλει καθ' ἕνα τῶν οἰκετῶν, καὶ μᾶλλον ἐνέτεινε τὴν Φωνήν, τὸ ξίφος ἀπαιτῶν· ἐνδὸς δὲ καὶ πύξ τὸ σῶμα πατάξας, ἤμαξε τὴν αὐτῷ χεῖρα, χαλεπαίνων, καὶ βοῶν ἤδη μέγα, παραδίδοσθαι τῷ πολεμίῳ γυμνὸς ὑπὸ τῷ παιδὸς αὐτῷ καὶ τῶν οἰκετῶν.

ἄχρισ

1 Comma, quod post h. v. monente Br. R. dedit, vulgo post γενομένης datur.

2 Br. susp. legendum περι·

3 Comma, quod Br. post h. v. dari voluit, deditque R. vulgo post δωμάτ. extat.

ἄχρις ἔκπλαίων ὁ υἱὸς εἰσέδραμε μετὰ τῶν Φιλίων, καὶ περιπεσῶν ὠδύρετο καὶ καθικέτευεν. ὁ δὲ Κάτων ἐξανασὰς ἀνέβλεψέ τε δεινὸν, καὶ· Πότε, εἶπεν, ἐγὼ καὶ πῶς λέληθα παρανοίας ἡλωκίως; ὅτι ¹ διδάσκει μὲν ἄδεις, ἀδὲ μεταπείθει περὶ ἂν δοκῶ κακῶς βεβηλεῦθαι, κωλύομαι δὲ χρῆσθαι τοῖς ἑμαυτῆ λογισμοῖς, καὶ παροπλίζομαι; τί δ' ἔχει καὶ συνδεῖς, ὧ γενναῖε, τὸν πατέρα, καὶ τὰς χεῖρας ἀποσρέφεις, μέχρις ἂν ἐλθῶν Καῖσαρ εὖρη με μὴδ' ἀμύνασθαι δυνάμενον; ἢ γὰρ ² ἐπ' ἑμαυτὸν γε δέομαι ξίφους, ὅπως καὶ τὸ πνεῦμα βραχὺν χρόνον ἐπιχόντα, καὶ τὴν κεφαλὴν ἄπαξ πατάξαντα πρὸς τὸν τοῖχον, ἀποθανεῖν ἔνεσι ³.

LXIX. Ταῦτα λέγοντος αὐτῆ, τὸ μὲν μεϊράκιον ἐξῆλθε μετὰ κλαυθμῶ, καὶ πάντες οἱ λοιποὶ τῷ δὲ Δημητρίῳ καὶ τῷ Ἀπολλωνίδῃ μόνοις ὑπολειφθεῖσι πρῶτον ἤδη λαλῶν· Ἡ περὶ καὶ ὑμῖν, ἔφη, δέδοκται βία κατέχειν ἄνδρα τοσούτου ἡλικίας ⁴ ἐν τῷ βίῳ, καὶ καθημένους αὐτῆ σιωπῇ παραφυλάσσειν, ἢ λόγον ἤμετε κομίζοντες, ὡς ἔδεικνεν, ἐδ' αἰχρὸν ἐσιν, ἀπορῆντα σωτηρίας ἐτέρας Κάτωνα ⁵ τὴν ἀπὸ τῆς πολεμίας περιμένειν; τί ἔν ἐ λέγετε πείθοντες ἡμᾶς ταῦτα καὶ μεταδιδάσκοντες, ἵνα τὰς προτέρας δόξας ἐκείνας καὶ λόγους, οἷς συμβεβιάκαμεν, ἐμβαλόντες, καὶ γενόμενοι διὰ Καίσαρα σοφώτεροι, μείζονα χάριν εἰδῶμεν αὐτῷ; καίτοι βεβήλευμαι μὲν ἔδεν ἔγωγε περὶ ἑμαυτῆ· δεῖ δὲ με βεβηλεσάμενον εἶναι κύριον οἷς ἔγνωκα χρῆσθαι. βεβηλεῦσομαι

1 R. quaerit, num ὄν, quem?

2 R. *supr.* ἢ γὰρ οἶδα, ὅτι ἐπ' ἑμαυτὸν γε — an te fugit, me adversus viscera mea ferro nil indigere.

3 Anon. ἔξισιν.

4 R. post h. v. deesse videtur *πραβεβηκότα*, ad istud aetatis *provehitum*. Pro καθημένους, quod sequitur, mavult idem καθημένοι, ob praemissum ὑμῖν.

5 V. τὸν Κάτωνα.

σομαι δὲ τρόπον τινὰ μεθ' ὑμῶν ¹, βαλευόμενος μετὰ τῶν λόγων, οἷς καὶ ὑμεῖς Φιλοσοφεῖτε χρῆσθαι. Δαρρῆντες ἔν ἄπιτε, καὶ κελεύετε τὸν υἱόν, ἃ μὴ δύναται τὸν πατέρα πείθειν, μὴ βιάζεσθαι.

LXX. Πρὸς ταῦτα μηθὲν ἀντειπόντες οἱ περὶ τὸν Δημήτριον, ἀλλὰ δακρύσαντες ὑπεξῆλθον. εἰσπέμπεται δὲ διὰ παιδίε μικρῆ τὸ ἐγχειρίδιον· καὶ λαβὼν ἐσπάσατο ², καὶ κατενόησεν. ὡς δ' εἶδεν ἐσῶτα τὸν ἄθερα καὶ τὴν ἀκμὴν διαμένεσαν, εἰπὼν· Νῦν ἐμός εἰμι, τὸ μὲν ξίφος ἔθηκε, τὸ δὲ βιβλίον αὐθις ἀνεγίνωσκε, καὶ λέγεται δις ὅλον διεξελεῖν. εἶτα κοιμηθεὶς ὕπνον βαθύν, ὡσε τὰς ἐκλὸς αἰθέσθαι, περὶ μέσας νύκτας ἐκάλει τῶν ἀπελευθέρων Κλεάνθην τὸν ἰατρὸν, καὶ Βέταν, ᾧ μάστιγα πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις ἐχρῆτο. καὶ τῆτον μὲν ἐπὶ Θάλασσαν ἐπεμφεν, ὅπως σμεψάμενος, εἰ πάντες ἀνηγμένοι τυγχάνωσι, Φράσει πρὸς αὐτόν· τῷ δ' ἰατρῷ τὴν χεῖρα φλεγμαίνεσαν ὑπὸ τῆς πληγῆς, ἣν ἐπληξε τὸν οἰκέτην, ἐπιδῆσαι παρέχε. καὶ τῆτ' ἐποίησεν ἠδίας ἀπανίας, ὡς ζωτικῶς ἔχοντος αὐτῆ. μετ' ὀλίγου δὲ παρῆν ὁ Βέτας, ἀπαγγέλλων, τὰς μὲν ἄλλας ἀνῆχθαι, Κράσσον δὲ λείπεσθαι ὑπ' ἀχαλίας τινός. ὅσον δ' ἔπω καὶ τῆτον ἐμβαίνειν· πολὺν δὲ χειμῶνα καὶ μέγα πνεῦμα κατέχειν τὴν Θάλασσαν. τῆτ' ἀκήσας ὁ Κάτων ἐσέναξεν οἴκῳ τῶν πλεόντων, καὶ πάλιν ἐπεμφε τὸν Βέταν ἐπὶ Θάλασσαν, εἴ τις ἄρα παλινοδρομήσας δέοιτο τινός τῶν ἀναγκαίων, ἀπαγγελῆντα πρὸς αὐτόν. ἤδη δ' ὄρ-
νιδες

¹ Xyl. dubitat de integritate hujus loci. Pro βαλευόμενος Junt. βαλευσόμενος. In seq. pro Φιλοσοφεῖτε χρῆσθαι Anon. οἱ Φιλόσοφοι χρῆθε, quam lesionem Dacer. sequitur, & Schirach. Etiam e V. esotatur χρῆθε. Mos. Duf. deleri voluit χρῆσθαι, quod ex praecedenti irrepsisse censet. R. vulgata bene videtur habere, posita pro Φιλοσόφως σπεδίζετε χρῆσθαι, quibus nisi vos more philosophorum contenditis. Φιλοσοφεῖν ἴ. idem est ac μετὰ σπεδῆς καὶ ἀσκήσεως ἐκπονεῖν καὶ μελετῆν ἴ.

² Junt. ἐπαύσατο.

νιθες ἤδον, καὶ μικρὸν αὐθις κατηνέχθη πρὸς ὕπνον. ἐπανελθόντος δὲ τῆ Βέτα, καὶ Φράσαντος, πάλιν ἰήσυχίαν περὶ τὰς λιμένας εἶναι, προσέταξεν αὐτῷ τὴν θύραν κλεῖσαι, καὶ καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς τὸ κλινίδιον, ὡς τὸ λοιπὸν ἔτι τῆς νυκτὸς ἀναπαυσόμενος. ἐξελθόντος δὲ τῆ Βέτα, σπασάμενος τὸ ξίφος, ἔωσε μὲν ὑπὸ το σῆθος· τῇ δὲ χειρὶ κηφότερον διὰ τὴν φλεγμονὴν χρησάμενος, ἔκ εὐθὺς ἀπήλλαξεν ἑαυτὸν, ἀλλὰ δυσθανατῶν ἐξέπεσε τῆς κλίνης, καὶ ψόφου ἐποίησε, καταβαλὼν ἀβάκιόν τι τῶν γεωμετρικῶν παρακείμενον ὡσεὶ τὰς θανάτου ἀιδομένης ἀναβοῆσαι, καὶ τὸν υἱὸν αὐτίκα καὶ τὰς φίλους ὑπεισελεθεῖν. ἰδόντες δὲ πεφυρμένον αἵματι, καὶ τῶν ἐντέρων τὰ πολλὰ προπεπληγότα, ζῶντα δ' αὐτὸν ἔτι καὶ βλέποντα, δεινῶς μὲν ἄπαντες ἔχον, ὁ δ' ἰατρὸς προσελθὼν ἐπειρᾶτο, τῶν ἐντέρων ἀτρώτων διαμεινάλων, ταῦτά τε καθιστῆναι ², καὶ τὸ τραῦμα διαρῆσθαι. ὡς ἔν ἀνήνεγκεν ὁ Κάτων καὶ συνεφρόνησε, τὸν μὲν ἰατρὸν ἀπέωσατο, ταῖς χερσὶ δὲ τὰ ἔντερα σπαράξας καὶ τὸ τραῦμα ἐπαναρρῆξας ἀπέθανεν.

LXXI. Ἐν ᾧ δ' ἔκ ἂν τις ᾤετο χρόνῳ τὰς κατὰ τὴν οἰκίαν πάντας ἠθροῖσθαι τὸ πάθος, ἐπὶ ταῖς θύραις ἦσαν οἱ τριακόσιοι, καὶ μικρὸν ὕστερον ὁ δῆμος ἠθροῖσθαι τῶν Ἰτυκαίων, μιᾷ Φωνῇ τὸν εὐεργέτην καὶ σωτήρα καὶ μόνον ἐλεύθερον καὶ μόνον ἀήτητον καλέσων. καὶ ταῦτα ἔπραττον, ἀγγελλομένους ³ προσιέναι Καίσαρος· ἀλλ' ἔτε φόβος αὐτὰς, ἔτε κολακεία τῆ κρατῆρος. ἔτε ἢ πρὸς ἀλλήλους διαφορὰ καὶ εἰσὶς ἀμβλυτέρως ἐποίησε τῇ ⁴ πρὸς Κάτωνα τιμῇ. κοσμήσαντες δὲ τὸ σῶμα λαμπρῶς, καὶ πομπὴν ἐπιφανῆ παραχόντες, καὶ

θάψαν-

1 V. πάλιν πάλιν. Sic & legi testatur H. Steph.

2 V. καθιστάσθαι.

3 Ita in omnibus edd. excepta Bryanae, quae dat ἔπαγγ.

4 Br. excidisse susp. εν. Pro τῇ — τῆ V. τῆς π. K. τῆ μῆς. Sic & legi in vet. exempl. testatur H. Steph.

θάψαντες παρὰ τὴν θάλασσαν, ἔ νῦν ἀνδρίας ἐφέστηκεν αὐτῆ ξιφῆρης, ἕτως ἐτράποντο πρὸς τὸ σώζειν ἑαυτὰς καὶ τὴν πόλιν.

LXXII. Καῖσαρ δὲ, πυρθανόμενος παρὰ τῶν ἀφικνεμένων, ὑπομένειν ἐν Ἰτύκῃ τὸν Κάτωνα, μηδὲ Φεύγειν, ἀλλὰ τὰς ἄλλας προπέμπειν, αὐτὸν δὲ καὶ τὰς ἐταίρους καὶ τὸν υἱὸν ἀδεῶς ἀνασρέφεται, δυστέκμηρον ἠγεῖτο τὴν γνώμην τῆ ἀνδρός, ἕτε δὴ¹ τὸν πλείστον λόγον ἔχων ἐπέειπε, καὶ προσῆγε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπειγόμενος. ὡς δ' ἤκασε τὸν θάνατον αὐτῆ, λέγεται τοσούτου εἰπεῖν. Ὡ Κέτων, Φθονῶ σοι τῆ θανάτου· καὶ γὰρ ἐμοὶ σὺ τῆς σαυτῆ σωτηρίας ἐφθόνησας. Τῷ γὰρ ἔντι σωθῆναι Κάτων ἀναχόμενος ὑπὸ Καίσαρος ἐκ ἂν ἕτω δοκεῖ καταιχῦναι τὴν αὐτῆ δόξαν, ὡς κοσμηῆσαι τὴν ἐκείνου. τὸ δὲ πραχθῆν², ἀδῆλον. εἰκάζεται δὲ τὰ χρηστότερα περὶ Καίσαρος³.

LXXIV. Ἐτελεύτησε δὲ Κάτων ἕτη δουεῖν δέοντα πευτήκοιζα βεβιωκώς. ὁ δ' υἱὸς αὐτῆ ὑπὸ Καίσαρος μὲν ἐδὲν ἠδικήθη· λέγεται δὲ ῥᾶθυμος γενέσθαι, καὶ περὶ γυναῖκας ἐκ ἀνεπίληπτος. ἐν δὲ Καππαδοκίᾳ ξένω τιμὴ χρησόμενος, Μαρφαδάτη, τῶν βασιλικῶν, ἔχουσι γύναιον εὐπρεπές, καὶ πλείονα παρ' αὐτοῖς, ἢ καλῶς εἶχε, διατρίβων χρόνον, ἐσκώπητο, τοιαῦτα γραφόντων εἰς αὐτὸν.

Αὔριον Κάτων βαδίζει μετὰ τριάκονθ' ἡμέρας.

καί

¹ R. *sup.* ἄτε δὲ, *faciens autem summi, Catonem vivum in potestatem redigere, propterea quoque festinus cum copiis accedebat.* Sequens καὶ ante προσῆγε inutile & delendum censuit Br.

² Mos. Duf. *sup.* ἴδ' ἐπραττεν ἂν. R. τὸ δὲ πραχθῆν ἂν, id quod factum fuisset, id quod Caesar facturus fuisset, si Cato vivo potitus fuisset, ἀδῆλον μὲν, est id quidem dubium.

³ Mos. Duf. mavult cum V. παρὰ Καίσαρ.

καί·

Πόρκιος καὶ Μαρφαδάτης, δύο Φίλοι, ψυχὴ μία.
Ψυχὴ γὰρ ἐκαλεῖτο τῷ Μαρφαδάτῃ ¹ τὸ γύναιον. καὶ
ἔτι·

Εὐγενής καὶ λαμπρὸς ὁ Κάτων· βασιλικὴν ψυ-
χὴν ἔχει.

ἀλλὰ πᾶσάν γε τὴν τοιαύτην ἐξήλειψε καὶ ἠφάνισε τῷ
θανάτῳ δύσκειλαιαν. ἀγωνιζόμενος γὰρ ἐν Φιλίπποις πρὸς
Καίσαρα καὶ Ἀντώνιον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ κλινο-
μένης τῆς Φάλαγγος, ἔτε Φυγεῖν, ἔτε λαθεῖν ἀξιώσας.
ἀλλὰ προναλόμενος τὰς πολεμίας, ἔμπροσθεν ἑαυτὸν ἐμ-
φανίζων, καὶ συνεξορμῶν τὰς συμμένοντας, ἔπεσε, θαῦ-
μα τῆς ἀρετῆς τοῖς ἐναντίοις παραχῶν. ἔτι δὲ μᾶλλον
ἢ θυγάτηρ τῆς Κάτωνος, ἔτε σαφροσύνης, ἔτ' ἀνδρείας ²
ἀπολειφθεῖσα, (Βρέτῳ γὰρ συνάκει τῷ κλεινῷ Καί-
σαρᾷ) αὐτῆς τε τῆς συνωμοσίας μετέχε, καὶ προήμα-
το τὸν βίον ἀξίως τῆς εὐγενείας καὶ ἀρετῆς, ὡς ἐν τοῖς
περὶ Βρέτῃ γέγραπται. Στατύλλιος δὲ, Φήσας, μιμεῖ-
σθαι Κάτωνα, τότε μὲν ὑπὸ τῶν Φιλοσόφων ἐκωλύθη,
βελόμενος ἑαυτὸν ἀνελεῖν· ὕστερον δὲ τῷ Βρέτῳ πιστό-
τατον ἑαυτὸν παραχῶν καὶ χρησιμώτατον, ἐν Φιλίπποις
ἀπέθανεν.

ΑΓΙΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ.

Οὐκ ἀτόπως τινὲς, ἐδὲ Φαύλως, συγχεῖσθαι πρὸς
τὰς Φιλοδόξους ³ ὑπονοῶσι τὸν ἐπὶ τῷ Ἰξίονι μῦ-
θον, ὡς δὴ λαβόντι τὴν νεφέλην ἀντὶ τῆς Ἥρας, καὶ
τῶν Κενταύρων ἔτως γενομένων. καὶ γὰρ ἔτσι τῆς ἀρε-
τῆς

¹ Junt. Ald. Crat. τῷ Μαρφαδάτῃ. Eaedem paulo post ἔχον
pro ἔχα.

² R. post h. v. deesse videtur τῆς πατρὸς καὶ τῆς ἀνδρὸς.

³ In margine cod. SG. e regione κατὰ Φιλοδόξους eadem
manu exaratum est.

τῆς ὡσπερ εἰδῶλω τινί, τῇ δόξῃ, συνόντες, ἀδὲν εἰλικρινές, ἐδ' ὁμολογέμενον ¹, ἀλλὰ νότα καὶ μικρὰ πολ-
λὰ πράττῃσιν, ἄλλοτ' ἄλλας Φορὰς Φερόμενοι, ζήλοισ
καὶ πάθεσιν ² ἐπακολοθεῖντες. ὅπερ οἱ ΣοΦουλέας βα-
τῆρες ἐπὶ τῶν ποιμνίων λέγουσιν.

Τάτοις γὰρ ὄντες δεσπόται δελεούμεεν,

Καὶ τῶνδ' ἀνάγκη καὶ σιωπᾶντων κλύειν.

ὅπερ ἀληθῶς οἱ πρὸς ἐπιθυμίας ὄχλων καὶ ὄρμας πο-
λιτευόμενοι πάχουσι, δελεούμεεν καὶ ἀκολοθεῖντες, ἵνα
δημαγωγοὶ καὶ ἄρχοντες ὀνομάζωνται. καθάπερ γὰρ οἱ
πρωρεῖς τὰ ἔμπροσθεν προορώμενοι τῶν κυβερνητῶν, ἀφο-
ρῶσι πρὸς ἐκείνους, καὶ τὸ προστασσόμενον ὑπ' ἐκείνων
ποιῶσιν. ἕτως οἱ πολιτευόμενοι, καὶ πρὸς δόξαν ὄρων-
τες, ὑπηρεταὶ τῶν πολλῶν μὲν εἰσὶν ³, ὄνομα δ' ἀρχόν-
των ἔχουσιν.

II. Ὁ μὲν γὰρ ἀπηκριβωμένως ⁴ καὶ τελείως ἀγα-
θός ἐδ' ἂν ὄλως δόξης δέοιτο, πλὴν ὅση πάροδον ἐπὶ
τάς πράξεις καὶ ⁵ διὰ τῆ πισεύεσθαι δίδωσι. νέω δ'
ἔτι ὄντι καὶ Φιλοτίμω δοτέον ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων καὶ
δόξῃ τι καλλωπίζεσθαι ⁶ καὶ κομπάσαι. Φυόμεναι γὰρ
ἐν τοῖς τηλικαίοις αἱ ἀρεταὶ καὶ βλασάνουσαι, τό τε
κατορθόμενον ⁷, ὡς Φησι Θεόφραστος, ἐπιβεβαιῶνται τοῖς

I 2

ἐπαί-

¹ SG. ὁμολογημένον. Sequens μικρὰ primum extat in Steph.
an ex ingenio II. Steph. an ex cod. quodam, incertum. In
prioribus edd. est μικροί, in quo R. latere susp. μίερα, τιτι-
λα, deficientia, vel claudicantia.

² R. susp. καὶ ἄλλοις πάθ. In seq. pro ὅπερ Br. mavult
ὡσπερ.

³ SG. ὑπηρεταὶ μὲν τῶν πολ. εἰσ.

⁴ SG. ἀπηκριβωμένος. Sic & Junt. Ald. & Crat.

⁵ Delendum censuit Br. hoc καὶ. Idem vult R. aut adden-
dum ei δύναμιν vel ἀξίωμα.

⁶ SG. καλλωπίσασθαι.

⁷ R. susp. τοῖς τε κατορθόμενοις. ὅσῃ confirmantur in rebus
factis per laudes vel a laudibus. τοῖς ἐπαίνοισι idem esse mo-
net ac διὰ τῶν ἐπαίνων, & ἐπιβεβ. τοῖς κατορθ. idem ac βεβαιῶν-
ται ἐπὶ τοῖς κατορθόμενοις. SG. ἐκβεβαιῶνται.

ἐπαίνοις, καὶ το λοιπὸν¹ αὔξονται μετὰ Φρονήματος ἐπαίρομεναι. τὸ δ' ἄγαν πανταχῶ μὲν ἐπισφαλές, ἐν δὲ ταῖς πολιτικαῖς Φιλοτιμίαις ὀλέθριον. ἐκφέρει γὰρ εἰς μάστιαν καὶ παραφροσύνην ὑπαίθρων² ἐξουσίας μεγάλης ἐπιλαβομένους, ὅταν μὴ τὸ καλὸν ἔνδοξον εἶναι θελώσιν, ἀλλ' ἀγαθὸν ἠγῶνται τὸ ἔνδοξον εἶναι. ὥσπερ ἔν Φωκίῳ πρὸς Ἀντίπατρον ἀξιῶντά τι παρ' αὐτῆ τῶν μὴ καλῶν. Οὐ δύνασαι, εἶπεν, ἅμα καὶ Φίλω Φωκίῳι χρηθῆσαι καὶ κόλασι. τῆτο λεκίεον, ἢ ὁμοίον τι τέτω, πρὸς τὴς πολλὰς. Οὐ δύναθε τὸν αὐτὸν ἔχειν καὶ ἄρχοντα καὶ ἀκόλαστον. ἐπεὶ συμβαίνει γε καὶ ἔτι τὸ τῆ δράκοντος, ἢ Φησίῳ ὁ μῦθος τὴν ἐρὰν τῆ κεφαλῆ ἑσπιάσασαν ἀξίῳ ἠγεῖσθαι παρὰ μέρος, καὶ μὴ διὰ παντὸς ἀκόλαστὴν ἐκείνη. λαβῶσαν δὲ τὴν ἠγεμονίαν, αὐτὴν τε κακῶς ἀπαλλάττειν, ἀνοίξα πορευομένην, καὶ τὴν κεφαλὴν καταξάινειν, τυφλοῖς καὶ κωφοῖς μέρεσιν ἀναγκαζομένην παρὰ φύσιν ἔπειθαι. τῆτο πολλὰς τῶν πρὸς χάριν ἅπαντα πολιτευομένων³ ὁρῶμεν πεπονθότας. ἐξαρτήσαντες γὰρ αὐτὰς δ' ἄλλων εἰκῆ φερομένων, ἐδ' ἀναλαβεῖν ὑπερον, ἐδ' ἐπισῆσαι τὴν ἀταξίαν ἐδυνήθησαν. Ταῦτα δ' ἡμῖν εἰς τὴν παρὰ τῶν πολλῶν δόξαν ἐπῆλθεν εἰπεῖν, ἰννοήσασιν, ἠλίκην ἔχει δύναμιν, ἐν τῶν Τιβερίῳ καὶ Γαίῳ τοῖς Γράκχοις⁴ συμπεσόντων. ἔς κάλλι-σα μὲν φύντας, κάλλισα δὲ τραφέντας, κάλλιστην δὲ τῆς πολιτείας ὑπέθεσιν λαβόντας, ἀπώλεσεν ἔχ ἔτις ἐπιθυμία δόξης ἄμετρος, ὡς φόβος ἀδοξίας ἐκ προφάσεως ἐκ ἀγεννῆς πεφυκῶς. μεγάλην γὰρ εὐνοίαν προειληφότες⁵ παρὰ τῶν πολιτῶν, ἠχύνθησαν ἐγκαταλιπεῖν,

ὥσπερ

1 R. *supr.* πρὸς τὸ λεῖπον, *ad ea, quae adhuc deficiunt.*

2 R. *sic legi & distingui mavult: παραφροσύνην, ὑπαίθρων* (aut ὑπαίθρων) *ἐξουσίας μεγ. ἐπιλαβ. potitio magna potestate rerum in publico agendarum, domi forisque, in bello & pace.*

3 SG. *ποπολιτευομένων.*

4 SG. *Γράκχοις.* Sic & Junt.

5 Sic R. *dedit; & dari voluit Br. vel παρειληφότες.* Vulgo *προσειληφ.*

ὥσπερ χρέος. ἀμιλλώμενοι δ' αἰεὶ πολιτεύμασι χρηστοῖς τὰς τιμὰς ὑπερβάλλεσθαι, καὶ τιμώμενοι μᾶλλον ἐξ ὧν ἐπολιτεύοντο κεχαρισμένως, καὶ τῆτον τὸν τρόπον ἴση Φιλοτιμίᾳ πρὸς τε τὸν δῆμον ἑαυτῆς, καὶ τὸν δῆμον πρὸς ἑαυτὰς ἐκκαύσαντες, ἔλαθον ἀψάμενοι πραγμάτων, ἐν οἷς ἐπεὶ ἐκέτ' ἦν τὸ προβῆναι καλὸν, αἰχρὸν ἤδη τὸ παύσασθαι ¹. ταῦτα μὲν ἔν ἐπιφρινεῖς αὐτὸς ἐν τῆς διηγήσεως. Παραβάλαμεν δ' αὐτοῖς Λακωνικὸν ζεύγος δημαγωγῶν, Ἄγιν καὶ Κλεομένην, τὰς βασιλεῖς. καὶ γὰρ ἔτοι τὸν δῆμον αὔξοντες, ὥσπερ ἐκεῖνοι, καὶ πολιτείαν καλὴν καὶ δικαίαν ἐκλελοιπυῖαν πολὺν χρόνον ἀναλαμβάνοντες, ὁμοίως ἀπηχθάνοντο τοῖς δυνατοῖς, μὴ βελομένοις ἀφείναι τὴν συνήθη πλεονεξίαν. ἀδελφοὶ μὲν ἔν ἐν ἦσαν ἀλλήλων οἱ Λάκωνες, συγγενῆς δὲ καὶ ἀδελφῆς ἦψαντο πολιτείας, ἀρχὴν τοιαύτην λαβόντες.

III. Ἐπεὶ παρεισέδου πρῶτον εἰς τὴν πόλιν ἀργύρε καὶ χρυσῆ ζῆλος, καὶ συνηκολέθησε τὰ πλέτε τῆ μὲν κήσει πλεονεξία καὶ μικρολογία, τῆ δὲ χρήσει καὶ ἀπολαύσει τρυφῆ καὶ μαλακία καὶ πολυτέλεια. τῶν πλείων ἐξέπεσεν ἡ Σπάρτη καλῶν, καὶ ταπεινὰ πράττεσα παρ' ἀξίαν διετέλει, μέχρι τῶν χρόνων ἐκείνων,

I 3

ἐν

¹ Vulgo hic locus sic extat: ἐν αἷς ἐκέτ' ἦν τὸ, ἐπεὶ μὴ καλὸν, αἰχρὸν ἤδη παύσασθαι. Anon. ἐν αἷς ἐκ ἦν εἰπεῖν, τῶν ἐκέτι καλῶν αἰχρὸν ἤδη τὸ μὴ παύσασθαι; V. τὸ παύσασθαι exhibet. H. Steph. quoque in vet. cod. τὸ παύσασθαι scriptum fuisse observat, & locum ita refingit ἐπεὶ μὴ καλὸν, ἐκ αἰχρὸν ἤδη τὸ παύσασθαι. Uti nunc extat, eum debemus Reiskio — ubi quia procedere jam non erat amplius honestum, jam turpe erat desinere. Xyl. vertit: ad eas res tentandas delati sunt, quas cum parum honestas sentirent, tamen jam inhonestus esse (noium enim illud est: quod nou honestum est, jam turpe esse sentias) colligere non potuerunt — & graeca: ἐπὶ μὴ καλὸν αἰχρὸν ἤδη, partem Senarii esse ait, quem se alibi legitisse meminerat. Crusier. vertit: ubi jam non erat illud, dici quod solet: rectum licet nou sit, turpe est desinere.

ἐν οἷς Ἄγις καὶ Λεωνίδας ἐβασίλευον. Ἄγις μὲν Εὐρυτιωνίδης ¹, καὶ Εὐδαμίδα παῖς, υἱὸς ἀπ' Ἀγησιλάου, τῷ διαβάντος εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ μέγιστον Ἑλλήνων δυναθέντος. ἦν γὰρ Ἀγησιλάου μὲν Ἀρχίδαμος, ὁ περὶ Μανδάνιον ² τῆς Ἰταλίας ὑπὸ Μεσσαπίων ἀποθανών. Ἀρχιδάμω δὲ πρεσβύτερος μὲν υἱὸς Ἄγις, Εὐδαμίδα δὲ νεώτερος, ὃς, Ἄγιδος ὑπ' Ἀντιπάτρου περὶ Μεγάλην πόλιν ἀναیرهθέντος ἀτέκνη, τὴν βασιλείαν ἔχε. τέτρα δ' Ἀρχίδαμος, Ἀρχιδάμω δὲ ἕτερος Εὐδαμίδα, Εὐδαμίδα δὲ Ἄγις, περὶ ἧ ³ τάδε γέγραπται. Λεωνίδας δ' ὁ Κλεωνύμω τῆς μὲν ἑτέρας οἰκίας ἦν Ἀγιάδης ⁴. ἦγδος δ' ἀπὸ Πausanias τῷ νικησαντος ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ Μαρδόνιον. Πausanias γὰρ υἱὸν ἔχε Πλεισάνουκλα, Πλεισάναξ δὲ Πausanias. ἦ Φυγόνιος εἰς Τεγέαν ἐκ Λακεδαιμόνος, ὃ τε πρεσβύτερος υἱὸς, Ἀγησιπόλις, ἐβασίλευσε, καὶ τέτρα τελευτήσαντος ἀτέκνη, Κλεόμβροτος, ὁ νεώτερος. ἐκ δὲ Κλεομβρότου πάλιν ἄλλος Ἀγησιπόλις ἦν, καὶ Κλεομένης. ἂν Ἀγησιπόλις μὲν ἔτ' ἦρξε πολὺν χρόνον, ἕτε παιδᾶς ἔχε. Κλεομένης δὲ, βασιλεύσας μετ' Ἀγησιπόλιν, τὸν μὲν πρεσβύτερον τῶν υἱῶν, Ἀκρότατον, ἕτε ζῶν ἀπέβαλε· νεώτερον δὲ Κλεώνυμον κατέλιπεν, ὃς ἐκ ἐβασίλευσεν, ἀλλ' Ἄρεως, υἱῶν δὲ ἂν Κλεομένης. Ἀκρότατε δ' υἱὸς Ἄρεως. Ἄρεως δὲ πεσόντος περὶ Κόρινθον, υἱὸς ἦν Ἀκρότατος, τὴν βασιλείαν κατέχευ. ἀπέθανε δὲ καὶ ἕτος, ἠτήθειε μάχῃ περὶ Μεγάλην πόλιν ὑπ' Ἀρισοδήμω, τῷ τυράννω,

κατα-

¹ SG. Εὐρυτιωνίδης. Sic & Junt. Ald. Crat.

² Mos. Duf. scribi vult Μανδύριον, auctoritate Cellarii. SG. Μανδώνιον.

³ Sic cum Anon. & SG. dari voluit Br. deditque R. pro vulg. ἐπὶ ἧ. Est autem περὶ antiqua lectio, in Junt. Ald. & Crat. obvia. In Steph. Irrepsisse videtur ex Ignoracione compendiarie scripturae, qua Ald. in hac voce utitur.

⁴ SG. item Junt. Ald. Crat. ἀπάδης, quod mendum Xyl. notavit, & Steph. correxit.

καταλιπὼν ἐγκύμονα τὴν γυναῖκα. παῖδις δ' ἄρρενος γενομένης, Λεωνίδας ὁ Κλεωνύμου τὴν ἐπιτροπὴν ἔχεν. εἶτα, πρὶν ἐν ἡλικίᾳ γενέσθαι, τελευτήσαστος, ἕτως εἰς αὐτὸν ἢ βασιλεία περιήλθεν, ἢ πάνυ τοῖς πολίταις εὐάρμοσον ὄντα. καίπερ γὰρ, ἐπιεκλικότων ¹ ἤδη τῇ διαφθορᾷ τῆς πολιτείας ἁμαλῶς ἀπάντων, ἦν τις ἐν τῷ Λεωνίδῃ τῶν πατρῶων ἐπιφανὴς ἐκδιαιτήσις, ἅτε δὴ χρόνον εἰληδημένῳ ² πολὺν ἐν αὐταῖς σατραπικαῖς, καὶ τετραπευκίτι Σέλευκον· εἶτα τὸν ἐκείθεν ὕγνον εἰς Ἑλληνικὰ πράγματα καὶ νόμιμον ἀρχὴν ἐν ἑμμελῶς μεταφέρουσι.

IV. Ὁ δ' Ἄγις ἕτω πολὺ παρήλασεν εὐφύια καὶ φρονήματι ψυχῆς ἢ μόνον τῆτον, ἀλλὰ χεδὸν ἅπαντας, ὅσοι μετ' Ἀγησίλαον τὸν μέγαν ἐβασίλευσαν, ὥσε μήπω γεγωνῶς εἰκοσὸν ἔτος, ἐντεθραμμένος δὲ πλέτοις καὶ τρυφαῖς γυναικῶν, τῆς τε μητρὸς Ἀγησιράτας, καὶ τῆς μάμμης Ἀρχιδαμίας, αἱ πλεῖστα χρήματα Λακεδαιμονίων ἐπέζητητο, πρὸς τε τὰς ἡδονὰς εὐδὺς ἀπιχυρίσασθαι, καὶ τὸ μὴ ἐπιτρέψαι ³ μάλιστα τῇ χάριτι τῆς μορφῆς, ἠραισμὸν δοκῆσαι περισπᾶσας τῆ σῶματος, καὶ πᾶσαν ἐκδὺς καὶ διαφυγῶν πολυτέλειαν, ἐγκαλλωπίζεσθαι τῷ τριβωνίῳ, καὶ δεῖπνα καὶ λουτρά καὶ διαίτας Λακωνικὰς ζητεῖν· καὶ λέγειν, ὡς ἄδεν δέοιτο τῆς βασιλείας, εἰ μὴ δι' αὐτὸν ⁴ ἀναλήψοιτο τὰς νόμους καὶ τὴν πατριον ἀγωγὴν.

I 4

V.

1 Br. mavult ἐπιεκλικότων.

2 In SG. emendatum est eadem manu ἡληδημένῳ.

3 Br. reponi vult ἐπιτρέψαι, & legi τὸν μάλιστα ἐπιτρ. R. locum pluribus modis vitiatum putat, & susp. καὶ τὸ ἐπιτρέψαι (subaud. εαυτὸν αὐτὸν γὰρ εαυτῶ) μάλιστα τῇ χάριτι τῆς μορφῆς, ἠραισμὸν δοκῆν ἰσπεινόν, περισπᾶσας τῆ σῶμ. *studium se suaeque omnia soli formae gratiae permittendi, cum destituisse corpore, ut nihil aliud visum, praeterquam humilem & abjectum conatum formositate jactandi ad placendum.*

4 SG. cod. H. Steph. Anon. αὐτὴν, quod reponi voluit Br. ut

V. Ἀρχὴν μὲν ἐν διαφορᾷς ¹ καὶ τῷ νοσεῖν ἔχε τὰ πράγματα τῶν Λακεδαιμονίων, σχεδὸν ἅψ' ἔτην Ἀθηναίων καταλυσαύτης ἡγεμονίαν, χρυσία τε καὶ ἀργυρία κατέπλησαν ἑαυτές. ἔ μὴν ἄλλὰ καὶ τῶν οἰκῶν, ὃν ² ὁ Λυκῆργος ὤρισε Φυλατῶντων ἀριθμὸν ἐν ταῖς διαδοχαῖς, καὶ πατρὸς παιδί τὸν κληρὸν ἀπολιπύνης, ἀμωσγέπως ἢ τάξις αὕτη καὶ ἰσότης διαμένεσα τὴν πόλιν ἐκ τῶν ἄλλων ἀνέφερον ἀμαρτημάτων. ἐφορεύσας δέ τις ἀνὴρ δυνατὸς, αὐθάδης δὲ καὶ χαλεπὸς τὸν τρόπον, Ἐπιτάδευς ὄνομα, πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῷ γενομένης διαφορᾷς, ῥήτραν ἔγραψεν, ἐξεῖναι τὸν οἶκον αὐτῆ καὶ τὸν κληρὸν, ὧ τις ἐθέλοι, καὶ ζῶντα δῶναι, καὶ καταλιπεῖν διατιθέμενον ³. ἔτος μὲν ἔν αὐτῆ τινα θυμὸν ἀποσιμπλάς ἴδιον, εἰσήνεγκε τὸν νόμον· οἱ δ' ἄλλοι πλεονεξίας ἕνεκα δεξάμενοι καὶ κυρώσαντες, ἀπίεσαν τὴν ἀρίστην κατάστασιν. ἐκλήνωτο γὰρ ἀφειδῶς ἤδη παρωθέντες οἱ δυνατοὶ τὰς προσήκουσας ἐκ τῶν διαδοχῶν καὶ ταχὺ τῆς εὐπορίας εἰς ὀλίγας συρρῆσεις, πενία τὴν πόλιν κατέχευε, ἀνελευθερίαν καὶ τῶν

ut ad βασιλείας referatur. Utraque lectio, monente H. Steph. eundem sensum efficit. Si δὲ αὐτὸν retineas, nominativus verbi ἀναλήψ. erit βασιλεία; sin putes in αὐτὴν, nominativus erit αὐτός.

1 SG. διαφορᾷς. Sic & Junt. h. l. & circa finem cap. 3.

2 Vulgo extat τῶν οἰκῶν, ὃν. V. & Anon. τῶν οἰκῶν, ἴον. Sic legi voluerunt Dacer. & Mos. Duf. — Dedit R. τῶν οἰκῶν, & retinuit ὃν, mutata in seq. vulgata lectio Φυλατῶντων, ut subaudiendo αὐτῶν sit sensus: — verumtamen cum Lacedaemonii numerum generum, vel gentium, vel familiarum (hi sunt οἶκοι) a Lycurgo definitum observaverunt, in haereditatibus & consecutionibus atque successioneibus posterorum in jura titulosque majorum. Pro τῶν ἀριθμὸν Duf. voluit τὸ ἀριθμὸν, cum non domorum numerum sanxerit Lycurgus, sed modum, eas struendi. Cf. Plut. T. I. in vit. Lyc. c. 13.

3 R. παυλὺ διαθέμενον.

τῶν καλῶν ἀσχολίαν ¹ ἐπιφέρουσα μετὰ Φθόνου καὶ δυσμενείας πρὸς τὰς ἔχουσας. ἀπελείφθησαν ἔν ἐπιτακτικῶν ἡ πλείονες ² Σπαρτιάται, καὶ τῶν ἴσως ἐκατὸν ἦσαν οἱ γῆν κειμήμενοι καὶ κληρῶν· ὁ δ' ἄλλος ὄχλος ³ ἄπορος καὶ ἄτιμος ἐν τῇ πόλει παρεκάθητο, τὸς μὲν ἔξωθεν πολέμους ἀργῶς καὶ ἀπραδύμως ἀμυνόμενος, καὶ δὲ τινὰ καιρὸν ἐπιτηρῶν μεταβολῆς καὶ μεταστάσεως τῶν παρόντων.

VI. Διὰ ταῦτα δὴ καλὸν ὁ Ἅγις, ὡς περ ἦν, ποιόμενος, ἐξιῶσαι καὶ ἀναπληρῶσαι τὴν πόλιν, ἐπειρᾶτο τῶν ἀνθρώπων. οἱ μὲν ἔν νεοὶ ταχὺ καὶ παρ' ἐλπίδας ὑπήνεσαν αὐτῷ, καὶ συναπεδύσαντο πρὸς τὴν ἀρετὴν, ὡς περ ἐδῆτα τὴν δίαίταν ἐπ' ἐλευθερίᾳ συμμεταβάλλουτες. τῶν δὲ πρεσβυτέρων, ἅτε δὴ πόρρω διαφθορᾶς γεγονότων, συνέβαινε τοῖς πλείοσι, ὡς περ ἐπὶ δεσπότῃν ἔγομένους ⁴ ἐκ δρασμῆ δεδιέναι καὶ τρέμειν τὸν Λυκῆργον. καὶ καθήπλιοντο τῷ Ἁγίδος ὀδυρομένῃ τὰ παρόντα πράγματα, καὶ τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῆς Σπάρτης ἐπιποθῶντος. Λύσανδρος δ' ὁ Λίβυος, καὶ Μανδροκλείδας ὁ Ἐκφανῆς, ἐτι δ' Ἀγησίλαος, ἀπεδέξαντο καὶ συμπαραῤῥηθησαν αὐτῷ τὴν Φιλοτιμίαν. ἦν δὲ Λύσανδρος μὲν ἐν δόξῃ μάλιστα τῶν πολιτῶν, Μανδροκλείδας δὲ δεινότητος Ἑλλήνων πράγματα συσκευάσασθαι, καὶ τὸ συνέτον τῷτο καὶ δολερὸν τόλμη μεμιγμένον ἔχων. Ἀγησίλαον μὲν, θεῖον ὄντα τῷ βασιλέως καὶ δυνατὸν εἰπεῖν, ἄλλως δὲ μαλακὸν καὶ Φιλοχρήματον, ἐμφανῶς μὲν ὁ υἱὸς, Ἰππομέδων, ἐκίνοι καὶ παρ-

I 5

εθάρ-

¹ Sic ex conjectura Mosis Duf. dedit R. pro vulg. ἀνελευθερίαν τῶν καλῶν καὶ ἀσχολίαν — negotiositatem eripientem otium honestis artibus studendi. Ab Anon. haec duo vocabula καὶ ἀσχολίαν tollenda videntur praescribi, cum exhibeat τῶν καλῶν ἐπιφέρουσα. Pro ἀσχολ. R. quoque susp. ἀμίλιαν.

² V. omittit ἡ ante h. v.

³ Vocab. ὄχλος deest Junt. Ald. Crat.

⁴ Br. voluit ἀγομένοις, cum πλείοσι praecesserit.

εθάρβυνεν, εὐδόκιμος ἐν πολλοῖς πολέμοις ἀνὴρ, καὶ μέγα δι' εὐνοίαν τῶν νέων δυνάμενος· ἢ δ' ἀληθῶς ἀναπεισάσα τὸν Ἀγησίλαον αἰτία τῶν πραττομένων μεταχειρῖν ὀφλημάτων πλήθος ἦν, ἃν ἠλπίζεν ἀπαλλαγῆσθαι, μεταβάλλων τὴν πολιτείαν. ὡς ἔν τάχιστα προσηγάγετο τῆτον ὁ Ἅγις, εὐθὺς ἐπιχειρεῖ μετ' αὐτῆ τὴν μητέρα πείθειν, ἀδελφὴν ἦσαν τῷ Ἀγησίλαῳ, πλήθει δὲ πελατῶν καὶ Φιλῶν καὶ χρεωσῶν μέγα δυναμένην ἐν τῇ πόλει, καὶ πολλὰ τῶν κοινῶν διαπραττομένην.

VII. Ἡ δ' ἀκήσασα, τὸ μὲν πρῶτον ἐξεπλάγη, καὶ κατέπαυε τὸ μεिरάκιον, ὡς ἔτε δυνατῶν, ἔτε λυσιτελῶν ἐφιέμενον. ἐπεὶ δὲ ταῦτα μὲν ὁ Ἀγησίλαος ἐδίδοσκεν ὡς καλῶς ἔξει καὶ πραχθήσεται συμφερόντως, αὐτὸς δ' ὁ βασιλεὺς εἰδεῖτο τῆς μητρὸς ἐπιδῆναι πρὸς δόξαν αὐτῷ καὶ Φιλοτιμίαν τὸν πλῆτον, ὡς χρήμασι μὲν ἢ δυνάμενος πρὸς τὰς ἄλλας βασιλεῖς ἐξισωθῆναι· σατραπῶν γὰρ οἰκέτας, καὶ δόλους ἐπιτρόπων Πτολεμαῖε καὶ Σελεύκε, κεκῆθηται πλείονα συμπάντων ἢ τῶν ἐν Σπάρτῃ βασιλέων· ἐὰν δὲ, σωφροσύνη καὶ λιτότητι καὶ μεγαλοψυχίᾳ τὰς ἐκείνων ¹ ὑπερβαλλόμενος τρυφᾶς, ἰσότητα καὶ κοινωλίαν καταστήσῃ τοῖς πολίταις, ὄνομα καὶ δόξαν ὡς ἀληθῶς βασιλέως μεγάλου ² κησόμενος· ἔτω μετέπεσον ταῖς γνώμασι αἱ γυναῖκες, ὑπὸ τῆς Φιλοτιμίας ἐπαρθεῖσαι τῷ νεανίσκῳ, καὶ τοσαύτην κατεχέθησαν οἶον ἐπιπνοσίαν πρὸς τὸ καλόν, ὥστε τὸν μὲν Ἅγιν συνεξορμῶν καὶ συνεπιταχύνειν, μεταπεμπομένας δὲ τὰς Φίλας παρακαλεῖν, καὶ ταῖς ἄλλαις διαλέγεσθαι γυναῖξιν, ἅτε δὴ τὰς Λακεδαιμονίαις ἐπισαμέναις κατημῶς θυῖαι ἀεὶ τῶν γυναιπῶν, καὶ πλείον ἐκείναις τῶν δημοσίων,

¹ Sic cum Anon. SG. & Junt. dari voluit Br. deditque R. pro vulg. ἐκείνα. Falso eandem lectionem, jam receptam, Br. Aldinae tribuit. In meo saltim exemplari, uti in Crat. legitur ἐκείνα.

² V. omittit hanc vocem μεγάλου. Id. paulo post τοσαύτην pro τοσαύτη.

σίῳν, ἢ τῶν ἰδίων αὐτοῖς, πολυπραγμανεῖν διδόντας. ἦν δὲ τότε τῶν Λακωνικῶν πλέταν ἐν ταῖς γυναῖξί τῷ πλείον, καὶ τὸτο τὴν πρᾶξιν τῷ Ἁγίδι δούσεργον καὶ χαλεπὴν ἐποίησεν. αὐτέσχσαν γὰρ αἱ γυναῖκες, ἐ μόνου τρυφῆς ἐκπίπτεισαι δι' ἀπειροκαλίαν εὐδαιμονιζομένης ¹, ἀλλὰ καὶ τιμὴν καὶ δύναμιν, ἦν ἐκ τῆς πλετεῖς ἐκαρπῆντο, περιμοπλομένην αὐτῶν ² ἱρᾶσαι. καὶ πρὸς τὸν Λεωνίδαυ τραπόμεναι, παρεκάλειν ἄλλα πρεσβύτερον, ἐπιλαμβάνεσθαι τῷ Ἁγίδος, καὶ τὰ πραττόμενα διακωλύειν. ἐβέλετο μὲν ἔν ὃ Λεωνίδας τοῖς πλεσίοις βοηθεῖν. δεδιώς δὲ τὸν δῆμον ἐπιθυμῆντα τῆς μεταβολῆς, ἐδὲν ἀντέπραπτε Φανερωῶς, λάθρα δὲ τὴν πρᾶξιν ἐζητεῖ κωκεργεῖν καὶ διαφθεῖρειν, ἐντυγχάνων τοῖς ἄρχαι, καὶ διαβῆλων τὸν Ἁγιν, ὡς τυραννίδος μισθὸν τοῖς πένησι τὰ τῶν πλεσίῳν προτείνουσα, καὶ γῆς μεταδόσει καὶ χρεῶν ἀφέσει ³ πολλὰς ἀνέμενον ἑαυτῷ δορυφόρος, ἐ τῇ Σπάρτῃ πολίτας.

VIII. Οὐ μὴν ἀλλὰ διαπραξόμενος ὁ Ἁγίς Ἐφορον γενέσθαι τὸν Λύσανδρον, εὐθὺς εἰσέφερεν ἑαυτῆ ⁴ ῥήτραν εἰς τῆς γέροντας. ἦς ἦν κεφάλαια, χρεῶν μὲν ἀφεθῆναι τὰς ὀφειλουσας, τῆς δὲ γῆς ἀναδαθεισης, τὴν μὲν ἀπὸ τῆς κατὰ Πελλήνην χαράδρου πρὸς τὸ Ταύγετον, καὶ Μαλέαν, καὶ Σελλασίαν ⁵, κλήρας γενέσθαι τετρακιχίλις πεντακοσίς. τὴν δ' ἔξω, μυρίας πεντακιχίλις. καὶ ταύτην μὲν ⁶ τοῖς ὀπλοφορεῖν δυναμένοις τῶν περισίῳν μεριθῆναι. τὴν δ' ἐνλὸς, αὐτοῖς Σπαρτιάταις. ἀνα-

¹ Sic cum Anon. & Steph. reponi voluit Br. deditque R. pro vulg. εὐδαιμονιζομένην.

² Ita H. Steph. auctoritate codicum dedit pro αὐτήν, quod in prioribus edd. extat.

³ Sic R. de suo dedit. Vulgo μεταδόσειν καὶ χρ. ἄφεισιν.

⁴ V. δι' ἑαυτῆ. SG. δι' αὐτῆ.

⁵ SG. Σελασίαν.

⁶ Sic cum V. Anon. & SG. dari voluit Duf. deditque R. Vulgo ταῦτα μὲν. Pro ὀπλοφορεῖν SG. ἔπλα φέρειν.

ἀναπληρωθῆναι δὲ τέτρες ἐκ τε περιόικων καὶ ξένων, ὅσοι τροφῆς μετεχηκότες ἐλευθερίας, καὶ χαριεῖνες ¹ ἄλλως τοῖς σώμασι, καὶ καθ' ἡλικίαν ἀκμάζοντες εἶεν· σύνταξι δὲ τέτων εἰς πεντεκαίδεκα γενέθαι Φιδίτια, κατὰ τετρακοσίους καὶ διακοσίους ², καὶ δίκαιαν, ἣν εἶχον οἱ πρόγονοι, δίκαιαῖθαι.

IX. Γραφείσης δὲ τῆς ῥήτρας, καὶ τῶν γερόνων εἰς ταῦτό ταῖς γνώμας ἐ συμφερομένων, ἐκκλησίαν συναγαγὼν ὁ Λύσανδρος, αὐτὸς τε διελέχθη τοῖς πολιταῖς, καὶ Μανδρακλείδας καὶ Ἀγησίλαος ἐδέουλο, μὴ δι' ὀλίγους, ἐντροφῶνίας αὐτοῖς, περιῖθειν ἐρριμμένον τὸ ἀξίωμα τῆς Σπάρτης· ἀλλὰ τῶν τε ³ προτέρων χρησμῶν μνημονεῦσαι, τὴν Φιλοχρημοσύνην, ὡς ὀλέθριον τῇ Σπάρτη, φυλάττεσθαι διακελευομένων, καὶ τῶν ἐναγχοῦ ἐκ Πασιφάας ⁴. ἱερὸν δὲ Πασιφάας καὶ μαντεῖον ἦν ἐν Θαλαμναῖς τιμώμενον, ἦν τινὲς μὲν ἰσορῶσι τῶν Ἀτλαντίδων μίαν ἕσαν ἐκ Διὸς ⁵ τὸν Ἄμμονα τεκεῖν· τινὲς δὲ Κασάνδραν τὴν Πριάμω, τελευτήσασαν ἐνταῦθα· καὶ διὰ τὸ πᾶσι φαίνειν τὰ μαντεῖα, Πασιφάαν προσ-
αγο-

¹ Sic R. dedit eam Anon. Vulgo χάριτος. Br. haec habet ad h. v. — Reßius V. Anon. & Fl. Ed. χαριέντες. At in Ind. var. haec lectio foli Anon. tribuitur, & in Fl. uti & in Ald. & Crat. extat χαρίεντοι.

² Vocabula haec κατὰ τετρ. καὶ διακ. tollenda censet Mos. Duf. scholii loco in n-argine posita, & tandem male in textum recepta. Ex Lycurgi instituto Φιδίτια constabant XV. hominibus.

³ Partic. γε R. de suo addidit.

⁴ R. subaudiendum monet νομιζόντων, vel ἀνερχόντων. V. addit κεκομισμένοι αὐτοῖς, quod in textum recipiendum censet Dacervius. SG. τὸν ἐναγχοῦ ἐκ Πασ. κεκοσμημένοι αὐτοῖς. Hoc templum autem & oraculum, non Pasiphaës, sed Παφίης, Pausanias bls eadem pagina dici, observat Palmerius, & esse daemonem indigeteni Thalamatibus. Pro Θαλαμναῖος Xyl. scribi vult Θαλάμμαις.

⁵ Vulgatae γῶν ἐκ Διὸς. R. artic. γῶν delevit. Mos. Duf. voluit γῶν ἐκ Δ. Ἄμμονα.

αγορευθεῖσαν. ὁ δὲ Φύλαρχος Ἀμύκλα θυγατέρα, Δάφνην τένομα, Φησὶν ὑποφεύγουσαν Ἀπόλλωνα, βεβλόμενον αὐτῇ μιγῆναι, καὶ μεταβάλλουσαν εἰς τὸ Φυτὸν, ἐν τιμῇ τῆ θεῆ γενέσθαι, καὶ μαντικὴν λαβεῖν δύναμιν. ἔφασαν ἔν¹, καὶ τὰ παρὰ ταύτης μαντεῖα προστάττειν τοῖς Σπαρτιάταις, ἴσως γενέσθαι πάντας, καθ' ὃν ὁ Λυκῆργος ἐξ ἀρχῆς ἔταξε νόμον. ἐπὶ πᾶσι δὲ βασιλεὺς Ἄγις, εἰς μέσον παρελθὼν, καὶ βραχεὰ διαλεχθεὶς, ἔφη συμβολὰς δίδουσι τῇ πολιτεῖα μεγίστας, ἦν καθίστησι. τὴν γὰρ αὐτῆ πρῶτον ἔσιαν εἰς μέσον τιθέναι, πολλὰ μὲν ἔσαν ἐν τοῖς γεωργουμένοις καὶ νεμομένοις, ἄνευ δὲ τέτων, ἐξακόσια τάλαυα νομίσματος ἔχουσαν τὸ δ' αὐτὸ καὶ τὰς μητέρας ποιεῖν, καὶ τὰς φίλους, καὶ οἰκείας², πλεσιωτάτας ἔντας Σπαρτιατῶν.

Χ. Ὁ μὲν ἔν δῆμος ἐξεπλάγη τὴν μεγαλοψυχίαν τῆ νεανίσκου, καὶ περιχαρῆς ἦν, ὡς δι' ἐτῶν ὀμῆ τριακοσίων πεφηνότος ἀξίᾳ τῆς Σπάρτης βασιλείας. ὁ δὲ Λεωνίδας τότε δὴ μάλιτα πρὸς τὸν αὐτὸν ἐφιλονεύησε. λογιζόμενος γὰρ, ὅτι ταῦτ³ μὲν ἀναγκαθίηται ποιεῖν, ἢ τὴν αὐτὴν δὲ χάριν ἔξει παρὰ τοῖς πολίταις, ἀλλὰ πάντων ὁμοίως, ἃ κένηται, κατατιθεμένων, μόνω τῷ ἀρχαμένῳ προσθήσεται τὴν τιμὴν, ἡρώτα τὸν Ἄγιον, εἰ δίκαιον ἄνδρα καὶ σκεδαῖον ἡγεῖται γεγονέναι Λυκῆργον. ὁμολογήσαντος δ' ἐκέλευε. Πῶ τοίνυν, ἔφη, Λυκῆργος ἢ χρεῶν ἀποκοπὰς ἔδωκεν, ἢ ξένος κατέταξεν εἰς τὴν πολιτείαν, ὅς ἐδ' ὄλωσ ἐνόμιζεν ὑγιαίνειν τὴν πόλιν μὴ χρωμένην ξενηλασίαις; ὁ δ' Ἄγις ἀπεκρίνατο, μὴ θαυμάζειν τὸν Λεωνίδα, εἰ τεθραμμένος ἐν ξένη, καὶ πεπαιδωποιημένος ἐν γάμων σατραπικῶν, ἀγνοεῖ τὸν Λυκῆργον, ὅτι τὸ μὲν ὀφείλειν καὶ δανεῖζειν ἅμα τῷ νομίσματι συνεξέβαλεν ἐκ τῆς πόλεως. τῶν δ' ἐν ταῖς

¹ Lylander, Mandroclides, Agefilas & Agis ipse. R.

² SG. καὶ οἰκείας καὶ τὰς φίλους.

³ Sic R. de suo dedit. Vulgo ταῦτα.

ταῖς πόλεσι ξένων τὰς τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ταῖς δι-
αίταις ἀσυμφύλως μᾶλλον ἐδυσχέρανε. καὶ γὰρ ἐπειὸς
ἤλαυνεν, ἔ τοῖς σώμασι πολεμῶν, ἀλλὰ τὰς βίβας αὐτῶν
καὶ τὰς τρόπους δεδῶκε, μὴ συναναχρονόμενοι ¹ τοῖς
πολίταις, τρυφῆς καὶ μαλακίας καὶ πλεονεξίας ἐντένω-
σι ζῆλον· ἐπεὶ Τέρπανδρον γε ², καὶ Θάλητα, καὶ
Φερεκύδην, ξένος ὄντας, ὅτι τὰ αὐτὰ τῷ Λυκάργῳ διε-
τέλουν ἔδουλες καὶ Φιλοσοφῶνες, ἐν Σπάρτῃ τιμηθῆναι
διαφερόντως. Σὺ δ' Ἐμπρεπῆ μὲν ἐπαινεῖς, ἔφησεν,
ὅς ³ ἑφορέων Φρόνιτος τῷ μισθῷ σκεπάρνω τὰς δυο-
τῶν ἐννέα χορδῶν ἐξέτεμε, καὶ τὰς ἐπὶ Τιμοθέῳ πά-
λιν τὸ αὐτὸ τῆτο πράξαντας· ἡμᾶς δὲ μέμφῃ, τρυ-
φῆν καὶ πολυτέλειαν καὶ ἀλαζονείαν ἐκ τῆς Σπάρτης
ἀναιρέντας· ὥσπερ ἔχει κἀκείνων τὸ ἐν μισθῷ σοβα-
ρὸν καὶ περιττὸν, ὅπως ἐνταῦθα μὴ προσέλθῃ ⁴, φυ-
λαττομένων, ὅπως γενομένων ⁵ βίων καὶ τρόπων ἀμετρία
καὶ πλημμέλεια τὴν πόλιν ἀσύμφωνον καὶ ἀνάρμοσον
ἐαυτῇ πεποίηκεν.

XI. Ἐκ τάδε τῶ μὲν Ἄγιδι τὸ πλῆθος ἐπηκο-
λέθησεν· οἱ δὲ πλείοσι τὸν τε Λεωνίδαυ παρεκάλεον μὴ
σφᾶς προέδαι ⁶, καὶ τὰς γέροντας, οἷς τὸ κράτος ἦν
ἐν τῷ προβεβύειν, δεόμενοι καὶ πείθοντες ἴχυσαν, ὅσον
ἐνὶ πλείονας γενέσθαι τὰς ἀποψηφισαμένους τὴν ῥήτραν.
ὁ δὲ Λύσανδρος ἔτι τὴν ἀρχὴν ἔχων, ἄρμησε τὸν Λεω-
νίδαυ διάκειν κατὰ δὴ τινὰ νόμον παλαιὸν, ὅς ἐκ ἐξ
τὸν Ἡρακλείδην ἐκ γυναικὸς ἀλλοδαπῆς τεκνῶσαι, τὸν
δ'

1 Mof. Duf. mavult συναναχρονόμενοι.

2 R. dedit γὰρ de suo pro vulg. γε.

3 SG. μὲν, ἔφησεν, ἐπαινεῖς, ὅτι.

4 R. sic dedit pro vulg. προσέλθῃ.

5 R. mavult ὅπως ἢ γενομένη τῶν βίων. Refertur ὅπως ad prae-
missum ἐκ τῆς Σπάρτης.

6 V. προέδαι. In seq. vulgo datur οἷς τὸ κράτιστον ἦν. R.
dedit τὸ κράτος cum V. Anon. qui habent ὡν τὸ κράτος, &
SG.

δ' ἀπελθόντα τῆς Σπάρτης ἐπὶ μετοικισμῶ πρὸς ἑτέρας, ἀποθνήσκειν κελεύει. ταῦτα κατὰ τῶ Λεωνίδα¹ λέγειν ἑτέρας διδάξας, αὐτὸς παρεφύλαττε μετὰ τῶν συναρχόντων τὸ σημεῖον. ἔσι δὲ τοιόνδε· δι' ἐτῶν ἑννέα λαβόντες οἱ Ἐφοροὶ νύκτα καθάραν καὶ ἀσέληνον, σιωπῇ καθέζονται πρὸς τὸν² ἄραν ἀποβλέποντες. ἔν ἑν ἐκ μέρους τινὸς εἰς ἕτερον μέρος ἀστὴρ διάξει, κρίνεται τὰς βασιλείς, ὡς περὶ τὸ θεῖον ἐξαμαρτάνοντας, καὶ καταπαύσει τῆς ἀρχῆς, μέχρις ἂν ἐκ Δελφῶν, ἢ Ὀλυμπίας³, χρησμὸς ἔλθῃ τοῖς ἡλιακόσι τῶν βασιλέων βοηθῶν. τῆτο δὴ τὸ σημεῖον αὐτῶ γεγονέναι λέγων ὁ Λύσανδρος, κρίσιν τῶ Λεωνίδα πρᾶθιμε, καὶ μάρτυρας παρεῖχεν, ὡς ἐκ γυναικὸς Ἀσιανῆς, ἣν τῶν Σελεύκων τινὸς ὑπάρχων⁴ αὐτῶ συνοικίσαντος ἔχε, τεκνώσαιο δύο παιδιά· δυσχεραίνόμενος δὲ καὶ μισούμενος ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἐπανέλθοι παρὰ γνώμην οἴκαδε, καὶ διαδοχῆς ἔρημον ἀνέλοιτο⁵ βασιλείον. ἅμα δὲ τῇ δίκῃ Κλεόμβροτον ἔπειθε τῆς βασιλείας ἀντιποιεῖσθαι, γαμβρὸν ὄντα τῶ Λεωνίδα, γένος δὲ τῶ βασιλικῆ. Φοβηθεὶς ἔν ὁ Λεωνίδα, ἰκέτης γίνεται τῆς Χαλκιοῦς, καὶ συνιέτευεν ἢ θυγάτηρ τῶ πατρὶ, τὸν Κλεόμβροτον ἀπολιπῆσα. καλεμένε δὲ πρὸς τὴν δίκην αὐτῆ, καὶ μὴ καταβαίνοντος ἐκεῖνε, ἀποψηφισάμενοι τὴν βασιλείαν τῶ Κλεομβρότῳ παρέδωκαν.

XII.

1 SG. Λεωνίδα. Sic & infra.

2 abest artic. τὸν a SG.

3 R. sup. Δωδώνης; Br. Ὀλυμπιάσε, quod & V. voluisse putat, qui dat Ὀλυμπιάς.

4 In SG. ὑπάρχων est emendatum, ab initio autem exaratum ὑπάρχων. Seq. συνοικίσαντος dari voluit Br. deditque R. pro vulg. συνοικήσ. — nec non τεκνώσαιο cum V. Anon. & SG. pro vulg. τεκνώσαι. V. γὰ δύο παιδ.

5 Sic cum SG. dedit R. pro vulg. ἀνέλοι τὸ βασ.

XII. Ἐν τῷ δὲ τῆς ἀρχῆς ¹ ὁ Λύσανδρος ἀπ-
 ηλλάγη, τῷ χρόνῳ διελθόντος. οἱ δὲ ² κατασαθέντες
 Ἐφόροι τὸν μὲν Λεωνίδαυ ἀνέστησαν ἰκετεύοντα, τῷ δὲ
 Λυσάνδρῳ καὶ τῷ Μανδροκλείδῃ δίκην ἐπήγον, ὡς πα-
 ρὰ τὸν νόμον χρεῶν ἀποκοπὰς καὶ γῆν ἀναδάσασθαι ψη-
 Φισαμένοις. κινδυνεύοντες ἔν ἐκείνοι, πείθῃσι τὰς βα-
 σιλεῖς ὁμῶς γενομένης χαίρειν ἔξν τὰ τῶν Ἐφόρων βα-
 λεύματα· τῆτο γὰρ τὸ ἀρχεῖον ἰχύειν ἐκ διαφορᾶς τῶν
 βασιλέων, τῷ τὰ βελτίονα ³ λέγουσι προστιθέμενον τὴν
 ψῆφον, ὅταν ἄτερος ἐρίζη πρὸς τὸ συμφέρον· ἀμφοῖν
 δὲ ταυτὰ βαλευομένων, ἄλυτον εἶναι τὴν ἐξουσίαν, καὶ
 παρανόμως μαχεῖσθαι πρὸς τὰς βασιλεῖς· ἂν μαχομέ-
 νων, διαιτᾶν καὶ βραβεύειν αὐτοῖς εἶναι προσῆκον ⁴,
 ἐχὶ πολυπραγμονεῖν ὁμοφρονούντων. ἔτω δὲ πειθέντες
 ἀμφοτέροι, καὶ μετὰ τῶν Φίλων εἰς ἀγορὰν καταβά-
 ντες, ἀνέστησαν μὲν τῶν δίφρων ⁵ τὰς Ἐφόρους, ἄλλας δ'
 αὐτ' αὐτῶν ἀπέδειξαν, ἂν εἰς ἣν Ἀγησίλαος. ὀπίσαν-
 τες δὲ τῶν νέων πολλὰς, καὶ λύσαντες τὰς δεδεμένους,
 ἐγένοντο φοβεροὶ τοῖς ὑπεναντίοις, ὡς πολλὰς ἀποκλεινόν-
 τες. ἀπέθανε δ' ἕδεις ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ Λεωνίδαυ
 εἰς Τεγέαν ὑπεξιόντα βεληθέντος διαφθεῖραι τῷ Ἀγησι-
 λάῳ, καὶ πέμψαντος ἐπ' αὐτὸν εἰς τὴν ὁδὸν ἄνδρας, πυ-
 θόμενος ὁ Ἄγις ἐτέρως ἀπέσειλε πιας, οἱ τὸν Λεωνίδαυ
 περιχόντες, ἀσφαλῶς εἰς Τεγέαν κατέστησαν,

XIII.

¹ Sic cum V. Anon. & SG. dari voluit Duf. deditque R.
 pro vulg. δὲ ἀρχῆς.

² Partic. δὲ ex consensu omnium Bryanea priorum edd. re-
 situl. Haec sola dedit οἱ καὶ κατασ. — eamque sequitur R.
 Pro κατασαθ. Junt. καταθίντες.

³ honestiora, quae suadebat Agis. — In seq. ὅταν ἄτερος —
 designatur Leonidas. R. tamen non constare videtur haec interpre-
 tatio cum rationibus universi loci. Quaerit, num pro βελτ. leg.
 χείρονα.

⁴ SG. προσῆκον. Sic & Junt.

⁵ Vulgo ἐκ τῶν δ. R. delevit ἐκ, omisium a Junt. Ald. Crat.

XIII. Οὕτω δὲ τῆς πράξεως αὐτοῖς ὁδῶ βαδίζε-
σης, καὶ μηδενὸς ἐνισταμένου, μήτε διακωλύοντος, εἰς
ἄνθρωπον, Ἀγησίλαος, ἀνέτρεψε πάντα καὶ διελυμήνατα,
κάλλιστον νόμον ¹ καὶ Λακωνικώτατον αἰχίσιον νοσήματι,
τῇ Φιλοπλετίᾳ, διαφθείρας. ἐπειδὴ γὰρ ἐπέκλιθητο μὲν
ἐν τοῖς μάλιστα πολλὴν καὶ ἀγαθὴν χώραν, ἄφειλε δὲ
πάμπολλα, μήτε διαλυῖσθαι δυνάμενος τὰ χρέα, μήτε τὴν
χώραν προέδαι βεβλόμενος, ἔπεισε τὸν Ἄγιν, ὡς, ἀμ-
φοτέρων ² μὲν ἅμα πραττομένων, μέγας ἔστοιτο περὶ
τὴν πόλιν νεωτερισμός ³. εἰ δὲ τῇ τῶν χρεῶν ἀφαιρέ-
σει θεραπευθεῖεν οἱ κτήματικοὶ πρότερον, εὐκόλως ἂν
αὐτῶν καὶ καθ' ἡσυχίαν ὑπερον ἐνδεχομένων τὸν ἀναδασ-
μὸν. ταῦτα δὲ καὶ τοῖς περὶ τὸν ⁴ Λύσανδρον ἐδόκει,
συνεξαπατωμένους ὑπὸ τῷ Ἀγησίλαῳ. καὶ τὰ παρὰ τῶν
χρεωστῶν γραμματεῖα συνεισενέγκαντες ⁵ εἰς ἀγορὰν, ἃ
κλάρια καλεῖται, καὶ πάντα συνθέντες εἰς ἓν, ἐπέπρησαν.
ἀρθεύσης δὲ φλογός, οἱ μὲν πλάσιοι καὶ δανειστικοὶ πε-
ριπαθεύοντες ἀπῆλθον· ὁ δ' Ἀγησίλαος, ὥσπερ ἐφυβρί-
ζων, ἐκ ἔφῃ λαμπρότερον ἐωρακέναι φῶς, ἐδὲ πῦρ ἐπέ-
νε κατάρωτερον. ἀξιόντων δὲ τῶν πολλῶν καὶ τὴν γῆν
εὐθύς

1 Pro νόμον SG. διανόημα.

2 Significat & abolitionem debitorum, & divisionem agrorum
inter omnes aequis portionibus.

3 SG. ὁ νεωτερισμός; Id. ἀφίσει pro ἀφαιρέσει, quod sequitur.
R. hanc quidem vulgatam non culpat, magis tamen frequenta-
ri monet ἀφίσει — si domini fundorum obaerati prius placen-
tur remissione & abolitione debitorum, h. e. si chartae, syn-
graphae, creditoribus quondam datae, debitoribus reddantur,
aut publice cremantur. — Κτήματικοὶ non sunt locupletes, sed
hi, quibus fundi, villae, domus sunt, tamen si sint obaerati. —
Hos fundorum dominos facile passuros, ut fundi sui sibi adi-
mantur, & inter plures dividantur.

4 abest ὄν a SG.

5 V. & SG. συνεινέγκαντες. SG. paulo post συνέπρησαν pro
ἐπέπρη.

εὐθὺς νέμεσθαι, καὶ τῶν βασιλέων ἔτω ποιεῖν κελευόντων, ἀχολίας τινὰς ἐμβαλῶν ὁ Ἀγησίλαος ἀεὶ, καὶ προφάσεις λέγων, παρήγαγε ¹ τὸν χρόνον· ἄχρις ἔσρατεία συνέβη τῷ Ἀγίδι, μεταπεμπομένων τῶν Ἀχαιῶν, συμμάχων ὄντων, βοήθειαν ἐκ Λακεδαιμόνος. Αἰτωλοὶ γὰρ ἦσαν ἐπίδοξοι διὰ τῆς Μεγαρικῆς ἐμβαλῶντες εἰς Πελοπόννησον· καὶ τῆτο κωλύσων Ἄρατος, ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς, ἤθροισε ² δύναμιν, καὶ τοῖς Ἐφόροις ἔγραφεν.

XIV. Οἱ δὲ τὸν Ἄγιν εὐθὺς ἐξέπεμπον, ἐπηρεμένον ³ τῇ Φιλοτιμίᾳ καὶ προθυμίᾳ τῶν συστρατευομένων. νέοι ⁴ γὰρ ὄντες οἱ πλείστοι καὶ πένητες, καὶ τὴν ἀπὸ ⁵ τῶν χρεῶν ἀδειαν ἔχοντες ἤδη, καὶ λελυμένοι, τὰς δ' ἀγρὰς ἐλπίζοντες, ἂν ἐπανέλθωσιν ἐκ τῆς στρατείας, νεμηθήσεσθαι, θαυμαστὰς τῷ Ἀγίδι παρεῖχον ἑαυτάς· καὶ θέαμα ταῖς πόλεσιν ἦσαν, ἀβλαβῶς καὶ πρᾶως καὶ μονονῆκ ⁶ ἀψοφητὶ διαπορευόμενοι τὴν Πελοπόννησον. ὥστε θαυμάζειν καὶ διαλογίζεσθαι τὰς Ἑλληνας, οἷος ἦν ἄρα κόσμος Λακωνικῆ στρατεύματος, Ἀγησίλαον ἔχοντος, ἢ Λύσανδρον ἐκεῖνον, ἢ Λεωνίδαυ τὸν παλαιὸν ἠγόμενον, ὅπερ πρὸς μεράκιον ὀλίγη δεῖν νεώτατον ἀπάντων αἰδῶς τοσαύτη καὶ φόβος ἐστὶ τῶν στρατευομένων. καὶ μέγιστοι καὶ αὐτὸς ὁ νεανίσκος, εὐτελείᾳ καὶ Φιλοπονήᾳ καὶ τῷ μηδὲν ἰδίῳτε λαμπρότερον ἠμφιέσθαι καὶ ὠπλίθαι σεμνυόμενος, ἀξιοθέατος ἦν καὶ ζήλωτος ὑπὸ τῶν πολλῶν. ἐπεὶ τοῖς γε πλεσίτοις ἐκ ἤρεσκεν ὁ νεατε-

ρισ-

¹ V. & SG. παρήγαγε. SG. paulo post ἄχρι ἕ.

² Sic est in omnibus edd. Bryanea excepta, quam R. sequitur, & sic restitui pro ἤθροισε, quod habent hae edd.

³ V. & SG. ἐπηρεμένοι.

⁴ V. ξῖνοι, quod probat Mos. Duf.

⁵ V. & SG. καὶ τὴν μὲν ἀπὸ; quod probat Mos. Duf. ob infrequens γὰρ δὲ ἀγρ.

⁶ Vulgo μονονῆ καὶ ἀψοφ. R. cum SG. dedit μονονῆκ absque interjecto καὶ. Br. legit μονονεχί.

ρισμός αὐτῶ, δεδιόσι, μὴ κίνημα καὶ παράδειγμα τοῖς παντοχόσε δήμοις γένηται.

XV. Συμμίξας δὲ τῷ Ἀράτῳ περὶ Κόρινθον ὁ Ἄγις, ὅτι βελευομένῳ περὶ μάχης καὶ παρατάξεως πρὸς τὰς πολεμίας, ἐπεδείξατο καὶ προθυμίαν πολλήν, καὶ τόλμαν ἢ μανικὴν, ἐδ' ἀλόγισον ¹. ἔφη γὰρ, αὐτῷ μὲν δοκεῖν διαμάχεσθαι, καὶ μὴ παρίεναι τὸν πόλεμον εἴσω τὰς πύλας τῆς Πελοποννήσου προεμένεσ· ποιήσῃ δὲ τὸ δοκῶν Ἀράτῳ· καὶ γὰρ πρεσβύτερόν τ' εἶναι, καὶ στρατηγεῖν Ἀχαιῶν, οἷς ἔχι προστάξων ², ἐδ' ἠγησόμενος, ἀλλὰ συστρατευσόμενος ἦκοι καὶ βοηθήσων. ο δὲ Σινωπεὺς Βάτων αὐτὸν ἐκ ἐθέλειν μάχεσθαι Φησὶ τὸν Ἄγιον, Ἀράτῃ κελεύοντος· ἐκ ἐντετυχητικῶς, οἷς Ἄρατος γέγραφε περὶ τέτων ἀπολογιζόμενος, ὅτι βέλτιον ἠγεῖτο, τὰς καρπὰς χεδὸν ἅπαντας συγκεκομισμένων ³ ἤδη τῶν γεωργῶν, παρελθεῖν τὰς πολεμίας, ἢ μάχην διακινδυνεῦσαι περὶ τῶν ὄλων. ἐπεὶ δ' ἔν Ἄρατος ἀπέγνω μάχεσθαι, καὶ τὰς συμμάχους ἐπαινέσας διαφῆκε, θαυμασταίς ὁ Ἄγις ἀνεζεύγνυεν, ἤδη τῶν ἔνδον ἐν Σπάρτῃ Θόρυβον πολὺν ἐχόντων καὶ μεταβολήν.

XVI. Ὁ γὰρ Ἀγησίλαος ἐφορεύων, ἀπῆλλαγμένος οἷς ταπεινὸς ἦν πρότερον, ἐδενὸς ἐφείδετο Φέροντος ἀργύριον ἀδικήματος, ἀλλὰ μῆνα τρισκαίδεκατον, ἐκ ἀπαιτήσεως τότε τῆς περιόδου, παρὰ τὴν νενομισμένην τάξιν τῶν χρόνων ἐνέβαλε τοῖς τέλεσι, καὶ παρέπραττε. δεδιὼς δὲ τὰς ἀδικημένους, καὶ μισόμενος ὑπὸ πάντων,

K 2

των,

¹ R. *supr.* τόλμαν (subaudiendo a communi πολλήν) ἢ μανικὴν δ', ἐδ' ἀσυλόγισον. Ad seq. διαμάχεσθαι Idem subaudiendum monet δεῖν, & ad παρίεναι adiuvat, si repetatur ab ἡμι, ut significet *intromittere*, *aditum concedere*, nil opus esse partic. προεμένεσ; sin autem ab εἴμαι repetatur, ut significet *introire*, hoc partic. mutandum esse cum infin. προέδαι. Mauvilt denique εἴσω πυλῶν pro εἴσω γὰς πύλας.

² V. προστάξων.

³ pro συγκεκομισμένων. R.

των, ἔτρεφε μαχαιροφόρος, καὶ φυλαττόμενος ὑπὸ τέτων κατέβαινον εἰς τὸ ἀρχεῖον. καὶ τῶν βασιλέων, τῆ μὲν ὄλως καταφρονεῖν, τὸν δ' Ἄγιν ἐβόλετο δοκεῖν διὰ τὴν συγγένειαν μᾶλλον, ἢ διὰ τὴν βασιλείαν, ἐν τινι τιμῇ τίθεσθαι. διέδωκε δὲ λόγον, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐφορέωσαν. διὸ θᾶσσον¹ ἀποκινδυνεύσαντες οἱ ἔχθροί, καὶ συσάντες, ἐκ Τεγέας ἀναφανδὸν τὸν Λεωνίδα ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κατήγαγον, ἠδέως καὶ τῶν πολλῶν θεασαμένων. ὠργίζοντο γὰρ πεφρακισμένοι, τῆς χώρας μὴ νεμηθείσης. τὸν μὲν ἔν Ἀγησίλαον ὁ υἱός, Ἴππομέδων, δεόμενος τῶν πολιτῶν, καὶ πᾶσι προσφιλῆς ὢν δι' ἀνδραγαθίαν, ὑπεξήγαγε καὶ διέσωσε. τῶν δὲ βασιλέων ὁ μὲν Ἄγισ ἐπὶ τὴν Χαλκιδίον κατέφυγεν. ὁ δὲ Κλεόμβροτος εἰς τὸ τῆ Ποσειδῶνος ἱερὸν ἐλθὼν ἰκέτευε. καὶ γὰρ ἐδόκει τάττω μᾶλλον ὁ Λεωνίδας χαλεπὸς εἶναι, καὶ παρὲς τὸν Ἄγιν, ἐπὶ τῷτον ἀνέβη στρατώτας ἔχων. καὶ κατηγορεῖ μετ' ὀργῆς, ὅτι γαμβρὸς ὢν ἐπεβέλευσεν αὐτῷ, καὶ τὴν βασιλείαν ἀφείλετο, καὶ συνεξέβαλε τῆς πατρίδος.

XVII. Ὁ μὲν ἔν Κλεόμβροτος ἐδὲν εἶχεν εἰπεῖν, ἀλλ' ἠπορημένος ἐκάλητο καὶ σιωπῶν. ἢ δὲ Χειλωνίς, ἢ τῆ Λεωνίδα θυγάτηρ, πρότερον μὲν ἀδικημένῳ τῷ πατρὶ συνηδικεῖτο, καὶ τῆ Κλεομβρότε τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, ἀποσχᾶσα τὴν τῆ πατρὸς συμφορὰν ἐθεράπευε, καὶ παρόντι μὲν συνικέτευε, Φεύγοντος δὲ, πενήθησα καὶ χαλεπῶς ἔχεσα πρὸς τὸν Κλεόμβροτον διέτέλει. τότε δ' αὖ πάλιν ταῖς τύχαις συμμεταβάλλασα; μετὰ τῆ ἀνδρὸς ἰκέτις² ὤφθη καθεζομένη, περιβεβληκυῖα χεῖρας ἐκείνῳ, καὶ τῶν παιδίων τὸ μὲν ἔνθεν, τὸ δ' ἔνθεν ὑπ' αὐτὴν ἔχεσα. Θυμαζόντων δὲ πάντων, καὶ δακρυούτων ἐπὶ τῇ χρηστότητι καὶ φιλοσοφίᾳ τῆς γυναικὸς, ἀψαμένη τῶν πέπλων καὶ τῆς κόμης

¹ SG. διὸ καὶ θᾶσσον.

² SG. ἰκέτις; id. paulo post γὰρ χεῖρας

μης ἀτημελῶς ἐχόντων· Τῆτ', εἶπεν, ὦ πάτερ, ἐμοὶ τὸ χῆμα καὶ τὴν ὄψιν ἔχ' ὁ Κλεομβρότης περιτέθεικεν ἔλεος, ἀλλ' ἀπὸ τῶν σῶν κακῶν καὶ τῆς σῆς Φυγῆς μεμένηκέ μοι σύντροφον καὶ σύνοικον πρὸ πένθος. πότερον ἔν δεῖ με, σὲ βασιλεύοντος ἐν Σπάρτῃ καὶ νικῶντος ἐγκαταβῶναι ταύταις ταῖς συμφοραῖς, ἢ λαβεῖν ἐδῆτα λαμπρὰν καὶ βασιλικήν, ἐπιδῶσαν ὑπὸ σὲ τὸν παρθένιον ἄνδρα Φονευόμενον; ὅς εἰ μὴ παραιτεῖται σε, μηδὲ πείθει τέκνων καὶ γυναικὸς δάκρυσι, χαλεπωτέρου, ἢ σὺ βέλει, δίκην ὑφέξει τῆς κακοβελίας, ἐπιδὼν ἐμὲ τὴν Φιλτάτην αὐτῷ προαποθανῶσαν. τίνοι γὰρ ἐμὲ δεῖ ζῆν παρῴρησιν πρὸς τὰς ἄλλας γυναῖκας, ἢ μήτε παρ' ἀνδρὸς δεομένη, μήτε παρὰ πατρός, ἔλεός ἐστι; ἀλλὰ καὶ γυνὴ καὶ θυγάτηρ συνατυχεῖν καὶ συνατιμάζεσθαι τοῖς ἐμαυτῆς ἐγενόμην. τέτῳ μὲν ἔν εἰ καὶ τις ἦν λόγος εὐπρεπῆς, ἐγὼ τῷτον ἀφειλόμην τότε σοὶ συνεξεταθεῖσα, καὶ καταμαρτυρήσασα τῶν ὑπὸ τέτῳ γενομένων· σὺ δ' αὐτῷ τὸ ἀδίκημα ποιεῖς εὐαπολόγητον, ἔτω μέγα καὶ περιμάχητον ἀποφαίνων τὸ βασιλεύειν, ὥσε δι' αὐτὸ, καὶ γαμβρὸς Φονεύειν, καὶ τέκνων ἀμελεῖν, εἶναι δίκαιον.

XVIII. Ἡ μὲν Χειλωνὶς τοιαῦτα ποτνωμένη, τὰ τε πρόσωπον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐπέθηκε τῷ Κλεομβρότῃ, καὶ τὸ βλέμμα διεφθαρμένον καὶ συντετηκὸς ὑπὸ λύπης περιήνεγκεν εἰς τὰς παρόντας. ὁ δὲ Λεωνίδας διαλεχθεὶς τοῖς Φίλοις, τὸν μὲν Κλεομβροτὸν ἐκέλευσεν ἀναστάντα Φεύγειν· τῆς δὲ παιδὸς μένειν ἐδεῖτο, καὶ μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν ¹ ἔτω Φιλῶντα, καὶ δεδωκότα χάριν, τὴν τῷ ἀνδρὸς σωτηρίαν ². ἔ μὴν ἔπεισεν· ἀλλ' ἀνισαμένῳ τῷ ἀνδρὶ θάτερον τῶν παιδῶν ἐγχειρήσασα, θάτερον δ' ἀναλαβῆσα, καὶ προσκυνήσασα τὸν

K 3

¹ V. & SG. ἑαυτὸν.

² V. & SG. ἀνδρὸς αὐτῆς σωτηρίαν. Sic & legi testatur H. Steph.

τὸν βωμὸν τῷ Θεῷ¹ συνεξήλθεν· ὡς, εἰ μὴ πάνυ διεφθαρμένος ἦν ὑπὸ κενῆς δόξης ὁ Κλεόμβροτος, εὐτύχημ' ἂν ἠγήσατο τὴν φυγὴν αὐτῷ τῆς βασιλείας μείζον εἶναι διὰ τὴν γυναῖκα. μετασησάμενος δὲ τὸν Κλεόμβροτον ὁ Λεωνίδα, καὶ τὰς πρώτας Ἐφόρους ἐμβαλὼν τῆς ἀρχῆς, ἑτέρας δὲ ποιησάμενος, εὐθύς ἐπέβλεψε τῷ Ἁγίδι. καὶ πρῶτον μὲν ἐπειθεν αὐτὸν ἀναστῆναι καὶ συμβασιλεύειν, ὡς δεδωκόταν συγγνώμην τῶν πολιτῶν· συνεξηπατῆθαι γὰρ ὑπὸ τῷ Ἀγησιλάκῃ, νέον ὄντα καὶ Φιλότιμον. ἐκείνη δ' ὑφορωμένα, καὶ κατὰ χώραν μένουτος, αὐτὸς μὲν ἐπαύσατο Φενακίζων καὶ κατειρωνευόμενος· Ἀμφάρης δὲ, καὶ Δημοσχάρης, καὶ Ἀρκεσίλαος, ἀναβαίνοντες εἰώθεσαν αὐτῷ διαλέγεσθαι καὶ ποτε καὶ παραλαβούσας ἐπὶ τὸ² λετρὸν ἀπὸ τῶ ἱερῶ κατήγαγον, καὶ λησάμενον πάλιν εἰς τὸ ἱερὸν κατέστησαν. καὶ ἦσαν πάντες μὲν αὐτῷ συνήθεις. ὁ δ' Ἀμφάρης, καὶ κεχρημένος ἐναγχος ἰμάτια καὶ ποτήρια τῶν πολυτελῶν παρὰ τῆς Ἀγησισράτας, ἐπεβέβλεψε διὰ ταῦτα³ τῷ βασιλεῖ καὶ ταῖς γυναῖξιν, ὡς ἀποσερήσων. καὶ μάλιστ' αὐτὸς ὑπανῆσαι⁴ τῷ Λεωνίδῃ λέγεται, καὶ παροξύναι τὰς Ἐφόρους, ὧν καὶ αὐτὸς εἰς ἦν.

XIX. Ἐπεὶ δ' ὁ Ἅγις τὸν μὲν ἄλλον ἐν τῷ ἱερῷ διέτριβε χρόνον, εἰώθει δὲ καταβαίνειν, ὅτε τύχοι, πρὸς τὸ λετρὸν, ἐκεῖ συλλαβεῖν αὐτὸν ἔγνωσαν, ὅταν ἔξω τῶ ἱερῶ γένηται. καὶ παραφυλάξαντες λελασμένοι, ἀπήντησαν καὶ ἠσπάσαντο, καὶ συμπροῆγον ἅμα διαλεγόμενοι, καὶ παίζουσας ὡς πρὸς συνήθη καὶ νέου. ἐνῆροπην δὲ τινα τῆς ὁδοῦ πλαγίαν πρὸς τὸ δεσμωτήριον

¹ Sic dari voluit Br. deditque R. pro vulg. τῆς Θεῶ. — Neriuni.

² abest τὸ α SG. ^

³ V. διὰ πάντα.

⁴ R. monente, idem est ac ὑπηρετῆσαι, famulatus esse. Μοί, Daf. susp. ὑπεκκαῦσαι τὸν Λ.

ριον ἐχέσης, ὡς ἐγένοντο κατ' αὐτὴν βαδίζουτες, ὁ μὲν Ἀμφάρης, διὰ τὸ ἄρχειν ἀψάμενος τῷ Ἁγίδος· Ἄγωσε, εἶπεν, ἐπὶ τὰς Ἐφόρους, ὦ Ἄγι, λόγον ὑφέξουλα τῶν πεπολιτευμένων· ὁ δὲ Δημοχάρης, εὐρωστος ὢν καὶ μέγας, τὸ ἰμάτιον περιβαλὼν περὶ τὸν τράχηλον, εἶλεν. ἄλλων δ' ἐπωθέντων ὀπιθεὶν ἐκ παρασκευῆς, ἐδενὸς δὲ ¹ βοηθέντος, ἄλλ' ἐρημίας ἔσης, ἐμβάλλασιν αὐτὸν εἰς τὸ δεσμοτήριον. εὐθύς δὲ παρῆν ὁ μὲν Λεωνίδας μισθοφόρος ἔχων πολλὰς, καὶ τὸ οἶκημα περιέχευ ἐξωθεν· οἱ δ' ἘΦοροὶ πρὸς τὸν Ἄγιν εἰσῆλθον, καὶ τῶν γερόντων εἰς τὸ οἶκημα μεταπεμφάμενοι τὰς ταῦτά βελομένους, ὡς δὴ κρίσεως αὐτῷ γινομένης, ἐκέλευον ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἀπολογεῖσθαι. γελάσαντος δὲ τῷ νεανίσκῳ πρὸς τὴν εἰρωνείαν αὐτῶν, ὁ μὲν Ἀμφάρης οἰμωξόμενος ἐκάλει, καὶ δίκην ὑφέξουλα τῆς ἰταμότητος· ἄλλως δὲ τῶν Ἐφόρων, οἷον ἐνδιδὼς τῷ Ἄγιδι, καὶ δεικνύων ἀποφυγὴν τῆς αἰτίας, ἠρώτησεν, εἰ ταῦτ' ἔπραξεν ὑπὸ Λυσάνδρου καὶ Ἀγησιλάου βιαθεῖς. ἀποκριναμένους δὲ τῷ Ἁγίδος, ὡς βιαθεῖς μὲν ὑπ' ἑδενὸς, ζηλῶν δὲ καὶ μιμήμενος τὸν Λυκῆργον ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἔλθοι πολιτεῖαν, πάλιν ὁ αὐτὸς ἠρώτησεν, εἰ μετανοεῖ τοῖς πεπραγμένοις. Φήσαντος δὲ τῷ νεανίσκῳ, μὴ μετανοεῖν ἐπὶ τοῖς κάλλιστα βεβηλευμένοις, καὶ τὰ ἔχαια πεισόμενον αὐτὸν ἴδῃ, θάνατον αὐτῷ κατεψηφίσαντο, καὶ τὰς ὑπηρέτας ἐκέλευον ἀπάγειν εἰς τὴν καλεμένην Δεκάδα ². τῆτο δ' ἐστὶν οἶκημα τῆς εἰρήνης, ἐν ᾧ θανατῶσι τὰς καταδίκας ἀποπνίγουσιν. ὄρων δὲ τὰς ὑπηρέτας ὁ Δημοχάρης ἐτολμῶντας ἄψαδαι τῷ Ἁγίδος,

K 4

¹ abest δὲ a SG.

² Cruf. *Cajadam* vult legi, quem *lexica Graeca* carcerem regium fuisse tradant, & Thucydides commemoret. Xyl. ~~τὸν~~ καλέμενον *Καϊάδα* legendum minime dubitat, quandoquidem *Δεκάδα* hanc a nemine adhuc auctore alio nominari invenerit. Br. & Mos. Duf. tuentur *δεκάδα*, ut Carceris partem a *Cajada* diversam. Anon. *καλεμένην Καϊάδα* ex Thuc.

δας, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν μισοφόρων τὰς παρεστώτας ἀπο-
 σρεφομένους καὶ Φεύγοντας τὸ ἔργον, ὡς ἐ Ξεμιτόν, ἐδὲ
 νενομισμένον, βασιλέως σώματι τὰς χεῖρας προσφέρειν,
 διαπειλησάμενος αὐτοῖς, καὶ λοιδορηθεῖς, εἴλεεν αὐτὰς
 εἰς τὸ οἶκημα τὸν Ἄγιον. ἤδη γὰρ ἤδητο¹ πολλοὶ τὴν
 σύλληψιν, καὶ Θάρυβος ἦν ἐπὶ ταῖς θύραις, καὶ Φῶτα
 πολλὰ, καὶ παρῆσαν ἢ τε μήτηρ ἢ² τῆ Ἄγιδος καὶ
 ἡ μάμμη, βοῶσαι, καὶ δεόμεναι, τὸν βασιλέα τῶν Σπαρ-
 τιατῶν λόγῳ καὶ κρίσεως τυχεῖν ἐν τοῖς πολίταις. διὸ
 καὶ μάλισα κατήπειξαν τὴν ἀναίρεσιν, ὡς ἐξαφπαγησο-
 μένος νυκλῶς, ἂν πλείονες ἐπέλθωσιν.

XX. Ὁ μὲν ἔν Ἄγις ἐπὶ τὴν σραγγάλην πορευό-
 μενος, ὡς εἶδέ τινα τῶν ὑπηρετῶν δακρύουσα καὶ πε-
 रिπαθῆντα. Παῦσαι με, εἶπεν, ὦ ἄνθρωπε, κλαίαν
 καὶ γὰρ ἔτιωσ παρανόμως καὶ ἀδίκως ἀπολλύμενος, κρείτ-
 των εἰμὶ τῶν ἀναιρέτων. καὶ ταῦτ' εἰπὼν, παρέδωκε τῷ
 βρόχῳ τὸν τράχηλον ἐκασίως. ὁ δ' Ἀμφάρης, προ-
 ελθὼν³ ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ τὴν Ἀγησιεράταν προσ-
 πεσῶσαν αὐτῷ διὰ συνήθειαν καὶ Φιλίαν, ἀναστήσας,
 ἐδὲν ἔφη περὶ τὸν Ἄγιον ἔσεθαι βίαιον, ἐδ' ἀνήκεσον
 ἐκέλευε δὲ κρυβεῖν, εἰ βάλοιτο⁴, πρὸς τὸν υἱὸν εἰσ-
 ελθεῖν. ἐκείνης δὲ καὶ τὴν μητέρα μετ' αὐτῆς παρεῖναι
 δεομένης, ἐδὲν ἔφη κωλύειν ὁ Ἀμφάρης. καὶ δεξάμε-
 νος ἀμφοτέρων, καὶ πάλιν κλεῖσαι τὰς θύρας τῆ δεσμω-
 τηρίᾳ κελεύσας, προτέρα μὲν τὴν Ἀρχιδάμειαν παρέ-
 δωκεν, ἤδη σφόδρα πρεσβύτιν ἔσαν, καὶ καταγεγηρα-
 κυῖαν ἐν ἀξιώματι μεγίστῳ τῶν πολιτῶν⁵. ἀποθανέ-
 σης δ' ἐκείνης, ἐπέλευσε τὴν Ἀγησιεράταν ἔσω βαδί-
 ζειν. ὡς δ' εἰσελθῶσα τὸν τε υἱὸν ἐθεάσατο χαμαὶ
 κείμε-

1 V. ἤδοντο, quod probat Duf.

2 abest ἢ a SG.

3 SG. προσελθὼν.

4 SG. βάλει.

5 Sic cum SG. & Anon. scribi voluit Br. deditque R. pro
 vulg. πολιτῶν.

κείμενον, καὶ τὴν μητέρα νεκρὰν ἐν τῷ βρόχῳ κρεμαμένην, ἐκείνην μὲν αὐτῇ τοῖς ὑπηρέταις συγκαθεῖλε, καὶ παρεκλείνασα τῷ Ἄγιδι τὸ σῶμα, περιέσειλε καὶ κατεκάλυψε· τῷ δ' υἱῷ προσπεσῶσα, καὶ Φιλήσασα τὸ πρόσωπον· Ἡ πολλὴ σε, εἶπεν, ὦ παῖ, εὐλάβεια καὶ τὸ πρῶτον καὶ Φιλάνθρωπον ἀπάλεσε μεθ' ἡμῶν. ὁ δ' Ἀμφάρης ἀπὸ τῆς θύρας ὄρων τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰς Φωνὰς ἀκῶων, ἐπεισῆλθε. καὶ πρὸς τὴν Ἀγῆσιγράταν μετ' ὄργῆς ἔφη· Εἰ τοίνυν ταῦτα ¹ ἐδοκίμαζες τῷ υἱῷ, ταῦτα καὶ πείσῃ. καὶ ἡ Ἀγῆσιγράτα, πρὸς τὸν βρόχον ἀνισαμένη· Μόνον, ἔφη, συνενέγκαι ταῦτα τῇ Σπάρτῃ ².

XXI. Τῷ δὲ πάθῳ εἰς τὴν πόλιν ἐξαγγελθέντος, καὶ τῶν τριῶν σωμάτων ἐκκομιζομένων, ἦν ἦν ὁ φόβος ἔτιω μέγας, ὥστε μὴ καταφανεῖς εἶναι τὰς πολίτας ἀλγῦντας ³ μὲν ἐπὶ τοῖς γεγονόσι, μισῶντας δὲ τὸν Λακωνίδα καὶ τὸν Ἀμφάρην· μηδὲν δὲ ⁴ δεινότερον, μηδ' ἀνοσιώτερον, ἐξ ἧς Δαριεῖς Πελοπόννησον οἰκῶσιν, οἰομένους ἐν Σπάρτῃ πεπραχθῆαι. βασιλεῖ γὰρ, ὡς εἶοικε, Λακεδαιμονίων ἐδ' οἱ πολέμιοι ῥαδίως ἐν ταῖς μάχαις ἀπαντῶντες προσέφερον τὰς χεῖρας, ἀλλ' ἀπετρέποντο, δεδιότες καὶ σεβόμενοι τὸ ἀξίωμα. διὸ καὶ πολλῶν γεγονότων Λακεδαιμονίοις ⁵ ἀγῶνων πρὸς Ἑλλήνας, εἰς μόνος ἀνῆρέθη πρὸ τῶν Φιλιππικῶν δόρατι πληγεῖς περὶ Λεῦκῆρα, Κλεόμβροτος. Μεσηνίων δὲ

K 5

καὶ

¹ V. & SG. μετ' ὄργῆς εἶπεν· Εἰ τοίνυν, ἔφη, ταῦτα. Junt. Ald. Crat. ταῦτα.

² Tudert. vertit: *in hoc duntaxat utilis fuit Spartae*. Xyl. cum adnotatione, hujus versionis absurditatem declarante, vertit: *modo Spartae hoc profui*.

³ V. ἀλλ' ἀλγῦντας.

⁴ Sic R. cum V. dedit. Vulgo abest δὲ. SG. Ἀμφάρην pro Ἀμφάρην. De Doriensibus cf. Pausan. in Argol. & init. Lacon. & Diodor. L. IV.

⁵ deest haec vox Junt. Ald. Crat.

καὶ Θεόπομπον ὑπ' Ἀρισομένους πεσεῖν λεγόντων, ἢ Φασι Λακεδαιμόνιοι, πληγῆναι δὲ μόνον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔχει τινὰς ἀμφιβολίας ¹. ἐν δὲ Λακεδαίμονι πρῶτος Ἄγις βασιλεύων ὑπ' Ἐφθραν ἀπέθανε, καλὰ μὲν ἔργα καὶ πρόποια τῇ Σπάρτῃ προελόμενος, ἡλικία δὲ γεγυῶς, ἐν ἣ ἁμαρτάνοντες ἄνθρωποι συγγνώμης τυγχάνουσι· μεμφθεῖς δ' ὑπὸ τῶν Φίλων δικαιοτέρον, ἢ τῶν ἐχθρῶν, ὅτι καὶ Λεωνίδαυ περιέσωσε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπίστευσε, ἡμερώτατος καὶ πράότατος γενόμενος.

Κ Λ Ε Ο Μ Ε Ν Η Σ.

Αποθανόντος δ' αὐτῆ, τὸν μὲν ἀδελφὸν, Ἀρχίδαμον, ἐκ Ἐφθῃ συλλαβεῖν ὁ Λεωνίδας, εὐθύς ἐκφυγόντα τὴν δὲ γυναῖκα, παιδίον ἔχουσαν νεογνόν, ἐκ τῆς οἰκίας ἀπαγαγὼν, βία Κλεομένει τῷ υἱῷ συνώκισεν, ἢ πάνυ γάμων ὄραν ἔχοντι, τὴν δ' ἄνθρωπον ἄλλω δοθῆναι μὴ βελομένης. ἦν γὰρ ἑσίας τε μεγάλης ἐπίκληρος ἢ Ἀγιάτις, Γυλίππῃ τῆ πατρὸς ², ὥρα τε καὶ κάλλει πολὺ τῶν Ἑλληνίδων διαφέρουσα, καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικής. διὸ πολλὰ μὲν ἐποίησεν, ὡς Φασι, μὴ βιαθῆναι δεομένη· συνελθῶσα δ' εἰς ταῦτὸ τῷ Κλεομένει, τὸν μὲν Λεωνίδαυ ἐμίσει, περὶ δ' αὐτὸν τὸν νεανίσκου ἦν ἀγαθὴ γυνὴ καὶ Φιλόσοργος, ἐρωτικῶς ἅμα τῷ λαβεῖν πρὸς αὐτὴν διατεθέντα, καὶ τινὰ τρόπον συμπάθειντα ³ τῇ πρὸς τὸν Ἄγιον εὐνοία καὶ μνήμῃ τῆς γυναικὸς· ὥσε καὶ πυνθάνεσθαι πολλὰκις περὶ τῶν γεγονό-

¹ V. & SG. ἀμφιλογίας. In seq. Junt. Ald. Crat. πρῶτον pro πρῶτος.

² R. subaudiendum monet γεγεννημένης, quae substantia Gylyppo quondam fuerat, illius foeminae patri.

³ ita etiam SG. a manu prima, sed ab altera correctum συντεθέντα.

γονότων, καὶ προσέχειν ἐπιμελῶς διηγαμένης ἐκείνης, ἣν ὁ Ἅγις ἔχε διάνοιαν καὶ προαίρεσιν. ἦν δὲ καὶ Φιλότημος μὲν καὶ μεγαλόφρων ὁ Κλεομένης, καὶ πρὸς ἐγκράτειαν καὶ ἀφέλειαν ἔχ ἦτον τῷ Ἅγιδος εὐπεφυκώς. τὸ δ' εὐλαβὲς ἄγαν ἐπέειπε ¹ καὶ πρῶτον ἐκ εἶχεν, ἀλλὰ κέντρον τι θυμῷ τῆ φύσει προσέκειτο, καὶ μετα σφοδρότητος ὄρμη πρὸς τὸ Φαινόμενον αἰεὶ καλῶν. ἐφαίνετο δὲ κἀλλίον μὲν αὐτῷ κρατεῖν ἐκόντων, καλὸν δὲ καὶ μὴ κειδομένων περιεῖναι, πρὸς τὸ βέλτιον ἐπιβιαζόμενον.

II. Οὐκ ἤρεσκε μὲν ἐν αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπραγμοσύνη καὶ ἡδονῇ κατακεκλημημένων τῶν πολιτῶν, καὶ τῷ βασιλέως πάντα τὰ πράγματα χαίρειν ἑώντος, εἰ μηδεὶς αὐτὸν ἐνοχλοῖη χολάζειν ἐν ἀφύτοις καὶ τρυφῶν βεβλόμενον. ἀμελεσμένων δὲ τῶν κοινῶν, κατ' οἰκίαν ἐκάσκη ² πρὸς αὐτὸν ἔλκοντος τὸ κερδαλέον· ἀσκήσεως δὲ καὶ σωφροσύνης νέων καὶ καρτερίας καὶ ἰσότητος, ἐδ' ἀσφαλὲς ἦν τέτρω ³, τῶν περὶ Ἅγιν ἀπολωλότων,

¹ SG. ἐκεῖνο.

² H. Steph. maluit κατ' ἰδίαν ἐκάσκη. R. cum non dici solet — *homines trahunt ad se lucrum, sed lucrum trahit homines ad se, legi mavult aut ἐκάσκη πρὸς αὐτὸ ἔλκοντος* γὰ κερδαλέα, aut ἐκάσκη πρὸς αὐτὸ (*ad Jolum*) νεύοντος γὸ κερδαλέον.

³ Τέτρω mendosum esse, Xyl. monuit, ac, nisi quid desit, γὰτο reponendum censuit. V. habet γὰτο. Anon. γὰτων γὰς περὶ γὸν Ἅ. Mos. Duf. neutrum probat, & legit ἔτω γὰν περὶ γ. Ἅ. ἄ. R. geminam proponit correctionem, alteram, ut pro γὰτω legatur φόβω, & sit sententia: *Exercitationis juvenum in armis & temperantiae & malorum patientiae & civilitatis atque aequitatis ne mentionem quidem facere licebat metu eorum, quae Agidi cum necessariis evenerant; — alteram, ἀσκήσεως γὰ (pro δὲ, ut subaudiat ἀμελεσμένης) & quia porro contemnebatur juvenum in armis exercitatio cum reliquis virtutibus, ἐκ ἀσφαλὲς ἦν γὰ (enclitice) γὰν περὶ Ἅγ. ἀπολ. μνημονεύαν, iucum non erat, eorum, qui cum Agide perisfense*

των, μνημονεύειν. λέγεται δὲ καὶ λόγων Φιλοσόφων τὸν Κλεομένην μεταχρεῖν ἔτι μεῖράκιον ὄντα, Σφαῖρα τῆ Βορυσθενίτε παραβαλόντος ¹ εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ περὶ τῆς νέης καὶ τῆς ἐφήβης ἐκ ἀμελῶς διατριβόντος. ὁ δὲ Σφαῖρος ἐν τοῖς πρώτοις ἐγγεγόνει τῶν Ζήνωνος τῆ Κιτιέως μαθητῶν, καὶ τῆ Κλεομένους ἔοικε τῆς φύσεως τῷ ἀνδρῶδες ἀγαπήσαι τε, καὶ προσεκκαῦσαι τὴν Φιλοτιμίαν. Λεωνίδα μὲν γὰρ τὸν παλαιὸν λέγουσιν ἐπερωτηθέντα, ποῖός τις αὐτῷ ² φαίνεται ποιητῆς γεγονέναι Τυρταῖος, εἰπεῖν· Ἄγαθός νέων ψυχὰς αἰκάλλειν ³. ἐμπιπλάμενοι γὰρ ὑπὸ τῶν ποιημάτων ἐνθουσιασμῶ, παρὰ τὰς μάχας ἠφείδαν ἑαυτῶν. ὁ δὲ Στωϊκὸς λόγος ἔχει τι πρὸς τὰς μεγάλας φύσεις καὶ ὀξείας ἐπισφαλές καὶ παράβολον· βαθεῖ δὲ καὶ πράῳ κεραννύμενος ἤθει, μάλιστα εἰς τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἐπιδίδωσιν.

III. Ἐπεὶ δὲ, τελευτήσαντος τῆ Λεωνίδα, τὴν βασιλείαν παρέλαβε, καὶ τῆς πολιτας τότε ἐὴ παντάπα-

σιν

sent, nominatim commemorare. Equidem sic distinguo, & ut sensus existat planior, manca suppleo: *ιδ. ἀσφαλές ἦν, διὰ τὴν ἴδων ἐπιμίλιαν τῶν περὶ γ. "Α. ἀπολ. periculosum erat, Agide propter harum rerum curam interfecto.*

¹ Sic R. dedit de suo pro vulg. *παραβάλλοντος.*

² V. αὐτός.

³ Junt. Ald. Crat. uno λ, *αἰκάλλαν*, quod Xyl. aliquo modo defendit, minime tamen, ut Br. ex ejus verbis colligit, unice scribendum putat. Sensum autem verbi *αἰκάλλειν*, *blandiri*, & *delinire*, ex Aristophane illustrat. Alibi Plut. de eadem hac re loquens (in Apophth. Lacon.) utitur *κακανεῖν*. Hinc e V. affertur *κακλιανεῖν*, e SG. *κακκωνήν*. R. haec habet: „Verbum hoc (*αἰκάλλειν*) inveniens extra connexum, in deliciis sim habiturus. Jam, praemisso *προσεκκαῦσαι*, insequente γὰρ, parum absam, quin suspicer, h. l. legendum esse *ἐκκαίειν*: praesertim cum in Junt. cernatur *αἰκάλλαν* (uno λ) & in alio Plutarchi loco legatur *κακανεῖν* — unde efficiendum *κακκωνεῖν*, i. e. *κατακανεῖν*, efficere mentem alicujus *κωνήν*, ita quasi ficcam & aridam, veluti lignum aliquod *κωνόν*, ut facile ignem suscipiat atque exardescat, h. e. reddere patientem disciplinae avidamque ejus, ut praecepta celeriter corripiat.“

ειν εκλελυμένους έώρα, τῶν μὲν πλεσίῳ καθ' ἡδονὰς ἰδίας
 καὶ πλεονεξίας παροφύονταν τὰ κοινὰ, τῶν δὲ πολλῶν, διὰ
 τὸ πρᾶττειν κακῶς περὶ τὰ οἰκεῖα, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον
 ἀπροθύμων καὶ πρὸς τὴν ἀγωγὴν ἀφιλοτίμων γεγυότων·
 αὐτῶ δ' ὄνομα βασιλεύουτος ἦν μόνον, ἡ δ' ἀρχὴ πᾶσα τῶν
 Ἐφόρων· εὐθύς μὲν εἰς νῦν ἔδειτο τὰ παρόντα μεδιζάναι
 καὶ κινεῖν. ὄντος δ' αὐτῷ Φίλων Ξενάρης, ἐραστῆ γεγυότος·
 (τῆτο δ' ἐμπνεῖσθαι ἱ Λακεδαιμόνιοι καλῶσιν) ἀπεπει-
 ρᾶτο τέττι, διακυνθανόμενος τὸν Ἄγιον, ἰποῖος γένοιτο
 βασιλεὺς, καὶ τίνι τρόπῳ καὶ μετὰ τίνων ἐπὶ ταύτην
 ἔλθοι τὴν ὁδόν. ὁ δὲ Ξενάρης τὸ μὲν πρῶτον ἐκ ἀη-
 δῶς ἐμέμνητο τῶν πραγμάτων ἐκείνων, ὡς ἐπράχθη καθ'
 ἕκαστα μυθολογῶν καὶ διηγέμενος· ὡς δ' ἦν καταφανῆς
 αὐτῷ ὁ Κλεομένης ἐμπαθέστερον προσέχων, καὶ κινέμε-
 νος ὑπερφυῶς πρὸς τὴν καινοτομίαν τῶ Ἄγιδος, καὶ
 ταῦτὰ πολλὰν ἀκείν βελλόμενος, ἐπέπληξεν αὐτῷ
 πρὸς ὄργην ὁ Ξενάρης, ὡς ἔχ ὕγαιονυλι· καὶ τέλος
 ἀπέστη τῆ διαλέγεσθαι καὶ Φοιτῶν πρὸς αὐτόν. ἔδειν
 μέντοι τὴν αἰτίαν ἔφρασε τῆς διαφορᾶς, ἀλλ' αὐτὸν
 ἔφη γινώσκειν ἐκείνον. ἔτω δὲ τῶ Ξενάρης ἀντικρήσαν-
 τος, ὁ Κλεομένης, καὶ τὲς ἄλλας ὁμοίως ἔχειν ἠγέμε-
 νος, αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ συνετίθει τὴν πρᾶξιν. οἴόμενος δ'
 ἂν ἐν πολέμῳ μᾶλλον, ἢ κατ' εἰρήνην, μετασῆσαι τὰ
 παρόντα, συνέκρησε πρὸς τὲς Ἀχαιοὺς τὴν πόλιν, αὐ-
 τὲς διδόντας ἐγκλημάτων προφάσεις. ὁ γὰρ Ἄρατος,
 ἰχθύων μέγιστον ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς, ἐβάλετο μὲν ἐξ ἀρχῆς
 εἰς μίαν σύνταξιν ἡ ἀγαγεῖν Πελοποννησίους· καὶ τᾶ-
 το τῶν πολλῶν στρατηγῶν αὐτῷ καὶ τῆς μακρᾶς πολι-
 τείας ἦν τέλος, ἠγχεμένῳ μόνως ἂν ἔτως ἀνεπιχειρή-
 τες ἔσεσθαι τοῖς ἐκείνους πολεμίοις. ἐπεὶ δὲ, τῶν ἄλλων
 σχεδὸν ἀπάντων αὐτῷ προσγεγυότων, ἀπελείπειτο Λα-
 κεδαι-

1 Xyl. monente, idem etiam εἰσπνεῖσθαι dicebatur.

2 Xyl. vertit: in unam civitatem atque fœdus. Tudert. contra loci sententiam: in unam conferendi tribuit societatem

κεδαιμόνιοι καὶ Ἡλεῖοι, καὶ ὅσοι Λακεδαιμονίοις Ἀρκάδων προσεῖχον, ἅμα τῶ τὸν Λεωνίδαυ ἀποθανεῖν παρηνώχλει τοῖς Ἀρκάσι, καὶ περιέκοπλεν αὐτῶν μάλισα τὰς τοῖς Ἀχαιοῖς ὁμορῶντας· ἀποπειρώμενος τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τῆ Κλεομένης, ὡς νέε καὶ ἀπίερα, καταφρονῶν.

IV. Ἐκ τῆτε Κλεομένην ¹ πρῶτον οἱ Ἐφοροὶ πέμπεσι καταληψόμενον τὸ περὶ τὴν Βελβίαν Ἀθήναιον. ἐμβολὴ δὲ τῆς Λακωνικῆς τὸ χωρίον ἐστὶ, καὶ τότε πρὸς τὰς Μεγαλοπολίτας ἦν ἐπίδικον. καταλαβόντος δὲ τῆτο καὶ τειχίσαντος τῆ Κλεομένης, ὁ Ἄρατος ἐθὲν ἐγκαλέσας, ἀλλὰ νυκτὸς ἐκστρατεύσας, ἐπεχείρησε Τεγεάταις καὶ Ὀρχομενίοις· τῶν δὲ προδοτῶν ἀποδειλιασάντων, ὁ μὲν Ἄρατος ἀνεχώρησε, λεληθῆναι νομίζων· ὁ δὲ Κλεομένης εἰρωνεῖα χρώμενος ἔγραψε πρὸς αὐτὸν, ὡς δὴ παρὰ Φίλα πυνθανόμενος, πῆ τῆς νυκτὸς ἐξέλθοι. τῆ δ' ἀντιγράψαντος, ὡς ἐκεῖνον Βελβίαν ² μέλλειν τειχίζειν ἀκέσας, καταβαίη τῆτο κωλύσων· πάλιν ὁ Κλεομένης ἀποσείλας, τῆτο μὲν ἔτως ἔχειν ἔφη πεπειθῆναι· τὰς δὲ Φανὰς καὶ τὰς κλίμακας, εἶπεν, εἰ μὴ τί σοι διαφέρει, γράψον ἡμῖν, ἐπὶ τί σοι παρηκολέθου; τῆ δ' Ἄρατε πρὸς τὸ σιῶμα γελάσαντος, καὶ πυνθανομένης, ποῖός τις ὁ νεανίσκος εἶη, Δημοκράτης ³, ὁ Λακεδαιμόνιος Φυγάς· Εἴ τι πράττεις, ἔφη, πρὸς Λακεδαιμονίους, ὥρα σοι ταχύνειν ⁴ πρὸ τῆ κέντρα φύσαι τῆτον τὸν νεοσσόν. ἐκ τῆτε Κλεομένει μεθ' ἱππέων ὀλίγων καὶ πεζῶν τριακοσίων ἐν Ἀρκαδίᾳ στρατοπεδευσμένῳ προσέταξαν ἀναχωρεῖν οἱ Ἐφοροὶ, φοβόμενοι τὸν πόλε-

¹ SG. Κλεομένη. Sic & infra. Ad Βελβίαν lin. seq. Xyl. adnotat, esse Laconicae oppidum, Ptolemaeo Βλεμμίνα, Pausaniae Βιλεμμίνα, Suidae Βελυβίνα.

² V. Ἀθήναιον τὸν Βελβίαν.

³ SG. Δημοκράτης. Pro Παλάγγ. Id. infra Παλλάντιον.

⁴ V. Ἰυγγάνα.

πόλεμον. ἐπεὶ δ', ἀναχωρήσαντος αὐτῆ, Καφύας ἔλαβεν ὁ Ἄρατος, αὖθις ἐξέπεμπον τὸν Κλεομένην. λαβόντος δ' αὐτῆ Μεθύδιον, καὶ τὴν Ἀργολικὴν καταδραμόντος, ἐξεστράτευσαν οἱ Ἄχαιοι δισμυρίοις πεζοῖς καὶ χιλοῖς ἰππεῦσιν, Ἄρισμάχῃ στρατηγῆντος. ἀπαντήσαντος δὲ περὶ Παλάντιον Κλεομένης, καὶ βελομένῃ μάχεσθαι, Φοβηθεῖς τὴν τόλμαν ὁ Ἄρατος, ἐκ εἵασε διακινδυνεύσαι τὸν στρατηγὸν, ἀλλ' ἀπῆλθε, λοιδορούμενος μὲν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, χλευαζόμενος δὲ καὶ καταφρονέμενος ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐδὲ πενταχιλίων τὸ πλῆθος ὄντων. μέγας ἔν τῷ φρονήματι γεγυνώς ὁ Κλεομένης, ἐθρασύνετο πρὸς τὰς πολιτάς· καὶ τῶν παλαιῶν τινος αὐτῆς ἀνεμίμησε βασιλέων, εἰπόντος, ὅτι μάτην ἱ Λακεδαιμόνιοι πυθάνουσι περὶ τῶν πολεμίων, ἐ πόσοι εἰσὶν, ἀλλὰ πᾶ εἰσιν.

V. Ἐπεὶ δὲ, τοῖς Ἠλείοις πολεμικμένοις ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν βοηθήσας, καὶ περὶ τὸ Λύκειον² ἀπίῃσιν ἤδη τοῖς Ἀχαιοῖς ἐπιβαλὼν, ἄπαν μὲν ἐτρέψατο καὶ διεπλήσθησεν αὐτῶν τὸ στρατεύμα, συχνὰς δ' ἀνεῖλε καὶ ζῶντας ἔλαβεν, ὡσε καὶ περὶ Ἀράτῃ Φήμην ἐκπεσεῖν εἰς τὰς Ἐλλάδας ὡς τεθνηκότος· ὁ μὲν ἔν³ Ἄρατος, ἔριτα τῷ καιρῷ χρησάμενος, ἐκ τῆς τροπῆς ἐκείνης εὐθὺς ἐπὶ Μαντίνειαν ἤλθε, καὶ μηδεὸς ἂν προσδοκήσαντος, εἶλε τὴν πόλιν καὶ κατέχε. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων παντάπασι ταῖς γνώμαις ἀναπεσόντων, καὶ τῷ

Κλεο-

1 Hoc vocabulum in alio Plutarchi loco, quo hoc dictum Agidi prisco tribuitur, non occurrit. H. Steph. mavult ἔ μάτην εἰπόντος, ὅτι — Eum sequuntur Kind & Schirach. Dacer. supr. ὅτι ἐκ αὐ δῆ. R. nil causae se videre fatetur, cum μάτην sollicitetur. Si quid mutandum sit, mavult μάχην συναψόμενοι Λακεδ. Adnotat porro H. Steph. in edd. praeced. existisse ὅποσοι, pro quo reposuerit ἔ πόσοι. Est ea lectio in Ald. & Crat. — in Junt. autem datur ἔ πόσοι.

2 V. Λύκειον. Id. paulo post διεπλήσθησιν pro διεπλήσθησιν.

3 abest ἔν a SG.

Κλεομένει πρὸς τὰς στρατείας ἐνισταμένων, ὤρμησε μεταπέμπεσθαι τὸν Ἄγιδος ἀδελφὸν, Ἀρχίδαμον, ἐν Μεσσηνίᾳ, ᾧ βασιλεύειν ἀπὸ τῆς ἐτέρας οἰκίας ἦν προσήκον, οἴομενος, ἀμβλυτέραν τὴν τῶν Ἐφόρων ἀρχὴν ἔσεσθαι, τῆς βασιλείας ἰσορροπεῖ καὶ ὀλοκλήρῃ γενομένης. οἱ δ' ἀνηρηκότες πρότερον τὸν Ἄγιν, αἰθόμενοι τῆτο, καὶ Φαβηθέντες, μὴ δίκην δῶσι, τῷ Ἀρχιδάμῳ κατελθόντος, ἐδέξαντο μὲν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν παραγενόμενον κρύφα, καὶ συγκατήγον, εὐθύς δ' ἀπέκλεισαν· εἴτ' ἄκουστος τῷ Κλεομένει, ὡς οἴεται Φύλαρχος, εἶτε πειθένης ὑπὸ τῶν Φίλων καὶ προεμένε τὸν ἄνθρωπον αὐτοῖς. τῆς γὰρ αἰτίας τὸ πλεῖστον ἐπ' ἐκείνης ἦλθε, βεβιάσθαι τὸν Κλεομένην δοκῆναι.

VI. Οὐ μὴν ἄλλὰ κινεῖν εὐθύς ἐγνωκὸς τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἔπεισε τὰς Ἐφόρους χρήμασιν, ὅπως αὐτῶν ψηφίσουσι στρατεῖαν. ἐθεράπευσε δὲ καὶ τῶν ἄλλων συχρῆς διὰ τῆς μητρὸς, Κρατησιπλείας, ἀφειδῶς συχορηγέσης καὶ συμφιλοτιμαμένης ¹. ἢ γε καὶ γάμῳ μὴ δεομένη, λέγεται διὰ τὸν υἱὸν ἄνδρα λαβεῖν πρωτεύοντα δόξῃ καὶ δυνάμει τῶν πολιτῶν. ἐξαγαγὼν δὲ τὴν στρατιάν ², καταλαμβάνει τῆς Μεγαλοπολίτιδος χωρίον, Λεῦκτρα ³. καὶ γενομένης πρὸς αὐτὸν ὀξείας τῶν Ἀχαιῶν βοήθειας, Ἀράτῃ στρατηγῶντος, ὑπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν ⁴ παραταξάμενος ἠτήθη μέρει τινὶ τῆς στρατεύματος. ἐπεὶ δὲ χαράδραν τινὰ βαθεῖαν ἐν εἴασε διαβῆναι τὰς Ἀχαιῆς ὁ Ἀράτος, ἄλλ' ἐπέστησε τὴν δίωξιν, ἀγανακτῶν

¹ V. Φιλοτιμαμένης.

² Sic R. de suo dedit pro vulg. στρατεῖαν. Seq. καταλαμβάνει ex Junt. se revocasse monet R. pro vulg. λαμβάνει. Haec lectio sola est in Br. vitiose data. Omnes rel. edd. καταλαμβ.

³ Xyl. & Dacer. monet, locum hunc a Polyb. L. II. vocari Λαοδικία.

⁴ Xyl. monente, hoc de Megalopoli videtur intelligendum.

υακίων δὲ Λυδιάδας ¹ ὁ Μεγαλοπολίτης συνεξώρμησε τὰς περὶ αὐτὸν ἰκπεῖς, καὶ διώκων, εἰς χωρίον ἀμπέλων καὶ τάφρων καὶ τοίχων μεσὸν ἐνείστας, καὶ διασπαθεῖς περὶ ταῦτα, κακῶς ἀπήλλατ'ε· κατιδὼν ὁ Κλεομένης ἀνῆκε τὰς Ταραντίνους καὶ τὰς Κρήτας ἐπ' αὐτὸν, ὑφ' ὧν ὁ Λυδιάδας ἀμυνόμενος εὐράσας ἔπεσε. πρὸς τῆτο Θαρήσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, μετὰ βοῆς ἐνέβαλον τοῖς Ἀχαιοῖς, καὶ τροπὴν ὄλε τῆ στρατεύματος ἐποίησαν. ἀποθανόντων δὲ συχνῶν, τὰς μὲν ἄλλας ὑποσπύδας ὁ Κλεομένης ἀπέδωκε, τὸν δὲ Λυδιάδα νεκρὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτὸν κελεύσας, κοσμήσας πορφυρίδι, καὶ σέφανον ἐπιθεῖς, πρὸς τὰς πύλας τῶν Μεγαλοπολιτῶν ἀπέσειλεν. ἕτος ἦν Λυδιάδας, ὁ καταθέμενος ² τὴν τυραννίδα, καὶ τοῖς πολίταις ἀποδὸς τὴν ἔλευθερίαν, καὶ τὴν πόλιν προσκομίσας ³ Ἀχαιοῖς.

VII. Ἐκ τέτα Κλεομένης μέγα Φρονῶν ἦδη, καὶ πεπεισμένος, ἄν, ὡς βέλεται, τοῖς πράγμασι χρώμενος πολεμῆ πρὸς τὰς Ἀχαιῖς, βραδίως ἐπικρατήσεν, ἐδίδασκε τὸν τῆς μητρὸς ἀνδρα, Μεγιστόνεν, ὡς χρῆ τῶν Ἐφόρων ἀπαλλαγέντας εἰς μέσον θεῖναι τὰ κήματα τοῖς πολίταις, καὶ τὴν Σπάρτην ἴσην γενομένην ἐγείρειν καὶ προάγειν ἐπὶ τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν.

πει-

¹ Anon. hic & infra *Λυσιάδας*, pro *Λυσιάδας*, quae vera est scriptura. Sic Cic. & Polyb. vocant, Xyl. & Dacer. scribi volunt, & Plut. in Arato, semel tantum usurpato nomine *Λυδιάδας*, semper habet. Collector. Var. lect. haec adnotat: „Hic codex (Anon. puta) passim loco *Λ* initialis habet *A*. Verisimillimum autem est, Anon. illum, quisquis fuerit, literam *A* putasse literam *A* esse, quod ex eo vel solo apparet, quod vocali *Υ* spiritum lenem nusquam superposuerit. Ergo hic pro *Λυσιάδας* & *Λυσιάδα* *Λυσιάδας* & *Λυσιάδα* legendum est.“ Infra pro *Λυδιάδα* SG. *Λυδιάδην*.

² Sic Br. dedit cum SG. pro vulg. *καθέμενος*.

³ R. mavult *προσκομήσας*, non tamen improbens vulgatam.

πειθέντας δ' ἐκείνη, δύο τῶν ἄλλων Φίλων ¹, ἢ τρεῖς, προσέλαβε. συνέβη δὲ περὶ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, καὶ τῶν Ἐφόρων ἕνα κοιμώμενον ἐν Πασιφάας ² ὄναρ ἰδεῖν θουμασόν. ἐδόκει γὰρ ἐν ᾧ τόπῳ τοῖς Ἐφόροις ἐστὶ ³ καθεζόμενοις χρηματίζειν, ἕνα δίφρον κειῖσθαι, τὰς δὲ τέτταρας ἀνηρῆσθαι καὶ θουμάζοντος αὐτῆ, Φωνὴν ἐκ τῆ ἱερῆ γενέσθαι, φράξασαν, ὡς τὸτο, τῇ Σπάρτῃ λῶν ἐστὶ. ταύτην τὴν ὄψιν διηγεμένους τῆ Ἐφόροις πρὸς τὸν Κλεομένην, τὸ μὲν πρῶτον διαταράχθη, καθ' ὑποψίαν τινὰ, πειράζεσθαι δοκῶν. ὡς δ' ἐπέσθη, μὴ ψεύδεσθαι τὸν διηγέμενον, ἐθάρρῆσε, καὶ λαβὼν, ὅσους ὑπώπτευσεν ⁴ μάλιστα τῶν πολιτῶν ἐναντιώσεσθαι πρὸς τὴν πᾶξιν, Ἡραίαν καὶ Ἀλσαίαν ⁵, τὰς πόλεις, ταττομένας ὑπὸ τοῖς Ἀχαιοῖς, εἶλε. καὶ σίτον εἰσήγαγεν Ὀρχομενίοις, καὶ Μαντινείᾳ παρεσρατοπέδευσε καὶ ὄλως ἄνω καὶ κάτω μακραιῖς πορείαις ἀποτρύσας τὰς Λακεδαιμονίους, ἀπέλιπεν αὐτῶν δεηθέντων τὰς πολλὰς ἐν Ἀρκαδίᾳ, τὰς δὲ μισθοφόρους ἔχων αὐτὸς ἐπὶ τὴν Σπάρτην ἐχώρει. καὶ καθ' ὁδὸν οἷς ἐπίστευε μάλιστα καλῶς ⁶ πρὸς αὐτὸν ἔχειν, ἀνεκοινῆτο τὴν γνώμην, καὶ προῆει χεῖδην ⁷, ὡς περὶ τὸ δεῖπνον ἔσι τοῖς Ἐφόροις ἐπιπέσοι.

VIII. Γενόμενος δὲ τῆς πόλεως ἐγγὺς, Εὐρυκλείδαν μὲν εἰς τὸ τῶν Ἐφόρων συσσίτιον ἀπέσειλεν, ὡς τινα παρ' αὐτῆ λόγον ἀπὸ στρατείας ⁸ κομίζοντα. Θηρικίων

1 V. Φίλεο.

2 SG. Πασιφάας.

3 R. fufp. ἐστὶ ἐστὶ.

4 SG. ὑπώπτευε.

5 Xyl. fufp. Ἀλαίαν, vel Ἀλαίαν, cum vocab. Ἀλσαία nusquam repererit, Aleae autem in Arcadia plures meminerunt.

6 R. mavult μάλιστα ἀνάγκως, inprimis simpliciter, nulla mala fraude.

7 V. & SG. χεῖδῶν.

8 SG. στρατιῆς. Pro seq. Θηρικ. Br. scribi voluit Θηρικίων.

ρικήων δὲ καὶ Φοῖβις, καὶ δύο τῶν συντρόφων τῶ Κλεο-
 μένης, ἕς Σαμοθρᾶκας ¹ καλεῖσιν, ἐπηκολέθην στρα-
 τιώτας ὀλίγας ἔχουλες. ἔτι δὲ τῶ Εὐρυκλείδα διαλεγο-
 μένα τοῖς Ἐφόροις, ἐπιδραμόντες ἐσπασμέναις ταῖς μα-
 χαίραις ἔπαιον αὐτές. ὁ μὲν ἔν πρώτος Ἀγησίλαος ²,
 ὡς ἐπλήγη, πεσὼν, καὶ τεθνήσκει δόξας, ἀτρέμα συνα-
 γαγῶν καὶ παρέλκων ἑαυτὸν ἐν τῷ οἰκήματος, ἔλαθεν
 εἰς τὴν ³ δωμάτιον εἰσπερπύσας μικρὸν, ὃ Φόβος μὲν ἦν
 ἱερὸν, ἄλλως δὲ κεκλεισμένον ἀεὶ, τότε δ' ἐν τύχῃς
 ἀνεργασμένον ἐτύγχανεν. εἰς τῆτο συνευεγκῶν ⁴ ἑαυτὸν
 ἀπέκλεισε τὸ θυρίον. οἱ δὲ τέσσαρες ἀνηρέθησαν, καὶ
 τῶν ἐπιβοηθῶντων αὐτοῖς πλείονες, ἢ δέκα. τὰς γὰρ
 ἡσυχίαν ἀγούλας ἐκ ἔκλεινον ⁵, ἔδὲ τὰς ἀπίουλας ἐκ τῆς
 πόλεως ἐκώλυον. ἐφείσαντο δὲ καὶ τῶ Ἀγησίλαῶ μεθ'
 ἡμέραν ἐκ τῶ ἱερῷ προελθούτος.

IX. Ἐσι δὲ ⁶ Λακεδαιμονίοις ἔ Φόβος μόνον, ἀλ-
 λά καὶ Θανάτη καὶ Γέλωτος καὶ τοιαύτων ἄλλων παθη-
 μάτων ἱερά. τιμῶσι δὲ τὸν Φόβον, ἕχ, ὡσπερ ἕς ἀπο-
 τρέπουσαι δαίμονας, ἡγόμενοι βλαβερόν, ἀλλὰ τὴν πολι-
 τείαν μάλιτα συνέχεσθαι Φόβω ⁷ νομίζουλες. διὸ καὶ
 προεκήρυττον οἱ Ἐφοροὶ τοῖς πολίταις εἰς τὴν ἀρχὴν
 εἰσιόντες, ὡς Ἀριστοτέλης Φησί, κείρεσθαι τὸν μύσακα,
 καὶ προσέχειν τοῖς νόμοις, ἵνα μὴ χαλεποὶ ὦσιν αὐτοῖς.

L. 2

τὸ

¹ Palmerio, iidem, esse videntur, quos vocat Herod. L. VI. Πυθῆς. Br. & Mos. Duf. cum Dacer. aliud quid fuisse suspicantur, & quaerunt, num Σαμάντορας Plut. scripserit? — Paulo post SG. Εὐρυκλείδα pro Εὐρυκλείδα.

² SG. Ἀγύλαιος, & fin. huj. cap. Ἀγυλαίος. Sic quoque habet Junt. Ald. Crat. — E Steph. prodiit vulgata.

³ Junt. Ald. Crat. εἰς τὸ. Steph. εἰς τὴν.

⁴ SG. συνεισινεγκῶν.

⁵ V. ἐκλείνον.

⁶ Vulgo sec. Steph. additur καὶ, quod abest a Junt. Ald. Crat. & SG. & R. delevit.

⁷ Sic R. cum V. Anon. Steph. & SG. consentientibus Intt. reposuit pro vulg. νόμῳ.

τὸ τῷ μύτακος, οἶμαι προτείνουτες, ὅπως καὶ περὶ τα μικρότατα τῆς νέας πειθαρχεῖν ἐδίξωσι. καὶ τὴν ἀνδρείαν δέ μοι δοκῶσιν, ἐν ἀφοβίαν, ἀλλὰ φόβον ψόγη καὶ δέος ¹ ἀδοξίας οἱ παλαιοὶ νομίζουσι. οἱ γὰρ δειλότατοι πρὸς τῆς νόμους θαρραλεώτατοι πρὸς τῆς πολεμίας εἰσί· καὶ τὸ παθεῖν ἤκιστα δεδίασιν οἱ μάλιστα φοβούμενοι τὸ κακῶς ἀκῆσαι. διὸ καὶ καλῶς ὁ εἰπών·

—— ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς.

καὶ Ὀμηρος ².

Αἰδοῖός τέ μοι ἔσσι, Φίλε ἔκυρέ, δεινός τε.

καὶ·

Σιγῇ δειδιότες σημάντορας.

το γὰρ αἰχλύνεσθαι μάλιστα συμβαίνει πρὸς ἔς καὶ τὸ δεδοικέναι τοῖς πολλοῖς. διὸ καὶ παρὰ τὸ τῶν Ἐφόρων συσσίτιον ἰδρύσαντο τὸν Φόβον ἐν Λακεδαιμόνι ³, μοναρχίας ἑγγυτάτω κατασκευασάμενοι τὸ ἀρχεῖον.

X. Ὁ δ' ἔν Κλεομένης, ἡμέρας γενομένης, προέγραψεν ὀγδοήκοντα τῶν πολιτῶν, ἔς ἔδει μεταστῆναι, καὶ τῆς δίφρου ἀνεῖλε τῶν Ἐφόρων, πλην ἑνός, ἐν ᾧ καθήμενος ἔμελλεν αὐτὸς χρηματίζειν. ἐκκλησίαν δὲ ποιήσας, ἀπελογοῖτο περὶ τῶν πεπραγμένων. ἔφη γὰρ, ὑπὸ τῷ Λυκέρῳ τοῖς βασιλεῦσι συμμιχθῆναι τῆς γέροντας, καὶ πολὺν χρόνον ἔτω διοικεῖσθαι τὴν πόλιν, ἡδὲν ἑτέρας ἀρχῆς δεομένην ⁴, ὑπερον δὲ τῷ πρὸς Μεσσηνίας πολέμῳ μακρῷ γενομένῳ, τῆς βασιλεῖς, διὰ τῆς στρατείας ἀρχόλης ὄντας αὐτὰς πρὸς τὸ κρῖνειν, αἰρεῖσθαι τινὰς ἐκ τῶν Φίλων καὶ ἀπολείπειν τοῖς πολιταῖς ἀνθ' ἑαυτῶν, Ἐφόρος προσαγορευθέντας, καὶ διατελεῖν τε ⁵

τέρας

¹ SG. *δίας*. Id. paulo post θαρραλεώτεροι pro θαρραλεώτατοι.

² Iliad. 3, 172. & 4, 431. SG. *δειδιότες* pro *δειδιότες*.

³ SG. *τὸν Φόβον ἰδρύσαντες Λακεδαιμόνιοι*.

⁴ Sic cum V. Anon. SG. & Steph. *dari voluit Br. deditque R. pro vulg. δεομένης*, ut referatur ad πόλιν.

⁵ R. *manvult aut γο, aut μιν*.

τάτας τὸ πρῶτον ὑπηρέτας τῶν βασιλέων ὄντας, εἶτα κατὰ μικρὸν εἰς ἑαυτὸς τὴν ἐξουσίαν ἐπιστρέφοντας, καὶ ἔτας λαθεῖν ἴδιον ἀρχεῖον κατεσκευασμένους 1. σημεῖον δὲ τάτε, τὸ μέχρι νῦν, μεταπεμπομένων τον βασιλέα τῶν Ἐφόρων, τὸ πρῶτον ἀντιλέγειν καὶ τὸ δεύτερον τὸ δὲ τρίτον καλάνταν, ἀνασύντα βαδίζειν πρὸς αὐτὰς καὶ τὸν πρῶτον ἐπισφοδρύναντα 2 τὴν ἀρχὴν καὶ ἀνατεινόμενον, Ἄσερωπὸν, ἡλικίας ὕσερον πολλαῖς ἘΦορον γενέδαι. μετριάζοντα μὲν ἔν αὐτὰς, ἔφη 3, κρεῖττον ἦν ὑπομένειν, ἐξουσία δ' ἐπιθέτω τὴν πάτριον καταλύοντα ἀρχὴν, ὡσε τῶν βασιλέων τὰς μὲν ἐξελαύνειν, τὰς δ' ἀποκλινύουαι ἀρίτως, ἀπειλεῖν δὲ τοῖς ποθέσιν αὐτοῖς ἐπιδεῖν τὴν καλλίστην καὶ θειοτάτην ἐν Σπάρτῃ κατάστασιν, ἐκ ἀνεκλήου 4. εἰ μὲν ἔν δυνατὸν ἦν, ἄνευ σφαγῆς ἀπαλλάξαι τὰς ἐπεισάκτικας τῆς Λακεδαιμόνος κήρας, τρυφὰς καὶ πολυτελείας, καὶ χρέα καὶ δανεισμούς, καὶ πρεσβύτερα 5 τάτων κακὰ, πενίαν καὶ πλῆτον, εὐτυχέσατον ἂν ἠγεῖσθαι πάντων βασιλέων ἑαυτὸν, ὥσπερ ἰατρὸν ἀνωδύνως ἰασάμενον τὴν πατρίδα. νῦν δὲ τῆς ἀνάγκης ἔχειν συγγνώμονα τὸν Λυκῆργον, ὃς ἔτε βασιλεὺς ἂν, ἔτ' ἀρχων, ἰδιώτης δὲ βασιλεύειν ἐπιχειρῶν ἐν τοῖς ὅπλοις προῆλθεν εἰς ἀγοράν. ὡσε δεῖσαντα τὸν βασιλέα, Χαρίλαον 6, ἐπὶ βαμὸν καταφυγεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν, ὄντα χρηστὸν καὶ Φιλόπατριν, ταχὺ τῷ Λυκῆργῳ τῶν πραττομένων μεταχεῖν, καὶ τὴν μεταβολὴν δέξασθαι τῆς πολιτείας. ἔργῳ δὲ μαρτυρῆσαι τὸν Λυκῆργον, ὅτι πολιτείαν μεταβαλεῖν ἄνευ

L 3

βίας

1 SG. κατασκευαταμέναι.

2 Sic H. Steph. reposuit pro ἐπιφαιδρύνοντα, quod est in Junt. Ald. Crat. — auctoritate cod. vet. — SG. ἐπισφοδρύνοντα in praef.

3 Sic cum V. SG. & Junt. dedit R. Vulgo abest ἔφη.

4 Sic R. de suo dedit pro vulg. ἀνεκλήον.

5 Anon. & SG. γὰ πρεσβύτερα, quod probat Duf.

6 SG. Χάριλλον.

βίας καὶ Φόνος ¹ χαλεπὸν ἔστιν, οἷς αὐτὸν ἔφη μετριώ-
 τατα κεχρηῆσθαι, τὸς ἐνισταμένους τῇ σωτηρίᾳ τῆς Λακ-
 δαίμονος ἐμποδῶν ποιησόμενον ². τοῖς δ' ἄλλοις ἔφη
 πᾶσι τὴν τε γῆν ἄπασαν εἰς μέσον τιθέναι, καὶ χρεῶν
 τὸς ὀφειλοῦσας ἀπαλλάττειν, καὶ τῶν ξένων κρίσιν ποιῆν
 καὶ δοκιμασίαν· ὅπως οἱ κράτιστοι γενόμενοι Σπαρτιά-
 ται σώζωσι τὴν πόλιν τοῖς ὅπλοις, καὶ παυσώμεθα ³ τὴν
 Λακωνικὴν Αἰτωλῶν καὶ Ἰλλυριῶν λείαν ἔσαν ἐρημία τῶν
 ἀμυνόντων ἐφορῶντες.

XI. Ἐκ τέττε πρώτον μὲν αὐτὸς εἰς μέσον τὴν
 ἡσίαν ἔθηκε, καὶ Μεγισόνος, ὁ πατρὸς αὐτῆ, καὶ τῶν
 ἄλλων φίλων ἕκαστος, ἔπειτα καὶ οἱ λοιποὶ πολῖται
 πάντες, ἡ δὲ χώρα διενεμήθη. κληῖρον δὲ καὶ τῶν ὑπ'
 αὐτῆ γεγονότων Φυγάδων ἀπένειμεν ἐνάσῳ, καὶ κατά-
 ξειν ⁴ ἄπαντας ὠμολόγησε, τῶν πραγμάτων ἐν ἡσυχίᾳ
 γενομένων. ἀναπληρώσας δὲ τὸ πολίτευμα τοῖς χαριε-
 στάτοις τῶν περιοίκων, ὀπλίτας τετρακισχίλις ἐποίησε,
 καὶ διδάξας αὐτὰς ἀντὶ δόρατος χρῆσθαι σαρίσση δι' ἀμ-
 Φοτέρων, καὶ τὴν ἀσπίδα φορεῖν δι' ὀχάνης, μὴ διὰ
 πόρπακος ⁵, ἐπὶ τὴν παιδείαν τῶν νέων ἐγράπη, καὶ
 τὴν

¹ Sic R. de suo dedit pro vulg. Φόβος.

² Vulgo paulo ante extitit αὐτὸν. Hinc Mos. Duf. observat, fere omnibus Interpp. has duas voces αὐτὸν & ποιησόμενον frau-
 di fuisse; jam non Lycurgo, sed de Cleomene esse sermonem,
 adeoque scribendum αὐτὸν — ποιησόμενος. Præter dedit. R.

³ Sic R. de suo dedit pro vulg. παύσωμεν — *Laconicam
 tandem aliquando desinamus spectare, Aetolorum & Illyria-
 rum devastationibus laceratam.* Retento παύσωμεν, delendum
 esse monet ἐφορῶντες, quod paulo post sequitur, & pro quo V.
 in ind. Frst. ἀφουρῶντες, in ind. Br. & nota R. ἀφορῶντες.

⁴ SG. κατὰ γάζιν.

⁵ Xyl. monente, πόρπαξ dicitur lorum, quod fibulis scu-
 to annexum ab humero sinistro & collo dependebat, eoque scu-
 tum regebatur antiquitus; ὀχάνην, quae & ὄχανον dicitur, in-
 telligit idem ansam, s. armillam in tergo scuti, cui brachium
 sinistrum infereretur, atque scutum gestaretur & regeretur.

τὴν λεγομένην ἀγωγὴν, ἧς τὰ πλεῖστα παρῶν ὁ Σφαῖρος αὐτῷ συγκαθίστη, ταχὺ τὸν προσήκουσα τῶν τε γυμνασίων καὶ τῶν συσσιτίων κόσμον ἀναλαμβάνοντων ¹, καὶ συσελλομένων ὀλίγων μὲν ὑπ' ἀνάγκης, ἐκείσιν δὲ τῶν πλείων, εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ Λακωνικὴν ἐκείνην δαίταν. ὅμως δὲ τὸ τῆς μοναρχίας ὄνομα παραμυθόμενος, ἀπέδειξε μεθ' ἑαυτῆ βασιλέα τὸν ἀδελφὸν, Εὐκλείδαν. καὶ τότε μόνον ² Σπαρτιάταις ἐκ μιᾶς οἰκίας συνέβη δύο χεῖν βασιλέας.

XII. Αἰθόμενος δὲ τὰς Ἀχαιῆς καὶ τὸν Ἄρατον, ὡς ἐπισφαλῶς αὐτῷ τῶν πραγμάτων ἐχόντων διὰ τὸν νεωτερισμὸν, ἐκ ἂν οἰόμενος προελθεῖν ἔξω τῆς Λακεδαιμόνος, ἔτ' ἀπολιπεῖν μετέωρον ἐν κινήματι τηλικάτω τὴν πόλιν, ἐκ ἀγεννῆς, ἐδ' ἄχρηστον ἠγήσατο τὴν ἐπιθυμίαν καὶ προθυμίαν τῆ στρατεύματος ³ ἐπιδείξαι τοῖς πολεμίοις. ἐμβαλὼν ἔν εἰς τὴν Μεγαλοπολιτικὴν, ἠφελείας τε μεγάλας ἤθροισε, καὶ Φθορὰν πολλὴν ἀπειργάσατο τῆς χώρας. τέλος δὲ, τὰς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίτας ἐκ Μεσσηνίας διαπορευομένους λαβὼν, καὶ πηξάμενος θέατρον ἐν τῇ πολεμίᾳ, καὶ προθεῖς ἀπὸ τετραράκοντα μῶν ἀγῶνα, μίαν ἡμέραν ἐθεᾶτο καθήμενος· ἐδεόμενος θεᾶς, ἀλλ' οἷον ἐντροφῶν τοῖς πολεμίοις, καὶ περισίαν τινὰ τῆ κρατεῖν πολὺ τῷ καταφρονεῖν ἐπιδεικνύμενος. ἐπεὶ ἄλλως γε τῶν Ἑλληνικῶν καὶ βασιλικῶν στρατευμάτων ἐκεῖνο μόνον ⁴ ἐμίμνε παρακολεθῆναι εἶχεν, ἐ θαυμαστοποιῆς, ἐκ ὀρχηστρίδας,

L 4

ε

¹ Sic cum Anon. & SG. dedit R. pro vulg. ἀναλαμβάνοντων. V. ἀντιλαμβάνοντων.

² R. sup. καὶ τότε πρῶτον, καὶ μόνον.

³ Sic R. cum Junt. Ald. Crat. dedit. Vulgo secundum Steph. absunt voces καὶ προθυμίαν. Br. tamen pro ἐπιθυμ. mavult ἐκθυμίαν, aut εὐνοίαν καὶ προθυμίαν; R. autem ὁμοθυμίαν, vel εὐρυθυμίαν.

⁴ R. monente, idem est ac si dixisset ἐκεῖνο μόνον ἐκ εἶχεν, ἔχων (potius ἔχον) πάντα γὰρ λοιπὰ, δηλονότι μίμνε.

ἔ ψαλτρίας, ἀλλὰ πάσης ἀκολασίας καὶ βωμολοχίας καὶ πανηγυρισμῶ καθαρὸν ἦν· τὰ μὲν πολλὰ μελετώντων τῶν νέων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων διδασκόντων, τὰς δὲ ἰ παιδιὰς, ὅποτε χολάζοιεν, ταῖς συνήθεσιν εὐτραπελίαις, καὶ τῷ² λέγειν τι χάριεν καὶ Λακωνικὸν πρὸς ἀλλή- λας διατιθεμένων. ἦν δ' ἔχει τὸ τοῖστον τῆς παιδιᾶς εἶδος ὠφέλειαν, ἐν τῷ Λυκέρῳ βίῳ γέγραπται.

XIII. Πάντων δ' αὐτὸς ἐγένετο διδάσκαλος, εὐ- τελεῖ καὶ ἀφελῆ, καὶ Φορτικὸν ἔδεν, ἔδὲ ὑπὲρ τῆς πολλὰς ἔχοντα τὸν ἑαυτῷ βίον, ὥσπερ παράδειγμα σω- Φροσύνης, ἐν μέσῳ θέμενος. ὃ καὶ πρὸς τὰς Ἑλληνι- κὰς πράξεις ῥοπήν τινα παρέχεν αὐτῷ. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἐντυγχάνουσι οἱ ἄνθρωποι βασιλεῦσιν, ἐχ ἔτω ματεπλήθοντο τὰς πλέτας καὶ τὰς πολυτελείας, ὡς ἐβδελύττοντο τὴν ὑπεροψίαν αὐτῶν καὶ τὸν ὄγκον, ἐπ- αχθῶς καὶ τραχέως προσφερομένων τοῖς ἐντυγχάνουσι πρὸς δὲ Κλεομένη³ βαδίζουσι, ὅληα τε δὴ βασιλέα καὶ καλόμενον, εἶτα ὄρωντες ἔ πορφύρας τινας, ἔδὲ χλαίνας⁴ περὶ αὐτὸν, ἔδὲ κλινιδίων καὶ Φορβίων κα- τασκευᾶς, ἔδ' ὑπ' ἀγγέλων ὄχλος καὶ θυρωρῶν⁵, ἡ διὰ γραμματίων χρηματίζοντα χαλεπῶς καὶ μόλις, ἀλλ' αὐτὸν ἐν ἱματίῳ τῷ⁶ τυχόντι πρὸς τὰς δεξιᾶσεις ἀπαν- τῶντα, καὶ διαλεγόμενον καὶ χολάζοντα τοῖς χρήζεσιν
ἰλα-

¹ Sic R. de suo dedit pro vulg. γὰς γε. In seq. Junt. Ald. Crat. χολάζοι, ἐν γὰς σ.

² Sic dari voluit Br. cum H. Steph. V. & Anon. & dedit R. Vulgo καὶ γὰ.

³ SG. Κλεομένην. Id. omittit δὴ, post ὅντα δὲ sequens.

⁴ SG. ἔ χλαίνας.

⁵ Post h. v. deesse censet R. περιΦορνύμενον, *seruum*, vel tale quid. Pro seq. γραμματίων Dacer. voluit γραμματίων. i. e. per eos, quos hodie *Secretarios* vocamus. Ms. SG. eodem Da- cer. teste γραμματείων, in collisione autem var. lect. ej. cod. extat γραμματίων.

⁶ abest γὰ a Junt. Ald. Crat. — meo sensu, commode.

ἰλαρῶς καὶ Φιλανθρώπως, ἐηλεῆς καὶ κατεδημαγωγῆν-
 το, καὶ μόνου ἄφ' Ἡρακλέος ἐκείνου ἔφασαν γεγονέ-
 ναι. τῶν δὲ δειπνῶν αὐτῶ τὸ μὲν καθημερινὸν ἦν ἐν
 τρικλίνῳ, σφόδρα συνεσταλμένου καὶ Λακωνικόν· εἰ δὲ
 πρέσβεις, ἢ ξένους, δέχοιτο, δύο μὲν ἄλλαι προσπαρ-
 εβάλλουσι κλίνας, μικρῶ δὲ μᾶλλον οἱ ὑπηρεταὶ τὴν τρά-
 πεζαν ἐπελάμπρυνον, ἐκαρυκείαις τισίν, ἢ δὲ πέμμα-
 σιν, ἀλλ' ὡς ἄφθονωτέρας εἶναι τὰς περαθέσεις, καὶ
 Φιλανθρωπότερον τὸν οἶνον ¹. καὶ γὰρ ἐπετίμησέ τινα
 τῶν Φίλων, ἀπέσας, ὅτι ξένους ἐσιῶν, ζῶμὸν αὐτοῖς μέ-
 λανα καὶ μάζαν, ὡς περ ἔθος ἦν ἐν τοῖς Φιδιτίοις, παρ-
 ἔθηκεν. ἐ γὰρ ἔφη δεῖν ἐν ταῖσι, ἢ δὲ πρὸς τὰς ξέ-
 νους, λίαν ἀκριβῶς λακωνίζειν. ἐπαρθείσης δὲ τῆς τρα-
 πέζης, εἰσενομίζετο τρίπης, κρατῆρα χαλκῆν ἔχων οἴ-
 νου μεσὸν, καὶ Φιάλας ἀργυρᾶς δικοτύλης δύο, καὶ πο-
 τήρια τῶν ἀργυρῶν ὀλίγα παντάπασι, ἐξ ὧν ἔπινεν ὁ
 βεβλόμενος, ἀκούσι δ' ἕδεις ποτήριον προσέφερεν. ἀκράα-
 μα δ' ἔτ' ἦν, ἔτ' ἐπεζητεῖτο· ἐπαιδαγώγει γὰρ αὐτὸς
 ὁμίλια τὸν πότον ², τὰ μὲν ἐρωτῶν, τὰ δὲ διηγέμε-
 γος, ἔτε τὴν σπεδὴν ἀηδῆ τῶν λόγων, τὴν τε παιδιᾶν
 ἐπίχαριν καὶ ἀσόλοισιν ἐχόντων. ὡς μὲν γὰρ οἱ λοιποὶ
 τῶν βασιλέων ἐπὶ τὰς ἀνθρώπων θήρας ἐποιῶντο, χρή-
 μασι καὶ δωρεαῖς δελεάζουσι αὐτὰς καὶ διαφθείρουσι,
 ἀτέχνους καὶ ἀδίκους ἐνόμιζεν εἶναι· τὸ δ' ὁμίλια καὶ
 λόγῳ χάριν ἔχουσι καὶ πίσιν οἰκειῶσαι καὶ προσάγε-
 θαι τὰς ἐντυγχάνουσι, ἐφαίνετο κέλαιον αὐτῶ καὶ
 βασιλικώτατον· ὡς ἄθενι Φίλος διαφείρουσα μισῶτον,
 ἢ τῶ τὸν μὲν ἤθει καὶ λόγῳ, τὴν δ' ὑπὸ χρημάτων
 ἀλλίσκεσθαι.

L 5

XIV.

¹ Anon. τὸν πότον, quod Mosi Duf. placet. R. tamen ju-
 dice, haec annotatio ex Anon. perperam huc est allata, & ex
 suo loco, infra obvio, male iterata. cf. seq. not.

² Sic cum Anon. & SG. dedit R. pro vulg. τὸ ποτόν.

XIV. Πρώτου μὲν ἦν οἱ Μαντινεῖς αὐτὸν ἐπηγά-
 γοντο· καὶ νύκτωρ εἰς τὴν πόλιν παρεισπεσόντες ¹, τὴν
 Φρερὰν τὴν Ἀχαιῶν συνεβαλύντες ἐνεχείρισαν αὐτός.
 ὁ δὲ καὶ τὰς νόμους καὶ τὴν πολιτείαν αὐτοῖς ² ἀπο-
 δῶς, αὐθημερὸν ἀπῆλθεν εἰς Τεγέαν. ὀλίγω δ' ὕπερον
 ἐκπεριελθὼν δι' Ἀρκαδίας ³, κατέβαινε ἐπὶ τὰς Ἀχαιϊ-
 κὰς Φεράς, βεβλόμενος ἢ μάχην θέσθαι πρὸς τὰς Ἀχαιῖς,
 ἢ διαβάλλειν τὸν Ἄρατον, ὡς ἀποδιδράσκοντα καὶ προί-
 ἔμενον αὐτῷ τὴν χώραν. ἐσρατήγει μὲν γὰρ Ὑπερβα-
 τῆς τότε, τῷ δ' Ἄρατι τὸ πᾶν ἦν κράτος ἐν τοῖς
 Ἀχαιοῖς. ἐξελθόντων δὲ παυδημεῖ τῶν Ἀχαιῶν, καὶ
 στρατοπεδευσασμένων ἐν Δυμαίᾳ ⁴ περὶ τὸ Ἐκατόμβαιον,
 ἐπελθὼν ὁ Κλεομένης, ἔδοξε μὲν ἔ καλῶς ἐν μέσῳ
 τῆς τε Δυμαίων πόλεως, πολεμίας ἕσης, καὶ τῷ στρα-
 τεύματος τῶν Ἀχαιῶν αὐλίσσασθαι· τολμηρῶς δὲ προ-
 καλέμενος ⁵ τὰς Ἀχαιῖς ἠνάγκασε συμβαλεῖν, καὶ
 νικήσας κατὰ κράτος καὶ τρεψάμενος τὴν Φάλαγγα,
 πολλὰς μὲν ἐν τῇ μάχῃ διέφθειρεν αὐτῶν, πολλῶν δὲ
 καὶ ζώντων ἐκυρρεύσεν. ἐπελθὼν δὲ καὶ ⁶ Λάγγωνι,
 καὶ τῶν Ἀχαιῶν τὰς Φρερῶνας ἐξέλασας, ἀπέδωκεν
 Ἡλείοις τὴν πόλιν.

XV. Οὕτω δὲ συντετριμμένοις τοῖς Ἀχαιοῖς ὁ
 μὲν Ἄρατος, εἰώθως παρ' ἐνιαυτὸν αἰεὶ στρατηγεῖν, ἀπ-
 εῖπατο τὴν ἀρχὴν καὶ παρητήσατο, καλένων καὶ δεο-
 μένων ἔ καλῶς, οἷον ἐν χειμῶνι πραγμάτων μείζονι,
 μεθεῖς

¹ Sic R. de suo dedit — Cleomene noctu clam in urbem
 illarso — pro vulg. παρεισπεσόντες. Mof. Duf. cum V. & Anon.
 dari voluit παρεισπεσόντι.

² Hanc vocem αὐτοῖς SG. collocat post νόμους.

³ SG. διὰ καρδίας.

⁴ Sic R. Polybium, credo, secutus, dedit. Vulgo Δυμαίαιας.
 V. & SG. Δύμαιας.

⁵ SG. προσκαλέμενος. Sic & Junt. Ald. Crat.

⁶ Sic R. dedit, partic. καὶ ex Junt. adjuncta, cui deest δι,
 quod vulgo sec. Ald. datur.

μεθεῖς ἐτέρῳ τὸν αἶακα καὶ προέμενος τὴν ἐξασίαν. ὁ δὲ Κλεομένης πρῶτον μὲν μέτρια τοῖς Ἀχαιοῖς ¹ ἐδόκει πρέσβεσιν ἐπιτάττειν, ἐτέρας δὲ πέμπων ἐκέλευεν αὐτῶν παραδιδόναι τὴν ἡγεμονίαν, ὡς τᾶλλα μὴ διοισόμενος πρὸς αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς αἰχμαλώτας εὐθὺς ἀποδώσαν καὶ τὰ χωρία. βελομένων δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τέτοις δέχεσθαι τὰς διαλύσεις, καὶ τὸν Κλεομένην ² καλέντων εἰς Λέρναν, ὅπερ τὴν ἐκκλησίαν ἐμεῖλλον ἔχειν, ἔτυχε τὸν Κλεομένην συντόνας οἰεύσαντα, καὶ χρησάμενον παρὰ καιρὸν ὑδροποσίᾳ ³, αἵματος πλήθος ἀνευγεῖν, καὶ τὴν Φωνὴν ἀποκοπῆναι. διὸ τῶν μὲν αἰχμαλώτων ἀπέπεμψε τοῖς Ἀχαιοῖς τὰς ἐπιφανεστάτας, τὸν δὲ σύλλογον ὑπερθέμενος, ἀνεχώρησεν εἰς Λακεδαίμονα.

XVI. Τῆτο διελυμήνατο τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, ἄλλως γέ ⁴ πως ἐκ τῶν παρόντων ἀναλαβεῖν αὐτὴν ἔτι, καὶ διαφυγεῖν τὴν Μακεδόνων ὕβριν καὶ πλεονεξίαν δυναμένην. ὁ γὰρ Ἄρατος, εἴτ' ἀπιστία καὶ Φόβῳ τῶ Κλεομένεος, εἴτε Φθῶν ἐπιτυχῆντι παρ' ἐλπίδα, καὶ νομίζων, ἔτη τρία καὶ τριάκοντα πρωτεύοντος αὐτῆ, δεινὸν εἶναι τὴν δόξαν ἅμα καὶ τὴν δύναμιν ἐπιφύοντα νέον ἄνδρα καθελεῖν, καὶ παραλαβεῖν πραγμάτων ηὔξημένων ὑπ' αὐτῆ καὶ κενρατημένων χρόνον τοσούτου ⁵ ἀρχῆν, πρῶτον μὲν ἐπειράτο τὰς Ἀχαιῆς παραβιάζεσθαι καὶ διακωλύειν ὡς δ' ἐπροσεῖχον αὐτῶ, τῶ Κλεομένεος ἐκπεπληγμένοι τὸ θράσος, ἀλλὰ καὶ ⁶ δικαίαν ἐποιεῦτο τὴν ἀξίω-

¹ R. mavult Ἀχαιῶν.

² SG. Κλεομένη. Sic semper in seqq. hic cod. pro Κλεομένην.

³ V. ψυδροποσίᾳ.

⁴ Sic ex H. Steph. conjectura & cum SG. dedit R. Vulgo ἄλλως γέ πως.

⁵ Sic in SG. quoque scriptum est a manu prima, sed ab altera correctum χρόνων τοσούτων.

⁶ R. susp. τὸ θράσος ἅμα, καὶ δικαίαν ποιέμενοι (i. e. ἡγέμενοι) τὴν ἀξίω.

ἀξίωσιν τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὸ πάτριον χῆμα κοσμή-
 των τὴν Πελοπόννησον, τρέπεται πρὸς ἔργον, ἀδενί μὲν
 τῶν Ἑλλήνων προσῆκον, αἵχισον δ' ἐπεινώ, καὶ τῶν
 πεπραγμένων ὑπ' αὐτῆ καὶ πεπολιτευμένων ἀναξιώτα-
 τον Ἀντίγονον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ¹ καλεῖν, καὶ Μακε-
 δόνων ἐμπιπλάναι τὴν Πελοπόννησον, ὡς αὐτὸς ἐκ Πε-
 λοποννήσῃς μεираκιον ὦν ἐξήλασεν, ἐλευθερώσας τὸν Ἀκρο-
 κόρινθον. καὶ πᾶσι μὲν τοῖς βασιλεῦσιν ² ὑποπλος καὶ
 διάφορος γενόμενος, τατοῦ δ' αὐτὸν Ἀντίγονου εἰρηκῶς
 κατὰ μυρία, δι' ὧν ἀπολέλοιπεν ὑπομνημάτων. καίτοι
 πολλὰ παθεῖν καὶ παραβαλέθαι Φησίαν αὐτὸς ὑπὲρ Ἀθη-
 ναίων, ὅπως ἢ πόλις ἀπαλλαγεὶ Φερρῶς καὶ Μακεδό-
 νων· εἶτα τάτῃς ἐπὶ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐσίαν τὴν
 ἑαυτῆ μεθ' ὅπλων εἰσήγαγεν, ἄχρι τῆς γυναικωνίτιδος·
 τὸν δ' ἀφ' Ἡρακλέας γεγονότα, καὶ βασιλεύοντα Σπαρ-
 τιατῶν, καὶ τὴν πάτριον πολιτείαν, ὡσπερ ἀρμονίαν ἐκ-
 λελυμένην, ἀνακρῶμενον αὔθις ἐπὶ τὸν σάφρονα καὶ
 Δάριον ³ ἐπεινὸν τῆ Λυκέργῃ νόμον καὶ βίον, ἐκ ἧξίς
 Σικυωνίων ἡγεμόνα καὶ Τρικκαίων ⁴ γράφεθαι. Φεύ-
 γων δὲ τὴν μάζαν καὶ τὸν τρίβωνα, καὶ τὸ δεινότατον,
 ὧν κατηγόρει Κλεομένεας, ἀναίρεσιν πλέτα, καὶ πενίας
 ἐπανόρθωσιν, διαδήματι καὶ πορφύρῃ καὶ Μακεδονικοῖς
 καὶ σατραπικοῖς προστάγμασιν ὑπέβριψε μετὰ τῆς Ἀχαιίας
 αὐτὸν, ἵνα μὴ Κλεομένει ποιεῖν δοκῆ τὸ προσταττόμε-
 νον, Ἀντιγόνοια θύων, καὶ παιᾶνας ἔδων αὐτὸς ἐσεφα-
 νωμένος εἰς ἀνθρώπον ὑπὸ Φθόγῃς κατασητόμενον· ἀλ-
 λά ταῦτα μὲν ἐκ Ἀράτῃς κατηγορεῖν βεβλόμενοι ⁵ γρά-
 φομεν,

1 R. deesse videtur post h. v. ἰολμῶν.

2 qui tum in Macedonia, Syria, Aegypto erant. R.

3 In Frst. extat Δάριον. Hinc e V. enotatur Δάριον.

4 Suspectum Br habet hanc vocem, cum *Triccae*, urbi Thes-
 saliae, nihil esse potuerit rei cum Achaia foederata. Hinc Mos.
 Duf. *Τρικαιῶν* leg. censet, ab urbe *Triteae*, *Τρικαιαί*, inter
 Phocidem & Locros Ozolas sita, & parte hujus foederis.

5 SG. inverso ordine βεβλόμενοι κατηγορεῖν.

Φομεν, (έν πολλοῖς γάρ ὁ ἀνὴρ ἕτος Ἑλληνικὸς γέγονε καὶ μέγας) οἰκτεῖροντες δὲ τῆς ἀνθρώπινης φύσεως τὴν ἀθύνειαν, εἰ μὴδ' ἐν ἤθεσιν ἕτως ἀξιολόγοις καὶ διαφόροις πρὸς ἀρετὴν ἐκφέρειν δύναται τὸ καλὸν ἀνεμέσσητον.

XVII. Ἐλθόντων δ' Ἀχαιῶν εἰς Ἄργος αὖθις ἐπὶ τὸν σύλλογον, καὶ τῶ Κλεομένεος ἐκ Τεγέας καταβεβηκότος ¹, ἐλπίς ἦν πολλὴ τῶν ἀνθρώπων ἔσεσθαι τὴν διάλυσιν. ὁ δ' Ἄρατος, ἤδη διωμολογημένων αὐτῶ πρὸς τὸν Ἀντίγονον τῶν μεγίστων, Φοβόμενος τὴν Κλεομένην, μὴ πάντα διαπράξῃται, καθομιλήσας ² τὸ πλῆθος, ἢ καὶ βιασάμενος, ἤξιε λαβόντα τριακοσίους ὀμήρεος μόνον εἰσιέναι πρὸς αὐτὰς, ἢ κατὰ γυμνάσιον ἔξωθεν τὸ Κυλλαράβιον ³ προσελθόντα μετὰ τῆς δυνάμεως διαλέγεσθαι. ταῦτ' ἀνάσας ὁ Κλεομένης ἀδία πάχειν ἔφασκε· δεῖν γὰρ εὐθύς αὐτῶ τότε ⁴ προειπεῖν, ἐ νῦν, ἤκοντος ἐπὶ τὰς θύρας τὰς ἐκεῖνων, ἀπισεῖν καὶ ἀπελαύνειν. καὶ ⁵ γράψας δὲ περὶ τέτων ἐπιστολὴν πρὸς τὰς Ἀχαιῆς, ἧς ἦν το πλείστον κατηγορία Ἀράτε ⁶, πολλὰ δὲ καὶ τῶ Ἀράτε λοιδορήσαντος αὐτὸν πρὸς τὸ πλῆθος, ἀνέζηυξε διὰ ταχέων· καὶ κήρυκα πόλεμον προερᾶντα ⁷ τοῖς Ἀχαιοῖς ἔπεμψεν, ἐκ εἰς Ἄργος, ἄλλ' εἰς Αἴγιον, ὡς Φησιν Ἄρατος, ὅπως Φθάσῃ τὴν παρασκευὴν αὐτῶν. ἐγεγόνει δὲ κίνημα τῶν Ἀχαιῶν,

καὶ

1 V. καταλειθότος. Voluit forsitan καταληλυθότος.

2 In vet. cod. H. Steph. legit καθομολογήσας. Br. mavult καθομαλίσει.

3 Ter ap. Plut. hujus Gymnasii fit mentio, nomine ter varie scripto. In Pyrrh. T. II. p. 56. Κυλάραβις, hoc loco γὸ Κυλλαράβιον, & infra cap. 26. Κυλάβαριν. Primam scripturam genuinam censet Duf. cum H. Steph. & Xyl. In Hesych. datur Κυλλαραβίς.

4 Br. susp. ἴστα.

5 abest καὶ a SG.

6 SG. inverfo ordine Ἀράτε κατηγορία.

7 Junt. Ald. Crat. προειρᾶντα.

καὶ πρὸς ἀπόσασιν ᾤρμησαν αἱ πόλεις, τῶν μὲν δῆμων νομὴν τῆς χάρας ¹ καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς ἐλπισάντων, τῶν δὲ πρῶτων πο ἀχῆ βαρυνομένων τὸν Ἄρατον, ἐνίων δὲ ² καὶ δι' ὀργῆς ἐχόντων, ὡς ἐπάγοντα τῇ Πελοποννήσῳ Μακεδόνας. διὸ τέτοις ἐπαρθεῖς ὁ Κλεομένης, εἰς Ἀχαΐαν ἐνέβαλε καὶ πρῶτον μὲν εἶλε Πελλήνην ἐξαπίνης ἐπιπεσῶν, καὶ τὰς Φρερεῦντας ἐξέβαλε ³ μετὰ τῶν Ἀχαιῶν· μετὰ δὲ ταῦτα Φενεὸν ⁴ προσηγάγετο καὶ Πεντέλειον. ἐπεὶ δὲ Φοβηθέντες οἱ Ἀχαιοὶ προδοσίαν τινα πράττομένην ἐν Κορίνθῳ καὶ Σικυῶνι, τὰς ἰππεῖς καὶ τὰς ξένους ἀπέσειλαν ἐξ Ἄργους ἐκτὶ παραφυλάξουλας, αὐτοὶ δὲ τὰ Νέμεια καταβάνας εἰς Ἄργος ἦγον, ἐλπίσας, ὅπερ ἦν, ὁ Κλεομένης, ὄχλος πανηγυρικῆ καὶ θεατῶν τὴν πόλιν γέμεισαν ἀπροσδοκῆτως ἐπελθὼν μᾶλλον ταραξείν, νυκτὸς ἦγε πρὸς τὰ τείχη τὸ εὐάτευμα, καὶ τὸν περὶ τὴν Ἀσπίδα τίπον καταλαβὼν, ὑπὲρ τῆ θεάτρα χαλεπὸν ὄντα καὶ δυσπρόσδοτον, ἔτω τὰς ἀνθρώπους ἐξέπληξεν, ὥστε μηδένα τραπεῖσαι πρὸς ἀλκήν, ἀλλὰ καὶ Φρερᾶν λαβεῖν, καὶ δῆναι τῶν πολιτῶν ὁμήρες εἶησι, καὶ γενέσθαι συμμάχους Λακεδαιμονίων, ἐχούτος ἐκείνῃ τὴν ἡγεμονίαν.

XVIII. Οὐ μικρὸν ἔν τῷτο καὶ πρὸς δόξαν αὐτῶ καὶ δύναμιν ὑπῆρχεν. ἔτε γὰρ οἱ πάλαι βασιλεῖς Λακεδαιμονίων ποτὶὰ πραγματευσάμενοι προσαναγέθαι τὸ Ἄργος βεβαίως ἠδυνήθησαν· ὁ τε δεινότετος τῶν στρατηγῶν, Πύρρος, εἰσελθὼν καὶ βιασάμενος, ἐκατέχε τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀπέθανε, καὶ πολὺν συνδιεφθάρη μέρος αὐτῶ τῆς δυνάμεως. ὅθεν ἐθαύμαζον τὴν ἐξύτητα καὶ διάνοιαν τῆ Κλεομένης ⁵. καὶ πρότερον αὐτῆ, τὸν Σόλωννα

1 SG. νομὴν 7^a χάρας.

2 Pro ἐνίων δὲ teste H. Steph. quoque legitur νῦν δὲ.

3 Sic Steph. correxit. Junt. Ald. Crat. ἐξέβαλε.

4 SG. Φονεὸν, & paulo post Πεντέλειον.

5 V. ὅθεν θαυμάζοντες τὴν ἐξύτητα καὶ βίαν 7^a Κλ. In marg-

λωνα καὶ τὸν Λυκῆρον ἀπομιμήσασθαι Φάσκοτος ἐν τῇ τῶν χρεῶν ἀφέσει καὶ τῇ τῶν χρημάτων ἐξιῶσει, καταγελῶντες, τότε παντελῶς ἐπέιδοντο ¹ τῆτον αἴτιον εἶναι τῆς περὶ τῶν Σπαρτιατῶν ² μεταβολῆς. ἔτω γὰρ ἔπραττον τοπρίν ³ ταπεινὰ, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς ἀδυνατῶς εἶχον, ὥστε πέντε μυριάδας ἀνδραπόδων ἐμβαλόντας εἰς τὴν Λακωνικὴν Αἰτωλὸς ἀπαγαγεῖν. ὅτε Φασὶν εἰπεῖν τινα τῶν πρεσβυτέρων Σπαρτιατῶν, ὡς ἄνησαν οἱ πολέμιοι τὴν Λακωνικὴν ἀποκνεφίσαντες. ὀλίγη δὲ χρόνος διελθόντος, ἀψάμενοι μόνον ⁴ τῶν πατρίων ἐδῶν, καὶ κατασάντες εἰς ἴχνος ἐκείνης τῆς ἀγωγῆς, ὡσπερ παρῶνι καὶ συμπολιτευομένῳ τῷ Λυκέρῳ πολλὴν ἐπίδειξιν ἀνδρείας ἐποιῶντο καὶ κειθαρχίαν, τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀναλαμβάνουτες ἡγεμονίαν τῇ Λακεδαιμονίᾳ ⁵, καὶ ἀνακλιώμενοι τὴν Πελοπόννησον.

XIX. Ἑαλωκίτος δ' Ἄργεος, καὶ κατόπιν εὐθύς προσφερόμενον τῷ Κλεομένει Κλεωνῶν καὶ Φλιθῶντος, ἐτόγχανε μὲν ὁ Ἄρατος ἐν Κορίνθῳ ποιούμενος τινα τῶν λεγομένων λακωνίζεω ἐξέτασιν ⁶. ἀγγελίας δὲ περὶ τῶν προσησῆσης, διαταραχθεῖς, καὶ τὴν πόλιν

ap-
margine quoque SG. manu paulo recentiore scriptum est γρ. καὶ βίαν. Idem cod. inter seq. καὶ & πρότερον ponit οἱ; & pro Φάσκοτος habet Φάσκοτες, & κλημάτων pro χρημάτων.

¹ V. ἐπίιδοντο. Pro τῆτον Junt. Ald. Crat. τῆ.

² V. & Anon. τῆς Σπαρτιατίας, quod Br. probat. Idem habet SG. qui & pro εἶναι dat γεγονέναι, Dacer. teste. R. περὶ τῆς Σπαρτιατίας probari posse censet, sed quoque legi περὶ τῆς Σπάρτης, item περὶ plane tolli.

³ Sic R. de suo dedit pro vulg. ἔπραττόν γε πρίν.

⁴ Sic Br. legendum censuit, deditque R. pro vulg. μόνων — quam primum modo patrios ritus attingere coepissent, paulo post —

⁵ Sic V. Anon. & SG. & sic scribi voluit Br. deditque R. pro vulg. τὴν Λακεδαιμόνα.

⁶ V. ἐπίτασιν, ἐπίτασιν. Posterius etiam in marg. SG. legitur, non ab ea manu, quae textum scripsit, sed ab alia exaratum.

ἀποκλίνας ἀιθόμενος πρὸς τὸν Κλεομένην, καὶ τῶν Ἀχαιῶν ἀπαλλαγῆναι βελομένην ¹, ἐκάλει μὲν εἰς τὸ βουλευτήριον τὰς πολίτας, ἔλαθε δὲ διαλιθῆσας ² ἔχρι τῆς πύλης. ἐκεῖ δὲ, τῷ ἵππῳ προσαχθέντος, ἀναβάς, ἔφυγεν εἰς Σιμουῶνα. τῶν δὲ Κορινθίων ἀμιλλωμένων εἰς Ἄρατος πρὸς ³ τὸν Κλεομένην, Φησὶν ὁ Ἄρατος τὰς ἵππους πάντας ῥαγῆναι· τὸν δὲ Κλεομένην μέμφεσθαι τὰς Κορινθίους μὴ συλλαβόντας αὐτὸν ⁴, ἀλλ' ἑάσαντας διαφυγεῖν· ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν Μεγιστόνῃ παρ' αὐτῷ Κλεομένει, δεομένῃ παραλαβεῖν ⁵ τοῦ Ἀηροκόρινθου, (εἶχε γὰρ Φερρῶν Ἀχαιῶν) καὶ πολλὰ χρήματα δίδοντας· ἀποκρίνασθαι δ' αὐτὸν, ὡς ἐκ ἔχει ⁶ τὰ πράγματα, μᾶλλον δ' ὑπὸ τῶν πραγμάτων αὐτὸς ἔχεται. ταῦτα μὲν ὁ Ἄρατος γέγραφε. ὁ δὲ Κλεομένης, ἐκ τῷ Ἄρατι ἐπέλθων, καὶ προσαγωγόμενος Τροϊζήνεις, Ἐπίδουρις, Ἐρμιονέας, ἦγεν εἰς Κόρινθον καὶ τὴν μὲν ἄκραν περιεχαράκωσε, τῶν Ἀχαιῶν ἢ βελομένων ἐκλιπεῖν. τῷ δ' Ἄρατι τὰς Φίλους καὶ τὰς ἐπιτρόπας μεταπεμφάμενος, ἐκέλευσε τὴν οἰκίαν καὶ τὰ χρήματα λαβόντας φυλάττειν καὶ διοικεῖν. Τριτύμαλλον ⁷ δὲ πάλιν, τὸν Μεσσηνίου, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν, ἀξίων ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἡμῶν φυλάττειν τὸν Ἀηροκόρινθον, ἰδίᾳ δὲ τῷ Ἄρατι διπλὴν ἐπαγγελλόμενος τὴν σύνταξιν, ἧς ἐλάμβανε παρὰ Πτολεμαίᾳ τῷ βασιλέως. ἐπεὶ δ' ὁ Ἄρατος ἔχ' ὑπήμασεν, ἀλλὰ τὸν

τε

¹ Sic cum Anon. & SG. scribendum censuit Br. deditque R. pro vulg. βελομένην. V. in seq. πρὸς inferit ante γὰρ πολ.

² V. & SG. διαλιθῶν.

³ deest haec praepos. Junt. Ald. Crat.

⁴ Aratum puta, ad quem eundem idem pronomem in seq. redit. R.

⁵ scil. τὸν Κλεομένην παρ' Ἄρατι. R.

⁶ scil. αὐτὸς — se, Aratum, in potestate res non habere.

⁷ In Arato hic dicitur Τριτύλος. Hinc Br. & Mos. Duf. sup. legendum: Τρίπυλον δὲ καὶ πάλιν Μεγιστόνῃ.

τε οὖν ἐπεμψε πρὸς τὸν Ἀντίγονον μετὰ τῶν ἄλλων ὁμηρῶν, καὶ ψηφισαδαὶ τὰς Ἀχαιῆς ἐπέσειεν Ἀντιγόνῳ παραδίδόναι τὸν Ἀκροκόρινθον. ἕτως ὁ Κλεομένης τὴν τε Σικυωνίαν ἐμβαλὼν ἐπόρθησε, καὶ τὰ χρήματα τῆ Ἀράτῃ, τῶν Κορινθίων αὐτῷ ψηφισαμένων, δωρεὰν ἔλαβε.

XX. Τῆ δ' Ἀντιγόνῃ μετὰ πολλῆς δυνάμεως τὴν Γεραυίαν ¹ ὑπερβάλλοντος, ἐκ ἕτο δεῖν τὸν Ἴθμόν, ἀλλὰ τὰ ὄνια χαραινῶσας καὶ τειχίσας φυλάττειν, καὶ τοπομαχῶν ἀπειριβεδαὶ τὰς Μακεδόνας μᾶλλον, ἢ συμπλέεσθαι πρὸς Φάλαγγα συνησημένην. καὶ τότε ἰσχυρῶς τοῖς λογισμοῖς, εἰς ἀπορίαν καθίστη τὸν Ἀντίγονον. ἕτε γὰρ οἶτον εἶχεν ἐν παρασκευῇ ἱκανόν, ἕτε βιάσασθαι τὴν πόρον, καθημένης ² τῆ Κλεομένης, ἣν ῥᾶδιον. ἐπιχειρήσας δὲ παραδύεσθαι διὰ τῆ Λεχαίῃς νυκτός, ἐξέπεσε, καὶ τινὰς ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν. ὥστε παντάπασι παρῆσθαι τὸν Κλεομένην, καὶ τὰς περὶ αὐτὸν ἐκρημένους τῇ νίκῃ τραπέσθαι πρὸς τὸ δεῖπνον. ἀθυμεῖν δὲ τὸν Ἀντίγονον εἰς ἐν εὐπόρῃς κατακλειόμενον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης λογισμῶς. ἐβλαβέτο ³ γὰρ ἐπὶ τὴν ἄκραν ἀναξευγνύουσι τὸ Ἡραῖον, καὶ κείθεν εἰς Σικυῶνα πλοίοις περαιῶσαι τὴν δύναμιν. ὁ καὶ χρόνος πολ-

¹ SG. Γεραυίαν. Mons fuit inter Megaram & Corinthum. cf. Pausan. in Attic. & Plin. l. IV. c. 7. Pro ὄνια, quod seq. lin. extat, Xyl. & Dacer. legi volunt ὄνια, ut montes Onii intelligantur, qui a Scironiis petris, ea parte, qua ad Atticam est via, usque ad Boeotiam & Cithaeronem pertinent. Anon. ὄνια exhibet.

² R. mavolt προκκαθημένη. Seq. ἦν! e Junt. addidisse se monet idem. Absit autem sola s Bry. Omnes reliquae exhibent.

³ Sic cum V. & Anon. scribi voluit Mos. Duf. deditque R. pro vulg. ἐβέλετο, quae lectio ex Ald. in reliquas transit, orta ex prava accentus collocatione, ut R. conjicit, in Juntina, ubi legitur ἐβέλευτο.

πολλῶς καὶ παρασκευῆς ἦν ἐ τῆς τυχεύσεως. ἤδη δὲ πρὸς ἑσπέραν ἦκον ἐξ Ἄργεος κατὰ θάλατταν ἄνδρες Ἀράτῃ Φίλοι, καλῶντες αὐτὸν, ὡς ἀφισαμένων τῶν Ἀργείων τῷ Κλεομένει. ὁ δὲ πρᾶττων ἦν ¹ τὴν ἀπόστασιν Ἀριστοτέλης· καὶ τὸ πλῆθος ἐ χαλεπῶς ἐπεισεν, ἀγαυακῶν. ὅτι χρεῶν ἀποκοπὰς ἐκ ἐποίησεν αὐτοῖς ὁ Κλεομένης ἐλπίσασιν. λαβὼν ἔν ὃ Ἄρατος παρ' Ἀντιγόνου στρατιώτας χιλίους καὶ πεντακοσίους, παρέπλευσεν εἰς Ἐπίδαυρον. ὁ δ' Ἀριστοτέλης ἐκείνους ἐ περιέμεινεν ², ἀλλὰ τὰς πολίτας παραλαβὼν, προσεμάχετο τοῖς Φρερῶσι τὴν ἀκρόπολιν· καὶ παρῆν αὐτῷ Τιμόξενος μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐκ Σικυῶσος βοηθῶν.

XXI. Ταῦτα περὶ δευτέραν Φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἀκίσας ἐ Κλεομένης, μετεπέμψατο Μεγιστόν, καὶ πρὸς ὀργὴν ἐκέλευσεν εὐθὺς εἰς Ἄργος βοηθεῖν. ὁ γὰρ ὑπὲρ τῶν Ἀργείων μάλις καταπισωσάμενος πρὸς αὐτὸν ἐκείνος ἦν, καὶ διεκώλυσεν ἐκβαλεῖν τὰς ὑπόπτας. ἀπολύσας ἔν τὸν Μεγιστόν μετὰ διχιλίῳν στρατιωτῶν, αὐτὸς προσεῖχε τῷ Ἀντιγόνῳ, καὶ τὰς Κορινθίους παρεθάρρυνεν, ὡς ἀδενὸς μεγάλα περὶ τὸ Ἄργος, ἀλλὰ ταραχῆς τινος ἀπ' ἀνθρώπων ὀλίγων γεγενημένης. ἐπεὶ δ' ὁ Μεγιστόνος τε παρεισπεσὼν εἰς τὸ Ἄργος ἀνηρέθη μαχόμενος, καὶ μόγις ἀντεῖχον οἱ Φρεροί, καὶ διεπέμπουσι συχνὰς πρὸς τὸν Κλεομένην· Φοβηθεῖς, μὴ τῷ Ἄργεος οἱ πολέμιοι κρατήσαντες, καὶ τὰς παρόδας ἀποκλείσαντες, αὐτοὶ πορθῶσιν ἀδεῶς τὴν Λακωνικὴν, καὶ πολιορκῶσιν τὴν Σπάρτην, ἔρημον ἔσαν, ἀπῆγεν ἐκ Κορίνθου τὸ εὐαγγέλιον. καὶ ταύτης μὲν εὐθὺς ἐσέρητο τῆς πόλεως, εἰσελθόντος Ἀντιγόνου, καὶ Φρερῶν κατασῆσαντος· ἐπιβαλὼν δὲ τῷ Ἄργεϊ κατὰ τὸ τεῖχος, ἐπεχειρήσε μὲν ³ εἰσάλλεσθαι, καὶ συνέσπευεν ἐκ τῆς πορείας

¹ SG. & V. πρᾶττων μὲν ἦν.

² SG. περιέμεινεν.

³ Addidit hanc partic. quae vulgo abest, R. e Junt. Est & in Ald. Crat. & SG. Pro εἰσάλλ. V. & SG. εἰσαλέσθαι.

πορείας τὴν δύναμιν. ἐκκόψας δὲ τὰς ὑπὸ τὴν Ἀσπίδα ψαλίδας, ἀνέβη καὶ συνέμιξε τοῖς ἔνδον, ἔτι πρὸς τὰς Ἀχαιὸς ἀντέχεσι. καὶ τῶν ἐντὸς ἔνια κλίμακας προσθεῖς κατέλαβε, καὶ τὰς σενωπῆς ἐρήμας πολεμίων ἐποίησε, τοῖς βέλεσι χρήσασθαι προστάξας τὸς Κρήτας. ὡς δὲ κατεῖδε τὸν Ἀντίγονον ἀπὸ τῶν ἄκρων εἰς τὸ πεδίου καταβαίνουσα μετὰ τῆς Φάλαγγος, τὰς δ' ἰππεῖς ἤδη ῥύδην ἐλαύνουσας εἰς τὴν πόλιν, ἀπέγνω κρατήσειν καὶ συναγαγὼν ἄπαυλας πρὸς αὐτὸν, ἀσφαλῶς κατέβη, καὶ παρὰ τὸ τεῖχος ἀπηλλάττετο, μεγίστων μὲν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ πραγμάτων ἐπικρατήσας, καὶ μετὰ μικρὸν ἵθλης ὁμῶς τι μῆκος περιόδῳ Πελοποννήσῃς κύριος γενέσθαι δεήσας, ταχὺ δ' αὖθις ἐκπεσὼν ἀπάντων. οἱ μὲν γὰρ εὐθὺς ἀπεχώρησαν αὐτῆ τῶν στρατευομένων², οἱ δ' ἄλιγον ὕστερον τῷ Ἀντιγόνῳ τὰς πόλεις παρέδωκαν.

XXII. Οὕτω δ' αὐτῷ πεπραχότι κατὰ τὴν στρατείαν, καὶ ἀπαγαγόντι τὴν δύναμιν, ἐσπέρας ἤδη περὶ Τεγεάν ἀφίοντό τινες ἐπὶ Λακεδαίμονος, ἐκ ἐλάττονα τῆς ἐν χειρὶ δυσυχίας³ ἀπαγγέλλουσας, τεθνάναι τὴν γυναικᾶ· δι' ἣν ἔδὲ ταῖς πάνυ κατορθεμέναις ἐνεῖνος ἐνεκαρτέρει στρατείαις, ἀλλὰ συνεχῶς κατέβαινον εἰς Σπάρτην, ἐρῶν τῆς Ἀγιάτιδος⁴, καὶ περὶ πλείεα ποιήμενος ἐνεῖνην. ἐπλήγη μὲν ἔν καὶ ἤλγησεν, ὡς εἰκὸς ἦν νέον ἄνδρα καλλίστης καὶ σωφρονεστάτης ἀφηρημένου γυναικός. ἐ μὴν κατήχυνεν, ἔδὲ πράηκατο τῷ πάθει τὸ Φρόνημα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ψυχῆς· ἀλλὰ καὶ Φωυήν, καὶ χῆμα, καὶ μορφήν, ἐν ᾧ πρότερον εἶχεν ἤθει διαφυλάττων, τὰ τε προστάγματα⁵ τοῖς ἡγεμόσιν ἐδί-

M 2

δα,

1 Praepos. μετὰ omittit V. Eadem Mosis Duf. importuna videtur. Manult παρὰ μικρ. aut sine praep. μικρῆ. Pro 7i post ὁμῶς SG. 7ῆ.

2 Br. susp. 7ῶν συστρατευομένων.

3 SG. δυσυχίαν.

4 SG. Ἀγιδος. Sic & Junt. Ald. Crat.

5 V. 7ὰ 7ε πράγματα. Sic & margo SG. cum γρ.

δε, καὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν Τεγεατῶν ἐφρόντιζεν. ἕνα δ' ἡμέρα κατέβαινε εἰς Λακεδαιμόνα, καὶ μετὰ τῆς μητρὸς οἶκοι καὶ μετὰ ¹ τῶν παίδων ἀπαλγήσας τὸ πένθος, εὐθὺς ἦν ἐν τοῖς περὶ τῶν ὅλων λογισμοῖς. ἐπεὶ δὲ Πτολεμαῖος, ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς, ἐπαγγελλόμενος αὐτῷ βοήθειαν, ἤξιε λαβεῖν ὄμηρα τὰς παῖδας καὶ τὴν μητέρα, χρόνον μὲν τινα ² συχρὸν ἤχυνετο φράσαι τῇ μητρὶ, καὶ πολλάνις εἰσελθῶν ³, καὶ πρὸς αὐτῷ γενόμενος τῷ λόγῳ, κατεσιώπησεν ὥστε κικεινην ὑπονοεῖν, καὶ παρὰ τῶν Φίλων αὐτῆ διαπυρρῶνεσθαι, μὴ τι κατοικεῖ ⁴ βελλόμενος ἐντυχεῖν αὐτῇ. τέλος δὲ τῷ Κλεομένει ἀποτολμήσαντος εἰπεῖν, ἐξεγέλασέ τε μέγα, καὶ Τῆτ' ἦν, εἶπεν, ὁ πολλάνις ὀρμήσας λέγειν ἀπεδειλίασας; ἐ Δῆτ' ἦμας ἐνθάδε εἰς πλοῖον ἀποσελεῖς, ὅπως ποτὲ τῇ Σπάρτῃ νομίζεις τῶτο τὸ σῶμα ⁵ χρησιμώτατον ἔσεσθαι, πρὶν ὑπὸ γήρωσ αὐτῆ καθήμενον διαλυθῆναι; πάντων ἔν ἐτοίμων, γενομένων, ἀφίκουσα μὲν εἰς Ταίναρον περὶ τῆ, καὶ πρῆπεμπεν ⁶ ἢ δύναμις αὐτὰς σὺν τοῖς ὅπλοις. μέλλουσα δὲ τῆς νεῶς ἐπιβαίνειν ἢ Κρατησίλειαν, τὸν Κλεομένην μόνον εἰς τὸν νεῶν τῆ Ποσειδῶνος ἀπήγαγε, καὶ περιβαλῶσα καὶ κατασπασαμένη διαλεγῶσα καὶ συντεταραγμένον. Ἄγε, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ Λακεδαιμονίων, ὅπως, ἐπὶν ἔξω γενόμεθα, μηδεὶς ἴδῃ δακρύνοντας ἡμῶς, μηδ' ἀνάξιόν τι τῆς Σπάρτης ποιῆναι. τῶτο γὰρ ἐφ' ἡμῶν μόνον. αἱ τύχαι δ', ὅπως ἂν ὁ δαίμων διδῶ, πάρεστι. Ταῦτα

1 abest μετὰ a SG.

2 abest τινὰ a SG.

3 Subaud. πρὸς τὴν μητέρα. R. monente, seq. diſtlo πρὸς αὐτῷ γενόμενος τῷ λόγῳ idem valet ac ἤδη μέλλων αὐτῇ λέγειν τὰ διανοόμενα, jam in ipſo verſans momento matri dicendi ea, quae dicenda haberet. Mos. Duf. ſcribi voluit πρὸς αὐτῷ.

4 SG. κατοικεῖ.

5 SG. inverſo ordine τὸ σῶμα τῶτο.

6 SG. πρῆπεμπεν.

Ταῦτα δ' εἰπῶσα, καὶ καταστήσασα τὸ πρόσωπον, ἐπὶ τὴν γαῦν ἐχώρει τὸ παιδίον ἔχουσα· καὶ διὰ τάχους ἐκέλευσεν ἀπαίρειν τὸν κυβερνήτην. ἐπεὶ δ' εἰς Αἴγυπτον ἀφίκετο, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐπέθετο λόγους παρ' Ἀντιγόνου καὶ πρεσβείας δεχόμενον, περὶ δὲ τῷ Κλεομένει ἤκευσε ¹, ὅτι, τῶν Ἀχαιῶν προκαληθέντων αὐτὸν εἰς διαλύσεις, Φοβοῖτο δι' ἐκείνην ἄνευ Πτολεμαίου καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ἐπέσειλεν αὐτῷ τὰ τῇ Σπάρτῃ πρέποντα καὶ συμφέροντα πράττειν, καὶ μὴ διὰ μίαν γραῦν καὶ παιδάριον ² αἰεὶ δεδιέναι Πτολεμαῖον. αὕτη μὲν ἔν παρὰ τὰς τύχας τοιαύτη λέγεται γεγενῆσθαι.

XXIII. Τῷ δ' Ἀντιγόνου Τεγέαν μὲν παραλαβόντος, Ὀρχομενὸν δὲ καὶ Μαντινείαν διαρπάσαντος, εἰς αὐτὴν τὴν Λακωνικὴν συνεσαλμένος ὁ Κλεομένης, τῶν μὲν εἰλώτων τῆς πέντε μῶας Ἀττικὰς καταβαλόντας ἐλευθέρως ἐποίησε· καὶ τάλαντα πεντακόσια συνέλεξε. διχιλίαι δὲ προσκαθοπίσας Μακεδονικῶς, ἀντίταγμα τοῖς παρ' Ἀντιγόνου λευκάσιςιν, ἔργον ἐπὶ νῦν βάλλεται μέγα, καὶ πᾶσιν ἀπροσδόκητον. ἡ Μεγάλη πόλις ἦν μὲν τότε καὶ καθ' ἑαυτὴν ἐδέει τι μείων, ἐδ' ἠδυνεστέρα τῆς Λακεδαίμονος· εἶχε δὲ καὶ ³ τὴν ἀπὸ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῷ Ἀντιγόνου βοήθειαν, ἐν πλευραῖς καθεζομένη, καὶ δοκῦλος ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπιμεκλήθαι, μάλιστα τῶν Μεγαλοπολιτῶν σπεκασάντων. ταύτην ⁴ διαρπάσαι διανοηθεῖς ὁ Κλεομένης. (ὃ γὰρ ἔστιν, ὡ μᾶλλον ἔοικε τὸ ταχὺ καὶ ἀπροσίσητον ἐκείνης τῆς πράξεως) ἡμερῶν πέντε σιτία λαβεῖν κελεύσας, ἐξῆγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τὴν Σελευσίαν ⁵, ὡς τὴν Ἀργολικὴν

M 3

καυερ-

¹ V. ἤκευεν. Junt vitiose ἤκευσα.

² R. mavult παιδάριον, quia supra dixerat τὰς παῖδας, & infra iterum c. 38. τὰ παιδία. Attamen vix praecessit τὸ παιδίον?

³ abest καὶ a SG.

⁴ Sic cum V. Anon. & SG. dari voluit Br. deditque R. pro vulg. ταῦτα.

⁵ SG. Σελευσίαν. Sic & Junt. Ald. Crat.

κακουργήσων· ἐκεῖθεν δὲ ¹ καταβάς ἐπὶ τὴν Μεγαλοπολιτικὴν, καὶ δειπνοποιησάμενος ² περὶ τὸ Ῥοίτιον, εὐθὺς ἐπορεύετο τὴν δι' Ἐλικῶντος ³ ἐπὶ τὴν πόλιν. ἀποχῶν δ' ἔτι πολὺ, Παντέα ⁴ μὲν, ἔχουσα δύο τάγματα τῶν Λακεδαιμονίων, ἀπέσειλε καταλαβέσθαι κελεύσας μεσοπύργιον, ὃ τῶν τειχῶν ἐρημέτατον εἶναι τοῖς Μεγαλοπολίταις ἐπυνθάνετο, τῇ δ' ἄλλῃ δυνάμει χολαίως ἐπηκολάθει. τῆ δὲ Παντέως ἔτι μόνον ἐκείνον τὸν τόπον, ἀλλὰ καὶ πολὺ μέρος ἐκείνης ⁵ τῆς τείχους, ἀφύλακτον εὐρόντος, καὶ τὰ μὲν καθαιρῶντος εὐθὺς, τὰ δὲ διασκάπτοντος, τῶν δὲ Φερῶν, οἷς ἐνέτυχε, πάντας ἀποκλείναντος, ἐφθασε προσμίξας ὁ Κλεομένης, καὶ πρὶν αἰσθῆσθαι τὰς Μεγαλοπολίτας, ἔνδον ἦν μετὰ τῆς δυνάμεως.

XXIV. Φανερῶ δὲ μόλις τῆς κακῆς γενομένης τοῖς κατὰ τὴν πόλιν, οἱ μὲν εὐθὺς ἐξέπιπτον, ὅσα τυγχάνοι τῶν χρημάτων λαμβάνουτες. οἱ δὲ συνεσρέφοντο μετὰ τῶν ἔπλων, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνιστάμενοι καὶ προσβαλόντες ⁶, ἐκείνης μὲν ἐν ἰχυσαν ἐκκρῆσαι, τοῖς δὲ Φεύγασιν τῶν πολιτῶν ἀσφαλῶς ἀπελθεῖν παρέχον· ὥστε μὴ πλείονα τῶν χιλιῶν ἐγκαταλειφθῆναι ⁷ σωματα, τὰς δ' ἄλλας ἅπαντας ὁμοῦ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν
φθά-

¹ SG. ἐκεῖθεν γε.

² Sic H. Steph. maluit, & in vet. cod. legit. Sic quoque cum Anon. V. & SG. dedit R. pro vulg. δεῖπνα ποιησάμενος. Pro seq. Ῥοίτιον SG. Ῥοίτειον (falsū in not. R. tribuitur Anon.) Mos. Duf. susp. Zoesium ex auctoritate Cellarii.

³ Br. judice, certa est Lubini emendatio legentis Ἐλίσσαντος.

⁴ SG. h. l. & infra Παντέαν. Sic & Junt. Ald. & Crat. Pro seq. τάγματα V. & SG. γαγμάτων.

⁵ abest ἐκείνης a SG.

⁶ Sic in SG. ab initio scriptum, sed deinde emendatum προσβάδοντες.

⁷ Sic R. de suo dedit. Vulgo ἐγκαταλειφθῆναι. SG. καταληφθῆναι.

Φθάσαι διαφυγόντας εἰς Μεσσήνην. ἐσώθη ¹ δὲ καὶ τῶν προσβοηθέντων καὶ μαχομένων τὸ πλῆθος. ὀλίγοι δὲ παντάπασι ἤλωσαν, ὧν ἦν Λυσανδρίδας ² καὶ Θεαρίδας, ἄνδρες ἔνδοξοι καὶ δυνατοὶ μάλιστα τῶν Μεγαλοπολιτῶν. διὰ καὶ λαβόντες αὐτὲς εὐθύς ³ οἱ στρατιῶται τῷ Κλεομένει προσῆγον. ὁ δὲ Λυσανδρίδας ὡς εἶδε τὸν Κλεομένην πόρρωθεν, ἀναβοήσας. "Ἐξεσί σοι νῦν, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ Λακεδαιμονίων, ἔργον ἐπιδειξαμένῳ ⁴ τῷ πεπραγμένῳ κάλλιον καὶ βασιλικιώτατον ⁵, ἔνδοξοτάτῳ γενέσθαι. ὁ δὲ ⁶ Κλεομένης ὑποπέυσας αὐτῷ τὴν εἰτευξίν. Τί δ', εἶπεν, ὦ Λυσανδρίδα, λέγεις; ἐ γὰρ δὴ περὶ με τὴν πόλιν ὑμῖν ἀποδῆναι κελεύσεις ⁷; καὶ ὁ Λυσανδρίδας. Αὐτὸ μὲν, ἔφη, λέγω, καὶ συμβεβηκυῖα, μὴ διαφθεῖραι πόλιν τηλικαύτην, ἀλλ' ἐμπλήσασαι Φίλων καὶ συμμάχων πιστῶν καὶ βεβαίων, ἀποδόντα Μεγαλοπολίταις τὴν πατρίδα, καὶ σωτήρα δήμους τούτους γενόμενον. μικρὸν ἔν ὁ Κλεομένης διασιωπήσας. Χαλεπὸν μὲν ⁸, ἔφη, ταῦτά τῳ πιεῦσαι, ἱκανῶς δὲ τὸ πρὸς δόξαν αἰεὶ μάλλον, ἢ τὸ λυσιτελές, παρ' ἡμῖν. καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἀπέπελκε ⁹ τὲς ἄνδρας

M 4

εἰς

1 V. ἐσώθησαν. Id. in seq. τῶν βοηθέντων καὶ προσμαχομένων τὸ πλῆθος. E. SG. enotatum est τῶν μαχομένων πλ. Incertum, an προσβοηθ. καὶ defint, an vero articulus τῶν ante μαχομ. iteratus sit.

2 SG. post h. v. inferit γε.

3 E. Junt. hanc vocem se addidisse monet R. Sola ex Br. exciderat.

4 SG. ἀποδειξαμένῳ.

5 Reftius, H. Steph. iudice, βασιλικιώτερον. Sic & Anon.

6 SG. δὲ exhibet post Κλεομ. Idem est in Junt. In seq. haec eadem ὑποτοπύσας; Omnes rell. ὑποτοπήσας, excepta Br. quae habet ὑποπέυσας.

7 SG. κελεύεις. Idem post sequens μὲν addit ἔν. R. mavult: αὐτὸ μὲν, ἔφη, γὰρ λέγω.

8 abest μὲν a SG. Sequens τῷ Br. dari voluit, deditque R. pro vulg. τῷ. V. & Anon. τὸ habent. SG. πιεῦσαι ταῦτα.

9 V. & SG. ἀπέπελκε.

εἰς Μεσσήνην, καὶ κήρυκα παρ' ἑαυτῆ, τοῖς Μεγαλοπολίταις ἀποδῶς ¹ τὴν πόλιν ἐπὶ τῶν συμμαχῶν εἶναι καὶ Φίλος, ἀποσάνας Ἀχαιῶν. ἔτω δὲ τῆ Κλεομένους εὐγνώμονα καὶ Φιλάνθρωπα προτείναντος, ἐν εἴασε τὰς Μεγαλοπολίτας ὁ Φιλοποίμην ἐγκαταλιπεῖν ² τὴν πρὸς τὰς Ἀχαιῆς πῖσιν, ἀλλὰ κατηγορῶν τῆ Κλεομένους, ὡς ἐ ζητῶντος ἀποδῶναι τὴν πόλιν, ἀλλὰ προσλαβεῖν τὰς πολίτας, ἐξέβαλε τὸν Θεαρίδαν καὶ τὸν Λυσανδρίδαν ἐκ τῆς Μεσσήνης. ἔτος ἦν Φιλοποίμην ³, ὁ πρωτεύσας ὑπερον Ἀχαιῶν, καὶ μεγίστην κησάμενος ἐν τοῖς Ἑλλήσι δόξαν, ὡς ἰδίᾳ περὶ αὐτῆ γέγραπται.

XXV. Τέτων δὲ ἀπαγγελθέντων τῶ Κλεομένει, τετηρηκῶς τὴν πόλιν ἀδικῶν καὶ ἀκέραιον, ὥστε μηδένα λαθεῖν μηδὲ τελάχισον λαβῆναι, τότε παντάπασι τραχύνθησιν καὶ ἀγανακτῆσας, τὰ μὲν χρήματα διήρπασεν, ἀνδριάνας δὲ καὶ γραφὰς ἀπέσειλεν εἰς Σπάρτην· τῆς δὲ πόλεως τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα μέρη κατασκήψας ⁴ καὶ διαφθεύρας, ἀνέζευξεν ἐπ' οἴκῃ, φοβῶμενος τὸν Ἀντίγονον καὶ τὰς Ἀχαιῆς. ἐπράχθη δ' ἄδεν ἀπ' αὐτῶν. ἐτύγχανον μὲν γὰρ ἐν Αἰγίῳ βελὴν ἔχουσιν. ἐπεὶ δ' Ἄρατος ἀναβάς ἐπὶ τὸ βῆμα, πολὺν μὲν χρόνον ἔκλαιε, τὴν χλαμύδα θῆμενος πρὸ τῆ προσώπῃ. θαυμαζόντων δὲ καὶ λέγειν κελουόων, εἶπεν, ὅτι Μεγάλη πόλις ἀπόλωλεν ὑπὸ Κλεομένους· ἡ μὲν ἔν ⁵ σύνοδος εὐθὺς διελύθη, τῶν Ἀχαιῶν καταπλαγέντων τὴν ὀξύτητα καὶ τὸ μέγεθος τῆ πάθος. ὁ δ' Ἀντίγονος ἐπιχειρήσας βοηθεῖν, εἶτα βραδέως αὐτῶ τῆς δυνάμεως ἐκ τῶν χειμαδίων ἀνισαμένης ⁶, ταύτην μὲν αὖθις ἐκέλευσε

¹ SG. ἀποδῶς.

² In texto cod. ab hoc verbo usque ad ἐκ τῆς omnia absunt, ab alia autem manu adnotata ad infimam paginae oram.

³ SG. ὁ Φιλοπ.

⁴ V. κατασκήψας.

⁵ abest ἔν a SG.

⁶ V. ἀνισάμενος.

λευσε κατὰ χώραν μένειν· αὐτὸς δὲ παρήλθεν εἰς Ἄργος, ἢ πολλὰς ἔχων ἰσρατιώτας μεθ' ἑαυτῆ. διὸ καὶ τὸ δεύτερον ἐγχείρημα τῆ Κλεομένης ἐποίησε μὲν τετολμηθῆναι παραβόλως καὶ μανικῶς, ἐπράχθη δὲ μετὰ πολλῆς προνοίας, ὡς Φησι Πολύβιος. εἰδὼς γὰρ εἰς τὰ χειμάρδια διεσπαρμένους κατὰ πόλιν ², ὡς Φησι, τὰς Μακεδόνας, καὶ τὸν Ἀντίγονον ἢ πολλὰς ἔχοντα μισοφύρους ἐν Ἀργεῖ διαχειμάζοντα μετὰ τῶν Φίλων, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἀργεῖαν, λογιζόμενος, ἢ δι' αἰσχύνην τῆ Ἀντιγόνου παροξυνθέντος ἐπικρατήσῃν ³, ἢ μὴ τολμήσαντα μάχεσθαι διαβαλεῖν πρὸς τὰς Ἀργείας. ὃ καὶ συνέβη. διαφθειρομένης γὰρ τῆς χώρας ὑπ' αὐτῆ, καὶ πάντων ἀγομένων καὶ φερομένων, οἱ μὲν Ἀργεῖοι δυσαναχετῆντες ἐπὶ τὰς θύρας συνεσρέφοντο ⁴ τῆ βασιλείας, καὶ κατεβόων, μάχεσθαι κελεύουτες, ἢ τοῖς πρεῖτοισιν ἐξίστανται τῆς ἡγεμονίας· ὃ δ' Ἀντιγόνος, ὡς ἔδει στρατηγὸν ἐμφρονα, τὸ κινδυνεῦσαι παραλόγως, καὶ προέδαι τὴν ἀσφάλειαν, αἰσχρὸν, ἢ τὸ κακῶς ἀκῆσαι παρὰ τοῖς ἐπιτοῖς, ηγόμενος, ἢ προῆλθεν, ἀλλ' ἐνέμεινεν ἐν τοῖς ⁵ αὐτῆ λογισμοῖς. ὃ δὲ Κλεομένης, ἄχρι τῶν τειχῶν τῷ στρατῷ προσελθὼν, καὶ καθυβρίσας, καὶ διαλυμηνάμενος ἀδεῶς, ἀνεχώρησεν.

XXVI. Ὀλίγω δ' ὕπερον αὐθις εἰς Τεγέαν ἀπέσας προῖέναι τὸν Ἀντίγονον, ὡς ἐνεῖθεν εἰς τὴν Λακωνικὴν

M 5

νικήν

1 Sic Xyl. & Tuderlin. legerunt, & est in Anon. deditque R. Vulgo πολλὰς ἔχων absque &. Sequitur in his Plutarchus Polybium, L. II. versus finem haec eadem referentem. Paulo post Junt. διὸ καὶ δὲ δεύτερον pro τὸ δεύτ.

2 Anon. κατὰ πόλεις, quod probat Mos, Dof. Vulgatam tuetur R. & subaudiri vult ἐκείνην.

3 R. videtur ante aut post h. v. deesse μαχόμενος, fore ut aut vincat, (Cleomenes,) si Antigonus pudore motus in pugnae periculum descendat. Seq. διαβαλεῖν Idem cum SG. dedit ob praemissum ἐπικρατήσῃν pro vulg. διαβάλλειν.

4 Sic cum cod. Steph. & SG. R. dedit. Vulgo ἀνεσρέφοντο.

5 SG. ἐνέμεινεν τοῖς.

νικῆν ἐμβαλῶντα, ταχὺ τὰς στρατιώτας ἀναλαβῶν, καὶ καθ' ἐτέρας ὁδὸς παραλλάξας, ἅμ' ἡμέρα πρὸς τῇ πόλει τῶν Ἀργείων ἀνεφάνη πορθῶν τὸ πεδίον, καὶ τὸν σῆτον ἔκτεινον, ὥσπερ οἱ λοιποὶ, ἐρεπάναις καὶ μαχαίραις, ἀλλὰ κόπλων ξύλοις μεγάλοις εἰς χῆμα βροφαίας ἀπειραγασμένοις, ὡς ¹ ἐπὶ παιδιᾷ χρωμένους ἐν τῷ πορεύεσθαι σὺν μηδενὶ πόνῳ πάντα συγκατατρίψαι καὶ διαφθεῖραι τὸν καρπὸν. ὡς μέντοι κατὰ τὴν Κυλλάβαριν ² γενόμενοι, τὸ γυμνάσιον, ἐπεχείρουν προσφέρειν πῦρ, ἐκώλυσεν, ὡς καὶ τῶν περὶ Μεγάλην πόλιν ὑπ' ὄργῆς μᾶλλον, ἢ καλῶς ³, αὐτῷ πεπραγμένων. τῆ δ' Ἀντιγόνης πρῶτον μὲν εὐθύς εἰς Ἄργος ἀναχωρήσαντος, ἔπειτα τὰ ὄρη καὶ τὰς ὑπερβολὰς πάσας Φυλακαῖς καταλαβόντος, ἀμελεῖν καὶ καταφρονεῖν προσποιόμενος, ἐπεμφε κήρυκας, τὰς κλεῖς ἀξίων τῆ Ἡραίας λαβεῖν, ὅπως ἀπαλλάττοιο τῇ θεῷ θύσας. ἦτω δὲ παίξας καὶ κατειρωνευσάμενος, καὶ τῇ θεῷ θύσας ὑπὸ τὸν νεῶν ⁴ κεκλεισμένον, ἀπήγαγεν εἰς Φλιβῦντα τὸν στρατὸν· ἐκεῖθεν δὲ τὰς Φερκῆνας τὸ Ὀλόγητον ⁵ ἐξέλασας, κατέβη παρὰ τὸν Ὀρχομενόν· ἔκ μόνον τοῖς πολίταις Φρόνημα καὶ Θάρσος ἐμπεποιηκῶς, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ἀνὴρ ἡγεμονικὸς δοκῶν εἶναι, καὶ πραγμάτων μεγάλων ἄξιος. τὸ γὰρ ἐκ μιᾶς πόλεως ὀρμώμενον, ὁμῆ τῇ Μακεδόνων δυνάμει, καὶ Πελοποννησίοις ἅπασι καὶ χορηγίᾳ βασιλικῇ πολεμεῖν, καὶ μὴ μόνον ἄδικτον διαφυλάτ-

¹ Anon. οἷ. Dnf. mavult ὡσε. Ald. & Junt. ἐπὶ παιδιᾷ scribunt; Crat. ἐπὶ παιδιᾷ. Pro συγκατατρίψας, quod sequitur, SG. συγκαταθρίψας, quod praefert Dacer. — In Junt. Ald. Crat. συγκατατρίψας. Voces καὶ διαφθ. sola omisit Br. Eas restituit R.

² De hoc nomine vid. supra p. 173. not. 3.

³ V. καλῶς.

⁴ Junt. Ald. Crat. νεῶν. Eaedem omittunt δὲ, quod paulo post secundum Steph. pone ἐκεῖθεν datur.

⁵ V. τὸ Ὀλόγητον; SG. τὸν Ὀλόγητον.

λάττοντα τὴν Λακωνικὴν, ἀλλὰ καὶ χώραν κακῶς ποι-
 ἄντα τὴν ἐπεινών, καὶ πόλεις αἰρῶντα τηλικαύτας, ἔ-
 τῆς τυχῆσης ἐδόκει δεινότητος εἶναι καὶ μεγαλοφρο-
 σύνης.

XXVII. Ἄλλ' ὁ πρῶτος τὰ χρήματα νεῦρα τῶν
 πραγμάτων προσειπὼν, εἰς τὰ τῷ πολέμῳ τὰ μάλιστα ¹
 βλέψας τῆτ' εἰπεῖν ἔοικε. καὶ Δημάδης, τὰς τριήρεις
 μὲν καθέλειν καὶ πληρῶν ποτε τῶν Ἀθηναίων κελευόν-
 των, χρήματα δ' ἐκ ἐχόντων. Πρώτερόν ἐστιν, ἔφη,
 τῷ πρῶρα τὸ Φυράσαι ². λέγεται δὲ καὶ Ἀρχίδαμος ὁ
 παλαιός, ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ,
 κελευόντων εἰσφορὰς τάξαι τῶν συμμάχων αὐτόν, εἰ-
 πεῖν, ὡς ὁ πόλεμος ἔτεταγμένα σιτεῖται. κατὰπερ
 γὰρ οἱ ³ σεσωμασκηότες ἀθληταὶ τῷ χρόνῳ καταβα-
 ρῆσι καὶ καταγωνίζονται τὰς εὐρύδμους καὶ τεχνίτας,
 ἕτως καὶ ⁴ ὁ Ἀντίγονος ἐκ πολλῆς ἀναφέρων δυνάμειος
 πρὸς

¹ H. Steph. in quibusdam legi testatur εἰς τὰ τῷ πολέμῳ
 πράγματα μάλιστα. Sic quoque est in SG.

² Mendosum esse hunc locum, testantur Xyl. & Crufer.
 Suspiciantur inesse nauticum proverbium, quo innuatur, pecuniam
 prius & commeatum comparandum, quam naves conscendant, si-
 ve oportere, priusquam prorae & clavo praeficiantur rectores, &
 classis instruat, de commeatu & sumptibus constare. H. Steph.
 in vet. cod. legit πρῶρατῃ pro πρῶρα, & in alio Φυράσαι pro
 Φυράσαι. Prius admittit, posterius reprobat, eundemque sen-
 sum textui subijcit, navem pane & reliquo commeatu prius in-
 struendam esse, quam remigio. SG. pro πρῶρα habet πρῶρα-
 τεῦσαι, quod arripit Dacer. In V. τῆς πρῶραις legitur; Anon.
 ὁπλῶν, quod Mos. Duf. legendo τῶ ὁπλῶν melius esse iudicat,
 quam quod sit in reliquis. Idem sequitur Kind, vertendo: Man
 must erst knäten, ehe man backen will.

³ V. καὶ κατὰπερ οἱ.

⁴ R. καὶ addidit e V. & SG. Vulgo abst. Idem monet,
 ἀναφέρων h. l. idem ut significet necesse esse, atque ὀρμώμενος,
 nec non mori loquendi Plutarchoo tribuendum esse ἐκπνεῖν pro
 καταπονεῖν, assiduitate laborum & molestiarum, diuturnitate
 taediorum aliquem conficere, fatigare.

πρὸς τὸν πόλεμον, ἐξεπώνει καὶ κατήθλει τὸν Κλεομένην, γλίχρως καὶ μόλις πορίζοντα τεῖς ξένοις μισθόν, καὶ τροφήν τοῖς πολίταις. ἐπεὶ τὰλλα γε πρὸς τῷ Κλεομένει ὁ χρόνος ἦν, τῶν οἴκῳ πραγμάτων ἀνισάντων ¹ τὸν Ἀντίγονον. βάρβαροι γὰρ περιέκοπτον ἀπόντος καὶ κατέτρεχον τὴν Μακεδονίαν. καὶ τότε δὴ πολλὸς ἀνώθεν ² Ἰλλυριῶν ἐμβεβλήκει στρατός, ὑφ' ἧ πορθέμενοι μετεπέμψοντο τὸν Ἀντίγονον οἱ Μακεδόνες. καὶ παρ' ὀλίγον, εἰ ³ πρὸ τῆς μάχης συνέτυχε ταῦτα τὰ γράμματα κομιθῆναι πρὸς αὐτὸν, [ὧν κομιθέντων ⁴,] εὐθὺς ἂν ἀπῆλθε, μακρὰ χαίρειν Φράσας Ἀχαιοῖς. ἀλλ' ἢ τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων κρίνεσα τῷ ⁵ παρὰ μικρὸν τύχῃ τηλικαύτην ἀπεδείξατο ῥοπήν καιρῶ καὶ δύναμιν, ὥστε, τῆς μάχης ἐν Σεβασίᾳ γενομένης, καὶ τῷ Κλεομένει ἀποβεβληκός τὴν δύναμιν καὶ τὴν πόλιν, εὐθὺς παραγεγούασιν οἱ καλῆντες ⁶ τὸν Ἀντίγονον. ὃ καὶ μάστιγα τὴν δυστυχίαν τῷ Κλεομένει εὐχρότεραν ἐποίησεν. εἰ γὰρ ἡμέρας δύο μίνας ἐπέχε καὶ παρήγαγε Φυγομαχῶν, ἐκ ἧν εὐθὺς αὐτῷ μάχης, ἀλλ', ἐφ' οἷς ἠβέλετο, διηλλάγη πρὸς τὰς Ἀχαιοὺς, ἀπελθόντων τῶν Μακεδόνων. νῦν δ', ὥσπερ εἶρηται, διὰ τὴν ἀχρηματίαν ἐν τοῖς ὅπλοις τὸ πᾶν θέμενος, ἠναγκάσθη δισμυρίοις ⁷, ὡς Πολύβιος Φησι, πρὸς τρισμυρίας ἀντιπαρατάξασθαι.

XXVIII.

¹ Sic R. cum SG. dedit pro vulg. ἀνισάντων — *jubenibus vel cogentibus surgere*, e Peloponneso discedere, adunumque versus in Macedoniam properare. Mof. Duf. ἀντισπώντων leg. susp.

² e remotissima seu Pannonia, seu Dacia, vel Moesia. R.

³ abest ei a SG. — πρὸ τῆς μάχης, i. e. quae paulo post evenit Cleomeni fatalis apud Sellasiam, & mox enarrabitur. R.

⁴ Delenda censuit haec Mof. Duf. nisi quid excidisse putandum sit, quae R. unclis includit.

⁵ SG. ἴδ.

⁶ SG. παρῆται ἴδ. κυλῆντας.

⁷ SG. δισμυρίας.

XXVIII. Καὶ Φαυμασὸν μὲν ἐν τῷ κινδύνῳ πα-
ραχῶν ἑαυτὸν στρατηγὸν, ἐκθύμοις δὲ χρῆσάμενος τοῖς
πολίταις, ἔ μὴν ἐδὲ τῶν ξένων μεμπτῶς ἀγωνισαμένων,
τῷ τρόπῳ τῆς ὀπλίσεως καὶ τῷ βάρει τῆς ὀπλιτικῆς Φά-
λαγγος ἐξεθλίβη ¹. Φύλαρχος δὲ καὶ προδοσίαν γενέ-
σθαι Φησὶ τὴν μάλισα τῷ Κλεομένει τὰ πράγματα δι-
εργασαμένην. τῷ γὰρ Ἀντιγόνος τὰς Ἰλλυριῶν καὶ τὰς
Ἀναρνανῶν ἐκπεριελθεῖν κρύφα κελεύσαντος, καὶ κυ-
κλώσασθαι θάτερον κέρας, ἐφ' ᾧ τεταγμένος ἦν Εὐκλεί-
δας, ὃ τῷ Κλεομένει ἀδελφός, εἶτα τὴν ἄλλην ἐπὶ
μάχῃ δύναμιν ἐκτάτλυντος· ἀπὸ σκοπῆς θεωρῶν ὁ Κλεο-
μένης, ὡς ἔδοκε τὰ ὄπλα τῶν Ἰλλυριῶν καὶ τῶν Ἀναρ-
νανῶν κατεῖδεν, ἐφοβήθη, μὴ πρὸς τι τοῖσδε αὐτοῖς
ὁ Ἀντίγονος κέχρηται. καλέσας δὲ Δαμοτέλη, τὸν
ἐπὶ τῆς κρυπτείας τεταγμένον, ὄραν ἐκέλευε καὶ ζητεῖν,
ὅπως ἔχει τὰ κατὰ νότον καὶ κύκλῳ τῆς παρατάξεως.
τῷ δὲ Δαμοτέλει (ἦν γὰρ, ὡς λέγεται, πρότερον χρή-
μασι ² ὑπ' αὐτῷ διεφθαρμένος) ἀμελεῖν ἐπειρῶν εἰ-
πόντος, ὡς καλῶς ἐχόντων, τοῖς δὲ συνάπτεσιν ἐξ ἐναν-
τίας προσέχειν καὶ τάς αὐτῶν ἀμύνεσθαι, πεισθεὶς ἐπὶ τὸν
Ἀντίγονον ἐχώρει, καὶ τῇ βύμῃ τῶν περὶ αὐτὸν Σπαρ-
τιατῶν ὡσάμενος τὴν Φάλαγγα τῶν Μακεδόνων, ἐπὶ
πέντε περὶ σαδίας ὑποχωρῶντων, ἐμβιαζόμενος καὶ κρα-
τῶν ἠκολούθησεν. εἶτα τῶν περὶ τὸν Εὐκλείδαν ἀπὸ
θατέρου κυκλωθέντων, ἐπιστὰς, καὶ κατιδὼν τὸν κίνδυ-
νον. Οἴχη μοι, φίλτατε ἀδελφε, εἶπεν, οἴχη, γεν-
ναῖός ὢν, καὶ παισὶ ζηλωτὸς Σπαρτιατῶν, καὶ γυναι-
ξὶν κοιδίμος. ἔτω δὲ τῶν περὶ τὸν Εὐκλείδαν ἀναιρε-
θέντων, καὶ τῶν ἐπειθεν, ὡς ἐκράτην, ἐπιφερομένων,
ταρχητομένους ὄρων τὰς στρατιώτας, καὶ μένειν διέτι τολ-
μῶν-

¹ V. ἐξεβλήθη.

² SG. χρήμασι πρότερον. Pro ὑπ' αὐτῷ Mos. Duf. reponit
voluit ὑπ' Ἀντιγόνου. Cum autem nomen vix praecessit, faci-
le cuivis ad αὐτῷ erit supponendum.

μῶντας, ἔσωζεν αὐτόν ¹. ἀποθανεῖν δὲ καὶ τῶν ξένων πολλὰς λέγουσι, καὶ Λακεδαιμονίους ἅπαντας, πλὴν διακοσίων, ἑξακισχιλίους ὄντας.

XXIX. Ἐπεὶ δ' εἰς τὴν πόλιν ἔφίμετο, τοῖς μὲν ἀπαντήσασι τῶν πολιτῶν παρήνει δέχεσθαι τὸν Ἀντίγονον, αὐτὸς δ' εἶπεν, εἴτε ζῶν, εἴτ' ἀποθανόν, μέλλοι ² τῇ Σπάρτῃ συνοίσειν, τῆτο πράξειν. ὄρων δὲ τὰς γυναῖκας τοῖς μετ' αὐτῆ πεφευγόσι προστρεχέσας, καὶ δεχομένας τὰ ὄπλα, καὶ ποτὸν προσφερέσας, αὐτὸς εἰσῆλθε μὲν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτῆ, τῆς δὲ παιδίσις, ἣν εἶχεν, ἐλευθέραν ἦσαν, ἐκ Μεγάλης πόλεως ἀνειληφώς μετὰ τὴν τῆς γυναίκος τελευτήν, ὡς εἶθις ³, προσίσης καὶ βελομένης ἀπὸ στρατείας ἠκούσα θεραπεύειν, ἕτε πιεῖν ἐκδεδιφηκῶς ὑπέμεινεν, ἕτε καθίσαι κεκμηκῶς, ἀλλ', ὥσπερ ἐτύγχανε, τεθαρρακισμένος τῶν κίωνων τινὶ τὴν χεῖρα προσβαλὼν πλαγίαν, καὶ τὸ πρόσωπον ἐπὶ τὸν πῆχυν ἐπίθεις, καὶ χρόνον ἔ πολὺν διαναπαυσάμενος ⁴ τὸ σῶμα, καὶ τῇ διανοίᾳ περιδραμιῶν ἀπαλίας τὰς λογισμὰς, ὥρμησε μετὰ τῶν φίλων εἰς τὸ Γύθειον. κἀμείθεν ἐπιβάντες ἐπ' αὐτὸ τῆτο παρεσκευασμένων πλοίων, ἀνήχθησαν.

XXX. Ὁ δ' Ἀντίγονος, ἐξ ἐφόδου παραλαβὰν τὴν πόλιν, καὶ χρησάμενος τοῖς Λακεδαιμονίοις Φιλανδράπως, καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς Σπάρτης ἔ προπηλακίσας, ἐδ' ἐνυβρίσας ⁵, ἀλλὰ καὶ νόμους καὶ πολιτείας ἀποδὲς, καὶ τοῖς θεοῖς θύσας, ἀνεχώρησεν ἡμέρᾳ τρίτῃ, πυθό-

¹ SG. αὐτόν.

² R. sulpr. εἶπεν, ὃ γι αὖν εἴτε ζῶν — aut brevius, reliquis salvis μέλλοι γι ἦ Σπ. — V. & SG. ὃ μέλλοι, quod Duf. probat.

³ Sic etiam SG. a manu prima, ab alia correctum est ἥθις.

⁴ E V. enotatur διαναπαύσας, & iterum ἔτω διαναπα. Au ἔτω διαπανασάμενος — an ἔτω διαναπαύσας, quod in nota R. supponitur. & SG. quoque exhibet, mihi quidem incertum.

⁵ SG. ὑβρίσας. Pro seq. νόμους V. νόμον.

πυθόμενος, ἐν Μακεδονίᾳ πολὺν πόλεμον εἶναι, καὶ πορ-
θεῖσθαι τὴν χώραν ὑπὸ τῶν βαρβάρων. ἤδη δὲ καὶ τὸ
νόσημα κατεῖχεν αὐτὸν, εἰς Φθίσιον ἐκβεβηκὸς ἰχυρὰν
καὶ κατάρρην σύντονον ¹. ἔ μὴν ἀπεῖπεν, ἀλλ' ἀντήρ-
κεσε πρὸς τὰς οἰκείας ἀγῶνας, ὅσον ἐπὶ νίκη μεγίστη καὶ
Φόνῳ πλείῳ τῶν βαρβάρων εὐκλεέσερον ἀποθανεῖν. ὡς
μὲν εἰκὸς ἐστὶ, καὶ λέγουσιν οἱ περὶ Φύλαρχον, αὐτῇ τῇ
περὶ τὸν ἀγῶνα κραυγῇ τὸ σῶμα ² προσαναρρόησας· ἐν
δὲ ταῖς χολαῖς ἦν ἀκέειν, ὅτι βοῶν μετὰ τὴν νίκην
ὑπὸ χαρᾶς Ὡ καλῆς ἡμέρας· πληθὸς αἵματος ἀνή-
γαγε, καὶ πυρέξας συντόνως, ἐτελεύτησε. ταῦτα μὲν
τὰ περὶ Ἀντίγονου.

XXXI. Κλεομένης δὲ, πλέων ἀπὸ Κυθήρων, εἰς
νῆσον ἐτέραν, Αἰγιαλίαν, κατέχευ. ὅθεν εἰς Κυρήνην
περαιῶσθαι μέλλοντος αὐτῷ, τῶν Φιλῶν εἰς, ὄνομα Θηρυ-
κίων, ἀνὴρ πρὸς τε τὰς πράξεις φρονήματι κεκρημένος
μεγάλῳ, καὶ τοῖς λόγοις γεγονώς τις ὑψηλὸς ἀεὶ καὶ
μεγάλαυχος, ἐντυχὼν αὐτῷ κατ' ἰδίαν· Τὸν μὲν κάλ-
λισον, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, θάνατον ἐν τῇ μάχῃ προη-
κάμεθα. καίτοι πάντες ἤμεσαν ἡμῶν λεγόντων, ὡς ἐχ-
ὑπερβήσεται τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιατῶν Ἀντίγονος,
εἰ μὴ νεκρὸν. ὁ δὲ δεύτερος δόξῃ καὶ ἀρετῇ νῦν ³ πάρ-
εσιν ἡμῖν. ποῖ πλέομεν ἀλογίως, ἀποφεύγοντες ⁴ ἐγ-
γὺς

¹ Sic cum Anon. Br. probante, dedit R. pro vulg. συντεῖ-
νον. Teste H. Steph. in quibusdam scriptum est κατάρρην
θλασινόν.

² Duf. leg. suspr. τὸ ἀπόσημα, collato loco in Sull. T. III.
P. 236. l. 13. Pro ταῖς χολαῖς Anon. ταῖς λτοχαις, quod prae-
fert Br.

³ V. & SG. post νῦν inserunt ἐτι. Quod si assumitur, R.
monente, leg. erit παρ' ἐσιν — *Adhuc superest nobis nunc ge-
nus mortis alterum, fecius id quidem atque deterius virtute
gloriaque.*

⁴ Junt. Ald. Crat. ἀποφεύγομεν. Hinc R. videtur efficien-
dum ποῖ φεύγομεν γὰ ἐγγὺς ὄντα, γὰ μακρὰν διάκοντες. Pro
ὄντα

γὺς ἄντα, καὶ μακρὰν διώκοντες; εἰ γὰρ ἐν αἰχρὸν ἐσι
 διαλεύειν τοῖς ἀπὸ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου τὰς ἀφ'
 Ἡρακλέους, πλὴν πολὺν κερδάνωμεν ¹ Ἀντίγονω πα-
 ραδόντες ἑαυτὰς, ἔν εἰκόσ ἐσι Πτολεμαίαι διαφέρειν,
 ὅσον Αἰγυπτίω Μακεδόνας. εἰ δ', ὑφ' ἂν κενρατήμε-
 θα τοῖς ὅπλοις, ἐν ἀξιῶμεν ἄρχεσθαι, τί τὸν μὴ νε-
 νικηκότα δεσπότην ποιῶμεν αὐτῶν; ἴν' ἀνθ' ἐνὸς δυοῖν
 κακίαις Φανῶμεν, Ἀντίγονον μὲν Φεύγοντες, Πτολεμαῖον
 δὲ κολακεύοντες; ἢ διὰ τὴν μητέρα Φήσομεν εἰς Αἴ-
 γυπτίον ἦκειν; καλὸν μὲντ' ἂν ² αὐτῇ θάσμα γένοιο καὶ
 ζήλωτὸν, ἐπίδεικνυμένη ταῖς Πτολεμαίαι γυναίξιν αἰχμά-
 λωτον ἐν βασιλείῳ καὶ Φυγάδα τὸν υἱόν. ἐχ' ἕως ἔτι
 τῶν ἰδίων ξιφῶν ἄρχομεν, καὶ τὴν Λακωνικὴν ἀφορῶ-
 μεν, ἐνταῦθα τῆς τύχης ἀπαλλάξαιτες ἑαυτὰς, ἀπο-
 λογησόμεθα τοῖς ἐν Σελλασίᾳ κειμένοις ὑπὲρ τῆς Σπάρ-
 τῆς; ἀλλ' ἐν Αἰγύπτῳ καθεδέμεθα, πυρθανόμενοι, τί-
 να τῆς Λακεδαιμόνος σατράπην Ἀντίγονος ἀπολέλοιπε;
 Τοιαῦτα τῷ Θηρυκίανος εἰπόντος, Κλεομένης ³ ἀπεκρί-
 νατο. Τῶν ἀνθρώπων τὸ ῥῆσον, ὧ πονηρὸν, καὶ πᾶ-
 σιν ἐτοιμότηατος ⁴ διώκων, ἀποθανεῖν, ἀνδρείος εἶ-
 ναι δοκεῖς, Φευγων αἰχλίονα Φυγὴν τῆς πρότερον; πο-
 λεμίοις μὲν γὰρ ἐνέδωκαν ἤδη καὶ κρείττονας ἡμῶν,
 ἢ τύχη σφαλέντες, ἢ βιαθέντες ὑπὸ πλήθους. ὁ δὲ
 πρὸς πόνας καὶ ταλαιπωρίας, ἢ δόξας καὶ ψόγας ⁵ ἀν-
 θρώπων ἀπαγορεύων, ἠτλᾶται τῆς ἑαυτῆ μαλακίας. δεῖ
 γὰρ

ἄντα SG. ὄν κακόν. Μακρὰν e Junt. se restituisse monet R. pro
 vulg. μακρὰ. Haec lectio e Frst. prodiit. Omnes priores μα-
 κρὰν. H. Steph. scribi voluit γὰ μακρὰν. Subaud. κείμενα.

¹ SG. κερδανῶμεν.

² i. e. μέντοι ἂν. Sic e Junt. R. restituit pro vulg. καλὸν
 μὲν ἂν. Eadem lectio ab Ald. & Crat. retinetur. In SG. cor-
 rupte extat μὲν γὰν' αὐτῇ. Pro καλὸν Junt. vitiose μῦθον.

³ SG. ὁ Κλεομ.

⁴ V. & SG. ἐν ἐτοιμῳ. Junt. ἐτοιμῳ.

⁵ SG. ἢ ψόγας καὶ δόξας.

γὰρ τὸν αὐθαίρετον θάνατον & Φυγὴν εἶναι πράξεων, ἀλλὰ πρῶτον. αἰχρὸν γὰρ ζῆν μόνοις ἑαυτοῖς καὶ ἀποθνήσκειν ἐφ' ὃ¹ νῦν σὺ παρακαλεῖς ἡμᾶς, σπεύδων ἀπαλλαγῆναι τῶν παρόντων, καλὸν δ' ἔδεν, ἔδὲ χρήσιμον, ἄλλο διαπραττόμενος. ἐγὼ δὲ καὶ σε καὶ ἑμαυτὸν οἶομαι δεῖν τὰς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐλπίδας μὴ καταλιπεῖν· ὅπως δ' ἂν ἡμᾶς ἐκείναι καταλείπωσι², ἔρξα βυλομένοις ἀποθανεῖν ὑπάρξει. Πρὸς ταῦτα Θηρουκίαν ἐδὲν ἀντειπῶν, ὅτε πρῶτον ἔχε καιρὸν ἀποσηῆναι τῷ Κλεομένει, ἐκλήρατόμενος παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ἐσφαξεν ἑαυτὸν.

XXXII. Ὁ δὲ Κλεομένης, ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν³ ἀναχθεῖς, τῇ Λιβύῃ προσέβαλε· καὶ διὰ τῶν βασιλικῶν παραπεμπόμενος, ἦκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. ὀφθεῖς δὲ τῷ Πτολεμαίῳ⁴, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐτύγχανε κοιῶς Φιλανθρώπως καὶ μετρίως πρὸς αὐτόν· ἐπεὶ δὲ, γνώμης διδὸς πεῖραν, ἀνὴρ ἐφαινετο ἔμφρων, καὶ τῆς καθ' ἡμέραν ὀμιλίας αὐτῷ τὸ Λαπαρνικὸν καὶ ἄφελές τὴν χάριν ἔλευθέριον εἶχε, καὶ τὴν εὐγένειαν ἔδαμῃ⁵ καταιχύων, ὁδὲ καμπτόμενος ὑπὸ τῆς τύχης, τῶν πρὸς ἧδονὴν καὶ κολακείαν διαλεγομένων πιθανώτερος ἐφαινετο· πολλὴ μὲν αἰδῶς καὶ μετάνοια τὸν Πτολεμαῖον εἶχεν, ἀνδρὸς ἀμελήσαντα τοιούτου, καὶ πρόεμενον τῷ Ἀντιγόνω, δόξαν ἅμα κεκτημένῳ τηλικαύτην καὶ δύναμιν. ἀναλαμβάνων δὲ τιμαῖς καὶ Φιλοφροσύναις τὸν Κλεομένην παρεδάρβυνεν, ὡς μετὰ νεῶν καὶ χρημάτων ἀποσελῶν αὐτόν

1 Junt. ἐφ' ὃν, ad quod R. subaudiendum monet θάνατον τὸν αὐθαίρετον. Praefert tamen vulgatam.

2 SG. καταλίπωσι.

3 Duf. nomen proprium esse monet insulae, quam supra Αἰγιαλίαν vocavit, sicuti Plut. ἀπὸ Κυθήρων usurpavit, quod aliter ἀπὸ Κυθήρας dicere potuisset; hanc tamen insulam vulgo Αἰγίλια & Αἰγυλα etiam, non Αἰγιαλοὶ audire.

4 Eī scil. qui Evergetes dicitur. Xyl. & Palm.

5 SG. ἔδαμῃ. Id. γραμπτόμενος pro seq. καμπτ.

αὐτὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ καταστήσων εἰς τὴν βασιλείαν. ἐδίδοε δὲ καὶ σύνταξιν αὐτῷ, τέσσαρα καὶ εἴκοσι τάλαντα καθ' ἑκάστον ἑνιαυτόν. ἀφ' ἧν ἐκείνος αὐτὸν καὶ ¹ τὰς Φίλικας εὐτελεῶς καὶ σωφρόνως διοικῶν, τὰ πλεῖστα πατανήλισκεν εἰς Φιλανθραπίας καὶ μεταδόσεις τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς Αἴγυπτον ἐκπεπληκόντων.

XXXIII. Ὁ μὲν ἔν presbύτερος Πτολεμαῖος, πρὶν ἐπιτελεῖσαι τῷ Κλεομένει τὴν ἐκπεμψιν, ἐτελεύτησε· τῆς δὲ βασιλείας εὐθὺς εἰς πολλὴν ἀσέλγειαν καὶ παροινίαν καὶ γυναικοκρασίαν ἐκπεσέσης ², ἡμελεῖτο καὶ τὰ τῷ Κλεομένει. ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς ³ αὐτὸς ἔτω διέφθαρτο τὴν ψυχὴν ὑπὸ γυναικῶν καὶ πότων, ὥστε, ὅποτε νήφοι μάλις, καὶ σπευδαιότατος αὐτῷ γένοιτο, τελετὰς τελεῖν, καὶ τύμπανον ἔχων ἐν τοῖς βασιλείοις ἀγείρειν, τὰ δὲ μέγιστα τῆς ἀρχῆς πράγματα διοικεῖν Ἀγαθόκλειαν ⁴, τὴν ἐρωμένην τῷ βασιλέως, καὶ τὴν ταύτης μητέρα καὶ πορνοβόσκου ⁵, Οἰνάνθην. ὅμως δ' ἔν ἐδοξέ τις ἐν ἀρχῇ καὶ τῷ Κλεομένει χρεῖα γεγονέναι. δεδιὼς γὰρ Μάγαν ⁶, τὸν ἀδελφόν, Πτολεμαῖος, ὡς ἰχθυόησα διὰ τῆς μητρὸς ἐν τῷ στρατιωτικῷ, τὸν Κλεομένην προσελάμβανε, καὶ μετεδίδοε τῶν ἀπορρήτων συνεδρίων, βελευόμενος ἀνελεῖν τὸν ἀδελφόν. ὁ δὲ, καίπερ ἀπάντων τῶτο πρᾶττειν κελεύούτων, μόνος ἀπηγόρευσε, εἰπὼν, ὡς μᾶλλον, εἰ δυνατὸν ἦν, ἔδει φύσαι τῷ

1 Duf. excidisse putat 7e.

2 Sic R. de suo dedit pro vulg. ἐμπεισέσης.

3 Hic fuit, qui Philopator cognominatus est. Palm.

4 Sic e Junt. dedit R. pro vulg. Ἀγαθοκλείαν. Idem quoque extat in Ald. & Crat. — In SG. Ἀγαθοκλείαν.

5 R. monet, πορνοβόσκος h. l. esse foemin. generis, & matrem Agathocleae appellari ejusdem lenam, quia filiam suam Ptolemaeo conciliaverit.

6 V. μάγαν. Junt. quoque infra habet 7e μάγαν, nec non Ald. & Crat.

τῷ βασιλεῖ πλείονας ἀδελφάς, πρὸς ἀσφάλειαν καὶ δια-
μόνην ¹ τῶν πραγμάτων. Σωσιβία δὲ, τῆ πλείστον ἐν
τοῖς Φίλοις ² δυναμένη, φήσαντος, ἐκ εἶναι τὰ τῶν μι-
θοφόρων αὐτοῖς βέβαια, τῆ Μάγα ζῶντος, ἀμελεῖν ἐκέ-
λευεν ³ ὁ Κλεομένης ἐνεκὰ γε τάτε· πλείεις γὰρ, ἢ
τριχιλίας ⁴, τῶν ξένων εἶναι Πελοποννησιαίς προσέχουσαι
αὐτῷ, καὶ μόνον νεύση, προθύμως μετα τῶν ὄπλων
παρεσομένους. Ἔτος ὁ λόγος τότε μὲν ἐ σμικρὰν τῷ
Κλεομένει καὶ πίσιν εὐνοίας καὶ δόκησιν ἰχύος προσέ-
θηκεν· ὕπερον δὲ, τῆ Πτολεμαίε τῆς ἀδελφείας ἐπι-
τεινέσης τὴν δειλίαν, καὶ, καθάπερ εἴωθεν ἐν τῷ μη-
δὲν φρονεῖν, τῆ πάντα δεδοικέναι καὶ πᾶσιν ἀπιστεῖν
ατφαλεστάτε δοκῆτος εἶναι, Φοβερὸν ἐποίησε τὸν Κλεο-
μένην τοῖς αὐλοῖς, ὡς ἰχύουσα παρὰ τοῖς ξένοις. καὶ
πολλῶν ἦν ἀκείναι λεγόντων, ὅτι ἔτος ὁ λέων ⁵ ἐν τέτοις
τοῖς προβάτοις ἀνασρέφεται. τῷ γὰρ ὄντι τοῖσδε διέ-
φαινευ ἦθος ἐν τοῖς βασιλικαῖς υποβλέπων ⁶ ἀτρέμα καὶ
περισιοπῶν τὰ πραττόμενα.

XXXIV. Ναυς μὲν ἐν αἰτῶν καὶ στρατείας ἀπεῖ-
πε· πυρρῆνόμενος δὲ, τεθνῆναι τὸν Ἀντίγονον, Αἰ-
τωλικῶ δὲ πολέμῳ συμπεπλέχθαι τὰς Ἀχαιῆς, τὰ δὲ
πράγματα ποθεῖν αὐτὸν καὶ παρακαλεῖν ἐκεῖνον ⁷, ἐν

N 2

ταρα-

1 Sic R. de suo dedit pro vulg. *διανομήν*.

2 Sic Duf. scribi voluit, deditque R. e Junt. pro vulg. *τοῖς ἐν Φίλοις*. Eadem lectio in Ald. & Crat. datur. Steph. voces vitiosas dedit. A SG. abest ἐν. Collector autem Var. Lect. hujus codicis annotat: „Nescio, an ἐν τοῖς Φίλοις. Praepositio enim ἐν fortasse deleta est, perinde ac tota sero vox πλείστον, & superiorī linea ἀδελφάς, quae praecedunt.“

3 Sic & SG. a manu prima, ab alia correctum ἐκέλευεν.

4 Junt. Ald. Crat. *τριχιλίαν*. Intra SG. *σμικρὰν* pro *σμικρ*.

5 R. supr. ἔτι πρὸς ἄδὲν ἀγαθὸν ἔτος ὁ λέων.

6 R. supr. ἀπαβλέπων, seu despicens, seu observans, quo essent excessura. Pro *περισιοπῶν* SG. & cod. Steph. *παρεπισκοπῶν*, quod ipse amplectitur.

7 Corruptam censet hanc vocem Br. dubitans, quid pro ea reponendum sit — num *ἐκεῖ*? — Duf. vult *ἐκεῖσε*.

ταραχῇ καὶ διασπασμῷ τῆς Πελοποννήσου γενομένης ¹, ἤξιε μὲν μόνος ἀποσαλῆναι μετὰ τῶν Φίλων, ἔπειθε δὲ ἐθένα, τῷ μὲν βασιλέως ἐκ εἰσακούοντος, ἀλλ' ἐν γυναιξὶ καὶ θιάσοις καὶ κώμοις συνέχοντος ἑαυτὸν. ο δὲ τῶν ἄλων ² πρᾶσθηκώς καὶ προβαλεύων Σωσίβιος, μένουσα μὲν τὸν Κλεομένην παρὰ γνώμην, ἠγεῖτο δυσμεταχείριστον εἶναι καὶ φοβερόν, ἀφεθένηα δὲ ³, τολμηρόν ἄνδρα καὶ μεγαλοπράγμονα, καὶ τῆς βασιλείας νοσήσης θεατὴν γεγεννημένον. ἐδὲ γὰρ αἱ δωρεαὶ κατεπράυνον αὐτὸν, ἀλλ' ὥσπερ τὸν Ἄπιον ⁴, ἐν ἀφθόνοις διαιτώμενον καὶ τρυφᾷ δοκῆναι, τῷ κατὰ φύσιν βίῃ καὶ δρόμων ἀφέτων καὶ σκιρτήσεων ἴμερος ἔχει, καὶ δῆλός ἐστι δυσαναχετῶν τὴν ἐν ταῖς χερσὶ τῷ ἱερέως ⁵ διατριβὴν, ἕτως ἐκεῖνον ἐδὲν ἤρεσκε τῶν μαλθακῶν, ἀλλὰ φθινύθεσκε ⁶ φίλον κῆρ, ὥσπερ Ἀχιλλεύς, Αὔδι μένων, ποθέεσκε δ' αὐτὴν τε πτόλεμόν τε.

XXXV. Τοιέτων δὲ ⁷ τῶν κατ' αὐτὸν ὄνων πραγμάτων, ἀφικνεῖται Νικαγόρας ὁ Μεσσήνιος εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἀνὴρ μισῶν μὲν τὸν Κλεομένην, προσποιόμενος δὲ φίλος εἶναι. χαρίον δὲ ποτε καλὸν αὐτῷ πεπρακώς, δι' ἀπορίαν, αἶμαι ⁸, καὶ δι' ἀρχολίαν, ὡς ἔοικε, καὶ διὰ πολέμου ἐκ ἀπειληφώς τὸ ἀργύριον. τῷτον ἐν ἐκβαίνοντι τότε τῆς ὀλκιάδος ἰδὼν ὁ Κλεομένης

1 SG. γεγεννημένης.

2 V. τῶν ἄλων.

3 R. *insp. ἀφεθίντα δὲ ἔχ ἤτλον*, vel etiam καὶ μάλλον — *emissum veno non minus, vel magis etiam, fore intuentabilem atque formidandum, quippe qui esset vir strenuus & fideus, magnorum facinorum architectus, & qui regnum spectasset intestinis valetudinibus labefactum.*

4 bovem, quem religiose Aegyptii sacerdotum opera educarunt. Xyl.

5 Teste H. Steph. etiam legitur τῶν ἱερέων. Sic V. & SG.

6 Illud. I, 491.

7 SG. pro δὲ habet τε.

8 SG. διὰ ποτηρίαν, ὡς αἶμας.

νης (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ κρηπίδι τῷ λιμένος περιπατῶν) ἠσπάζετο προθύμως, καὶ, τίς αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον ἄγοι πρόφασιν, ἠρώτα. τῷ δὲ Νικαγόρας Φιλοφρόνως ἀντασπάζομενος, καὶ Φήσαντος, ἵππικῃ ἄγειν τῷ βασιλεῖ καλὰς τῶν πολεμιστηρίων, γελῶντας ὁ Κλεομένης. Ἐβαλόμην ἂν, ἔφη¹, σε μῦλλον ἤκειν ἄγοντα σαμβυκίφρας καὶ κιναίδας· ταῦτα γὰρ νῦν μάλιστα κατεπείγει τὸν βασιλέα. καὶ ὁ Νικαγόρας τότε μὲν ἐμειδίασεν ἡμέραις 2 ὕπερον ὀλίγαις ὑπομνήσας τῷ χωρὶς τὸν Κλεομένην, νῦν γὰρ ἔδειτο τὴν τιμὴν ἀπολαβεῖν, ὡς ἐν ἂν ἐνοχλήσας, εἰ μὴ περὶ τὴν τῶν Φορτίων διάθεσιν 2 μετριῶς² ἐζημιῶτο. τῷ δὲ Κλεομένει Φήσαντος, ἔδὲν αὐτῷ περιεῖναι τῶν δεδομένων, λυπηθεὶς ὁ Νικαγόρας, ἐκφέρει τῷ Σωσιβίῳ τὸ σκῶμμα τῷ Κλεομένει. οὗ δὲ καὶ τῷτο μὲν ἀσμένως ἔλαβεν, ἐν δὲ μείζονος αἰτίας τὸν βασιλέα παροξύνει ζητῶν, ἐπεισε τὸν Νικαγόραν ἐπισολὴν γράψαι κατὰ τῷ Κλεομένει ἀπολιπεῖν, ὡς ἐγνωστός, εἰ λάβοι τριήρεις καὶ στρατιώτας παρ' αὐτῷ, Κυρήνην καταχεῖν. ὁ μὲν ἔν Νικαγόρας ταῦτα γράψας ἀπέπλευσε· τῷ δὲ Σωσιβίῳ μετὰ τέσσαρας ἡμέρας τὴν ἐπισολὴν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον ἀνενεγκόντας, ὡς ἀρτίως αὐτῷ δεδομένην, καὶ παροξύναντος τὸ μείρακιον, ἔδοξεν εἰς οἰκίαν μεγάλην εἰσαγαγεῖν τὸν Κλεομένην, καὶ τὴν ἄλλην ὁμοίως παρέχοντας³ δίαιταν ἐξόδων εἶργειν.

XXXVI. Ἦν μὲν ἔν καὶ ταῦτα λυπηρὰ τῷ Κλεομένει, μοχθηροτέρας δὲ τὰς περὶ τῷ μέλλοντος ἐλπίδας ἔχεν ἐκ τοιαύτης συντυχίας· Πτολεμαῖος ὁ Χρυσέρμης, Φίλος ἂν τῷ βασιλεῶς, πάντα τὸν χρόνον ἐπιεικῶς διείλετο τῷ Κλεομένει, καὶ συνήθειά τις ὑπῆρχεν αὐτοῖς

N 3

1 SG. ἴφασε.

2 Sic R. de suo dedit, praemisso 2, quo vulgatae carent.

3 V. παρέχοντα.

αὐτοῖς καὶ παρρησία πρὸς ἀλλήλους. ἔτος ἔν τότε **1**, τῷ Κλεομένει δεηθέντος ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν, ἦλθε μὲν καὶ διελέχθη **2** μέτρια, τὸ ὑποπλῶν ἐξαίρων, καὶ περὶ τῷ βασιλέως ἀπολογούμενος· ἀπὼν δὲ πάλιν ἐν τῆς οἰκίας, καὶ μὴ προνοήσας ἐξόπιθεν ἄχρι τῶν θυρῶν ἐπαπολεθῆντα τὸν Κλεομένην, πικρῶς ἐπετίμησε τοῖς Φύλαξι, ὡς δὴ μέγα θηρίον καὶ δυσθήρατον **3** ἀμελῶς φυλάττεισι καὶ ῥαθύμως. τέτων ὁ Κλεομένης αὐτήκοος γενόμενος, καὶ, πρὶν αἰδέσθαι τὸν Πτολεμαῖον, ἀναχωρήσας, ἔφρασε τοῖς Φίλοις. εὐθὺς ἔν πάντες, ἄς πρότερον εἶχυν, ἐλπίδας ἐκβαλόντες, πρὸς ἀργὴν ἐβλεψασάντο, τῷ Πτολεμαίῳ τὴν ἀδικίαν ἀμυνόμενοι **4** καὶ τὴν ὕβριν, ἀξίως τῆς Σπάρτης ἀποθανεῖν, καὶ μὴ περιμένειν, ὥσπερ ἱερεῖα πικανθέντα **5**, κατακοπῆναι. δεινὸν γάρ, εἰ τὰς πρὸς Ἀντίγονον, ἀνδρα πολεμιστὴν καὶ δραστήριον, διαλύσεις ὑπεριδῶν Κλεομένης, κάθηται μητραγύρτα βασιλέως χολὴν ἀναμένων, ὅταν πρῶτον ἀπόθηται τὸ τύμπανον καὶ καταπαύσῃ τὸν θίασον, ἀποκτενῆντος αὐτόν.

XXXVII. Ἐπει δ' ἔδοξε ταῦτα, καὶ κατὰ τύχην ὁ Πτολεμαῖος εἰς Κάνωβον ἐξώρμησε, πρῶτον μὲν δίδωκαν λόγον, ὡς παραλύοιτο **6** τῆς Φυλακῆς ὑπὸ
τῷ

1 Duf. mavult *ποτε*.

2 Sic R. cum SG. dedit pro vulg. *διελέχθη* sec. Steph. nam in Junt. Ald. Crat. *διηλέχθη*.

3 Sic R. de suo dedit, interpp. latinis consentientibus, pro vulg. *δυσθήρατον*. V. *θυστήρητον*, quod Br. conjecit, & H. Steph. legi voluit.

4 V. & Anon. *ἀμυνόμενοι*, quod probat Duf.

5 SG. *πικανθέντας*.

6 Sic R. de suo dedit, pro vulg. *παραλύοιτο*. — Cleomenem puta cum suis, ad quos ipso etiam redit modo praemissum *δίδωκαν*. Equidem multus dubito, an haec correctio digna sit, quae probetur. *δίδωκαν* fane redit ad eos, quos supra *Φίλας* appellaverat, & paulo post iterum appellat — qui munera Cleo-
ment

τῆ βασιλείῳ· ἔπειτα, ἐν τινος ἔθους βασιλικῆ τοῖς μέλλουσιν ἐξ εἰρήνης ἀπολύεσθαι δείπνῃ τε πεμπομένῃ καὶ ξενίων, οἱ φίλοι πολλὰ τοιαῦτα τῷ Κλεομένει παρασκευάσαντες, ἐξώθεν εἰσέπεμψαν, ἑξαπατῶνες τὰς Φύλακας, οἰόμενος ὑπὸ τῆ βασιλείῳ ἀπεσάλθαι. καὶ γὰρ ἔθυε ¹ καὶ μετεδίδα τέτων ἀφθόνως αὐτοῖς, ἐπιτιθεῖς σεφάνους, καὶ κατακλινεῖς ² εἰσιᾶτο μετὰ τῶν φίλων. λέγεται δὲ τάχιον, ἢ διεγνώκει, πρὸς τὴν πρᾶξιν ὀρμῆσαι, συναιθόμενος οἰκέτην, ἓνα τῶν συνειδότεων τὴν πρᾶξιν, ἔξω παρὰ γυναικὶ κεκοιμημένον, ἧς ἦρα. καὶ φοβηθεῖς μήνυσιν, ἐπειδὴ μέσον ἡμέρας ἦν, καὶ τὰς Φύλακας ἤθετο καθεύδουσας ὑπὸ τῆς μέθης, ἐνδυσάμενος τὸν χιτῶνα, καὶ τὴν ῥαφὴν ἐν τῆ δεξιᾷ παραλυσάμενος ³ ἄμκ, γυμνῶ τῷ ξίφει μετὰ τῶν φίλων ἐξεπήδησεν ἐσκευασμένων ⁴ ὁμοίως, δεκατριῶν ὄντων ⁵. Ἰππότητας δὲ, χαλὸς ἂν, τῇ μὲν πρώτῃ συνεξέπεσεν ὀρμῇ προθύμως, ὡς δ' ἑώρα χολαίτερον πορευομένους δι' αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀνελεῖν, καὶ μὴ διαφθεῖρειν τὴν πρᾶξιν, ἀχρησεν ἀνδρωπον περιμένονσας. ἔτυχε δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων τις ἵππον ἄγων παρὰ ⁶ τὰς θύρας· τῶν ἀφελόμενοι, καὶ τὸν Ἰππότηαν ἀναβαλόντες ⁷, ἐφέροισι δρόμῳ διὰ τῶν σενωπῶν, καὶ παρεκάλεν τὸν ὄχλον

N 4

ἐπί

ment mittenda curarunt. Quis eos simul cum Cleomene carceri inclusos cogitet rumorem spargere potuisse?

1 R. *supr.* καὶ αὐτὸς δ' ἔθυε — verum ipse quoque de suo epulas apparabat Cleomenes.

2 SG. *κατακλιθεῖς*. Pro *ἐπιτιθεῖς*, quod praecessit, R. *supr.* *ἐπιτιθεῖς*, cum *ἐπιτιθ.* *σεφ.* non Graecum esse videatur.

3 V. & SG. *παραδυσάμενος*.

4 Sic R. de suo dedit pro vulg. *ἐξσκευασμένων*.

5 SG. *ὁμοίως δὲ καὶ τριῶν ὄντων*. In seq. id. pro Ἰππότηας exhibet Ἰππίτας, Ἰππίταν pro Ἰππότηαν, & sic deinceps. Semel tamen infra V. Ἰππίτας.

6 V. *περὶ*.

7 Sic Duf. dari voluit, deditque R. pro vulg. *ἀναλαβόντες*.

ἐπὶ τὴν ἑλευθερίαν. τοῖς δὲ ¹ τοσῶτον, ὡς ἔοικεν, ἀληκῆς μετῆν, ὅσον ἐπαινεῖν καὶ θαυμάζειν τὴν τῷ Κλεομένης τόλμαν, ἀπολαθεῖν δὲ καὶ βοηθεῖν ἄδεις ἐπαρβεῖ. τὸν μὲν ἔν Χρυσέρμῃ ² Πτολεμαῖον ἐκ τῆς αὐλῆς ἐξιόντα τρεῖς εὐθύς προσπεσόντες ἀπέκτειναν. ἑτέρω δὲ Πτολεμαίῳ, τῷ Φυλῆστορος τὴν πόλιν, ἐλαύνοντος ἄρματι πρὸς αὐτὰς, ὀρμήσαντες ἐναντίον, τὰς μὲν ὑπῆρτας καὶ ὀρουφόρους δισπείρασαν, αὐτὸν δὲ κατασπάσαντες ἀπὸ τῷ ἄρματος ἀπέκτειναν. εἶτα πρὸς τὴν ἄκραν ἐχώρην, ἀναρρήξαι διανοόμενοι τὸ δεσματήριον, καὶ χρήσασθαι τῷ πλήθει τῶν δεδεμένων. ἔφθασαν δὲ Φραξαμένοι καλῶς οἱ Φύλακες. ὥσε καὶ ταύτης ἀποκρηθέντα τῆς πείρας τὸν Κλεομένην διαφέρεσθαι καὶ πλανᾶσθαι κατὰ τὴν πόλιν, ἰδένος αὐτῷ προσχωρῶντος, ἀλλὰ Φευγόντων καὶ Φοβεμένων ἀπάντων. ἔτως ἔν ἀποσᾶς, καὶ πρὸς τὰς Φίλας εἰπὼν. Οὐδὲν ἦν ἄρα θαυμαστόν, ἄρχειν γυναῖκας ἀνδρώπων Φευγόντων τὴν ἑλευθερίαν. παρενόησε πάντας ἀξίως αὐτῷ καὶ τῶν πεπραγμένων τελευτῶν. καὶ πρῶτος μὲν Ἰππότας ὑπὸ τῶν νεωτέρων τινὸς ἐπλήγη δεηθεὶς, ἔπειτα τῶν ἄλλων ἕκαστος εὐκόλως καὶ ἀδεῶς ἑαυτὸν ἀποσφάττει, πλην Παντεύς, τῷ πρῶτῳ Μεγάλῃ πόλιν καταλαβόντος. τῷτον δὲ κάλλισον ἄρα καὶ πρὸς τὴν ἀγωγὴν εὐφύεσαστο τῶν νέων γενόμενον, ἐρώμενον ἐχρητικῶς ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευεν ³, ὅταν αὐτὸν τε καὶ τὰς ἄλλας ἴδη πεπληρωτάς, ἔτω τελευτῶν. ἤδη δὲ κειμένων ἀπάντων, ἐπιπορευόμενος ὁ Παντεὺς, καὶ τῷ Ξιφιδίῳ παραπλόμενος καθ' ἕκαστον, ἀπεπειρᾶτο, μὴ τις διαλακιδάνοι ζῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν Κλεομένην νύξας παρὰ τὸ σφυρὸν εἶδε συσρέψαντα τὸ πρόσωπον, ἐφίλησεν αὐτὸν, εἶτα παρενόησε

1 Bg. *supr.* αὐτοῖς.

2 SG. 7ῆ Χρυσέρμῃ.

3 V. ἐκέλευσεν.

κείσισε· καὶ τέλος ἔχοντος ἤδη περιβαλὼν τὸν νεκρὸν ¹,
 ἑαυτὸν ἐπικατέσφαξε.

XXXVIII. Κλεομένης μὲν ἔν, ἐκκαίδεκα τῆς Σπάρ-
 τῆς βασιλεύσας ἔτη, καὶ τοιαῦτος ἀνὴρ γενόμενος, ἔως
 κατέσφραξε ². τῆς δὲ Φήμης εἰς τὴν πόλιν ἄλλην σιευδα-
 θείσης, ἣ μὲν Κρατησίλεια, καίπερ ἕσα γενναία γυνή,
 πρῶδωκε τὸ Φρόνημα πρὸς τὸ τῆς συμφορᾶς μέγεθος,
 καὶ περιβαλῆσα τὰ παιδία τῶ Κλεομένεος ἄλοφυρετο.
 τῶν δὲ παιδίων ³ τὸ πρεσβύτερον ἀποπηδῆσαν, ἐδενὸς
 αὐτὸν προσδοήσαντος, ἀπὸ τῶ τέγος ἐπὶ κεφαλὴν ἐρύμφεν
 ἑαυτό· καὶ κακῶς μὲν ἔχεν, ἐ μὴν ἀπέθανει, ἀλλ' ⁴
 ἤρθη βοῶν καὶ ἀγκυακῆν ἐπὶ τῶ ⁴ δικηδύεθαι τελει-
 τῆν. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς ἔγνω ταῦτα, προσέταξε τὸ
 μὲν σῶμα τῶ Κλεομένεος κρεμάσαι καταβυσσώσαντας ⁵,
 ἀποκτεῖναι δὲ τὰ παιδία, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὰς πε-
 ρὶ αὐτὴν γυναῖκας. ἐν δὲ ταύταις ἦν καὶ ἡ ⁶ Παντέως
 γυνή, καλλίστη καὶ γενναιοτάτη τὸ εἶδος. ἔτι δ' αὐ-
 τοῖς νεογάμοις ἔσιν ἐν ἀκμαῖς ἐρώτων αἱ τύχαι συνέβη-
 σαν. εὐθὺς μὲν ἔν συνεκπλεῦσαι τῶ Παντεῖ βελομέ-
 νην αὐτὴν ἐκ εἶασαν οἱ γονεῖς, ἀλλὰ βίᾳ κατακλείσαν-
 τες ἐφύλαττον· ὀλίγω ⁷ δ' ὑπερον ἵππον ἑαυτῇ παρα-

N 5

σκευ-

¹ Hae voces desunt Junt. Ald. & Crat. additae ab H. Steph. ex vet. cod. ea insuper ratione, quod, si Plat. tale quid non addidisset, scribere debuisset ἔχοντα, non ἔχοντος. R. easdem facile desiderari posse censet. Si quid mutandum sit, mavult περιβαλὼν (subaud. αὐτὸν) τῶ νεκρῶ ἑαυτὸν ἐπικατέσφ. ipse se-
 met super jacens exanime corpus jugulavit.

² Junt. κατέσφραξε. SG. ἔτω.

³ V. τὸ δὲ παιδίων.

⁴ SG. ἐπὶ τῶ.

⁵ Legi etiam καταμυρῶσαντας, H. Steph. testatur. Idem hanc lectionem reprobatur, nec non eum sensum, quem Interpp. vulgatae subjiciunt — *excoriare*, *pelle nudare*, cum dicendum esset ἀπ βυσσῶν, uti ἀποδύραν & ἀποδερματῶν. Explicat ex loco Thucydidis l. VII. — *pelle seu corio coniegere*.

⁶ Artic. de suo addidit R.

⁷ V. ὀλίγον.

σνευάσασα καὶ χρυσίδιον ἐ πολὺ, νυκτὸς ἀπέδρα, καὶ διω-
 ξασα συντόνως ἐπὶ Ταίναρον, ἐκεῖθεν ἐπέβη νεὸς εἰς
 Αἴγυπτον πλεῖστος· καὶ διεκομίσθη πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ
 συνδιήνεγκεν αὐτῷ τὸν ἐπὶ ξένης βίου ἀλύπως καὶ ἰλα-
 ρῶς. αὕτη τότε τὴν Κρατησίλειαν ὑπὸ τῶν στρατιω-
 τῶν ἐξαγομένην ἐχειραγῶγει, τὸν τε πέπλον αὐτῆς ὑπο-
 λαμβάνουσα καὶ θαρβεῖν παρακαλῶσα, μηδέν τι μηδ' αὐ-
 τὴν ἐκπεπληγμένην τὸν θάνατον, ἀλλ' ἐν μόνον αἰτε-
 μένην, πρὸ τῶν παιδίων ἀποθανεῖν. ἐπεὶ δ' ἦλθον εἰς
 τὸν τοποῦ, ἐν ᾧ ταῦτα δρᾶν εἰώθεσιν ¹ οἱ ὑπηρεταί,
 πρῶτον μὲν τὰ παιδιά, τῆς Κρατησίλειας ὀρώσης, ἔσφατ-
 τον, εἶτ' ἐκείνην, ἐν τῷτο μόνον ἐπὶ τηλικέτοις φθεγ-
 ξαμένην πάθεσιν. ὦ τέκνα, ποῖ ἐμόλετε; ἢ δὲ τῆ ²
 Παντέως γυνή, περιζώσαμένη τὸ ἱμάτιον, εὖρωτος ἔσα
 καὶ μεγάλη, τῶν ἀποθνησκουσῶν ³ ἐκάστην σιωπῇ καὶ μεθ'
 ησυχίας ἐθεράπευε, καὶ περιέσελλεν ἐν τῶν ἐνδεχομέ-
 νων. τέλος δὲ μετὰ πάσας ἑαυτὴν κοσμήσασα, καὶ
 καταγαγῶσα τὴν περιβολήν, καὶ μηδένα προσελθεῖν ἐκα-
 σασα, μηδ' ἰδεῖν ἄλλον, ἢ τὸν ἐπὶ τῆς σφαγῆς τεταγ-
 μένον, ἠρωτικῶς κατέσρεψεν, ἀδενὸς δεηθεῖσα κοσμηέντος
 καὶ περικαλύπτοντος μετὰ τὴν τελευταίην. ἔτω παρέμεινε
 τῷ θανάτῳ τὸ κόσμιον τῆς ψυχῆς, καὶ διαφύλαξεν, ἢν
 ζῶσα φρερὰν τῷ σώματι περιέδημεν.

XXXIX. Ἡ μὲν ἐν Λαικεδαίμων, ἐφαιμίλλως
 ἀγωνισαμένη τῷ γυναικείῳ δράματι πρὸς το ἀνδρεῖον ἐν
 τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς, ἐπέδειξε τὴν ἀρετὴν ὑβριθῆναι
 μὴ δυναμένην ὑπὸ τῆς τύχης. ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέ-
 ραις οἱ τὸ σῶμα τῆ Κλεομένης ἀνεσαυρωμένον παρα-
 φυλάττοντες, εἶδον εὐμεγέθη δράκοντα τῇ κεφαλῇ περι-
 πεπλεγμένον, καὶ ἀποκρύπτοντα το πρόσωπον, ὥσε μη-
 δὲν ὄρνεον ἐφίπταθαι σαρκοφάγον. ἐκ δὲ τότε δεισιδαι-
 μονία

1 SG. εἰώθεσαν.

2 ἦ abest a SG.

3. SG. ἀποθνησκόντων. Sic & Junt. Ald. Crat.

μονία προσέπεσε τῷ βασιλεῖ, καὶ φόβος ἄλλων ¹ καθαρ-
μῶν ταῖς γυναιξίν ἀρχὴν παραχῶν, ὡς ἀνδρὸς ἀνηρη-
μένου Θεοφιλῆς, καὶ κρείττονος τὴν φύσιν. οἱ δ' Ἀλεξ-
ανδρεῖς καὶ προέτρεχον ², φοιτῶντες ἐπὶ τὸν τάπον, ἦρωα
τὸν Κλεομένην καὶ Θεῶν παῖδα προσαγορεύοντες· ἄχρις
ἔ κατέπαυσαν αὐτὰς οἱ σοφώτεροι, δίδόντες ³ λόγον,
ὡς μελίτλας μὲν βόες, σφῆκας δ' ἵπποι κατασαπέν-
τες ἔξανθῶσι, κύνθαραι δ' ὄνων τὸ αὐτὸ παθόντων ζω-
ογονοῦνται· τὰ δ' ἀνθρώπινα σώματα, τῶν περὶ τὸν
μυελὸν ἰχώρων συβύρην τινα καὶ σύσχεσιν ἐν ἑαυτοῖς λα-
βόντων, ὅφεις ἀναδίδωσι. καὶ τῆτο κατιδόντες οἱ πα-
λαιοὶ, μάλισα τῶν ζώων τὸν δράκοντα τοῖς ἦρωσι συν-
φκείωσαν.

TIBERIOS KAI GAIOS GRAKHOI.

Ημεῖς δὲ, τὴν πρώτην ἰσορίαν ⁴ ἀποδεδωκότες, ἔχο-
μεν ἐν ἐλάττονα πάθῃ τέτων ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ συ-
ζυγία θεωρῆσαι, τὸν Τιβερῖα καὶ Γαίᾳ βίον ἀντιπαρα-
βάλλουτες. ἔτσι Τιβερῖα Γράκχε παῖδες ἦσαν· ἦ τι-
μητῇ τε ⁵ Ῥωμαίων γενομένῳ, καὶ δις ὑπατεύσαντι,
καὶ θριάμβους δύο καταγαγόντι, λαμπρότερον ἦν τὸ ἀπὶ
τῆς ἀρετῆς ἀξίωμα. διὸ καὶ τὴν Σκιπίωνος ⁶, τῷ κα-
ταπο-

¹ Br. *supr.* ἀλλοίων, vel ἀλλοκότων.

² Sic R. de suo dedit — *ca:eruatim exhibant extra urbem, concurrerant*, pro vulg. προέτρεπον. Sic & Xyl. & Crusier. *verterunt*. V. προεστρέφοντο, προτρέποντο. SG. προσεστρέφοντο. Duf. *supr.* προετρέποντο.

³ Br. *supr.* διαδόντες λόγον, ut *supra* διδάσκων λόγ.

⁴ prius spectaculum, priorem hujus enarrationis partem. R. Cod. SG. nomen Gracchorum in titulo & contextu semper per γ. exhibet, nunquam per κ. — Sic & Junt. paulo post Γράκχε.

⁵ abest γ. a B. 5. — item καὶ paulo infra sequens ρστ διδ.

⁶ SG. Σκηπίωνος: ita semper in sqq. Saeptius etiam Junt. idem.

ταπολεμήσαντος Ἀντίβαν, Συγατέρα, Κορνηλίαν, ἕν
 ἂν Φίλος, ἀλλὰ καὶ διάφορος τῷ ἀνδρὶ γεγονώς, λαβεῖν
 ἠξιώθη μετὰ τὴν ἐκείνη τελευτήν. λέγεται δὲ ποτε
 συλλαβεῖν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης ζεύγος δρακόντων· τὰς
 δὲ μάντις, σκεψαμένους τὸ τέρας, ἄμφω μὲν ἐκ ἔχον
 ἀνελεῖν, ἐδ' ἀφεῖναι· περὶ δὲ θατέρω διαίρειν¹, ὡς ὁ
 μὲν ἄρρην τῷ Τιβερίῳ φέροι θάνατον ἀναιρεθεῖς, ἡ δὲ
 θήλειαν τῇ Κορνηλίᾳ. τὸν ἔν Τιβέριον, καὶ Φιλῶντα τὴν
 γυναῖκα, καὶ μᾶλλον αὐτῷ προσήκειν, ὄντι πρεσβυτέρῳ,
 τελευτᾶν² ἠγάμενον, ἔτι νέας ἔσης ἐκείνης, τὸν μὲν
 ἄρρηνα κτεῖναι τῶν δρακόντων, ἀφεῖναι δὲ τὴν θήλειαν·
 εἴτα ὕστερον ἐ πολλῷ χρόνῳ τελευτῆσαι, δεκαδύο παῖ-
 δας ἐκ τῆς Κορνηλίας αὐτῷ γεγονότας καταλιπόντα.
 Κορνηλία δ', ἀναλαβῆσα τὰς παῖδας καὶ τὸν οἶον, ἔτω
 σώφρανα καὶ φιλότεκνον καὶ μεγαλόψυχον αὐτὴν παρ-
 ἔχεν, ὥσε μὴ κακῶς δόξαι βεβαλεῦσθαι τὸν Τιβέριον,
 ἀντὶ τοιαύτης γυναικὸς ἀποθανεῖν ἐλόμενον. ἢ γε καί,
 Πτολεμαῖς τῆ βασιλείως κοινωμένη τὸ διάδημα, καὶ
 μνωμένη τὸν γάμον αὐτῆς, ἠρνήσατο, καὶ χηρέυσσα τὰς
 μὲν ἄλλας ἀπέβαλε παῖδας, μίαν δὲ τῶν Συγατέρων,
 ἢ Σικιπῶνι τῷ νεωτέρῳ συνήκησε, καὶ δύο υἱάς, περὶ
 ἂν τάδε γέγραπται, Τιβέριον καὶ Γάϊον, διαγενομένους
 ἔτω Φιλοτίμως ἐξέθρεψεν, ὥσε πάντων εὐφροσύνης Ῥω-
 μαίων ὁμολογημένως γεγονότας, πεπαιδευθῆναι δοκεῖν βέλ-
 τιον, ἢ πεφυκέναι, πρὸς ἀρετήν.

II. Ἐπεὶ δ', ὡσπερ ἡ τῶν πλασσομένων καὶ γρα-
 φομένων Διοσκέρων ὁμοιότης ἔχει τινὰ τῆ πυκνικῆ³
 πρὸς τὸν δρομικὸν ἐπὶ τῆς μορφῆς διαφορὰν, ἔτω καὶ⁴
 τῶν νεανίσκων ἐκείνων ἐν πολλῇ τῇ πρὸς ἀνδρείαν καὶ
 σαφροσύνην, ἔτι δ' ἐλευθεριότητα καὶ λογιότητα καὶ
 μεγα-

Sic cum B. 5. & SG. dedit R. pro vulg. διαρεῖν.

¹ Ante h. v. in SG. paulo recentius insertum est καί.

² SG. ποιητικῆ.

⁴ R. καὶ addidit de suo.

μεγαλοψυχίαν ἐμφερεία, μεγάλαι περί ¹ τὰ ἔργα καὶ τὰς πολιτείας οἷον ἐξήνθησαν καὶ διεφάνησαν ἀνομοιότητες· ἐ χειρὸν εἶναι μοι δοκεῖ ταύτας προειδέσθαι. πρῶτον μὲν ἐν ἰδέῃ προσώπῃ καὶ βλέμματι καὶ κινήματι πρῶτος καὶ καταστηματικὸς ἦν ὁ Τιβέριος, ἔντονος δὲ καὶ σφοδρὸς ὁ Γάιος, ὥστε καὶ δημηγορεῖν τὸν μὲν ἐν μιᾷ χάρα βεβηκότεν κοσμίως, τὸν δὲ Ῥωμαίων πρῶτον ἐπὶ τῷ βήματι περιπάτω τε χρήσασθαι, καὶ περισπάσαι τὴν τήβεννον ἐξ ὠμῆ λέγουσα ², κατὰ ³ Κλέωνος τὴν Ἀθηναίαν ἰσορεῖται, περισπάσαι τε τὴν περιβολὴν, καὶ τὸν μηρὸν ἀλοῆσαι πρῶτον τῶν δημηγορούντων. ἔπειτα ὁ λόγος τῷ μὲν Γαίῳ φοβερός καὶ περιπαθὴς εἰς δεινωσιν, ἠδῶν δ' οὐ τῷ Τιβερίῳ, καὶ μᾶλλον ἐπαγωγὸς οἴηται. τῇ δὲ λέξει καθαρός καὶ διαπεπονημένος ἀκριβῶς ἐκεῖνος ⁴, ὁ δὲ Γαίῳ πιθανὸς καὶ γεγαυμένος. ἔτω δὲ καὶ ⁵ περὶ τὴν δίκαιαν καὶ τράπεζαν εὐτελής καὶ ἀφελής ὁ Τιβέριος, ὁ δὲ Γάιος, τοῖς μὲν ἄλλοις παραβαλεῖν, σώφρων καὶ αὐστηρὸς, τῇ δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν διαφορᾷ νεοπρεπὴς καὶ περιέργος· ὡς οἱ περὶ Δρῆσον ἠλεγχον, ὅτε ⁶ δελφίνας ἀργυρῆς ἐπρίαντο τιμῆς εἰς

ἐκά-

¹ B. 5. πρὸς, quod idem V. tribuitur in ind. Br. & nota R. — In ind. Frft. nulla ejus nota adest.

² Haec vox ex Frft. excidit, quam Br. sequitur. R. eam restituit.

³ Sic quoque in SG. a manu prima, a manu paulo recentiore emendatum *καθαπερεῖ*; Id. cod. in seq. *Κλέωνα τὸν Ἀθηναίων* cum B. 5. & *ἰσότηται* pro *ἰσορεῖται*; B. 5. *λύσαι* pro *περισπάσαι*, quae lectio quoque in marg. SG. adiostat; pro *ἀλοῆται* uterque cod. *πατάξαι*. Sic & e V. in ind. Frft. locus hic enotatur *Κλέωνα τὸν Ἀθηναίων ἰσορεῖται* *λύσαι* *τὴν περιβολὴν*, καὶ *τὸν μηρὸν πατάξαι* πρῶτον.

⁴ i. e. ὁ ἐκεῖνος λόγος, oratio Tiberii. R.

⁵ abest καὶ a B. 5. uti mox seq. *τὴν* a SG.

⁶ Sic R. de suo dedit pro vulg. *ὅτι*, nec non *ἐπρίαντο* pro *ἐπρίαντο*. Vocem *δελφίνας* Dacer. mutari voluit in *δελφικὰς*, cum fuerint mensae Delphicae, ad formam Delphici tripodis factae.

ἐκάσῃν λίτραν δραχμῶν χιλίων καὶ διακοσίων πεντήκοντα. τῷ δ' ἦθει, κατὰ τὴν τῆ λόγῃ διαφορᾷ, ὁ μὲν ἐπεικῆς καὶ πρῶτος, ὁ δὲ τραχὺς¹ καὶ θυμοειδῆς ὡσεὶ καὶ παρὰ γνώμην ἐν τῷ λέγειν ἐκφερόμενον πᾶλλὰ κίς ὑπ' ὀργῆς, τὴν τε Φωνὴν ἀποξύνειν, καὶ βλασφημεῖν, καὶ συνταράττειν τὸν λόγον. ὅθεν καὶ βοήθημα τῆς ἐκτροπῆς ταύτης ἐποίησατο² τὸν Λικίννιον, οἰκίτην ἐκ ἀνόητον, ὃς ἔχων φωναστικὸν ἔργανον, ᾧ τὰς φθόγγας ἀναβιβάζουσι³, ὅπισθεν ἐσὼς τῆ Γαίης λέγοντος, ἐπηλίνα τραχυνόμενον αἰδοίτο τῇ Φωνῇ καὶ παραβήγγυμενον δι' ὀργῆν, ἐνεδίδα τόνου μαλακόν, ᾧ⁴ τὸ σφοδρὸν ἐπεικῆς εὐθὺς ἄμα τῆ πάθος καὶ τῆς Φωνῆς ἀνιείς ἐπραύνητο, καὶ παρεῖχεν ἑαυτὸν εὐανάκλητον.

III. Αἱ μὲν ἔν διαφοραὶ τοιαῦται τινες ἦσαν αὐτῶν ἀνδραγαθία⁵ δὲ πρὸς τὰς πολεμίας, καὶ πρὸς τὰς ὑπηκόας δικαιοσύνη, καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς ἐπιμέλεια, καὶ πρὸς τὰς ἡδονὰς ἐγκράτεια ἀπαράλλακτος. ἦν δὲ πρεσβύτερος ἐνιαυτοῖς ἑννέα ὁ Τιβέριος, καὶ τῆτο τὴν ἐκατέρω πολιτείαν ἀπηρητημένην τοῖς χρόνοις ἐποίησε, καὶ τὰς πράξεις ἔχ ἦμισα διελυμῆνατο, μὴ συναμασάντων, μηδὲ συμβαλόντων εἰς τὸ αὐτὸ τὴν δύναμιν, μεγάλην ἂν ἐξ ἀμφοῖν ὁμῆ καὶ ἀνυπέβλητον γενομένην. λεηλείον ἔν ἰδίᾳ περὶ ἐκατέρω, καὶ περὶ τῆ πρεσβυτέρω πρότερον.

IV.

Itae. R. observat, huic conjecturae repugnare additum ἀργυρῆς, cujus genus item mutandum sit, si in isto Dacerii concedatur auctoritati, & ἀργυρῆς exarandum.

1 V. Τραχὺς.

2 SG. hoc ordine ἐποίησατο ταύτης. De Licinnio, qui & Licinius scribitur, cf. Cic. de Orat. l. III. c. 60.

3 R. quaerit, num ἀναβιβάζουσι καὶ καταβιβάζουσι.

4 R. videtur post ᾧ deesse παιδαγωγηθεῖς, vel simile quid — quo modulo ille αἰσθηθεῖς. SG. invertit ordinem vocum ἐπεικῆς εὐθὺς; & pro seq. ἀνιείς B. 5. ἀφείς.

5 V. ἀνδραγαθία, quod probat Duf.

IV. Ἐκεῖνος τοίνυν εὐθὺς ἐκ παίδων γενόμενος, ἔτιωσ ἦν περιβόητος, ὥστε τῆς τῶν Αὐγέρων λεγομένης ἱερασύνης ἀξιοῦσθαι δι' ἀρετὴν μᾶλλον, ἢ διὰ τὴν εὐγένειαν. ἐδήλωσε δ' Ἀππίος Κλαύδιος, ἀνὴρ ὑπατικός καὶ τιμητικός καὶ προγεγραμμένος κατ' ἀξίωμα τῆς Ῥωμαίων βασιλῆς, καὶ πολὺ ¹ Φρονήματι τὰς κατ' αὐτὸν ὑπερχίρων, ἐσιωμένων γὰρ ἐν ταύτῳ τῶν ἱερέων, προσαγορεύσας τὸν Τιβέριον, καὶ ΦιλοΦρονηθεῖς, αὐτὸς ἐμύατο τῇ θυγατρὶ νυμφίον. δεξαμένε δ' ἀσμένως ἐκείνε, καὶ τῆς καταίνεσεως ἄτω γενομένης, εἰσὼν ὁ Ἀππίος οἴκαδε πρὸς αὐτὸν, ἀπὸ τῆς θύρας εὐθὺς ἐκάλει τὴν γυναῖκα, καὶ μεγάλη τῇ Φωνῇ βοῶν· Ὡς Ἀντισία, τὴν Κλαυδίαν ἡμῶν ἀνδρὶ καθωμολόγηκα. κηκείνη θραυμάσασα· Τίς, εἶπεν, ἢ σπαδῆ; ἢ τί τὸ τάχος, εἰ μὴ ² Τιβέριον αὐτῇ Γράκχον εὐρήσεις ³ νυμφίον; ἐκ ἀγνοῦ δ', ὅτι τῆτά τινες ἐπὶ τὸν πατέρα τῶν Γράκχων ⁴, Τιβέριον, καὶ Σκιπίωνα τὸν Ἀφρικανὸν ἀναφέρουσιν· ἀλλ' οἱ πλείους, ὡς ἡμεῖς γράφομεν, ἰσορῶσι, καὶ Πολύβιος, μετὰ τὴν Σκιπίωνος Ἀφρικανῆ τελευτῆν, τὰς οἰκείας Φησὶν ἐν πάντων προκρίνουσας ⁵ τὸν Τιβέριον δῆναι τὴν Κορνηλίαν, ὡς ὑπὸ τῆ πατρὸς ἀνεκδοτον καὶ ἀνέγγυον ἀπολειφθεῖσαν. ὁ δ' ἔν νεώτερος Τιβέριος, στρατευόμενος ἐν Λιβύῃ μετὰ τῆ δευτέρῃ Σκιπίωνος, ἔχουλος αὐτῆ τὴν ἀδελφὴν, ὁμῶ συνδικαιτώμενος ὑπὸ σκημῆν ⁶ τῷ στρατηγῷ, ταχὺ μὲν αὐτῆ τὴν φύσιν κατέμαθε, πολλὰ καὶ μεγάλα πρὸς ζῆλον ἀρετῆς

1 B. 5. πολλῶ; item in seq. κατ' αὐτὸν pro κατ' αὐτ.

2 B. 5. SG. Junt. Ald. Crat. εἰ δέ.

3 Sic ex Junt. se restituiffe, R. monet. Est eadem lectio in Ald. & Crat. — a manu prima SG. εὐρίσκεις, a manu secunda εὐρήκεις. V. αὐτῇ τὸν Γράκχον νυμφίον, omisso εὐρήκεις.

4 B. 5. τὸν Γράκχον.

5 B. 5. προκρίκεις.

6 R. subp. ὑπὸ τῆν αὐτῆν σκημῆν.

τῆς καὶ μίμησιν ἐπὶ τῶν πράξεων ἐκφέρσαν. ταχὺ δὲ τῶν νέων πάντων ἐπρώτευσεν εὐταξία καὶ ἀνδρεία· καὶ τῆ γε τείχεος ἐπέβη τῶν πολεμίων πρῶτος, ὡς Φησι Φάνιος, λέγων καὶ αὐτὸς τῷ Τιβερίῳ συνεπιβῆναι, καὶ συμμεταχεῖν ἐκείνης τῆς ἀριστείας. πολλὴν δὲ καὶ παρῶν εὐνοίαν εἶχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πόθον ἀπαλλάττω-
μενος αὐτῆ κατέλειπε ¹.

V. Μετὰ δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνην αἰρεθεὶς ταμίης, ἔλαχε τῶν ὑπάτων Γαίῳ Μαγνίῳ συστρατεύειν ² ἐπὶ Νομαντίνες, ἀνδρῶπῳ μὲν ἔκ πονηρῶ, βαρυπομπωτάτῳ δὲ Ῥωμαίων στρατηγῷ. διὸ καὶ μᾶλλον ἐν τύχαις παραλόγοις καὶ πράγμασι ἐναντίοις τῆ Τιβερὶε διέλαυψεν ἔκ μόνου το συνετὸν καὶ ἀνδρείον, ἀλλ', ἡ Θυμάσιον ἦν, αἰδώς τε πολλὴ καὶ τιμὴ τῆ ἀρχοντος, ὑπὸ τῶν κοκῶν ἐδ' ἑαυτὸν, εἰ στρατηγός ἐστιν, ἐπιγινώσκοντος. ἡ-τῆ-
θεὶς γὰρ μάχαις μεγάλαις, ἐπεχείρησε μὲν ἀναζευγύ-
ναι νυκτὸς, ἐκλιπῶν τὸ στρατόπεδον· αἰδομέναν δὲ τῶν Νομαντίνων, καὶ τὸ μὲν στρατόπεδον εὐθὺς λαβόντων, τοῖς δ' ἀνδρῶποισ ἐπιπεσόντων Φεύγσει, καὶ τὰς ἐχά-
τες Φουεούτων, τὸ δὲ πᾶν ³ ἐγκυκλιεμένων στρατευ-
μα, καὶ συνωθέντων εἰς τόπος χαλεπὸς καὶ διάφουξιν ἐκ ἔχοντας, ἀπογνῆς τὴν ἐκ τῆ βιάζεσθαι σωτηρίαν ὁ Μαγνίος, ἐπειρηκεύετο περὶ σπονδῶν καὶ διαλύσεων πρὸς αὐτὰς· οἱ δὲ πιεύειν ἔφασαν ἕδειν, πληρὴ μόνον Τιβερίῳ, καὶ τῆτον ἐκέλευον ἰποσέλλειν πρὸς αὐτὰς. ἐπεπόνθεισαν ⁴ δὲ τῆτο καὶ δι' αὐτὸν τὸν νεανίσκον· ἦν γὰρ αὐτῆ πλείστος λόγος ἐπὶ στρατίας· καὶ μεμνη-
μένοι τῆ πατρὸς Τιβερὶε, ὃς παλεμήσας Ἰβηρσι, καὶ
πολ-

¹ B. 5. Junt. Ald. Crat. κατέλιπε, quod Duf. probat. SG. κατέλιπεν.

² V. & B. 5. στρατεύειν. SG. in seq. I. βαρυπομπωτάτῳ.

³ B. 5. πάντων. SG. I. seq. διάφουξιν pro διάφουξιν.

⁴ SG. ἐπεπόνθεισαν.

πολλὰς κατασφραγίσμενος, εἰρήνην ἔθετο πρὸς Νομαντί-
νας ¹, καὶ ταύτην ἐμπεδόξια τὸν δῆμον ὀρθῶς καὶ δι-
καίως αἰεὶ παρέχεν. ἔτω δὲ πεμφθεὶς ὁ Τιβέριος, καὶ
συγγενόμενος τοῖς ἀνδράσι, καὶ τὰ μὲν πείσας, τὰ δὲ
δεξιόμενος ἐσπείσατο, καὶ δισμυρῖος ἔσωσε περιφανῶς Ῥω-
μαίων πολίτας, ἔνευ τῆς ² θεραπείας καὶ τῶν ἔξω τάξεως
ἐπομένων.

VI. Τὰ δ' ἐν τῷ χάρακι ληφθέντα ³ χρήματα
πάντα κατέχον οἱ Νομαντίνοι καὶ διεπόρθησαν. ἐν δὲ
τέτοις καὶ πικρῖδες ἦσαν τῷ Τιβερίῳ, γράμματα καὶ
λόγους ἔχουσαι τῆς ταμειωτικῆς ἀρχῆς, ἃς περὶ πολλῶν
ποιόμενος ἀπολαβεῖν, ἤδη τῷ στρατῷ προπεχωρημένος,
ἀνέσπευε πρὸς τὴν πόλιν, ἔχων μεθ' ἑαυτῶν τρεῖς, ἧ
πέτλαρας, ἑταίρους. ἐγκαλέσας δὲ τῶν Νομαντίνων τὰς
ἀρχούσας, ἠξίει κομισαθαι τὰς δέλτας ⁴, ὡς μὴ παρά-
χοι τοῖς ἐχθροῖς διαβολὴν, ἐκ ἔχων ἀπολογίσασθαι ⁵
περὶ τῶν ἰκονομημένων. ἠθέλητες ἔν οἱ Νομαντίνοι τῇ
συντυχίᾳ τῆς χρείας, παρεκάλειν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς
τὴν πόλιν· ὡς δ' εἰσήκει βελευόμενος, ἐγγυὸς προσελ-
θόντες ἐνεφύουλο ταῖς χερσὶ, καὶ λιπαρεῖς ἦσαν, δεό-
μενοι, μηκέτι νομίζειν αὐτὰς πολεμίας, ἀλλ' ὡς Φλοῖσις
χρηθῆναι καὶ πισεύειν. ἔδοξε ἔν τῷ Τιβερίῳ ταῦτα
ποιεῖν, τῶν τε ⁶ δέλτων περιεχομένων, καὶ δεδοικότε
παροξύνειν, ὡς ἀπισθεμένους, τὰς Νομαντίνους.

στ

¹ V. B. 5. & SG. πρὸς τὰς Νομ-

² Attic. τῆς R. de suo addidit.

³ Sic cum Junt. & SG. dedit R. Est quoque in Ald. & Crat.
Vulgo λειφθέντα.

⁴ Vulgo τὰς δέλτας h. 1. & infra. Utrouque loco SG. habet
τὰς δέλτας, item in priori B. 5. quod reponi voluit Duf. de-
ditque R.

⁵ Sic R. de suo dedit a v. ἀπολογίσεσθαι, pro vulg. ἀπολο-
γήσασθαι.

⁶ Sic cum B. 5. & SG. dari voluit Br. deditque R. Vulgo
τῶν δὲ δ.

τι δ' εἰς τὴν πόλιν πρῶτον μὲν ἄριστον παρέθεσαν, καὶ πᾶσαν ἐποίησαντο δέησιν ἐμφαγεῖν τι κοινῇ μετ' αὐτῶν καθήμενον. ἔπειτα τὰς δέλτας ἀπέδοσαν, καὶ τῶν ἄλλων, ἃ βέλοιο, χρημάτων λαβεῖν ἐκέλευον. ὁ δ' ἄδεν, ἢ τὸν λιβανωτὸν, ὃ πρὸς τὰς δημοσίας ἐχρῆτο θυσίας, λαβῶν, ἀπῆλθεν ἀσπασάμενος καὶ Φιλοφρονηθεὶς τὰς ἀνδρας.

VII. Ἐπεὶ δ' εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν, ἡ μὲν ὅλη πρᾶξις, ὡς δεινὴ καὶ καταιχύνουσα τὴν Ῥώμην, αἰτίαν εἶχε καὶ κατηγορίαν· οἱ δὲ τῶν στρατιωτῶν οἰκείοι καὶ φίλοι, μέγα μέρος ὄντες τῷ δήμῳ, συνέτρεχον πρὸς τὸν Τιβέριον, τὰ μὲν αἰχρὰ τῶν γεγονότων ἀναφέρουτες εἰς τὸν ἄρχοντα, δι' αὐτὸν δὲ σώζεσθαι τασάτας πολίτας Φάσκοντες. οἱ μὲντοι δυσχεραίνοντες τὰ πεπραγμένα μιμεῖσθαι τὰς προγόνους ἐκέλευον. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τὰς ἀγαπήσαντας ὑπὸ Σαυιτιῶν¹ ἀφεθῆναι στρατηγὰς, αὐτὰς τε τοῖς πολεμίοις γυμνὰς προσέβριψαν, καὶ τὰς ἐφαψαμένους καὶ μεταχόντας τῶν σπονδῶν, οἷον ταμίας καὶ χιλιάρχους, ὁμοίως πρᾶβλλον, εἰς ἐκεῖνας τὴν ἐπιρρκίαν καὶ τὴν διάλυσιν τῶν ἠμολογημένων τρέποντες. ἔνθα δὲ καὶ μάλις τὴν πρὸς τὸν Τιβέριον εὐνοίαν καὶ σπαδὴν ἐξέφηνεν ὁ δῆμος. τὸν μὲν γὰρ ὑπατοῦ ἐψηφίσαντο γυμνὸν καὶ δεδεμένον παραδῆναι τοῖς Νομαντίνοις, τῶν δ' ἄλλων ἐφείσαντο πάντων διὰ Τιβέριον. δευεῖ δὲ καὶ Σκιπίων βοηθῆσαι, μέγιστος ὢν τότε, καὶ πλείστον δυνάμενος Ῥωμαίων· ἀλλ' ἄδεν ἦτορ ἐν αἰτίαις ἦν, ὅτι τὸν Μαγνίον ἐπερίεσωσεν, ἐδὲ τὰς σπονδὰς ἐμπεδωθῆναι τοῖς Νομαντίνοις ἐσπέδασε, δι' ἀνδρὸς οἰκείου καὶ φίλου, τῷ Τιβερίῳ, γενομένης. τὸ δὲ πλείστον ἔοικεν ἐκ Φιλοτιμίας, καὶ² τῶν ἐπαιρόντων τὸν Τιβέριον φίλων καὶ σοφιστῶν, ἐγγενέσθαι τὰ τῆς διαφορᾶς. ἀλλ' αὕτη γε πρὸς ἄδεν ἀνήμεσον, ἐδὲ Φαῦλον

¹ Anon. Σαυιτιῶν.

² Hoc καὶ cum praemisso commate delendum censet R.

λου ἐξέπεσε. δοκεῖ δ' ἂν μοι μηδαμῶς περιπεσεῖν ὁ Τιβέριος, οἷς ἔπαθεν, εἰ παρῆν αὐτῷ τοῖς πολιτεύμασι Σκιπίαν ὁ Ἀφρικανός. νῦν δ' ἐκέλευε περί Νομαντίαν ὄνλος ἦδη καὶ πολεμῆνλος, ἤψατο τῆς περι τὰς νόμους πολιτείας ἐκ τοιαύτης αἰτίας.

VIII. Ῥωμαῖοι τῆς τῶν ἀσυγγειτόνων χώρας ὄσην ἀπετέμοντο ¹ πολέμῳ, τὴν μὲν ἐπίπρασμον, τὴν δὲ παιόμενοι δημοσίαν, εἰδόσαν νέμεσθαι τοῖς ἀκλήμοσι καὶ ἀπόροις τῶν πολιτῶν, ἰποφορὰν ἢ πολλὴν εἰς τὸ δημόσιον τελῶσιν. ἀρξαμέων δὲ τῶν πλεσίων ὑπερβάλλειν τὰς ἀποφορὰς, καὶ τὰς πένητας ἐξελαυνούτων, ἐγράφη νόμος, ἐν ἑῶν πλέθρα γῆς ἔχειν πλείονα πεντακοσίων. καὶ βραχὺν μὲν χρόνον ἐπέχεε τὴν πλεονεξίαν τὸ γράμμα τῆτο, καὶ τοῖς πένησιν ἐβοήθησε, κατὰ χώραν μέγιστον ἐπὶ τῶν μεμιθωμένων, καὶ νεμομένοισι ἦν ἕκαστος ἐξ ἀρχῆς εἶχε μοῖραν. ὕπερον δὲ, τῶν γειτνιώνων πλεσίων ὑποβλήτοις προσώποις μεταφερούτων τὰς μιθώσεις εἰς ἑαυτὰς, τέλος δὲ Φανερώς ἦδη δι' ἑαυτῶν τὰ πλεία κατεχούτων, ἐξωθέντες οἱ πένητες, ἔτε ταῖς στρατείαις ἔτι προθύμως παρεῖχον ἑαυτὰς, ἡμέλκν τε ² παίδων ἀνατροφῆς, ὥσε ταχὺ τὴν Ἰταλίαν ἀπασαν ὀλιγανδρίας ἐλευθέρων αἰθέδαι ³, δεσποτηριαν δὲ βαρβαρικῶν ἐμπεπλήθαι, δι' ὧν ἐγεώργην οἱ πλεσίοι τὰ χωρία, τὰς πολίτας ἐξελάσαντες. ἐπεχείρησε μὲν ἔν τῇ διορθώσει Γάιος Παίλιος, ὁ Σκιπίανος ἐταῖρος· ἀντιπρυσάντων δὲ τῶν δυνατῶν, Φοβηθεῖς τὸν Θόρυβον καὶ ⁴ παυσάμενος, ἐπεκλήθη σοφός, ἢ Φρόνιμος. ἐνάτερον γὰρ ἐδόκει σημαίνειν ὁ σαπίνης ⁵.

Ο 2

δ

1 Sic R. cum Anon. & SG. dedit pro vulg. ἐπιτέμοντο.

2 SG. δέ.

3 Sic dari voluit Duf. deditque R. cum V. & SG. pro vulg. εἰσεδαι.

4 abest καὶ a B. 5. Id. paulo post dat καὶ pro ἢ cum SG.

5 SG. ὁ σάπιεν. Junt. ὁ σαπίνης.

ὁ Τιβέριος δὲ, δῆμαρχος ἀποδειχθεὶς, εὐθύς ἐπ' αὐτὴν ὤρμησε τὴν πρᾶξιν, ὡς μὲν οἱ πλείοσι λέγασιν, Διοφάνης τῷ ῥήτορος καὶ Βλοσσίου τῷ Φιλοσόφου παρορμησάντων αὐτόν. ὧν ὁ μὲν Διοφάνης Φυγᾶς ἦν Μιτυληναῖος· ὁ δ' αὐτόθεν ἐξ Ἰταλίας Κυμαῖος, Ἀντιπάτρας τῷ Ταρσέως γεγονώς ἐν ἄσει συνήθης, καὶ τετιμημένος ὑπ' αὐτῶν προσφωνήσας γραμμάτων Φιλοσόφου. ἔνιοι δὲ καὶ ἰ Κορηλίαν συνεπαιτιῶνται, τὴν μητέρα, πολλὰκις τὰς υἱὰς ἐνειδίξασαν, ὅτι Ῥωμαῖοι Σικιπῖου αὐτὴν ἔτι πενθερὰν, ἄπω δὲ μητέρα Γράκχων προσαγορεύσιν. ἄλλοι δὲ Σπόριον τινα Πισάμιον λέγασιν αἴτιον γενέσθαι², ἡλικιώτην τῷ Τιβερίῳ, καὶ πρὸς δόξαν ἐφέμιλλον αὐτῷ περὶ τὰς συνηγορίας. ὃν, ὡς ἐπαυήθη ἀπὸ τῆς στρατείας, εὐρῶν πολὺ τῇ δόξῃ καὶ τῇ δυνάμει παρηλαχότα καὶ θαυμαζόμενον, ἠθέλησεν, ὡς εἶοικεν, ὑπερβαλέσθαι, πολιτεύματος παραβόλη καὶ μεγάλην προσδοκίαν ἔχοντας ἀψάμενος, ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτῷ, Γάιος, ἐν τινι βιβλίῳ γέγραπεν, εἰς Νομαντίαν πορευόμενον διὰ τῆς Τυρρηνίας τὸν Τιβέριον, καὶ τὴν ἐρημίαν τῆς χώρας ὀρῶντα, καὶ τὰς γεωργίας, ἣ νέμονται, οἰκέτας ἐπεισάκτικα καὶ βαρβάρικα, τότε πρῶτον ἐπὶ νῦν βαλέσθαι τὴν μυρίων κακῶν ἄρξασαν αὐτοῖς πολιτείαν. τὴν δὲ πλείστην αὐτὸς ὁ δῆμος ὀρμὴν καὶ Φιλοτιμίαν ἐξῆψε, προκαλέμενος³ διὰ γραμμάτων αὐτὸν ἐν σοαῖς καὶ τοίχοις καὶ μνήμασι γραφομένων⁴, ἀναλαβεῖν τοῖς πένησι τὴν δημοσίαν χώραν.

IX. Οὐ μὴν ἐφ' αὐτῷ γε συνέβηκε τὸν νόμον, τοῖς δὲ πρωτεύουσιν ἀρετῇ καὶ δόξῃ τῶν πολιτῶν συμβέλοισ

1 B. 5. omittit καὶ h. l. inserit autem post πολλὰκις lin. seq.

2 SG. omittit αἴτιον, ut viderur. * Enotatum est inde Πισάμιον γενέσθαι λέγασιν. Id. paulo post στρατῖας pro στρατείας, cum Junt. Ald. Crat.

3 SG. προσκαλέμενος.

4 V. B. 5. SG. καταγραφόμενων, quod probat Duf.

βάλοις χρησάμενος· ἦν καὶ Κράσσος ἦν, ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Μάκιος Σκαιόλας ¹, ὁ νομοδελήτης, ὑπατεύων τότε, καὶ Κλαύδιος Ἀππίος, ὁ κηδεστὴς τῆ Τιβερίας. καὶ δοκεῖ νόμος εἰς ἀδικίαν καὶ πλεονεξίαν τοσαύτην μηδέποτε πρᾶκτέρος γραφῆναι καὶ μαλακιώτερος. ἔς γὰρ ἔδει δίμην τῆς ἀπειθείας ² δῶναι, καὶ μετὰ ζημίας ἦν παρὰ τὰς νόμους ἐναρπῆντο χάραν ἀφεῖναι, τέτρες ἐκέλευσε τιμὴν προσλαμβάνοντας ἐμβάλειν, ἦν ἀδίκως ἐκέκλιτο, καὶ παραδέχεσθαι τὰς βοηθείας δεομένων τῶν πολιτῶν. ἀλλὰ, καίπερ ἔτω τῆς ἐπανορθώσεως ἕσης εὐγνώμονος, ὁ μὲν δῆμος ἠγάπα, παρεῖς τὰ γεγενημένα, παύσασθαι τὸ λοιπὸν ἀδικέμενος· οἱ δὲ πλέσιοι καὶ κηματατικοὶ πλεονεξία μὲν τὸν νόμον, ὀργῇ δὲ καὶ Φιλονεικία τὸν νομοδέτην δι' ἔχθρας ³ ἔχοντες, ἐπεχείρουν ἀποτρέπειν τὸν δῆμον, ὡς γῆς ἀναδασμὸν ἐπὶ συγχύσει τῆς πολιτείας εἰσάγοντος τῆ Τιβερίας, καὶ πάντα πράγματα κινῶντος. ἀλλ' ἔδεν ἐπέβαινον· ὁ γὰρ Τιβέριος, πρὸς καλὴν ὑπόθεσιν καὶ δικαίαν ἀγωνιζόμενος λόγῳ καὶ Φαυλότερα κοσμησάμενος πρᾶγματα, δεινὸς ἦν καὶ ἄμαχος, ὁπότε, τῆ δῆμος τῶ βήματι περικεχυμένος, κατασὰς λέγοι περὶ τῶν πενήτων, ὡς τὰ μὲν Θηρία, τὰ ⁴ τὴν Ἰταλίαν νερόμενα, καὶ Φωλεὸν ἔχει, καὶ κοιταῖόν ἐσιν αὐτῶν ἐκάσῳ καὶ κατάδυσσι ⁵, τοῖς δ' ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας μαχομένοις καὶ ἀποθνήσκουσιν ἀέρος καὶ Φωτός, ἄλλε δ' ἄδενός, μέτεσιν, ἀλλ' ἄοικοι καὶ ἀνίδρυτοι μετὰ τέκνων πλανῶνται καὶ γυναικῶν· οἱ δ' αὐτοκράτορες ψεύδονται, τὰς στρατιώτας ἐν ταῖς μάχαις παρακα-

O 3

λῶν-

¹ Ita hoc nomen prima dedit Ald. quam reliquae sunt secutae. Sola Crat. bene, me iudice, Σκαιόλας; Junt. vitlofo καὶ οὐόλας, SG. Σκαιβόλας.

² SG. ἀπειθείας.

³ V. & B. 5. δι' ἔχθρας, quod probat Duf.

⁴ abest γὰ a B. 5.

⁵ Sic in sing. R. dedit de suo pro vulg. καταδύσεις. Pre τῶν, quod praecessit, V. & B. 5. αὐτοῖς.

λαύτες ὑπὲρ τάφων καὶ ἱερῶν ἀμύνεσθαι τὰς πολεμίας. ἔθεν γὰρ ἐσιν ἐ βωμὸς πατρῶος, ἐν ἧριον προγονικῶν τῶν τοσάτων Ῥωμαίων, ἀλλ' ὑπὲρ ἀλλοτρίας τρυφῆς καὶ πλῆττα πολεμῆσι καὶ ἀποθνήσκασι, κύριοι τῆς οὐκ ἐκείνης εἶναι λεγόμενοι, μίαν δὲ βῶλιν ἴδιαν ἐκ ἔχοντες.

X. Τέτῃς ἀπὸ Φρονήματος μεγάλα καὶ πάθῃς αληθινῆ τὰς λόγους κατιόντας ¹ εἰς τὸν δῆμον ἐνθροῦντα καὶ συνεχανισάμενον ἐδεῖς ὑφίστατο τῶν ἐναντιῶν. ἑσάντες ἦν τὸ ἀντιλέγειν ἐπὶ Μάρκον Ὀκλάβιον τρέπονται, τῶν δημάρχων ἕνα, νεανίαν ἐμβριθῆ τὸ ἦθος καὶ κόσμιον, ἐταίρον δὲ τῷ Τιβερίῳ καὶ συνήθη. διὸ τὸ μὲν πρῶτον αἰδέμενος ἐκεῖνον ἀνεδύετο. πολλῶν δὲ καὶ δυνατῶν δεομένων καὶ λιπαρένων, ὥσπερ ἐμβιαθεῖς, ἀντικαθίστατο τῷ Τιβερίῳ, καὶ διεκρέετο ² τὸν νόμον. ἔσι δὲ τῷ κωλύοντος ἐν τοῖς δημάρχοις τὸ κράτος. ἔθεν γὰρ οἱ πολλοὶ ³ κελεύοντες περαίνεσθαι, ἐνὸς ἐνισαμένους. πρὸς τῆτο παροξυθεῖς ὁ Τιβερίος, τὸν μὲν Φιλῶντροπον ἐπανεῖλετο νόμον· τὸν δ' ἠδῶ τε τοῖς πολλοῖς καὶ σφοδρότερον ἐπὶ τὰς ἀδικήσας εἰσέφερεν, ἥδη κελεύων ἐξίστασθαι τῆς χάρας, ἣν ἐκέλευοντο παρὰ τὰς προτέρους νόμους. ἦσαν ἔν ὁμῆ τι καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀγῶνες αὐτῶ ⁴ πρὸς τὸν Ὀκλάβιον ἐπὶ τῷ βήματος· ἐν οἷς καίπερ ἐξ ἄκρας σπασθῆς καὶ Φιλονειμίας ἀντερείδοντες, ἔθεν εἰπεῖν λέγονται περὶ ἀλλήλων Φλαῦρον ⁵, ἔδὲ

ῥῆμα

¹ V. & B. 5. κατατείνοντας. Paulo post SG. Ὀκλάβιον pro Ὀκλάβ.

² Mos. Duf. leg. susp. διεκρέετο. Voluisse eum scribere διεξεκρέετο, R. monet.

³ B. 5. οἱ παλαιοί. Br. mavult οἱ λοιποί. Locum hunc Kind & Schirach ita vertunt, quæsi ad 7ῃ κωλύοντος subaudiendum esset Ὀκλάβιος. Minus apte, meo sensu: generalius enim sunt dicta, & pro parenthesi sumenda ἔσι δὲ — ἐνισαμένους.

⁴ 4 abest αὐτῶ a Junt. Ald. Crat.

⁵ SG. Φαῦλον. Seq. προπεσεῖν R. de suo dedit pro vulg. προπεσεῖν.

ἦμα προπεσεῖν πατέρα πρὸς τὸν ἕτερον δι' ὀργὴν ἀνεπι-
 τήδειον. ἔ γάρ μόνον ἐν βασιλεύμασιν, ὡς ἔοικεν,
 ἀλλὰ καὶ ἐν Φιλοτιμίαις καὶ ὀργαῖς, τὸ πεφυκέναι κα-
 λῶς, καὶ πεπαιδεῦθαι σωφρόνως, ἐφίσησι καὶ κατα-
 κοσμεῖ τὴν διάνοιαν. ἐπεὶ δ' ἔώρα τὸν Ὀυῖάβιον ἐνεχό-
 μειον τῷ νόμῳ, καὶ κατέχοντα τῆς δημοσίας χώρας ¹
 συχρῆν, ὁ Τιβέριος ἐδεῖτο παρεῖναι τὴν Φιλονειίαν,
 ὑφιστάμενος αὐτῷ τὴν τιμὴν ἀποδώσειν ἐκ τῶν ἰδίων, καί-
 περ ἔ λαμπρῶν ὄντων. ἐκ ἀναχομένους δὲ τῷ Ὀυῖάβιῳ,
 διαγράμματι τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἀπάσας ἐνώλυσε χρημα-
 τίζειν, ἄχρις ἂν ἡ περὶ τῆ νόμου διενεχθῆ ᾤψητος. τῷ
 δὲ τῷ Κρόνῳ καὶ σφραγίδας ἰδίας ἐπέβαλεν, ὅπως οἱ
 ταμίαι μηδὲν ἐξ αὐτῶ λαμβάνοιεν, μηδ' εἰσφέροιεν· καὶ
 τοῖς ἀπειθήσασιν ² τῶν στρατηγῶν ζημίαν ἐπεκήρυξεν,
 ὥστε πάντας ὑποδείσαντας ἀφεῖναι τὴν ἐκείνων προσηκείσαν
 οἰκονομίαν. ἐντεῦθεν οἱ κληματαῖοι τὰς μὲν ἐδήτας μετ-
 έβαλον, καὶ περιήσαν οἰκτροὶ καὶ ταπεινοὶ κατὰ τὴν
 ἀγοραν. ἐπεβάλευον δὲ τῷ Τιβερίῳ κρύφα, καὶ συνί-
 εσαν ἐπ' αὐτὸν τὰς ἀναιρήσοντας· ὡσεὶ κἀκεῖνον, ἔδε-
 νος ἀγνοῶντος, ὑποζώννυθαι ξιφίδιον ληστρικόν, ὃ δόλω-
 να καλεῖσιν.

XI. Ἐνστάσης δὲ τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν δῆμον αὐτῶ
 καλεῶντος ἐπὶ τὴν ψῆφον, ἠρπάθησαν ὑπὸ τῶν πλεισίων
 αἱ ὑδρίαι, καὶ τὰ γινόμενα ποικίλῃν εἶχε σύγχυσις. ἔ
 μὴν ἀλλὰ ³ τῶν περὶ τὸν Τιβέριον πλήθει βιάσασθαι δυ-
 ναμέων, καὶ οὐσρεφομένων ἐπὶ τέτρῳ ⁴, Μάλλιός καὶ

O 4

Φέλ-

¹ R. de suo dedit pro vulg. χῶραν.

² R. ad h. v. haec adnotat: „recte, non in fut. ἀπειθήσασιν: potentialiter: si qui essent, qui morem gereve recusarent: nam si futurum usurpasset, rem certam possuisset, quasi praescius, certo futuros esse, qui refragarentur.“ Pro seq. ἐπεκήρ, V. simpl. ἐκήρυξεν

³ Post h. v. B. 5. inserit καὶ. Seq. τὸν ποστ περὶ sbeft a SG.

⁴ V. & SG. ἐπὶ τῶτο, quod Dat. probat. Mavult tamen ἐπὶ ταυτό.

Φάλβιος, ἄνδρες ὑπατικοί, προσπεσόντες Τιβερίω ¹, καὶ χειρῶν ἀπλόμενοι καὶ δαικρούμενοι ἐδέοντο παύσασθαι. τῷ δὲ καὶ τὸ μέλλον ὅσον ἔπω δεινὸν ἤδη συμφρονῆντος, καὶ δι' αἰδῶ τῶν ἀνδρῶν πυθόμενος, τί κελεύσει πράττειν αὐτὸν, ἐκ ἔφασαν ἀξιοχρεῶ ² εἶναι πρὸς τηλικαύτην συμβολίαν· ἐπιτρέψαι δὲ τῇ βελῇ κελεύοντες καὶ δεόμενοι συνέπειταν. ὡς δ' ἔδὲν ἐπέβαινον ἡ βελῇ συνελθῆσα διὰ τὰς πλοσίαις ἰχύοντας ἐν αὐτῇ, τρέπεται πρὸς ἔργον ἔ νόμιμον, ἐδ' ἐπιεικῆς, ἀφελῶσι τῆς ἀρχῆς τὸν Ὀκλάβιον, ἀνηχανῶν ἀλλῶς ἐπαγαγεῖν τῷ νόμῳ τὴν ψῆφον. καὶ πρῶτον μὲν ἐδείτο φανερώς, αὐτῷ ³ λόγας τε προτφέρειν φιλανθρώπως, καὶ χειρῶν ἀπλόμενος, ἐνδοῦναι καὶ χαρίσασθαι τῷ δήμῳ δίκαια αὐτῷ ἀξιῶντι, μικρὰ δ' ἀντὶ μεγάλων πόνων καὶ κινδύνων ληψομένῳ. διωθεμένῳ δὲ τῷ Ὀκλάβίῳ τὴν ἔντευξιν, ὑπειπὼν ὁ Τιβερίος, ὡς ἐκ εἶσιν ἐμοί τας ἀμφοτέρους, καὶ περὶ πραγμάτων μεγάλων ἀπ' ἡμῶν ἐξουσίας διαφερομένους, ἀνευ πολέμου διεξελθεῖν ⁴ τὸν χρόνον, ἐν ἴαμα τῷτο μόνον ὄρῳ ἐφη, τὸ παύσασθαι τῆς ἀρχῆς τὸν ἕτερον. καὶ περὶ αὐτῶ γε προτέρως τὸν Ὀκλάβιον ἐκέλευσε τῷ δήμῳ ψῆφον ἀναδῶναι· καταβῆσθαι γὰρ εὐθὺς ἰδιώτης γενόμενος, ἂν τῷτο δόξῃ τοῖς πολίταις. τῷ δ' Ὀκλάβίῳ μὴ θέλοντος, αὐτὸς ἐφη περὶ ἐκείνου ψῆφον ἀναδῶσειν, εἰ μὴ μεταγνώβῃ βεβλησάμενος.

XII. Καὶ τότε μὲν ἐπὶ τῷτοις διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν· τῇ δ' ὑσεραία τῷ δήμῳ συνελθόντος, ἀναβῆς ἐπὶ τὸ βῆμα, πάλιν ⁵ ἐπειρῶτο πείθειν τὸν Ὀκλάβιον· ὡς
δ'

1 SG. τῷ Τιβερίῳ.

2 Sic, probante Dacer. cum SG. dedit R. pro vulg. ἀξιοχρεῶσι.

3 Br. legit αὐτῷ, sublato cominate.

4 V. διελθεῖν. Ad τὸν χρόνον subaudi τῆς ἀρχῆς. Pro seq. γῆτο V. Anon. B. 5. & SG. γῆτα. Ald. Junt. Crat. γῆτον.

5 In SG. item Junt. Ald. Crat. comina non ante, sed post πάλιν positum est.

ὁ ἦν ἀμετάπεισος ¹, εἰσήνεγκε νόμον ἀφαιρέμενον αὐτῷ τὴν δημαρχίαν, καὶ τὰς πολίτας εὐθὺς ἐκέλευε τὴν ψῆφον ἐπιφέρειν. ἐσῶν δὲ πέντε καὶ τριάκοντα φυλῶν, ὡς αἱ δεκαεπτά τὴν ψῆφον ἐπενηνέχουσιν ², καὶ μίας ἔτι προσγινομένης, ἔδει τὸν Ὀκτάβιον ἰδιώτην γενέσθαι, κελεύσας ἐπιχεῖν, αὐτὸς ἔδειτο τῷ Ὀκτάβιῳ. καὶ περιέβαλλεν ³ αὐτὸν ἐν ὄψει τῶ δῆμου καὶ κατησπάζετο, λιπαρῶν καὶ δεόμενος, μήτε αὐτὸν ⁴ ἄτιμον περιιδεῖν γενομένον, μήτ' ἐκείνῳ βαρέος ἔτῳ καὶ σκυθρωπῷ πολιτεύματος αἰτίαν προσάψαι. τῶν τῶν δεήσεων ἔπαντελῶς ἀτεγνῆον, ἐδ' ἀτενῆ, λέγουσιν ἀκροᾶσθαι τὸν Ὀκτάβιον, ἀλλὰ καὶ δακρύων ὑποπίμπλασθαι τὰ ὄμματα, καὶ σιωπᾶν ἐπὶ πολὺν χρόνον. ὡς μέντοι πρὸς τὰς πλεσίτας καὶ τὰς κτηματικὰς συνεσῶτας ἀπέβλεψεν, αἰδεθεῖς δοκεῖ καὶ φοβηθεῖς τὴν παρ' ἐκείνοις ἀδοξίαν, ὑποσῆναι καὶ πᾶν δεινὸν ἐκ ἀγεννῶς, καὶ ⁵ κελεῦσαι πράττειν, ὃ βέλεται, τὸν Τιβέριον. ἔτῳ δὲ τῷ νόμῳ κυρωθέντος, ὁ μὲν Τιβέριος τῶν ἀπελευθέρων τινὶ προσέταξεν ὑπὸ τῷ βήματος ἐλκύσαι τὸν Ὀκτάβιον. ἐχρήτη δ' ὑπηρεταῖς, ἀπελευθέροις ἰδίοις. καὶ τῆτο τὴν ὄψιν οἰκτροτέραν τῷ Ὀκτάβιῳ παρέχεν, ἐλκομένους πρὸς ὕβριν. ὁ δὲ δῆμος ἐφώρμησεν αὐτῷ, καὶ τῶν πλεσίων συνδραμόντων, καὶ διαχόντων τὰς χεῖρας, ὁ μὲν Ὀκτάβιος ἐσώθη μόγις ⁶, ἐξαρπαγείς καὶ διαφυγὼν τὸν ὄχλον, οἰκίτην δ' αὐτῷ πιστὸν ἔμπροσθεν ἐσῶτα καὶ προτεταγ-

O 5

μένον

1 Junt. syllabam πει abbreviatam per πῖ, me judice, exhibet.; Ald. & Crat. autem ἀμετάπεισος. Hoc idem in SG, ab-
rafo ε posteriori, quod ab initio scriptum erat, extat.

2 V. & B. 5. ἐξενηνέχουσιν. SG. in seq. προσγινομένης.

3 B. 5. Junt. Ald. Crat. περιέβαλλεν.

4 SG. μηδ' ἐνυτὸν.

5 Sic R. de suo dedit. Vulgo deest καί, & sic distinguitur, πᾶν δεινὸν, καὶ ἀγεννῶς κελεῦσαι. Br. legi voluit ὑποσῆναι πᾶν δεινὸν, καὶ ἐκ ἀγ.

6 Sic R. dedit. Vulgo μόνος. SG. μόλις.

μένον ἐξετύφλωσαν, ἀκοντος τῆ Τιβερίε, καὶ πρὸς τὸν Θόρυβον, ὡς ἤθετο τὰ γινόμενα, πολλῇ σπαδῇ καταδραμόντος ¹.

XIII. Ἐκ τέττα κυρεῖται μὲν ὁ περὶ τῆς χώρας νόμος, αἰρῶνται δὲ τρεῖς ἄνδρες ἐπὶ τὴν διάκρισιν καὶ τὴν ² δικνομήν, αὐτὸς Τιβέριος, καὶ Κλαύδιος Ἄπκιος, ὁ πενθερός, καὶ Γάϊος ὁ ³ Γράνχος, ὁ ἀδελφός, ἔ παρὰν ἔτος, ἀλλ' ὑπὸ Σικιπῶνι πρὸς Νομαίτιαν ⁴ στρατεύομειός. ταῦτα τῆ Τιβερίε διαπραξαμένε καθ' ἡσυχίαν, μηδεὶν ἐνισαμένε, καὶ πρὸς τέτοις δήμαρχον ἀντικαταστήσαντος ἀδένα τῶν ἐπιφανῶν, ἀλλὰ Μένκιόν ⁵ τινα, πελάην αὐτῆ, πρὸς πάντα δυσχεραίνοντες οἱ δυνατοί, καὶ φοβήμενοι τῆ Τιβερίε τὴν αὔξησιν, ἐν τῇ βελῇ προσηλέκνιζον αὐτὸν, αἰταμένω μὲν, ὡς ἔθος ἐστίν, ἐκ δημοσίε σκηνήν, ὅπως ἔχοι διανέμαν τὴν χώραν, ἐ δύντες, ἑτέρων ἐπ' ἐλάττοσι χρεαίεσι πολλάνιε λαβόντων, ἀνάλωμα δ' εἰς ἐκάστην ἡμέραν ἐννέα ὀβολὸς τάξαιτες· εἰσηγασμένε ταῦτα Ποπλίε Νασικῆ ⁶, καὶ δεδιωκότος ἑαυτὸν εἰς τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ἀφειδῶς. πλείστην γὰρ ἐκέντητο γῆν δημοσίαν, καὶ χαλεπῶς ἔφερεν ἐμβαίνειν αὐτοῖς ἀναγκαζόμειός. ὁ δὲ δῆμος ἔτε μᾶλλον ἐξεκίετο· καὶ φίλε τινὸς τῶ Τιβερίω τελευτήσαντος αἰφνιδίως, καὶ σημείων τῶ νεκρῶ μοχθηρῶν ἐπιδραμόντων ⁷, βοῶντες, ὑπὸ Φαρμάκων ἀνηρῆθαι τὸν ἀνθρωπον, ἐπὶ τὴν ἐκφορὰν συνέδραμον, καὶ τὸ λέχος

ἔραν-

1 scil. e rostris. R.

2 γῆν abest a SG. & B. 5.

3 abest ὁ a SG.

4 Post h. v. inserit V. στρατείαν, & B. 5. στρατίαν.

5 App. de Bell. civ. I. Q. Mummium appellat. Xyl.

6 Super priori α hujus vocis in SG, h. l. & in seqq. uno loco excepto, scriptum est υ.

7 Suspecta fuit haec vox Mofi Duf. pro qua fuisse credidit ἐπιφανῶντων, aut ἐπιπαρόντων. Eandem tamen iterum adhiberi in C. Gracch. c. 10. observat.

ἤραυτο, καὶ θραυτομένῳ παρέστησαν, ἔ Φαύλως ὑπονοῆσαι τὴν Φαρμακείαν δίδξαντες. ἐρῖάγη γὰρ ὁ νευρὸς, καὶ διεφθιρόταν ὑγρῶν πληθὸς ἐξεβλύσειν, ὡς ἀποσβέσαι τὴν Φλόγα. καὶ Φερόντων ἄλλην, αὐδεις ἐν ἐκίετο, πρὶν εἰς ἕτερον τύπον μετακομιθῆναι. καὶ πολλὰ πραγματευσασμένων, μόλις ἤψατο τὸ πῦρ αὐτῆ. πρὸς ταῦτα τὰς πολλὰς ἐτι μᾶλλον ὁ Τιβέριος παραξύνων, μετέβαλε τὴν ἐδῆγα, καὶ τὰς παῖδας προαγαγών, ἐδεῖτο τῆ δῆμη τάτων κήδεσθαι καὶ τῆς μητρὸς, ὡς αὐτὸς ἀπεγνωκῶς ἑαυτὸν.

XIV. Ἐπει δὲ, τῆ Φιλοπάτορος ¹ Ἀτῆλα τελευτήσαντος, Εὐδῆμος ὁ Περγαμηνὸς ἀνήνεγκε διαθήκην, ἐν ἣ κληρονόμος ἐγγεγραπῶ τῆ βασιλείας ὁ Ῥωμαίων δῆμος· εὐθὺς ὁ Τιβέριος δημαγωγῶν εἰσήνεγκε νόμον, ὅπως τὰ βασιλικὰ χρήματα κομιθέντα τοῖς τὴν χώραν διαλαγχάνουσι τῶν πολιτῶν ὑπάρχοι πρὸς κατασκευὴν καὶ γεωργίας ἀφορμῆν. περὶ δὲ τῶν πύλων, ὅσοι τῆς Ἀτῆλας βασιλείας ἦσαν, ἐδὲν ἔφη τῆ συγκλήτῳ βεβλεύεσθαι προσήκειν, ἀλλὰ τῷ δήμῳ γνώμην αὐτὸς προθῆτειν ². ἐκ τῆτος μάλιστα προσέειπε τῆ βελῆ· καὶ Πιομπῆιος μὲν ἀνασὰς ἔφη γειννῶν τῷ Τιβερίῳ, καὶ διὰ τῆτος γινώσκειν Εὐδῆμον αὐτῷ τὸν Περγαμηνὸν τῶν βασιλικῶν διάδημα δεδωκότα καὶ πορφυραν, ὡς μέλλοντι βασιλεύειν ἐν Ῥώμῃ. Κόιντος δὲ Μέτελλος ἀνείδισε τὸν Τιβέριον, ὅτι, τῆ μὲν πατρὸς αὐτῆ τιμητεύοντος, ὁσάκις ἀναλύοι μετὰ δεῖπνον οἴκαδε, τὰ Φῶτα κατεσβέννυσαν οἱ πολῖται, Φοβέμενοι, μὴ πορρωτέρῳ τῆ μετρίᾳ δόξωσιν ἐν συνκρίσει εἶναι καὶ πότοις· τῆτος δὲ παραφαίνουσι νυκτὸς οἱ θρασύτατοι καὶ ἀπορώτατοι τῶν δημοτῶν. Τίτος δ' Ἄννιος, ἐν ἐπιεικῆς μὲν, ἐδὲ σώφραν ἄνθρωπος, ἐν δὲ λόγῳ περὶ τὰς ἐρατήσεις καὶ ³

ἀπο-

1 Dacer. legi vult Φιλομήτορος, uti est in SG.

2 Super hoc verbo in SG. scriptum est προσθῆσαι.

3 SG. ἐδὲ λόγοις πρὸς τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀποκρ.

ἀποκρίσεις ἀμαχος εἶναι δοκῶν, εἰς ὄρισμόν ¹ τινὰ πρῶ-
καλεῖτο τὸν Τιβέριον, ἧ μὴν ἱερὸν ὄντα καὶ ἄσυλον ἐκ
τῶν νόμων ἡτιμακέναι ² τὸν συνάρχοντα. Φορβεύτων
δὲ πολλῶν, ἐκπηδήσας ὁ Τιβέριος τὸν τε δῆμον συνε-
κάλει, καὶ τὸν Ἄννιον ³ ἀχθῆναι κελεύσας ἐβάλετο
κατηγορεῖν. ὁ δὲ, καὶ τῷ λόγῳ ⁴ καὶ τῇ δόξῃ πολὺ
λειπόμενος, εἰς τὴν ἑαυτῆ δεινότητα κατεδύετο, καὶ
παρεκάλει μικρὰ πρὸ τῶν λόγων ἀποκρίνασθαι τὸν Τιβέ-
ριον. συγχωρῆντος δ' ἐρωτᾶν ἐκείνον, καὶ σιωπῆς γε-
νομένης, εἶπεν ὁ Ἄννιος· Ἄν σὺ μὲν ἀτιμᾶν με βέβη
καὶ προπηλακίζεις, ἐγὼ δὲ τινὰ τῶν σῶν ἐπικαλέσωμαι
συναρχόντων, ὁ δ' ἀναβῆ βουθήσω, σὺ δ' ἄργιθῆς·
ἄρα γ' αὐτῆ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρήσῃ; πρὸς ταύτην λέγε-
ται τὴν ἐρώτησιν ἔγω διαπορηθῆναι τὸν Τιβέριον, ὥστε,
πάντων ὄντα καὶ τῷ λέγειν ἐτοιμότατον, καὶ τῷ παρῆν
ἰταμότατον, ἀποσιωπῆσαι.

XV. Τότε μὲν ἔν διελύσε τὴν ἐκκλησίαν. αἰθα-
νόμενος δὲ τῶν πολιτευμάτων ⁵ τὸ περὶ τὸν Ὀκλίβιον
ἔ τοῖς δυνατοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς ⁶, ἐπαθέ-
σερον, (μέγα γάρ τι καὶ καλὸν ἐδόκει τὸ τῶν δημάρχων
ἀξίωμα μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης διατετηρημένον ἀνη-
ρῆσαι ⁷ καὶ καθυβρίσθαι) λόγον ἐν τῷ δήμῳ διεξῆλθεν.

1 H. Steph. & Bigot. apud Dacer. ὄρισμόν reponi volunt. Br. fufp. ἐρισμόν. Duf. tuetur vulgatam.

2 R. sic de suo dedisse monet pro vulg. ἡτιμακέναι. Haec autem lectio non nisi in Br. vitiofe. Omnes rel. edd. ἡτιμακέναι habent.

3 B. 5. ἄνθρωπον.

4 ponderibus & veritate atque evidentia rerum dicenda- rum. R.

5 R. fufp. τῶν αὐτῆ πολιτευμάτων.

6 Post h. v. deesse videtur, R. iudice, δοκεῖν.

7 R. mavult ἀνερῆσαι in sensu activo accipi pro sustulisse, aboleuisse, & legi καθυβρίσας, contumelia violasse.

ἔ μικρὰ παραθέσθαι τῶν ἐπιχειρημάτων ἐκ ἀτοποῦ ἦν ¹, ὡς ἐ υπονοηθῆναι ² τὴν πιθανότητα καὶ πυκνότητα τῆ ἀνδρός. ἔφη γὰρ, ἱερὸν τὸν δήμαρχον εἶναι καὶ ἄσυλον, ὅτι τῷ δήμῳ καθωσίωνται, καὶ τῷ δήμῳ πρόεσθηκεν. ἂν ἐν μεταβαλλόμενος ³ τὸν δῆμον ἀδικῆ, καὶ τὴν ἰχὺν κολή, καὶ παραιρῆται τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπεσέρηκε τῆς τιμῆς, ἐφ' οἷς ἔλαβεν, ἔ ποιῶν. ἐπεὶ καὶ τὸ Καπετώλιον κατασνάπτοντα, καὶ τὸ νεώριον ἐμπιπράντα δήμαρχον ἔαν δεήσει ⁴. καὶ ταῦτα μὲν ποιῶν δήμαρχός ἐστι πονηρός. ἔαν δὲ καταλύῃ τὸν δῆμον, ἡδὲ ⁵ δήμαρχός ἐστι. πῶς ἔν ἐ δεινὸν, εἰ τὸν μὲν ὑπατοῦ δὲ δήμαρχος ἄξει, τὸν δὲ δήμαρχον ἐκ ἀφαιρήσεται τὴν ἐξουσίαν ὁ δῆμος, ὅταν αὐτῇ κατὰ τῆ δεδωκότος χρηται; καὶ γὰρ ὑπατοῦ καὶ δήμαρχου ὁμοίως δῆμος αἰρεῖται. καὶ μὴν ἡ γε βασιλεία, πρὸς τῷ πᾶσαν ἀρχῆν ἔχειν ἐν ἑαυτῇ συλλαβῆσα, καὶ ταῖς μεγίσταις ἱερουργίαις καθωσίωνται πρὸς τὸ θεῖον. ἀλλὰ Ταρκύνιον ἐξέβαλεν ἡ πόλις ἀδικῶντα, καὶ δι' ἐνὸς ἀνδρός ὕβριν ἡ πάτριος ἀρχὴ καὶ κλίσασα τὴν Ῥώμην κατελύθη. τί δ' ⁶ ἔτως ἄγιον ἐν Ῥώμῃ καὶ σεμνὸν, ὡς αἱ περιέπικσαι παρθένοι καὶ Φυλάτῃσαι τὸ ἀφθιτον πῦρ; ἀλλ' εἴ τις ἂν ἀμάρτη αὐτῶν, ζῶσα κατορύσσεται ⁷. τὸ γὰρ ἄσυλον ἐ Φυλάτῃσιν ἀσεβῆσαι εἰς τὰς θεὰς, ὁ δὲ τὰς θεὰς ἔχουσιν. ἔκεν ἡδὲ δήμαρχος, ἀδικῶν δῆμον, ἔχειν τὴν διὰ τὸν δῆμον ⁸ ἄσυλίαν δίκαιός ἐστιν. ἡ γὰρ ἰχὺς δύ-

νάμει,

1 Br. susp. εἶν. H. Steph. εἰη reponi jubet. R. legi posse censet ἦ in subjunct. *sic, fuerit*; vulgatam esse pro *ἐδοξεν ἐμοὶ εἶναι*, monet.

2 Crat. post h. v. inserit ἧψ.

3 SG. μεταβαλλόμενος. In seq. R. dedit κολή cum Anon. & B. 5. pro vulg. κολύσα. V. κολέσα. Junt. κελύσα.

4 B. 5. SG. δεήση. Sic & paulo infra B. 5. ἄξει pro ἄξια.

5 Sic cum Anon. Duf. dari voluit, deditque R. pro vulg. ε.

6 B. 5. ἧ δ' ἂν.

7 V. κατορύσσεται.

8 V. B. 5. SG. διὰ τῶν δήμων. Sic & Junt. In seq. V. δίκαιον.

νάμει, ταύτην ἀναίρει. καὶ μὴν εἰ δικαίως ἔλαβε τὴν
δημαρχίαν, τῶν πλείων Φυλῶν ψηφισαμένων, πῶς ἔχῃ
καὶ ἀφαιρεθεῖν δικαιότερον, πασῶν ἀποψηφισαμένων; ἱερὸν
δὲ καὶ ἄσυλον ἔδεν ἕτως εἶναι, ὡς τὰ τῶν θεῶν ἀναθήματα·
χρηῖσθαι δὲ ττοις, καὶ κινεῖν καὶ μεταφέρειν, ὡς βέλε-
ται, τὸν δῆμον ἔδεις κεκάλυκεν. ἐξῆν ἔν αὐτῷ καὶ
τὴν δημαρχίαν ὡς ἀνάθημα μετενεγκεῖν εἰς ἕτερον. ὅτι
δ' ἐν ἄσυλον, ἔδ' ἀναφαίρετον ἢ ἀρχή, δῆλόν ἐστι τῷ
πολλάνικις ἔχουλας τινὰς ἀρχὴν ¹ ἐξόμνουσθαι καὶ παραι-
τεῖσθαι δι' αὐτῶν.

XVI. Τοιαῦτα μὲν ἦν τὰ κεφάλαια τῆς τῷ Τιβε-
ρίει δικαιολογίας. ἐπεὶ δὲ συνορῶντες οἱ φίλοι τὰς ἀπει-
λὰς καὶ τὴν σύρασιν, ᾤοντο δεῖν ἑτέρας περιέχεσθαι δη-
μαρχίας εἰς τὸ μέλλον, αὐτοῖς ἄλλοις νόμοις ἀνελάμβα-
νε τὸ πλῆθος, τὰς τε χρόνας ² τῶν στρατιῶν ἀφαι-
ρῶν, καὶ διδὸς ἐπικαλεῖσθαι τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν δικα-
σῶν ³. καὶ τοῖς κρίνεσι τότε ⁴, συγκλητικοῖς ἔσι, κα-
ταμιγνὺς ἐκ τῶν ἰππέων τὸν ἴσον ἀριθμὸν ⁵, καὶ πάν-
τα τρόπον ⁶ ἤδη τῆς βελῆς τὴν ἰχὺν κολῶν, πρὸς
ὄργην καὶ Φιλονεικίαν μάλλον, ἢ τὸν τῷ δικαίῳ καὶ
συμφέροντος λογισμόν. ἐπεὶ δὲ, τῆς ψήφου φερομένης,
ἤθοντο ⁷ τὰς ἐναντίας κρατῶντας, (ὃ γὰρ παρῆν ἅπας
ὁ δῆμος) πρῶτον μὲν εἰς βλασφημίας τραπέμενοι τῶν
συν-

¹ SG. ἀρχὴν τινὰς. Seq. καὶ παραιτεῖσθαι ex vetustis codd. se addidisse, observat H. Steph.

² Duf. scribi vult τὰς τε χρόνας. Seq. τῶν στρατιῶν dedit H. Steph. pro τῶν στρατιωτῶν, quod antea legebatur. V. & SG. στρατιῶν.

³ H. Steph. adnotat, in vet. cod. pro δῆμον scriptum esse δῆμαρχον, & ὑπὸ pro ἀπὸ.

⁴ Junt. Ald. Crat. ἦτο.

⁵ Epit. Livii habet duplicem numerum. Crusier.

⁶ R. post h. v. deesse videtur φανερώς vel ἐξεπίτηδες, jam palam & ex professo.

⁷ cum Tib. Graccho facientes; ut *adversariorum* appellatio factionem optimatum designat. R.

συναρχόντων, εἴλικον τὸν χρόνον. ἔπειτα τὴν ἐκκλησίαν ἀφῆκαν, εἰς τὴν ὑπεραίαν ἀπαντᾶν κελεύσαντες. καὶ πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἀγορὰν καταβὰς ὁ Τιβέριος, ἐκέλευε τὰς ἀνθρώπους ταπεινὸς καὶ δεδακρυμένους, ἔπειτα δεδοικέναι Φήσας, μὴ νυκτὸς ἐκκόψωσι τὴν οἰκίαν οἱ ἔχθροί, καὶ διαφθειρώσιν αὐτὸν, ἕτως τὰς ἀνθρώπους διέδηκεν, ὥστε περὶ τὴν οἰκίαν αὐτῆ παμπόλλας τινὰς αὐλίσσασθαι καὶ διανυκτερεῦσαι παραφυλάττοντας.

XIV. Ἄμα δ' ἡμέρα παρῆν ὁ τὰς ὄρνιθας, αἷς διαμαντεύουσαι, νομίζαν, καὶ προέβαλε ¹ τροφήν αὐταῖς. αἱ δ' ἔπροῆλθον, εἰ μὴ μία μόνη, διασείσαντος εὔ μάλα τῆ ἀνθρώπου τὸ ἀγγεῖον. ἐδ' αὐτῇ γε ² τῆς τροφῆς ἔθιγεν, ἀλλ' ἐπάρασα τὴν ἀρισερὴν πτέρυγα, καὶ παρατείνασα τὸ σκέλος, πάλιν εἰς τὸ ἀγγεῖον κατέφυγε. τῆτο καὶ τῆ προτέρη σημεία τὸν Τιβέριον ἀνέμνησεν. ἦν γὰρ αὐτῷ κράνος, ᾧ πρὸς τὰς μάχας ἐχρῆτο, κεισοσημένον ἐκπρεπῶς ³ καὶ διάσημον· εἰς τῆτο καταδύντες ὄφεις, ἔλαθον ἐντεκόντες ἰὰ, καὶ ταῦτα ἐξεγλύψαντο ⁴. διὸ καὶ μᾶλλον ὁ Τιβέριος ταῖς περὶ τὰς ὄρνιθας ἐταράττετο. προῆι ⁵ δ' ὅμως ἄνω, τὸν δῆμον ἠθροῖθαι περὶ τὸ Καπετώλιον πυνθανόμενος· καὶ πρὶν ἐξελθεῖν, προσέπαισε πρὸς τὸν ἄδον, σφοδρᾶς ἔτω πληγῆς γενομένης, ὥστε τὸν μὲν ὄνυχα τῆ μεγάλα δακτύλα φαγγῆναι, τὸ δ' αἷμα διὰ τῆ ὑποδήματος ἔξω φέρεσθαι. μικρὸν δ' αὐτῆ προελθόντος, ἄφθησαν

¹ SG. προέβαλε.

² Sic R. cum B. 5. dedit pro vulg. δέ. In SG. ab initio scriptum αὐτῇ δέ, pro δέ autem postea correctum γε.

³ B. 5. εὐπρεπῶς.

⁴ Corruptam hanc vocem censet Duf. & scribi vult ἐξέκλεσαν, vel ἐξέκόλασαν, utpote quae sint voces hujus rei propriae.

⁵ Sic cum V. & SG. dedij R. probante Duf. pro vulg. προσήα. Per seq. ἄνω innuitur in Capitolium, quo populus coierat: alias dicitur in forum descendere. R.

σαν δ' ὑπὲρ κέρχμῃ μαχόμενοι κόρακες ἐν ἀριστερᾷ· καὶ πολλῶν, ὡς εἰκός, ἀνθρώπων παρερχομένων, κατ' αὐτὸν τὸν Τιβέριον λίθος ἀπωθεῖς ὑπὸ θατέρῃ τῶν κορῆων ἔπεσε παρὰ τὸν πόδα. τῆτο καὶ τὰς θαυματούτας τῶν περὶ αὐτὸν ἐπέστησεν ¹. ἀλλὰ Βλόσσιος ὁ Κυμαῖος παρῶν, αἰχύνην ἔφη καὶ κατήφειαν παρεῖναι πολλῆν, εἰ Τιβέριος, Γράκχῃ μὲν υἱός, Ἀφρικανῆ δὲ Σικιπίωνος θυγατριᾶς, προσάτης δὲ τῆ Ῥωμαίων δήμῃ, κόρακα δείσας, ἐχ' ὑπακίσειε τοῖς πολίταις καλῶσι· τῆτο μέντοι τὸ αἰχρὸν ἐκ ἐν γέλωτι θήσεσθαι τὰς ἐχθρὰς, ἀλλ' ὡς τυραννῆος καὶ τρυφῶντος ἤδη καταζοήσεσθαι πρὸς τὸν δῆμον. ἅμα δὲ καὶ προσέθεον πολλοὶ τῷ Τιβερίῳ παρὰ τῶν ἐν Καπεταλίῳ Φιλῶν, ἐπείγεσθαι κελεύοντες, ὡς τῶν ἐκεῖ καλῶς ἐχούλων. καὶ τά γε πρῶτα λαμπρῶς ἀπήντα τῷ Τιβερίῳ, Φανένῃ μὲν εὐθὺς ἔραμμένων βοῆν Φίλιον, ἀναβαίνουσα δὲ προθύμως δεχομένων, καὶ περὶ αὐτὸν ὡς μηδεὶς πελάσειεν ἀγνώως, πραττομένων ².

XVIII. Ἀρξαμένῃ δὲ πάλιν τῆ Μεκίῃ τὰς Φυλάς ἀναγορεύειν, ἐδὲν ἐπεραίνετο τῶν εἰωθίτων, διὰ τὸν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων θέρυβον, ὠθεμένων καὶ ὠθέντων τὰς ἐναντίας εἰσβιαζομένῃ καὶ ἀναμιγνυμένῃς. ἐν δὲ τῷ Φλάβιος ³ Φλάκιος, ἀπὸ βελῆς ἀνὴρ, εἰς ⁴ ἐμφανὲς κατασὰς, ὡς ἐκ ἦν φεγγόμενον ἐφικέσθαι, διεσήμηνε τῇ χειρὶ φράσαι τι βελλόμενον αὐτὸν ἰδέει τῷ Τιβερίῳ. καὶ κελεύσαντος ἐκείνου διαχεῖν τὸ πλῆθος, ἀναβὰς μόλις καὶ προσελθὼν, ἀπήγγειλεν, ὅτι, τῆς βελῆς συγκαθεζομένης, οἱ πλείοι, τὸν ὕπατον μὴ πείθουτες, αὐτοὶ διανοῦνται καθ' αὐτὰς ἀποκλινύουσι τὸν Τιβέριον,

¹ V. ἀπέστησεν. Seq. Βλόσσιος scribi voluit Xyl. vertuntque Interpp. & habet Anon. R. dedit pro vulg. Βλάσιος.

² R. suscp. πραττομένων, vel παραττομένων.

³ Anon. Φάβιοι, quod Xyl. sequitur & Dacer.

⁴ B. 5. ὡς.

ριον, πολλὰς ἐπὶ τέτρω¹ δόλας καὶ Φίλας ὠπλισμένους ἔχοντες.

XIX. Ὡς ἔν ταῦτα τοῖς περὶ αὐτον ἐξήγγειλεν ὁ Τιβέριος, ἔτοι μὲν εὐθύς τὰς τε τηβέννας περιεζώνοντο, καὶ τὰ τῶν ὑπηρετῶν δόρατα συνηλῶνας, οἷς ἀνείργεσι τὸν ὄχλον, διελάμβανον, ὡς ἀμυνόμενοι τοῖς κλάσμασι τῆς ἐπερχομένης. τῶν δ' ἀπωτέρω θυμαζόντων τὰ γινόμενα, καὶ πυθανομένων, ὁ Τιβέριος ἤψατο τῇ χειρὶ τῆς κεφαλῆς, ἐνδεικνύμενος τῇ ὄψει τὸν κίνδυνον, ἐπεὶ τῆς Φωνῆς ἐκ ἐπήκειον. οἱ δ' ἐναντίαι τῆτ' ἰδόντες, ἔθεον πρὸς τὴν βελήν, ἀπαγγέλλοντες αἰτεῖν διάδημα τὸν Τιβέριον· καὶ τότε² σημεῖον εἶναι τὸ τῆς κεφαλῆς ἐπιθιγγάνειν. πάντες μὲν ἔν ἔθορυβήθησαν³. ὁ δὲ Νασικῆς ἤξειε τὸν ὑπατον τῇ πόλει βοηθεῖν, καὶ καταλύειν τὸν τύραννον. ἀκουριναμένους δὲ πρῶτος ἐνείνε, βίας μὲν ἠδεμιᾶς ὑπάρξειν, ἐδ' ἀναιρήσειν ἔδονα τῶν πολιτῶν ἀκριτον, εἰ μέντοι⁴ ψηφίσαιτό τι τῶν παρανόμων ὁ δῆμος ὑπὸ τῷ Τιβερίῳ πειθεῖς, ἢ βιαθεῖς, τῆτο κύριον μὴ φυλάξειν· ἠναπηδήσας ὁ Νασικῆς· Ἐπει τοῦτον, ἔφη, προδίδασιν ὁ ἀρχων τὴν πόλιν, οἱ βηλόμενοι τοῖς νόμοις βοηθεῖν ἀκολοθεῖτε. καὶ ταῦτα λέγων ἄμα, καὶ τὸ κράσπεδον τῷ ἱματίῳ θέμενος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐχώρει πρὸς τὸ Καπετώλιον. ἔκαστος δὲ τῶν ἐπομένων αὐτῶ, τῇ χειρὶ τὴν τήβεννον περιελίξας, ἄθει⁵ τῆς ἐμποδῶν, ἐθενὸς ἐνισαμένους πρὸς τὸ ἀξίωμα τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ Φευγόντων καὶ πατέτων ἀλλήλους. οἱ μὲν ἔν περὶ αὐτὰς⁶ ῥέπαλα καὶ σκυτάλας

¹ SG. ἐπὶ ἑττο.

² Sic ex conjectura Mosis Duf. dedit R. pro vulg. ἑττο.

³ V. ἐθορύβησαν.

⁴ Sic B. 5. & SG. deditque R. Dacerio probante & Br. pro vulg. μὲν ἑ.

⁵ V. B. 5. & SG. ἐώθη.

⁶ R. monente αὐτὰς redit ad Scipionem, globumque optimum, PLVT. T. V. P matum,

λας ἐκόμισζον οἴκοθεν· αὐτοὶ δὲ τῶν δίφρων, καταγυμμένων ὑπὸ τῆ Φεύγοντος ὄχλου, τὰ κλάσματα καὶ τὰς πόδας λαμβάνοντες, ἀνέβαινον ἐπὶ τὸν Τιβέριον, ἅμα παίοντες τὰς προτεταγμένας. καὶ τῶν μὲν ἦν τραπή καὶ Φόνος· αὐτῆ δὲ τῆ Τιβερίε Φεύγοντος ἀντελάβετό τις τῶν ἱματίων. ὁ δὲ τὴν τήβεννον ἄφεις, καὶ Φεύγων ἐν τοῖς χιτῶσιν, ἐσφάλη, καὶ κατηνέχθη περὶ τινος τῶν πρὸ αὐτῆ πεπληκότας. ἀνιστάμενον δ' αὐτὸν ὁ μὲν ἐμφανῶς καὶ πρῶτος εἰς ¹ τὴν κεφαλὴν πατάξας ποδὶ δίφρου Πόπλιος ἦν Σατερήιος, εἰς τῶν συναρχόντων· τῆς δὲ δευτέρας ἀντεποιεῖτο πληγῆς Λεύκιος Ῥῆφος, ὡς ἐπὶ καλῶ τινι σεμνυόμενος. τῶν δ' ἄλλων ἀπέθανον ὑπὲρ τριακοσίων ξύλοις καὶ λίθοις συγκοπέντες, σιδήρῳ δ' ἕδεις.

XX. Ταύτην πρώτην ἰσορῆσιν ἐν Ῥώμῃ εἴασιν, ἅφ' ἧ τὸ βασιλεύεσθαι κατέλυσαν, αἵματι καὶ Φόνῳ πολιτῶν διακριθῆναι· τὰς δ' ἄλλας, ἕτε μικρὰς, ἕτε περὶ μικρῶν γενομένας, ἀνθυπεΐοντες ἀλλήλοις, φόβῳ μὲν οἱ δυνατοὶ τῶν πολλῶν, αἰδέμενοι δὲ τὴν βελὴν ὁ δῆμος, ἔπαυον. δοκεῖ ² δὲ καὶ τότε μὴ χαλεπῶς ἀνενδῆναι παρηγορηθεῖς ὁ Τιβέριος. ἔτι δὲ ῥῆον εἶξε ³ δίχρα Φόνος καὶ τραυμάτων ἐπιῶσιν· ἔ γὰρ πλείονες, ἢ τριχίλιοι, περὶ αὐτὸν ἦσαν. ἀλλ' εἴκειν ὀργῇ τῶν πλεονείων, καὶ μίσει, πλέον, ἢ δι' ἃς ἐσκήπτοντο, προφάσεις, ἢ σύσασις ἐπ' αὐτὸν γενέσθαι· καὶ τὰτα μέγα τεκμήριον, ὡμῶς καὶ παρανόμως ὑβριθεῖς ὁ νεκρός. ἔ γὰρ ἐπέτρεψαν ἀνελέσθαι τὸ σῶμα τῷ ἀδελφῷ δεομένῳ,

καὶ

timatum, e curia cum ipso pronentem; οἱ περὶ αὐτὰς sunt plebei servique ipsis additi; αὐτοὶ δὲ lin. seq. iterum sunt Scipio cum amicis.

1 V. ἐπι. SG. lin. seq. Σατερήιος pro Σατερ.

2 Sic R. de suo dedit pro vulg. ἰδοκα.

3 Rr. susp. εἶξε, quod SG. habet, & Duf. probat. Hic idem susp. pro ἔτι δὲ ῥῆον scriptum fuisse ἢ ἀριθμῶ ἠτήθει. R. εἶξε bene habere censet. Pro Φόνος V. Φόβος.

καὶ θάψαι νυκτὸς, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων νεκρῶν εἰς τὸν ποταμὸν ἔρριψαν. καὶ τῆτο πέρας ἐκ ἦν, ἀλλὰ καὶ τῶν Φίλων αὐτῆ τὰς μὲν ἐξεκλήρυττον ἀκρίτας, τὰς δὲ συλλαμβάνουσι ἀπειλίνυσαν. ἐν οἷς καὶ Διοφάνης, ὁ ῥήτωρ, ἀπώλετο. Γάϊον δὲ τινὰ Βίλλιον ¹ εἰς ἀγγεῖον καθεύξαντες, καὶ συνεμβαλέουσι ἐχίδνας καὶ δράκοντας, ἔτω διέφθειραν. ὁ δὲ Κυμαῖος Βλόσσιος ἀνήχθη μὲν ἐπὶ τὰς ὑπάτας, ἐρωτώμενος δὲ περὶ τῶν γεγενομένων, ὠμολογεῖ πεποιημένα πάντα, Τιβερίῳ κελεύοντος. εἰπόντος δὲ τῷ Νασιᾷ ² πρὸς αὐτόν. Τί ἔν, εἴ σε Τιβερίος ἐκέλευσεν ³ ἐμπρῆσαι τὸ Καπετώλιον; τὸ μὲν πρῶτον ἀντέλεγε, ὡς ἐκ ἂν τῆτο Τιβερίῳ κελεύσαντος ⁴. πολλὰν δὲ καὶ πολλῶν τὸ αὐτὸ πυρθανομένων, ἀλλ' ἐκείνῳ γε προστάσσοντος, ἔφη, καλῶς κἄμοι τῆτο πράξαι ἔχειν ⁵. ἔ γάρ ἂν Τιβερίος τῆτο προσέταξεν, εἰ μὴ τῷ δήμῳ συνέφερον. ἔτος μὲν ἔν ⁶ διαφυγῶν, ὕπερον ἔρχετο πρὸς Ἀριστόνικον εἰς Ἀσίαν· καὶ τῶν ἐκείνῳ πραγμάτων διαφθαρέντων, ἑαυτὸν ἀνεῖλεν.

XXI. Ἡ δὲ βελή, θεραπεύσα τὸν δῆμον ἐκ τῶν παρόντων, ἔτε πρὸς τὴν διανομὴν ἔτι τῆς χώρας ἠναντιῆτο, καὶ Τίτον ⁷ ἀντὶ τῷ Τιβερίῳ πρῆθηκε τοῖς πολλοῖς ὀρισην ἐλέσθαι. λαβόντες δὲ τὰς ψήφους, εἶλοντο Πόπλιον Κράσσον, αἰνεῖον ὄντα Γράκχῳ. θυγάτηρ γὰρ αὐτῆ, Λικινία, Γαίῳ Γράκχῳ συνώκει. καίτοι Νέ-

P 2

πως

¹ Supplem. Liv. recte *Villium* scribunt, male Interpp. omnes *Billium*. Duf.

² Cicero & Valer. Max. haec verba Laelio tribuunt. Crusier.

³ Sic extat in omnibus edd. & restituere haud dubitavi pro ἐκέλευεν, quod sola Br. quam R. sequitur, habet.

⁴ Mos. Duf. scribi vult κελεύοντος. R. tuetur vulgatam.

⁵ Steph. reponi voluit εἶχεν, vel ἔχει. Anon. εἶχεν. Si servatur ἔχαν, R. monente, necesse est δοκῆ addi. SG. verba sic ordinat: εἶθη, καὶ μοι τῆτο πράξαι καλῶς ἔχαν.

⁶ R. Ispr. ἔτος μὲν ἔν τότε.

⁷ Anon. ἔτερον. Br. τρίτον fuisse scriptum censet. Xyl. scribi vult καὶ τινὰ ἀντὶ. — A SG. Τίτον plane abest.

πως ὁ Κορνήλιος Φησίν, ἐ Κράσσα, Βράτα δὲ τῷ Θριαμβεύσαντος ἀπὸ Λυσιτανῶν, θυγατέρα γῆμαι Γάϊον. ἀλλ' οἱ πλείους ¹, ὡς ἡμεῖς γράφομεν, ἰσορῶσιν. ἐπεὶ δὲ χαλεπῶς μὲν ὁ δῆμος εἶχε τῷ θανάτῳ τῷ Τιβερίῳ, καὶ Φαυερὸς ἦν ἀμύνης περιμένων καιρὸν, ἤδη δὲ καὶ δίκαι τῷ Νασικῷ προσανεσείοντο, δείσασα περὶ τῷ ἀνδρὸς ἡ βεβηλῆ, ψηφίζεται μηδὲν δεομένη, πέμπειν αὐτὸν εἰς Ἀσίαν. ἐ γὰρ ἀπεκρύβοντο κατὰ τὰς ἀπαντήσεις οἱ ἄνθρωποι τὴν δυσμένειαν, ἀλλ' ἐξηγηριάζοντο, καὶ κατεβίβων, ὅπως προστύχοιεν, ἐναγῆ καὶ τύραννον καὶ μεμιαγνότα Φόνῳ σώματος ἀσύλα καὶ ἱερῷ τὸ ἀγιάτατον καὶ Φρικωδέστατον ἐν τῇ πόλει τῶν ἱερῶν ἀποκαλεῖσθαι. ἔτω μὲν ἐν ² ὑπεξῆλθε τῆς Ἰταλίας ὁ Νασικῶς, καίπερ ἐνδεδεμένος ³ ταῖς μεγίσταις ἱερουργίαις. ἦν γὰρ ὁ μέγιστος καὶ πρῶτος τῶν ἱερέων. ἔξω δ' ἀλύων καὶ πλανώμενος ἄλλως ⁴, ἐ μετὰ πολὺν χρόνον κατέσρεψε περὶ Πέργαμον. ἐ δεῖ δὲ θανυμάζειν, εἰ Νασικῶν μεμίσσηκεν ἔτις ὁ δῆμος, ὅπως καὶ Σικιτίων ὁ Ἀφρικανὸς, ἢ δοκῶσι Ῥωμαῖοι μηδένα δικαιοτέρου, μηδὲ μᾶλλον, αγαπήσαι, παρὰ μικρὸν ἤλθεν ἐπέσεσθαι καὶ σέρεσθαι τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας, ὅτι πρῶτον μὲν ⁵ ἐν Νομαντίᾳ τὴν τελευταίην τῷ Τιβερίῳ πυθόμενος, ἀνεφώνησεν ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν.

Ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος, ὃ τις τοιαῦτά γε ῥέξει ⁶.
ἔπειτα τῶν περὶ Γάϊον καὶ Φέλβιον ⁷ αὐτῷ δι' ἐκ-
κλη-

¹ B. 5. πλείονες. Pro seq. ἰσορῶσιν V. ἰσορήκασιν.

² Sic cum V. & B. 5. R. dedit. Vulgo deest ἔν.

³ Sic cum V. & B. 5. Br. dedit pro ἐνδεδωμένος, quod in prioribus edd. legitur.

⁴ Teste H. Steph. etiam legitur ἀδόξως. Sic V. & SG.

⁵ abest μὲν a B. 5.

⁶ Hom. Odyss. l. I. v. 47. Pro ὃ τις SG. Junt. Ald. Crat. ὃς τις.

⁷ SG. Φέλβιον. A Carbone, trib. pl. hoc factum scribit Vellej. Paterc. & Val. Max. l. 6. c. 2. Xyl.

κλησίας πυνθανομένων, τί Φρονοίη περι τῆς Τιβερίε τελευτήσ, ἐκ ἀρεσκομένην ¹ τοῖς ὑπ' ἐπιείναι πεπολιτευμένοις ἀπόκρισιν ἔδωκεν. ἐκ τέττα γάρ ὁ μὲν δῆμος ἀντέκρυσεν αὐτῷ λέγουσι, μηδέπω τῆτι ποιήσας πρότερον· αὐτὸς δὲ τὸν δῆμον εἰπεῖν κακῶς προήχθη. περι μὲν ἐν ² τέττων ἐν τῷ Σικελίωτος βίῳ τὰ καθ' ἑκαστα γέγραπται.

Γ. Γ Ρ Α Κ Χ Ο Σ.

Γάιος δὲ Γράκχος, ἐν ἀρχῇ μὲν, ἡ δεδιῶς τὰς ἐχθράς, ἡ Φθόνου συνάγων ἐπ' αὐτὰς, ὑπεξέστη τε τῆς ἀγορᾶς, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχίαν ἔχων διέτριβεν, ὡς ἂν τις ἐν τε τῷ παρόντι ταπεινὰ πράτταν, καὶ τὸ λοιπὸν ἔτας ἀπραγμάτως βιωσόμενος· ὥστε καὶ λόγον τισὶ κατ' αὐτῆ παραχεῖν, ὡς δυσχεραίνουτος καὶ προβλημένε τὴν τῆ Τιβερίε πολιτείαν. ἦν δὲ καὶ μειράμιον παντάπασιν. ἐννέα γὰρ ἐνιαυτοῖς ἐλείπετο τὰδεληΦῆ καθ' ἡλικίαν· ἐκεῖνος δ' ἔπω τριάκοντα γεγονῶς ἀπέθανεν. ἐπεὶ δὲ ³, προϊόντος τῆ χρόνε, τὸν τε τρόπον ἡσυχῇ διεφαινεν, ἐργίας καὶ μαλακίας καὶ πότων καὶ χρηματισμῶν ἀλλάτριον ἔνθα, καὶ τὸν λόγον, ἄσπερ ὠκύπτερα, κατασκευαζόμενος ἐπὶ τὴν πολιτείαν, δῆλος ἦν ἐκ ἡρεμήσων, δίκην τε τινὶ τῶν Φίλων Φεύγουσι, Βετλίῳ, συνειπῶν, τῆ δήμῳ ⁴ συνενθροισάντος ἐΦ' ἡδονῆς καὶ βακχεύουτος περι αὐτὸν, ἀπέδειξε τὰς ἄλλας ἐήτορας παίδαν μηδὲν διαφέρουτας· εἰς Φόβου αὐθις οἱ δυνατοὶ καθίσαντο, καὶ πολὺς ἦν ἐν αὐτοῖς λό-

P 3

γος,

¹ R. fufp. ἐκ ἀρεσκομαί, haud acquiesco, mihi non arriident Tiberii in rep. instituta & gesta.

² abest ἔν a SG.

³ Apodofin incipere a vocibus εἰς Φόβου αὐθις, l. pen. hujus pag., adnotat R.

⁴ Sic R. restituit e Junt. omisso καί, quod vulgo ante τῆ δήμῳ extat secundum Ald. Idem καί abest quoque a B. 5. & SG. Pro seq. βακχεύουτος V. & SG. βάκχε ὄντος.

γος, ὅπως ἔκ ἐάσωσιν ¹ ἐπὶ δημαρχίαν τὸν Γάϊον προ-
 ελθεῖν. συτυγχάνει ² δ' ἀπὸ ταυτομάτε λαχεῖν αὐ-
 τῷ εἰς Σαρδὸν ταμίαν Ὀρέτην, τῷ ὑπάτῳ, καὶ τῶτο
 τοῖς μὲν ἐχθροῖς καθ' ἡδονὴν ἐγεγόνει, τὸν δὲ Γάϊον ἐκ
 ἐλύπησεν. ἄτε γὰρ ὦν πολεμικὸς, καὶ χειρὸν ἐδὲν
 πρὸς στρατείας ἡσκημένος, ἢ δίκας, ἔτι δὲ τὴν πολι-
 τείαν καὶ τὸ βῆμα Φρίτῳ, ἀντέχειν δὲ καλῶνι τῷ
 δήμῳ καὶ τοῖς φίλοις ἐδυνάμενος, παντάπασι τὴν ἀπο-
 δημίαν ἐκείνην ἠγάπησε. καίτοι κρατεῖ δόξα πολλή,
 τῶτον ἀκράτον γενέσθαι δημαγωγὸν, καὶ πολὺ τῷ Τιβε-
 ρίᾳ λαμπρότερον πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ὄχλων δόξαν. ἐκ
 ἔχει δ' ἔτι τὸ ἀληθές· ἀλλ' ἔοικεν ὑπ' ἀνάγκης τι-
 νὸς μᾶλλον ἔτος, ἢ προαιρέσεως, ἐμπεσεῖν εἰς τὴν πο-
 λιτείαν. ἰσορεῖ δὲ καὶ Κικέρων, ὁ ῥήτωρ, ὡς ἄρα Φεύ-
 γονι πᾶσαν ἀρχὴν τῷ Γάϊῳ, καὶ μεθ' ἡσυχίας ἡρημέ-
 νῳ ζῆν, ὁ ἀδελφὸς ὄναρ Φανείς, καὶ προσαγορεύσας·
 τί δῆτα, Φαίη, Γαῖε, βραδύνεις; ἐκ ἔστιν ἀπόδρασις,
 ἀλλ' εἰς μὲν ἡμῖν ἀμφοτέροις βίος, εἰς δὲ θάνατος, ὑπὲρ
 τῆ δῆμα πολιτευομένοις ³ πέπρωται.

II. Γενόμενος γέν ⁴ ὁ Γάϊος ἐν Σαρδόνι, πᾶσαν
 ἀρετῆς ἀπόδειξιν ἐδίδο, καὶ πολὺ πάντων διαφέρει τῶν
 νέων ἐν τοῖς πρὸς τὰς πολεμικὰς ἀγῶσι, καὶ ἐν τοῖς
 πρὸς τὰς ὑψηλὰς δικαίαις, καὶ ἐν τῇ πρὸς τὸν στρατη-
 γὸν εὐνοίᾳ καὶ τιμῇ. σωφροσύνη δὲ καὶ λιτότητι καὶ
 Φιλοπονίᾳ παρήλαττε καὶ τὰς πρεσβυτέρους. ἰχυρῆ δὲ
 καὶ νοσῶδες ἄμα χειμῶνος ἐν Σαρδόνι γενομένη, καὶ
 τῆ στρατηγῆ τὰς πόλεις ἐδίητα τοῖς στρατιώταις αἰτῶν-
 τος,

1 SG. ὡς ἐκ ἐάσωσιν.

2 V. συγχάνει. Cf. de hac Gracchi quaestura Gellius, l. XV. c. 12.

3 B. 5. πολιτευομένοις.

4 B. 5. & SG. γέν, quod! Duf. probat. R. judice, potest hactenus recte habere videri, si referatur ad cap. praemissi ἠγάπησε, cum eoque arte connectatur, tanquam si nihil aliud interjectum sit.

τος, ἔπεμψαν εἰς Ῥώμην παραιτούμενοι. δεξαμένης δὲ τῆς βελῆς τὴν παραίτησιν αὐτῶν, καὶ τὸν στρατηγὸν ἄλλοθεν ἀμφιέζειν τὰς στρατιώτας κελευέσης· ἀπορῆνός τ' ἱ ἐκεῖνα, καὶ τῶν στρατιωτῶν καινοπαθῆντων, ἐπελθὼν τὰς πόλεις ὁ Γάϊος, αὐτὸς ἄφ' ἑαυτῶν ἐποίησεν ἑδῆτα πέμψαι, καὶ βοηθῆσαι τοῖς Ῥωμαίοις. ταῦτα πάλιν εἰς Ῥώμην ἀπαγγελλόμενα, καὶ δοκῆναι δημαγωγίας προάγωνες εἶναι, διετάραττε τὴν βελήν. καὶ πρῶτον μὲν ἐκ Λιβύης παρὰ Μινιψᾶ, τῆ βασιλείας, πρέσβεις παραγενομένους, καὶ λέγοντας, ὡς ὁ βασιλεὺς χάριτι Γαίῳ Γράκχῳ πέμψειεν ἑῖς Σαρδόνα σῖτον τῷ στρατηγῷ, δυσχεραίνοντες ἐξέβαλον· ἔπειτα δόγμα ποιῆσαι, τοῖς μὲν στρατιώταις διαδοχὴν ἀποσαλῆναι, τὸν δ' Ὀρέσην ἐπιμένειν, ὡς δὴ καὶ τῆ Γαίῳ διὰ τὴν ἀρχὴν παραμενῆτος. ὁ δὲ, τάτων αὐτῷ προσπεσέντων, εὐθύς ἐξέπλευσε πρὸς ὄργην, καὶ Φανείς ἐν Ῥώμῃ παρ' ἐλπίδας, ἐ μόνου ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αἰτίαν εἶχεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς ἀβόητον ἐδόκει, τὸ ταμίαν ἔναι προαποσῆναι τῷ ἄρχοντι. ἐ μὴν ἀλλὰ κατηγορίας αὐτῷ γενομένης ἐπὶ τῶν τιμητῶν, αἰτησάμενος λόγον, ἔτω μετέσῃσε τὰς γνώμας τῶν ἀκισάντων, ὡς ἀπελθεῖν ἡδιμηθῆναι τὰ μέγιστα δόξας. ἐστρατεύθαι μὲν γὰρ ἔφη δώδεκα ἔτη, τῶν ἄλλων δέκα στρατευομένων ἐν ἀνάγκαις. ταμιεύων δὲ τῷ στρατηγῷ παραμεμενηκέναι τριστῆν, τῆ νόμα μετ' ἐνιαυτὸν ἐπανελθεῖν διδόντος. μόνος δὲ τῶν στρατευομένων πλήρες τὸ βαλλάνιον εἰσηνηνοχῶς κενὸν ἐξηννηνοχέναι, τὰς δ' ἄλλας ἐπιπόντας ὄν εἰσηνεγκαν

P 4

οἶνον,

1 Sic R. de suo dedit pro vulg. δέ. ἐκεῖνα ad Orestem redit.

2 R. mavult ἔτασεν.

3 B. 5. πέμψαι.

4 V. αὐτῶν, αὐτόν.

5 Anon. ἐξ ἀνάγκης, quod Duf. probat.

6 Anon. διετίαν, quod firmat Gell. l. XV. c. 12. & Xyl. legendam putat.

7 Zonam rufus ex Insula in urbem retulisse inanem, quam in

οἶνον, ἀργυρίαι καὶ χρυσία μετὰς δεῦρο τὰς ἀμφορεῖς ἤκειν κομίζουσας.

III. Ἐκ τήτε πάλιν ἄλλας αἰτίας αὐτῷ καὶ δίκας ἐπῆγον, ὡς τὰς συμμάχους ἀφισάνῃ¹ καὶ κεκοινωνηκότι τῆς περὶ Φρέγελλαν ἐνδειχθείσης συνωμοσίας. ὁ δὲ πᾶσαν ὑποψίαν ἀπολυσάμενος, καὶ Φανείς καθαρὸς, εὐθύς ἐπὶ δημορχίαν ἄρμησε, τῶν μὲν γνωρίμων ἀνδρῶν ὁμαλῶς ἀπάντων ἐναντιομένων πρὸς αὐτὸν, ἔχλη δὲ τούτε συβρέοντος εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ συναρχαιρεσιάζοντος, ὡς πολλοῖς μὲν οἰκήσεις ἐπιλιπεῖν· τῆ δὲ πεδία μὴ δεξαμένῃ τὸ πλῆθος, ἀπὸ τῶν τεγῶν καὶ καὶ τῶν κεράμων τὰς Φωνὰς συνηχεῖν. Ἰτοςῶτον δ' ἐν ἐξεβιάσαντο τὸν δῆμον οἱ δυνατοί, καὶ τῆς ἐλπίδος τῆ Γαίτε καθεῖλον, ὅσον ἔχ, ὡς προσεδόκησε, πρῶτον, ἀλλὰ τέταρτον, ἀνγνωρευθῆναι. παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν, εὐθύς ἦν ἀπάντων πρῶτος, ἰχυὼν τε τῷ λέγειν, ὡς ἄλλος ἐδεῖς, καὶ τῆ πάθας αὐτῷ παρήρησιαν πολλὴν διδόντος ἀνακλιαιόμενω τὸν ἀδελφόν. ἐνταῦθα γὰρ ἐξ ἀπάσης προφάσεως περιῆγε τὸν δῆμον, ἀναμιμνήσκων τῶν γεγονότων, καὶ παρατιθεῖς τὰ τῶν προγόνων, ὡς ἐκεῖνοι μὲν καὶ Φαλίτικοις ἐπολέμησαν ὑπὲρ Γενουκίαι² τινός, δημάρχη, λοιδορηθέντος, καὶ Γαίτε Βατληρίας³ θάνατον

in Insulam retulerit plenam. Textum in Steph. corrupte datum, sic restituit R. ex Junt. Ald. Crat. B. 5. & SG. Vulgo extat ἡ βασιλ. εἰσηνηγοχίται. Ex Anon. enotatur in ind. Frft. „Supple νητοχῶς, κενὸν ἔξενη μόνος. Cui adnotat left. var. collector: quae tamen, ut de voce penultima accentum perperam in antepenultima notatum habente, nihil dicam, quid sibi volunt?“

1 V. B. 5. ἀφισῶνται.

2 Sic & in SG. a manu prima scriptum, ab altera correctum Γενουκία

3 B. 5. Βατληρία. Eandem dare vocem Anonymum, est in nota R. & in ind. var. Br. — At in Frft. Βατληρία, adjectis hisce: nam & pro Βατληρία legit Βατληρία. Crusier. facit *Vulturnum*,

νατου κατέγνωσαν, ὅτι δημάρχῳ πορευομένῳ δι' ἀγορᾶς ἔχ' ὑπεξέστη μόνος· Ἰμῶν δ' ὀράντων, ἔφη, Τιβέριον ξύλοις συνέκοπτον ἔτοι, καὶ διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐσύρετο νεκρὸς ἐκ Καπετωλίου, ῥιφισόμενος εἰς τὸν ποταμόν· οἱ δ' ἄλισπόμενοι τῶν Φίλων ἀπέθνησκον ἄκριτοι· καίτοι πάτριόν ἐσιν ἡμῖν, εἴ τις ἔχων δίκην θανατικὴν μὴ ὑπακέη¹, τότε πρὸς τὰς θύρας ἔωθεν ἐλθόντα σάλπιγγιν, ἀνακαλεῖσθαι τῇ σάλπιγγι, καὶ μὴ πρότερον ἐπιφέρειν ψῆφον αὐτῷ τὰς δικασίας. ἔτως εὐλαβεῖς καὶ πεφυλαγμένοι περὶ τὰς κρίσεις ἦσαν.

IV. Τοιούτοις λόγοις προκινηθεὶς τὸν δῆμον (ἦν δὲ καὶ μεγαλοφρονότατος καὶ ῥωμαλεώτατος ἐν τῷ λέγειν) δύο νόμους εἰσέφερε, τὸν μὲν, εἴ τις ἀρχοντὸς ἀφῆρητο τὴν ἀρχὴν ὁ δῆμος, ἐκ ἑῶντα τέτρω δευτέρως ἀρχῆς μετασίαν εἶναι· τὸν δ', εἴ τις ἀρχὸν ἄκριτον ἐκνεκηρύχοι πολίτην, κατὰ τότε κρίσιν διδόντα² τῷ δήμῳ· τῶν τῶν νόμων ἀντικρυς ὁ μὲν Μάρκον Ὀκλάβιον ἠτίμα, τὸν ὑπὸ Τιβερίῳ τῆς δημαρχίας ἐκπεσόντα· τῷ δ' ἐνείχετο Ποπίλλιος· ἔτος γὰρ στρατηγῶν τὰς³ Τιβερίας Φίλους ἐξεκήρυξε· καὶ Ποπίλλιος μὲν ἔχ' ὑποσὰς τὴν κρίσιν, ἔφυγεν ἐξ Ἰταλίας· τὸν δ' ἕτερον νόμον Γάιος αὐτὸς ἐπανεῖλετο⁴, Φήσας, τῇ μητρὶ Κορνηλίᾳ δεηθεὶσιν χαρίζεσθαι τὸν Ὀκλάβιον· καὶ ὁ δῆμος ἠγάθη καὶ συνεχώρησε, τιμῶν τὴν Κορνηλίαν ἐδέν ἦτλον ἀπὸ τῶν παίδων, ἢ τῶ πατρός· ἦς γε⁵ χαλκῆν εἰκόνα σήσας

P 5

rium, Br. iudice, prave. In SG. est Βετρίῳ. Xyl. C. Biturium vertit.

1 Sic R. de suo dedit pro vulg. ὑπακέα.

2 V. & B. 5. δίκην pro κρίσιν. SG. κατ' αὐτῶ διδόντα κρίσιν.

3 SG. 7^{is} 7^{is} T.

4 Fraudī fuisse hanc vocem omnibus Interpp. qui antiquare vertunt, cum *mittere* tantum significet, adnotat Duf.

5 V. & B. 5. ἦς γε καί, quod Duf. elegantius & verius cenlet.

σήσας ὕσερον, ἐπέγραψε Κορηλίαν, μητέρα Γράκχων. ἀπομνημονεύεται δὲ καὶ τῆ Γαίᾳ πολλὰ ῥητορικῶς καὶ ἀγοραίως ὑπὲρ αὐτῆς εἰρημένα πρὸς τινὰ τῶν ἐχθρῶν. Σὺ γὰρ, ἔφη, Κορηλίαν λοιδορεῖς, τὴν Τιβέριον τεκῆσαν; ἐπεὶ δὲ διαβεβλημένος ἦν εἰς μαλακίαν ὁ λοιδορηθεῖς. Τίνα δ', εἶπεν, ἔχων παρρησίαν, συγκρίνεις Κορηλίαν σεαυτῷ¹; ἔτεκες γὰρ, ὡς ἐκείνη; καὶ μὴν πάντες ἴσασι Ῥωμαῖοι, πλείω χρόνον ἐκείνην ἀπ' ἀνδρὸς ἔσαν, ἢ σε, τὸν ἄνδρα. Τοιαύτη μὲν ἡ πικρία τῶν λόγων ἦν αὐτῆ, καὶ πολλὰ λαβεῖν ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐστὶν ὅμοια.

V. Τῶν δὲ νόμων, ἃς εἰσέφερε, τῷ δήμῳ χαρίζομενος, καὶ καταλύων τὴν σύγκλητον, ὃ μὲν ἦν κληρονομικός, ἅμα νέμων² τοῖς πένησι τὴν δημοσίαν. ὃ δὲ στρατιωτικός, ἐδῆτά τε κελεύων δημοσίᾳ³ χορηγεῖσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τῆτο τῆς μιθοφορᾶς ὑφαιρεῖσθαι τῶν στρατευομένων, καὶ νεώτερον ἐπὶ ἅ τῶν καὶ δέκα μὴ καταλέγεσθαι στρατιώτην. ὃ δὲ συμμαχικός ἰσοψήφους ποιεῖν τοῖς πάλαισι τὰς Ἰταλιώτας. ὃ δὲ σιτικός ἐπεουνίζων τοῖς πένησι τὴν ἀγοράν. ὃ δὲ δικασικός, ᾧ τὸ πλείστον ἀπέκοψε⁴ τῆς τῶν συγκλητικῶν δυνάμεως. μόνοι γὰρ ἔκρινον τὰς δίκας, καὶ διὰ τῆτο φοβεροὶ τῷ δήμῳ καὶ τοῖς ἵππεῦσιν ἦσαν. ὃ δὲ τριακισίς⁵ τῶν ἵππέων προσκατ-

1 V. B. 5. & SG. Κορηλία σεαυτὸν, quod Duf. probat.

2 Duf. *sup.* ἀναπέμων pro ἅμα v. R. *judice, sententia pronuntiat χάριαν, aut ἀνάδατον νέμων.*

3 SG. δημοσίαν. Id. paulo post ἐτῶν ἐπτακαίδεκα.

4 B. 5. ἐξέκοψε. Pro seq. ἔκρινον SG. *Junt. Ald. Crat.* ἔκρινον; & pro τῷ δήμῳ SG. τῷ 7ο δήμῳ.

5 Rualdus ad hunc locum observat, longe falli Plutarchum, qui referat, C. Gracchum judicia aequaliter inter Senatores & Equites partitum esse; Gracchana lege totum fuisse munus judicandi solius ordinis equestris; nec hunc illud cum Senatu commune habuisse, nisi ferme triginta post necem C. Gracchi annis, auctore M. Livio Druso. Profert testimonia ex Vellej. Paterc.

κατέλεξεν αὐτοῖς, ἧσι τριακοσίοις, καὶ τὰς κρίσεις κοι-
νὰς τῶν ἑξακισίων ἐποίητε. τῆτον τὸν νόμον εἰσφέρων,
τὰ τ' ἄλλα λέγεται σπαδάσαι διαφερόντως, καὶ τῶν πρὸ
αὐτῆ πάντων δημαγωγῶν πρὸς τὴν ¹ σύγκλητον ἀφορών-
των καὶ τὸ καλλόμενον κομίτιον, πρῶτον τότε γραφεῖς
ἕξω πρὸς τὴν ἀγορὰν δημηγορῆσαι, καὶ τὸ λοιπὸν ἔτω
ποιεῖν ἕξ ἐκεῖνα, μικρᾷ παρεγγίσει καὶ μεταθέσει χή-
ματος μέγα πρᾶγμα κινήσας, καὶ μετενεγκῶν τρόπον
τινὰ τὴν πολιτείαν ἐν τῆς ἀριστοκρατίας εἰς τὴν δημο-
κρατίαν· ὡς τῶν πολλῶν δέου, ἔ τῆς βελῆς, σοχάζε-
θαι τὰς λέγουσας.

VI. Ἐπεὶ δ' ἔ μόνον ἐδέξατο τὸν νόμον τῆτον ὁ
δῆμος, ἀλλὰ κἀκεῖνῳ τὰς κρίνουσας ἐκ τῶν ἰππέων ἔδωκε
καταλέξαι, μοναρχικῆ τῆς ἰχὺς ἐγεγόνει περὶ αὐτὸν·
ὡσε καὶ τὴν σύγκλητον ἀνέχεσθαι συμβουλευούσας αὐτῆ.
συνεβέλευε δ' αἰεὶ τι τῶν ἐκεῖνη πρεπόντων εἰσηγέμε-
νος· οἷον ἦν καὶ τὸ περὶ τῆ σίτη δόγμα μετριώτατον
καὶ κάλλιστον, ὃν ἔπεμψε μὲν ἕξ Ἰβηρίας Φάβιος ἀντι-
στράτηγος· ἐκεῖνος δ' ἔπεισε τὴν βελῆν ἀποδομένην τὸν
σίτον, ἀναπέμψαι ταῖς πόλεσι τὸ ἀργύριον, καὶ προσ-
επαϊτιάσασθαι τὸν Φάβιον, ὡς ἐπαχθῆ καὶ ἀφόρητον
ποιῆν/α τῆ ἀρχὴν τοῖς ἀνθρώποις. ἐφ' ᾧ μεγάλην ἔχε
δόξαν μετ' εὐνοίας ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. ἔγραψε δὲ καὶ
πόλεις ἀποικίδας ἐπέμπεσθαι, καὶ τὰς ὁδὸς ποιεῖσθαι,
καὶ κατασκευάζεσθαι σιτοβόλια. τέτοις ἅπασι πραττο-
μένοις αὐτὸν ἄρχοντα καὶ διοικητὴν ἐφιστὰς ², καὶ πρὸς
μηδὲν ἀποτρούμενος τῶν τούτων καὶ τηλικέτων, ἀλλὰ
καὶ θαυμασῶ τινι τάχει καὶ πόνῳ ³, τῶν γινομένων, ὡς

μό-

Paterc. Hist. l. II. c. 6, 13, 32. Plin. H. N. l. 33, c. 2. Ap-
pian. I. de B. civ. Flor. l. 3, c. 17. & Varrone.

1 Junt. εἰς πρὸς τὴν σ. Seq. lin. SG. πρῶτος pro πρῶτον.

2 V. ὑφιστάς; Pro seq. μηδὲν SG. ἔδεν; in eodem syllabae
7ru in voce ἀποτρούμενος superscriptum est κρη; B. 5. ἀποτρο-
ύμενος.

3 R. fulp. ἀπόνως.

μόνον, ἕκαστον ἐξεργαζόμενος ὥσε καὶ τὰς πάνυ μισέοντας αὐτὸν καὶ δεδοικότας ἐμπλήττειναι τὸ διὰ πάντων ἀνύσιμον καὶ τελεσιργόν. οἱ δὲ πολλοὶ καὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν ἐθαύμαζον, ἐξηρτημένον ὀρώντες αὐτῆ πλῆθος ἐργολάβων, τεχνιτῶν, πρεσβευτῶν, ἀρχόντων, στρατιωτῶν, Φιλολόγων· οἷς πᾶσιν ἐντυγχάνων μετ' εὐκολίας, καὶ τὸ σεμνὸν ἐν τῷ Φιλανθρώπῳ διαφυλάττων, καὶ νέμων αὐτῆ τὸ ἀρμόττον οἰκείως ἐνάσῃ, χαλεπὰς ἀπεδείκνυε συνοφάντας, τὰς Φοβερὸν αὐτὸν, ἢ Φορτικὸν ὅλως, ἢ βλαίον, ἀποκαλέντας. ἔτω δεινότερος ἦν ἐν ταῖς ὀμιλίαις καὶ ταῖς πράξεσιν, ἢ τοῖς ἀπὸ τῆ βήματος λόγοις δημαγωγός.

VII. Ἐσπῆδασε δὲ μάλιςα περὶ τὴν ὁδοποιίαν, τῆς τε χρείας ἅμα καὶ τῆ πρὸς χάριν καὶ κάλλος ἐπιμεληθείς. εὐθεῖαι γὰρ ἦγοντο διὰ τῶν χωρίων ἀτρεμεῖς ¹. καὶ τὸ μὲν ἐσόρνυτο πέτρα ξεσῆ, τὸ δ' ἄμμο χώμασι συνακτοῖς ² ἐπυκνῆτο. πιμπλαμένων δὲ τῶν κοίλων, καὶ ζευγνυμένων γεφύραις ³, ὅσα χεῖμαρροι διέκοπτον, ἢ Φάραγγες, ὕψος δὲ ⁴ τῶν ἐκατέρωθεν ἴσων καὶ παράλληλων λαμβανόντων, ὁμαλὴν καὶ καλὴν ὄψιν εἶχε διέλας τὸ ἔργον. πρὸς δὲ τέτοις διαμετρήσας κατὰ μίλιον ὁδὸν πᾶσαν (τὸ δὲ μίλιον ἐκ' ὡ σαδίων ὀλίγον ἀποδοεῖ) κίονας λιθίνους σημεῖα τῆ μέτρος κατέστησεν. ἄλλως δὲ λίθας ἔλαττον ἀπέχοντας ἀλλήλων

ἐκα-

¹ Minus commoda haec vox Br. & Mosi Duf. videtur. Ille mavult ἀστραβεῖς, hic ἀτρακοί. R. iudice, ἀτρεμεῖς recte habere videtur: nusquam titubantes, immobiles, rigide prouertentes, ita ut neutram in partem inclinent. Si quid tamen mutandum sit, mavult ἀτρεκεῖς. E. V. enotatur ἀφόβεαι.

² Sic R. dedit de suo — asperibus constipatis, eingerammetien, eingestampfiem, a νάσσειν — pro vulg. χώμασιν ἀκτοῖ. Potuisse quoque dari χώμασι συνακτοῖς, monet. V. B. 5. SG. ἀκτῆς.

³ Subaudi γέτων. R.

⁴ SG. 7e. Id. paulo post duabus vocibus δι' ὄλας.

ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ διέδθηκεν, ὡς εἴη ῥαδίως τοῖς Ἰπ-
πας ἔχασιν ἐπιβαίνειν ἀπ' ¹ αὐτῶν, ἀναβολέως μὴ δεο-
μένοις.

VIII. Ἐπὶ τέτοις τῷ δήμῳ μεγαλύνοντος ² αὐ-
τὸν, καὶ πᾶν ὀτιῶν ἐτοιμῶς ἔχοντος ἐνδείκνυσθαι πρὸς
εὐνοίαν, ἔφη ποτὲ δημηγορῶν αὐτὸς αἰτήσῃεν χάριν, ἣν
λαβὼν μὲν, ἀντὶ παντὸς ἔξει. εἰ δ' ἀποτύχοι, μη-
δὲν ἐκείνοις μεμψιμοιρήσειν. τῶτο ῥηθὲν ἔδοξεν αἰτήσῃεν
ὑπατείας εἶναι, καὶ προσδοκίαν πᾶσιν, ὡς ἅμα μὲν
ὑπατείαν, ἅμα δὲ δημαρχίαν μετιῶν, παρέχεν. ἐνσάν-
των δὲ τῶν ὑπατικῶν ἀρχαιρεσιῶν, καὶ μετεώρων ὄν-
των ἀπάντων, ᾠφθη Γαίου Φάννιου κατάγων ³ εἰς τὸ
πεδῖον, καὶ συναρχαιρεσιάζων ἐκείνῳ μετὰ τῶν Φίλων.
τῶτο ῥοπὴν ἤνεγκε τῷ Φαννίῳ μεγάλην. κῆκεῖνος μὲν
ὑπατος, Γαῖος δὲ δήμαρχος ἀπεδείχθη τὸ δεύτερον· ἔ
παραγγέλλων, ἐδὲ μετιῶν, ἀλλὰ τῷ δήμῳ σπαδάσαυτος.
ἐπεὶ δ' ἑώρα τὴν μὲν σύγκλητον ἐχθρὰν ἀντικρὺς, ἀμ-
βλὺν δὲ τῇ πρὸς αὐτὸν εὐνοίᾳ τὸν Φάννιον, αὐτῶς ἑτέ-
ροις νόμοις ἀπήρτησε ⁴ τὸ πλῆθος· ἀποικίας μὲν εἰς
Τάραντα καὶ Καπύην πέμπεσθαι γράφων, καλῶν δ' ἐπὶ
κοινωνίᾳ πολιτείας τῆς Λατίνης. ἡ δὲ βεβλή, δεισασα,
μὴ παντάπασιν ἄμαχος γένηται, καινὴν καὶ ἀσυνήθη
πειρᾶν ἐπῆγε τοῖς πολλοῖς ἀποτροπῆς, ἀντιδημαγωγῆσα
καὶ χαριζομένη παρὰ τὸ βέλτισον. ἦν γὰρ εἰς τῶν
τῷ Γαίῳ συναρχόντων Λίβιος Δρεῖσος, ἀνὴρ ἔτε γεγο-
νὼς τινὸς Ῥωμαίων, ἔτε τετραμμένος χειρῶν· ἤδη ⁵

δὲ

¹ Sic R. cum SG. dedit. Vulgo ἐπ' αὐτῶν. Pro seq. ἀνα-
βολίως V. ἀναβιβάζοντος.

² Junt. Ald. Crat. μεγαλῆντος. Lin. seq. SG. ἔχων pro
ἔχοντος.

³ Teste H. Steph. etiam legitur κατατάττων. Sic est in
margine SG. cum praemisso γρ. in ipso codicis texto κατάγων.

⁴ R. mavult ἀνηρτήσατο, a se suspendebat, sibi obstringe-
bat. SG. ἀπήρτησε. In Junt. Ald. Crat. ἀπήρτησε.

⁵ V. Anon. & B. 5. ἤθασ, quod Br. probat. R. vulgatam
tue-

δὲ καὶ λόγῳ καὶ πλάτῳ [ἐν] τοῖς μάλιστα τιμωμένοις καὶ δυναμένοις ἀπὸ τέτων ἐνάμιλλος ¹. ἐπὶ τῶτον μὲν ἔν οι γνωριμώτατοι τρέπονται καὶ παρεκάλεν αὐτὸν ἄσφαθαι τῷ Γαίῃ, καὶ μετ' αὐτῶν ἐπὶ τὸν ἄνδρα συζηῆσαι, μὴ βιαζόμενον, μηδ' ἀντιπρόντα τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ πρὸς ἡδονὴν ἀρχοῦσα, καὶ χαριζόμενον, ὑπὲρ ὧν καὶ ἀπεχθάνεσθαι καλῶς εἶχεν.

IX. Ἐπιδοὺς ἔν ὁ Λίβιος ² εἰς ταῦτα τῇ βελῇ τὴν ἑαυτῆ δημαρχίαν, νόμους ἔγραψεν, ἕτε τῶν καλῶν τινας, ἕτε τῶν λυσιτελῶν ἐχόμενος ³, ἀλλ' ἔν μόνον, ὑπερβαλέσθαι τὸν Γάϊον ἡδονῇ καὶ χάριτι τῶν πολλῶν, ὡς περ ἐν κωμῳδίᾳ, σπεύδων καὶ διαμιλλώμενος. ὧ καὶ καταφανεσάτην ἐποίησεν ἑαυτὴν ἢ σύγκλητος, ἢ δυσχεραίνουσα τοῖς τῷ Γαίῃ πολιτεύμασι, ἀλλ' αὐτὸν ἐκείνον ἀνελεῖν, ἢ ταπεινώσαι παντάπασι, βελομένη ⁴. τὸν μὲν γὰρ ἀποικίας δύο γράψαντα, καὶ τὰς χαριεσάτας τῶν πολιτῶν ⁵ εἰσάγουσα, δημοκοπεῖν ἠτιῶντο. Λίβιῳ δὲ, δώδεκα κατοικίζουσι, καὶ τριαχιλίαις εἰς ἐκάστην ἀποσέλλουσι τῶν ἀπόρων, συνελαμβάνουσι. κἀκεῖνω μὲν, ὅτι χώραν διένειμε τοῖς πένησι, προστάξας ἐκείνω τελεῖν ἀποφορὰν εἰς τὸ δημόσιον, ὡς κολακεύουσι τὰς πολλὰς ἀπηχθάνουσι. Λίβιος δὲ καὶ τὴν ἀποφορὰν ταύτην

tuetur, particula ἤδη significante processum narrantis a nativitate & educatione ad rationes vitae civilis a Livio Druso in luce reip. actae. Si quid mutandum, mavult ἤδεα, *notat Livius Drusus, se esse aequipollentem*, & addi ὧν pone γάτων lin. seq. Praepositionem ἐν post πλάτῳ delendam censuit Steph. & R. unciis inclusit.

1 Pro hac voce V. ἀνταγωνιστής.

2 V. Λάϊος. R. notante, e Junt. At hoc loco perspicue extat Λίβιος in ea; in fine autem capituli legitur Λάϊος.

3 Sic R. de suo dedit pro vulg. ἐχομένους.

4 H. Steph. maluit *δυσχεραίνουσαν* & *βελομένην*, ut ad ἑαυτὴν jungantur. R. tuetur vulgatam, idem valentem, atque ὅτι *δυσχεραίνειν* & ὅτι *βέλοται*.

5 V. τῶν πολλῶν.

την τῶν νειμαμένων ἀΦαιρῶν, ἤρεσκεν αὐτοῖς. ἔτι δ', ὃ μὲν τοῖς Λατίνοις ἰσοψηφίαν διδὸς ἐλύπει· τῆ δ', ὅπως μὴδ' ἐπὶ στρατείας ἐξῆν τινα Λατίνων ῥάβδοις αἰκίσασθαι, γράψαντος, ἐβοήθουν τῷ νόμῳ. καὶ μέντοι καὶ αὐτὸς ὁ Λίβιος αἰεὶ δημηγορῶν ἔλεγεν, ὡς γράφει ¹ ταῦτα τῇ βελῆ δοκῦντα κηδομένη τῶν πολλῶν· ὃ δὲ καὶ μόνον ἀπὸ τῶν πολιτευμάτων αὐτῆ χρήσιμον ὑπῆρχεν. ἡμερώτερον γὰρ ἔρχε πρὸς τὴν βελήν ὁ δῆμος, καὶ τὰς γνωριμωτάτας αὐτῆ πρότερον ὑφορωμένα καὶ μισῶντος, ἐξέλυσε καὶ κατεπράυνε τὴν μνησικακίαν καὶ χαλεπότητα ταύτην ὁ Λίβιος, ὡς ἐκ τῆς ἐκείνων ὀρμώμενος ² γνώμης ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν καὶ χαρίζεσθαι τοῖς πολλοῖς.

X. Μεγίστη δὲ τῷ Δράσῳ πίσις εὐνοίας πρὸς τὸν δῆμον ἐγένετο καὶ δικαιοσύνης, τὸ μὴδὲν αὐτῷ, μὴδ' ὑπὲρ ἑαυτῆ, Φαίνεσθαι γράφοντα. καὶ γὰρ οἰκίσας ἐτέρως ἐξέπεμπε τῶν πόλεων, καὶ διοικήσεσι χρημάτων ἐπροσῆει, τῆ Γαίᾳ τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν τοιῶντων αὐτῷ προστιθέντος. ἐπεὶ δὲ, Ῥεβρία, τῶν συναρχόντων ἑνὸς, οἰκίζεσθαι Καρχηδόνα γράψαντος, ἀνηρημένην ὑπὸ Σκιπίωνος, κλήρω λαχὼν ὁ Γάιος ἐξέπλευσεν εἰς Λιβύην ἐπὶ τὸν κατοικισμὸν, ἔτι μᾶλλον ἐπιβὰς ὁ Δράσος ἀπόντος αὐτῆ, τὸν δῆμον ὑπελάμβανε καὶ προσήγετο, μάλιστα ταῖς κατὰ ³ τῆ Φελβία διαβολαῖς. ὁ δὲ Φέλβιος ἔτος ἦν τῆ Γαίᾳ φίλος, καὶ συνάρχων ἐπὶ τὴν διανομὴν τῆς χώρας ἡρημένος· ἦν δὲ Θουρβώδης, καὶ μισῶμενος μὲν ὑπὸ τῆς βελῆς ἀντικρυς, ὑποπτος δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὡς τὰ συμμαχικὰ διακινῶν, καὶ παροξύνων κρύφα τὰς Ἰταλιώτας πρὸς ἀπόσασιν. οἷς ἀναποδείτως καὶ ἀνελέγκτως λεγομένοις αὐτὸς προσετίθει πίσιν ὁ Φέλβιος, ἔχ' ὑγιαίνεσης, ἐδ' εἰρηνικῆς, ὧν προ-

1 SG. γράφει.

2 SG. ὀρμώμιον.

3 Praepos. hanc sola Br. omisit; R. restituit.

προαιρέσεως. τῆτο μάλιςα κατέλυε τὸν Γαίον, ἀπο-
 λαύουσα τῆ μίσος. καὶ ὅτε Σικίτων Ἀφρικανὸς ἐξ
 ἑδενὸς αἰτίε προΦανῆς ἐτελεύτησε, καὶ σημεῖα τινα τῶ
 νεκρῶ πληγῶν καὶ βίας ἐπιδραμεῖν ἔδοξεν, ὡς ἐν τοῖς
 περὶ ἐκεῖνε γέγραπται. τὸ μὲν πλεῖστον ἐπὶ τὸν Φέλβιον
 ἦλθε τῆς διαβολῆς, ἐχθρὸν ὄντα, καὶ τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 νην ἐπὶ τῆ βήματος τῶ Σικίτωνι λελοιδωρημένον· ἠψα-
 στο δὲ καὶ τῆ Γαίε ἡ¹ ὑπάνοια. καὶ δεινὸν ἔτως ἐρ-
 γον, ἐπ' ἀνδρὶ τῶ πρώτῳ καὶ μεγίστῳ Ῥωμαίων τολ-
 μηθέν, ἐκ ἔτυχε δίκης, ἐδ' εἰς ἔλεγχον προῆλθεν.
 ἐνέστησαν γὰρ οἱ πολλοὶ, καὶ κατέλυσαν τὴν κρίσιν,
 ὑπὲρ τῆ Γαίε Φοβηθέντες, μὴ περιπετῆς τῇ αἰτίᾳ
 τῆ Φόνε ζητημένε γένηται. τὰ μὲν² ἐν ἐγεγόνει
 πρότερον.

XI. Ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ περὶ τὸν τῆς Καρχηδόνος³
 κατοικισμὸν, ἦν ὁ Γαίος Ἰωνωῖαν, ὅπερ ἐστὶν Ἡραίαν,
 ἀνόμασε, πολλὰ κωλύματα γενέσθαι παρὰ τῆ δαιμονίᾳ
 λέγεσιν. ἦ τε γὰρ πρώτη σημαία, πνεύματος ἀΦαρ-
 πάζουτος αὐτὴν, τῆ δὲ Φέροντος ἐγκρατῶς ἀντεχομένης,
 συνετρίβη· καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς βαμοῖς ἐπικειμένα διεσκέ-
 δασεν ἀνέμῳ θύελλα, καὶ διέβριψεν ὑπὲρ τὰς ὄρας τῆς
 γεγενημένης ὑπογραφῆς. αὐτὰς δὲ τὰς ὄρας ἀνέσπα-
 σαν ἐπελθόντες λύκοι, καὶ μακρὰν ἄχολο Φέροντες.
 ἔ μὴν ἀλλὰ πάντα συντάξας καὶ διανοσμήσας ὁ Γαίος
 ἡμέραις ἐβδομήμοντα ταῖς πάσαις, ἐπανῆλθεν εἰς Ῥώ-
 μην, πιέζεσθαι τὸν Φέλβιον ὑπὸ τῆ Δρέσκ πυθανόμε-
 νος, καὶ τῶν πραγμάτων τῆς αὐτῆ παρυσίας δεομένων.
 Λεύκιος γὰρ Ὀπίμιος⁴, ἀνὴρ ὀλιγαρχικὸς καὶ δυνα-
 τὸς ἐν τῇ βελῆ, πρότερον μὲν ἐξέπεσεν, ὑπατεῖαν παρ-
 αγγέλ-

1 Articulum hunc de suo addidit R.

2 V. Anon. B. 5. SG. Ταῦτα μὲν, quod Br. probat.

3 R. post h. v. deesse censet ὄντι. Subaud. C. Graccho.

4 Sic Aretinus, Sigonius, Xylander alique reponi voluerunt, & sic cum Anon. dedit R. pro vulg. Ὀσίλιος.

αγγέλλων, τῷ Γαίῳ τὸν Φάννιον προαγαγόντος ¹, ἐκείνου δὲ καταρχαιρεσιάσαντος· τότε δὲ πολλῶν βοηθῶντων, ἐπίδοξος ἦν ὑπατεύσειν, ὑπατεύων δὲ, καταλύσειν τὸν Γαίον, ἥδη τρόπον τινὰ τῆς δυνάμεως αὐτῷ μαρτυρομένης, καὶ τῷ δήμῳ μετὰ γεγονότος τῶν τοιαύτων πολιτευμάτων, διὰ τὸ πολλὰς τὰς πρὸς χάριν δημαγωγῶντας εἶναι, καὶ τὴν βελήν· ὑπέκειν ἐκῆσαν.

XII. Ἐπανελθὼν δὲ, πρῶτον μὲν ἐκ τῷ Παλατίῳ μετώκησεν ² εἰς τὸν ὑπὸ τὴν ἀγορὰν τόπον, ὡς δημοτικώτερον, ὅπκα πλείοις ³ τῶν ταπεινῶν καὶ πενήτων συνέβαινε οἰκεῖν· ἔπειτα τῶν νόμων ἐξέδηκε τὰς λοιπὰς, ὡς ἐπάξων τὴν ψῆφον αὐτοῖς. ὅχλη δὲ πανταχόθεν αὐτῷ συνιόντος, ἔπεισεν ἡ βελή τὸν ὑπατον, Φάννιον, ἐκβαλεῖν τὰς ἄλλας, πλὴν Ῥωμαίων, ἅπαντας· γενομένης δὲ κηρύγματος ἀήθους καὶ ἀλλοκότου, μηδένα τῶν συμμαχῶν, μηδὲ τῶν φίλων, ἐν Ῥώμῃ φωνῆσαι περὶ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, ἀντεξέδηκεν ὁ Γαίος διάγραμμα, κατηγορῶν τῷ ὑπάτῃ, καὶ τοῖς συμμαχοῖς, ἂν μένασι, βοηθήσειν ἐπαγγελλόμενος· ἔ μὴν ἐβοηθήσεν, ἀλλ' ὄρων ἕνα τῶν ξένων αὐτῷ καὶ συνήθων ἐλκόμενον ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν ⁴ τῷ Φαννίῳ, παρήλθε, καὶ ἐ προσήμυεν· εἴτε τὴν ἰσχύν, ἐπιλείπασαν ἥδη, δεδιώς ἐλέγχειν, εἴτε μὴ βελομένους, ὡς ἔλεγεν, ἀψιμαχίας αὐτὰς καὶ συμπλοκῆς ἀρχὰς ζητῆσι τοῖς ἐχθροῖς παραχεῖν· συνέτυχε δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὰς συνάρχοντας ἐν ἐργῇ γενέσθαι διὰ τοιαύτην αἰτίαν· ἔμελλεν ὁ δῆμος θεᾶσθαι μονομάχους ἐν ἀγορᾷ, καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ πλείοι ⁵ θεωρητήρια κύκλω κατασκευάσαντες ἐξεμίθην.

¹ B. 5. προαγαγόντος.

² V. & SG. μετόκησεν.

³ Hanc lectionem R. e Junt. revocavit. Vulgo πλείους.

⁴ SG. repetit ἄν post hanc vocem.

⁵ Teite H. Steph. etiam legitur οἱ πρῶτοι. Sic V. & B. 5.

PLVT. T. V.

θεν. ταῦτα ὁ Γάϊος ἐκέλευεν αὐτὰς καθαιρεῖν, ὅπως οἱ πένητες ἐκ τῶν τόπων ἐκείνων ἀμιδι θεάσασθαι δύνασθαι ¹. μηδενὸς δὲ προσέχουλος, ἀναμείνας τὴν πρὸ τῆς θεᾶς νύκτα, καὶ τῶν τεχνιτῶν, ὅσας εἶχεν ἐργολάβους ὑφ' ἑαυτῶ, παραλαβὼν, τὰ θεωρητήρια καθείλε, καὶ τῶ δῆμῳ χολάζοντα μεθ' ἡμέραν ἀπέδειξε τὸν τόπον. ἐφ' ᾧ τοῖς μὲν πολλοῖς ἀνὴρ ἔδοξεν εἶναι, τὰς δὲ συνάρχοντας, ὡς ἰταμὸς καὶ βίαιος, ἐλύπησεν. ἐκ τῆς καὶ τὴν τρίτην ἔδοξε δημαρχίαν ἐφηρῆσθαι ², ψήφων μὲν αὐτῶ πλείων γενομένων, ἀδίως δὲ καὶ κακέρως τῶν συναρχόντων ποιησαμένων τὴν ἀναγόρευσιν καὶ ἀνάδειξιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀμφισβήτησιν εἶχεν. ἤνεγκε δ' ἐ μετρίως ἀποτυχῶν, καὶ πρὸς γε τὰς ἐχθρὰς ἐπεγγελῶντας αὐτῶ λέγεται θρασύτερον τῷ δέοντος εἰπεῖν, ὡς Σαρδόνιον ³ γέλωτα γελῶσιν, ἐ γινώσκοντες, ὅσον αὐτοῖς σκότος ἐκ τῶν αὐτῶ περιέχεται πολιτευμάτων.

XIII. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν Ὀπίμιον καταστήσαντες ὑπατον, τῶν νόμων πολλὰς διέγραφον, καὶ τὴν Καρχηδόνοσ ἐκίνεον διάταξιν, ἐρεθίζοντες τὸν Γάϊον, ὡς ἀν αἰτίαν ὀργῆσ παραχῶν ἀνααιρεθεῖη, τὸν μὲν πρῶτον χρόνον ἐκαρτέρει, τῶν δὲ φίλων, καὶ μάλιστα τῷ Φαλβίῳ παροξύνουλος, ὤρμησε πάλιν συνάγειν τὰς ἀντιταξομένους πρὸς τὸν ὑπατον. ἐνταῦθα καὶ τὴν μητέρα λέγουσιν αὐτῶ συσασίσαι, μιθικμένην ἀπὸ τῆς ξένης κρύφα καὶ πέμπεσαν εἰς Ῥώμην ἀνδρας, ὡς δὴ θερσίας. ταῦτα γὰρ ἐν τοῖς ἐπιστολοῖσ αὐτῆς ἠνιγμένα γεγράφθαι πρὸς τὸν υἱόν. ἕτεροι δὲ, καὶ πάνυ τῆς Κορνηλίας δυσχεραίνεσης, ταῦτα πρᾶττεσθαι λέγουσιν. ἧ δ' ἐν ἔμελλον ἡμέρᾳ τὰς νόμους λύσειν οἱ περὶ τὸν Ὀπίμιον, κατεῖλη-

¹ SG. δύνασθαι.

² SG. ἀφαιρεῖσθαι.

³ Cum ω scribi, tum apud allos, tum apud Plut. alibi, annotat Duf.

ελληπτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων ἔωθεν εὐθύς τὸ Καπετώλιον. θύσαντος δὲ τῷ ὑπάτῃ, τῶν ὑπηρετῶν τις αὐτῷ, Κόιντος Ἀντύλλιος ¹, διαφέρων ἐτέρωσε τὰ σπλάγχνα πρὸς τὰς περὶ τὸν Φάλβιον, εἶπε. Δοτε τόπον ἀγαθοῖς, κακοὶ πολῖται. τινὲς δὲ Φασιν, ἅμα τῇ Φωνῇ ταύτῃ καὶ τὸν βραχίονα γυμνὸν οἶον ἐφ' ὕβρει χηματοίζουσα παρενεγκεῖν. ἀποθνήσκει γὰρ εὐθύς ὁ Ἀντύλλιος ἐκεῖ, μεγάλοις γραφείοις κεντέμενος, ἐπ' αὐτὸ τῆτο ² πεποῖσθαι λεγομένοισι. καὶ τὸ μὲν πλῆθος διεταράχθη πρὸς τὸν Φόνον, ἐναντία δὲ τὰς ἡγεμόνας ἔχε διάθεσις. ὁ μὲν γὰρ Γάιος ἤχθητο, καὶ κακῶς ἔλεγε τὰς περὶ αὐτὸν, ὡς αἰτίαν ³ δεομένοισι πάλαι καθ' ἑαυτῶν τοῖς ἐχθροῖς δεδωκότας. ὁ δ' Ὀπίμιος, ὡσπερ ἐνδόσιμον λαβῶν, ἐπῆρτο, καὶ παρώξυνε τὸν δῆμον ἐπὶ τὴν ἔκφυαν.

XIV. Καὶ τότε μὲν, ὄμβρα γενομένη, διελύθησαν. ἅμα δ' ἡμέρα τὴν μὲν βελὴν ὁ ὑπάτος συναγαγὼν, ἐνδον ἐχρημάτιζεν, ἕτεροι δὲ τὸ τῷ Αντύλλίῳ σώμα γυμνὸν ἐπὶ κλίνης προθέμενοι, δι' ἀγορᾶς ἐπὶ ⁴ τὸ βουλευτήριον ἐπίτηδες παρεκόμεζον, οἰμωγῇ χρώμενοι καὶ θρήνῳ, γινώσκοντος μὲν τῷ Ὀπίμιῳ τὰ πραττόμενα, προσποικμένῃ δὲ θαυμάζειν. ὡσε καὶ τὰς βουλευτὰς προσελθεῖν. κατατεθείσης δὲ τῆς κλίνης εἰς μέσον, οἱ μὲν ἐχετλιάζον, ὡς ἐπὶ δεινῷ καὶ μεγάλῳ πάθει. τοῖς δὲ πολλοῖς ἐπῆρι μισεῖν καὶ προβάλλεσθαι ⁵ τὰς ὀλιγαρχικὰς, ὡς Τιβέριον μὲν Γράκχον ἐν Καπετωλίῳ Φονεύσαντες αὐτοὶ, δῆμαρχον ὄντα, καὶ τὸν νεκρὸν προσεξέβαλον. ὁ δ' ὑπηρετῆς, Ἀντύλλιος, ἐ δίκαια μὲν ἴσως

Q 2

πεπον-

¹ Appian. *Attilium* vocat. Xyl. Aug. Victor. *Attilium*.

² SG. ἐπ' αὐτῷ ἴετο.

³ Hanc lesionem e Junt. se revocasse monet R. pro vulg. αἰτίας. Sic autem non nisi in Br. extat.

⁴ V. & SG. παρά.

⁵ Pro προβάλλ. V. ἀναμιμνήσκαι.

πεπονθώς, τὴν δὲ πλείην αἰτίαν εἰς τὸ παθεῖν αὐτῷ παραχῶν, ἐν ἀγορᾷ πρόκειται, καὶ περιέστηεν ἡ Ῥωμαίων βελή θρηῦσα, καὶ συνεκομίζεσα ¹, μισθῶν ἐνθρονον ἐπὶ τῷ τὸν ἐτι λειπόμενον ἀνελεῖν τῶν τῆ δῆμα κηδομένων. ἐκ τῆτος πάλιν εἰς τὸ βουλευτήριον ἀπελθόντες, ἐψηφίσαντο καὶ προσέταξαν Ὀπιμῶ, τῷ ὑπάτῳ, σώζειν τὴν πόλιν, ὅπως δύναίτο, καὶ καταλύειν τὰς τυράννας. ἐκεῖνα δὲ προειπόντος ², ἐπὶ τὰ ὄπλα χωρεῖν τὰς συγκλητικὰς, καὶ τῶν ἰπέων ἐκάστῳ παράγγελμα δόντος, ἀγειν ἕωθεν οἰκέτας δύο κατωπλισμένους, ὁ μὲν Φέλβιος ἀντιπαρεσκευάζετο, καὶ συνῆγεν ἄχλον· ὁ δὲ Γάιος, ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀπερχόμενος, ἔση κατὰ τὸν τῆ πατρὸς ἐνδριάντα, καὶ πολὺν χρόνον ἐμβλέψας εἰς αὐτὸν, ἔδδεν ἐφθέγγετο, δακρύσας δὲ καὶ σενάξας ἀπῆει. τῆτο πολλοῖς τῶν ἰδόντων οἰκίειραι τὸν Γάϊον ἐπῆλθε· καὶ κακίσαντες αὐτὰς, ὡς ἐγκαταλείποντες τὸν ἄνδρα καὶ προδιδόντες, ἦμον ἐπὶ τὴν οἰκίαν, καὶ παρενυκίερεον ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἐχ ὁμοίως τοῖς τὸν Φέλβιον φυλάττεσιν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἐν κρότοις καὶ ἀλαλαγμοῖς πίνοντες καὶ θρασυόμενοι διετέλεσαν, αὐτῆ τῆ Φελβίε πρώτῃ μεθυσκομένη, καὶ πολλὰ φορτικῶς παρ' ἡλικίαν φθειγομένη καὶ πράττοντος· οἱ δὲ περὶ τὸν Γάϊον ὡς ἐπὶ συμφορῆ κοινῇ τῆς πατρίδος ἡσυχίαν ἄγοντες, καὶ περισκοπόμενοι τὸ μέλλον, ἐν μέρει φυλάττοντες καὶ ἀναπαυόμενοι διῆγον.

XV. Ἄμα δ' ἡμέρα τὸν μὲν Φέλβιον, ἐκ τῆ ποτῆ ³ καθεύδουσα, μίλις ἐπεγείραντες, ὠπλίζοντο τοῖς περὶ τὴν οἰκίαν ⁴ λαφύροις, ἃ Γαλάτας νευικηκῶς, ὅτε ὑπάτευσεν, εἰλήφει, καὶ μετὰ πολλῆς ἀπειλῆς καὶ κραυγῆς ἐχώρην καταληψόμενοι τὸν Ἄβεντίνον λάβον. ὁ δὲ

1 Sola Br. συνεκομίζεσα. R. restituit priorem lectiōnem.

2 SG. προσειπόντος.

3 Junt. sola ποταμῶ.

4 V. & SG. post h. v. inserunt αὐτῶ.

δὲ Γάϊος ἀπλίσασθαι μὲν ἐκ ἠθέλησεν, ἀλλ', ὡσπερ εἰς ἀγορὰν, ἐν τηβέννῳ προήει, μικρὸν ἐπεζωσμένος ἐγχειρίδιον. ἐξιόνῃ δ' αὐτῷ περὶ τὰς θύρας ἢ γυνὴ προσπεσῶσα, καὶ καταχῶσα ¹ τῶν χειρῶν τῇ μὲν αὐτὸν ἐκείνον, τῇ δὲ τὸ παιδίον. Οὐκ ἐπὶ τὸ βῆμά σε, εἶπεν, ὦ Γάϊε, προπέμπω ² δῆμαρχον, ὡς πρότερον, καὶ νομοθέτην, ὅ' ἐπὶ πόλεμον ἐνδοξόν, ἵνα μοι καὶ πατρῶν τι τῶν κοινῶν ³ ἀπολίπης τιμῶμενον γὰρ πένθος· ἀλλὰ τοῖς Τιβερίε Φουεῦσιν ὑποβάλλεις σεαυτὸν ⁴, ἀνοπλον μὲν καλῶς, ἵνα πάθης τι μᾶλλον, ἢ δράσης, πρὸς ἄδεν δὲ τοῖς κοινοῖς ὄφελος ἀπολῆ. νεκράτηκεν ἤδη τὰ χεῖρω, βία καὶ σιδήρῳ τὰς δίκας ἤδη ⁵ πράττεις. εἰ περὶ Νομαντίαν ὁ σὸς ἀδελφὸς ἔπεσεν, ὑπέσπονδας ἂν ἡμῖν ἀπεδόθη νεκρός· νῦν δ' ἴσως καὶ γὰρ ποταμῆ τινος, ἢ θαλάσσης, ἰκέτις ⁶ ἔσομαι, Φῆμαι ποτε τὸ σὸν σῶμα Φραρέμενον. τί γὰρ ἢ νόμοις ἔτι πιστὸν, ἢ θεοῖς, μετὰ τὸν Τιβερίε Φόνον; Τοιαῦτα τῆς Δικιννίας οδυρομένης, ἀτρέμα τὰς περιβολὰς ἀπολουσάμενος αὐτῆς ὁ Γάϊος, ἐχώρει σιωπῇ μετὰ τῶν Φίλων. ἢ δὲ τῆ ἱματίε λαβέσθαι γλιχομένη, καταρῆμυεῖσα πρὸς τῆδαφος, ἔκειτο πολὺν χρόνον ἀναυδος· ἄχρις ⁷ λειποθυμήσασαν αὐτὴν οἱ θεράποντες ἀράμενοι, πρὸς Κράσσον ἔχοντο, τὸν ἀδελφὸν, νομίζοντες.

XVI. Ὁ δὲ Φέλβιος, ὡς ἐγένοντο πάντες ἀθροοί, πειθεῖς ὑπὸ τῆ Γαίε, πέμπει τῶν υἱῶν τὸν νεώτερον, ἔχον-

Q 3

1 SG. περιπίψασα.

2 B. 5. simplex πέμπω.

3 Fatorum nulli non homini nato communium. R.

4 SG. εαυτὸν.

5 abest ἤδη a SG. & B. 5.

6 Sic cum Junt. & SG. dedit R. pro vulg. ἰκέτις. Est quoque ἰκέτις in Ald. & Crat. Pro seq. Φῆμαι, H. Steph. teste, etiam legitur ἀφῆμαι.

7 SG. μέχρι ἔ.

ἔχοντα κηρύκιον, εἰς ἀγοράν. ἦν δὲ κάλλιστος ὁ νεανίσκος ὀφθῆναι· καὶ τότε καταστὰς κοσμίως καὶ μετ' αἰδῆς δεδακρυμένος, ἐποίησατο συμβατικὰς λόγους πρὸς τὸν ὑπατον καὶ τὴν σύγκλητον. οἱ μὲν ἔν πολλοὶ τῶν παρόντων ἐκ ἀηδῶς πρὸς τὰς διαλύσεις εἶχον· ὁ δ' Ὀπίμιος ἔ δι' ἀγγέλων ἔφη χρῆναι πείθειν τὴν σύγκλητον, ἀλλὰ καταβάντας, ὡς ὑπευθύνους πολίτας, ἐπὶ κρίσειν, καὶ παραδόντας αὐτὰς ἕτως παραιτεῖσθαι τὴν ὀργήν. τῷ δὲ μεिरαιῶ καὶ διηγόρευσεν ἐπὶ τέτοις μὴ κατεῖναι πάλιν ¹. Γάϊος μὲν ἔν, ὡς Φασιν, ἐβέλετο βαδίζειν καὶ πείθειν τὴν σύγκλητον· ἄθενός δὲ τῶν ἄλλων τυγχωρῆντος, αὐθις ἔπεμψεν ὁ Φάλβιος τὸν παῖδα διαλεξόμενον ὑπὲρ αὐτῶν ὅμοια τοῖς προτέροις. ὁ δ' Ὀπίμιος σπεύδων μάχην συνάψαι, τὸ μὲν μεिरάκιον εὐθὺς συνέλαβε καὶ παρέδωκεν εἰς φυλακὴν. τοῖς δὲ περὶ τὸν Φάλβιον ἐπῆει μετὰ πολλῶν ὀπλιτῶν, καὶ τοξοτῶν Κρητῶν, οἱ μάλιστα βιάλλοντες αὐτὰς καὶ κατατραυματίζοντες ² συνετάραξαν. γενομένης δὲ τῆς τροπῆς, ὁ μὲν Φάλβιος, εἰς τι βαλανεῖον ἡμελημένον καταφυγὼν, καὶ μετὰ μικρὸν ἀνευρεθεὶς, κατεσφάγη ³ μετὰ τῆς πρεσβυτέρου παιδός· ὁ δὲ Γάϊος ὠφθῆ μὲν ὑπ' ἄθενός μαχόμενος, ἀλλὰ δυσαναχετῶν τοῖς γινομένοις ⁴, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν· ἐκεῖ δὲ βεβλόμενος ἑαυτὸν ἀνελεῖν, ὑπὸ τῶν πισοτάτων ἐταίρων ἐκάλυθη, Πομπωνίᾳ καὶ Λικιννίᾳ ⁵. παρόντες γὰρ ἔτοι τό τε ξίφος ἀφείλοντο, καὶ Φεύγειν ⁶ ἐπῆραν αὐτόν. ἔνθα δὴ

¹ Vulgatae dant: ἐπὶ τέτοις κατεῖναι πάλιν, ἢ μὴ κατεῖναι. R. amputatis supervacaneis, dedit, quod nunc legitur. Pro αὐτῆς lin. praeced. SG. αὐτῆς.

² SG. dat simplex τραυματίζοντες.

³ B. 5. ἀνεσφάγη.

⁴ V. τοῖς μαχομένοις.

⁵ Aug. Vistor, monente Dacerio, & Val. Maximus vocant *Laestorium*.

⁶ SG. καὶ πάλιν Φεύγειν.

δη λέγεται καθευθεις εἰς γόνυ, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας πρὸς τὴν Θεὸν ¹, ἐπεύξασθαι, τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἀντὶ τῆς ἀχαριστίας ἐκείνης καὶ προδοσίας μηδέποτε παύσασθαι δαλεύοντα. Φανερῶς γὰρ οἱ πλείστοι μετεβάλλοντο, κηρύγματι δοθείσης ἀδείας.

XVII. Φεύγοντι γὰρ τῷ Γαίῳ τῶν ἐχθρῶν ἐπιφερομένων, καὶ καταλαμβάνοντων περὶ τὴν ξυλίην γέφυραν, οἱ μὲν δύο Φίλοι προχωρεῖν αὐτὸν ² κελεύσαντες, αὐτοὶ τὰς διώκοντας ὑπέστησαν, καὶ μαχόμενοι προτῆς γεφύρας, ἕδνα παρήκαν, ἕως ἀπέθανον. τῷ δὲ Γαίῳ συνέφευγεν εἰς οἰκίτης, ὄνομα Φιλοκράτης ³. πάντων μὲν, ὥσπερ ἐν ἀμίλλῃ, παρακελευομένων, ἕδνος δὲ βοηθῶντος, ἕδ' ἵππον αἰταμένῳ παραχεῖν ἐβέλησαντος. ἐπέκειντο γὰρ ἐγγύς οἱ διώκοντες. ὁ δὲ φθάναι μικρὸν εἰς ἱερὸν ἄλσος Ἐρινυῶν καταφυγὼν, κἄκεῖ διαφθείρεται, τῷ Φιλοκράτης ἀνελόντος ἐκείνου. εἶτα ἑαυτὸν ἐπισφάξαντος. ὡς δ' ἔνιοι φασίν, ἀμφότεροι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων κατελήφθησαν ζῶντες. τῷ δὲ Θεράποντος τὸν δεσπότην περιβαλόντος, ἕδεις ἐκείνου ἠδουήθη πατάξαι πρότερον, ἢ τῆτον ὑπὸ ποδῶν ⁴. παιόμενον ἀναιρεθῆναι. τὴν δὲ κεφαλὴν τῷ Γαίῳ λέγουσιν ἄλλον μὲν ἀποκόψαι καὶ κομίζειν, ἀφελέσαι δὲ τάτε Φίλον Ὀπιμίε ⁵ τινὰ, Σεπίκμελήσιον. ἦν γὰρ προκεκηρυγμένου ἐν ἀρχῇ τῆς μάχης ἰσοσάσιον χερσίων τοῖς ἀνευγενῶσι ⁶ τὴν Γαίῳ καὶ Φελβίῳ κεφαλὴν. ἀνέχθη

Q 4

ηνέχθη

¹ Junt. πρὸς τὸν Θεόν.

² B. 5. ἐκείνον.

³ Vell. Paterc. *Euporum* vocat; Aug. Viator *Euphorum*; Val. Max. *Philocratem* & *Euporum*.

⁴ scil. ἀνθρώπων, vel, χειρῶν, vel, ut R. suspicatur, τραυμάτων.

⁵ Plin. & Val. Max. *familiarem Gracchi* vocant. Aug. Viator *Sepimulejum* scribit, quem Plut. *Σεπίκμελήσιον* vocat.

⁶ V. & B. 5. ἐνεγκῶσι.

ηνέχθη δὲ ὑπὸ τῆ Σεπτιμυληνῆ περιπεκαρμένη ¹ δόρα-
 τι πρὸς τὸν Ὀπίμιον, καὶ ζυγῶ νομιθέντος ἐντεθεῖσα
 λίτρας ἑπτακαίδεκα καὶ δίμοιρον ² εἴλυσε. τῆ Σεπτι-
 μυληνῆ καὶ περὶ τέττα ³ μικρῶ γενομένω καὶ κακω-
 γήσαντος. ἐξελὼν γὰρ τὸν ἐγνέφαλον, ἐνέτηξε μό-
 λιβδον. οἱ δὲ τῆ Φελβίε τὴν κεφαλὴν νομίσαντες (ἦσαν
 γὰρ τῶν ἀσημοτέρων) ἄδεν ἔλαβον. τὰ δὲ σώματα καὶ
 τέτων καὶ τῶν ἄλλων εἰς τὸν ποταμὸν ἐρίβη, τριχι-
 λίων ἀναιβέντων. καὶ τὰς ἐσίας αὐτῶν ἀπέδοντο
 πρὸς τὸ δημόσιον. ἀπεῖπαν ⁴ δὲ πενθεῖν ταῖς γυναῖξι,
 τὴν δὲ Γαίε Λικιννίαν καὶ τῆς προικὸς ἀπεσέρησαν.
 ὠμότατα ⁵ δὲ προσειργάσαντο τῆ Φελβίε τὸν νεώτερον
 υἱὸν, ἔτε χειρὰς ἀνταράμενον, ἔτ' ἐν τοῖς ⁶ μαχομέ-
 νοις γενομένον, ἀλλ' ἐπὶ σπονδὰς ἐλθόντα πρὸ τῆς μά-
 χης συλλαβόντες, καὶ μετὰ τὴν μάχην ἀνελόντες. ἔ-
 μὴν ἀλλὰ καὶ τέττα καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων μᾶλλον ἠνία-
 σε τὰς πολλὰς τὸ κατασκευασθὲν Ὀμονοίας ἱερὸν ὑπὸ
 τῆ Ὀπίμιε. σεμνύνεσθαι γὰρ ἐδόκει καὶ μέγα Φρονεῖν,
 καὶ τρόπον τινὰ θριαμβεύειν ἐπὶ Φόνεις τοσάτοις πολι-
 τῶν. διὸ καὶ νυκτὸς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ⁷ τῆ νεῶ παρ-
 ἐνέγραψάν τινες τὸν εἶχον τέτον.

*Ἔργον ἀπονοίας ναὸν Ὀμονοίας ποιεῖ.

XVIII.

¹ Junt. Ald. Crat. περιπιλαμένη.

² SG. δισμύριον.

³ R. supr. ¹ περὶ τῶτον, etiam circa hunc, C. Gracchum, aut περὶ τῶτο, etiam hac in re. In SG. ab initio scriptum fuit τῆττα, sed deinde emendatum τῶτο. Id. cod. paulo post μόλιβδον pro μόλιβδον.

⁴ Br. mavult ἀπεῖπον.

⁵ V. B. 5. SG. ὠμότατον.

⁶ SG. ἔτε τοῖς, omisso ἐν. Idem fere Junt. — ἔτε ἐτοῖς.

⁷ SG. ὑπογραφὴν.

XVIII. Οὗτος ¹ μέντοι πρῶτος ἐξεσία δικλάτω-
ρος ἐν ὑπατείᾳ χρησάμενος, καὶ κατακρίνας ἀκρίτες ἐπὶ
τριχιλοῖς πολίταις Γαίου Γράκχου καὶ Φέλβιον Φλάκ-
κον, ὧν ὁ μὲν ἦν ὑπατικός καὶ Φριαμβικός, ὁ δὲ τῆς
καθ' αὐτὸν ἡλικίας ἀρετῇ καὶ δόξῃ πεπρωτευνῶς, Ὀπί-
μιος ² ἐκ ἀπέχετο κλοπῆς, ἀλλὰ πεμφθεὶς ὡς Ἰγύρθου
τὸν Νομάδα πρεσβευτῆς, διεφθάρη χρήμασιν ὑπ' αὐ-
τῷ καὶ δίκην ὄφλων αἰχίστην δωραδοκίας, ἐν ἀτιμίᾳ
κατεγήρασε, μισθόμενος καὶ προπηλακίζόμενος ὑπὸ τῷ
ῥήματι, παρ' αὐτὰ μὲν τὰ πραχθέντα ταπεινῶς γενομέ-
να καὶ συσαλέντος, ἄλλω δ' ὕστερον ἐκφύνατος, ὅσον
εἶχαν ἡμερον καὶ πόθον ³ τῶν Γράκχων. εἰκόνας τε
γὰρ αὐτῶν ἀναδείξαντες, ἐν Φανερωῖ πρότιθεντο, καὶ
τὰς τόπας, ἐν οἷς ἐφονεύθησαν, ἀφιέρωσαντες, ἀπ-
ήρχοντο μὲν, ὧν ἄραι Φέρσι, πάντων ἔθυσον δὲ καθ'
ἡμέραν πολλοὶ καὶ προσέπιπτον, ὥσπερ θεῶν ἱεροῖς ἐπι-
φοιτῶντες.

XIX. Καὶ μέντοι καὶ ἡ Κορυθλία λέγεται τα τ'
ἄλλα τῆς συμφορᾶς εὐγενῶς καὶ μεγαλοψύχως ἐνεγ-
κεῖν, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν, ἐν οἷς ἀνηρέθησαν, εἰπεῖν,
ὡς ἀξίως οἱ νεκροὶ τάφους ἔχουσιν. αὕτη δὲ περὶ τὰς
καλεσμένους Μιτηνῆς διέτριβεν, ἐδὲν μεταλλάξασα τῆς
συνήθους διαίτης. ἦν δὲ καὶ πολύφίλος, καὶ διὰ Φιλο-
ξενίαν εὐτράπεζος, αἰεὶ μὲν Ἑλλήνων καὶ Φιλολόγων
περὶ αὐτὴν ὄντων, ἀπάντων δὲ τῶν βασιλέων καὶ δε-

Q 5

χομέ-

¹ redit ad Ὀπίμιος, quod paulo infra sequitur, ubi oratio
hic coepta con-inuatur. At hic tamen Oprimius, tantae vir au-
thoritatis & potentiae & acerbitatis in opinatos patriae hostes —
nihilominus tamen furvi reus factus est. R.

² Vulgo post h. v. δὲ legitur, quod R. expunxit, & final
punctum, quod in vulgatis ante h. v. cernitur, cum commate
mutavit. A B. 5. & SG. abest Ὀπίμιος cum partic. δὲ.

³ Sic R. de suo dedit. Vulgo ἡμέρας καὶ πόθου.

χομένων παρ' αὐτῆς δᾶρα καὶ πεμπόντων. ἠδίστη μὲν ἔν 1 αὕτη τοῖς ἀφικνεμένοις καὶ συνῶσι διηγεμένη του τῆ πατρὸς Ἀφρικανῶ βίον καὶ διαίταν, θαυμασιωτάτη δὲ, τῶν παιδῶν ἀπενδῆς καὶ ἀδάκρυτος μνημονεύσασα, καὶ πάθη καὶ πράξεις αὐτῶν 2, ὡσπερ ἀρχαίων τινῶν 3, ἐξηγεμένη τοῖς πυρθανομένοις. ὅθεν ἔδοξεν ἐνόις ἔκνευε ὑπὸ γηρωσ, ἢ μεγέθους κακῶν, γεγονέναι, καὶ τῶν ἀτυχημάτων ἀναίδητος· αὐτοῖς ὡς ἀληθῶς ἀναιδήτοις ἔσιν, ὅσον ἐξ εὐφύιας καὶ τῆ γεγονέναι καὶ τετράσθαι καλῶς ὄφελός ἐσι πρὸς ἀλυπίαν ἀνθρώποις, καὶ ὅτι τῆς ἀρετῆς ἢ τύχῃ φυλαττομένης 4 μὲν γὰ κακά 5 πολλάκις περιέσιν, ἐν δὲ τῷ πλᾶισαι τὸ φέρειν εὐλογίως ἢ παραιρεῖται 6.

COMPARATIO AGIDIS ET CLEOMENIS CVM GRACCHIS.

Ημῖν δὲ καὶ ταύτης πέρας ἐχέσης τῆς διηγήσεως, ὑπολείπεται λαβεῖν ἐκ παρακλήσε τῶν βίων τὴν ἀποθεώρησιν. τὰς μὲν ἔν Γράκχως ἐδ' οἱ πάνυ τᾶλλα κακῶς λέγοντες καὶ μισῶντες, ἐτόλμησαν εἰπεῖν, ὡς ἐκ εὐφύεσται πρὸς ἀρετὴν ἐγένοντο Ῥωμαίων ἀπάντων, καὶ τροφῆς τε καὶ παιδεύσεως ἐμπρεπῶς ἐτυχον· ἢ δ' Ἄγι-

1 Post h. v. SG. inserit ἦν.

2 R. hanc vocem restituit, sola a Br. omiffam.

3 R. post h. v. videtur deesse ἡρώων.

4 Sic cum Junt. V. Anon. & SG. dari voluit Duf. deditque R. pro vulg. φυλαττομένοις.

5 Sic cum Anon. probante Mose Duf. dedit R. pro vulg. γὰ κακά.

6 Sic Br. cum Junt. dari voluit, deditque R. pro vulg. παραιρεῖται. Est quoque παραιρ. in Ald. Crat. & SG. Ante ἢ ad-di voluit Duf. γὰ κακά.

Ἄγιδος καὶ Κλεομένους φύσις ἐρρωμενεστέρα φαίνεται τῆς ἐκείνων γενομένη, παρ' ὅσον ἔτε παιδείας μεταλαμβάνοντες ὀρθῆς, ἔθεσί τε καὶ διαίταις ἐντραφέντες, ὑφ' ἧν οἱ πρεσβύτεροι πάλαι διεφθάρσαν ¹, αὐτὰς ἡγεμόνας εὐτελείας καὶ σωφροσύνης παρέχον. ἔτι δ' οἱ μὲν, ὅτε λαμπρότατον εἶχεν ἡ Ῥώμη καὶ μέγιστον ἀξίωμα, καὶ καλῶν ἔργων ζῆλον, ὥσπερ διαδοχὴν ἀρετῆς πατρώας καὶ προγονικῆς ἠχύνθησαν ἐγκαταλιπεῖν· οἱ δὲ καὶ πατέρων τὰναντία προηρημένων γεγονότες, καὶ τὴν πατρίδα μοχθηρὰ πρᾶττεσαν καὶ νοσῆσαν παραλαμβάνοντες, ἐδὲν τι διὰ ταῦτα τὴν πρὸς τὸ καλὸν ἀπήμβλυναν ὁρμὴν. καὶ μὴν τῆς γε Γράκχων ἀφιλοχρηματίας καὶ πρὸς ἀργύριον ἐγκρατείας μέγιστον ἔστιν, ὅτι λημμάτων ἀδίκων καθαρὸς ἐν ἀρχαῖς καὶ πολιτείαις διεφύλαξαν ἑαυτοίς. Ἄγιδος δὲ καὶν διηγανύκησεν ἐπὶ τῷ μηδὲν ἀλλότριον λαβεῖν ἐπαινέμενος, ὅς τὴν ἐσίαν τὴν ἑαυτοῦ τοῖς πολίταις ἐπέδωκεν, ἄνευ τῶν ἄλλων κλημάτων, ἑξακόσια τάλαντα νομίσματος ἔχουσαν. πηλίκιον ἂν ² ἔν ἐνόμιζε κακὸν εἶναι τὸ κερδαίνειν ἀδίκως, ὃ καὶ δικαίως πλέον ἔχειν ἑτέρας πλεονεξίαν ἡγέμενος;

II. Ἡ γε μὲν ἐπιβολὴ ³ καὶ τόλμα τῶν καινοτομημένων πολὺ τῷ μεγέθει παρήλλαττεν. ἐπολιτεύοντο γὰρ ὁ μὲν ὀδῶν κατασκευὰς καὶ πόλεων κτίσεις· καὶ τὸ πάντων νεανικώτατον ἦν Τιβερίῳ μὲν ἀνασᾶσαι δημοσίαις ἀγρῶς, Γαίῳ δὲ μίξαι τὰ δικαστήρια, προσεμβαλόντι τῶν ἱππικῶν τριακοσίαις· ὁ δ' Ἄγιδος καὶ Κλεομένους νεωτερισμὸς, τὸ μικρὰ καὶ ⁴ κατὰ μέρος τῶν ἡμαρτημένων ἰᾶσαι καὶ ἀποκόπτειν, ὕδραν τινὰ τέμνοντος,

1 SG. διεφθάρσαν.

2 R. addidit ἂν de suo.

3 B. 5. ἡ βελή. SG. ἐπιβελή.

4 abest καὶ a B. 5. Πρὸ ἡμαρτημένων V. ἀμαρτημάτων.

τος, ὡς Φησιν ὁ Πλάτων, ἠγησάμενος εἶναι. τὴν ἅμα πάντα ἀπαλλάξαι κακὰ καὶ παρασκευάσαι ¹ δυναμένην μεταβολὴν ἐπήγε τοῖς πράγμασιν. ἀληθέστερον δ' ἴσως εἰπεῖν ἔστιν, ὅτι τὴν πάντα ἀπεργασαμένην κακὰ μεταβολὴν ἐξήλαυεν, ἀπάγων ² καὶ καθεστὰς εἰς τὸ οἰκεῖον χῆμα τὴν πόλιν. ἐπεὶ καὶ τῆτ' ἂν τις εἴποι ³, τῇ μὲν Γράικων πολιτείᾳ τὰς μεγίστας ἐνίστασθαι Ῥωμαίων, οἷς δ' Ἄγρις ⁴ ἐνεχείρησε, Κλεομένης δὲ τὸ ἔργον ⁵ ἐπέθηκε, τῶν παραδειγμάτων τὸ κάλλιστον ὑπέκειτο καὶ μεγαλοπρεπέστατον, αἱ πάτριαι ῥῆτραι περὶ σωφροσύνης καὶ ἰσότητος. ἂν τέτοις ⁶ μὲν ὁ Λυκῆργος, ἐκείνοις δὲ ὁ Πύθιος βεβιωτής. ὁ δὲ μέγιστον, ὅτι τοῖς μὲν ἐκείνων πολιτεύμασιν εἰς ἐδὲν ἢ Ῥώμῃ μείζον ἐπέδωκε τῶν ὑπαρχούτων. ἐν δ' ἂν ὁ Κλεομένης ἔπραξεν, ὀλίγα χρόνα τὴν Σπάρτην τῆς Πελοποννήσου κρατῆσαν ἢ Ἑλλάδος ἐπέϊδε, καὶ τοῖς τότε μέγιστον δυναμένοις διαγωνιζομένην ἀγῶνα τὸν περὶ τῆς ἡγεμονίας. ⁷ τέλος ἦν, ἀπαλλαγεῖσθαι Ἰλλυρικῶν ὄπλων καὶ Γαλατικῶν ⁷ τὴν Ἑλλάδα, κοσμεῖσθαι πάλιν ὑφ' Ἡρακλείδαις.

III. Οἶμαι δὲ καὶ ⁸ τὰς τελευταῖς τῶν ἀνδρῶν ἐμφαί-

¹ Tan. Faber fufp. ἀνασκευάσας; Dacer. κατασκευάσας; SG. μετασκευάσας, quod Br. & Duf. probant. B. 5. παρασκευάσας.

² R. fufp. ἀνάγων, aut θπανάγων.

³ nam praeter istam a me prolatam differentiam inter istos Spartanos cum his Romanis possis etiam hanc commemorare, quod —. SG. εἴπη.

⁴ B. 5. ὁ Ἄγρις.

⁵ Mos. Duf. mavult τὸ τέλος.

⁶ his posterioribus Spartanis, aequalibus Agidis & Cleomenis. — ἐκείνοις δὲ, quod sequitur, illis vetustioribus, Lycurgi aequalibus.

⁷ Mos. Duf. fufp. Αἰτωλικῶν.

⁸ abest καὶ a B. 5.

Φαίνευν τινὰ τῆς ἀρετῆς διαφοράν. ἐπεινοὶ μὲν γὰρ μα-
 χόμενοι ¹ πρὸς τὰς πολίτας, εἶτα φεύγοντες ἐτελεύ-
 τησαν. τέτων δ' Ἄγις μὲν ὑπὲρ τῶ μηδένα κλεῖναι τῶν
 πελιτῶν ὀλίγως δεῖν ἐκὼν ἀπέθανε. Κλεομένης δὲ προ-
 πηλακιδεῖς καὶ ἀδικηθεῖς, ὤρμησε μὲν ἀμύνασθαι, τῷ δὲ
 καιρῷ μὴ παραχόντος, αὐτὸν εὐτόλμως ἀνεῖλε. πάλιν
 δὲ τάναντία σκοπῶσιν, Ἄγις μὲν ἰδὲν ἀπεδείξατο στρα-
 τηγίας ἔργον, ἀλλὰ προαυηρέθη· ταῖς δὲ Κλεομένους
 νίκαις ², πολλαῖς καὶ καλαῖς γενομέναις, παραβαλεῖν
 ἐστὶ Τιβερίας τὴν ἐν Καρχηδόνι τῷ τείχους κατάληψιν,
 ἔ μικρὸν ἔργον, καὶ τὰς ἐν Νομαντία σπονδὰς, αἷς δισ-
 μυρίας στρατιώτας Ῥωμαίων ³, ἐκ ἔχοντας ἔλλην ἐλπί-
 δα σωτηρίας, περιεποίησε. καὶ Γάιος δὲ ⁴ πολλὴν μὲν
 αὐτόθι, πολλὴν δ' ἐν Σαρδόνι στρατευόμενος ἄνδραγα-
 θίαν ἔφηνεν ⁵. ὥσε τοῖς πρώτοις ⁶ ἐναμίλλας Ῥωμαίων
 γενέσθαι στρατηγούς, εἰ μὴ προαυηρέθησαν.

IV. Τῆς δὲ πολιτείας ὁ μὲν Ἄγις ἔοικεν ἄψα-
 θαι μαλακώτερον, ἐκκεραθεῖς ὑπ' Ἀγησιλάα, καὶ ψευ-
 σάμενος τὸν ἀναδασμὸν τοῖς πολίταις, καὶ ὅλως ἐλπει-
 πῆς ⁷ καὶ ἀτελής, ὣν προεῖλετο καὶ κατήγγειλεν, ὑπ'
 ἀτολμίας διὰ τὴν ἡλικίαν ⁸ γενόμενος· ὁ δὲ Κλεομέ-
 νης τέναντίον θρασύτερον καὶ βιαίτερον ἐπὶ τὴν μετα-
 βολὴν ἦλθε τῆς πολιτείας, ἀποκρίεινας ⁹ τὰς Ἐφόρους
 παρανόμως, ἔς καὶ προσαγαγέσθαι τοῖς ὄπλοις κρατῶν-
 τα, καὶ μεταστῆσαι ῥᾶδιον ἦν, ὥσπερ ἐκ ὀλίγως ἄλλως
 μετ-

1 De Caio hoc dici post, de Tiberio non item. *Duf.*

2 SG. non potest νίκαις, sed post πολλαῖς comma ponit.

3 SG. hoc ordine δισμυρίας Ῥωμαίων στρατιώτας.

4 Br. sup. δῆ; *Duf.* mavult γε.

5 Anon. ἀνέφηνεν, quod Mofii *Duf.* genuinum videtur.

6 Post πρώτοις aut Ῥωμαίων R. deesse censet ἄν.

7 SG. ἐλιπίης. Xylandro locus hic videtur mendosus.

8 Anon. μαλακίαν, quod *Duf.* amplectitur.

9 Post h. v. B. 5. inferit ἄν.

μετέστησαν ¹ ἐκ τῆς πόλεως. τὸ γὰρ ἄνευ τῆς ἐχάτης ἀνάγκης ἐπιφέρειν σίδηρον, ἔτ' ἰατρικὸν, ἔτε πολιτικὸν, ἀλλ' ἀτεχνίας μὲν ἀμφοτέρω. τάτω δὲ καὶ τὸ ἰδικεῖν μετ' ὠμότητος πρόσσει ². τῶν δὲ Γράκων ἀδέτερος μὲν ἤρξατο σφαγῆς ἐμφυλίου. Γάϊος δὲ λέγεται μηδὲ βαλλόμενος ὀρμηθεῖν πρὸς ἄμυναν, ἀλλὰ λαμπρότατος ὢν ἐν τοῖς πολεμικοῖς, ἀργότατος ἐν τῇ εἰσέσει γενέσθαι. καὶ γὰρ προῆλθεν ἄνοπλος ³, καὶ μαχομένων ἀνεχώρησε, καὶ ὅπως πλείονα τῷ μὴ τι δρᾶσαι πρόνοιαν, ἢ τῷ μὴ παθεῖν, ἔχων ἐωρᾶτο. διὸ καὶ τὴν Φυγὴν αὐτῶν ἐκ ἀτολμίας σημεῖον, ἀλλ' εὐλαβείας, ποιητέον. ἔδει γὰρ ὑπεῖξαι τοῖς ἐπιφερομένοις, ἢ μένοντας ὑπὲρ τῷ μὴ παθεῖν τῷ δρᾶν ⁴ ἀμύνασθαι.

V. Τῶν τοίνυν ἐγκλημάτων τῶν κατὰ Τιβερίω μέγιστον ἔστιν, ὅτι τὸν συνάρχοντα τῆς δημαρχίας ἐξέβαλε, καὶ δευτέραν αὐτὸς τῷ Γαίῳ ⁵ δημαρχίαν μετήγει
Γαίῳ

¹ R. subaudiri vult *Ερβορί*. Anon. & SG. μετέστησεν, quod Duf. probat.

² R. ad hunc locum haec habet: „Ita loquitur Plutarchus, ac si ferro fecius medicus aut in artem peccaret, aut crudelis quidem, verumtamen non iniustus, sed justus sit. Nam si ferro in civium corpora grassari non solum crudele, sed etiam iniquum est, erit medicorum grassatio crudelis quidem, verumtamen iusta & aequa; quasi crudele idem justumque possit esse.“

³ SG. ἄοπλος.

⁴ R. mavult τὸ δρᾶν (in acc. partic.) partem eam, a qua injuria offertur. SG. τὸ δρᾶν. Huc quoque mihi τὸ δρᾶν referendam videtur, quod in Frft. ind. var. absque nota codicis exhibetur, in Br. autem & nota R. ad vix praemissum δρᾶσαι refertur, & Vulcobio tribuitur.

⁵ Deesse in quodam codice τῷ Γαίῳ, observat Dacer. nomine codicis non addito. Anon. αὐτῷ τῷ Γαίῳ. De loco ipso, ut

Γαίῳ δὲ τὸν Ἀντυλλίε Φόνον ἐ δικαίως, ἐδ' ἀληθῶς, προσετρίβοντο· διεφθάρη γὰρ, ἀκιντος αὐτῷ καὶ ἀγανακτιῶντος. Κλεομένης δ', ἵνα τὰς σφαγὰς ¹ τῶν Ἐφόρων ἰάσωμεν, ἠλευθέρωσε μὲν ἅπαντας τὰς οἰκίας, ἐβασίλευσε δὲ τῷ μὲν ἔργῳ μόνος, τῷ δ' ὀνόματι δευτερος, Εὐκλείδαν, τὸν ἀδελφὸν, ἐν μιᾷς οἰκίᾳ αὐτῷ προσελοόμενος. Ἀρχίδαμον δ', ὃ προσῆικον ἦν, ἀποτῆς ἐτέρας οἰκίας ὄντι, βασιλεύειν ², ἔπεισε μὲν ἐν Μεσσηνίᾳ κατελθεῖν, ἀποθανόντος δὲ τὸν Φόνον ἐκ ἐπεξελεῖν, ἐβεβαίωσε τὴν αἰτίαν καθ' αὐτῷ τῆς ἀναίρεσεως. καίτοι Λυκῆργος, ὃν προσεποιεῖτο μιμεῖσθαι, τὴν μὲν βασιλείαν ἐκὼν ἀπέδωκε τῷ παιδί τῷ ἀδελφῷ, Χαρίλλῳ· φοβούμενος δὲ, μὴ, κἄν ἄλλως ἀποθάνῃ τὸ μεράκιον, αἰτία τις ἐπ' αὐτὸν ἔλθῃ, πολὺν χρόνον ἔξω πλανηθεὶς, κ' πρότερον ἐπανῆλθεν, ἢ παῖδα τῷ Χαρίλλῳ γενέσθαι, διάδοχον τῆς ἀρχῆς. ἀλλὰ Λυκῆργῳ μὲν ἀδ' ἄλλος τις Ἐλλήνων παραβλητὸς ἰδεῖς. ὅτι δὲ τοῖς Κλεομένεσι πολιτεύμασι καινοτομίαι καὶ παρανομίαι μείζονες ἔνευσι, δεδήλωται. καὶ μὴν οἱ γε τὸν τρόπον αὐτῶν ψέγουρες, τῆτον ³ μὲν ἐξ ἀρχῆς τυραννικὸν καὶ πολεμοποιὸν αἰτιῶνται γενέσθαι, τῇ δ' ἐκείνων φύσει Φιλοτιμίας ἀρετρίαν,

ut facile patet, corrupto, hanc profert conjecturam Dufoul καὶ ἀντ' αὐτῷ Μελκίῳ δημαρχίαν μετήσῃ, aut, missis ἧ Γαίῳ, δευτέραν αὐτῷ. Hoc posteriorius amplectitur Kind. R. ita susp. καὶ Γαίῳ (scil. μετρίων ἐστὶ τῶν ἀμαρτημάτων) ὅτι δευτέραν αὐτῷ αὐτῷ δημαρχίαν μετήσῃ — Caji autem in peccatis hoc est matrem, quod secundum tribunasum ambiit. Ita vertit Schi-rach.

1 B. 5. γὰρ σφαγὰς.

2 H. Steph. cod. & SG. συμβασιλείαν.

3 Junt. Ald. Crat. B. 5. & SG. γέτοισι exhibent, quod & Interpretes omnes sequuntur. Steph. prima dedit γέτον, ut Cleomenes solus innuatur; id quod Mosi Duf. probandum videtur, phrasin γέτον πολεμοποιὸν duram censenti.

τρίαν, ἄλλο δ' ἔδεν εἰ φθονῶντες ἐπικαλεῖν εἶχον· ἐκρι-
 πιδέντας δὲ τῶ πρὸς τὰς ἐνισαμένους ἀγωνί καὶ θυμῶ
 παρὰ τὴν αὐτῶν¹ φύσιν, ὥσπερ πνοαῖς ἐφεῖναι περὶ τὰ
 ἔχματα τὴν πολιτείαν ἀμολόγαν. ἐπεὶ τῆς γε πρώτης
 ὑποθέσεως τί κάλλιον, ἢ δικαιοτέρον, ἦν, εἰ μὴ κατὰ
 βίαν καὶ δυναστείαν ἐπιχειρήσαντες ἐξῶσαι τὸν νόμον οἱ
 πλέσιοι, περιέστησαν ἀμφοτέροις ἀγῶνας, τῶ μὲν φοβη-
 μένω ὑπὲρ αὐτῶ, τῶ δ' ἐνδικῶντι τὸν ἀδελφὸν ἀνευ δί-
 κης καὶ δόγματος, ἐδ' ὑπ' ἀρχοντος² ἀναιρεθέντα;
 συνορῶς μὲν ἔν καὶ αὐτὸς³ ἐκ τῶν εἰρημένων τὴν
 διαφορᾶν. εἰ δὲ δεῖ καὶ καθ' ἕκαστον⁴ ἀποφύνασθαι,
 Τιβέριον μὲν ἀρετῇ πεπρωτευκέναι τίθημι πάντων, ἐλά-
 χιστα δὲ τὸ μειράκιον ἡμαρτηκέναι Ἄγιν⁵, πραξεί
 δὲ καὶ τὸ λυγὸν Γάϊον ἢ ὀλίγω Κλεομένους ὕστερον γε-
 γονέναι.

ΔΗΜΟ-

¹ In Ind. Frft. extat lect. var. absque nota codicis παρὰ τὴν αὐτῶ, quae in Br. ind. Anon. tribuitur. Pari modo enotatur in priori ἀφεῖναι pro seq. ἐφεῖναι, absque cod. nota; in posteriori autem una cum seq. lect. var. Anon. πρὸς pro περὶ ejusdem esse innuitur. Probat autem Duf. ἀφεῖναι πρὸς γ. ἕ.

² Sic R. dedit — *ne a magistratu quidem, vel ne a viro quidem bonorem gerente*, pro vulg. ὑπ' ἀρχοντος una voce.

³ Sic legi in quibusdam, H. Steph. testatur, & est in SG. nec non in Frft. absque nota codicis, in Br. autem V. — & sic R. dedit pro vulg. ἔν αὐτὸς, omisso καὶ. Compellat in his Plut. Soffium Senecionem.

⁴ SG. uno vocabulo καθ' ἕκαστον.

⁵ SG. ἐλάχισα δὲ ἡμαρτηκέναι τὸ μειράκιον Ἄγιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ. I

Ο μὲν γράψας τὸ ἐπὶ τῇ νίκῃ τῆς Ὀλυμπιάσιν ἱπποδρομίας εἰς Ἀλκιβιάδην ἐγκώμιον, εἴτ' Εὐριπίδης ², (ὡς ὁ πολὺς κρατεῖ λόγος) εἶθ' ἕτερός τις ἦν, Σόσσιε, Φησὶ χρῆναι τῷ εὐδαιμονι πρῶτον ὑπάρξαι τὴν πύλιν εὐδόκιμον ³. ἐγὼ δὲ τῷ μὲν εὐδαιμονήσειν μέλλουσι τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν, ἧς ἐν ἡθελί καὶ διαθήσει τὸ πλεῖστόν ἐσιν, ἐδὲν διαφέρειν ⁴ ἡγεῖμαι, ἀδόξα καὶ ταπεινῆς πατρίδος, ἢ μητρὸς ἀμόρφα καὶ μικρῶς γενέσθαι. γελοῖον γὰρ, εἴ τις οἴοιτο, τὴν Ἰελίδα ⁵, μέρος μικρὸν ἔσαν ἐ μεγάλης νήσος, τῆς Κέω, καὶ τὴν Αἴγιναν ⁶, ἦν τῶν Ἀττικῶν ⁷ τις ἐκέλευεν ὡς λήμην ἀφαι-

I Philippi & Alexandri M. aetate vixisse Demosthenem, Atheniensem oratorem, neque multo post hujus obitum tempore periisse, res est non obscura. *Xyl.*

2 Alcibiades ad ludos Olympicos septem currus misit, palmasque retulit primam secundam & tertiam, secundum Euripidis carmen Epinicium, quod iterum citat Noster in *Alcibiade*, (c. XI. cf. T. II. p. 13.) Sententiam hic memoratam Amm. Marcellinus *Simonidi* tribuit. **B.**

3 In quibusdam legi εὐδαιμονία, testis est H. Steph.

4 R. *ισφ.* ἐδὲν μάλλον διαφέρειν.

5 Cei, insulae in mari Aegeo, & ex earum numero, quae Cyclades vocantur, urbs praecipua erat Iulis, patria Simonidis & Bacchylidis, Poëtarum. **B.** Hinc Aristo Ceus Diogeni Laërtio Ἰελήτης dicitur, L. VII. Br. & Duf.

6 In Aegina natus est Polus histrio, & (ut quibusdam videtur) Aristophanes Comicus. Insula est in sinu Saronico, inter Athenas & Epidaurum sita. Porro Aegina illa ἀπίστος ἡρώας Ἰερίφασα apud *Pindar. Pyth.* **8.** Plutarchi temporibus infamis erat. Cf. *Plut. Sympos.* l. 5. **B.**

7 Pericles scilicet, testibus *Aristot.* *Rhet.* 3. c. 10. & *Plutarcho* in *Pericle* (T. I. c. 8. pag. 390.) Dubitari interea potest, utrum Plutarchus mentem Periclis satis affectus fuerit; qui fortasse non tam Aeginam notare voluit, ut insulam vilem

ἠΦαιρεῖν τῆ Πειραιῶς, ὑποκριτὰς μὲν ἀγχαθῆς τρέφειν καὶ ποιητὰς, ἄνδρα δ' ἐν ἅν ποτε δύνασθαι δίκαιον καὶ αὐτάρκη καὶ νῦν ἔχοντα καὶ μεγαλόψυχον προσενεγκεῖν¹. τὰς γὰρ ἄλλας τέχνας εἰκόσ ἐσι πρὸς ἐργασίαν, ἢ δόξαν, συνισαμένας² ἐν ταῖς ἀδόξοις καὶ ταπειναῖς πόλεσιν ἀπομαραίνεσθαι, τὴν δ' ἀρετὴν, ὡσπερ ἰχυρὸν καὶ διαρκὲς φυτὸν, ἐν ἅπαντι ριζῶσθαι τόπων, φύσεώς τε³ χρηστῆς καὶ φιλοπόνου ψυχῆς ἐπιλαμβανομένην. ὁθεν ἐδ' ἡμεῖς, εἰ τῆ φρονεῖν, ὡς δεῖ, καὶ βίβν ἐλλείπομεν, τῆτο τῆ σμικρότητι τῆς πατρίδος, ἀλλ' αὐτοῖς δικαίως αναθήσομεν.

II. Τῶ μέντοι σύνταξιν ὑποβεβλημένω καὶ ἰσορίαν ἐξ ἑ προχείρων, ἐδ' οἰκείων, ἀλλὰ ξένων τε τῶν πολλῶν καὶ διεσπαρμένων ἐν ἐτέροις συνῆσαν ἀναγνωσμάτων, τῶ ὄντι χρῆ πρῶτον ὑπάρχειν καὶ μάλις τὴν πόλιν εὐδόκιμον καὶ φιλόκαλον καὶ πολυάνθρωπον, ὡς βιβλίων τε παντοδαπῶν ἀφθονίαν ἔχων⁴, καὶ ὅσα τὰς

γρά-

& exiguam, qua amota jucundior e Piraeo fieret prospectus, quam gentem rei nauticae pertissimam, quae non semel Atheniensium classem acie fuderat, longius amoliri, & tam molesta vicinitate Piraeum liberare. Certe constat, Pericle adhuc vivo, anno belli Peloponnesiaci primo, expulsis incolis, coloniam Atheniensium fuisse in Aeginam deductam. λήμαι apud Hippocratem sunt sordes oculorum lippientium, cum lachryma & pituita concrevit. Lemae & gramae Latinis dicuntur. Plin. H. N. I. 23. c. 1. & 25. c. 13. B. — E. V. enotatur: ὡς λήμην τῆ Πειρεῶς περιελεῖν.

¹ Sola in Barton. ed. προσενεγκεῖν, haud dubie ex mendo typographico.

² R. ad haec ita: Artes, pro modo quaestus, aut gloriae, coalescentes, appellat eas, quae alicubi aut in usu sunt, modico, crebrove, aut nullo, prout illud oppidum aut negotiationis exercitatione fervet, caretve, aut gloria floret, aut inglorium & ignobile est.

³ Br. mavult γῆ pro γε.

⁴ Sic R. de suo dedit pro vulg. ἔχων, ut sit constructio: ὡς (i. e. ὅπως) quo scriptor opus edas non prorsus macrum & partii-

γράφοντας διαφεύγοντα¹ σωτηρία μνήμης ἐπιφανεστέραν² εἴληφε πίσιν, ὑπολαμβάνων ἀκοή καὶ διαπυρρὰ νόμος, μὴ πολεῖν, μηδ' ἀναγκαιῶν ἐνδεῆς ἀποδοιοῦν τὸ ἔργον. ἡμεῖς δὲ μικρὰν οἰκῶντες πόλιν, καὶ, ἵνα μὴ μικροτέρα γένηται, Φιλοχωρῶντες, ἐν δὲ Ῥώμῃ καὶ ταῖς περὶ τὴν Ἰταλίαν διατριβαῖς ἔχολῆς ἕσης γυμνάζεσθαι περὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον, ὑπὸ χρεῶν πολιτικῶν καὶ τῶν διὰ Φιλοσοφίαν πλησιαζόντων, ὅψε ποτε καὶ πρόβω τῆς ἡλικίας ἠρξάμεθα³ Ῥωμαϊκοῖς γράμμασιν ἐντυγχάνειν. καὶ πρᾶγμα θυμαστὸν μὲν, ἀλλ' ἀληθές ἐπάχομεν. ἔτι γὰρ ἔτις ἐν τῶν ὑνομάτων τὰ πράγματα συνιέναι καὶ γνωρίζειν συνέβαινεν ἡμῖν, ὡς⁴ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὧν ἀμωσγέπως εἴχομεν ἐμπειρίαν, ἐπακολοθεῖν διὰ ταῦτα καὶ τοῖς ὀνόμασι. κἀλλες δὲ Ῥωμαϊκῆς ἀπαγγελίας καὶ τάχως⁵ αἰθάνεσθαι, καὶ μεταφορᾶς ὀνομάτων καὶ ἁρμονίας, καὶ τῶν ἄλλων, οἷς ο

R 2

λόγος

partibus omnibus defectum, sed paulo plenius atque copiosius, utroque copiis librorum affluens, & numero virorum doctorum, quorum ex ore excipiat atque eliciat ea, si quae memoriarum scripturarum auctores effugere.

1 Anon. διαφυγόντα, quod Duf. probat.

2 R. mavult ἐπιφανεστέρας in gen. — eo, quod a memoria illustriore (h. e. a memoria viri illustrioris, illa adhuc infixa memoriae suae tenentis) conservantur.

3 Sic ex Br. conjectura R. dedit pro vulg. ἠφάμεθα. Idem in margine editionis hujus vitae per Lambin. Paris. 1570. notatum se vidisse, monet B.

4 Vulgo hic locus ita extat: ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων ἀμωσγέπως εἴχομεν ἐμπειρίας. Stare non posse hanc lectionem, H. Steph. jam monuit, quaerens, num legendum: ὡς ἐξ ἧς τῶν πραγμάτων ἀμωσγέπως εἴχομεν ἐμπειρίας. R. de tuo dedit, quod nunc legitur.

5 R. vox τάχος, si bene habeat, numerum orationum significare videtur, quem tamen potius vocabulo ἁρμονίας designari monet. Quaerit, num τόνος, an βιάς sit legendum? — Bartono iudice, τῆς ἀπαγγελίας τάχος est ipsius orationis rapiditas, cum numeris quam maxime dactylicis incedit.

λόγος ἀγάλλεται, χάρειν μὲν ἠγάμεθα καὶ ἐκ ἀτερπείας ἢ δὲ πρὸς τῷτο μελέτη καὶ ἀσκησις ἐκ εὐχερῆς, ἀλλ' οἷς τισι πλείων τε χολή καὶ τὰ τῆς ὥρας ἐτι πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιχωρεῖ Φιλοτιμίας.

III. Διὸ καὶ γράφοντες ἐν τῷ βιβλίῳ τῷτῳ, τῶν παραλλήλων [βίων ¹] ὄντι πέμπτῳ, περὶ Δημοθέους καὶ Κικέρωνος, ἀπὸ τῶν πράξεων καὶ τῶν πολιτειῶν τὰς φύσεις αὐτῶν καὶ τὰς διαθέσεις πρὸς ἀλλήλας ἐπισκεψόμεθα· τὸ δὲ τὰς λόγους ἀντεξετάζειν, καὶ ἀποφαίνεσθαι, πότερος ἡδίων, ἢ δεινότερος εἰπεῖν, ἐάσομεν. Κακεῖ ² γὰρ, ὡς Φησιν ὁ Ἰων, δελφῖνος ἐν χέρσῳ βία. ἦν ὁ περιτλὸς ἐν ἅπασι Καικίλιος ³ ἀγνοήσας, ἐνεκνιεύσατο σύγκρισιν τῶν Δημοθέους καὶ Κικέρωνος ἐξευεγκεῖν. ἀλλὰ γὰρ ἴσως, εἰ παντὸς ἦν τὸ Γυνῶσι σαυτὸν ἔχειν πρῶχειρον, ἐκ ἂν ἐδόκει πρῶσταγμα θεῖον εἶναι. Δημοθένη γὰρ καὶ Κικέρωνα τὸν αὐτὸν ⁴ ἔοικε πλάττων
ἀπ'

1 R. uncls. inclusit hanc vocem, utpote quae abfit a Junt. & facile abesse possit. Nec est in Ald. & Crat.

2 Grotius, notante Duf. maluit καίται; ipse Duf. autem κακῆ legendum, & ἡ ante δελφῖνος inferendum censuit. R. tuetur vulgatam, ita vertendo: *Etiam hic, etiam hoc in negotio, usu venit Ionis: Delphin in terra continente* — hoc est, homo versans in negotio, seu sponte sua seu jussu & coactu alieno, cujus negotii est alienus, h. e. ἀπορῶν καὶ ἀμηχανῶν. Xyl. his vocibus proverbium contineri annotat, quo uti possumus, quoties rem nobis inauditam ea ratione recusamus, quod ad eam peragendam vires nobis aut peritiam desit, aut ea a natura nostra, vel instituto sit aliena. Delphinus, piscis in mari praevalidus, in terra nihil valet. Proverbium simile apud Livium: *Cantherium in fossa*. — *Ion*, Poëta & Philosophus Chius, Odas scripsit & Tragoedias; floruit circa Olymp. 82. Cf. Aelian. V. H. 2, 41.

3 B. 3. Καικίλιος. Sic quoque scribitur in Ald. Junt. Crat. & apud Longinum. De hoc Caecilio Siculo vel Calantiano (est Calantis urbs Siciliae) qui sub Augusto floruit, cf. Voss. de Hist. Gr. L. I. c. 178.

4 Duf. legendum censuit ὁ αὐτὸς, & ὁ ante Δαίμων tollendum,

ἀπ' ἀρχῆς ὁ δαίμων, πολλὰς μὲν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Φυσιν αὐτῶν τῶν ὁμοιοτήτων, ὥσπερ τὸ Φιλότημον καὶ Φιλελεύθερον ἐν τῇ πολιτείᾳ, πρὸς δὲ κινδύνους καὶ πάλεμας ἀτόλμων· πολλὰ δ' ἀναμίξαι καὶ τῶν τυχηρῶν. δύο γὰρ ἑτέρας ἐκ ἂν εὐρεθῆναι δοκῶ ῥήτορας, ἐκ μὲν ἀδόξων καὶ μικρῶν ἰχυρὰς καὶ μεγάλας γενομένας, προσκρέσαντας δὲ βασιλεῦσι καὶ τυράννοις, θυγατέρας δ' ἀποβαλόνας, ἐκπεσούνας δὲ τῆς πατρίδος, κατελθόντας δὲ μετὰ τιμῆς· ἀποδράνας δ' αὔθις, καὶ ληφθέντας ὑπὸ τῶν πολεμίων· ἅμα δὲ παυσασμένη τῇ τῶν πολιτῶν ἐλευθερίᾳ τὸν βίον συγκατασρέψαντας. ὥς, εἰ γένοιτο τῇ Φύσει καὶ τῇ τύχῃ¹, καθάπερ τεχνίταις, ἀμίλλα, χαλεπῶς μὲν ἂν διακριθῆναι, πότερον αὐτῆ² τοῖς τρόποις, ἢ τοῖς πράγμασι ἐκείνη, τὰς ἀνδρας ὁμοιότερας ἀπείργασαι. λεκτέον δὲ περὶ τῆ πρεσβυτέρᾳ πρότερον.

IV. Δημοθένης, ὁ πατὴρ Δημοθένης, ἦν μὲν τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν³, ὡς ἰσορεῖ Θεόπομπος·

R 3

ἐπε-

dum, & pro γὰρ scribendum γᾶν, aut saltim γε. Barton in textum recepit ὁ αὐτὸς salvis reliquis, haec annotans: „Codd. impressi (praeter unam editionem Feliciani) habent τὸν αὐτὸν, quae mea quidem sententia (etiamsi per Ellipsin duriusculam Ἦρόπον intelligas) locutio a Graecae linguae consuetudine aliena est, & aliquod majus innuit, quam ea, quae sequuntur, πολλὰς ὁμοιοτήτων. Locum ita emendandum viderunt etiam Wolfius & Dufoul.“ R. τὸν αὐτὸν tuetur, sed ita scribendum ei videtur Δημοθένης καὶ γὰρ Κικέρωνι ἔξεν τὸν αὐτὸν, nomen, vel genius, qui Demosthenem, quique Ciceronem primitus formatavit, eandem ambobus mentem videtur confinxisse, vel indidisse a se formatam. Pro seq. αὐτῶν B. 3. αὐτῶ.

1 Vocabulum Τύχη deest Juntinae.

2 αὐτῆ reedit ad naturam; ἐκείνη, quod sequitur, ad fortunam — ut interdum apud Plutarchum. R.

3 Xyl. monente. καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ cives apud Athenienses erant ii, quales Romani vocant optimates, a plebe sejuncti, & in republ. priores. Ergo h. l. non tam vitae, quam ordinis in rep.

ratio

ἐπεκαλεῖτο δὲ μαχαιροποιὸς, ἐργασήριον ἔχων μέγα, καὶ δάλας τεχνίτας τῆτο πράττοντας. ἃ δ' Αἰχίνης, ὁ ῥήτωρ, εἶρηκε ¹ περὶ τῆς μητρὸς, ὡς ἐκ Γύλωνός ² τινος, ἐπ' αἰτία προδοσίας Φυγόντος ἐξ ἄσεος, ἐγεγόνει ³, καὶ βαρβάρη γυναικὸς, ἐκ ἔχομεν εἰπεῖν, εἴτ' ἀληθῶς εἶρηκεν, εἴτε βλασφημῶν καὶ καταψευδόμενος. ἀπολειφθεὶς ⁴ δ' ὁ Δημοθένης ὑπὸ τῆ πατρὸς ἐπ' αἰτίας ἐν εὐπορίᾳ (μικρὸν γὰρ ἀπέλιπεν ἢ σύμπασα τίμησις αὐτῆ τῆς ἐσίας πεντεκαίδεκα ταλάντων) ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων ἠδικήθη, τὰ μὲν νοσφισαμένων, τὰ δ' ἀμελησάντων· ὥστε καὶ τῶν διδασκάλων αὐτῆ τὸν μισθὸν ἀποσερῆσαι. διὰ τε δὴ τῆτο τῶν ἐμμελῶν καὶ προσηκόντων ἐλευθέρῳ παιδί μαθημάτων ⁵ ἀπαιδευτοσ δοκεῖ γενέσθαι, καὶ διὰ τὴν τῆ σώματος ἀθρόειαν καὶ θρόψιν, ἃ προσιεμένης ⁶ τοῖς πόνοις τῆς μητρὸς αὐτὸν, ἐδέ προσβιαζομένων τῶν παιδαγωγῶν. ἦν γὰρ ἐξ ἀρχῆς κάτιχνος καὶ νοσώδης, καὶ τὴν λοιδορημένην ἐπ' αὐνομίαν, τὸν Βάταλον ⁷, εἰς τὸ σῶμα λέγεται σκωπτόμενος ὑπὸ τῶν

καί-

ratio indicatur. Ita saepius apud Plut. καλοὶ κάργαθοὶ opponuntur τῷ δήμῳ, uti apud alios.

1 in orat. adv. Ctesiph. Xyl.

2 Gylon Ceramensis Demosthenis avus maternus capitis damnatus, quod Nymphaeum hostibus prodidisset, profugit ad Bosporum, ubi Scythicam mulierem magna cum dote uxorem duxit. Ea duas peperit filias, quarum alteram (Cleobulen) uxorem habuit Demosthenes pater. B.

3 V. & B. 3. γεγονόσι, quod B. rectius esse suspicatur.

4 Junt. Aid. Crat. ἀποληφθεὶς. Steph. correxit.

5 Intelligendae sunt non tam artes liberales, Philosophiae & literarum studia (haec enim illi minime defuerunt) quam τὰ γυμνάσια. B. Πρὸ ἐλευθέρῳ B. 3. ἐν ἐλευθέρῳ.

6 Sic R. de suo dedit pro vulg. προσιεμένης.

7 Bartono iudicē, veritati propius videtur, hoc nomen dicitum fuisse in vestitum Demosthenis, si non profus muliebrem, molliorem tamen & nimis elegantem. Cf. Suid. & Scriptor vit. 10. Rhetorum; Aeschin. in Timarch. Gell. N. A. l. 1. c. 5. Lucian. περ. ἀπαιδ. c. 23. Liban. in vita Demosth.

παίδων λαβεῖν. ἦν δ' ὁ Βάταλος, ὡς μὲν ἔνιοι Φασίν, αὐλητῆς τῶν κατεαγότων· καὶ δραμάτιον εἰς τῆτον ¹, καμωδῶν αὐτὸν, ἈντιΦάνης πεποίηκεν. ἔνιοι δέ τινες ² ὡς ποιητῆ τρυφερὰ καὶ παρόνια ³ γράφοντες τῆ Βατάλα μέμνηνται. δοκεῖ δὲ καὶ τῶν ἐν εὐπρεπῶν τι λεχθῆναι τῆ σώματος μορίων παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τότε καλεῖσθαι βάταλος. ὁ δ' Ἄργας ⁴ (καὶ τῆτο γὰρ Φασί τῷ Δημοθέει γενέσθαι παράνομον) ἢ πρὸς τὸν τρόπον, ὡς Θηριάδῃ ⁵ καὶ πικρὸν, ἐτέθη· τὸν γὰρ ἔφιν ἔνιοι τῶν ποιητῶν ἄργαν ὀνομάζουσιν· ἢ πρὸς τὸν λόγον, ὡς ἀνωῦντα τὰς ἀκρωμένους. καὶ γὰρ Ἄργας τῆνομα ποιητῆς ⁶ ἦν νόμων πονηρῶν καὶ ἀργαλέων. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ ⁷, κατὰ Πλάτωνα.

V. Τῆς δὲ πρὸς τὰς λόγους ὀρμῆς ἀρχὴν αὐτῷ Φασί τοιαύτην γενέσθαι. Κάλλιισράτῃ ⁸, τῆ ῥήτορος, ἀγα-

R 4

νίζε-

1 in hunc Batalum. Sic R. de suo dedit pro vulg. εἰς ἦτο.

2 R. quaerit, num *ἴνες* delendum, an ἔνιοι cum *ἴνες* copulari soleat? Mihi quidem ἔνιοι ex praemissis male repetitum videtur, pro ἄλλοι.

3 R. quaerit, num *παρόνια*, cum hoc adject. norit, non *παρόνιοι*? Eidem post *γράφοντας* videtur deesse ἄσματα.

4 Cf. Hippocr. de morb. vulg. l. 5. & Hesych. in voc. Ἄργας & Ἀργῆς.

5 Veteres amaram & morosam indolem serpenti comparare soliti sunt. Aliam hujus cognominis causam excogitavit *Palmer*. Exerc. p. 281. Fabula, inquit, nos docet, serpentem gelu constrictum & sere mortuum a viatore acceptum & proprio sinu totum, eum statim momordisse. Ideo Rhetor, qui tutores suos, statim ac vir factus est, accusavit, ita dictus est. Actionem in tutores ansam dedisse huic appellationi confirmat Aeschin. *περὶ παραπ.* c. 31. B.

6 Vid. Phaniae Eresii lib. contra Sophistas apud *Lizbnaeum Deipno*. l. 14. c. 9.

7 Formula transitionis, qua & alibi Plut. utitur.

8 Callistratus Aphidnaeus, Callicratis filius, circa pugnam Leuctricam floruit, orator sui temporis praestantissimus, in accusan-

νίζεθαι τὴν περὶ Ὀρωπῶν¹ κρίσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ μέλλοντος, ἣν προσδοκία τῆς δίκης μεγάλη, διὰ τε τὴν τῷ ῥήτορος δύναμιν, ἀνθ' αὐτοῦ τότε μάλιστα τῆ δόξῃ, καὶ διὰ τὴν πράξιν, ἦσαν περιβόητον. ἀκέσας ἔν ὁ Δημοθένης τῶν διδασκάλων καὶ τῶν παιδαγωγῶν συντιθεμένων τῇ δίκῃ παρατυχεῖν, ἔπεισε τὸν ἑαυτῷ παιδαγωγὸν δεόμενος καὶ προθυμόμενος, ὅπως αὐτὸν ἀγάγοι πρὸς τὴν ἀκρόασιν. ὁ δ' ἔχων πρὸς τὰς ἀνοίγοντας τὰ δικαστήρια δημοσίαις συνήθειαν, εὐπόρησε χώρας, ἐν ἣ κατήμενος ὁ παῖς ἀδήλως ἀκέσεται τῶν λεγομένων. εὐημερήσαντος δὲ τῷ Καλλιστράτῃ, καὶ Θαυμαθέντος ὑπερφυῶς, ἐκεῖνα μὲν ἐζήλωσε τὴν δόξαν, ὁρῶν προπεμπόμενον ὑπὸ τῶν ποδῶν² καὶ μακαριζόμενον· τῷ δὲ λόγῳ μᾶλλον ἐθαύμασε³ τὴν ἰσχὺν, πάντα χειρῶθαι καὶ τιθασσεύειν πεφυκότος. ὅθεν ἑάσας τὰ λοιπὰ μαθήματα, καὶ τὰς παιδικὰς διατριβὰς, αὐτὸς αὐτὸν ἤσκει

καὶ

cusando praecipue acerbus. Tandem communi oratorum Atheniensium fato in Macedonia exsulavit, & urbem in Thracia condidit. Delphico oraculo deceptus Athenas rediit. Sed eum populus ab alylo templi abreptum morte affecit. B.

¹ Oropus urbs erat in Euripi littore sita, Atticae & Boetiae media. Hanc Themison Eretrienfis & Theodorus collecta exsulum manu occuparunt, & cum se ab Atheniensibus expulsos fore viderent, Thebanorum auxilium imploravere. Athenienses autem, jure potius, quam armis decernendum rati, oppidum Thebanorum fidei, tanquam depositum commendaverunt, donec in publico Graecorum concilio res judicaretur. Thebani urbe potiti, eam reddere recusarunt. Chabriam ergo accusavit Callistratus, ejus perfidia aut negligentia oppidum ab Atheniensibus ereptum fuisse causatus. Dicta est haec causa Olymp. 103. An. 3. cum Demosthenes aetatis annum ageret decimum sextum.

² Br. susp. πολιτῶν. Sed Bartono judice, nil opus mutatione.

³ V. & Anon. addunt καὶ κατενόησε, quod Duf. genuinum putat, utpote de Adolescentulo dictum.

καὶ διεκόνει ταῖς μελέταις, ὡς τῶν λεγόντων ἐσόμενος ¹.
 ἐχρησατο δ' Ἰσαίῳ ² πρὸς τὸν λόγον ὑφηγητῆ, καίπερ
 Ἰσοκράτης τότε χολάζοντος ³, εἶτε, ὡς τινες λέγουσι,
 τὸν ὠρισμένον μισθὸν Ἰσοκράτει τελέσαι μὴ δυνάμενος ⁴,
 τὰς δέκα μνᾶς, διὰ τὴν ὀρφανίαν· εἶτε μᾶλλον τῷ Ἰσαίῳ
 τὸν λόγον, ὡς δραστήριον καὶ πανῆργον ἐπὶ τὴν χρείαν,
 ἀποδεχόμενος. Ἑρμιππος ⁵ δὲ Φησιῶν ἀδεσπότοις ὑπο-
 μνήμασιν ἐντυχεῖν, ἐν οἷς ἐγγράφη, τὸν Δημοθένη
 συνεχολακέναι Πλάτωνι ⁶, καὶ πλείους εἰς τὰς λόγους
 ὠφελεῖσθαι ⁷. Κτησιβίβη ⁸ δὲ μέμνηται λέγοντος, παρὰ

R 5

Καλ-

1 V. addit καὶ αὐτὸς, quod addi vult Duf. Est quidem haec
 ejusdem annotatio, quam R. repetit. At in ind. var. Frst. e
 V. enotatur καὶ αὐτὸν, ex Anon. καὶ αὐτὸς; apud utrum-
 que nec extat interpunctio ante, nec post has voces, cum
 seq. voce conjunctas. In Br. ind. utraque lectio Vulcobio tri-
 buitur.

2 Isaeus Demosthenis praceptor & hoc maxime nomine il-
 lustris, Chalclide, ut quibusdam videtur, oriundus, rhetor erat
 Athenis, unusque ex illis decem. Floruit post bellum Pelopon-
 nesiacum ad imperium usque Philippi. Extant ejus orationes
 decem. B.

3 R. judice, sententia postulat ἀκμάζοντος, florente; nisi si
 χολάζειν h. l. significare contendamus *scholam aperire, profi-
 teri rhetorem, vacare studiis tironum erudiri cupientium*, quod
 frequentatum fuisse de magistro ludum vulgante, ex verbo in-
 fra obvio συχολάζειν de tironem, operam illi magistro dante, col-
 ligi potest.

4 Non conveniunt huic loco ea, quae Plut. in vita Isaei re-
 fert, Demosthenem Isaeo centum minas dedisse, quem prius di-
 xerat ne decem quidem habere, quas daret Isocrati. *Dacer.
 Bars.*

5 Hermippus historicus, Smyrna oriundus, sub Evergete
 Ptolemaeo floruisse creditur. Vitas scripsit hominum, eruditio-
 ne insignium. Cf. Voff. de Hist. Gr.

6 Idem affirmat Cicero pluribus locis.

7 Sic cum B. 3. dedit R. pro vulg. ὠφελεῖσθαι.

8 Ctesibii aetas incerta est. Ultra centum annos vixisse te-
 statur *Lucian. in Macrob.* Scripsit περὶ φιλοσοφίᾳ. B.

Καλλίς ¹ τῆ Συρακουσίς, καὶ τινων ἄλλων, τὰς Ἴσοκρα-
τες τέχνας καὶ τὰς Ἀλκιδάμαντος ² κρύφα λαβόντα
τὸν Δημοθένη καταμαθεῖν.

VI. Ὡς γὰρ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος τοῖς ἐπιτρίποις
ἤρξατο δικάζεσθαι, καὶ λογογραφεῖν ἐπ' αὐτῆς, πολλὰς
διαδύσεις καὶ παλινδικίας εὐρίσκοντας, ἐγγυμνασάμενος,
κατὰ τὸν Θεκυδίδην, ταῖς μελέταις ³, ἐν ἀκινδύνως, ἐδ'
ἀργῶς, κατευτυχήσας, ἐκπρᾶξαι μὲν ἐδὲ πολλοσὸν ἡδου-
νήθη μέρος τῶν πατρώων· τόλμαν δὲ πρὸς τὸ λέγειν
καὶ συνήθειαν ἰκανὴν λαβὼν, καὶ γευσάμενος τῆς περὶ
τῆς ἀγῶνας Φιλετιμίας καὶ δυνάμεως, ἐπεχειρήσεν εἰς μέ-
σον παριέναι, καὶ τὰ κοινὰ πράττειν. καὶ καθάπερ
Λαομέδοντα τὸν Ὀρχομένιου λέγασι καχεξίαν τινὰ
σπληνὸς ἀμυνομένον δρόμοις μακροῖς χρῆσθαι, τῶν ἰα-
τρῶν κελευσάντων, εἰθ' ἔτως διαπονήσαντα τὴν ἕξιν ἐπι-
θέσθαι τοῖς σεφανίταις ἀγῶσι, καὶ τῶν ἄκρων γενέσθαι
δολιχοδρόμων· ἔτως τῷ Δημοθένει συνέβη, τὸ πρῶ-
τον ἐπανερθῶσεως ἕνεκα τῶν ἰδίων ἀποδύντι πρὸς τὸ λέ-
γειν, ἐκ δὲ τότε κησαμένῳ δεινότητι καὶ δυνάμει, ἐν
τοῖς πολιτικοῖς ἤδη, καθάπερ σεφανίταις, ἀγῶσι πρω-
τεύειν τῶν ἀπὸ τῆ βήματος ἀγανίζομένων πολιτῶν.
καίτοι τὸ πρῶτον ἐντυγχάνων τῷ δήμῳ θορύβοις περιέ-
πιπτε,

¹ Bartono iudice, ratio temporum vix patitur, ut Callias iste, qui res gestas Agathoclis descripsit, possit esse Demostheni puero familiaris. Probaret inde, quae reddit Interpres Anglicanus eo sensu: *Ctefibus revalit id quod a Callia aliisque scriptum accepit, Demosthenem &c.* nisi vulgatam interpretationem confirmaret *Scriptor vit. 10. Rhet.*

² Alcidasmas Eleates, Isocratis aequalis, quem Plato Palamedem appellavit, artem rhetoricam scripsit. Quintil. Inst. Or. l. 3. c. 1. Existat sub ejus nomine oratiunculae duae.

³ Bart. leg. susp. ἐγγυμν. *Γαῖε εἰς τὸν Θεκυδίδην μελέταις, ut vocantur sit, Demosthenem quo tempore iuiores in juvenibus vocavit, summo studio in Thucydidis scriptis fuisse versatum.* Quis ab eo sua manu Thucydidem esse descriptum, testatur Lucian. πρ. ἀπαίδ.

πιπτε, καὶ κατεγελάτο δι' ἀήθειαν τῆ λόγῃ, συγκε-
 χύθαι ταῖς περιόδοις καὶ βεβασανίθαι τοῖς ἐνθυμήμασι
 πιρῶς ¹ ἄγαν καὶ πατακόρως δοκῆντος. ἦν δέ τις,
 ὡς εἶπε, καὶ Φωνῆς ἀθένηια, καὶ γλώττης ἀσάφεια,
 καὶ πνεύματος κολοβάτης, ἐπιταράττιστα τὸν νῦν τῶν
 λεγομένων τῶ διασπᾶσθαι τὰς περιόδους. τέλος δ' ἀπο-
 σάνηα τῆ δῆμῃ, καὶ ρεμβόμενον ἐν Πειραιεῖ δι' ἀθυ-
 μίαν, Εὐνομος ὁ Θριάσιος, ἤδη πᾶν γέρον, Θεασάμε-
 νος ἐπετίμησεν, ὅτι τὸν λόγον ἔχων ὁμοιότατον τῷ Πε-
 ρικλέει, προδίδωσιν ὑπ' ἀτολμίας καὶ μαλακίας ἑαυ-
 τὸν, ἔτε τὰς ὄχλους ὑφιστάμενος εὐδαρσῶς, ἔτε τὸ σῶ-
 μα πρὸς τὰς ἀγῶνας ἐξαρτυόμενος, ἀλλὰ τρυφῇ περι-
 ορῶν μαραινόμενον.

VII. Πάλω δέ ποτε Φασίν, ἐκπεσόντος αὐτῆ,
 καὶ ἀπίοντος οἴκαδε συγκεκαλυμμένῃ καὶ βαρέως φέρον-
 τος, ὑπακολεθῆσαι Σάτυρον ², τὸν ὑποκριτὴν, ἐπιτή-
 δειον ὄνηα, καὶ συνελθεῖν. ὀδυρομένη δέ τῆ Δημοθέ-
 νει πρὸς αὐτὸν, ὅτι πάντων φιλοπονώτατος ὢν τῶν λε-
 γόντων, καὶ μικρῶ δέων καταναλωκέναι τὴν τῆ σώμα-
 νος ἀκμὴν εἰς τῆτο, χέριον ἂν ἔχει πρὸς τὸν δῆμον,
 ἀλλὰ κραιπαλῶνες ἄνθρωποι ναῦται ³ καὶ ἀμαθεῖς ἀκούν-
 ται καὶ κατέχουσι τὸ βῆμα, παρορᾶται δ' αὐτός. Ἄλη-
 θῆ λέγεις, ὦ Δημόθευ, φάναι τὸν Σάτυρον. ἀλλ'
 ἐγὼ τὸ αἴτιον ἴσσομαι ταχέως, ἐν μοι τῶν Εὐρπίδε-
 τινὰ ῥήσεων, ἢ Σοφοκλέει, ἐδελήσης εἰπεῖν ἀπὸ σώμα-
 τος.

¹ Bryano melius convenire videtur πυκνῶς. Iden ample-
 ſuntur Kind & Schirach.

² Alii Demosthenem Neoptolemo histroni, alii Andronico
 operam dedisse narrant. Satyrus erat patria Mæathonius,
 Theogitonis filius. B.

³ Bartono monente, videtur his verbis rivalen suum De-
 niadem perstringere, qui cum remigando sibi vitam comparasset,
 Iugeniū optimi beneficio orator summus evasit. Quam vero fue-
 rit ebrietati deditus, testantur Pytheae verba apud *Atthen.*
Deipn. l. 2.

τος. εἰπόντος δὲ τῷ Δημοθένης, μεταλαβούσα τὸν Σά-
 τυρον, ἔτω πλάσαι καὶ διεξελεθεῖν ἐν ἡφει πρόποντι καὶ
 διαθέσει τὴν αὐτὴν ῥῆσιν, ὡς ὅλως ἐτέραν τῷ Δημοθέ-
 νει Φανῆσαι. πειθύνει δ', ὅσον ἐκ τῆς ὑποκρίσεως τῷ
 λόγῳ κόσμος καὶ χάριτος πρόσσει, μικρὸν ἠγγήσαθαι καὶ
 τὸ μηδὲν εἶναι τὴν ἄσκησιν, ἀμελεῦντι τῆς προφορᾶς καὶ
 διαθέσεως τῶν λεγομένων. ἐκ τέττε κατάγειον μὲν οὐ-
 κοδομηῆσαι μελετητήριον, ὃ δὴ διεσώζετο καὶ καθ' ἡμᾶς.
 ἐνταῦθα δὲ πάντως μὲν ἐκάστης ἡμέρας προσιόντα πλάτ-
 τειν τὴν ὑπόκρισιν, καὶ διακονεῖν τὴν Φωνήν· πολλα-
 κικ δὲ καὶ μῆνας ἐξῆς δύο καὶ τρεῖς συνάπτειν, ξυρέ-
 μενον τῆς κεφαλῆς θάτερον μέρος, ὑπὲρ τῷ μηδὲ βυλο-
 μένω πᾶνυ προελθεῖν ¹ ἐνδέχεσθαι δι' αἰχύνην.

VIII. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς πρὸς τὰς ἐκλῆς ἐν-
 τεύξεις καὶ λόγους καὶ ἀχολίας, ὑποθέσεις ἐποιεῖτο καὶ
 ἀφορμὰς τῷ Φιλοπονεῖν. ἀπαλλαγείς γὰρ αὐτῶν, τά-
 χιστα κατέβαινεν εἰς τὸ μελετητήριον, καὶ διεξήει τὰς
 τε πράξεις ἐφεξῆς καὶ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογισμῶς.
 ἔτι δὲ τὰς λόγους, οἷς παρέτυχε λεγομένοις, ἀναλαμ-
 βάνων εἰς ἑαυτὸν, εἰς γνώμας ἀνῆγε καὶ περιόδους. ἐπ-
 κνορθώσεις τε παντοδαπὰς καὶ μεταφράσεις ἐκαινοτό-
 μει τῶν εἰρημένων ὑφ' ἐτέρων ² πρὸς αὐτὸν, ἢ ὑφ' αὐ-
 τῷ τάλιν πρὸς ³ ἄλλον. ἐκ τέττε δόξαν εἶχεν, ὡς ἐκ
 εὐφρείας ὦν, ἀλλ' ἐκ πόνου συγκαίμενη δεινότητι καὶ δυ-
 νάμει χρώμενος. ἐδόκει τε τέττε σημείον εἶναι μέγα,
 τὸ μὴ καδίως ἀκῆσαι τινὰ Δημοθένης ἐπὶ καιρῷ λέγον-
 τος, ἀλλὰ καὶ καθήμενον ⁴ ἐν ἐκκλησίᾳ πολλακικ τῷ
 δήμῳ

¹ Sic cum V. Duf. scribendum censuit, deditque B. & R. pro vulg. ποσελεθεῖν.

² V. & E 3. ὑφ' ἐτέρου.

³ Vulgo ἐς. B. & R. dederunt πρὸς cum V. secundum ind. Var. Frft. Idem quoque esse in B. Ms. testatur Barton. Index Br. ἄλλον pro αὐτὸν positum esse, male profert, & foli V. hanc lectionem tribuit.

⁴ Junt. Ald. ἔσται. καθήμενος. V. καθήμενος.

δήμῃ καλῆντος ὀνομασί, μὴ παρελθεῖν, εἰ μὴ τύχοι πε-
 φροντικῶς καὶ παρεσκευασμένος. εἰς τῆτο ἄλλοι ¹ τῶ
 πολλοὶ τῶν δημαγωγῶν ἐχλεύαζον αὐτὸν, καὶ Πυθέας ²
 ἐπισκώπων, ἐλλυχυίων ἔφησεν ὅζειν αὐτῆ τὰ ἐνθυμή-
 ματα. τῆτον μὲν ἔν ἡμείψατο πικρῶς ὁ Δημοθένης.
 Οὐ ταῦτά γὰρ, εἶπεν, ἐμοὶ καὶ σοὶ, ὦ Πυθέα, ὁ
 λύχνος σύνοιδε. πρὸς δὲ τὰς ἄλλας ἐ παντάπασιν ἦν
 ἔξαρνος, ἀλλ' ἔτε γράψας, ἔτ' ἀγραφα νομιδῆ λέγειν
 ἠμολόγει. καὶ μέντοι δημοτικὸν ἀπέφαινεν ἄνδρα, τὸν
 λέγειν μελετῶντα. Θεραπείαν γὰρ εἶναι τῆ δήμῃ τὴν
 παρασκευὴν ³. τὸ δ', ὅπως ἔξεσιν οἱ πολλοὶ πρὸς τὸν
 λόγον, ἀφροντισεῖν, ὀλιγαρχικῆ, καὶ βία μᾶλλον, ἢ
 πειθοῖ, προσέχοντος, τῆς δὲ πρὸς καιρὸν ἀτολμίας αὐ-
 τῆ καὶ τῆτο ποιῆναι σημειῶν, ὅτι Δημάδης ⁴ μὲν ἐκεί-
 νῳ Θεουβηθέντι πολλάνις ἀνασὰς ἐν προχείρῃς συνεῖπεν,
 ἐκεῖνος δ' ἐδέποτε Δημάδῃ.

IX. Πόθεν ἔν, Φαίη τις ἄν, ὁ Αἰχίνης ⁵ πρὸς
 τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν Θευμασιώτατον ἀπεινάλει τὸν
 ἄνδρα; πῶς δὲ Πύθωνι ⁶, τῷ Βυζαντίῳ, Θεραπειομένῳ
 καὶ

¹ Edit. priores voces εἰς τῆτο ad priorem sententiam refe-
 runt, & illis eam claudunt. V. εἰς τῆτο δὲ ἄλλοι conjunctim
 puncto ante haec posito, quod Br. probavit, & R. cum Barto-
 no, omissa quidem particula δὲ, amplectitur. Hic tamen idem
 omittit τῆ post ἄλλοι.

² Pytheas, secundum *Nostrum in Phocione*, orator λάλος
 καὶ Θεραπείας, quamdiu ea consuleret, quae e rep. essent, pauper
 & contemptus erat; postquam a Philippo redemptus est, gratia
 apud populum valuit, & delectus est, qui sacra pro Athenien-
 sibus Delphis faceret: homo vitae impurae & libidinosae.

³ Sic R. de suo dedit: *Oratoris enim praeparationem ad
 bene dicendum esse aliquod ejus cultus studiique, quo plebem
 prosequatur. Vulgo Θεραπείας γὰρ εἶναι τῆτο δήμῃ παρα-
 σκευήν.*

⁴ Demades orator erat impurus, corruptus, omni scelere
 inquinatus. Cf. Plut. in Phocione. B.

⁵ Extat κατὰ Κτησ. c. 48. B.

⁶ Pythonis Byzantii summa erat eloquentiae fama. Ejus ope-
 ra

καὶ ῥέουσι πολλῶν¹ κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἀναστὰς μόνος ἀντεῖπεν; ἢ Λαμάχῃ τῆ Μυρρίνηαις² γεγραφοτος ἐγκώμιον Ἀλεξάνδρῃ καὶ Φιλίππῃ, τῶν βασιλέων, ἐν ᾧ πολλὰ Θηβαίαις καὶ Ὀλυμπίαις εἰρήκει κακῶς, καὶ ἀναγινώσκουλος Ὀλυμπιάσι, παραναστὰς, καὶ διεξελεῖθαι μεθ' ἰσορίας καὶ ἀποδείξεως, ὅσα Θηβαίοις καὶ Χαλκιδεῦσιν ὑπάρχει καλὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα, καὶ πάλιν, ὅσων αἴτιοι κακῶν γεγονόασιν οἱ κολακεύοντες Μακεδόνας, ἕτως ἐπέσρεψε τὰς παρόντας, ὡς εἰσαυτῶν³ τῷ Θορύβῳ τὸν σοφιστὴν ὑπεκδύναμι τῆς πανηγύρεως. ἀλλ' εἰοικεν ὁ ἀνὴρ τῆ Περικλέας τὰ μὲν ἄλλα μὴ πρὸς αὐτὸν ἠγγίσαδαι, τὸ δὲ πλάσμα καὶ τὸν χηματισμὸν αὐτῆ, καὶ τὸ μὴ ταχέως, μηδὲ περὶ παντὸς, ἐκ τῆ παρισάμενε λέγειν, ὡσπερ ἐκ τέτων μεγάλα γεγονότος, ζηλῶν καὶ μιμέμενος, ἐ πάνυ προΐεσθαι τὴν ἐν τῷ καιρῷ δόξαν⁴, ἐδ' ἐπὶ τύχῃ πολλὰκις ἐκὼν εἶναι ποιεῖσθαι τὴν δύναμιν. ἐπεὶ τόλμαν γε καὶ ἄρσος οἱ λεχθέντες ὑπ' αὐτῆ⁵ λόγοι τῶν γραφέντων μᾶλλον εἶχον, εἴ τι δεῖ

πι-

ra Philippus multum utebatur, cum in aliis ad Graeciae civitates legationibus, tum ad Thebanos paulo ante pugnam Chae- roneam, quos ab Atheniensium societate abstrahere Python conatus est.

1 Verba haec sunt desumpta ex ipsa Demosthenis orat. *περὶ σοφ.* c. 43. Sunt, qui haec Demostheni in legatione Thebaica contigisse credunt. Bart. autem observat, falli eos, cum Athenis acciderint Aeschine praesente, multisque annis ante. Cf. Philostr. *Vit. Apoll. Tyan.* l. 7. c. 16. & Lucian. in *Encom. Dem.*

2 Alibi in Plut. prave *Τερριναίαις*. Si Atheniensis fuisset, *Μυρρίνηαις* scribi deberet a pago Atticae *Μυρρίνης*. Sed est *Μυρίνη*, urbs Aeolidis, & oppidum Lemni, de quo intelligit Xyl. & *Μυριναίαις* scribendum censet Bryan.

3 R. monente, ἢ δέισαντα accipis pro *ἐκπληχθέντα*, recte habebit *τῷ Θορύβῳ*; alias conveniat melius *τὸν Θόρυβον*.

4 R. *fulp.* *τὴν ἐαυτῆ τῷ καιρῷ δόξαν*, *non admodum facile*, neque crebro suam gloriam subitaneo temporis occurrui permisisse vel prodidisse.

5 Kind refert haec ad Periclem.

πισεύειν Ἐρατοθένεια ¹, καὶ Δημητρίῳ τῷ Φαληρεῖ, καὶ τοῖς κωμικοῖς. ὡν Ἐρατοθένης μὲν Φησιν αὐτὸν ἐν τοῖς λόγοις πολλαχῆ γεγονέναι παράβακχον· ὁ δὲ Φαληρεὺς τὸν ἔμμετρον ἐκεῖνον ὄρμον ὀμόσαι ποτὲ πρὸς τὸν ἄῤῃμον, ὡσπερ ἐν Θεσιῶν γα.

Μὰ γῆν, μὰ κρήνας, μὰ ποταμὺς, μὰ νάματα. τῶν δὲ κωμικῶν ² ὁ μὲν τις αὐτὸν ἀποκαλεῖ ῥωποπερπερήθραν ³. ὁ δὲ παρασκώπων, ὡς χρώμενον τῷ ἀντιθέτῳ, Φησὶν ἔτως.

Ἀπέλαβεν, ὡσπερ ἔλαβεν ⁴. ἠγάπησε γὰρ

Τὸ ῥῆμα τῆτο παραλαβὼν Δημοθένης·

ἐκτὸς εἰ μὴ νῆ Δία πρὸς τὸν ὑπὲρ Ἀλονήσε λόγον ὁ Ἀντιφάνης καὶ τετὶ πέπαιχεν, ἢν Ἀθηναίοις Δημοθένης συνεβέβηκε μὴ λαμβάνειν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν παρὰ Φιλίππε.

X.

¹ Eratosthenes Cyrenaens, Callimachi discipulus, regnante Ptolemaeo Evergete bibliothecae Alexandrinae praefectus fuit. B.

² Duos ex his Plut. alibi nominat, Antiphanem & Timagenem. Pro seq. αὐτὸν B. 3. αὐτῶν.

³ Junt. Ald. Crat. ῥωποπερρήθραν. H. Steph. ex vet. exempli auctoritate reposuit ῥωποπερπερήθραν. Sic & Xyl. legi voluit, eodemque teste Eustath. ad Iliad. N. v. 199. hac voce notari futiles & garrulos docet. Ad seq. ὁ δὲ Antiphanem puta, ut e seqq. constat.

⁴ Anon. ὡς παρέλαβεν, uti lin. seq. παραλαβεῖν ὁ Δ. Pro Δημοθ. Dacer. Περικλήσε legere jubet. Eum Kind sequitur. R. mavult Δημοθένης — nactus a Demosthene, imitatus in eo Demosthenem. Quis autem in hisce jocus sit, nisi, unde petitus esset, sequentia aperirent, haud facile percipi posse, & ne sic quidem ejus argutiam, si quae infit, sese attingi fateatur Duf. — ἐκτὸς, quod sequitur, edd. priores praecedentibus adjungunt. H. Steph. ad seqq. relegavit. De Haloniso, insula exigua in mari Aegeo, ex adverso Thessaliae, quam a Softrato Pirata occupatam Philippus, eo expulso, in suam ditionem redegit, deinde dono obtulit Atheniensibus, quorum prius fuisset, exstat oratio inter Demosthenicas, quam autem Libanius non Demosthenis esse putat, sed Hegesippi.

X. Πλὴν τὸν γε Δημάδην πάντες ὠμολόγησαν τῇ φύσει χρώμενον ἀνίκητον εἶναι, καὶ παραφέρειν αὐτοχρηδίζοντα ¹ τὰς τῷ Δημοθένης σκέψεις καὶ παρασκευάς. Ἄριστων δ', ὁ Χῖος ², καὶ Θεοφράσης τινὰ δόξαν ἰσόρηκε περὶ τῶν ῥητόρων. ἐρωτηθέντα γὰρ, ὁποῖός τις αὐτῶ φαίνεται ῥήτωρ ὁ Δημοθένης, εἰπεῖν. Ἄξιος τῆς πόλεως ὁποῖός δὲ Δημάδης ὑπὲρ τὴν πόλιν. ὁ δ' αὐτὸς Φιλόσοφος Πολύευκλον ³ ἰσορεῖ τὸν Σφήτιον, ἕνα τῶν τότε πολιτευομένων Ἀθηνησιν, ἀποφαίνεσθαι, μέγιστον μὲν εἶναι ῥήτορα Δημοθένη, δυνατώτατον δ' εἰπεῖν Φωκίωνα. πλείστον γὰρ ἐν βραχυτάτῃ λέξει νῦν ἐκφέρειν. καὶ μέντοι καὶ τὸν Δημοθένη Φασὶν αὐτὸν, ὅσάκις ἂν ἀντερῶν αὐτῶ Φωκίων ἀναβαίνοι, λέγειν πρὸς τὰς συνήσεις. Ἡ τῶν ἐμῶν λόγων κοπίς ἀνίσταται ⁴. τῆτο μὲν ἐν ἄδηλον εἶτε πρὸς τὸν λόγον τῷ ἀνδρὸς ὁ Δημοθένης, εἶτε πρὸς τὸν βίον καὶ τὴν δόξαν ἐπεπόνθει, πολλῶν πᾶνυ καὶ μακρῶν περιόδων ἐν ῥῆμα καὶ νεῦμα πίσιν ἔχοντος ἀνθρώπων κυριώτερον ἠγάμενος.

XI. Τοῖς δὲ σωματικοῖς ἐλαττώμασι τοιαύτην ἐπήγεν ἄσκησιν, ὡς ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἰσορεῖ, λέγων αὐτῷ Δημοθένης ἀκέειν πρεσβύτε ⁵ γεγονότος. τὴν μὲν ἀσάφειαν καὶ τραυλότητα τῆς γλώττης ἐκβιάζεσθαι ⁶ καὶ διαρῥῆν εἰς τὸ σῶμα ψήφους λαμβάνουσα, καὶ ῥήσεις

¹ Sic ex Br. conjectura R. dedit. Vulgo αὐτὸν χροιάς.

² Philosophus Stoicus, Zenonis discipulus.

³ Polyeuclus, Midiae defensor contra Demosthenem, sed in gerendae reip. ratione cum eo conjunctissimus. Cf. Plut. in Phoc. & Vit. 10. Rhet.

⁴ In Phoc. pro hoc verbo legitur πάρεσιν.

⁵ Teste H. Steph. legitur etiam πρεσβυτέρη.

⁶ R. monente, hic infn. cum inseqq. aptus est ex ἰσορεῖ praemisso — Demetrius Phalereus perhibet, Demosthenem consuevisse vi admoda expruere vocis obscuritatem. Plura, huc pertinentia, de Demosthenis studio & exercitatione vide apud Lucian. in Encom. Cic. de Orat. l. 1. 61. Quint. Inst. Or. l. 11. c. 3. Val. Max. l. 8. c. 7.

σεις ἅμα λέγουσα· τὴν δὲ Φωνὴν ἐν τοῖς δρόμοις γυμνάζεσθαι καὶ ταῖς πρὸς τὰ σιμὰ προβάσσει, διαλεγόμενον, καὶ λόγους τινας, ἢ εἰχρας, ἅμα τῷ πνεύματι πυκνωμένῳ προφερόμενον ¹. εἶναι δ' αὐτῷ μέγα κέτοπλον οἴκοι, καὶ πρὸς τῆτο τὰς μελέτας ἐξ ἐναντίας ἰσόμενον περαίνειν. λέγεται δ', ἀνδρώπῃ προσελθόντος, δεομένῃ συνηγορίας, καὶ διεξιόντος, ὡς ὑπὸ τε λάβοι πληγᾶς. Ἄλλὰ σὺ γε, Φάναι τὸν Δημοθένην ², τέτων, ὧν λέγεις, ἐδὲν πέπονθας. ἐπιτεινάντος δὲ τὴν Φωνὴν τῷ ἀνδρώπῃ, καὶ βοῶντος. Ἐγὼ, Δημοθένης, ἐδὲν πέπονθα; Νῆ Δία, Φάναι, νῦν ἀκέῃ Φωνὴν ἀδικημένῃ καὶ πεπονθότος. ἔτως ζῆτο μέγα πρὸς πίσιν εἶναι τὸν τόνον, καὶ τὴν ὑπόκρισιν τῶν λεγόντων. τοῖς μὲν ἔν πολλοῖς ὑποκρινόμενος ἤρθεκε θαυμαστῶς· οἱ δὲ χαριέντες ταπεινὸν ἠγᾶντο καὶ ἀγεννῆς αὐτῷ τὸ πλάσμα καὶ μαλακόν, ὧν καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐστίν. Αἰσίωνα ³ δὲ Φησὶν Ἐρμιππος, ἐρωτηθέντα περὶ τῶν πάλαι ρητόρων καὶ τῶν καθ' αὐτὸν, εἰπεῖν, ὡς ἀκέῃ μὲν ἔν τῳ εἰδαύμασεν ἐκείνης εὐκόσμως καὶ μεγαλοπρεπῶς τῷ ὁμῶ διαλεγόμενης· ἀναγινωσκόμενοι δ' οἱ Δημοθένης λόγοι πολὺ τῇ κατασκευῇ καὶ δυνάμει διαφέρουσιν. οἱ μὲν ἔν γεγραμμένοι τῶν λόγων ὅτι τὸ αὐσηρὸν πολὺ καὶ πικρὸν ἔχουσι, τί ἂν λέγοι τις ⁴; ἐν δὲ ταῖς ἀπαντήσεσι ταῖς παρὰ τὸν καιρὸν ἐχρήτο καὶ τῷ γελοίῳ.

Δημά-

¹ Ita cum V. scribī voluit Duf. de 'itque R. pro vulg. προσφρ.

² B. 3. Δημοθένη, quod Br. probat.

³ De hoc viro nihil aliud constat. Civem Atheniensem fuisse oportet. In vita hac Demosthenis cum Opp. ejus impressa, Xyl. monet, pro Aesione Arrionem legi. Br. & Duf.

⁴ Alti, Bartono notante, sic distinguunt: τῆ, ἂν λέγοι τῆ. R. pro praemisso πικρὸν mavult τὸ πικρὸν, ut sit idem, ac si dixisset πολὺ τῆ αὐσηρῆ καὶ τῆ πικρῆ, acerbitalis atque amaritudinis multam.

Δημάδης μὲν γὰρ εἰπόντος· Ἐμὲ Δημοθένης ¹, ἡ ἕς τὴν Ἀθηναῖον· Αὕτη, εἶπεν, ἡ Ἀθηναῖα πρώην ἐν Κολυτῶ ² μοιχεύουσα ἐλήφθη. πρὸς δὲ τὸν κλέπτην, ὃς ἐπεκαλεῖτο Χαλιῆς, καὶ αὐτὸν εἰς τὰς ἀγρυπνίας αὐτῆ καὶ νυκτογραφίας πειρώμενον τι λέγειν· Οἶδα, εἶπεν, ὅτι σε λυτῶ λύχρον καίω. ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ θαυμάζετε τὰς γενομένας κλοπὰς, ὅταν ³ τὰς μὲν κλέπτιας χαλιῆς, τὰς δὲ τοίχας πηλίνες ἔχωμεν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν καίπερ ἔτι πλείω λέγειν ἔχοντες ἐνταῦθα παυσόμεθα· τὸν δ' ἄλλον αὐτῆ τρόπον, καὶ τὸ ἦθος, ἀπὸ τῶν πράξεων καὶ τῆς πολιτείας θεωρεῖσθαι δίκαιόν ἐστιν.

XII. Ὄρμησε μὲν ἔν ἐπὶ τὸ πρῶτον τὰ κοινὰ, τῆ Φωικῆ πολέμου ⁴ συνεσῶτος, ὡς αὐτὸς τε Φησί, καὶ λαβεῖν ἐστιν ἀπὸ τῶν Φιλιππικῶν δημηγοριῶν. αἱ μὲν γὰρ, ἥδη διαπεπραγμένων ἐκείνων ⁵, γεγόνασιν, αἱ δὲ

¹ Bart. interrogationis notam addit, ut sententiae acumen sit majus.

² Pagus Atticus. Alias scribitur Κολύττος.

³ Duf. mavult ἐδ' ἄν. Distertum hoc se non intelligere, insulsum & Demosthene indignum, quin etiam ipsius Plutarchi referentis iudicium desiderare se fatetur R.

⁴ Cum agrum Apollinis Delphici arassent Phocenses, damnati erant in concilio Amphictyonum violatae religionis & multa iis imposita est. Hanc cum solvere non possent, decretum Amphictyonum, quod templi columnis inscriptum erat, delebant, sui juris esse curam fani & defensionem asserentes. Haec erat ansa belli Phocensis, cujus initia ab Olymp. 106. 2. repetenda sunt, cum Demosthenes annum ageret septimum & vigesimum. Steterunt pro Phocensibus Athenienses & Lacedaemonii; contra eos Thebani, Thessali & Locri, deinde per decennium vario successu pugnatum est, usque dum Olymp. 108. 3. Philippus finem bello imponeret. B. Cf. ad h. l. Demosth. περὶ σιφ. c. 7.

⁵ R. subaudiri vult Phocenses, & verti — illis jam oppressis & deletis; uti seqq. τῶν ἔγγιστα πραγμ. instanti Phocensium exci-

δὲ πρεσβύταται τῶν ἔγγιστα πραγμάτων ἀπλοῦνται. δῆ-
 λος δ' ἐστὶ καὶ τὴν κατὰ ¹ Μειδίᾳ παρασκευασάμενος εἰ-
 πεῖν δίκην, δύο μὲν ἐπὶ τοῖς τριάκοντα γεγονώς ἔτη,
 μηδέπω δ' ἔχων ἰχὺν ἐν τῇ πολιτείᾳ, μηδὲ δόξαν. ὃ
 καὶ μάλλιστά μοι δοκεῖ δεῖσας, ἐπ' ἀργυρίῳ καταθέσει
 τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἔχθραν.

Οὐ γάρ τοι ² γλυκύθυμος ἀνὴρ ἦν, ἐδ' ἀγα-
 νόφρων,

ἀλλ' ἔντονος καὶ βίαιος περὶ τὰς ἀμύνας. ὁρῶν δ' ἐ
 Φαῦλον, ἐδὲ τῆς αὐτῆ δυνάμεως ἔργον, ἄνδρα καὶ πλέ-
 τω, καὶ λόγῳ ³, καὶ Φίλοις εὖ πεφραγμένον κατελεῖν,
 τὸν Μειδίαν, ἐνέδωκε τοῖς ὑπὲρ αὐτῆ δεομένοις. αἱ
 δὲ τριχίλιαι ⁴ καθ' ἑαυτὰς ἐν ἅν μοι ἐσκῆσι τὴν Δημο-
 θένεος ἀμβλύνας πικρίαν, ἐλπίζοντος καὶ δυναμένε πε-
 ριγενέσθαι. λαβὼν δὲ τῆς πολιτείας καλὴν ὑπόθεσιν,
 τὴν πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων δικαιολογίαν,
 καὶ πρὸς ταύτην ἀγωνιζόμενος ἀξίως, ταχὺ δόξαν ἔχε,
 καὶ περιβλεπτός ὑπὸ τῶν λόγων ἤρθη καὶ τῆς παρρη-
 σίας ὥστε θαυμάζεσθαι μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι, θεραπεύε-
 σθαι δ' ὑπὸ τῆ μεγάλῃ βασιλεύῃ, πλείστον δ' αὐτῆ λό-
 γον εἶναι παρὰ τῷ Φιλίππῳ τῶν δημαγωγόντων. ὁμο-
 λογεῖν δὲ καὶ τὰς ἀπεχθανομένους, ὅτι πρὸς ἔνδοξον
 αὐτοῖς ἄνθρωπον ὃ ἀγών ἐστὶ. καὶ γὰρ Αἰχίνης καὶ
 Ἵπερίδης τοιαῦτα ὑπὲρ αὐτῆ κατηγοροῦντες εἰρήκασιν.

S 2

XIII.

excidio. Sensum aliquanto meliorem sic dari, monet B. si mo-
 do Phocenses ante nominati fuissent. Schirach utramque distio-
 nem exprimit *nach schon vollendetem Krieg — unter dem
 Laufe desselben.*

¹ Hanc praepos. Br. sola omisit. R. eam e Junt. se resti-
 tuisse monet.

² Τοι R. dedit de suo, pro vulg. 7i. Id. per ἀνὴρ Midiam
 designari monet. Versus est ex Illad. T. 467. desumptus.

³ Voces καὶ λόγῳ sola Br. omisit. R. eas e Junt. se revo-
 casse monet.

⁴ sc. drachmae, quarum centum minam effecerunt. B.

XIII. Ὅθεν ἐκ οἴδ', ὅπως παρέση Θεοπόμπῳ ¹ λέγειν, αὐτὸν ἀβέβαιον τῷ τρόπῳ γεγονέναι, καὶ μήτε πράγμασι, μήτ' ἀνθρώποις, πολὺν χρόνον τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν δυνάμενον. Φαίνεται γάρ, εἰς ἣν ἀπ' ἀρχῆς τῶν πραγμάτων μερίδα καὶ τάξιν αὐτὸν ἐν τῇ πολιτείᾳ κατέστησε, ταύτην ἄχρι τέλους διαφυλάξας, καὶ ἔ μόνον ἐν τῷ ² βίῳ μὴ μεταβαλλόμενος, ἀλλὰ καὶ τὸν βίον ἐν τῷ μὴ μεταβαλλέσθαι προέμενος. ἔ γάρ, ὡς Δημάδης, ἀπολογούμενος διὰ ³ τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ μεταβολὴν, ἔλεγεν· αὐτῷ μὲν αὐτὸν τὰναντία πολλακίς εἰρηκέναι, τῇ δὲ πόλει μηδέποτε· καὶ Μελάνωπος ⁴, ἀντιπολιτευόμενος Καλλιστράτῳ, καὶ πολλὰκίς ὑπ' αὐτῆς χρήμασι μετατιθέμενος ⁵, εἰώθει λέγειν πρὸς τὸν δῆμον· Ὁ μὲν ἀνὴρ ἐχθρὸς, τὸ δὲ τῆς πόλεως νικᾶτω συμφέρον· Νικόδημος δ', ὁ Μεσσηνίος, Κασάνδρῳ προστιθέμενος πρότερον, εἶτ' αὖθις ὑπὲρ τῆς Δημητρίδος πολιτευόμενος, ἐκ ἔφῃ τὰναντία ⁶ λέγειν· αἰεὶ γὰρ εἶναι συμφέρον ἀκροᾶσθαι τῶν κρατέντων· ἔτω καὶ περὶ Δημοθένης ἔχομεν εἰπεῖν, οἷον ἐκίρητομένους καὶ πλαγιάζοντας, ἢ Φωνῆν, ἢ πρᾶξιν, ἀλλ' ὡσπερ ἐφ' ἑνός καὶ ἀμεταβλήτης διαγράμματος ⁷, τῆς πολιτείας, ἔνα

¹ Theopompus Chius, Isocratis discipulus, scriptor illustris, sed Atheniensibus infensus, adeoque minus mirandum, eum Demosthenis gloriam imminutum iuisse. B.

² B. 3. ἐπὶ 7ῳ β. quam tamen lect. B. ad l. seq. transfert. — μεταβαλλόμενος in aor. 2. R. dedit de suo. Vulg. μεταβαλλόμεν.

³ Duf. monet, non solere διὰ sic cum hoc verbo construī. Quare id aut delendum censet, quod & R. confirmat, aut δὴ reponendum.

⁴ De Melanopo vid. Arist. Rhet. l. 1. c. 15. & Xenoph. 'Εκ. l. 6. c. 3.

⁵ R. mavult μετακτιθέμενος.

⁶ Subaud. ἐαυτῷ. R.

⁷ Metaphora a Musicis petita, quam Plut. etiam usurpat de adul. & amic. discr. & alibi.

ἕνα τόνου ἔχων ἐν τοῖς πράγμασιν ἀεὶ διετέλεσε. Παναίτιος ¹ δ', ὁ Φιλόσοφος, καὶ τῶν λόγων αὐτῆ Φησὶν ἔττω γεγράφθαι τὰς πλείους, ὡς μόνος ² τῆ καλῆ δι' αὐτὸ αἰρετῆ ἔντος, τὸν περὶ τῆ σεφάνου, τὸν κατ' Ἀριστοκράτους, τὸν ὑπὲρ τῶν ἀτελειῶν, τὰς Φιλιππικὰς ἐν οἷς πᾶσιν ἢ πρὸς τὸ ἡδίστον, ἢ ῥᾶλλον, ἢ λυσιτελέστατον, ἄγει τὰς πολίτας, ἀλλὰ πολλαχῆ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν σωτηρίαν οἶεται δεῖν ἐν δευτέρᾳ τάξει τῆ καλῆ ποιεῖσθαι καὶ τῆ πρέπουσος. ὡς, εἶγε τῆ ³ περὶ τὰς ὑποθέσεις αὐτῆ Φιλοτιμίᾳ καὶ τῆ τῶν λόγων εὐγενεῖα παρῆν ἀνδρεία τε πολεμιστήριος, καὶ τὸ κατὰρῶς ἕκαστα πράττειν, ἢ ἐν τῷ κατὰ Μοιροκλέα ⁴, καὶ Πολύευκλον, καὶ Ὑπερίδην, ἀριθμῶ τῶν ῥητόρων, ἀλλ' ἔνω μετὰ Κίμωνος, καὶ Θουκυδίδου, καὶ Περικλέους, ἄξιός ἦν τίθεσθαι.

XIV. Τῶν γὰρ μετ' αὐτὸν ⁵ ὁ Φωκίων, ἢ ἐπαινεμένης προϊστάμενος πολιτείας, ἀλλὰ δοκῶν μακεδονίζειν, ὅμως δι' ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνην ἐδὲν ἔδαμῆ χεῖρων ἔδοξεν Ἐφιάλτης ⁶, καὶ Ἀρισεῖδα, καὶ Κίμωνος, ἀνὴρ γενέσθαι. Δημοθένης δ', ἢ ἂν ἐν τοῖς ὅπλοις ἄξιό-

S 3

πισος,

1 Panaetius, patria Rhodius, Philosophus Stoicus, Scipionis & Laelii familiaris. B.

2 Sic cum Junt. & B. 3. scribi voluit Br. deditque R. pro vulg. μόνον. Est quoque μόνος in Ald. & Crat. — μόνον prodit ex Steph.

3 Artic. hunc, vulgo omissum, cum V. & B. 3. dari voluit Br. deditque R.

4 Al. Μυροκλήης, vel Μεροκλήης, Orator, & foenerator avarus. Arist. Rhet. I. 3. c. 10. Demosth. περὶ παρατρ. c. 82.

5 Br. & Duf. recipiendam censuerunt emendationem Wolfii, legentis κατ' αὐτὸν. Bart. dedit κατ' αὐτὸν.

6 Vulgo ante hanc vocem datur artic. ἦ. Eum R. exprimit cum B. 3. & Junt. Absit quoque ab Ald. & Crat. — Ephialtes Periclis amicus summus erat & adiutor contra optimates. Cf. Plat. in Pericle & Cim. & Aelian. V. H. L. XI. c. 9.

πιος, ὡς Φητιν ὁ Δημήτριος, ἐδὲ πρὸς τὸ λαμβάνειν παντάπασιν ἀπωχυρωμένος, ἀλλὰ τῷ μὲν παρὰ Φιλίππε καὶ Μακεδονίας ἀνάλωτος ὢν, τῷ δ' ἀνωθεν ἐκ Σάσων καὶ Ἐκβατάνων ἐπιβατὸς χρυσίῳ γεγωνὸς καὶ κατακεκλυσμένος, ἐπαινέσαι μὲν ἰκανώτατος ἦν τὰ τῶν προγόνων καλὰ, μιμήσασθαι δ' ἐχ' ὁμοίως 1. ἐπεὶ τέως γε καθ' αὐτὸν ῥήτορας, (ἔξω δὲ λόγος τίθεμαι Φωκίων,) καὶ τῷ βίῳ παρήλθε. φαίνεται δὲ καὶ μετὰ παρρησίας μάλιτα τῷ δήμῳ διαλεγόμενος, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τῶν πολλῶν ἀντιτείνων, καὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν ἐπιφύομενος, ὡς ἐκ τῶν λόγων λαβεῖν ἔστιν. ἴσορεϊ δὲ καὶ Θεόπομπος, ὅτι, τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τινα προβαλομένων 2 αὐτὸν κατηγορίαν, ὡς ἐχ' 3 ὑπήκαε Θουρβέντων, ἀνασὰς εἶπεν· Ὑμεῖς ἐμοί, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συμβάλω μὲν, κἄν μὴ θέλητε, χρήσεσθε· συκοφάντη δ', ἐδὲ εἰάν θέλητε. Σφόδρα δ' ἀριστοκρατικὸν αὐτῷ πολίτευμα καὶ τὸ περὶ Ἀντιφῶντος· ὃν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀφεθέντα συλλαβῶν, ἐπὶ τὴν ἐξ Ἀρείε πάρος βελήν παρήγαγε, καὶ παρ' ἐδὲν τὸ προσκρῆσαι τῷ δήμῳ θέμενος, ἤλεγξεν ὑπεχρημένον Φιλίππῳ τὰ νεώρια ἐμπρήσειν· καὶ παραδοθεὶς 4 ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς βαλῆς ἀπέθανε. κατηγορήσθε δὲ καὶ τῆς ἱερείας Θεωρίδος, ὡς ἄλλα τε 5 ῥαδιουργίας πολλὰ, καὶ τὰς δόλους

ἐξα-

1 Sic R. de suo dedit pro vulg. ὁμοιοι.

2 Sic R. de suo dedit pro vulg. προβαλομένων, monens, duo participia ejusdem temporis inter se non conflare posse, sed alterum debere temporis praeteriti esse: τῶν Ἀθηναίων Θουρβέντων, ὅτι ἐχ' ὑπήκαε πρὸς κατηγορίαν, ἐφ' ἣν αὐτοὶ αὐτὸν πρὸςβάλλοντο.

3 Mofii Duf. ante has voces videtur deesse καὶ.

4 Mofii Duf. haec vox est suspecta, dubitanti, quam pro ea reponat. R subaudiri vult τῶν ἑδεκα, quod & B. loco Corn. Nep. in Phoc. h. mat — traditus est undecim viris, quibus ad supplicium, more Atheniensium publice damnati traditi solent.

5 R. dedit τὸ cum B. 3. vulgo omiffum. Dedit quoque B.

ἑξακατῶν διδασκείας· καὶ θανάτῳ τιμησάμενος ἀπέκεινε ¹.

XV. Λέγεται δὲ καὶ τὸν κατὰ Τιμοθέα, τῷ στρατηγῷ, λόγον, ᾧ χρησάμενος Ἀπολλόδωρος εἶλε τὸν ἄνδρα τῷ ὀφλήματος, Δημοθένης γράψαι τῷ Ἀπολλόδωρῳ, καθάπερ καὶ τὰς πρὸς Φορμίωνα καὶ Στέφανον, ἐφ' οἷς εἰκότως ἠδόξεσε. καὶ γὰρ Φορμίῳ ἠγανίζετο λόγῳ Δημοθέως πρὸς τὸν Ἀπολλόδωρον, ἀτεχνῶς, καθάπερ ἐξ ἑνὸς μαχαιροπωλῆς, τὰ κατ' ἀλλήλων ἐγχειρίδια παλῆντος αὐτῷ τοῖς ἀντιδίοις. τῶν δὲ δημοσίων, ὁ μὲν κατ' Ἀνδροτίωνος, καὶ Τιμοκράτους, καὶ Ἀριστοκράτους, ἐτέροις ἐγράφησαν, ἔπω τῇ πολιτείᾳ προσεληλυθότος. δοκεῖ γὰρ δυοῖν, ἢ τριῶν, δέοντα ἔτη τριάκοντα γεγονῶς ἐξευεγεῖν τὰς λόγους ἐπεινεῖς. τὸν δὲ κατ' Ἀριστογείτονος αὐτὸς ἠγανίσαστο, καὶ τὸν περὶ ² τῶν ἀτελειῶν, διὰ τὸν Χαβρίε παιῖδα, Κτήσιππον, ὡς φησὶν αὐτός· ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τὴν μητέρα τῷ νεανίσκῳ μνῶμενος. ἢ μὴν ἐγήμε ταύτην, ἀλλὰ Σαμία τι νὶ συνώκησεν, ὡς ἰσορεῖ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς περὶ συνωνύμων ³. ὁ δὲ κατ' Αἰχίνε τῆς παραπροσβείας, ἄδηλον, εἰ λέλειπται. καίτοι φησὶν Ἰδομενεὺς, παρὰ τριάκοντα μόνος τὸν Αἰχίνην ἀποφυγεῖν. ἀλλ' ἐκ εἰρηκεν ἔτις ἔχειν τἀληθές, εἰ δεῖ τοῖς περὶ σεφάνε γεγραμμένοις ἑκατέρων λόγοις τεκμαίρεσθαι. μέμνηται γὰρ ἐδέτερος αὐτῶν ἐναργῶς, καὶ δὲ τρανῶς, ἐπεινεῖ τῷ ἀγῶνος, ὡς ἄχρι δίκης προσελθόντος ⁴. ταυτὶ μὲν ἔν ἑτεροὶ διακρινῆσι μᾶλλον.

S 4

XVI.

1 dicitur de accusatore, qui victor est in actione capitali. B.

2 Anon. ἕπερ.

3 Demetrius, Historicus, quem *Dion. Halic.* appellat *πολυίτηρα*, aetate Ciceronis, floruit. Liber *περὶ συνων.* erat de iis scriptoribus, qui eodem nomine appellabantur, quod constat ex eodem *Dionys.* in *vita Dinarchi*. B. — H. Сафарб. *ὁμωνύμων* legere jubet. Cf. Vols. de Hist. Gr. p. 150.

4 B. 3. *παρελθόντος*.

XVI. Ἡ δὲ τῷ Δημοθένει πολιτεία Φανερά μὲν ἦν, ἔτι καὶ τῆς εἰρήνης ὑπαρχέσης, ἐδὲν ἐώντος ἀνεπιτίμητον τῶν πραττομένων ὑπὸ τῷ Μακεδόνοιο, ἀλλ' ἐφ' ἐνάσω ταράττοντος τὰς Ἀθηναίους, καὶ διακαίοντος ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον. διὸ καὶ παρὰ Φιλίππῳ ¹ πλείστος ἦν λόγος αὐτῷ, καὶ ὅτε πρεσβεύων δέκατος ἦμεν ² εἰς Μακεδονίαν, ἤμασε μὲν πάντων Φίλιππος, ἀντεῖπε δὲ μετὰ πλείσσης ἐπιμελείας πρὸς τὸν ἐκεῖνος λόγον ³. ἔ μὴν ἐν γε ταῖς ἄλλαις τιμαῖς καὶ Φιλοφροσύναις ὁμοίου αὐτοῦ τῷ Δημοθένει παρεῖχεν, ἀλλὰ προσήγετο τὰς περὶ Αἰχίνην καὶ Φιλοκράτην ⁴ μάχων. ὅθεν ἐπαινούντων ἐκεῖνων τὸν Φίλιππον, ὡς καὶ λέγειν δυνατώτατον, καὶ κάλλιστον ὀφθῆναι, καὶ νῆ Δία συμπιεῖν ἰκανώτατον, ἠναγκάζετο βασκανίων ἐπισκώπειν, ὡς τὸ μὲν σοφιστῶν, τὸ δὲ γυναικῶς, τὸ δὲ σπογγιῶς εἶη, βασιλέως δ' ἐδὲν ἐγκώμιον ⁵.

XVII. Ἐπεὶ δ' εἰς τὸ πολεμεῖν ἔρρεπε τὰ πράγματα, τῷ μὲν Φιλίππῳ μὴ δυναμένῳ τὴν ἡσυχίαν ἀγειν, τῶν δ' Ἀθηναίων ἐγειρομένων ὑπὸ τῷ Δημοθένει, πρῶτον

¹ Sic cum V. & Anon. dari voluit Duf. deditque R. Vulgo Φιλίππῳ.

² Ciceriter Olymp. 108, 2. Athenienses ex decreto Philocratis decem legatos in Macedoniam miserunt, qui certo exploraturi erant, an pacem vellet Philippus. Eisdem iterum miserunt ad exigendum a Philippo jusjurandum. B.

³ B. adnotat, Plutarchum memoria lapsum ea tribuere Demostheni, quae revera fuerint Aeschinis. Cf. Aeschin. π. παραπ. c. 16. & Aelian. V. H. 8, 12.

⁴ B. 3. Φιλοκράτη.

⁵ Male intellexisse, aut certe negligenter citavisse locum Aeschinis, unde haec hauserit (π. παραπ. c. 34.) Plutarchum, B. monet. R. mavult aut ἐδινός pro ἐδέν, regis nullius praedicationem, aut βασιλέων δ' ἐδινός, regum nullius praedicationem, aut denique βασιλέως δ' ἐδέν γέτων, nihil horum esse encomium regis.

τον μὲν εἰς Εὐβοίαν ἐξώρμησε τὰς Ἀθηναίους ¹. κατα-
 δεδλωμένην ὑπὸ τῶν τυράννων Φιλίππου· καὶ διαβάν-
 τεσ, ἐκείνη τὸ ψήφισμα γράψαντος, ἐξήλασαν τὰς Μα-
 κεδόνας. δεύτερον δὲ Βυζαντίοις ἐβοήθησε καὶ Περιν-
 θίοις ὑπὸ τῷ Μακεδόνας πολεμικμένοις· πείσας τὸν δῆ-
 μον, ἀφέντα τὴν ἔχθραν, καὶ τὸ μεμνηῖσθαι τῶν περὶ
 τὸν συμμαχικὸν ἡμαρτημένων ἐκατέρους ² πόλεμον, ἀπο-
 τεῖλαι δύναμιν αὐτοῖς, ὑφ' ἧς ἐσώθησαν. ἔπειτα πρε-
 σβεύων καὶ διαλεγόμενος τοῖς Ἑλλήσι, καὶ παροξύνων,
 συνέσῃσε, πλὴν ὀλίγων, ἅπαντας ἐπὶ τὸν Φιλίππου·
 ὡς συνταξίν γενέσθαι πεζῶν μὲν μυρίων καὶ πεντα-
 κισχιλίων, ἰππέων δὲ διχιλίων, ἄνευ τῶν πολιτικῶν δυ-
 νάμεων· χρήματα δὲ καὶ μισθὰς τοῖς ξένοις εἰσφέρεισθαι
 προθύμως. ὅτε καὶ Φησι Θεόφρατος, ἀξιώντων τῶν συμ-
 μάχων ὀριθῆναι τὰς εἰσφορὰς, εἰπεῖν Κρώβυλον ³, τὸν
 δημαγωγὸν, ὡς ἐ τεταγμένα σιτεῖται ⁴ πόλεμος. ἐπὴρ-

S 5

μένης

1 Haec acciderunt Olymp. 109, 4. duce Phocione, qui Ciltarchum, Eretriaē tyrannum a Philippo impositum, magna cum clade, ad Tamynas commisso proelio, superavit. B.

2 tam Byzantiis, quam Perinthiis. R. Perinthus, urbs munitissima in littore Propontico, quam Philippus oppugnavit, & incolae summa cum obstinatione defenderunt, usque dum illis a Byzantio subsidia mitterentur. Quibus irritatus, diviso exercitu simul Byzantium & Perinthus obsidebat. Perinthus Persae liberarunt; nam Chares ab Atheniensibus missus nihil profecerat. Phocion vero ad Byzantii salutem delectus, Philippum profus ab Helleponto expulit. — Bellum sociale exortum est Olymp. 105, 3. cum Byzantium & universus fere Hellepontos, pluresque insulae ab Atheniensibus deficerent, & conspiratione facta se in libertatem armis vindicarent. Diodor. l. 16. Neos in Timoth.

3 Crobylus, qui fere Hagesippus vocatur, in rep. gerenda focus erat & adjutor Demosthenis. Societatem Atheniensem cum Phocensibus sanxit, & Philippo pacem petente, primus, ne fieret, obstitit. B.

4 Bene monet B. metaphoram hanc ductam esse a victu servorum, quibus singulis in singulos menses dabantur quatuor modii frumentii, idque demensum dicebatur. B.

μένης δὲ τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ μέλλον, καὶ συνισαμένων κατ' ἔθνη καὶ πόλεις Εὐβοέων, Ἀχαιῶν, Κορινθίων, Μεγαρέων, Λευκαδίων, Κερκυραίων, ὃ μέγιστος ὑπελείπετο τῷ Δημοσθένει τῶν ἀγόνων, Θηβαίους προσαγαγέδαι τῇ συμμαχίᾳ, χώραν τε σύνορον τῆς Ἀττικῆς καὶ δύναμιν ἐναγώνιον ἔχουσας, καὶ μάλιστ' αὐτὸς τῶν Ἑλλήνων εὐδοκιμῆσας ἐν τοῖς ὅπλοις. ἦν δ' ἡ βῆξις ἐπὶ προσηγορίαις εὐεργετήμασι τοῖς περὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον τετιθασσευμένους ὑπὸ τῷ Φιλίππῳ μεταστῆσαι τὰς Θηβαίους, καὶ μάλιστ' αὐτῶν διὰ τὴν γειτνίασιν ἀψιμαχίαις ἀναξαινομένων ἐνάστετε τῶν πολεμικῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν ταῖς πόλεσιν.

XVIII. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεὶ Φίλιππος, ὑπὸ τῆς περὶ τὴν Ἀμφισσαν ¹ εὐτυχίας ἐπαυρόμενος, εἰς τὴν Ἑλλάτειαν ² ἐξαίφνης ἐπέπεσε, καὶ τὴν Φωκίδα κατέχευεν, ἐκπεπληγμέναν τῶν Ἀθηναίων, καὶ μηδενὸς τολμῶντος ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμα, μηδ' ἔχοντος, ὃ τι χρὴ λέγειν, ἀπορίας ³ ἔστη ἐν μέσῳ καὶ σιωπῆς, παρελθὼν μόνος ὁ Δημοσθένης, συνεβέβηκε τῶν Θηβαίων ἔχεσθαι καὶ τὰλλα παραδάρβυνας καὶ μετεωρίσας, ὡς περ εἰώθει, τὸν δῆμον ταῖς ἐλπίσιν, ἀπεσάλη πρεσβευτῆς μεθ' ἑτέρων εἰς Θήβας. ἔπεμψε δὲ καὶ Φίλιππος, ὡς Μαρσύας ⁴ Φησίον, Ἀμύνταν μὲν καὶ Κλέαρχον, Μακεδόνας,

¹ Cum agrum Delphicum violassent Locri Ozolae, res delata est ad concilium Amphictyonum, qui cum legatos ad regionem perlustrandam mitterent, eos Locri impetu facto confoderunt. Hoc belli Amphictyonici initium erat, cui cito Philippus vel nominis sui auctoritate finem attulit, dux belli a concilio delectus. Dem. π. σεφ. c. 47. & seq. B.

² Elataea, urbs Phocidis, Boeotiae vicina.

³ Bodl. 3. ante h. v. praemittit ἀλλ'.

⁴ Marlyas Antgoni regis, qui post Alexandrum regnavit, frater, gente Pellaeus, Alexandri σύντροφος, scripsit Μακεδονικῶν libros X.

νας, Δάοχον δὲ καὶ Θρασυδαῖον ¹, Θεσσαλὸς, ἀντε-
 ρῆντας. τὸ μὲν ἐν συμφέρον ἐ διέφυγε τὰς τῶν Θη-
 βαίων λογισμῶς, ἀλλ' ἐν ὁμμασιν ἕκαστος εἶχε τὰ τῆ
 πολέμου δεινὰ, ἔτι τῶν Φωκικῶν τραυμάτων νεαρῶν πα-
 ραμενόντων. ἡ δὲ τῆ ῥήτορος δύναμις, ὡς Φησι Θεό-
 πομπος, ἐκρικίζεσσα τὸν θυμὸν αὐτῶν, καὶ διακαίεσσα
 τὴν Φιλοτιμίαν, ἐπεσκότησε τοῖς ἄλλοις ἅπασιν· ὡς
 εἰς Φόβον ² καὶ λογισμὸν καὶ χάριν ἐμβλαεῖν αὐτὰς,
 ἐνθεσιῶντας ὑπὸ τῆ λόγου πρὸς τὸ καλόν. ἔτω δὲ μέ-
 γα καὶ λαμπρὸν ἐΦάνη τὸ τῆ ῥήτορος ἔργον, ὥστε τὸν
 μὲν Φίλιππον εὐθύς ἐπικηρυκεύεσθαι, δεόμενον εἰρήνης,
 ὀρθὴν δὲ τὴν Ἑλλάδα γενέσθαι, καὶ συνεξαναστῆναι πρὸς
 τὸ μέλλον, ὑπηρετεῖν δὲ μὴ μόνον τὰς στρατηγὰς τῷ
 Δημοθένει ποιῶντας τὸ προσταττόμενον, ἀλλὰ καὶ τὰς
 Βοιωτάρχους· διοικεῖσθαι δὲ ³ τὰς ἐκκλησίας ἅπασας,
 ἐδὲν ἦτον ὑπ' ἐκείνης τότε τὰς Θηβαίων, ἢ τὰς Ἀθη-
 ναίων, ἀγαπωμένε παρ' ἀμφοτέροις καὶ δυναστεύουτος,
 ἐκ ἀδίκως, ἐδὲ παρ' ἀξίαν, ὥσπερ ἀποφαίνεται Θεόπομ-
 πος, ἀλλὰ καὶ πάνυ προσημόντως.

XIX. Τύχη δὲ τις, ὡς εἶοικε ⁴, δαιμόνιος ἐν πε-
 ριφο-

¹ Vulgo sic extat: Δάοχον δὲ καὶ Θεσσαλὸν καὶ Θρασυδαῖον.
 Barton. sequitur Palmerium: Δάοχον δὲ Θεσσαλὸν καὶ Θρ. Ad
 Thrafydaeum Br. & Duf. addi volunt Ἴηλεῖον, uti alibi a Plut.
 vocetur. R. dedit, quod nunc legitur, secutus forsitan notam e
 margine Edit. Lambin. a B. allatam.

² Hanc lectionem R. e Junt. revocavit, unde quoque V. re-
 petiit. Falso R. eam Bart. editioni tribuit. Vulgo ὡς Φόβον.
 Ad λογισμὸν subaudiendum eidem videtur τῆ μέλλοντος, vel
 τῆ τῆ παρωχημένη καὶ τῆ μέλλοντος. Dubitat de χάριν, utrum
 servandum sit: gratia civium testimonium, quod salutis The-
 banorum tueudae tam diligentem curam habuissent: an χαρὰν,
 laetitiam, gaudium de societate belli adversus Philippum The-
 banis ultro ab Atheniensibus oblata: — nec non dubitat, num
 ἐμβλαεῖν servandum, an ἐμβλαεῖν praeferendum sit?

³ R. addidit δὲ de suo.

⁴ Duf. ὡς delendum censuit. Wollius ante ὡς inserit ἐδόξα.

ριφορᾶ πραγμάτων, εἰς ἐκείνο καιρῶ συμπεραίνουσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐναντιῶσθαι τοῖς πραττομένοις, καὶ πολλὰ σημεῖα τῷ μέλλοντος ἀναφαίνειν, ἐν οἷς ἢ τε Πυθία δεινὰ πρᾶφαινε μαντεύματα, καὶ χρησμός ἤδετο παλαιὸς ἐκ τῶν Σιβυλλείων.

Τῆς ἐπὶ Θερμώδοντι μάχης ἀπένευθε γενοίμην,
Αἰετός ἐν νεφέεσσι καὶ ἠέρι θηήσασθαι ¹.

Κλαίει ὁ νικῆθεις, ὁ δὲ νικῆσας ἀπόλωλε.

τὸν δὲ Θερμώδοντα Φασὶν εἶναι παρ' ἡμῖν ἐν Χαιρυνεῖα ποτάμιον μικρὸν εἰς τὸν Κηφισὸν ἐμβάλλον· ἡμεῖς δὲ νῦν μὲν ἕδεν ἴσμεν ἕτω τῶν ρευμάτων ὀνομαζόμενον, εἰνάζομεν δὲ, τὸν καλέμενον Αἷμωνα Θερμώδοντα λέγεσθαι τότε, καὶ παραρρεῖ παρὰ τὸ Ἡράκλειον, ὅπερ κατεστρατοπέδευον οἱ Ἕλληες· καὶ τεκμαιρόμεθα, τῆς μάχης γενομένης, αἵματος ἐμπληθέντα καὶ νεκρῶν τὸν ποταμὸν, ταυτῆ ² διαλλάξαι τὴν προσηγορίαν. ὁ δὲ Δῆρις ἔ ποταμὸν εἶναι Φησι τὸν Θερμώδοντα, ἀλλ' ἰσάντας τινὰς σῆνῆν καὶ περιορύττουσας, ἀνδριαντίσκου εὐρεῖν λίθινον ὑπὸ γραμμάτων τινῶν διασημαινόμενον, ὡς εἴη Θερμώδων, ἐν ταῖς ἀγκάλαις Ἀμαζόνα Φέρων
τετρα-

R. defendit ὡς, sed paulo post deesse censet δοκεῖ ποιεῖ ἐναντιῶσθαι: *Fortuna quaedam, non illa fortuita, sed, ut videtur, a numine gubernata, rebus a Demosthene institutis & agitatis obsistisse videtur, vel est per quam credible atque probabile.* Bartono monente, quaeri potest, an infinitivus nunquam ponatur absolute pro indicativo, id quod affirmant Clericus Att. Crit. V. l. p. 365. & Maittaire de Gr. l. Dial. p. 86.

¹ Junt. Ald. Crat. θηήσασθαι.

² V. ταύτην. R. suscip. ταύτην ἤδη ἀλλάξασθαι. Thermontem fluvium juxta urbem Glifantem in Boeotia ponit Pausan. in Boeot. — Duris, cujus fit mentio, paulo post Samius, aetate Ptolemaei Philadelphii floruit. Scripsit Macedoniae multis libris; in historia satis diligens, stylo negligentior. B.

τετραμένην. ἐπὶ τῷ¹ χρησμὸν ἄλλον ἔδδοθαι, λέγοντα·

Τὴν ἐπὶ Θερμῳδόντι μάχην μένε, παμμέλαν θῦρι,
Τηνεὶ τοι κρέα πολλὰ παρέσσεται ἀνθρώπεια.

XX. Ταῦτα μὲν ἔν ὅπως ἔχει, διαιτῆσαι χαλεπόν. ὁ δὲ Δημοθένης λέγεται, τοῖς τῶν Ἑλλήνων ὅπλοις ἐκτεταρῆκώς, καὶ λαμπρῶς ὑπὸ ῥώμης καὶ προθυμίας ἀνδρῶν, τούτων προκαλεμένων τὰς πολεμίας κίρῳμενος, ἔτε χρησμοῖς ἔἴην προσέχειν², ἔτε μαντείας αἰκέειν· ἀλλὰ καὶ τὴν Πυθίαν ὑπονοεῖν ὡς Φιλιππίζεσαν, ἀναμιμνήσκων Ἐπαμινώνδε τὰς Θηβαίας, καὶ Περικλέες τὰς Ἀθηναίας, ὡς ἐκεῖνοι τὰ τοιαῦτα δειλίας ἠγόμενοι προφάσεις, ἐχρῶντο τοῖς λογισμοῖς. μέχρι μὲν ἔν τῶν ἀνῆρ ἦν ἀγαθός. ἐν δὲ τῇ μάχῃ καλὸν ἔδεν, ἐδ' ὁμολογούμενον ἔργον, οἷς εἶπεν, ἀποδειξάμενος, ἔρχετο³ τὴν τάξιν ἀποδράς αἰχίαια, καὶ τὰ ὅπλα ῥίψας, ἐδὲ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἀσπίδος, ὡς ἔλεγε Πυθίας, αἰχουθεῖς, ἐπιγεγραμμένης γράμμασι χρυσοῖς Ἀγαθῇ τύχῃ⁴. παραυτίκα μὲν ἔν ὁ Φίλιππος ἐπὶ τῇ νίκῃ διὰ τὴν χαρὰν ἐξυβρίσας, καὶ κωμάσας ἐπὶ τὰς νευρὰς, μεθύων ἤδε τὴν ἀρχὴν τῆς Δημοθένης ψηφίσματος, πρὸς πόδα διαίρων⁵ καὶ ὑποκρέαν.

Δημοθένης Δημοθένης Παιανιεὺς τάδ' εἶπεν.

ἐκ-

¹ B. 3. ἐπὶ δὲ τῷ, quod B. dedit. Ad ἐδεσθαι subaud. e praem. φασί. Pro λέγοντα V. λέγει πρὸς δὲ. Id. τὴν εἴ τοι pro Τηνεὶ τοι. Pro vulg. ἀνθρώποισι R. & B. receperunt ἀνθρώπειαι, Br. probante.

² Sic R. de suo dedit pro vulg. πρὸς εἶν. Idem & Duf. σωρίσι.

³ V. post h. v. inserit λιπών. In ind. var. F. ist. ex Anon. enotatur haud dubie ad seqq. καὶ τὰ λιπών ὅπλα.

⁴ Alii in Plut. ἀγαθὴν τύχην.

⁵ V. διαίρων. Hoc recepit B. Wolfii auctoritate, vertens: in pedes metricos digerens. Xyl. ὑποκρέαν esse inouet mensuram

ἐκνήψας δὲ, καὶ τὸ μέγεθος τῆ περιάντος αὐτὸν ἀγῶ-
νος ἐν νῶ λαβῶν, ἔφριττε τὴν δεινότητα καὶ τὴν δύνα-
μιν τῆ ῥήτορος, ἐν μέρει μικρῷ μῖξ ἡμέρας τὸν ὑπὲρ
τῆς ἡγεμονίας καὶ τῆ σώματος ἀναρρίψαι κίνδυνον ἀναγ-
καθεὶς ὑπ' αὐτῆ. διῖκλο δ' ἡ δόξα μέχρι τῆ Περσῶν
βασιλείας. κἀκεῖνος ἐπεμψε τοῖς σατράπαις ¹ χρήματα,
Δημοθένει δίδοναι κελεύων καὶ προσέχειν ἐκείνῳ μάλιστα
τῶν Ἑλλήνων, ὡς περισπάσαι δυναμένῳ καὶ καταχεῖν
ταῖς Ἑλληνικαῖς ταραχαῖς τὸν Μακεδόνα. ταῦτα μὲν
ἐν ὕπερον ἐφάρασεν Ἀλέξανδρος, ἐν Σάρδεσιν ἐπισολὰς
τινας ² ἀνευρῶν τῆ Δημοθένης, καὶ γράμματα τῶν βα-
σιλέως στρατηγῶν, δηλῶντα τὸ πλῆθος τῶν δοθέντων αὐ-
τῷ χρημάτων.

XXI. Τότε δὲ τῆς ἀτυχίας τοῖς Ἑλλήσι γενομέ-
νης, οἱ μὲν ἀντικολιτευόμενοι ῥήτορες, ἐπεμβαίνοντες
τῷ Δημοθένει, κατεσκεύαζον εὐδύνας καὶ γραφὰς ἐπ'
αὐτόν. ὁ δὲ δῆμος ἔ μόνον τάτων ἀπέλυεν, ἀλλὰ καὶ
τιμῶν διετελεῖ, καὶ προσκαλέμενος αὐτίς, ὡς εἶνεν,
εἰς τὴν πολιτείαν, ὅτε καὶ τῶν ὁσέων ἐκ Χαιρωνείας
κομιθέντων, καὶ θάπτομένων, τὸν ἐπὶ τοῖς ἀνδράσιν
ἐπαινον εἰπεῖν ἀπέδωκεν ³, ἔ ταπεινῶς, ἔδ' ἀγεννῶς,
Φέρων τὸ συμβεβηκός, ὡς γράφει καὶ τραγωδοῖ Θεό-
πομπος, ἀλλὰ τῷ τιμῶν μάλιστα καὶ κοσμεῖν τὸν σύμ-
βελον ἀποδεικνύμενος τὸ μὴ μεταμέλειται τοῖς βεβελευ-
μένοις. τὸν μὲν ἐν λόγον εἶπεν ὁ Δημοθένης, τοῖς
δὲ ψηφίσμασιν ἔχ ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐν μέρει τῶν Φίλων
ἕκασον

suram carminis vel manus vel pedum motu exprimere, vulgo
die Mensur schlagen. Quod in his de Philippo Plut. refert,
diferis negant Justin. l. 9. c. 4. & Aelian. V. H. l. 8. c. 15.

¹ V. addit ἐπὶ θάλασσαν, quod Mosi Duf. genuinum vi-
detur. Vulgo extat post σατρ. — γράμματα. Delevit hanc
vocem R.

² Sola Br. omisit τινας. R. restituit.

³ Oratio funebris, quae nunc extat, supposititia videtur Dio-
nyfio Hal. π. 7. Δημ. δεινότη. c. 23.

ἔκασον ἐπέγραφεν, ἔξοιωνιζόμενος τὸν ἴδιον δαίμονα καὶ τὴν τυχὴν, ἕως αὖθις ἀνεθάρρησε, Φιλίππε τελευτήσαντος. ἐτελεύτησε δὲ τῇ περὶ Χαιρώνειαν εὐτυχίᾳ χρόνον ἔκ πολλῶν¹ ἐπιβιώσας. καὶ τῆτο δοκεῖ τῷ τελευταίῳ τῶν ἐπῶν ὁ χρησμὸς ἀποθροῦσαι·

Κλαίει ὁ νικηθεὶς, ο δὲ νικήσας ἀπόλωλεν.

XXII. Ἐγὼ μὲν ἔν κρύφα τὴν τῷ Φιλίππε τελευτήν ὁ Δημοθένης. προκαταλαμβάνων² δὲ τὸ θάρρειν ἐπὶ τὰ μέλλοντα τὰς Ἀθηναίους, προῆλθε Φαιδρὸς εἰς τὴν βελήν, ὡς ὄναρ ἑωρακὼς, ἀφ' ἧ τὶ μέγα³ προσδοκᾶν Ἀθηναίοις ἀγαθόν· καὶ μετ' ἧ πολὺ παρήσαν οἱ τὸν Φιλίππε θάνατον ἀπαγγέλλοντες. εὐθύς ἔν ἔθουον εὐαγγέλια, καὶ σεφανῶν ἐψηφίσαντο Πausανίαν. καὶ προῆλθεν ὁ Δημοθένης ἔχων λαμπρὸν ἱμάτιον ἐσεφανωμένος, ἐβδόμην ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τεθυνηκυίας, ὡς Αἰσχίνης Φησί, λοιδορῶν ἐπὶ τῆτω, καὶ κατηγορῶν αὐτῆ μισοτεκνίαν, αὐτὸς ὦν ἀγευνης καὶ μαλακός, εἰ τὰ πένθη⁴ καὶ τὰς ὀδυρμὰς ἡμέρα καὶ φιλοσόργε ψυχῆς ἐποιεῖτο σημεῖα, τὸ δ' ἀλύτως φέρειν ταῦτα⁵ καὶ πρῶτος ἀπεδοκίμαζεν. ἐγὼ δ', ὡς μὲν ἐπὶ θανάτῳ βασιλέως ἡμέρωσ ἔτω καὶ Φιλανθρώπως ἐν οἷς ἠτύχησε χρησαμένε πλάισασιν αὐτοῖς, σεφανηφορεῖν καλῶς

¹ Pugnatum est ad Chaeroneam Olymp. 110, 3. Obiit Philippus a Pausania interfectus Olymp. 111, 1. B.

² R. *insp. προκαταλαμβάνων, praeoccupans Athenienses, iis praeveniens in fiducia rerum futurarum.* Pro τὸ θάρρειν. Anon. τῷ θάρρειν. Artic. τὸ R. *taetur*; at de voce θάρρειν dubius est. Si *servetur*, *deleri vult seq. ἐπὶ*, cum θάρρειν τῆ, non ἐπὶ τῆ, sit: *de aliqua re fidere, securus de ea esse.* Sin ἐπὶ *servetur*, θάρρειν mutandum censet cum θάρρειν — *primus omnium Atheniensium esse contendens, qui cives ad futura facta fortes & fidentes redderet, hancque spe repereret.*

³ R. videtur post h. v. *desse δίοι*, aut *δή*.

⁴ Photius, B. notante, pro τὰ πένθη legit τὸ λαπεινόν.

⁵ scil. τὰ πένθη, *mortes liberorum luctusque de iis.* R.

καλῶς εἶχε¹ καὶ θύειν, ἐν ἃν εἴποιμι· πρὸς γὰρ τῶν νεμεσητῶν καὶ ἀγεννῆς, ζῶντα μὲν τιμᾶν καὶ ποιεῖσθαι πολίτην, πεσόντος δ' ὑφ' ἑτέρου, μὴ φέρειν τὴν χάραν μετρίως, ἀλλ' ἐπισκιρτᾶν τῷ νεκρῷ καὶ παιωνίζειν, ὡσπερ αὐτὸς² ἀνδραγαθήσαντας. ὅτι μέντοι τὰς οἴκοι τύχας καὶ δάκρυα καὶ ὄδυρμὸς ἀπολιπὼν ταῖς γυναῖξιν ὁ Δημοθένης, ἃ τῇ πόλει συμφέρειν ᾤετο, ταῦτ' ἐπραττεν, ἐπαινῶ, καὶ τίθεμαι πολιτικῆς καὶ ἀνδρώδους ψυχῆς, αἰεὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἰσάμενον³, καὶ τὰ οἰκεία πάθη καὶ πράγματα τοῖς δημοσίοις ἐπανέχοντα⁴, τηρεῖν τὸ ἀξίωμα πολὺ μᾶλλον, ἢ τὰς ὑποκριτὰς τῶν βασιλικῶν καὶ τυραννικῶν προσώπων· ἕς ὁρῶμεν ἕτε κλαίοντας, ἕτε γελῶντας, ἐν τοῖς θεάτροις, ὡς αὐτοὶ θέλουσιν, ἀλλ' ὡς ὁ ἀγὼν ἀπαιτεῖ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. χωρὶς δὲ τῶν, εἰ δὲ τὸν ἀτυχῆσαντα μὴ περιορᾶν ἀπαρηγόρητον ἐν τῷ πάθει κείμενον, ἀλλὰ καὶ λόγοις χρῆσθαι κεφίλιστα⁵, καὶ πρὸς ἡδῖα πράγματα τρέπειν τὴν δίκνοϊαν, ὡσπερ οἱ⁶ τὰς ὀφθαλμῶντας ἀπὸ τῶν λαμπρῶν καὶ ἀντιτύπων ἐπὶ τὰ χλωρὰ καὶ μαλακὰ χρώματα τὴν ὄψιν ἀπάγειν κελεύοντες· πόθεν ἂν τις ἐπαγάγοιτο⁷

βελ-

1 Sic cum V. Anon. & Dacer. scribi voluit Br. deditque R. Vulgo καλῶς, εἰ δὲ. Idem quoque Photius in iis, quae ex hac vita in bibliothecam suam retulit. H. Steph. susp. καλὸν ἔτε δὲ καὶ θ.

2 V. addit post h. v. artic. ἴδτε.

3 Photius ἐνισάμενον. R. ad κοινὸν subaudiri vult συμφέρον, discedentem ad illam partem, ubi est resp. h. e. decus & salus patriae, ibique stantem.

4 B. docente — rem privatam minoris facere, quam rem publicam. R. autem idem est, ac ἀνέχοντα ἐπὶ τοῖς δημοσίοις, ob publicos casus, quo iis servare possit, affectiones privatas reprimentem atque compeſcentem.

5 Sola Br. κεφίλισται. R. restituit priorem lectionem.

6 Artic. οἱ cum V. Anon. B. 3. dedit R. uti & cum iisdem in seq. κελεύοντες. Vulgo ὡσπερ εἰ — κελεύοντας absque οἱ. Junt. κελεύοντας. Photius ὡσπερ κελεύοντες.

7 Sic cum V. Anon. B. 3. dedit R. pro vulg. ἀπαγάγοιτο.

βελτίω παρηγορίαν, ἢ πατρίδος εὐτυχέσης ¹ ἐκ τῶν κοινῶν παθῶν ἐπὶ τὰ οἰκεία σύγκρασιν ποριζόμενος, τοῖς βελτίοσιν ἀφανίζεσαν τὰ χείρω; ταῦτα μὲν ἔν ειπεῖν προήχθημεν, ὁρῶντες ἐπιπλῶντα πολλὰς καὶ ἀποθλύνοντα τὸν Αἰχίνην τῷ λόγῳ τέτρω πρὸς οἶκτον.

XXIII. Αἱ δὲ πόλεις, πάλιν τῷ Δημοθένης ἀναρριπίζοντος αὐτὰς, συνίσταντο· καὶ Θηβαῖοι μὲν ἐπέθεντο τῇ Φερρῇ ², καὶ πολλὰς ἀνεῖλον, ὅπλα τῷ Δημοθένης αὐτοῖς παρασκευάσαντος· Ἀθηναῖοι δ' ὡς πολεμήσοντες μετ' αὐτῶν παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ βῆμα κατεῖχεν ὁ Δημοθένης, καὶ πρὸς τὸς ἐν Ἀσίᾳ στρατηγὰς τῷ βασιλέως ἔγραφε, τὸν ἐκείθεν ἐπεγεύριαν πόλεμον Ἀλεξάνδρῳ, παῖδα καὶ Μαργίτην ³ ἀποκαλῶν αὐτόν. ἐπεὶ μέντοι τὰ περὶ τὴν χώραν θέμενος ⁴, παρῆν αὐτὸς μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἐξεκέκοπτο μὲν ἢ Θρασύτης τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὁ Δημοθένης ἀπεσβήκει ⁵. Θηβαῖοι δὲ, προδοθέντες ⁶ ὑπ' ἐκείνων, ἠγωνίσαντο καθ' αὐτὰς, καὶ τὴν πόλιν ἀπέβαλον ⁷. Σορῦβας δὲ μεγάλας τὰς Ἀθηναίους περιεσῶτος, ἀπесάλη μὲν
• Δημοσθένης, αἰρεθεῖς ⁸ μεθ' ἑτέρων πρεσβευτῆς πρὸς Ἀλέξ-

1 Sic B. & R. dederunt cum V. & Anon. & Phocio in Bibl. pro vulg. εὐτυχέσης. Mofii Duf. quidem huic scripturae sola vox παθῶν non videtur favere, quia haud temere in bonam partem usurpata reperiatur.

2 designat praefidium Macedonicum, a Philippo Thebis impositum.

3 inertem & nullius pretii stolidumque hominem. Xyl.

4 R. quaerit, num θέμενος εὖ? an εὖ φαῖνα sententia abesse possit, ut diceretur θέσαι pro θέσαι εὖ?

5 Br. sup. ἀπεπήχησεν.

6 Ald. & Crat. προδοθέντες. Hinc e V. in ind. Frft. enotatur προδοθέντες.

7 Thebae dirutae sunt Olymp. 111, 2. Quanto ea res perculerit horrore, refert Arrian. l. I.

8 Vulgo post h. v. inferitur δε, quod B. & R. Bodl. 3. secuti, deleverunt. Vulgo quoque post Δημοθένης extitit pun-

Ἀλέξανδρον, δείσας δὲ τὴν ὄργην, ἐκ τῆς Κιθαιρῶνος ἀνεχώρησεν ὀπίσω, καὶ τὴν πρεσβείαν ἀφῆκεν. εὐθὺς δ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐξήτει¹ πέμπων τῶν δημαγωγῶν δέκα μὲν, ὡς Ἰδομενεὺς καὶ Δῆρις εἰρήκασιν· ὀκτὼ δ', ὡς οἱ πλείστοι καὶ δοκιμώτατοι τῶν συγγραφέων, τάσδε², Δημοσθένη, Πολύευκλον, Ἐφιάλτην, Λυκῆργον, Μοιροκλέα, Δάμωνα, Καλλισθένη, Χαρίδημον. ὅτε καὶ τὸν περὶ τῶν προβάτων λόγον ὁ Δημοσθένης, ὡς³ τοῖς λύκοις τὰς κύνας ἐξέδωκε, διηγησάμενος, αὐτὸν μὲν εἴκασε καὶ τὰς σὺν αὐτῷ κυσὶν ὑπὲρ τῆς δῆμᾶ μαχομένοις, Ἀλέξανδρον δὲ, τὸν Μακεδόνα, μονόλυκον προσηγόρευσεν. ἔτι δ' ὡς⁴, ἔφη, τὰς ἐμπόρους ὀρῶμεν, ὅταν ἐν τρυβλίῳ δεῖγμα περιφέρωσι, δι' ὀλίγων πυρῶν τὰς πολλὰς πιπράσκοντας, ἕτως ἐν ἡμῖν λαυθάνετε πάντας αὐτὰς συνεκιδιδόντες. Ταῦτα μὲν ἐν Ἀριστόβελος⁵, ὁ Κασανδρεὺς, ἰσόρηκε. βεβληομένων δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ διαπορέντων, ὁ Δημιάδης λαβὼν πέντε τάλαντα παρὰ τῶν ἀνδρῶν, ὡμολόγησε πρεσβεύσειν⁶ καὶ δεήσεσθαι τῆ βασιλείᾳς ὑπὲρ αὐτῶν· εἴτε τῇ Φιλίᾳ πισεύων, εἴτε

Etum. B. id profus sustulit, R. dedit comma. Duae erant Atheniensium ad Alexandrum legationes, testibus Just. l. 11. & Diodor. l. 17.: quas Plutarchus non distinguit. Ad primam, quae ante direptionem Thebarum acclidit, designatus est Demosthenes, testibus Diodor. & Aesch.

¹ Sic B. & R. cum B. 3. dederunt. Vulgo ἐξήτει.

² Arrian. Damonis & Callisthenis non meminit; sed eorum loco Hyperidem numerat, Charetem etiam & Diotimum, qui sicut Charidemus στρατηγοὶ magis erant, quam δημαγωγοί. B. B. 3. pro Μοιροκλέα habet Ναυσικλέα. Pro Δάμωνα B. Δήμωνα exhibet, Ms. Bodl. secutus. *Ephialten* hunc Idem ab eo, cujus supra mentio est facta, distinguendum esse monet.

³ Sic cum Junt. V. Anon. B. 3. dedit R. pro vulg. ὡς. Haec lectio ex Ald. prodiit. Crat. exhibet ὡς. Duf. mavult α.

⁴ Junt. ὡσπερ.

⁵ Aristobulus, quem se plurimum sequi fatetur, Arrianus, comes erat Alexandri, cujus res gestas descripsit. B.

⁶ B. 3. πρεσβεύσαν. Sic & Junt. Ald. Crat.

τε προσδοκῶν μεσὸν εὐρήσειν, ὡς περ λέοντα, Φόνος κερκορεσμένον. ἔπεισε δ' ἔν καὶ παρητήσατο τὰς ἀνδρας ὁ Δημάδης, καὶ διήλλαξεν αὐτῶ ¹ τὴν πόλιν.

XXIV. Ἀπελθάντος δ' Ἀλεξάνδρος, μεγάλοι μὲν ἦσαν ἔτοι ², ταπεινὰ δ' ἔπραττεν ὁ Δημοσθένης. κινημένω δ' Ἀγίδι ³ τῷ Σπαρτιάτῃ βραχέα συνεκινήθη πάλιν, εἴτ' ἐπῆξε, τῶν μὲν Ἀθηναίων ἐ συνεξανασάντων, τῶ δ' Ἀγίδος πεσόντος, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων συντριβέντων. εἰσήχθη δὲ τότε καὶ ἡ περὶ τῶ σεφάνε γραφῆ κατὰ Κτησιφῶντος, γραφεῖσα μὲν ἐπὶ Χαιρώνδε ⁴ ἄρχοντος, μικρὸν ἐπάνω τῶν Χαιρωνιῶν, κριθεῖσα δ' ἔσπερον ἔτεσι δέκα ⁵ ἐπ' Ἀριστοφῶντος, γενομένη δὲ, ὡς ἕδεμια τῶν δημοσίων, περιβόητος, διὰ τε τὴν δόξαν τῶν λεγόντων, καὶ τὴν τῶν δικαζόντων εὐγένειαν. οἱ τοῖς ἐλαύνουσι τὸν Δημοσθένη, τότε πλείστον δυναμέ-

T 2

vois

1 Sic cum V. probante Duf. dederunt B. & R. Vulgo αὐτῶν.

2 R. quaerit, quanam hi sint? — Eo iudice, Athenienses desinantur, qui Macedonibus staderent; sed ἔτοι, sic projectum, offendit.

3 Agis rex Lacedaemonius fortissime dimicans ab Antipatro victus est, Alexandro in Persia agente, Olymp. 112, 3.

4 Br. Χαρώνδε legi vult. Meurs. autem nomen Χαρώνδ. vitiose scriptum censet, quod & apud Dionys. male Χαίρωνίδας datur. Cf. de Arch. Athen. L. IV. c. XI.

5 Palmer. & Dacer. non X. sed VIII. tantum dici debuisse, hic ex Archontum ferie, ille ex Olympiadum apud Diodor. notatione putant. Consentit Meurs. & originem mendii e confusione numerorum ἡ & ἰ derivat. Opponit his B. auctoritatem Ciceronis, qui de opt. gen. dic. disertè dicit: *Hanc nullam Aeschines a Ctesiphonte periit quadriennio ante Philippi Macedoniae mortem.* „Obiisse, pergit B. — Philippum Olymp. 111, 1. omnes consentiunt: sexennio post, Olymp. 112, 3. Archon erat Aristophon (quamvis Dion. Halic. nescio quos secutus octo annos a Philippi interitu ad eum numerat) adeo ut, sive M. Tullium sequaris, constet per decennium causam haesisse; sive Dionysium, capto a Chaeronda supputandi initio, idem numerus conficiatur.“

νοις καὶ μακεδονίζουσιν, ἔπροήκοντο τὴν κατ' αὐτὰ ψήφον, ἀλλ' ἔτω λαμπρῶς ἀπέλυσαν, ὥστε τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων Αἰχίνην μὴ μεταλαβεῖν. ἐκεῖνος μὲν ἔν εὐθύς ἐκ τῆς πόλεως ἔφυγε ἀπίων, καὶ περὶ Ῥόδον καὶ Ἰωνίαν σοφιστεύων κατεβίωσε.

XXV. Μετ' ἑ πολὺ ἰ δ' Ἄρπαλος ἦκεν ἐξ Ἀσίας εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀποδρὰς Ἀλέξανδρον, αὐτῷ τε τὰ πράγματα συνειδῶς πονηρὰ δι' ἀσωτίαν, κἄκκεινον ἤδη χαλεπὸν ὄντα τοῖς Φίλοις δεδοικῶς. καταφυγόντος δὲ πρὸς τὸν δῆμον αὐτῆ, καὶ μετὰ τῶν χρημάτων καὶ τῶν νεῶν αὐτὸν παραδιδόντος, οἱ μὲν ἄλλοι ῥήτορες εὐθύς ἐποφθαλμιάσαντες πρὸς τὸν πλῆτον, ἐβροήθην, καὶ συνέπειθον τὰς Ἀθηναίους δέχεσθαι καὶ σώζειν τὸν ἰκέτην. ὁ δὲ Δημοθένης πρῶτον μὲν ἀπελαύνειν συνεβέβλευε τὸν Ἄρπαλον, καὶ φυλάττεσθαι, μὴ τὴν πόλιν ἐμβάλωσιν εἰς πόλεμον ἐξ ἐκ ἀναγκαιῆς καὶ ἀδίκῃ προφάσεως· ἡμέραις δ' ὀλίγαις ὕπερον ἐξεταζομένων τῶν χρημάτων, ἰδὼν αὐτὸν ὁ Ἄρπαλος ἠθύνε βασιλικῆ² κύλικι, καὶ καταμανθάνοντα τὴν τορραῖαν καὶ τὸ εἶδος, ἐκέλευε διαβάσασαυτα, τὴν ὀλίγην τῆ χρυσίῃ σκέψασθαι. θαυμάσαντος δὲ τῆ Δημοθένης τὸ βάρος, καὶ πυθομένης, πάσον ἄγει, μειδιάσας ὁ Ἄρπαλος Ἄξει σοι, Φησί, εἴκοσι τάλαντα³. καὶ γενομένης τάχιστα τῆς νυκτὸς, ἔπεμψεν αὐτῷ τὴν κύλικα μετὰ τῶν εἴκοσι τάλαντων. ἦν δ' ἄρα δεινὸς ὁ Ἄρπαλος ἐρωτικῆ πρὸς χρυσίον ἀνδρὸς ὄψεως⁴ διαχύσει καὶ βολαῖς ὀμμάτων ἀνευρεῖν ἠθος. ἔ γὰρ ἀντέχεν ὁ Δημοθένης, ἀλλὰ πληγεὶς ὑπὸ τῆς δωροδοκίας, ὥσπερ παραδεδεγμένος Φερρᾶν, προσκεχωρήκει τῷ Ἀρπάλῳ. καὶ μεθ' ἡμέραν εὖ καὶ καλῶς

1 Olymp. 113, 2. De Harpall luxuriis vid. Plut. in Phoc. Athen. 1. 13. Diodor. 17.

2 Teste H. Steph. alia est lectio βαρβαρικῆ. Sic V. & B, 3.

3 Alibi Plutarchus Δαρικὰς χιλίας. Br.

4 Sic R. de suo dedit pro vulg. ὕψιν καὶ διαχύσει. Anon. & V. ὄψα, quod, Br. monente, dedit B.

κῆλως ἐρίοις καὶ ταινίαις κατὰ τῆ τραχίλει καθελιζά-
μενος ¹, εἰς τὴν ἐκυλησίαν προῆλθε· καὶ κελεύοντων
ἀνίστασθαι καὶ λέγειν, διένευεν, ὡς ἀποκεκομμένης αὐ-
τῷ τῆς Φωνῆς. οἱ δ' εὐφρεῖς χλευάζοντες, ἐχ ὑπὸ
συνάγκης ² ἔφραζον, ἀλλ' ὑπ' ἀργυράγκης εἰληφθαι
νύκτωρ τὸν δημαγωγόν· ἕσπερον δὲ τῆ δῆμα παντὸς αἰ-
δομένω τὴν δωροδοκίαν, καὶ βελλόμενον ³ ἀπολογοῦσθαι
καὶ πείθειν ἐκ ἑῷντος, ἀλλὰ χαλεπαίνοντος καὶ θορυ-
βῆντος, ἀναστάς τις ἔστωψεν, εἰπὼν ⁴. Οὐκ ἀπέσεθε,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆ τὴν κύλικα ἔχοντος; Τότε
μὲν ἔν ἀπέπεμψαν ἐν τῆς πόλεως τὸν Ἄρπαλον· δε-
διότες δὲ, μὴ λόγον ἀπαιτῶνται χρημάτων, ἂν διηρ-
πάκεσαν οἱ ῥήτορες, ζήτησιν ἐποιῶντο νεανικῆν, καὶ
τὰς οἰκίας ἐπίουτες ἠρεῦνουν, πλην τῆς Καλλιμάχου ⁵
τῆ Ἀρβενίδου. μόνην γὰρ τὴν τότε νεωστὶ γεγαμηκό-
τος ἐκ εἴασαν ἐλεγχθῆναι, νύμφης ἔνδον ἔσης, ὡς ἰσο-
ρεῖ Θεόπομπος.

XXVI. Ὁ δὲ Δημοθένης, ὁμοσε χωρῶν, εἰσῆ-
νεγκε ψήφισμα, τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βελὴν ἐξετάσαι
τὸ πρᾶγμα, καὶ τὰς ἐκεῖνη δόξαντας ἀδικεῖν δεῦναι δί-
κην. ἐν δὲ πρώτοις αὐτῆ τῆς βελῆς ἐκεῖνος καταψη-

T 3

Φισα-

1-Sic scriptam dedit hanc vocem R. de suo. Vulgo κατελ.
B. 3. Τελιζάμενος.

2 Frst. & Br. συνάγκης. R. & B. dederunt συνάγκης, quod
in prioribus edd. extitit. Seq' ὑπ' Duf. dari voluit pro vulg.
ἀπ', deditque R. — Bodl. 3. habet παρ'.

3 Sic V. & Anon. & Steph. dari voluit, & dederunt R. &
B. probante Duf. pro vulg. βελλόμενος.

4 Post h. v. Anon. in ind. var. Frst. inserit: ἐν γὰρ τοῖς
συμπόσις τὴν κύλικα ἔχοντες ἦδον τὰ λεγόμενα σκόλια. Glos-
sēma hoc esse, concedit B. attamen hujus dicit acumen optime
explicare persuasum habet. „Σκόλια quippe erant carmina con-
vivalia, quorum exempla vide apud Athen. l. 15. Alii ita ac-
cipiunt: nonne audietis Pincernam regium. — quod scilicet
ἡ κύλιξ supra dicitur βασιλική.“

5 Foenerator erat. Vid. Plut. in Phoc. Duf.

Φισαμένης ¹, εἰσῆλθε μὲν εἰς τὸ δικαστήριον, ὄφλων δὲ πεντήκοντα ταλάντων δίκην, καὶ παραδοθεὶς εἰς τὸ δεσματήριον, αἰχὺνῃ τῆς αἰτίας, Φησί ², καὶ δι' ἀδελφικῆς σώματος, ἢ δυναμένεσ φέρειν τον εἰργμὸν, ἀποδρᾶναι, τὰς μὲν λαθόντα ³, τῶν δὲ λαθεῖν ἐξουσίαν δόντων. λέγεται γὰρ, ὡς ἢ μακρὰν τῆ ἕσπεος Φεύγων, ἀΐθοιτό τινας τῶν διαφθόρων αὐτῶ πολιτῶν ἐπιδιώκοντας, καὶ βέλοιοτο μὲν αὐτὸν ἀποκρούσειν ὡς δ' ἐκεῖνοι φθελγῆχόμενοι τῆνομα, καὶ προελπίοιτες ἐγγύς, ἐδέοντο λαβεῖν ἐφόδια παρ' αὐτῶν, ἐπ' αὐτὸ τῆτο κομίζουλες ἀργύριον οἰκοθεν, καὶ τέττε χέριον ἐπιδιώξαντες [αὐτῶ ⁴,] ἄμα δὲ θαρρεῖν παρεκάλεν, καὶ μὴ φέρειν ἀνιαρῶς τὸ συμβεβηκός· ἔτι μᾶλλον ἀνακλιούσασθαι τὸν Δημοθένη, καὶ εἰπεῖν· Πῶς δ' ἢ μέλλω ⁵ φέρειν βαρέως, ἀπολιπὼν πόλιον ἐχθρὰς τοιαύτας ἔχουσαν, οἷος ἐν ἐτέρῃ φιλῆς εὐρεῖν ἢ ῥᾶδιόν ἐστιν; Ἡνεγκε

1 Lucian. in *Eucom. Demosth.* totum hoc de Harpalo crimen pro falso habet, & Hyperidem perfidiae in Demosthenem accusat, condemnationis ejus ministrum. Cf. etiam Pausan. *Corinth.*

2 Sic R. de suo dedit pro vulg. *Φασί*. *Demosthenes ipse ait*, in epistolis nempe, *se aufugisse e custodia, quod imprae esset contumeliae carcerisque molestiis ferendis*.

3 Anon. ἀπίθρα, γὰς μὲν λαθῶν.

4 R. h. v. unclis inclusit, ut qua facile careatur. Anon. & V. αὐτὸν, quod B. recepit. R. constructionem verbi ἐπιδιώκειν cum dat. non damnat, quae idem valeat, atque διώκειν ἐπί τινι, celerem in cursum, sive semet, sive equum, incitare, quo aliquem fugientem consequaris.

5 Aliter haec extant apud *Photii Biblioth.* 265. uti notavit Dacierias. Ille refert Aeschini in exilium abeunti Demosthenem integrum talentum dono dedisse, & simul monuisse, ut calamitatem aequo animo ferret, Aeschinem vero in has voces prorupisse: καὶ πῶς ἂν δυναίμην, τοιαύτης ἀποσερέμενος πόλεως, ἐν ἧ καὶ γὰς δοκῶντας ἐχθρὰς εἶναι τῶν ἀδικησάτω φιλῶν χρηστότητι καὶ καλοκαγαθίᾳ εὐρεῖν ἐστὶ διαφέροντας. B.

κε δὲ τὴν Φυγὴν μαλακῶς, ἐν Αἰγίνῃ καὶ Τροίζῃνι¹ καθεζόμενος τὰ πολλὰ καὶ πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἀποβλέπων δεδακρυμένος, ὥσε Φωνὰς ἐν εὐγνώμονας, ἐδ' ομολογέσας τοῖς ἐν τῇ πολιτείᾳ νεανιεύμασι, ἀπομνημονεύεσθαι. λέγεται γὰρ ἐν τῷ ἄσπεος ἀπαλλαττόμενος, καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰπεῖν· Ὡς δέσποινα πολλὰς, τί δὴ τρισὶ τοῖς χαλεπωτάτοις χαίρεις θηρίοις, γλαυκί, καὶ δράκοντι, καὶ δῆμῳ; τὸς δὲ προσιόντας αὐτῶ καὶ συνδιατρίβοντας νεανίσκας ἀπέτρεπε τῆς πολιτείας, λέγων, ὡς, εἰ, δυοῖν προκειμένων ὀδῶν ἀπ' ἀρχῆς, τῆς μὲν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὴν² ἐκκλησίαν, τῆς δ' ἀντικρυς εἰς τὸν ὄλεθρον, ἐτύγχανε δὲ προειδῶς τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν κακὰ, Φόβους, καὶ Φθόνους, καὶ διαβολὰς, καὶ ἀγῶνας, ἐπὶ ταύτην ἂν ὀρμῆσαι τὴν εὐθὺ τῷ θανάτῳ τείνεσαν.

XXVII. Ἀλλὰ γὰρ, ἔτι Φεύγοντος αὐτῷ τὴν εἰρημένην Φυγὴν, Ἀλέξανδρος μὲν ἐτελεύτησε³, τὰ δ' Ἑλληνικὰ συνέσκητο πάλιν, Λεοθένης ἀνδραγαθῆντος, καὶ περιτειχίζοντος Ἀντίπατρον ἐν Λαμίᾳ⁴ πολιορκούμενον. Πυθίας μὲν ἔν, ὁ ῥήτωρ, καὶ Καλλιμέδων⁵, ὁ Κάρραβος, ἐξ Ἀθηῶν Φεύγοντες, Ἀντιπάτρῳ προσεγένοντο, καὶ μετὰ τῶν ἐκείνῃ Φίλων καὶ πρέσβευων περιιόντες ἐν εἴαν ἀφίσαθαι τὰς Ἑλλήνας, ἐδὲ προσέχειν τοῖς Ἀθηναίοις. Δημοθένης δὲ, τοῖς ἐξ ἄσπεος

T 4

πρε-

1 Urbs in littore Argolico maritima, ex adverso Athenarum trans sinum Saronicum sita. Partem exilii in Caiauria se egisse dicit Demosth. Ep. 2.

2 Hunc artic. γῆν, sola a Br. omisum, R. restituit.

3 Decessit Alexander M. Olymp. 114, 1.

4 Lamia, urbs Thessaliae. De hoc bello cf. Plut. in Phoc. — Diodor. l. 18. Just. 11. 5. & Pausan. Att.

5 Atheniensis, Macedonum mercenarius, Antipatro post victoriam ad Cranonem auctor erat, ne Phocioni pro Athenis deprecanti crederet; tandem a Polysperchonte cum Demetrio Phalereo capitis damnatus est. Vld. Plut. in Phoc.

πρεσβεύσει¹ προσμίξας ἑαυτὸν, ἠγωνίζετο καὶ συνέπραττεν, ὅπως αἱ πόλεις συνεπιθῆσονται τοῖς Μακεδόσι, καὶ συνεκβαλῶσιν αὐτὰς τῆς Ἑλλάδος. ἐν δ' Ἀρκαδίᾳ καὶ λοιδορίαν τῷ Πυθῆι καὶ τῷ Δημοθέει γενομένῳ πρὸς ἀλλήλους εἶρηκεν ὁ Φύλαρχος², ἐν ἐκκλησίᾳ τῷ μὲν ὑπὲρ τῶν Μακεδόνων, τῷ δ' ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων λέγοντος. λέγεται δὲ, τὸν μὲν Πυθέαν εἰπεῖν, ὅτι, κατὰπερ οἰκίαν, εἰς ἣν ὄνειον εἰσφέρεται γάλα, κακόν τι πάντως ἔχει νομιζόμεν, ἔτω καὶ πόλιν ἀνάγκη νοσεῖν, εἰς ἣν Ἀθηναίων πρεσβεῖα παραγίνεται· τὸν δὲ Δημοθέην εἶπεῖν τὸ παράδειγμα, Φῆσαντα, καὶ τὸ γάλα τὸ ὄνειον ἐφ' ὑγείᾳ, καὶ τὰς Ἀθηναίους παραγίνεσθαι ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν νοσούντων. ἐφ' οἷς ἡθεῖς ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος, ψηφίζεται τῷ Δημοθέει κάθοδον. τὸ μὲν ἔν ψήφισμα Δήμων, ὁ Παιανιεὺς, ἀνεψιὸς ὦν Δημοθέους, εἰσήνεγκεν. ἐπέμφθη δὲ τριήρης ἐπ' αὐτὸν εἰς Αἴγιον. ἐκ δὲ Πειραιῶς ἀνέβαινεν, ἔτ' ἄρχοντος, ἔτε ἱερέως, ἀπολειφθέντος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν ὁμῆ πάντων ἀπαντούντων καὶ δεχομένων προσόμου. ὅτε καὶ Φησιν αὐτὸν ὁ Μάγνης Δημήτριος ἀνατείναντα τὰς χεῖρας μακαρίσαι τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης αὐτὸν, ὡς βέλτιον Ἀλκιβιάδα κατιόντα· πεπεισμένους γὰρ, ἔβεβιασμένους, ὑπ' αὐτῷ δάχεσθαι τὰς πολίτας. τῆς δὲ χρηματικῆς ζημίας αὐτῷ μενέσης, (ἔ γὰρ ἐξῆν χάριτι λῦσαι καταδίην) ἐσοφίζοντο³ πρὸς τὸν νόμον. εἰώθότες γὰρ ἐν τῇ θυσίᾳ τῷ Διὸς τῷ σωτῆρος ἀργύριον τελεῖν τοῖς κατασκευάζουσι καὶ κοσμοῦσι τὸν βωμὸν,

¹ Polyenitho nimirum & Hyperidi.

² Phylarchus vixit aetate Evergetae & Philopatoris. Scripsit historiarum libros octo & viginti, quos ad Evergetae mortem perduxit iuncto exordio ab expeditione Pyrrhi in Peloponnesum. B. Alibi scribitur Φύλαρχος. Xyl.

³ Sic ex vet. codd. reposuit H. Steph. pro ἐψηφίσαντο, quod Junt. Ald. & Crat. habent. Xyl. voluit ἐσοφίσαντο, quod est in Anon. & B. 3.

μου, ἐκεῖνω τότε ταῦτα ποιῆσαι καὶ παραχεῖν ἱ πεντήκοντα ταλάντων ἐξέδωκαν, ἕπερ ἦν τμήμα τῆς καταδίκης.

XXVIII. Οὐ μὴν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπέλαυσε τῆς πατρίδος κατελθὼν, ἀλλὰ ταχὺ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων συντριβέντων, Μεταγειτυῖωνος μὲν ἢ περὶ Κρανῶνα ² μάχῃ συνέπεσε, Βοηδρομιῶνος δὲ παρήλθεν εἰς Μενυχίαν ³ ἢ Φρερὰ, Πυανεψιῶνος δὲ Δημοθένης ἀπέθανε τόνδε τὸν τρόπον. ὡς Ἀντίπατρος καὶ Κρατερός ἠγγέλλοντο προσιόντες ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, οἱ μὲν περὶ τὸν Δημοθένη Φθάσαντες ὑπεξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, ὁ δὲ δῆμος αὐτῶν θάνατον κατέγνω ⁴, Δημῶδε γράψαν-

T 5

τος.

1 scil. ornare atque instruere aram Jovis Servatoris, & necessaria pompae praebere. *ἐκδιδόναι*, quod sequitur, dicitur, cum res publica, seu civitas, alicui susceptori (*Entrepreneur*) elocat opus faciendum certa mercede, quae merces ei ex aerario refundatur, postquam opus praestiterit. Sic hoc loco, cum Demosthenem, aerarium factum, sublevare vellent, quo commodius multam dependere posset irrogatam, elocabant ei munus ornandae arae Jovis, eaque pro opera condicebant ipsi quinquaginta talenta ex aerario reluenda. Fac decem talenta a Demosthene in apparatus ludorum fuisse faciendum, lucrabatur tamen hoc pacto quadraginta talenta, quae ipsi hac pia fraude in legem commissa, remittebantur, quae lex de multa quicquam remitti vetabat ei, cui semel multa dicta esset. R. Pro seq. ἕπερ V. & B. 3. ὅσον.

2 B. 3. Κρανῶν. Cranon urbs Thessaliae, juxta Peneum sita, ubi Antipater & Craterus junctis copiis Graecos profliabant.

3 Portus Atheniensis, in quo erat arx munitissima. Hanc nisi prius sibi traderent, ut praesidium in ea Macedonicum collocaret, omnes conditiones pacis recusavit Antipater. Praesidium ergo eam occupavit, ipso Eleusiorum mysteriorum die, magno populi dolore. B. Cf. Plut. Phoc.

4 Fugerunt oratores, non metu Antipatri (ut vulgo creditur) qui nondum eorum deditionem postulaverat, sed veriti, ne dolor populi super accepta in bello Lamiaco calamitate in auctores

τος ¹. ἄλλων δ' ἄλλαχῆ διασπαρέντων, ὁ Ἀντίπα-
 τρος περιέπεμπε τὰς συλλαμβάνοντας, ἢν ἡγεμῶν ἦν
 Ἀρχίας, ὁ κληθεὶς Φυγαδοθήρας. τῆτον δὲ, Θέριον
 οὗτα τῶ γένει, λόγος ἔχει τραγωδίας ὑποκρίνασθαι ²
 ποτε, καὶ τὸν Αἰγινήτην Πῶλον ³, τὸν ὑπερβαλόντα
 τῇ τέχνῃ πάντας, ἐκείνε γεγούναί μαθητὴν ἰσοῦσιν.
 Ἐρμιππος δὲ τὸν Ἀρχίαν ἐν τοῖς Λακρίτε τῆ ῥήτο-
 ρος μαθητὴν ⁴ ἀναγράφει. Δημήτριος δὲ τῆς Ἀναξι-
 μένους ⁵ διατριβῆς μετεχρημέναι Φησὶν αὐτόν. Ἔτος ἔν
 ὁ Ἀρχίας, Ὑπερίδην ⁶ μὲν, τὸν ῥήτορα, καὶ Ἀριστό-
 νιμον, τὸν Μαραθῶνιον, καὶ τὸν Δημητρίε, τῆ Φαλη-
 ρέως, ἀδελφόν, Ἱμεραῖον, ἐν Αἰγίνῃ καταφυγόντας ἐπὶ
 τὸ Αἰάνκειον ⁷, ἀποσπᾶσας, ἔπεμψεν εἰς Κλεωνάς ⁸ πρὸς
 Ἀντί-

tores defectionis verteretur. His ergo sibi fuga consulentibus, cives, priusquam legationem ad Antipatrum mitterent, Demosthenem &c. absentes, indicta causa aut capitis condemnant, ut Plutarchus & Suidas affirmant, aut certe, ut Nepos, ex illo multarunt. Quo jure, non satis constat; utrum male gestae Reip. reos, an urbis tristissimo suo tempore relictae, id quod Athenis capitale fuit. B.

¹ Demades tunc ἄτιμος erat, quippe septies violatarum legum condemnatus, adeoque non licuit illi per leges ad populum perorare. Famae ergo integritatem ei decreto restituerunt, & potestatem dicendi fecerunt. Diod. 18: Plut. in Phoc.

² Sic de suo dedit R. pro vulg. ὑποκρίνασθαι.

³ Lucian. in Menip. Sunientem vocat.

⁴ Anon. μαθηταῖς, quod Duf. probat & R. Ferri tamen posse censet μαθητὴν, i. e. ὡς ἕνα τῶν μαθητῶν. Lacritum eundem esse suspicatur Bartonus, adversus quem extat Demosthenis oratio.

⁵ Anaximenes Lampfacenus, rhetor insignis, cui nonnulli tribuunt librum ῥητορικῆς ad Alexandrum, inter Aristotelis opera editum.

⁶ Pro Hyperide Lucian. in Demosth. *Eucratem* habet. Duf.

⁷ Br. & Duf. susp. scribi debere Αἰάντειον, apud. Pausan. ναὸς Αἰάντος.

⁸ Cleonae, urbs Argolica, inter Argum & Corinthum sita. B.

Ἄντιπατρον κἀκεῖ διεφθάρησαν. Ὑπερίδης δὲ καὶ τὴν γλῶτταν ἐκλήθηται ¹ λέγεσι.

XXIX. Τὸν δὲ Δημοθένη πυθόμενος ἰκέτην ἐν Καλαβρίᾳ ² ἐν τῷ ἱερῷ Ποσειδῶνος κατέζεσθαι, διαπλεύσας ὑπηρετικοῖς, καὶ ἀποβάς μετὰ Θρακῶν δορυφόρων, ἐπειθεὺς ἀνασάντα βαδίζειν μετ' αὐτῆ πρὸς Ἄντιπατρον, ὡς δυσχερὲς πεισόμενον ἐδέν. ὁ δὲ Δημοθένης ἐτύγγχανεν ὄψιν ἑωρακῶς κατὰ τὰς ὕπνης ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἀλλόκοτον. ἐδόκει γὰρ ἀνταγωνίζεσθαι τῷ Ἀρχίᾳ τραγωδίαν ὑποκρινόμενος· εὐημερῶν δὲ καὶ κατέχων τὸ θέατρον, ἐνδεία παρασκευῆς καὶ χορηγίας κρατεῖσθαι. διὸ τῷ Ἀρχίᾳ πολλὰ Φιλάνθρωπα διαλεχθέντος, ἀναβλέψας πρὸς αὐτὸν, ὥσπερ ἐτύγγχανε καθήμενος· Ὡς Ἀρχία, εἶπεν, ἕτε ὑποκρινόμενός με ἔπεισας πώποτε, ἕτε νῦν πείσεις ἐπαγγελλόμενος. ἀρξάμενος δ' ἀπειλεῖν τῷ Ἀρχίᾳ μετ' ὀργῆς. Νῦν, ἔφη, λέγεις τὰ ἐκ τῆ Μακεδονικῆ τρίποδος, ἄρτι δ' ὑπεκρίνας. μικρὸν ἐν ἐπιγχεῖς, ὅπως ἐπισειλω τι τοῖς οἴοι. καὶ ταῦτ' εἶπων, ἐντὸς ἀνεχώρησε τῆ ναῶ· καὶ λαβὼν βιβλίον, ὡς γράφειν μέλλων, προσήνευκε τῷ σώματι τὸν κλάμουν, καὶ δακῶν, ὥσπερ ἐν τῷ διανοεῖσθαι καὶ γράφειν εἰώθει, χρόνον τινὰ κατέχευεν, εἶτα συγκαλυψάμενος ἀπέκλινε τὴν κεφαλὴν. οἱ μὲν ἔν παρὰ τὰς θύρας ³ ἐσῶτες δορυφόροι κατεγέλων ὡς ἀποδειλιῶντος αὐτῆ, καὶ μαλακὸν ἐκάλειν καὶ ἀνανδρον· ὁ δ' Ἀρχίας προσελθὼν ἀνίστασθαι παρεκάλει, καὶ τὰς αὐτῆς ⁴ ἀνακυκλῶν λόγους,
αὐδῆς

¹ Auctor Vit. X. Rhet. ait Hyperidem suam ipsius linguam praemordisse, ne civitatis arcana prodere cogeretur.

² Καλαυρία scribendum esse, Xyl. monet, deditque B. Insula fuit exigua, ex adverso Troezenis, ingredienti finem Saxonium ad laevam sita. V. Καλαυρία, οἶκος, ἐν ᾧ προσκυνεῖται ὁ Θεός. — Scholium ad vocem ἱερῷ pertinens.

³ Licet R. hanc lectionem haud damnet, mavult tamen παρὰ τοῖς θύραις, sicuti cap. seq. legitur.

⁴ Junt. αὐτῶν.

αὐτοῖς ἐπηγγέλλετο διαλλαγὰς πρὸς τὸν Ἀντίπατρον· ἤδη δὲ συνηθημένος ὁ Δημοθένης ἐμπεφυκότες αὐτῶ τῷ Φαρμάκῃ καὶ κρατῶντος, ἐξεκαλύψατο· καὶ διαβλέψας πρὸς τὸν Ἀρχίαν· Οὐκ ἂν Φθάνοις, εἶπεν, ἤδη τὸν ἐκ τῆς τραγωδίας ὑποκρινόμενος Κρέοντα ¹, καὶ τὸ σῶμα τῆτο ῥίπτων ἄταφον. ἐγὼ δ', ὦ Φίλε Πόσειδον, ἔτι ζῶν ἐξανίσταμαι ² τῷ ἱερῷ· τῷ δὲ Ἀντίπατρῳ καὶ Μακεδόσιν ἐδ' ὁ σὸς ναὸς καθαρὸς ἀπολέλειπται. Ταῦτ' εἰπὼν, καὶ κελεύσας ὑπολαβεῖν αὐτὸν ἤδη τρέμοντα καὶ σφαλλόμενον, ἅμα τῷ προελθεῖν καὶ παραλλάξαι τὸν βωμὸν ³ ἔπεσε, καὶ σενάξας ἀφῆκε τὴν ψυχὴν.

XXX. Τὸ δὲ Φάρμακον Ἀρίτων ⁴ μὲν ἐκ τῷ κάλαμῳ λαβεῖν Φησὶν αὐτὸν, ὡς εἴρηται. Πάππος ⁵ δὲ τις, ἔτι τὴν ἱστορίαν Ἐρμιππος ἀνεῖληθε, Φησί, πεσόντος αὐτῷ παρὰ τὸν βωμὸν, ἐν μὲν τῷ βιβλίῳ γεγραμμένην ⁶ ἐπιστολῆς ἀρχὴν εὔρεσθῆναι, Δημοθένης Ἀντίπατρῳ, καὶ μηδὲν ἄλλο. Θαυμαζομένης δὲ τῆς περὶ τὸν θάνατον ὀξύτητος, διηγεῖσθαι τὰς παρὰ ταῖς θύραις
Θρῃ-

¹ Apud Sophoclis Antigonam, Creon Polynicis cadaver humani vetat. Br. & B.

² scilicet, ut quantum in me est, sanctitas asyli non violetur. B.

³ B. ad haec: „Hinc fortasse tabulae Inscriptio, Ἐπιβώμιος, quod, sicut hostia, ante aram caderet. Lucianus tamen eum limine templum egressum dicit, antequam periret, quod sane Demosthenis consilio asyli non violandi melius respondet.“ Ipsi R. convenientius visum fuisset βηλὸν, limen, nisi infra recurreret βωμὸν,

⁴ Quae hic AristonI tribuuntur, alibi Plut. Sazyro tribuit.

⁵ De hoc Pappo altum est apud scriptores silentium. ἀνεῖληθε, quod sequitur, vertit Xyl. repetiit, Crusier. confarscinavit, Bart. sequitur.

⁶ Sic R. de suo dedit pro vulg. γεγραμμένης, cum epistola nondum exarata fuerit, sed adhuc exaranda.

Θρακίας, ὡς ἔκ τινος ῥακίᾳ, λαβὼν ¹ εἰς τὴν χεῖρα, προσδοῖτο τῷ σώματι καὶ καταπίοι τὸ Φάρμακον· αὐτοὶ δ' ἄρα χρυσὸν ᾠήθησαν εἶναι τὸ καταπινόμενον. ἡ δ' ὑπηρετῆσα παιδίσκη, πυνθανομένων τῶν περὶ τὸν Ἀρχίαν, Φαίη, πολὺν εἶναι χρόνον, ἐξ ἧ Φοροίῃ τὸν ἀπέδεσμον ἐπεῖνον ὁ Δημοσθένης, ὡς Φυλακῆριον. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ αὐτὸς ἐν κρίκῳ ² Φησὶ κοίλῳ τὸ Φάρμακον φυλάσσειν· τὸν δὲ κρίκον εἶναι τῆτον αὐτῷ Φόρημα περιβραχιόνιον. τῶν δ' ἄλλων ὅσοι γεγράφασι περὶ αὐτῆ, πάμπολλοι δὲ εἰσι, τὰς διαφορὰς ἐκ ἀναγκαίου ἐπεξελεῖσθαι· πλὴν ὅτι Δημοχάρης ³, ὁ τῆ Δημοθέως οἰκεῖος, οἶσθαι Φησὶν, αὐτὸν ἔχ ὑπὸ Φαρμάκῃ, θεῶν δὲ τιμῇ καὶ προνοίᾳ τῆς Μακεδόνων ἰμότητος ἐξαρπαγῆναι, συντόμως κατασρέψαντα καὶ ἀλύπως κατέσρεψε δ' ἔκτῃ ἐπὶ δέκα τῆ Πυανεψιδῶνος μηνός, ἐν ἣ τὴν σκυθραποτάτην τῶν θεμοφορίων ἡμέραν ἀγεσαι παρὰ τῇ θεῷ νησεύσιν ⁴ αἱ γυναῖκες. τῆτῳ μὲν ἄλιγον ὕπερον ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἀξίαν ἀποδιδῶς τιμῆν, εἰκόνα δὲ χαλκῆν ἀνέστησε ⁵, καὶ τὸν πρεσβύτατον ἐψηφίσατο τῶν ἀπὸ τῆ γένεος ἐν Πρυτανείῳ ⁶ σιτησιν

1 i. e. ὁ ῥακίον ἔλαβεν εἰς τὴν χεῖρα, quæquam etiam ex insequentibus subaudiri potest τὸ Φάρμακον. R.

2 Hunc sequitur Plin. N. H. 33, 1.

3 Sic R. de suo dedit pro vulg. Δημοχάρης. Sic & dare voluisse B. videtur, qui habet in textu Δημοχάρης, in annot. autem Δημοχάρης. Teste Cicerone in Brut. scripsit aliquot orationes, & earum rerum historiam, quæ erant Athenis ipsius ætate gestæ.

4 Dies hujus festi, in honorem Cereris Legiserae a foeminis ingenuis celebrati, ultimus dictus erat νησεῖα ex eo, quod per totum diem humi federent jejunæ. B.

5 Ex decreto Democharis, quod extat inter vitas 10. Rhet.

6 Prytaneum in Acropoli situm erat, ubi Prytanes sacra fecerunt, & de rep. consulebant. Hic publico sumtu alebantur

1) Legati ab exteris nationibus, 2) si quis ob facinus præclarum convivio honoratus erat, 3) οἱ ἐκ τῆμῆς ἀείστοι, qui summus bonus habebatur. Jul. Poll. l. 9. B.

τησιν ἔχειν. καὶ τὸ ἐπίγραμμα τὸ θρυλλόμενον ἐπεγράφη τῇ βάσει τῆ ἀνδριάντος·

Εἶπερ ἴσῃν ῥώμην γνώμη, Δημόθευες, εἶχες,

Οὐποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν ἄρης ¹ Μακεδῶν.

οἱ γὰρ ² αὐτὸν τὸν Δημοθένη τῆτο ποιῆσαι λέγοντες ἐν Καλαβρία ³, μέλλοντα τὸ Φάρμακον προσφέρεισθαι, νομιδῶ Φλυαρῶσι.

XXXI. Μικρὸν δὲ πρόθεν, ἢ παραβαλεῖν ἡμᾶς Ἀθηναῖς, λέγεται τι τοιαῦτον ⁴ συμβῆναι. στρατιώτης, ἐπὶ κρίσειν τινὰ καλέμενος ὑφ' ἡγεμόνος ⁵, ὅσον εἶχε χρυσίδιον εἰς τὰς χεῖρας ἀνέθηκε τῆ ἀνδριάντος. ἔστηκε δὲ τὸς δακτύλους συνεχῶν δι' ἀλλήλων, καὶ παραπέφυκεν ἔ μεγάλη πλάτανος. ἀπὸ ταύτης πολλὰ τῶν φύλλων, εἴτε πνεύματος ἐκ τύχης καταβαλόντος, εἴτ' αὐτὸς ἔτος ⁶ ὁ θεὸς ἐκάλυψε, περικείμενα καὶ συμπεσόντα λαθεῖν ἐποίησε τὸ χρυσίου ἐν ὀλίγον χρόνον ⁷. ὡς δ' ὁ ἀνθρώπος ἐπανελθὼν ἀνεῦρε, καὶ διεδόθη λόγος ὑπὲρ τῆς, πολλοὶ τῶν εὐφυῶν ὑπόθεσιν λαβόντες εἰς τὸ ἀδωροδόκητον τῆ Δημοθέως, διημιλλῶντο τοῖς ἐπιγράμμασι. Δημάδην δὲ, χρόνον ἔ πολὺν ἀπολαύσαντα τῆς Φυομένης δόξης, ἢ Δημοθέως δίκη κατήγαγεν εἰς Μακεδονίαν ⁸, ὅς ἐκολάκνευεν αἰχρῶς, ὑπὸ τῶν ἐξ-

ολά-

¹ B. 3. pro hac voce dat ἀνήρ.

² Sic tamen Demetr. Magnif. apud vitas 10. Rhet. Br.

³ Iterum V. addit voces supra annotatas, hisce insuper adjectis: Σταφ. νησιδίων πρὸς τῇ Κρήτη.

⁴ B. 3. τοιαύτου.

⁵ R. ad haec: „Ergo extra Athenas agebat imperator, ad cuius forum citatus ille miles fuerat. Longinquum ergo iter illuc erat militi ingrediendum, & diuturna imminebat ab Athenis absentia.“

⁶ Bart. mavult ἔτος.

⁷ absunt a B. 3. ἔκ ὀλ. χρ.

⁸ Legatus missus est, repudiante illud muneris Phocione, qui impetraret ab Antipatro, ut custodiam e Munychia subduceret. Plut. in Phoc. B.

ολόμενον δικαίως· ἐπαχθῆ μὲν ὄντα καὶ πρότερον αὐ-
 τοῖς, τότε δ' εἰς αἰτίαν ἄφυστον ἐμπεσόβια. γράμμα-
 τα γὰρ ἐξέπεσεν αὐτῶ, δι' ὧν παρεκάλει Περδίκκην
 ἐπιχειρεῖν Μακεδονίᾳ, καὶ σώζειν τὰς Ἑλλήνας, ὡς
 ἀπὸ σαπρῆ καὶ παλαιῶ σήμονος λέγων τὸν Ἀντίπα-
 τρον, ἠρτημένους. ἐφ' οἷς Δεινάρχης ¹ τῶ Κορινθίᾳ κατη-
 γορήσαντος, παροξυνθεὶς ὁ Κάσανδρος ² ἐγκατέσφαξεν αὐ-
 τῶ τῷ κόλπῳ τὸν υἱὸν, εἶτα ἕτως ἐκείνῳ ἀνελεῖν προσ-
 ἔταξεν, ἐν τοῖς μεγίστοις διδασκόμενον ἀτυχήμασιν, ὅτι
 πρῶτας ἐαυτὸς οἱ προδόται πωλῶσιν· ὁ πολλάνικος Δημο-
 θένους προαγορεύοντος, ἐκ ἐπίστευσε. τὸν μὲν ἔν Δημο-
 θένους ἀπέχεις ³, Σύσσις, βίον, ἐξ ὧν ἡμεῖς ἀνέγνωμεν,
 ἢ διηκῆσαμεν.

KIKE-

¹ Dinarachus Corinthius, rhetor Athenis celeberrimus, unus
 que ex illis decem, patriae suae proditor dicitur a Demosth.
 πρὸς εἰφ. 91. Familiaris erat Theophrasti & Demetrii Phale-
 rei, cujus etiam fortunas secutus est, siquidem occupata Muny-
 chia a Demetrio Antigonii filio, Chalcidem concessit, & quin-
 decim annis exulavit. B.

² Diod. Sic. Ἀντίπατρος habet. Prave, Br. iudice.

³ Hanc lectionem R. e Junt. revocavit pro vulg. ἔχεις. Con-
 sentiunt cod. Steph. B. 3. & V.

Κικέρωνος δὲ τὴν μὲν μητέρα λέγουσιν Ἑλβίαν¹ καὶ γεγονέναι καὶ καλῶς βεβιωκέναι· περὶ δὲ τῆ πατρὸς ἔδδεν ἦν πυθέσθαι μέτριον. οἱ μὲν γὰρ ἐν κναΦείῳ τινὶ καὶ γενέσθαι καὶ τραφῆναι τὸν ἄνδρα λέγουσιν· οἱ δ' εἰς Τύρριον Ἀττίον² ἀνάγουσι τὴν ἀρχὴν τῆ γένεος, βασιλεύσαντα λαμπρῶς ἐν Οὐολέσκοις³. ὁ μὲν οὖν πρῶτος ἐκ τῆ γένεος Κικέρων ἐπονομασθεὶς, ἄξιός λόγου δοκεῖ γενέσθαι· διὸ τὴν ἐπίκλησιν ἐκ ἀπέριψαν οἱ μετ' αὐτὸν, ἀλλ' ἠσπάσαντο, καίπερ ὑπὸ πολλῶν χλευασομένων. Κίκερ γὰρ οἱ Λατῖνοι τὸν ἐρέβινθου καλεῖσι. κικεῖνος⁴ ἐν τῷ πέρατι τῆς ῥινὸς δικασολὴν⁵ ἀμβλεῖαν εἶχεν,

¹ Sic Xyl. legit, & est apud Anon. & V. (excepto Spiritu, quem dant tenuem) deditque R. cum B. pro vulg. Ὀλβίαν. Alii quoque cum Xyl. locum hunc ita emendandum esse animadvertierunt ex Eusebii Chron. Olymp. 168, 3. Etiam in seqq. secutus est B. Xylandrum, dando καὶ γεγονέναι καλῶς, καὶ βεβιωκέναι.

² Sic cum Anon. dedit R. pro vulg. Ἀππίον. Id. cod. pro Τύρριον habet Τύρρον. Intelligitur Tullius Attius, Volscorum rex, ad quem confugit Coriolanus. Hinc quoque Xyl. & Dacer. dari voluerunt Τύρρον Ἀττίον.

³ Addunt V. & Anon. post h. v. καὶ πολυμήσαντα Ῥωμαίοις ἐν ἀδυνατίῳ. Ipsi Ciceroni de hac affinitate regia nihil suboluisse videtur, sed data occasione proavos sibi per jocos fingendi, ex alia familia legit. Cf. Brut. 16, 3. Nec inter se consentiunt, qui hunc honorem M. Tullio tam liberaliter detulerunt; quod enim *Noster*, *Silius* & *Eusebius* de Volscorum principe, id *Aurel. Victor* de Tito Tatío, Sabinorum, ut videtur, rege; scriptum reliquit. B.

⁴ Non placet R. haec vox; priores duae syllabae videntur ei vitiosa iteratio vocabuli proximi καλεῖσιν esse. Quapropter, illis abjectis, solam servari vult syllabam ὄσι: qui, Cicero, generis conditor, *in arice nasi* — nec non interjecta a διὰ usque ad καλεῖσι parentheos in loco haberi.

⁵ R. docente, *διασολή* est epidermidis a cute discessio, vel disjunctio, ab aqua intercute, aliove quopiam intercedente, pro-

εἶχον, ὡς περ ἐρεβίνθου διαφυῆν, ἀφ' ἧς ἐκλήσατο τὴν ἔπωνυμίαν. αὐτὸς γε μὴν Κικέρων, ὑπὲρ ἧς τὰδε γέγραπται, τῶν Φίλων αὐτὸν οἰομένων δεῖν, ὅτε πρῶτον ἀρχὴν μετῆει καὶ πολιτείας ἤπλετο, Φυγεῖν τῆνομα καὶ μεταθέσθαι, λέγεται νεανιευσάμενος εἰπεῖν, ὡς ἀγωνιέται τὸν Κικέρωνα τῶν Σκαύρων καὶ τῶν Κάτλων ἐνδοξότερον ἀποδείξαι. ταμιεύων δ' ἐν Σικελίᾳ, καὶ τοῖς θεοῖς ἀνάθημα ποιήμενος ἀργυρῆν, τὰ μὲν πρῶτα δύο τῶν ὀνομάτων ¹ ἐπέγραψε, τὸν τε Μάρκον καὶ τὸν Τύλλιον. ἀντὶ δὲ τῶ τρίτου σκώπων, ἐρεβίνθου ἐκέλευσε παρὰ τὰ γράμματα τὸν τεχνίτην εὐτορεῦσαι. ταῦτα μὲν ἔν περὶ τῶ ὀνόματος ἰσόρηται.

II. Τεχθῆναι δὲ Κικέρωνα λέγασιν, ἀνωδύνως καὶ ἀπόνως λοχευθείσης αὐτῆ τῆς μητρὸς, ἡμέρα τρίτη τῶν νέων Καλανδῶν ². ἐν ἣ νῦν οἱ ἀρχοντες εὐχονται καὶ θύουσιν ὑπὲρ τῆ ἡγεμόνος. τῇ δὲ τίτθι φάσμα δοκεῖ γενέ-

profecta; quemadmodum διαφυῆ ἰιν. seq. est, quidquid e cute, vel per cutem, foras prodiit, excrevit. Post διαφυῆν V. inserit ὡς εἶπεν. Middleton in Vita Cic. Vol. I. p. 7. a cultura ciceris nomen deductum putat, sicut Fabii a fabis, Lentuli a lentibus; teste Plin. N. H. L. 18. c. 3. Quintilianus Inst. Or. l. 1. c. 4. cum Plutarcho consentire videtur.

¹ Sic e conjectura Stephani B. & R. dederunt, approbantibus Br. & Duf. pro vulg. τῶν δύο ὀνομάτων. V. τῶν δύο τῶν ὀνομάτων, in ind. var. Frft. Quamnam autem auctoritate Br. & Duf. adnotent, V. non agnoscere δύο (in ind. Br. non nisi τῶν ὀνομάτων extat) me latet. Collector variantium in hoc indice folius articuli τῶν, in V. post δύο repetiti, rationem habuisse videtur, cum praecedentia textus ipse dederit, unde forsitan male collegerunt iidem, δύο profus abesse.

² tert. non. Jan. ut constat ex Epist. ad Attic. 7, 5. ab urbe condita 648. teste Gellio l. XV. c. 28. Alii vitiose reddiderunt 3. Cal. Jan. Licuit Plutarcho, homini Graeco, graece loqui, & τρίτη τῶν νέων Καλανδῶν tertium diem cum Calendis ipsis non minus commode significat, quam τρίτη μῆκος ἰταμένου tertium mensis Attici diem.

γενέσθαι, καὶ προειπεῖν, ὡς ὄφελος μέγα πᾶσι Ῥωμαίοις ἐκλήρεψέσθαι ¹. ταῦτα δ', ἄλλως οὐκ εἰρησάμενος καὶ Φλύαρον εἶναι δοκῶντα, ταχέως αὐτὸς ἀπέδειξε μαντείαν ἀληθινήν, ἐν ἡλικίᾳ τῆ μανθάνειν γενόμενος, δι' εὐφυΐαν ἐκλάμψας, καὶ λαβῶν ὄνομα καὶ δόξαν ἐν τοῖς παισίν, ὥστε τὰς πατέρας αὐτῶν ἐπιφοιτᾶν τοῖς διδασκαλείοις, ὅφει τε βελομένους ἰδεῖν τὸν Κικέρωνα, καὶ τὴν ὑμνεμένην αὐτῆ περι τὰς μαθήσεις ὀξύτητα καὶ σύνεσιν ἰσορῆσαι· τὰς δ' ἀγροικοτέρους ὀργίζεσθαι τοῖς υἱέσιν, ὄρωντας ἐν ταῖς ὁδοῖς τὸν Κικέρωνα μέσον αὐτῶν ἐπιτιμῆ λαμβάνοντος. γενόμενος δ', ὡσπερ ὁ Πλάτων ² ἀξιοῖ τὴν Φιλομαθῆ καὶ Φιλόσοφον φύσιν, οἷος ἀσπάζεσθαι πᾶν κίθημα, καὶ μηδὲν λόγῳ, μηδὲ παιδείας, ἀτιμάζειν εἶδος, ἐρῆυή πως προθυμότερον ἐπὶ ποιητικῇ. καὶ τι ποιημάτιον ἔτι παιδὸς αὐτῆ διασώζεται, Πόντιος Γλαῦκος ³, ἐν τετραμέτρῳ πεποιημένον. προῖων δὲ τῶ χρόνῳ, καὶ ποικιλώτερον ⁴ ἀπλόμενος τῆς περὶ ταῦτα μέσης, ἔδοξεν ἔ μόνον ῥήτωρ, ἀλλὰ καὶ ποιητῆς ἄριστος ⁵ εἶναι Ῥωμαίων. ἡ μὲν ἐν ἐπὶ τῇ ῥητορικῇ δόξᾳ μέχρι νῦν διαμένει, καίπερ ἔ μικρᾶς γεγενημένης περὶ τὰς λόγους καινοτομίας· τὴν δὲ ποιητικῇ αὐτῆ, πολλῶν εὐφυῶν

¹ R. aut ἐκλήρεψη legi vult — praedixisse, quem aleret puerum, eum Urbis aliquando magnum decus magnumque columnen futurum, aut, si ἐκλήρεψέσθαι seruetur, nonnulla deesse censet post σπρόσειν, e. c. ἐπιμελῶς τὸν παῖδα τρέφειν, aut τῆ παιδὸς ἐπιμελεσθῆναι — denunciasse nutrici, ut puericulum diligenter nutriveret eum, in quo magnum esset rerum Romanarum decus atque praesidium nutricarum.

² Plat. Polit. V. & VI. Ed. Lugd. p. 466. & 469. *Xyl. & Dac.*

³ Periit poema illud. Glaucus erat piscator ex Anthedone juxta Euripum orlundus, esu herbae cujusdam mirificae factus immortalis.

⁴ R. quaerit, num ποικιλωτέραι?

⁵ R. *sup.* ἔ μόνον ποιητῆς, ἀλλὰ καὶ ῥήτωρ ἄριστος.

Φυῶν ἐπιγενομένων, παντάπασιν ἀκλεῆ καὶ ἄτιμον ἔρρειν συμβέβηκεν.

III. Ἀπαλλαγεῖς δὲ τῶν ἐν παισὶ διατριβῶν, Φίλωνος¹ ἤκασε, τῆ ἐξ Ἀκαδημίας, ὃν μάλιστα Ῥωμαῖοι τῶν Κλειτομάχου συνήθων καὶ διὰ τὸν λόγον ἐθαύμασαν, καὶ διὰ τὸν τρόπον ἠγάπησαν. ἅμα δὲ τοῖς περὶ Μάκιον², ἀνδράσι συνὼν πολιτικοῖς καὶ πρωτεύουσι τῆς βελλῆς, εἰς ἐμπειρίαν τῶν νόμων ἀφελεῖτο· καὶ τινὰ χρόνον καὶ κρατείας μετέχεν ὑπὸ Σύλλα περὶ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον. εἶθ' ὄρων εἰς εἰρήνην, ἐκ δὲ τῆς εἰρήνης εἰς ἄκρατον ἐκπίπλοντα³ τὰ πράγματα μοναρχίαν, ἐπὶ τὸν χολασὴν καὶ θεωρητικὸν ἐλθὼν⁴ βίον, Ἑλλησι συνῆν φιλολόγοις, καὶ προσεῖχε τοῖς μαθήμασιν· ἄχρις ἃ Σύλλας ἐκράτησε, καὶ κατὰσασίν τινὰ λαμβάνειν ἔδοξεν ἢ πόλις. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τῷ Χρυσόγονος, ἀπελεύθερος Σύλλα, προσαγγεῖλαιτός τις ἐσίαν ὡς ἐκ προγραφῆς ἀναιρεθέντος, αὐτὸς ἐωνήσατο διχιλίων δραχμῶν⁵. ἐπεὶ δὲ Ῥώσιος, ὁ υἱὸς καὶ κληρονόμος τῆ τεθνηκότος, ἠγανάκει, καὶ τὴν ἐσίαν ἀπεδείκνυε πεντήκοντα καὶ διακοσίων ταλάντων ἴσαν ἀξίαν, ὃ τὸ Σύλλας ἐλεγχόμενος ἐχαλέπαινε, καὶ δίκην πατρακλιονίας ἐπῆγε τῷ Ῥωσικίῳ, τῆ Χρυσόγονος κατασκευάσαντος, ἐβόηθει δ' ἑδείς, ἀλλ' ἀπετρέποντο, τῆ Σύλλα τὴν χαλεπότητα δεδοικότες· ἔτω δὲ ἐρημίαν τῆ μει-

V 2

ρανίς

1 Auctor est Cicero Nat. Deor. l. 3. & Brut. 89. Erat Philo philosophus Platonicus, Clitomachi discipulus. B.

2 Intellige Q. Mucium Scaevolam Augurem, qui cum L. Lic. Crasso Consul erat A. V. C. 658. quanquam Cicero Scaevolam etiam Pontificem audierit. de Amic. l. — B.

3 Sic R. de suo dedit pro vulg. ἐκπίπλοντα.

4 Br. susp. ἀνελθὼν, & pro χολασὴν, χολαστικόν.

5 Duobus millibus nummum: inquit Cicero pro Sext. Rosc. 2. Nummum vero non semper sestertio, sed quandoque drachmae respondere, probat contra Scaligerum RVALD. *Antiquar. in Plur.* 27, ubi hunc locum plene defendit. B.

ρακίς τῷ Κικέρωνι προσφυγόντος, οἱ Φίλοι συμπαρύρων, ὡς ἐκ αὐτῷ λαμπροτέραν αὐτίς ἀρχὴν πρὸς δόξαν ἑτέραν, ἐδὲ καλλίω γενησομένην. ἀναδεξάμενος ἔν τὴν συνηγορίαν, καὶ κατορθώσας, ἐθανυμάθη δεδιώς¹ δὲ τὸν Σύλλα, ἀπεδήμησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διασπείρας λόγον, ὡς τῷ σώματος αὐτῷ² Ἰεραπειίας δεομένον. καὶ γὰρ ἦν ὄντως ἰχνὸς καὶ ἄσαρκος, ἀρρώστια σομάχου μικρὰ καὶ γλίχρα μόγις ἀψὲ τῆς ὥρας προσφερόμενος. ἡ δὲ Φωνή, ποικίλῃ μὲν καὶ ἀγαθῇ, σκληρὰ δὲ καὶ ἄπλυσος· ὑπὸ δὲ τῷ λόγῳ, σφοδρότητα καὶ πάθος ἔχοντος, ἀεὶ διὰ τῶν ἄνω τόνων ἐλαυνομένη, φόβον παρεῖχεν ὑπὲρ τῷ σώματος.

IV. Ἀφικόμενος δ' εἰς Ἀθήνας Ἀντίοχος τῷ Ἀσιαλῶνιτι διήκουσε, τῇ μὲν εὐροίᾳ τῶν λόγων αὐτῷ καὶ χάριτι κηλόμενος, ἀ δ' ἐν τοῖς δόγμασιν ἐνεωτέριζεν, ἐκ ἐπαινῶν. ἤδη γὰρ ἐξίστατο τῆς νέας λεγομένης Ἀκαδημίας ὁ Ἀντίοχος, καὶ τὴν Καρνεάδου σάσιν ἐγκατέλειπεν³, εἴτε καμπτόμενος ὑπὸ τῆς ἐναργείας καὶ τῶν αἰδήσεων, εἴτε, ὡς Φασιν ἔνιοι, Φιλοτιμία τινὶ καὶ διαφορᾷ πρὸς τὸς Κλειτομάχου καὶ Φίλωνος συνήθεις, τὸν Στωϊκὸν ἐκ μεταβολῆς Ἰεραπεύων λόγον ἐν τοῖς πλείστοις⁴. ὁ δὲ Κικέρων ἐπεῖνα ἠγάπα⁵, κακείνοις προσεῖχε μᾶλλον, διανοόμενος, εἰ παντάπασιν ἐκπέσοι τῷ τὰ κοινὰ πράσσειν, δεῦρο μετενεγκάμενος τοῖς βίον

ἐκ

¹ Negat metum Syllae causam fuisse hujus professionis Middleton in Vit. Vol. I. p. 42. quod nimirum constat ex Bruto 90, 91. Ciceronem post hoc judicium integrum annum Romae egisse. B.

² Sic ex Anon. & B. 3. reponi voluit Br. dederuntque R. & B. pro vulg. αὐτῷ.

³ B. 3. ἐγκατέλειπεν. Sic & Junt. Ald. Crat.

⁴ Cf. Cic. Acad. Quaest. 4, 11. & Brut. 91.

⁵ Cave, B. monente, intelligas Academiam novam, quod faciunt plerique; sed studium philosophiae in genere, quo sensu accipiendum esse monent, quae sequuntur. Ad novam Academiam non accessit Cicero, nisi jam grandior & aetate proventus. Acad. Quaest. I, 13.

ἐκ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς πολιτείας, ἐν ἡσυχίᾳ μετὰ Φιλοσοφίας καταζῆν. ἐπεὶ δ' αὐτῷ Σύλλας τε προσηγέληθη τεθνηκώς, καὶ τὸ σῶμα τοῖς γυμνασίοις ἀναρβύρυνόμενον εἰς ἕξιν ἐβάδιζε νεανικὴν, ἢ τε Φωνὴ λαμβάνουσα πλάσιν, ἠδεῖα μὲν πρὸς ἀκοὴν ἐτέτραπτο ¹ καὶ πολλή, μετριῶς δὲ πρὸς τὴν ἕξιν ἤρμοσε τῆ σῶματος, πολλὰ μὲν τῶν ἀπὸ Ῥώμης Φίλων γραφόντων καὶ δεομένων, πολλὰ δ' Ἀντιόχου παρακελεύομενα, τοῖς κοινοῖς ἐπιβαλεῖν πράγμασιν, αὔθις, ὥσπερ ὄργανον, ἐξήρτυε τὸν ῥητορικὸν λόγον, καὶ ἀνεκίνει τὴν πολιτικὴν δύναμιν, αὐτόν τε ταῖς μελέταις διαποιῶν, καὶ τὰς ἐπαινεμένους μετῶν ῥήτορας. ὅθεν εἰς Ἀσίαν καὶ Ῥόδον ἐπλευσε, καὶ τῶν μὲν Ἀσιανῶν ῥητόρων Ξενοκλεί τῷ Ἀδραμυτλήνῳ ², καὶ Διονυσίῳ τῷ Μάγνητι, καὶ Μενίπῳ τῷ Καρί ³ συνεχόλασεν. ἐν δὲ Ῥόδῳ, ῥητορικὴ μὲν Ἀπολλωνίῳ τῷ Μόλωνι ⁴, Φιλοσόφῳ δὲ Ποσειδωνίῳ. λέγεται δὲ, τὸν Ἀπολλώνιον, ἢ συνιέντα τὴν Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον, δεηθῆναι τῆ Κικέρωνος Ἑλληνιστὶ μελετῆσαι. τὸν δ' ὑπακῆσαι προθύμως, οἴομενον, ἕτως ἔσεσθαι βελτίονα τὴν ἐπανόρθωσιν. ἐπεὶ δ' ἐμελέτησε, τὰς μὲν ἄλλας ἐκπεπλήχθαι καὶ διαμιλλᾶσθαι πρὸς ἀλλήλας τοῖς ἐπαίνοις, τὸν δ' Ἀπολλώνιον ἔτ'

V 3

ἀκρω-

¹ H. Steph. & Br. malunt ἐτέτραπτο, uti est in Anon. — R. sup. ἐτέτραπτο καὶ ἀπαλή, ita ad suavitatem & mollitiem (vel teneritudinem) infraclia & convita fuerat, ut ad aures jucunda allaberetur, vel ut magis placeret.

² a B. 3. Ἀδραμυτλήνῳ. Junt. Aló. Crat. Ἀδραμυτλήνῳ.

³ De his viris & toto professionis suae curriculo vide Cic. in Brut. 91. Menippum Stratonicensem vocat.

⁴ Vulgo Μόλωνος, sicuti in Jul. Caes. (T. IV. p. 360.) c. 3. τὸν τῆ Μόλωνος. Errorem hunc Plutarchi, qui ex uno Apollonio duos homines facit, redarguit Rualdus, collatis pluribus locis ex Cicero de clar. orator. ex Quintil. Instit. l. XII. c. 6. & Sueton. in Caes. c. IV. quo quidem in loco Is. Casaub. contra receptum latine loquendi usum, & contra fidem codd. omnium legit Apollonio Molonis, ut Molon sit Apollonii pater.

ἀκροώμενον αὐτῆ διαχυθῆναι, καὶ παυσαμένα σύννευ καθεζέσθαι πολὺν χρόνον· ἀρχομένα ¹ δὲ τῆ Κικέρωνος, εἰπεῖν· Σὲ μὲν, ὦ Κικέραν, ἐπαινῶ καὶ θαυμάζω, τῆς δ' Ἑλλάδος οἰκίλειρα τὴν τύχην, ὄρων, ἃ μόνα τῶν καλῶν ἡμῖν ὑπελείπετο, καὶ ταῦτα Ῥωμαίοις διὰ σὲ προσγεγόμενα, παιδεῖαν τε ² καὶ λόγον.

V. Ὁ γὰρ Κικέρων ἐλπιδῶν μετὰς ἐπὶ τὴν πολιτείαν Φερόμενος, ὑπὸ χρησμῶ τινος ἀπημβλύθη ³ τὴν ὁρμήν. ἐρομένῳ γὰρ αὐτῷ τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν, ὅπως ἐνδοξότατος γένοιτο, προσέταξεν ἡ Πυθία, τὴν ἑαυτῆ φύσιν, ἀλλὰ μὴ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, ἡγεμόνα ποιεῖσθαι τῆ βίᾱ. καὶ τὸν τε πρῶτον ἐν Ῥώμῃ χρόνον εὐλαβῶς διῆγε ⁴, καὶ ταῖς ἀρχαῖς ὀνηρῶς προσῆει, καὶ παρημελεῖτο· ταῦτα δὲ τὰ Ῥωμαίων τοῖς βαναυσοτάτοις πρόχειρα καὶ συνήθη ῥήματα, Γραικὸς ⁵ καὶ χολασικὸς, ἀνέων. ἐπεὶ δὲ, φύσει φιλότιμος ὢν, καὶ παροξυνόμενος ὑπὸ τῆ πατρὸς καὶ τῶν Φίλων, ἐπέδωκεν εἰς τὸ συνηγορεῖν ἑαυτὸν, ἐν ἡμέρα τῷ πρωτεῖῳ προσῆγεν, ἀλλ' εὐθύς ἐξέλαμψε τῇ δόξῃ, καὶ διέφερε πολὺ τῶν ἀγωνιζομένων ἐπ' ἀγορᾶς. λέγεται δὲ καὶ αὐτὸς ἐδὲν ἤτλον νοσήσας τῆ Δημοθένης πρὸς τὴν ὑπόκρισιν, τῆτο μὲν Ῥωσιῶ, τῷ κωμῶδῳ, τῆτο

δ'

¹ V. e Junt. ἀρχομένα, unde R. efficiendum videtur ἀγχομένα, quo cum augetetur Cicero, & prae indignatione paene staturaretur.

² adest 7e a B. 3. In Junt. datur δὲ.

³ Sic cum B. 3. dari voluit Br. & R. dedit, quod est quaeque in Jont. Vulgo ἀπημβλύθη.

⁴ Cicero anno aetatis trigesimo Romam rediit; anno proximo Quaestor renunciatus est, unde Plutarchus falsi convincitur. Middleton in Vita Vol. I. p. 57. B.

⁵ Ita eum compellat Calenus apud Dionem Ed. Hannov. p. 302. ὦ Κικέρων, ὦ Κικεράκιε, ἢ Κικερίθε, ἢ Γραικικλε. Erat Graeculi appellatio odiosa Romanis; haec enim vitam inopem, ignavam aut assentatoriam notabat. B. — Σχολασικὸς melius vertit Schirach *Schulgelehrter*, quam Kind *Schüler*.

δ' Αἰσώπῳ, τῷ τραγηδῶ, προσέχειν ἐπιμελῶς. τὸν δ' Αἰσώπου τῶτον ἰσορῶσιν ὑποκρινόμενον ἐν θεάτρῳ τὸν περὶ τῆς τιμωρίας τῆ Θυέσῃ βελευόμενον Ἀτρέα, τῶν ὑπηρετῶν τινος ἄφνω παραδραμόντος, ἔξω τῶν ἑαυτῆ λογισμῶν διὰ τὸ πάθος ὄντα, τῷ σιήπῳ πατάξαι καὶ ἀνελεῖν. ἡ μικρὰ δὲ πρὸς το πείθειν ὑπῆρχεν ἐν τῆ ὑποκρίνεσθαι ῥσπῇ τῷ Κικέρωνι. καὶ τὰς γε τῷ βοῶν μεγάλα χρωμένους ῥήτορας ἐπισιῶπλων, ἔλεγε, δι' ἀθέ- νειαν ἐπὶ τὴν κραυγὴν, ὥσπερ χωλὸς ἐφ' ἵππον, πη- δῆν. ἡ δὲ περὶ τὰ σκώμματα καὶ τὴν παιδιὰν ταύτην εὐτραπέλλια δικανικὸν μὲν ἐδόκει καὶ γλαφυρόν. χρώ- μενος δ' αὐτῇ κατακόρως, πολλὰς ἐλύπει, καὶ κωκοη- θείας ἐλάμβανε δόξαν.

VI. Ἀποδειχθεὶς δὲ ταμίας ἐν σιτοδείᾳ, καὶ λα- χῶν Σικελίαν, ἠνώχλησε τοῖς ἀνθρώποις ἐν ἀρχῇ, σῖ- τον εἰς Ῥώμην ἀποσέλλειν ἀναγκαζόμενος ¹. ὕπερον δὲ τῆς ἐπιμελείας καὶ δικαιοσύνης καὶ πράοτητος αὐ- τῆ πείραν λαμβάνοντες, ὡς ἐδένα τῶν πάμπῳ ἠγεμό- των ἐτίμησαν. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ τῶν ἀπὸ Ῥώμης νέων ἐνδοξοὶ καὶ γεγονότες καλῶς, αἰτίαν ἔχοντες ἀταξίας ² καὶ μαλακίας περὶ τὸν πόλεμον, ἀνεπέμφθησαν ἐπὶ τὸν στρατηγὸν τῆς Σικελίας, συνεῖπεν αὐτοῖς ὁ Κικέρων ἐπιφανῶς, καὶ περιεποίησεν. ἐπὶ τέτοις ἔν μέγα Φρο- νῶν εἰς Ῥώμην βαδίζων, γελοῖον τι παθεῖν φησι ³. συντυχῶν γὰρ ἀνδρὶ τῶν ἐπιφανῶν, Φίλω δοκῆντι, πε- ρὶ Καμπανίαν, ἔρεσθαι, τίνα δὴ τῶν πεπραγμένων ὑπ' αὐτῆ λόγον ἔχῃσι Ῥωμαῖν, καὶ τί φρονῶσιν ὡς ὀνό- ματος καὶ δόξης τῶν πεπραγμένων αὐτῷ τὴν πόλιν

V 4

ἀπα-

¹ R. mavult ἀναγκαζόμενοις, ut ad ἀνθρώποις referatur — molestus erat Siculis, quos cogeret frumenta in Urbem mis- tere.

² Xyl. dubius, qualis ἀταξία juvenibus illis Romanis fuerit objecta, monet, ἀτακτεῖν Graecis esse, quidquid sit contra di- sciplinam militarem.

³ Conf. Or. pro Cn. Plancio, 26.

ἄπασαν ἐμπεπληγώς· τὸν δ' εἰπεῖν Πῦ γὰρ ἦς, ὡς Κικέρων, τὸν χρόνον τῆτον; τότε μὲν ἔν εξαθυμῆσαι παντάπασιν, εἰ, καθάπερ εἰς πέλαγος ἀχανὲς, τὴν πόλιν ἐμπεσῶν ὁ περὶ αὐτῆ λόγος, ἀδὲν εἰς δόξαν ἐπίδηλον πεποίηκεν ¹. ὕστερον δὲ λογισμὸν ἑαυτῷ διδῶς, πολὺ τῆς Φιλοτιμίας ὑφείλεν, ὡς πρὸς ἀόριστον πρᾶγμα τὴν δόξαν ἀμιλλώμενος, καὶ πέρασ ἐκ ἐφικτὸν ἔχεσσαν. ἔ μὴν ἀλλὰ τό γε χαίρειν ἐπαινέμενον διαφερόντως, καὶ πρὸς δόξαν ἐμπαθέστερον ἔχειν, ἄχρι παντὸς αὐτῷ παρέμεινε, καὶ πολλὰς ² πολλᾶκις τῶν ὀρθῶν ἐπετάραξε λογισμῶν.

VII. Ἀπλόμενος δὲ τῆς πολιτείας προθυμότερον, αἰσχρὸν ἠγεῖτο, τὰς μὲν βαναύσας ὀργάνοις χρωμένους καὶ σκεύεσιν ἀψύχοις, μηδεὶς ἀγνοεῖν ὄνομα, μηδὲ χώραν ³, ἢ δύναμιν ⁴ αὐτῶν, τὸν δὲ πολιτικὸν, ὡς δι' ἀνθρώπων αἰ κοινὰ πράξεις περαίνονται, ῥαθύμως καὶ ἀμελῶς ἔχειν περὶ τὴν τῶν πολιτῶν ⁵ γυνῶσιν. ὅθεν ἔ μόνον τῶν ὀνομάτων εἰθίζεν αὐτὸν ⁶, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον,

¹ R. *insp.* ἀδὲν αὐτὸν μαρτυρεῖ εἰς δόξαν ἐπίδηλον πεποιηκέναι, *quod fama sui in Urbem, velut in vastum aliquod pelagus, infusa nil se fecisse ad gloriam insigne testatur.*

² H. Steph. Plutarchum scripsisse putaret ὃ καὶ πολλὰς &c. nisi insolens ipse videretur haec verbi ἐπιταράτῳ constructio. R. delendum censet πολλὰς, & tum ἐξετάραξε legendum, quasi dixisset: καὶ πολλᾶκις αὐτὸν ἐξετάραξεν ἐκ τῶν ὀρθῶν λογισμῶν.

³ *ubi eorum cuique suus locus sit, h. e. ubi locorum ea conveniat applicari, ad moveri, in usum vocari; vel etiam, ubi eorum quodque situm, suspensumve sit in officina, ut facile inveniantur.* R. — Schirach cum Kindio vertit: die Oerter, wo sie verfertigt würden.

⁴ *quae sint ei vires, quid efficiat.* R.

⁵ Sic, Br. probante, cum Anon. dederunt R. & B. pro vulg. πολιτικῶν.

⁶ Anon. & V. εἰθισε μνημονεύειν, quod Br. vulgatae praeferre haud dubitat. B. recepit μνημονεύειν in textum. H. Steph. deesse

τόπου, ἐν ᾧ τῶν γνωρίμων ἕκαστος οἰκεῖ, καὶ χωρίον, ἃ κέκληται, καὶ Φίλος ¹, οἷσσισι χρῆται, καὶ γείτονας ἐγίνωσκε· καὶ πᾶσαν ἑδὴν Ἰταλίας διαπορευομένῳ Κικέρωνι πρόχειρον ἦν εἰπεῖν, καὶ ἐπιδειξάσαι τὰς τῶν Φίλων ἀγρὰς καὶ τὰς ἐπαύλεις. ἔσιαν δὲ μικρὰν μὲν, ἱκανὴν δὲ, καὶ ταῖς δαπάναις ἐπαρκῆ, κεκλημένος, ἐθαυμάζετο μήτε μισθὸς, μήτε δῶρα, προσιέμενος ἀπὸ τῆς συνηγορίας· μάλιστ' ὅτε τὴν κατὰ Βέρρον δίκην ἀνέλαβε. τῆτον γὰρ, στρατηγὸν γενοῦντα τῆς Σικελίας, καὶ πολλὰ πεπονηρευμένον, τῶν Σικελιωτῶν διωκόντων, εἶλεν, ἐκ εἰπῶν, ἀλλ' ἐξ αὐτῆ τρόπου τινὰ τῆ μη εἰπεῖν. τῶν γὰρ στρατηγῶν ² τῷ Βέρρον χαριζομένων, καὶ τὴν δίκην ὑπερθέσει πολλαῖς εἰς τὴν ὑσάτην ἐμβαλλόντων, ὡς ἦν πρόδηλον, ὅτι τοῖς λόγοις ὁ τῆς ἡμέρας ἐκ ἐξαρνήσει χρόνος ³, ἐδὲ λήψεται πέρας ἢ κρίσις, ἀνα-

V 5

σας

deesse monet aliquem dativum, qui cum εἰθίζεν jungatur, simulque cum genit. ὀνομάτων, & nisi praecederet γνώσειν, credi posse, Plut. scripsisse τῶν ὀνομάτων γνώσειν. Hinc susp. ἢ τῶν ὀνομάτων, subaudiendo nomen ipsum ex fine praecedentis periodi. R. pone αὐτὸν censet deesse μεμνηῖσθαι; deinde aut καὶ γόπε (sine articulo scil. μεμνηῖσθαι) ἐν ᾧ —, καὶ χωρίσ, ἃ κέκληται — aut καὶ τὸν γόπον (scil. ἐγίνωσκε) — καὶ τὸ χωρίον, ἃ κέκληται.

¹ Junt Φίλοις, haud male, R. judice, sed tum quoque γείτοσι sit legendum.

² B. ad h. v. ita: „Quos Plutarchus ait στρατηγῶν Verri gratificatos judicium distulisse, illi nondum magistratum inierant. Per στρατηγῶν Q. Hortensium & Q. Metellum Cofs. & M. Metellum Praetorem voluisse complecti videtur, sed existimasse tunc illos in magistratu fuisse, qui tantum essent designati. *Corrad. Quaest.* p. 59. cui prorsus assentior, nam locus de M. Glabrione caeterisque ejusdem anni Praetoribus intelligi nullo modo potest.“

³ B. ad haec: „Quis non colligeret, uno die, eoque anno ultimo, totum hoc de Verre negotium confectum fuisse? Quod longe secus est. Nam ineunte mense Augusto consilium contrahendi judicii cepit Cicero, veritus, ne totj quinque menses usque

σὰς ὁ Κικέρων εἶφη, μὴ δεῖσθαι λόγον, ἀλλ' ἐπαγαγῶν τὰς μάρτυρας καὶ ἐπιμρίνας ¹, ἐκέλευσε Φέρειν τὴν ψῆφον τὰς δικαστάς. ὅμως δὲ πολλὰ χαρίεντα διαμνημονεύεται καὶ περὶ ἐκείνην αὐτῆ τὴν δίκην. Βέρβην γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐψητετημένον ² χοῖρον καλῶσιν. ὡς ἔν ἀπελευθερικὸς ἄνθρωπος, ἐνοχος τῷ ἰσθαίρειν, ἄνομα Καικίλιος ³, ἐβύλετο, παρωσάμενος τὰς Σικελιώτας, κατηγορεῖν τῷ Βέρβῃ. Τί Ἰσθαίρῃ πρὸς χοῖρον; εἶφη ὁ Κικέρων. ἦν δὲ τῷ Βέρβῃ ἀντίπαις υἱός, ἔν ἐλευθερίως δοκῶν προϊέσθαι τῆς ὥρας. λαιδορηθεὶς ἔν ὁ Κικέρων εἰς μαλακίαν ὑπὸ τῷ Βέρβῃ. Τοῖς υἱοῖς, εἶπεν, ἐντὸς θυρῶν δεῖ λαιδορεῖσθαι. τῷ δὲ ῥήτορος Ὀρτησίῃ τὴν μὲν εὐθεῖαν τῷ Βέρβῃ συνειπεῖν μὴ τολμήσαντος, ἐν δὲ τῷ τιμήματι πεισθέντος παραγενέσθαι, καὶ λαβόντος ἐλεφαντίνην ⁴ Σφίγγα μιθόν, εἶπέ τι πλαγίως ὁ Κικέρων πρὸς αὐτόν. τῷ δὲ Φήσαντος, αἰνιγματῶν λύσεως ⁵ ἀπείρωσ ἔχειν. Καὶ μὴν ὁ ἐπὶ τῆς οἰκίας τὴν Σφίγγα ἔχεις.

VIII. Οὕτω δὲ τῷ Βέρβῃ καταδικαθέντος, ἐβδωμήκων-

usque ad Cal. Jan. negotio non sufficerent. — Fortasse Plut. voce ἡμέρας pro quovis tempore usus est, qua ratione spatium temporis dies 110. complectens *Dies perexigua* dicitur. *Act.* 1. *in Verr.* 2. Aut ἡμέρας χρόνος esse potest tempus iudicii legitimum, quo sensu vox ἡμέρα occurrit apud 1 Cor. c. 4, 3. ⁶⁶

1 R. susp. ἀνακρίνας, *percontatus*; vel *cum interrogasset, examinasset.*

2 Anon. τὸν μὴ ἐψητεμ. quod probat Duf. & B. in textum recepit. Ita quoque dandum esse pluribus demonstrat Rualdus, vitiumque ex Plutarchi incertia linguae latinae derivat.

3 Qu. Caecilius Niger, domo Siculus, & quaestor Verris, contra quem Divinatio, seu prima Verrina, Ciceronis est. Xyl.

4 Sphingem hanc aeneam fuisse dicit *Quint.* *Inst. Orat.* l. 6, c. 3. *Plinius* ex aere Corinthico N. H. l. 34. c. 8. B.

5 Sic R. de suo dedit pro vulg. λύσεων.

6 Br. inferi vult post hanc vocem εἶφη.

μήκοντα πέντε μυριάδων ¹ τιμησάμενος τὴν δίκην ὁ Κικέρων, διαβολὴν ἔχεν, ὡς ἐπ' ἀργυρίῳ τὸ τίμημα καθυφειμένος. ἔ μὴν ἄλλ' οἱ Σικελιώται χάριν εἰδότες, ἀγορανομῆντος αὐτῆ, πολλὰ μὲν ἀγούτες ἀπὸ τῆς νῆσε, πολλὰ δὲ φέροντες ἦκον. ὣν ἐδὲν ἐποίησατο κέρδος, ὁ δὲ ὅσον ἐπευωνίσαι τὴν ἀγορὰν, ἀπεχρήσατο τῇ Φιλοτιμίᾳ τῶν ἀνθρώπων. ἐκέκλητο δὲ χωρίον καλὸν ἐν Ἄρποις ², καὶ περὶ Νέαν πόλιν ἦν ἀγρός, καὶ περὶ Πομπηίας ἕτερος, ἔ μεγάλοι. Φερνὴ τε Τερευτίας, τῆς γυναικὸς, προσεγένετο μυριάδων δώδεκα ³, καὶ κληρονομία τις εἰς ἑννέα δηναρίων συναχθεῖσα μυριάδας. ἀπὸ τέτων ἐλευθερίως ἅμα καὶ σωφρόνως διῆγε μετὰ τῶν συμβιόντων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων Φιλολογῶν ⁴. σπάνιον, εἴ ποτε πρὸ δυσμῶν ἤλιε κατακλιόμενος, ἔχ
ἔτω

7 Ruald. numerum hunc aut ipsius Plutarchi errore falsum, aut librariorum culpa corruptum censet, & legendum *ὀκτωκοσίων* vel *ἑννακωσίων* *ἑξήκομήκοντα πέντε μυριάδων*. „Myriades LXXV. compendiose, & loquendi more Graecis usitate, appellat septingena quinquagena millia drachmarum, in quarum singulas quaternos sestertios nummi Romani solet imputare, ut fit ea summa duntaxat HS. tricies. Quis credat, praevaricari usque adeo & voluisse & potuisse M. Ciceronem, ut septies vicies prope minoris, quam lex jobebat, item eam aestimaret? Nam quadringentis HS. ex Sicilia Verres abstulisse accusabatur. — Repetundarum damnatos poena duplioni vulgo passim, & major aliquando, manebat, ut ex libris juris manifestum est. — Igitur minimum HS. octingentis nomine dupli repeti exigique a Verre oportuit, quod Orator inter agendum non modo praestitit: sed etiam rapti sesqui alterum, id est, HS. millies per *αὐξήσιν* palam ac diserte in Divinatione flagitavit.“

2 Ciceronis patria fuit Arpinum, unde Arpinas dictus est. Arpi autem urbs est Apuliae, in diversa Italiae parte, ut plane huc non quadret. Nisi Arpinum forte Graece Ἄρποι dictum sit, quod credere est durum. Xyl. In Mario recte scribitur Ἄρπυνη. Cf. T. III. p. 63.

3 Teste H. Steph. etiam legitur *δέκα*. Sic V.

4 Sic R. de suo dedit in praef. partic. pro vulg. *Φιλολόγων*, gen. plur. a *Φιλόλογος*.

ἔτω δι' ἀχολίαν, ὡς διὰ τὸ σῶμα τῷ σομάχῳ μοχθηρῶς διακείμενον. ἦν δὲ καὶ τὴν ἄλλην περὶ τὸ σῶμα Θεραπείαν ἀκριβῆς καὶ περιττὸς, ὥσε καὶ τρίψεσι καὶ περιπάτοις ἀριθμῶ τεταγμένοις χρῆσθαι. τῆτον τὸν τρόπον διαπαιδαγωγῶν τὴν ἔξιν, ἄνοσον καὶ διαρκῆ πρὸς πολλὰς καὶ μεγάλας ἀγῶνας καὶ πόνους συνεῖχεν. οἰκίαν δὲ τὴν μὲν πατρίαν ¹ τῷ ἀδελφῷ παρεχώρησεν, αὐτὸς δ' ὤκει περὶ τὸ Παλάτιον, ὑπὲρ τῆ μη μακρὰν βαδίζοντας ἐνοχλεῖσθαι τὰς Θεραπείουλας αὐτόν. ἑθεράπευσον δὲ καθ' ἡμέραν ἐπὶ Σύρας Φοιτῶνες ἐκ ἐλάτλων, ἢ Κράσσον ἐπὶ πλέτῳ, καὶ Πομπήιον διὰ τὴν ἐν τοῖς στρατεύμασι δύναμιν, Φαρμαζομένους μάλιστα Ῥωμαίων, καὶ μεγίστους ἔντας. Πομπήιος δὲ καὶ Κικέρωνα ἑθεράπευσε, καὶ μεγάλα πρὸς δύναμιν αὐτῶ καὶ δόξαν ἢ Κικέρωνος συνέπραξε πολιτεία.

IX. Στρατηγίαν δὲ μετιόντων ἅμα σὺν αὐτῷ πολλῶν καὶ μεγάλων, πρῶτος ἀπάντων ἀνηγορεύθη καὶ τὰς κρίσεις ἔδοξε καθάρως καὶ καλῶς βραβεῦσθαι. λέγεται δὲ καὶ Λικίνιος Μάκερ ², ἀνὴρ καὶ καθ' αὐτὸν ἰχύων ἐν τῇ πόλει μέγα, καὶ Κράσσῳ χρώμενος βοηθῶ, κρινόμενος κλοπῆς ὑπ' αὐτῶ, τῇ δυνάμει καὶ σπεδῇ πεποιθὸς, ἔτι τὴν ψῆφον τῶν κριτῶν διαφερόντων ἀπαλλαγεῖς οἴκαδε, κείρασαι τε τὴν κεφαλὴν κατὰ τάχος, καὶ

¹ Avita Ciceronum domus (quam noster vocat πατρίαν) a P. Vitore ponitur in regione urbis quarta, quae Templum Pacis dicitur, proxime domum Pompeji; at Ciceronis domus in regione decima, quae & Palatium dicitur, juxta domum Q. Catuli & Aedem Dijovis. Catilina eum Inquillinum appellavit, quod in aedibus conductis habitaret. Sed domum in Palatio de M. Craffo emerat post Consulatum suum. B.

² C. Macer ille est, cujus l. 1. ep. 3. ad Atticum meminit. Aliter narratur haec res a Valerio Max. l. 9. c. 12. Xyl. Hunc Macrum, C. Licinii Calvi oratoris patrem, diligentem fuisse patrum memorat Cic. in Bruto 67. Scripsit etiam historiarum libros.

καὶ καθάρων ἱμάτιον, ὡς νενικηκώς, λαβὼν, αὖθις εἰς ἀγορὰν προϊέναι· τῷ δὲ Κράσσῃ περὶ τὴν αὐλεῖον ἀπαντήσαντος αὐτῷ, καὶ Φράσαντος, ὅτι πάσαις ἐάλωκε ταῖς ψήφοις, ἀνασρέψας καὶ κατακλιθεὶς¹ ἀποθανεῖν. τὸ δὲ πρᾶγμα τῷ Κικέρωνι δόξαν ἠνεγκεν, ὡς ἐπιμελῶς² βραβεύσαντι τὸ δικαστήριον. ἐπεὶ δὲ Οὐατίνιος³, ἀνὴρ ἔχων τι τραχὺ καὶ πρὸς τὰς ἀρχονίας ὀλίγωρον ἐν ταῖς συνηγορίαις, χοιράδων δὲ τὸν τράχηλον περίπλεως, ἠτεῖτό τι κατασχὲς παρὰ τῷ Κικέρωνος· καὶ μὴ διδόντος, ἀλλὰ βεβουμένους πολὺν χρόνον, εἶπεν⁴, ὡς ἐκ ἂν αὐτὸς διασείει περὶ τέττα στρατηγῶν· ἐπιστραφεὶς ὁ Κικέρων. Ἄλλ' ἐγὼ, εἶπεν, ἐκ ἔχω τηλικῆτον τράχηλον⁵. ἔτι δ' ἡμέρας δύο, ἢ τρεῖς, ἔχοντι τῆς ἀρχῆς αὐτῷ προσήγαγέ τις Μανίλιον, εὐθύμων⁶ κλοπῆς. οὗ δὲ Μανίλιος ἔτος εὐνοίαν εἶχε καὶ σπεδὴν ὑπὸ τῷ δήμα, δοκῶν⁷ ἐλαύνεσθαι διὰ Πομπηίου· ἐκείνη γὰρ ἦν φίλος. αἰτεμένους δ' ἡμέρας⁸ αὐτῷ, μίαν ὁ Κικέρων μόνην

1 B. 3. κατακλιθεὶς.

2 Cum alibi Plut. utatur voce ἑπιμελῶς, etiam hoc loco sic scribendum esse suspicatur Br.

3 Hujus hominis mores depinxit Senec. de Const. Sap. 17.

4 Sic H. Steph. & Duf. cum Anon. dari voluerunt, deditque R. pro vulg. εἶπεῖν.

5 Crassa cervix inverecundiae argumentum. Est etiam venacola nostra lingua usitatum, ut homines impudentes & in dicendo praesertim temerarios valido collo praeditos dicamus. Sic in Mario (T. III. p. 104.) ἐκ ἔτω πλατύν ἔφη φορεῖν τὸν τράχηλον, ὡς &c. Xyl.

6 B. 3. εὐθύμων, quod ferri posse R. monet, si cum ἐπεύθυνον mutetur.

7 In praecedentibus edd. non haberi participium istud, sine quo tamen, aut alio quopiam hujusmodi, stare sententia non possit, H. Steph. monet. Deest quidem in Ald. & Crat. at datur a Junt. Verbum ἐλαύνεσθαι Xyl. adnotat, se non videri, quam commode legatur.

8 Hanc lectionem ο Junt. revocavit R. & comma pone αὐτῷ posuit

μύνην τὴν ἐπιῖσαν ἔδωκε· καὶ ὁ δῆμος ἠγανάκησεν, εἰσισμέμων τῶν στρατηγῶν δέκα τέλλάχισον ἡμέρας διδόναι τοῖς κινδυνεύουσι. τῶν δὲ δημάρχων αὐτὰν ¹ διαγαγόντων ἐπὶ τὸ βῆμα, καλέντων, καὶ κατηγορέων, ἀκροθῆναι δεηθεῖς, εἶπεν, ὅτι τοῖς κινδυνεύουσι αἰεὶ, καθ' ὅσον οἱ νόμοι παρεῖκται, κεχρημένος ἐπιεικῶς καὶ Φιλανθρώπως, δεινὸν ἠγεῖτο τῷ Μαυιλίῳ ταῦτα ² μὴ παρασχεῖν· ἧς ἔν ἐτι μόνης κύριος ἦν ἡμέρας στρατηγῶν, ταύτην ἐπίτηδες ὀρίσαι· τὸ γὰρ εἰς ἄλλον ἄρχοντα τὴν κρίσιν ἐμβαλεῖν, ἐν εἶναι βελομένε ³ βοηθεῖν. ταῦτα λεχθέντα Θουμασῆν ἐποίησε τῷ δήμῳ μεταβολήν· καὶ πολλὰ κατευφημῦνες αὐτὸν, ἐδέοντο τὴν ὑπὲρ τῷ Μαυιλίῳ συνηγορίαν ἀναλαβεῖν. ὁ δ' ὑπέστη προθύμως, ἔχ ἥμισυ διὰ Πομπηίου ἀπόντα· καὶ κατασὰς πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς ἐδημηγόρησε, νεανικῶς τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ τῶν ⁴ Πομπηίῳ Φθονέων καταπτόμενος.

X. Ἐπὶ δὲ τὴν ὑπατείαν ἔχ ἤτλον ὑπὸ τῶν ἀριστοκρατικῶν, ἢ τῶν πολλῶν, προήχθη διὰ τὴν πόλιν ⁵, ἐξ αἰτίας αὐτῷ τοιαύτης συναγωνισαμένων.

Σύλ-

posuit — *diebus aliquot moram*. Vulgo ἡμέραν αὐτῆ μίαν, ὁ Κικ. μ. Firmat hanc correctionem Anon. In V. ἡμέρας αὐτῷ μιᾶς. at non e Junt. (ut est in R. nota) quae habet μίαν.

¹ Mofii Duf. hic locus non satis sanus videtur. Sufp. addendum πολλῶν post καλέντων, & pro hac voce scribendum τυκαλέντων. Nec Xylandro placuit. R. fufp. τῶν δὲ δημάρχων αὐτὸν διὰ γαχέων ἐπὶ τὸ βῆμα καλέντων, καὶ φευκισμῶ καταηγυρέων — *Tribunis autem statim in comitenti Tullium ad rostra vocantibus, & cessantem ludificationis (fraudentiae diffimulationis) accusantibus.*

² scil. τὴν ἐπιεικείαν καὶ Φιλανθρωπίαν. R. — Duf. vult ταῦτα.

³ Sic B. cum Anon. dedit pro vulg. βελομένων, quod ex Steph. proliit. B. 3. nec non Junt. Ald. Crat. βελομένω.

⁴ Pro τῶν R. mavult τῷ.

⁵ Mofii Duf. hae voces διὰ τ. π. eliminandae videntur. R. docente, idem valent ac διὰ τὴν πολιτείαν, quam a Sylla constitutam Cicero servatum, Catilina convulsum ibat.

Σύλλα γενομένης μεταβολῆς περὶ τὴν πολιτείαν, ἐν ἀρχῇ μὲν ἀτόπῃ Φανείσης, τότε δὲ τοῖς πολλοῖς ὑπὸ χρόνου καὶ συνηθείας ἤδη τινὰ κατάσασιν ἔχειν ἔ Φαύλην δοκίσης, ἦσαν οἱ τὰ παρόντα διασεῖσαι καὶ μεταθεῖναι ζητῶντες, ἰδίων ἕνεκα πλεονεξιῶν, ἔ πρὸς τὸ βέλτιστον. Πομπηία μὲν ἔτι τοῖς βασιλεῦσιν ἐν Πόντῳ καὶ Ἀρμενίᾳ πολεμῆτος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ μηδεμιᾶς ὕφεσάσης πρὸς τὸς νεωτερίζοντας ἀξιωμαχὰς δυνάμεως. ἔτοι κορυφαῖον εἶχον, ἄνδρα τολμητὴν καὶ μεγαλοπράγμονα καὶ ποιμίλον τὸ ἦθος, Λεύκιον Κατιλίαν· ὃς αἰτίαν ποτὲ πρὸς ἄλλοις ἀδικήμασι μεγάλοις ἔλαβε παρθένω συγγενόμεναι θυγατρὶ, κτεῖναι δ' ἀδελφὸν αὐτῆ. καὶ δίκην ἐπὶ τέτῳ φοβόμενος, ἔπεισε Σύλλαν, ὡς ἔτι ζῶντα, τὸν ἄνδρα πον ἐν τοῖς ἀποθανυμένοις προγράψαι. τῆτον ἔν προσάτην οἱ πονηροὶ λαβόντες, ἄλλας τε πίσεις ἀλλήλοισ ἐδοσαν, καὶ καταθύσαντες ἄνθρωπον, ἐγεύσαντο τῶν σαρκῶν ¹. διέφθαρτο δ' ὑπ' αὐτῆ πολὺ μέρος τῆς ἐν τῇ πόλει νεότητος, ἠδονὰς καὶ πότας καὶ γυναικῶν ἔρωτας αἰεὶ προξενῶντος ἐμάσῳ, καὶ τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην ἀφειδῶς παρασκευάζοντος. ἐπῆρτο δ' ἢ τε Τυρρήνιᾳ πρὸς ἀπόσασιν ² ὅλη, καὶ τὰ πολλὰ τῆς ἐντὸς Ἀλπεων Γαλατίας. ἐπισφαλέςατα δ' ἢ Ῥώμῃ πρὸς μεταβολὴν εἶχε δὲ τὴν ἐν ταῖς ἑσάσις ἀνωμαλίαν, τῶν μὲν ἐν δόξῃ μάλισα καὶ Φρονήματι κατεπιλωχευμένων εἰς θέατρα καὶ δεῖπνα καὶ Φιλαρχίας καὶ οἰκοδομίας, τῶν δὲ πλέτων εἰς ἀγεννεῖς καὶ ταπεινὰς συνερῤῥυκῶτων ἀνθρώπους· ὡσε μικρὰς ἱσπῆς δεῖσθαι τὰ πράγματα, καὶ παντὸς εἶναι τῆ τολμήσαντος ἐκσῆσαι ³ τὴν πολιτείαν, αὐτὴν ὑφ' αὐτῆς νασῆσαν.

XI. Οὐ μὴν ἀλλὰ βεβλόμενος ὁ Κατιλίνας ἰχυρόν τι πρῶτα καταλαβεῖν ὄρμητήριον, ὑπατείαν μετῆει· καὶ
λαμ-

¹ Conf. Sall. Bell. Cat. c. 22.

² B. 3. ἀποσασίαν.

³ R. mavult ἐκσῆσαι, evertere.

λαμπρὸς ἦν ταῖς ἐλπίσιν, ὡς Γαίῳ Ἀυτωνίῳ συνυπα-
τεύσων, ἀνδρὶ καθ' αὐτὸν μὲν ἔτε πρὸς τὸ βέλτιον,
ἔτε πρὸς τὸ χεῖρον, ἡγεμονικῶ, προσθήκη¹ δ' ἄγοντος
ἑτέρη δυνάμεισ ἰσομένη. ταῦτα δὴ τῶν καλῶν καὶ
ἀγαθῶν οἱ πλεῖστοι προαισθόμενοι, τὸν Κικέρωνα προῆγον
ἐπὶ τὴν ὑπατείαν· καὶ τῷ δήμῳ δεξαμένῳ προθύμῳ,
ὁ μὲν Κατιλίνας ἐξέπεσε, Κικέρων δὲ καὶ Γάιος Ἀν-
τώνιος ἠρέθησαν. καίτοι τῶν μετιόντων ὁ Κικέρων μό-
νος ἦν ἐξ ἰππικῆ πατρὸς, ἡ βουλευτῆ², γεγονώς.

XII. Καὶ τὰ μὲν περὶ Κατιλίαν ἕμενον ἔτι τὰς
πολλὰς λανθάνοντα· προάγωνες δὲ μεγάλοι τὴν Κικέ-
ρωνος ὑπατείαν ἐξεδέξαντο. τῆτο μὲν γὰρ, οἱ κενω-
λυμένοι κατὰ τῆς Σύλλα νόμου ἄρχειν³, ἔτ' ἀδενεῖς
ἄντες, ἔτ' ἑλίγοι, μετιόντες ἀρχὰς ἐδημαγωγῶν, πολ-
λὰ τῆς Σύλλα τυραννίδος ἀληθῆ μὲν καὶ δίκαια κατη-
γορεῖντες, ἡ μὴν ἐν δέοντι τὴν πολιτείαν, ἐδὲ σὺν και-
ρῷ κινῶντες, τῆτο δὲ, νόμου εἰσῆγον οἱ δήμαρχοι πρὸς
τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν⁴, δεκαδαρχίαν καθιστάντες αὐτοκρα-
τόρων ἀνδρῶν· οἷς ἐφείτο, πάσης μὲν Ἰταλίας, πάσης
δὲ Συρίας, καὶ ὅσα διὰ Πομπηίας νεωστὶ προσώριστο, κυ-
ρίες ὄντας, πωλεῖν τὰ δημόσια, κρίνειν, ἕς δοκοίη,
Φυγά-

¹ Depravatissima haec censuit Br. Cum V. & Anon. scribi vult προσθήκη & ἰσομένῳ, ad ἀνδρὶ ut referantur hae voces; & pro ἄγοντος, ἄρχοντες. B. dedit προσθήκη & ἰσομένῳ. R. quaerit, num προσθήκην δ' ἄγοντος ἑτέρη δυνάμεισ περιζομένῳ. Cf. in Cat. Min. pag. 78. not. 2. Vol. huj.

² Melius, Mose Duf. iudice, dicta forent, quae voluit Plu-
tarchus, si ἰππικῆ μὲν πα. ἡ βελ. δὲ, legas, Cicero solus can-
didatorum dignitatem seuatoriam in familiam primus invexerat:
caeteri, etiam qui non essent Patricii, patribus tamen Senato-
ribus nati erant. B.

³ Proscriptorum filii. Vide Corradum & alios. Plin. L. VII.
c. 30. Cic. ad Attic. ep. II, 1. Xyl.

⁴ Eandem in rep. viam popularem secuti, aut eadem Sylla-
nae tyrannidis eriminatione freti. Cic. 3. de leg. agr. 2. & 3. B.

Φυγάδας ἐκβάλλειν ¹, συνοικίζειν πόλεις, χρήματα λαμβάνειν ἐκ τῆ ταμεία, στρατιώτας τρέφειν καὶ καταλέγειν, ὁπόσων δέονται. διὸ καὶ τῶ νόμῳ προσεῖχον ἄλλοι τε τῶν ἐπιφανῶν, καὶ πρῶτος Ἀντώνιος, ὁ τῆ Κικέρωνος συνάρχων, ὡς τῶν δέκα γεννησόμενος. ἐδόκει δὲ καὶ τὸν Κατιλίνα νεωτερισμὸν εἰδὼς ἐδυσχεραίνειν ὑπὸ πλήθους δανείων. ὁ μάλιστα τοῖς ἀρίστοις Φόβον παρεῖχε. καὶ τῆτον ² πρῶτον Θεραπεύων ὁ Κικέρων, ἐκείνῳ μὲν ἐψηφίσατο τῶν ἐπαρχιῶν Μακεδονίαν, αὐτῷ δὲ τὴν Γλακίαν δεδομένην παρητήσατο, καὶ κατεργάσατο τῇ χάριτι ταύτῃ τὸν Ἀντώνιον, ὡς περ ὑποκριτὴν ἔμμιθον, αὐτῷ τὰ δεύτερα λέγειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ὡς δ' ἔτος ἐαλάκει καὶ χειροήθης ἐγεγόνει, μᾶλλον ἤδη θαρρῶν ὁ Κικέρων ἐνίστατο πρὸς τὰς καινοτομῆντας. ἐν μὲν ἔν τῇ βελῆ κατηγορίαν τινὰ τῶ νόμῳ διατιθέμενος, ἔτως ἐξέπληξεν αὐτὰς τὰς εἰσφέροντας, ὡς περ μὴδὲν ἀντιλέγειν. ἐπεὶ δ' αὖτις ἐπεχείρην, καὶ παρεσκευασμένοι προεκαλῆντο τὰς ὑπάτους ἐπὶ τὸν

¹ Mof. Duſ. haec locutio est ſuſpecta. *Exules* hiſ Decemviris *reducendi* poteſtatem hoc Plebiſcito factam fuiſſe ſuſpicatur, & pro *ἐκβάλλειν* legi vult *κατάγειν*. Placet haec conjeſtura Kindio. At Bartono vix fatiſ firma videtur, hiſce adnotatiſ: „Nullam video proſcriptorum liberis fuiſſe cum Ruſſo conjunctionem, nullam neceſſitudinem; nihil denique commune, praeter licentiam democraticam & clamores de Syllae crudelitate. — Deinde ſi *demus* lege Agraria poteſtatem exules *reducendi* fuiſſe Decemviriſ permiſſam, ea tamen ad hoſ adoleſcenter nihil pertinuit; qui non redditum in patriam ſibi dari poſtulabant, ſed jam tum Romae agebant, aditum ad magistratus diu intercluſum ſibi aperiri flagitantes. Jam vero ut poſſent Decemviri *Φυγάδας ἐκβάλλειν*, ſequitur ex ſuperioribus *κρίναν ἢς δοκοῖη*, & tantum non apud ipſum Ciceronem legitur, de L. Agr. II, 13, & 36.“ — Bartonum ſequitur Schirach. R. judice, poſt *Φυγάδας* deſt voc. *κατάγειν*, ab exilio donum *reducere*: nam *Φυγάς* non poteſt *ἐκβάλλεσθαι*, qui jamdudum eſt *ἐκβεβλημένος*.

² Sic R. de ſuo dedit pro vulg. *ἴστο*.

τὸν δῆμον, ἄδὲν ὑποδείσας ὁ Κικέρων, ἀλλὰ τὴν βελίην
ἔπειθαι κελεύσας καὶ προσελθὼν, ἔ μόνον ἐξέβαλε τὸν
νόμον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπογυῶναι τὰς δημάρ-
χους ἐποίησε, παρὰ τοσῶτον τῷ λόγῳ κρατηθέντας ὑπ'
αὐτῆ.

XIII. Μάλιστα γὰρ ἔτος 2 ἀνὴρ ἐπέδειξε Ῥωμαίοις,
ὅσον ἡδονῆς λόγος τῷ καλῷ προστίθῃσι, καὶ ὅτι τὸ δί-
καιον ἀτήρητόν ἐστιν, ἂν ὀρθῶς λέγηται· καὶ δεῖ τὸν
ἐμμελῶς πολιτευόμενον αἰεὶ τῷ μὲν ἔργῳ τὸ καλὸν ἀντι-
τῆ κολακεύοντος αἰρεῖσθαι, τῷ δὲ λόγῳ τὸ λυπὸν ἀφαι-
ρεῖν τῆ συμφέροντος. δεῖγμα δ' αὐτῆ τῆς περὶ τὸν λό-
γον χάριτος, καὶ τὸ περὶ τὰς θέας ἐν τῇ ὑπατείᾳ γε-
νόμενον. τῶν γὰρ ἵππικῶν πρότερον ἐν τοῖς θεάτροις
ἀναμειγμένων τοῖς πολλοῖς, καὶ μετὰ τῆ δῆμῃ θεωμέ-
νων, ὡς ἔτυχε, πρῶτος διέκρινεν ἐπὶ τιμῇ τὰς ἵππέας
ἀπὸ τῶν ἄλλων πολιτῶν Μάρκος Ὀθων στρατηγῶν I,
καὶ διένειμεν ἰδίαν ἐκείνοις θέαν, ἣν ἔτι καὶ νῦν ἐξαί-
ρετον ἔχουσι. τῆτο πρὸς ἀτιμίαν 2 ὁ δῆμος ἔλαβε, καὶ
Φανέντος ἐν θεάτρῳ τῆ Ὀθωνος, ἐφουβρίζων ἐσύριττεν,
οἱ δ' ἵππεῖς ὑπέλαβον κρότῳ τὸν ἄνδρα λαμπρῶς. αὐ-
θις δ' ὁ δῆμος ἐπέτεινε τὸν συριγμὸν, εἴτ' ἐκείνοι τὸν
κρότον. ἐκ δὲ τέτα τραπόμενοι πρὸς ἀλλήλους ἐχρῶν-
το λοιδορίαις, καὶ τὸ θεάτρον ἀνοσμία κατεῖχεν. ἐπεὶ
δ' ὁ Κικέρων ἦγε πυθόμενος, καὶ τὸν δῆμον ἐκκαλέσας

προς

1 *Tribunus pl.* hanc legem tulit Otho. Est ergo στρατηγεῖν
sensa laxiori positam pro quovis magistratu, nisi quis erratum
a Plutarcho, vel a librario dicat, ut δημαρχῶν legatur. Fuit
autem idem, Xyl. copiose demonstrante, *L. Roscius Otho*.
Quaeri posse, monet Bart. — cur Cicerone maxime consule,
tumultus oriretur de hac Othonis lege, cum, quo tempore fer-
retur (Pisone & Glabrone Cōs. quadriennio ante Ciceronem
plebs eam non modo accepit, sed etiam efflagitavit; ut scri-
bit *Cicero Fragm. pro Corn.* 1.) Respondet B. interfuisse
Tribunorum & Catilinae, ut ordinem equestrem, summum Ci-
ceronis contra eos praesidium, plebī invidium redderent.

2 V. & B. 3. ἀτιμίαις.

πρὸς τὸ τῆς Ἐνυῆς ἱερὸν, ἐπετίμησε καὶ παρήνευσε, ἀπελθόντες αὐτοὶ εἰς τὸ θέατρον ἐκρότην τὸν Ὀθωνα λαμπρῶς, καὶ πρὸς τὰς ἰππέας ἄμιλλαν ἐποιῶντο περὶ τιμῶν καὶ δόξης τῷ ἀνδρὶ.

XIV. Ἡ δὲ περὶ τὸν Κατιλίαν συνωμοσία, πῆξασα καὶ καταδείσασα τὴν ἀρχὴν, αὐτοὺς ἀνεθάρρει, καὶ συνῆγον ἀλλήλους, καὶ παρεκάλειν εὐτολμότερον ἀπλῆσαι τῶν πραγμάτων, πρὶν ἐπανελθεῖν Πομπηίου, ἤδη λεγόμενον ὑποσπρέφειν μετὰ τῆς δυνάμεως. μάστιγα δὲ τὸν Κατιλίαν ἐξηρέθιζον οἱ Σύλλα πάλαι στρατιῶται, διαπεφευγότες ¹ μὲν ὅλης τῆς Ἰταλίας, πλεῖστοι δὲ καὶ μαχिमώτατοι ταῖς Τυρρήνικαῖς ἐγκατεσπαρμένοι πόλεσιν, ἀρπαγὰς πάλιν καὶ διαφορήσεις πλέτων ἐτοίμων ὄνειροπωλῆντες. ἔτοι γὰρ ἡγεμόνα Μάθλιον ἔχοντες, ἀνδρα τῶν ἐπιφανῶς ὑπὸ Σύλλα στρατευσαμένων, συνίσαντο τῷ Κατιλίᾳ, καὶ παρῆσαν εἰς Ῥώμην συναρχαιρεσιάζοντες. ὑπατεῖαν γὰρ αὐτοὺς μετήει, βεβηλευμένος ἀνελεῖν τὸν Κικέρωνα περὶ αὐτὸν τῶν ἀρχαιρεσιῶν τὸν Θόρυβον. ἐδόκει δὲ καὶ τὸ δαιμόνιον προσημαίνειν τὰ πρασσόμενα σεισμοῖς καὶ κεραυνοῖς καὶ Φάσμασιν ². αἱ δ' ἀπ' ἀνθρώπων μηνύσεις ἀληθεῖς μὲν ἦσαν, ἔπω δ' εἰς ἔλεγχον ἀποχρῶσαι κατ' ἀνδρὸς ἐνδόξε καὶ δυναμὲν μέγα, τῷ Κατιλίᾳ. διὸ τὴν ἡμέραν τῶν ἀρχαιρεσιῶν ὑπερθέμενος ὁ Κικέρων, ἐκάλει τὸν Κατιλίαν εἰς τὴν σύγκλητον, καὶ περὶ τῶν λεγομένων ἀνέκριεν. ὁ δὲ πολλὰς οἰόμενος εἶναι τὰς πραγμάτων καινῶν ἐφιεμένους ἐν τῇ βελῆ, καὶ ἅμα τοῖς συνωμόταις ἐνδεικνύμενος, ἀπεκρίνατο τῷ Κικέρωνι ἢ μαλακὴν ἀπόκρισιν ³.

X 2

T I

¹ R. quaerit, num διαπεφοιτῆκόται?

² Vide in *Catilin.* 3, 8. de *Divin.* 1, 17. *Dion.* l. 37. & *Julium Obsequentem* de *Prodigiis.* B.

³ Sic R. & B. dederunt cum Anou. probante Duf. pro vulg. ἐπόκρισιν. R. simul voci μαλακὴν de suo praeposuit ἢ, quod vulgo deest. V. habet μακικὴν, quod probasset R., tanquam opti-

Τί γάρ, ἔφη, πρᾶτ' ἴω δεινὸν, εἰ, δυοῦν σωμαίων οὐ-
των, τῷ μὲν ἰχθυῶ καὶ κατεφθινηκός, ἔχοντος δὲ κε-
φαλήν, τῷ δ' ἀκεφάλῃ μὲν, ἰχυρῷ δὲ καὶ μεγάλῃ, τή-
τω κεφαλῇ αὐτὸς ἐπιτίθημι; Τέτων εἰς τε τὴν βελήν
καὶ τὸν δῆμον ἠνιγμένων ὑπ' αὐτῷ, μᾶλλον ὁ Κικέρων
ἔδεισε, καὶ τεθρακισμένον αὐτὸν οἷ τε δυνατοὶ πάν-
τες ἀπὸ τῆς οἰκίας, καὶ τῶν νέων πολλοὶ κατήγαγον εἰς
τὸ πεδίον. τῷ δὲ θῶρακος ἐπίτηδες ὑπέφαινε τι πα-
ραλύσας ἐκ τῶν ὤμων τῷ χιτῶνος, ἐνδεικνύμενος τοῖς
ὄρωσι τὸν κίνδυνον. οἱ δ' ἠγανάκησεν καὶ συνερέφον-
τὸ περὶ αὐτόν. καὶ τέλος ἐν ταῖς ψήφοις τὸν μὲν
Κατιλίαν αὐθις ἐξέβαλον, εἴλουτο δὲ Σιλανὸν ὑπάτου,
καὶ Μιρήναν.

XV. Οὐ πολλῶν δ' ὕπερον τέτων ¹ ἤδη τῷ Κα-
τιλίαν τῶν ἐν Τυρρήνιᾳ συνερχομένων, καὶ τῆς ὠρισμέ-
νης πρὸς τὴν ἐπίθεσιν ἡμέρας ἐγγύς ἔσης, ἦκον ἐπὶ
τὴν Κικέρωνος οἰκίαν περὶ μέσας νύκτας ἄνδρες οἱ πρῶ-
τοι καὶ δυνατάτατοι Ῥωμαίων, Μάρκος τε Κράσσος,
καὶ Μάρκος Μάρκελλος, καὶ Σικίτιον Μέτελλος. κέ-
ψαυτες δὲ τὰς θύρας, καὶ καλέσαντες τὸν θυρωρὸν,
ἐκέλευον ἐπεγεῖραι ², καὶ Φράσαι Κικέρωνι τὴν παρ-
σίαν αὐτῶν. ἦν δὲ τοιούδε· τῷ Κράσσῳ μετὰ δεῖπνον
ἐπισολὰς ἀποδίδωσιν ὁ θυρωρὸς ὑπὲρ δή τινος ἀνθρώπου
νομιδείσας ἀγνώστῃ, ἄλλας ἄλλοις ἐπιγεγραμμένας, αὐ-
τῷ

optime huic loco conveniens, cum responsio Catilinae nequa-
quam μαλακῆ fuerit, sed perquam dura & acerba, si *μανικὸς*
in usu foret. An adeo ab omni usu abhorreat hoc vocabulum,
ut non commode in textum potuisset recipi, dubito. Legitur
certe apud *Platonem* in *Charm.* statim ab init. — ἄτε καὶ *μα-
νικὸς ὢν, velut insanus esset.* (Edit. Bipont. Vol. V. p. 106.)
Dīctum Catilinae extat pro *Muraena*, 25.

¹ Br. mavult *στρατιωτῶν*, de quibus supra, pro *ἴστων*, &
post *συνερχομένων* ex V. & Anon. addi καὶ *καταλοχιζομένων*.

² Junt. ἀπεγεῖραι (idem est in Ald. & Crat.) Hinc R. quae-
rit, an voluerit ἀπεγεῖραι?

τῶ δὲ Κράσσῳ μίαν ἀδέσποτον ¹. ἦν μόνην ἀναγνῶς ὁ Κράσσος, ὡς ἔφραζε τὰ γράμματα, Φόνον γενησόμενον πολὺν διὰ Κατιλίαν, καὶ παρήνει τῆς πόλεως ὑπεξελεῖν, τὰς ἄλλας ἐκ ἔλυσεν, ἀλλ' ἦκεν εὐθύς πρὸς τὸν Κικέρωνα, πληγεὶς ὑπὸ τῆ δεινῆ, καὶ τι καὶ τῆς αἰτίας ἀπολυσόμενος ², ἦν ἔχε διὰ Φιλίαν τῆ Κατιλίνα. βουλευσάμενος ἔν ὁ Κικέρων, ἅμ' ἡμέρᾳ βεβλήν συνήγαγε, καὶ τὰς ἐπισολὰς νομίσας, ἀπέδωκεν, οἷς ἦσαν ἐπεσαλμένοι, κελεύσας Φανερώς ἀναγνῶναι. πᾶσαι δ' ἦσαν ὁμοίως ἐπιβεβλήν φράζεσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ ³ Κοίντος Ἀρίσιος ⁴, ἀνὴρ στρατηγικός, ἀπήγγειλε τὰς ἐν Τυρρηνίᾳ καταλοχισμῶς, καὶ Μάλλις ἀπηγγέλλετο σὺν χειρὶ μεγάλην περὶ τὰς πόλεις ἐκείνας αἰωράμενος, αἰεὶ τι προσδοκῶν καινὸν ἀπὸ τῆς Ῥώμης, γίνεται δόγμα τῆς βεβλής, παρακατατίθεσθαι τοῖς ὑπάτοις τὰ πράγματα δεξαμένους δ' ἐκείνης, ὡς ἐπίσανται ⁵, διοικεῖν καὶ σωζειν τὴν πόλιν. τῆτο δ' ἐ πολλάνικ, ἀλλ' ὅταν τι μέγα δέση, ποιεῖν εἴωθεν ἢ σύγκλητος ⁶.

XVI. Ἐπεὶ δὲ ταύτην λαβὼν τὴν ἐξέσταν ὁ Κικέρων τὰ μὲν ἔξω πράγματα Κοίντῳ Μετέλλῳ διεπίστευε ⁷,

X 3

τὴν

¹ Cf. Plut. in Crass. T. III. p. 421. ubi Corradus legisse videtur παρὰ τῆ K. cum interpretatur a *Catilina missam*, & falso colligit, Plutarchum a se ipsum dissentire, cum hoc in loco vocet ἀδέσποτον. Sallustius, qui tamen Crassum purgare multis verbis conatur, indicit ab eo ad Ciceronem delati non meminit. Xyl. & B.

² Vulgo ἀποδύομενος; pro qua voce Duf. voluit ἀπολυόμενος. R. dedit in fut. nec non addidit posterius καὶ post καὶ γι, quod vulgo deest.

³ abest hoc καὶ a B. 3.

⁴ Solus interpretum Dacerius vulgatam hic sequitur. Cruf. *Marrium* vertit. Xyl. *Attium*. Angl. ex Sallustio *Marrium*. Br.

⁵ R. post h. v. abesse videtur ἄριστα, pro optima eorum arte fideque, nach ihrem besten Wissen und Gewissen.

⁶ Caef. de B. civ. l. 5.

⁷ Junt. Ald. Crat. Steph. διεπίστευσε, quod & B. revocavit. Frft. & Br. διεπίστευε.

τὴν δὲ πόλιν εἶχε διὰ χειρὸς, καὶ καθ' ἡμέραν προήεν
 δορυφορέμενος ὑπ' ἀνδρῶν τοσάτων τὸ πλήθος, ὥστε τῆς
 ἀγορᾶς πολὺ μέρος κατέχειν, ἐμβάλλοντος αὐτῆ τὰς
 παραπέμποντας· ἐκέτι καρτερῶν τὴν μέλλησιν ὁ Κατι-
 λίνας, αὐτὸς μὲν ἐπιηδῶν ἔγνω πρὸς τὸν Μάκκιον ἐπὶ
 τὸ σράτευμα· καὶ Μάρκιον δὲ καὶ Κέθηγον ¹ ἐκέλευ-
 σε ξίφη λαβόντας ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς θύρας ² ἔωθεν, ὡς
 ἀσπασομένους τὸν Κικέρωνα, καὶ διακρήσασθαι προσπε-
 σούσας. τῆτο Φελβία, γυνὴ τῶν ἐπιφανῶν, ἐξαγγέλλει
 τῷ Κικέρωνι, νυκτὸς ἐλθῆσα, καὶ διακελευσαμένη Φυ-
 λάττεσθαι τὰς περὶ τὸν Κέθηγον. οἱ δ' ἦγον ἄμ' ἡμέ-
 ρα, καὶ κωλυθέντες εἰσελθεῖν, ἠγανάκην, καὶ κατε-
 βῶν ἐπὶ θύραις, ὥστε ὑποπτότεροι γενέσθαι. προελθὼν
 δ' ὁ Κικέρων, ἐκίλει τὴν σύγκλητον εἰς τὸ τῆ Στη-
 σία Διὸς ἱερὸν, ὃν Στάτωρα Ῥωμαῖοι καλῶσιν, ἰδρυ-
 μένον ³ ἐν ἀρχῇ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, πρὸς τὸ Παλάτιον
 ἀνιόντων. ἐνταῦθα καὶ τῆ Κατιλίνα μετὰ τῶν ἄλλων
 ἐλθόντας, ὡς ἀπολογοησομένους, συγκαθίσαι μὲν ἔδειξ
 ὑπέμεινε τῶν συγκλητικῶν, ἀλλὰ πάντες ἀπὸ τῆ βάρβα
 μετήλθον. ἀρξάμενος δὲ λέγειν ἐδορυβεῖτο, καὶ τέλος
 ἀνασᾶς ὁ Κικέρων, προσέταξεν ⁴ αὐτῷ τῆς πόλεως ἀπαλ-
 λάττε-

¹ B. ad haec: „Errat Plutarchus in nominibus. Ut Cethegum nominaret, fefellit eum, credo, Praenomen, C. Cornelius, quod habuit cum Cethego commune is, qui Ciceronem interficiendum poposcerat. Sed hic noster C. Cornellus, Cethego jam mortuo, superstes erat. vid. pro P. Sylla 18. Alterius nomen tacet Cicero; equitem fuisse dicit Sallustius L. Vargunteium Senatorem. Q. Marcius Rex Faesulas missus est Senati decreto, ut praesidio esset reipublicae; tantum abest, ut inter conjuratos fuerit.“

² Ciceronis puta.

³ Junt. Ald. Crat. ἰδρυμένη.

⁴ B. ad hanc vocem: „Satis perfunctorie dictum. Cicero Catillinam consulari edicto ab urbe removere noluit, regiae potestatis invidiam timens. Hoc ergo in ejus consilio maxime mirabi-

λάτρεσθαι· δεῖν γὰρ, αὐτῆ μὲν λόγοις, ἐκείνη δ' ὄπλοις πολιτευομένη, μέσον εἶναι τὸ τεῖχος ¹. ὁ μὲν ἔν Κατιλίνας εὐθὺς ἐξελθὼν μετὰ τριακοσίων ὄπλοφόρων, καὶ περισησάμενος αὐτῷ ῥαβδαρχίας, ὡς ἄρχοντι, καὶ πελέκεις, καὶ σημαίας ἐπαράμενος, πρὸς τὸν Μάλλιον ἐχώρει. καὶ δισμυρίων ὁμῶς τι συνηθροισμένων, ἐπήγει τὰς πόλεις ἀναπελθῶν καὶ ἄφισιάς· ὥστε, τῷ πολέμῳ Φαυερῷ γεγονότος, τὸν Ἀντώνιον ἀποσαλῆναι διαμαχημένον.

XVII. Τὰς δ' ὑπολειφθέντας ἐν τῇ πόλει τῶν διεφθαρμένων ὑπὸ τῷ Κατίλινα συνῆγε καὶ παρεδάρρυνε Κορνήλιος Λέντιος, Σέρας ἐπίκλησιν, ἀνὴρ γένεος μὲν ἐνδόξου, βεβιωτικῶς δὲ Φαύλως, καὶ δι' ἀσέλγειαν ἐξεληλαμένος τῆς βελῆς πρότερον· τότε δὲ στρατηγῶν τὸ δεύτερον, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς ἐξ ὑπαρχῆς ἀνακλιωμένοις τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα ². λέγεται δὲ καὶ τὴν ἐπίκλησιν αὐτῷ γενέσθαι τὸν Σέραν ἐξ αἰτίας τοιαύτης· ἐν τοῖς κατὰ Σύλλα χρόνοις ταμιεύων, συχνὰ τῶν δημοσίων χρημάτων ἀπώλεσε καὶ διέφθειρεν· ἀγανακτῆντος δὲ τῷ Σύλλᾳ, καὶ λόγον ἀπαιτῆντος ἐν τῇ συγκλήτῳ, προελθὼν ὀλιγώρως πάνυ καὶ καταφρονητικῶς, λόγον μὲν ἐν ἔφῃ δίδόναι, παρέχειν δὲ τὴν κνήμην· ὥσπερ ποιεῖν ³

X 4

εἰά-

rabile est, quod Catilinam eiecerit, non imperio aut auctoritate consulari; sed totius conjurationis seriem in senatu aperiendo & criminatione acerbissima infectando ita terruerit Catilinam, ut sua sponte urbem relinqueret.“

¹ Proxime accedunt ad haec, quae Cicero dixit in *Catil.* I, 5. — *magno me metu liberabis, dummodo inter me atque te murus intersit.* B.

² Cf. *Dio.* I. 37.

³ Sic R. de suo dedit pro vulg. πάνυ, quod ipsum a B. 3. abest. παρέχειν τὴν κνήμην Turneb. *Adv.* I. 7. c. 4. explicat *suam rem ferendam praebere.* Huc fortasse *Perfium* alludere, B. monet, *Sat.* 5. *caedimus, inque vicem praebemus curia fugiitis.* Vanum autem esse hoc Plutarchi commentum de Surae cogno.

εἰώθεισαν οἱ παῖδες, ὅταν ἐν τῷ σφαιρίζειν ἀμάρτωσιν. ἐκ τῆς Σέρας παρωνομάθη· Σέραν γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν κνήμην λέγουσι. πάλιν δὲ δίκην ἔχων, καὶ διαφθείρας ἐνίς τῶν δικασῶν, ἐπεὶ δυσὶ μόναις ἀπέφυγε ψήφοις, ἔφη, παρανάλωμα γεγονέναι τὸ Πατέρω κριτῆ δοθέν· ἀρνεῖν γὰρ, εἰ καὶ μᾶ ψήφω μόνου ἀπελύθη. τῆτον ὄντα τῆ φύσει τοιῶτον, κεινημένον ὑπὸ τῆ Κατιλίνα, προσδιέφθειραν ἐλπίσι κεναῖς ψευδομάντις καὶ γόητες, ἔπη πεπλασμένα καὶ χρησμὸς ἔδοντες, ὡς ἐκ τῶν Σιβυλλείων προδηλῆναι¹, εἰμαρμένους εἶναι τῆ Ῥώμῃ Κορυθίως· τρεῖς μονάρχους· ἧν δύο μὲν ἤδη πεπληρωμέναι τὸ χρεῶν, Κίννου τε καὶ Σύλλου, τρίτῳ δὲ λοιπῷ Κορυθίῳ, ἐκείνῳ, φέροντα τὴν μοναρχίαν ἤκειν τὸν δαίμονα, καὶ δεῖν πάντως δέχεσθαι, καὶ μὴ διαφθεῖρειν μέλλοντα τὰς καιρὸς, ὡς περ Κατιλίνας².

XVIII. Οὐδὲν ἔν ἐπενόει μικρὸν³ ὁ Λέντος, ἢ ἄσημον, ἀλλ' ἐδέδοκτο τὴν βελὴν ἅπασαν ἀναίρειν, τῶν τ' ἄλλων πολιτῶν ὅσας δύναίτο, τὴν πόλιν δ' αὐτὴν καταπιμπράναι· φεῖδεθαί τε μηδεὸς, ἢ τῶν Πομπηίως τέκνων· ταῦτα δ' ἐξαρπασαμένους ἔχειν ὕφ' αὐτοῖς, καὶ φυλάττειν, ὅμηρα τῶν πρὸς Πομπηίον διαλύσεων.

cognomine, recte, eodem iudice, notat *Pigribus* ad A. V. C. 333. siquidem antiquum valde cognomen illud esse constat, & inter Lentulos familiare, e Livii libro 22. qui P. Suram appellat legatum M. Aemilii Praetoris in Sicilia A. V. C. 536.

x R. monente, redit ad *χρησμὸς* — recitantes nescio quae carmina & oracula ementita & supposititia, tanquam e libris Sibyllinis hausta, quae oracula futurum praedicerent, aut portenderent, esse, ut tres Cornelli fataliter summi fierent Romanarum rerum arbitri.

2 scil. *διέφθειρα μέλλον*, h. e. *διὰ τῆς μελλήσεως*. R.

3 B. 3. *καλὸν*. Idem habet V. cum alia adhuc lectio *κακὸν*, e Junt. desumpta, &, ut R. videtur, inde orta, quod in quibusdam codicibus legeretur *Φαῦλον*, quod, ut alias *μικρὸν* & *εὐτελής*, ita rursus alias *κακὸν* significare potest.

σεων. ἤδη γὰρ ἐφοίτα πολὺς λόγος καὶ βέβαιος ὑπὲρ αὐτῆ κατιόντος ἀπὸ τῆς μεγάλης στρατείας. καὶ νῦν μὲν ἄριστο πρὸς τὴν ἐπίθεσιν μία τῶν Κρονιάδων· ξίφη δὲ καὶ συκπεῖα καὶ θεῖον εἰς τὴν Κεθήγη φέροντες οἰκίαν ἀπέκρυψαν. ἄνδρας δὲ τάξαντες ἑκατὸν ¹, καὶ μέρη τοσαῦτα τῆς Ῥώμης, ἕκασον ἐφ' ἐκάστῳ διεκλήρωσαν, ὡς δι' ὀλίγη, πολλῶν ἀψάντων, φλέγοιτο πανταχόθεν ἢ πόλις. ἄλλοι δὲ τὰς ὀχετὰς ἐμελλον ἐμφράξαντες ἀποσφάττειν τὰς ὑδρευομένας. πραττομένων δὲ τέτων, ἔτυχον ἐπιδημῆτες Ἀλλοβρίγων δύο πρέσβεις, ἔθνεσ μάλις αὐτῶν δὴ τότε πονηρὰ πράττοντες, καὶ βαρυνομένη τὴν ἡγεμονίαν. τέτας οἱ περὶ Λέντλον ἀφελίμης ἡγόμενοι πρὸς τὸ κινήσαι καὶ μεταβαλεῖν τὴν Γαλατίαν, ἐποίησαντο συνωμότας. καὶ γράμματα μὲν αὐτοῖς πρὸς τὴν ἐκεῖ βελήν, γράμματα δὲ πρὸς Κατιλίαν ἔδωσαν, τῇ μὲν ὑπαιχθέντες τὴν ἐλευθερίαν, τὸν δὲ Κατιλίαν παρακαλῶντες ἐλευθερώσαντα τὰς δάλας ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλαύνειν. συναπέστειλλον δὲ μετ' αὐτῶν πρὸς τὸν Κατιλίαν Τίτον τινὰ Κροτωνιάτην, κομιζόντα τὰς ἐπισολάς. οἷα δ' ἀνθρώπων ἀσαθμήτων, καὶ μετ' οὖν τὰ πολλὰ καὶ γυναικῶν ἀλλήλοισ ἐντυγχανόντων, βυλεύματα πόνω ² καὶ λογισμῶ νήφοντι καὶ συνέσει περιτλῆ διώκων ὁ Κικέρων, καὶ πολλὰς μὲν ἔχων ἔξωθεν ἐπισκοπῶν τὰ πραττόμενα καὶ συνεξιχνεύοντα αὐτῶ· πολλοῖς δὲ τῶν μετέχειν δοκούντων τῆς συνωμοσίας διαλεγόμενος κρύφα, καὶ πιτεύων ³, ἔγνω τὴν πρὸς

X 5

τὰς

¹ Sallustius paulo aliter, B. Cat. 44. & B. iudice aliquanto verisimillius. — Statilius & Gabinius uti cum magna manu duodecim simul opportuna loca urbis incenderent.

² Aut ante, aut post hanc vocem R. deesse videtur συνει, aut tale quid, ne scilicet huic vocabulo suum desit epitheton, duobus appositis, λογισμῶ & συνέσει, sua habentibus epitheta congrua.

³ R. quaerit, num sit verbum Graecum πιστεύειν pro πυθάνειν;

τὰς ξένους κοινολογίαν· καὶ νυκτὸς ἐνεδρεύσας, ἔλαβε τὸν Κροτωνιάτην καὶ τὰ γράμματα, συνεργόντων ἀδήλων¹ τῶν Ἀλλοβρίγων.

XIX. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ βελὴν ἀθροίσας εἰς τὸ τῆς Ὀμοιοῦς ἱερὸν, ἐξανέγνω² τὰ γράμματα, καὶ τῶν μηνυτῶν διήκισεν. ἔφη δὲ καὶ Σιλανὸς Ἰάνιος, ἀκηκόεσθαι τινὰς Κεθήγας λέγοντος, ὡς ὑπατοὶ τε τρεῖς καὶ στρατηγοὶ τέτταρες ἀναιρεῖσθαι μέλλουσι. τοιαῦτα δ' ἔτετρα καὶ Πείσων, ἀνὴρ ὑπατικός, εἰσήγγελε. Γάιος δὲ Σαλπικίος, εἰς τῶν στρατηγῶν, ἐπὶ τὴν οἰκίαν πεμφθεὶς τῷ Κεθήγᾳ, πολλὰ μὲν ἐν αὐτῇ βέλη καὶ ὄπλα, πλείεστα δὲ ξίφη καὶ μαχαίρας εὔρε, νεοθήκησ ἀπάσας. τέλος δὲ τῷ Κροτωνιάτῃ ψηφισαμένης ἄδειαν ἐπὶ μηνύσει τῆς βελῆς, ἐξελεγχθεὶς ὁ Λέντλος ἀπωμόσατο τὴν ἀρχὴν, (στρατηγῶν γὰρ ἐτύγχανε) καὶ τὴν περιπόρφυρον ἐν τῇ βελῇ καταθέμενος, διήλλαξεν ἐδῆτα τῇ συμφορᾷ πρέπυσαν. ἔτος³ μὲν ἔν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ παρεδόθησαν εἰς ἄδελμον Φυλακίην τοῖς στρατηγοῖς. ἤδη δ' ἐσπέρας ἔσης, καὶ τῷ δήμῳ περιμένοντος ἀθρόα, προελθὼν ὁ Κικέρων, καὶ Φράσας τὸ πρᾶγμα τοῖς πολιταῖς, καὶ προπεμφθεὶς, παρῆλθεν εἰς οἰκίαν Φίλα γειννιῶντος· ἐπεὶ τὴν ἐκεῖσε γυναῖκες κατεῖχον, ἱεροῖς ἀπορρήτοις ὀργιάζεσθαι θεόν, ἣν Ῥωμαῖοὶ μὲν Ἀγαθήν⁴, Ἕλληνας δὲ Γυναικίαν ὀνομάζουσι. θύεται δ' αὐτῇ κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῷ ὑπάτῳ⁵ διὰ γυναικός, ἣ μητρὸς αὐτῆς,

νιδαι; ut πυσεύων pro vulg. πισεύων ponatur? In nota ad He-lych. in voce πύσις affertur πυσιαῖδαι pro πυνθαινεδαι, quo ca-
rent Lexica.

1 Vulgo ἀδήλοις datur ante h. v. quae vox, Br. iudice, in textum irrepisse videtur ex quibusdam codd. in quibus prae-
ve pro ἀδήλων scripta fuerit. R. eam prorsus omisit.

2 de scripto recitatur. R.

3 B. 4. ἔτω. Junt. ἔτως.

4 Conf. Plut. in Caes. T. IV. p. 368.

5 aut etiam Praetoris, teste Plutarcho ibidem, & Dione l. 37.

τῆ, τῶν Ἐσιάδων παρθένων παρθῶν. εἰσελθὼν ¹ ἔν
ο Κικέρων, καθ' αὐτὸν, ὀλίγων παντάπασιν αὐτῷ παρ-
όντων, ἐφρόντιζεν, ὅπως χρήσαιο τοῖς ἀνδράσι. τὴν
τε γὰρ ἄκραν καὶ προσήκασαν ἀδικήμασι τηλικέτοις τι-
μαρίαν ἐξευλαβεῖτο καὶ κατώκει, δι' ἐπιείκειαν ἤθελε
ἅμα, καὶ ὡς μὴ δοκοῖη τῆς ἐξουσίας ἄγαν ἐμφερεῖσθαι,
καὶ πιρῶς ἐπεμβαίνειν ἀνδράσι γένει τε πρώτοις, καὶ
Φίλων δυνατὰς ἐν τῇ πόλει κελημένοις· μαλακώτερόν
τε χρησάμενος, ὠρῶδει τὸν ἀπ' αὐτῶν κίνδυνον. ἔ-
γὰρ ἀγαπήσειν μετριώτερόν τι θανάτῃ παθόντας, ἀλλ'²
εἰς ἅπαν ἀναρῶραγησῶσαι τάλμησ, τῇ παλαιᾷ κακίᾳ νέαν
οργὴν προσλαβόντας· αὐτὸς τε δόξειν ² ἀνανδρὸς καὶ
μαλακὸς, ἐδ' ἄλλως δοκῶν εὐτολμότατος εἶναι τοῖς
πολλοῖς.

XX. Ταῦτα τῆ Κικέρωνος διαπορῶντος, γίνεται τι
ταῖς γυναίξιν σημεῖον θύσαις. ὁ γὰρ βωμὸς, ἤδη τῆ
πυρὸς κατακεκοιμηθεὶς δοκῶντος, ἐκ τῆς τέφρας καὶ τῶν
κεκαυμένων Φλοῶν Φλόγα πολλὴν ἀνήκε καὶ λαμπράν ³.
ὁφ' ἧς αἱ μὲν ἄλλαι διεπλοήθησαν, αἱ δ' ἱεραὶ παρθῆνοι
τὴν τῆ Κικέρωνος γυναῖκα, Τερεντίαν, ἐκέλευσαν ἢ τά-
χος χωρεῖν πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ κελεύειν, οἷς ἔγνωκεν,
ἐγχειρεῖν ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ὡς μέγα πρὸς τε σωτη-
ρίαν καὶ δόξαν αὐτῷ τῆς θεᾶ Φῶς διδύσης. ἡ δὲ Τε-
ρεντία (καὶ γὰρ ἐδ' ἄλλως ἦν πράξις τις, ἐδ' ἀτολμος
τὴν Φύσιν, ἀλλὰ Φιλότιμος γυνή, καὶ μᾶλλον, ὡς αὐ-
τὸς ⁴ φησιν ὁ Κικέρων, τῶν πολιτικῶν μεταλαμβάνου-
σα

¹ in hanc amici domum, non suam. R. •

² Leſio haec ex Steph. prodit. Subaudiendum e praemiffis ὠρῶδει. Junt. Ald. Crat. δόξη; B. 3. δόξα.

³ Bonum omen. Virg. Ecl. 8, 105. Servius in hunc locum meminit hujus Terentiae sacrificii, & Ciceronem prodigiū testem citat in carmine de suo Consulatu. Inter opera Ciceronis, quae extant, nullum hujus rei vestigium est. B.

⁴ A nemine observatus est in operibus Ciceronis, quae supersunt, locus ille. Duf.

σα παρ' ἐκείνῃσιν Φροντιδῶν, ἣ μεταδιδῶσα τῶν οἰκειακῶν ἐκείνῳ) ταῦτά τε πρὸς αὐτὸν ἔφρασε, καὶ παρῴξυνεν ἐπὶ τὰς ἀνδρας. ὁμοίως δὲ καὶ Κρίντος, ὁ ἀδελφεὸς, καὶ τῶν ἀπὸ ¹ Φιλοσοφίας ἐταίρων Πόπλιος Νιγίδιος, ἦν τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα παρὰ ² τὰς πολιτικὰς ἐχρήτητο πράξεις. τῇ δ' ὑπεραίρῃ γενομένων ἐν συγλήτῳ λόγων περὶ τιμωρίας τῶν ἀνδρῶν, ὁ πρῶτος ἐρωτηθεὶς γνώμην Σιλανός, εἶπε, τὴν ἐσχάτην δίκην δῆναι προσήκειν, ἀχθέντας εἰς τὸ δεσμοκτήριον. καὶ προσετίθεντο τότε πάντες ἐφεξῆς, μέχρι Γαίῃ Καίσαρος ³, τῆ μετὰ ταῦτα δικτατωρὸς γενομένης. τότε δὲ νέος ἦν ἔτι, καὶ τὰς πρώτας ἔχων τῆς αὐξήσεως ἀρχὰς, ἤδη δὲ τῇ πολιτείᾳ καὶ ταῖς ἐλπίσιν εἰς ἐκείνην τὴν ὁδὸν ἐμβεβηκώς, ἦ τὰ Ῥωμαίων εἰς μοναρχίαν μετέστησε πράγματα, τὰς μὲν ἄλλας ἐλάττωσε, τῶν δὲ Κικέρωνι πολλὰς μὲν ὑποψίας ⁴, λαβὴν δ' ἑδεμίαν εἰς ἔλεγχον παρέδωκεν, ἀλλὰ καὶ λεγούτων ἦν ἐνίων ἀκείνῳ, ὡς ἐγγυὸς ἐλθῶν ἀλῶναι, διεκ-

Φύγοι

¹ *ab philosophiam, a communione studiorum philosophicorum conciliatus.* Mavult tamen R. ἀπὸ Φιλολογίας, a varietate & multitudine literarum, de quibus cum Cicerone disputans solebat ei jucunde otium fallere. P. Nigidius Figulus juxta M. Varronem Romanorum doctissimus, rempublicam quoque attigit, & hoc ipso anno Senator erat. Dion. Hist. l. 45. Eum Cicero, ut ait Gellius, Ingenij doctrinarumque nomine summe reveritus est. Sed revera partium in rep. societas & voluntatum consensio eum maxime Ciceroni devinxit, quod Plut. & hic testatur, & in πολιτ. παραγγ. Cicero ad eum scribens (Ep. Fam. 4, 13.) duo tempora nominat, quibus usus fuisset Nigidii opera & auxilio, consulatum nempe suum, & exilium. Bello civili Pompeji partes secutus obiit in exilio A. V. C. 709.

² R. quaerit, num πρὸς ?

³ Sallust. B. C. 49. & Appianus de bell. civ. l. 2. referunt, ante Caesarem leniorem sententiam dixisse Tiberium Neronem. Cum Plutarcho faciunt Suetonius & Dio, eorumque auctoritas firmatur potissimum ipsius Ciceronis testimoniis, in 4. orat. in cat. 4. & ad Attic. 12, 21.

⁴ Cf. Plut. in Caes. T. IV. p. 362.

Φογοὶ τὸν ἄνδρα. τινὲς δὲ Φασι, παριδεῖν ἐκόβηα καὶ παραλιπεῖν τὴν κατ' ἐκείνῃ μῆνυσιν, Φόβῳ τῶν Φίλων αὐτῶ καὶ τῆς δυνάμεως· παντὶ γὰρ εἶναι πρῶδηλον, ὅτι μᾶλλον ἂν ἐκεῖνοι ¹ γένοιτο προσθήκη Καίσαρι σωτηρίας, ἢ Καίσαρ ἐκείνοις κολάσεως.

XXI. Ἐπεὶ δ' ἔν ἡ γνώμη περιῆλθεν εἰς αὐτὸν, ἀναστὰς ἀπεφῆνατο μὴ θανατῆν τὰς ἄνδρας, ἀλλὰ τὰς ἁσίας εἶναι δημοσίας, αὐτὰς δ' ἀπαχθέντας εἰς πόλεις τῆς Ἰταλίας, ἅς ἂν δοκῆ Κικέρωνι, τηρεῖσθαι δεδεμένους, ἄχρις ἂν ἔ² καταπολεμηθῆ Κατιλίνας. ἔσης δὲ τῆς γνώμης ἐπιεικῆς, καὶ τῷ λέγοντος εἰπεῖν δυνατωτάτα, ῥῶπην ὁ Κικέρων προσέθηκεν ἕ μικράν. αὐτὸς τε ³ γὰρ ἀναστὰς ἐνεχείρησεν εἰς ἐκότερον ⁴, τὰ μὲν τῇ προτέρῃ, τὰ δὲ τῇ γνώμῃ Καίσαρος συνειπών· οἱ
τε

¹ Caesaris scilicet amici. Latine haec verba verti posse, B. monet, & legendum suspicatur ἐκεῖνοι γένοιτο προσθήκη Καίσαρ σωτηρίας, ἢ Καίσαρι ἐκεῖνοι κολάσεως, quod & Xyl. legisse videtur, vertens: potius fore, ut conjurati propter Caesarem salute donarentur, quam is propter eos supplicio afficeretur. Minus commoda Schirachi videtur versio: dass Cäsars Freunde durch ihren Beystand weit mehr zu dessen Errettung würden gethan haben, als Cäsars Mitverwicklung zur Bestrafung der Verschwornen thun konnte.

² Cf. Plut. in Caes. cap. 7. fin. Est autem, ut Rualdus animadvertit, Plutarchi vel ejus auctoris, unde ipse habet, hallucinatio, quae & Appianum in erroris communionem traxit, utroque existimante, placuisse Caesari, non ad perpetuam custodiam damnandos conjuratos, sed solum habendos in vinculis, donec, victo Catilina, de ipsis maturius cognosceretur. Contra Sallustius, qui judicio vel interfuit, vel interesse potuit, eamque totam historiam eloquenter juxta & accurate ac verissime perscripsit, conjuratos sententia Caesaris in aeterna vincula damnatos testatur. Addatur ipse Cic. 4. in Catil. 5.

³ abest 7s a B. 3.

⁴ Extat oratio, de qua Plutarchus, in Catillinam quarta. Ejus artificium mirabile Noster non satis perspexit. Quippe in ea Cicero ita disputat in utramque partem, ut in Silani sententiam non obscure propendeat. B.

τε Φίλοι πάντες, οϊόμενοι, τῷ Κικέρωνι συμφέρεται τὴν Καίσαρος γνώμην, (ἦτον γὰρ ἐν αἰτίαις ἔσεσθαι μὴ θανατώσαντα τὰς ἀνδρας) ἤρηντο τὴν δευτέραν μᾶλλον γνώμην, ὡσεὶ καὶ τὸν Σιλανὸν αὐτοῖς μεταβαλλόμενον παραιτεῖσθαι, καὶ λέγειν, ὡς ἐδ' αὐτὸς εἶποι θανατικὴν γνώμην· ἐσχάτην γὰρ ἀνδρὶ βουλευτῇ Ῥωμαίων εἶναι δίκην τὸ δεσποτικόν. εἰρημένης δὲ τῆς γνώμης, πρῶτος ἀντέκρουσεν αὐτῇ Κάτλος Λατῆτιος· εἶτα δεξάμενος Κάτων, καὶ τῷ λόγῳ σφοδρῶς συναπερείσας ἱ ἐπὶ τὸν Καίσαρα τὴν ὑπόνοιαν, ἐνέπλησε θυμῷ καὶ φρονήματος τὴν σύγκλητον, ὡσεὶ θάνατον καταψηφίσασθαι τῶν ἀνδρῶν. περὶ δὲ δημεύσεως χρημάτων ἐνίστατο Καίσαρ, ἐκ ἀξιών, τὰ Φιλάνθρωπα τῆς ἑαυτῆ γνώμης ἐκβαλόντας, ἐνὶ χρήσασθαι τῷ σκυθρωποτάτῳ. βιαζομένων δὲ πολλῶν, ἐπεκαλεῖτο τὰς δημάρχους. οἱ δ' ἔχ ὑπήκεον, ἀλλὰ Κικέρων αὐτὸς ἐνδὸς ἀνήκε τὴν περὶ δημεύσεως γνώμην.

XXII. Ἐχώρει δὲ μετὰ τῆς βελῆς ἐπὶ τὰς ἀνδρας. ἐκ ἐν ταύτῳ δὲ πάντες ἦσαν, ἄλλος δ' ἄλλον ἐφύλαττε τῶν στρατηγῶν. καὶ πρῶτον ἐκ Παλατίης παραλαβὼν τὸν Λέντλον, ἦγε διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, καὶ τῆς ἀγορᾶς μέσης, τῶν μὲν ἡγεμονικωτάτων ἀνδρῶν κύκλῳ περιεσπειραμένων καὶ δορυφορέων, τῶ δὲ δήμα Φρίττουτος τὰ δρώμενα, καὶ παρίοντος σιωπῆ· μάστιγα δὲ τῶν νέων, ὡσπερ ἱεροῖς τισι πατρίοις ἀριστοκρατικῆς τιμος ἐξουσίας, τελεῖσθαι μετὰ φόβου καὶ θάμβου δοκούντων. διελθὼν δὲ τὴν ἀγορὰν, καὶ γενόμενος πρὸς τῷ δεσποτικῷ, παρέδωκε τὸν Λέντλον τῷ δημίῳ, καὶ προσέτα-

1 Br. *sup.* συναπερείσας. In Caes. in eadem re utitur *συναπειρίσαντος*. T. IV. p. 367. l. 3.

2 Translatio sumta ab Eleusiniis mysteriis, in quibus οἱ μύεμνοι, dira quaedam spectacula videbant, lucis & tenebrarum vices, templi tremores, spectra & phasmata horrenda, quibus interesse vocabatur αἰτοψία. Claudian. de rap. Prof. l. B.

έταξεν άνελείν· εἶθ' ἐξῆς τὸν Κέθηγον, καὶ ἔτω τῶν ἄλλων ἕκασον καταγαγῶν ἀπέκλειενεν. ὁρῶν δὲ πολλὰς ἔτι τῆς συνωμοσίας ἐν ἀγορᾷ συνεσῶτας ἰθρόους, καὶ τὴν μὲν προᾶξιον ἀγνοῦντας, τὴν δὲ νύκτια προσμένοντας, ὡς ἔτι ζώντων τῶν ἀνδρῶν καὶ δυναμένων ἐξαρπαθῆναι, Φθρυγᾶμενος μέγα πρὸς αὐτάς· Ἔζησαν, εἶπεν. ἔτω δὲ Ῥωμαίων οἱ δυσφημεῖν μὴ βεβλόμενοι, τὸ τεδνάναι σημαίνουσιν. ἤδη δ' ἦν ἑσπέρα, καὶ δι' ἀγορᾶς ἀνέβαινεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἑκέτι σιωπῇ τῶν πολιτῶν, ἐδὲ τάξει προπεμπόντων αὐτὸν, ἀλλὰ Φωναῖς καὶ κρότοις δεχομένων, καθ' ἑς γένοιτο, σωτήρα καὶ κλίσην ἀνακαλέντων τῆς πατρίδος. τὰ δὲ Φῶτα πολλὰ κατέλαμπε τὰς σενωπὰς, λαμπάδια καὶ δᾶδας ἰσώντων ἐπὶ ταῖς θύραις. αἱ δὲ γυναῖκες ἐκ τῶν τεγῶν προέβαινον ἐπὶ τιμῇ καὶ θάρα τῷ ἀνδρὸς ὑπὸ πομπῇ τῶν ἀρίστων μάλισμα μὲνως ἀνιόντος· ὧν οἱ πλείστοι πολέμους τε κατειργασμένοι μεγάλης, καὶ διὰ θριάμβων εἰσεληλυθότες, καὶ προσκεκλημένοι γῆν καὶ θάλατταν ἐκ ὀλίγην, ἐβάδιζον ἀνομολογέμενοι πρὸς ἀλλήλους, πολλοῖς μὲν τῶν τότε ἡγεμόνων καὶ στρατηγῶν πλέτε καὶ λαφύρων καὶ δυνάμειος χάριν ὀφείλειν τῶν Ῥωμαίων δῆμον, ἀσφαλείας δὲ καὶ σωτηρίας ἐνὶ μόνῳ Κικέρωνι, τηλικῆτον ἀφελόντι καὶ τασῆτον αὐτῷ κίνδυνον, ἐ γὰρ τὸ κωλύσαι τὰ πραττόμενα ¹, καὶ κολάσαι τὰς πράττοντας, ἐδόκει θαυμαστόν· ἀλλ' ὅτι μέγιστος ἦν ² τῶν πώποτε νεωτερισμῶν, ἔτος ἐλαχίστοις κακοῖς ἀνευ ἐσσεως καὶ ταραχῆς κατέσβεσε. καὶ γὰρ τὸν Κατιλίαν οἱ πλείστοι τῶν

συν-

1 Teste Steph. etiam legitur γὰ πρίγματα. Sic & V.

2 Pro μέγιστος ἦν V. & Anon. μέγιστον, quod Br. probavit, & B. recepit, qui tamen suspicatur, Plutarchum scripsisse: ὁ μέγιστος ἦν. R. sequens ἔτος non ad Ciceronem, sed ad νεωτερισμὸν vult referri, & sic ferme legi: ἔτος, ὃν Κικέρων ἐλαχίστοις — quod hic tumultus omnium, quotquot unquam fuerunt, unus fuit maxime formidandus, quem Cicero minimis cum malis —

συνεβρυηκότων πρὸς αὐτὸν, ἄμα τῷ πυθέσθαι τὰ περὶ
Λέντλον καὶ Κέδρηγον, ἐγκαταλιπόντες ἔρχοντο· καὶ
μετὰ τῶν συμμεμενηκότων αὐτῷ διαγωνισάμενος πρὸς
Ἀντώνιον, αὐτὸς τε διεφθάρη καὶ τὸ στρατόπεδον.

XXIII. Οὐ μὴν ἀλλ' ἦσαν οἱ τὸν Κικέρωνα παρ-
εσκευασμένοι καὶ λέγειν ἐπὶ τέτοις καὶ ποιεῖν πακῶς·
ἔχουτες ἡγεμόνας τῶν εἰς τὸ μέλλον ἀρχούτων, Καίσα-
ρα μὲν στρατηγῆνα, Μέτελλον δὲ καὶ Βησίαν¹ ἐημαρ-
χῆνας. οἱ τὴν ἀρχὴν παραλαβόντες, ἔτι τῷ Κικέρω-
νός ἡμέρας ὀλίγας ἀρχούτος, ἐκ εἰῶν δημηγορεῖν αὐ-
τὸν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐμβόλων βάρβαροι θέντες, ἐ παρτε-
σαν, ἐδ' ἐπέτρεπον λέγειν· ἀλλ' ἐκέλευον, εἰ βέλοιο-
το, μόνον περὶ τῆς ἀρχῆς ἀπομόσασθαι², καταβαί-
νειν. κἀκεῖνος ἐπὶ τέτοις, ὡς ὁμόσων, προήλθε· καὶ
γενομένης αὐτῷ σιωπῆς, ὤμνυεν ἐ τὸν πάτριον, ἀλλ'
ἰδίον τινα καὶ καινὸν ὄρκον, ἧ μὴν σεσωκῆναι τὴν πα-
τρίδα, καὶ διατετηρημέναι τὴν ἡγεμονίαν. ἐπώμνυε δὲ
τὸν ὄρκον αὐτῷ σύμπας ὁ δῆμος. ἐφ' οἷς ἔτι μᾶλλον
ὄ τε Καῖσαρ, οἱ τε δήμαρχοι³ χαλεπαίνοντες, ἄλλας
τε τῷ Κικέρωνι ταραχὰς ἐμηχανῶντο· καὶ νόμος⁴
ὑπ' αὐτῶν εἰσήγετο, καλεῖν Πομπήϊον μετὰ τῆς στρα-
τιᾶς, ὡς δὴ καταλύσουσα τὴν Κικέρωνος δυναστείαν. ἀλλ'
ἦν ὄφελος μέγα τῷ Κικέρωνι καὶ πάσῃ τῇ πόλει δημαρ-
χῶν

1 B. ad haec: „Solut Metellus nominari debuit, ut recte notat *Corradus Quaest.* p. 157. Caesar enim, Praetor designatus, nondum ante Cal. Jan. magistratum inierat; Bestia vero Cicerone Consule Tribunus (vid. *Sall. B. C. c.* 44.) Nonis Decembribus magistratu decesserat, in cuius locum Metellus successerat, adeoque in eum unice hujus contumeliae culpam confert Cicero *Ep. Fam.* 5. 2. & in *Pison.* 3.“

2 R. mavult ἀπομόσασθαι. Bt. susp. μόνον — ἀπομόσασθαι καὶ καταβαίνειν.

3 Ita cum V. & Anon, dederunt R. & B. Idem legi voluit Xyl. Vulgo χιλίαρχοι.

4 De rogatione hujus Plebisciti conf. *Cat. min. h. vol. p.* 71.

χῶν τότε Κάτων, καὶ τοῖς ἐκείνων ¹ πολιτεύμασιν ἀπ' ἴσης μὲν ἐξουσίας, μείζονος ² δὲ δόξης ἀντιτασσόμενος. τὰ τε γὰρ ἄλλα ³ ῥαδίως ἔλυσε, καὶ τὴν Κικέρωνος ὑπατείαν ἕως ἤγε τῷ λόγῳ μεγάλην, δημηγορήσας, ὡς τιμὰς αὐτῷ τῶν πρόποτε μεγάλας ψηφίσασθαι, καὶ προσαγορευῆσαι πατέρα πατρίδος. πρῶτον ⁴ γὰρ ἐκείνῳ δοκεῖ τῆτο καθυπάρξει, Κάτωνος αὐτὸν ἕως ἐν τῷ δήμῳ προσαγορευσάντος.

XXIV. Καὶ μέγιστον μὲν ἴχυσεν ἐν τῇ πόλει τότε, πολλοῖς δ' ἐπίφθονον ἑαυτὸν ἐποίησεν, ἀπ' ἄδενός ἐργα πονηρῆ, τῷ δ' ἐπαινεῖν αὐτὸν καὶ μεγαλύνειν αὐτὰς ἑαυτὸν ὑπὸ πολλῶν δυσχεραίνόμενος. ἔτε γὰρ βελήν, ἔτε δῆμον, ἔτε δικαστήριον ἦν συνελθεῖν, ἐν ᾧ μὴ Κατίλιναν εἶδει θρυλλόμενον ἀκῆσαι καὶ Λέντλον. ἄλλα καὶ τὰ βιβλία τελευτῶν κατέπλησε καὶ τὰ συγγράμμασιν τῶν ἐγκωμίων ⁵. καὶ τὸν λόγον, ἤδισον ὄντα, καὶ

χαρῆν

¹ Sic legi voluit Duf. deditque R. pro vulg. ἐκείνων, quo stante *Caesarem* intelligi necesse est, de quo tamen non dici potest ἀπ' ἴσης ἐξουσίας. Sic & Xyl. cum aliis interpp. vertit. B. e contrario haec opponit: „De Caesare loquitur Plutarchus, tanquam capite & firmamento totius causae, quam tribunis administris propugnabat. Adeoque potestas ad Caesaris consilium accommodata jure dicitur Caesaris potestas. Aut si maxime de Praetoria potestate accipiendum sit, quam in sua persona gerebat, erat quidem Tribunorum ordo dignitasque inferior, sed in rebus gerendis pondus & momentum longe graviora.“

² V. ὁ μείζονος.

³ R. monente, sententia postulat ἵα ἡ γὰρ αὐτῶν μηχανήματα ἅμα ῥαδίως ἔλυσε (pro κατέλυσε).

⁴ Sic & Appianus. Falli autem utrumque, Ruald. monet e gemino Ciceronis testimonio in orat. contra L. Pisouem, & pro P. Sextio. Conciliat tamen idem hos auctores hoc modo, ut intelligi velit, tum primum hunc honorem populi consensu Ciceroni fuisse delatum, prius a Q. Catulo in frequentissimo Senatu nomine Patris patriae decorato.

⁵ R. mavult τῶν αὐτῶ ἐγκωμίων, ἃ καὶ — ut ἐπαίσεις, quod FLVT. T. V. Y lequi-

χάριν ἔχουσα πλείσθην, ἐπαχθῆ καὶ Φορτικὸν ἐποίησε τοῖς ἀκρωμένοις, ὡς περ τινὸς ἀεὶ κηρὸς αὐτῷ τῆς ἀφιδίας ταύτης προσέσης ¹. ὅμως δὲ, καί περ ἔτως ἀκράτω Φιλοτιμίᾳ συνῶν, ἀπήλλακτο τῆ Φθονεῖν ἑτέροις, ἀφθονώτατος ² ὢν ἐν τῷ τὲς πρὸ αὐτῆ καὶ τὲς καθ' αὐτὸν ἀνδρες ἐγνωμιάζειν, ὡς ἐκ τῶν συγγραμμάτων λαβεῖν ἔστι. πολλὰ δ' αὐτῆ καὶ ἀπομνημονεύουσιν· οἷον περὶ Ἀριστοτέλους, ὅτι χρυσίε ποταμὸς εἶη ῥέοντος· καὶ περὶ τῶν Πλάτωνος διαλόγων, ὡς ³ τῆ Διὸς, εἰ λόγῳ χρῆσθαι πέφυκεν, ἔτω διαλεγομένη. τὸν δὲ Θεόφραστον εἰώθει τρυφῆν ἰδίαν ἀποκαλεῖν. περὶ δὲ τῶν Δημοθένεος λόγων ἐρωτηθεὶς, τίνα δοκοῖη κάλλιστον εἶναι, τὸν μήκιστον ⁴ εἶπε. καί τοι τινὲς τῶν προσκοιμένων δημοθεύζειν, ἐπιφύουσαι Φωνῆ τῆ Κιμέρωνος, ἣν πρὸς τινα ⁵ τῶν ἐταίρων ἔθηκεν ἐν ἐπιστολῇ ⁶ γράψας, ἐνιαχῆ τῶν λόγων ἀπονυσάζειν τὸν Δημοθένην· τῶν δὲ μεγάλων καὶ θαυμασῶν ἐπαίνων, οἷς πολλαχῆ χρῆται περὶ τῆ ἀνδρὸς, καὶ ὅτι, περὶ ἕς μάλιστα τῶν ἰδίων ἐσπέδασε λόγων, τὲς κατ' Ἀντωνίε Φιλιππικῆς ἐπέγραψεν, ἀμνημονῶσι. τῶν δὲ κατ' αὐτὸν ἐνδόξων ἀπὸ λόγου καὶ σοφίας ἐκ ἑσιν ἕδεις, ὃν ἐκ ἐποίησεν ἐνδοξί-

sequitur non ad Ciceronem, sed ad ἰγκώμια, ipsius de semet praedicaciones, redeat.

1 R. mavult προσέσης, infidente.

2 vacantisissimus invidia; rarissimo vocabuli hujus hoc usu, cujus vix ullum aliud usquam videtur exemplum profare. R.

3 R. sussp. ὡς ἂν τῆ Δ. — ut oratio fiat potentialis, quae nunc est affirmans vel indicativa.

4 Sic ex Br. conjectura dedit R. pro vulg. μέγιστον. At B. monente, μέγα βιβλίον vulgo dicitur, quomodo etiam latine locuti sunt — M. Tullium, cujus oratio optima esse fertur, quae MAXIMA. — Plin. Epist. 1, 20.

5 Sic R. de suo dedit pro vulg. τινας.

6 Dicitum in epistolis Ciceronis, quae quidem ad nos pervenerunt, non extat. Olim exstitisse testatur etiam Quintil. Inst. Or. l. 10. c. 1, & l. 12. c. 1. B.

δοξότερον, ἢ λέγων, ἢ γράφων εὐμενῶς περὶ ἐκάστου. Κρατίππῳ δὲ, τῷ Περιπατητικῷ, διεπράξατο μὲν Ῥωμαίῳ γενέσθαι παρὰ Καίσαρος ἄρχοντος ἤδη· διεπράξατο δὲ ἰ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βελήν ψηφίσασθαι καὶ δεηθῆναι μένειν αὐτὸν ἐν Ἀθήναις, καὶ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις, ὡς κοσμηῖν τὴν πόλιν. ἐπιστολαὶ δὲ παρὰ τῆς Κικέρωνος εἰσι πρὸς Ἡρώδη², ἕτεροι δὲ πρὸς τὸν υἱὸν, ἐγκελευσμένους συμφιλοσοφεῖν Κρατίππῳ. Γοργίαν³ δὲ, τὸν ῥήτορα, αἰτιώμενος εἰς ἡδονὰς καὶ πόνους προάγειν τὸ μεираκιον, ἀπελαύνει τῆς συνουσίας αὐτῆς. καὶ χεδὸν αὕτη τε τῶν Ἑλληνικῶν μία, καὶ δευτέρα πρὸς Πέλοπα, τὸν Βυζάντιον, ἐν ὀργῇ τινι γέγραπται, τὸν μὲν Γοργίαν αὐτῆ προσηκόντως ἐπισκώπτουτος, εἶπερ ἦν Φαῦλος καὶ ἀκόλαστος, ἥπερ ἐδόκει πρὸς δὲ τὸν Πέλοπα μικρολογημένον καὶ μεμψιμοιροῦντος, ὡσπερ ἀμελήσαντα τιμὰς τινὰς αὐτῷ⁴ καὶ ψηφίσματα παρὰ Βυζαντιῶν γενέσθαι.

XXV. Ταῦτά τε δὴ Φιλότιμα⁵, καὶ τὸ πολλὰ κικεῖν ἐπαιρόμενον⁶ τῆς λόγου τῆς δεινότητι τὸ πρέπον

Υ 2

προτε-

1 R. *supr.* διεπράξατο δὲ καὶ τὴν —

2 Suspectum est hoc nomen Mos. Duf. quod adolescentis potius alicujus Romani esse debuit, cui, uti & filio auctor esset. Sed, B. judice, lectio vulgata non est sollicitanda. Ciceronis filii, jam tum Athenis agentis, tute a Herodi commissa erat; eatenus saltem, ut de pueri profectu in litteris patrem certior faceret. Vide Epist. ad Att. 14. 16. & 15. 16.

3 Cf. Ciceronis pueri de hac re ad Tironem Epistolam ad Famil. 16, 21.

4 Frst. & Br. αὐτῆς. B. & R. restituerunt priorem lectio-nem.

5 i. e. παραπλήματα αὐτῆ ὑπὸ Φιλοτιμίας ἀκαιρε καὶ ὑπερβαλέως. R.

6 Sic cum Junt. & B. 3. probante Duf. dederunt B. & R. pro vulg. ἐπαιρόμενον. Haec lectio orta est ex Steph. ejusque ansam haud dubie dedit Aldina, in qua vitiose extat ἐπαιρόμενου. Crat. ἐπαιρόμενον.

προίεθαι. Μανατίω¹ μὲν γάρ ποτε συνηγορήσας, ως ἀποφυγῶν τὴν δίκην ἐκειῖνος ἐδίωκεν ἐταῖρον αὐτῶ, Σαβῖνον, ἅτω λέγεται προσπεσεῖν² ὑπ' ὀργῆς ὁ Κικέρων, ὡς³ εἶπεῖν. Σὺ γὰρ ἐκείνην, ὦ Μανάτιε, τὴν δίκην ἀπέφυγες διὰ σαυτὸν, ἐκ ἐμῶ πολὺ σκότος ἐν Φωτὶ τῷ δικαστηρίῳ περιχέαντος; Μάρκον δὲ Κράσσον ἐγκωμιάζων ἀπὸ τῶ βήματος εὐημέρησε, καὶ μεθ' ἡμέρας αὐθις ὀλίγας λοιδορῶν αὐτὸν, ὡς ἐκειῖνος εἶπεν. Οὐ γὰρ ἐνταῦθα πρῶην αὐτὸς ἡμᾶς ἐπήνεις; Ναί, Φησί, μελέτης ἔνεκεν γυμνάζων τὸν λόγον εἰς Φαύλην ὑπάθεσιν. Εἰπόντος δὲ ποτε τῶ Κράσσου, μηδένα Κράσσου³ ἐν Ῥώμῃ βεβιωκέσαι μακρότερον ἐξηκουσαιοτίας, εἴθ' ὕπερον ἀρνεμένω, καὶ λέγουτος. Τί δ' ἂν ἐγὼ παθῶν τῆτ' εἶπον; Ἦδεῖς, ἔφη, Ῥωμαῖες ἠδέως ἀκασομένως, καὶ διὰ τῆτ' ἐδημαγώγεις. Ἀρέσκεισθαι δὲ τῶ Κράσσου τοῖς Στωϊκοῖς φήσαντος, ὅτι πλέσιον εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἀποφαίνεσιν. Ὅρα, μὴ μᾶλλον, εἶπεν, ὅτι πάντῃα τῶ σοφῶ λέγεσιν εἶναι. διεβιάλλετο δ' εἰς Φιλαργυρίαν ὁ Κράσσος. ἐπεὶ δὲ τῶ Κράσσου τῶν παιδῶν ὁ ἕτερος, Ἀξίω τινὶ⁴ δοκῶν ὅμοιος εἶναι, καὶ διὰ τῆτο τῆ μητρὶ προστριβόμενος αἰχρὰν ἐπὶ τῶ Ἀξίω διαβολὴν⁵, εὐδοκίμησε λόγον ἐν βελῆ διελθῶν, ἐρωτηθεῖς

1 Impressi hic & infra Νεμαντίω. At V. Anon. B. 3. Μαναντίω, quod Br. reponendum censuit, & dederunt R. & B. Intelligi videtur T. Munatius Plancus Bursa, ille Milonis & Ciceronis inimicus, Tribunus pl. A. V. C. 701. quem constat olim a Cicerone defensum, eodem accusante de vi damnatum esse. Ep. fam. 7, 2. Philipp. 6, 4.

2 Sic R. de suo dedit pro vulg. προσπεσεῖν — prolapsus esse, ultra modum reuectus esse ab iracundiae intemperantia.

3 V. e Junt. Κράσσου.

4 Mentio Aetii foeneratoris est apud Ciceronem, ep. 10. l. 1. ad Atticum. Xyl.

5 Junt. sola μεταβολήν.

τηθείς ὁ Κικέρων, τί φαίνεται αὐτῷ. Ἄξιός, εἶπε, Κράσσοι ἱ.

XXVI. Μέλλων δὲ Κράσσος εἰς Συρίαν ἀπαίρειν, ἐβέλετο τὸν Κικέρωνα μᾶλλον αὐτῷ Φίλων, ἢ ἐχθρὸν, εἶναι καὶ Φιλοφρονέμενος ἐφη, βέλεσθαι δειπνήσαι παρ' αὐτῷ. ἀγκεινός ὑπεδέξατο προθύμως². ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις περὶ Βατινίου Φίλων τινῶν ἐντυγχανόντων, ὡς μνησθέντα διαλύσεις καὶ Φιλίαν. ἦν γὰρ ἐχθρός. Οὐ δὴπε καὶ Βατινίος, εἶπε³, δειπνήσαι παρ' ἐμοὶ βέλεται; πρὸς μὲν ἔν Κράσσου τοιῶτος. αὐτὸν δὲ τὸν Βατινίου, ἔχουσα χοιράδας ἐν τῷ τραχήλῳ, καὶ λέγουσα δίκην, οἰδένῃα ῥήτορα προσεῖπεν. ἀκέσας δ', ὅτε τέθνηκεν, εἶτα μετὰ μικρὸν πυθόμενος σαφῶς, ὅτι ζῆ-Κακός⁴ τοίνυν ἀπόλοιτο κακῶς ὁ ψευδάμενος. ἐπεὶ δὲ Καίσαρι ψηφισαμένῳ τὴν ἐν Καμπανίᾳ χώραν κατανεμηθῆναι τοῖς στρατιώταις, πολλοὶ μὲν ἐδυσχέρανον ἐν τῇ βελῆ. Λεύκιος δὲ Γέλλιος⁵, ὁμᾶ τι πρεσβύτατος ἂν, εἶπεν, ὡς ἔ γενήσεται τῆτο, ζῶντες αὐτῆ. Περιμείνωμεν, εἶπεν ὁ Κικέρων. μακρὰν γὰρ ἐκ αἰτεῖται Γέλλιος ὑπέρθεσιν. ἦν δὲ τις Ὀυλιάκιος⁶, αἰτίαν ἔχων ἐν Λιβύης γεγενῆσθαι. πρὸς τῆτον ἐν τινι δίκῃ λέγοντα τῷ Κικέρωνος μὴ ἐξακ'εῖν. Καὶ μὴν ἐκ ἔχεις, εἶ-

Υ 3

πε,

1 R. ad haec: „ Possit hoc disterium fatis facetum videri, si senatores in curia Romana Graece locuti essent.“

2 Cf. ad Famil. 1, 9.

3 B. 3. Junt. Ald. Crat. εἰπεῖν. Rell. εἶπεν, R. excepta.

4 V. κακῶς, quod Duf. probavit. R. cum B. tuetur vulgatae, & per κακός intelligi vult Vatinius ipsum, & post sequens κακῶς addi καὶ, ut sit sensus: malus male pereat, unaque cum eo, qui mentitus fuit. Cf. Quintil. Inst. Or. 1. 6. c. 3.

5 L. Gellius Publicola Consul erat cum Cn. Corn. Lentulo A. V. C. 682. & paulo post cum eodem Censor. Vir optimarum in rep. partium, qui multa de Cicerone & Catone honorifice dixit. Obiit admodum senex. B.

6 Est subinde in epistolis Ciceronis Cn. Octavii mentio, hominis, ut videtur, familia obscura. ad Fam. 7, 9. & 16.

πε, τὸ ἔς ἀτρέπητον ¹. Μετέλλα δὲ Νέπωτος εἰπόντος, ὅτι πλείονας καταμαρτυρῶν ἀνῆρτηεν, ἢ συνηγορῶν σέσωκεν. Ὁμολογῶ γὰρ, ἔφη, πίσεως ἐν ἐμοὶ πλέον, ἢ δεινότητος, εἶναι. Νεανίσκη δὲ τινος, αἰτίαν ἔχοντος ἐν πλακῆντι Φάρμακον τῷ πατρὶ δεδωκέναι, θρασυνομένης, καὶ λέγοντος, ὅτι λοιδορήσει τὸν Κικέρωνα. Τῆτο, ἔφη, παρὰ σὲ βέλομαι μᾶλλον, ἢ πλακῆντα. Ποπλίς δὲ Σησίας ² συνηγορον μὲν αὐτὸν ἐν τινι δίκῃ παραλαβόντος μεθ' ἐτέρων, αὐτὰ δὲ πάντα βελομένης λέγειν, καὶ μηδενὶ παριέντος ³ εἰπεῖν, ὡς δηλὸς ἦν ἀφιέμενος. ⁴ ὑπὸ τῶν δικασῶν, ἤδη τῆς ψήφου φερομένης. Χρῶ σήμερον, ἔφη, τῷ καιρῷ, Σησιαίε μέλλεις γὰρ αὔριον ἰδιώτης εἶναι. Πόπλιον δὲ Κώνσαν ⁵, νομικὸν εἶναι βελομένον, ὅντα δ' ἀμαθῆ καὶ ἀφυῆ, πρὸς τινὰ δίκην ἐκάλεσε μάρτυρα. τῆ δὲ μηδέν

1 Gentibus exteris quam plurimis usitatum erat, aures, alteram duasve, pertundere, Graecis Romanisque non item. Unde, *aures habet perforatas*, idem in utraque lingua sonat, ac si dicas, *Peregrinus est*, vel, *barbarus*. Dacer. notat, Ciceronem his verbis innuere voluisse, servum fuisse Octavium, adjicitque, hunc morem aures perforandi ad indicium servitudinis a Judaeis ad Ethnicos manasse. B. Hanc Dacerii explanationem amplectitur Schirach cum Kindio.

2 B. intelligendum monet P. Sextium, qui & saepe Sestius scribitur, acerrimum in tribunatu Ciceronis revocandi auctorem, & postea ab eodem defensum. Erat, ut videtur, homo cum indole morosa, tum ingenio satis insulso. Cf. Ep. ad Q. frat. 2, 3, 4. & ad Att. 7, 17.

3 Sic B. & R. cum V. dederunt, Duf. probante, pro vulg. *παριόντος*.

4 Duf. hanc vocem mendosam suspicatur. Si enim *absolventur*, quo modo *privatus* erit cras? — R. iudice sententia postulat, *ἀφιθνήσκωντος*, cum *scitis constaret, futurum, ut Sestius absolveretur*. Attamen universi hujus differit facietiam se non intelligere idem fatetur.

5 Varie scribitur hujus nomen. Anon. habet *Κάτλαν*, quod Br. vult reponi, V. *Ποπίλιον δὲ Γάϊον*. Alibi vocat Plut. *Porilium Castum*, uti tamen nonnulli legunt *Κάσιον*.

δὲν εἶδέναι Φάσκιουλος· Ἴσως, ἔφη, δοκεῖς περὶ τῶν νομικῶν ἐρωτᾶσθαι. Μετέλθε δὲ Νέπωτος ἐν διαφορᾷ τινι πολλαῖς λέγουλος· Τίς σὲ πατήρ ἐσιν, ὦ Κικέρων ¹; Σοὶ ταύτην τὴν ἀπόκρισιν, ἔφη, ἡ μήτηρ χαλεπωτέραν ἐποίησεν. ἐδόκει δ' ἀκόλαστος ἡ μήτηρ εἶναι τῷ Νέπωτος, αὐτὸς δὲ τις εὐμετάβολος. καὶ ποτε τὴν δημαρχίαν ἀπολιπὼν ἄφρων ², πρὸς Πομπηίου ἐξέπλευσεν εἰς Συρίαν, εἴτ' ἐκεῖθεν ἐπανῆλθεν ἀλογώτερον. Ξύψας δὲ Φιλαγρον ³, τὸν καθηγῆτην, ἐπιμελέσερον, ἐπέσησεν αὐτῷ τῷ τάφῳ κόρακα λίθινον. καὶ ὁ Κικέρων· Τῆτ', ἔφη, σοφώτερον ⁴ ἐποίησας. πέτεσθαι γάρ σε μᾶλλον, ἢ λέγειν, ἐδίδαξεν. ἐπεὶ δὲ Μάρκος Ἀππίος ἐν τινι δίκῃ προσιμαζόμενος εἶπε, Φίλον αὐτῷ δεδεῆσθαι παραχεῖν ἐπιμέλειαν καὶ λογιστήρια καὶ πίσιν. Εἶθ' ἕτως, ἔφη, σιδηρῆς γέγονας ἄνθρωπος, ὥσε μηδὲν ἐκ τούτων, ἃν ἠτήσατο ὁ Φίλος ⁵, παραχεῖν;

XXVII. Τὸ μὲν ἐν πρὸς ἐχθρῶς, ἢ ἀντιδικαῖς, σκώμμασι χρῆσθαι πιροτέροις, δοκεῖ ἱστορικὸν εἶναι τὸ δ' οἷς ἔτυχε προσκρῖειν ἕνεκα τῶ γελοῖα, πολὺ συνηγε μῖσος αὐτῶ. γράψω δὲ καὶ τέτων ὀλίγα. Μάρκον Ἀκύνιον ⁶, ἔχουσα δύο γαμβρῆς Φυγάδας, Ἀδρασεν ⁷ ἐκάλει. Λευκίς δὲ Κότλα τιμητικὴν ἔχουλος ἀρχὴν,

Y 4

Φιλο-

¹ Sic e Br. conjectura R. dedit pro vulg. ὁ Κικέρων.

² Sic Xyl. legi voluit, & est in Steph. pro ἄφρων, quod in edd. prioribus extat. Res ipsa facta est Silano & Murena Cofs. proximo post Ciceronem anno. Historia est apud Dionem per-scripta l. 37.

³ Hunc Plut. in Apophth. Διόδοτον vocat. Duf.

⁴ R. susp. σοφώτατον.

⁵ Articulum praeposuit R. de suo.

⁶ M. Aquilium omnes Interpp. faciunt, quod Br. probat.

⁷ Notum est, hunc duobus exulibus, Tydeo & Polynici, duas filias nuptum dedisse. Alter, qui sequitur, verficulus Sophoclis notus est de Laio. Xyl. & Dac.

Φιλοισοτάτε δ' ὄντος, ὑπατεῖαν μετιῶν ὁ Κικέρων ἐδίψησε, καὶ τῶν Φίλων κύκλω περιστάλων, ὡς ἔπινεν· Ὁρῶς Φοβεῖθε, εἶπε, μή μοι γένοιτο χαλεπὸς ὁ τιμηγῆς, ὅτι ὕδαρ πίνω. Βωκωνίω δ' ἀπαντήσας, ἀγορευόμενος μεθ' ἑαυτῆ τρεῖς ἀμφοφότάτας θυγατέρας, ἀνεφθέξατο.

Φαίβε ποτ' ἐκ εὐνῆος ἔσπειρεν τέσσα.

Μάρκω δὲ Γελλίω δοκεῖν ἐκ ἐλευθέρων γεγονέναι, λαμπρῶ δὲ τῇ Φωνῇ καὶ μεγάλῃ γραμματῶν πρὸς τὴν σύγκλητον ἐξαναγνόντος. Μὴ θαυμάζητε, εἶπε, καὶ αὐτὸς εἰς ἐστὶ τῶν ἀναπεφωνηκότων ¹. ἐπεὶ δὲ Φαῦτος ² ὁ Σύλλα, τῆ μοναρχήσαντος ἐν Ῥώμῃ, καὶ πολλὰς ἐπὶ θανάτῳ προγράψαντος, ἐν δανείοις γενόμενος, καὶ πολλὰ τῆς ἐστὶας διασπαθήσας, ἀμαρτίαν ³ προέγραψε, ταύ-

¹ Xyl. se non hoc assequi fatetur, nisi *proclamator* fortassis vel *praeco* dicatur esse, aut ab eo genitus: nam illa officia formidanda ac parum digna ingenuis habebantur. Duf. susp. τῶν πεφωνασκηκότων.

² Sylla Dictator non modo se felicem appellari voluit, sed cum uxor ejus Metella gemellos peperisset, marem Faustum, foeminam Faustam vocavit. Hinc L. Corn. Fausto Pompejus filiam suam despondit. In bello civili Pompeji partes secutus Cn. Dom. Calvinum Caesaris studiosum Macedonia expulit. Vltimo bello Africano Juba & Scipione, Faustus in Mauritania captus est, & Caesaris jussu interfectus. Plut. in Syll. Dio l. 41. Hirt. de bello Afr. 95. De Fausti aere alieno mentio est in Ep. ad Att. 9, 11. B.

³ Xyl. vertit *bona quaedam*, & veretur, ne aliud quid legendum sit. Crus. Dacer. & Br. praesentibus Budaeo, V. & Anon. scribi volunt ἀπάρτιον, quod & extat in Apophth. & B. dedit. R. ἀμαρτίαν pravum quidem esse videt, sed de voce ἀπάρτιον fatetur se nescire, quid sit & unde ducendum. Quaerit, num ita dicta sit universae substantiae proscriptio, quod bona sua proscribens, h. e. hastae offerens, profiteretur, illa bona, quae adhuc sua fuissent, a jam nunc, ἀπ' ἄρτι, pro alienis habere ipsam, ab aliisque haberi velle. Aliquid lucis huic voci afferri posse ex Hesychio mihi videtur. Habet is ἀπάρ-

ταύτην ἔφη μᾶλλον αὐτῷ τὴν προγραφὴν ἀρέσκειν, ἢ τὴν πατρώων.

XXVIII. Ἐν τούτων ἐγένετο πολλοῖς ἐπαχθῆς· καὶ οἱ μετὰ Κλώδιον συνέησαν ἐπ' αὐτὸν, ἀρχὴν τοιαύτην λαβούσας. ἦν Κλώδιος ἀνὴρ εὐγενῆς, τῇ μὲν ἡλικίᾳ νέος, τῷ δὲ Φρονήματι θρασὺς καὶ αὐθάδης. ἔτος ἔρων Πομπηίας, τῆς Καίσαρος γυναικὸς, εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς παρεισῆλθε κρύφα, λαβὼν ἐδίητα καὶ σκευὴν ψαλτρίας, ἔθυσον γὰρ αἱ γυναῖκες τὴν ἀπόρρητον ἐκείνην καὶ ἀθέατον ἀνδράσι θυσίαν ἐν τῇ τῆς Καίσαρος οἰκίᾳ καὶ παρῆν ἀνὴρ ἕδεις. ἀλλὰ μειράκιον ὦν ἔτι καὶ μήπω γενειῶν ὁ Κλώδιος, ἤλπιζε λήσεσθαι διαδύς πρὸς τὴν Πομπηίαν μετὰ τῶν γυναικῶν. ὡς δ' εἰσῆλθε νυκτὸς εἰς οἰκίαν μεγάλην, ἠπορεῖτο τῶν διόδων· καὶ πλανώμενον αὐτὸν ἰδῶσα Αὐρηλίας ¹ θραπαινίς, τῆς Καίσαρος μητρὸς, ἤτησεν ὄνομα. φθέγγεσθαι δ' ἀναγκαθέντος ἐκείνης, καὶ Φήσαντος, ἀνόλεθον Πομπηίας ζητεῖν, Αὔραν ² τένομα, συνείσα τὴν Φωνὴν ἐ γυναικείαν ἔσαν, ἀνέκραγε καὶ συνεκάλει τὰς γυναῖκας. αἱ δ' ἀποκλείσασθαι τὰς θύρας, καὶ πάντα διερευνῶμεναι, λαμβάνουσι τὸν Κλώδιον εἰς οἴκημα παιδίσκης, ἢ συνεισῆλθε ³, καταπεφευγότα. τῷ δὲ πράγματος περιβοήτῃ γενομένῃ, Καί-

Y 5

σάρ

τω. τὰ ἐπίπλα, & ad vocem ἀπαρτίσαν. ἀποκρύψαν ex-tat haec adnotatio: „ad hanc significationem τῆς ἀπαρτίσαν pertinere videtur, quod Pollux scribit, ἀπαρτίαν suo tempore vocatam fuisse πρᾶσιν τῶν ἐπίπλων, τὴν ὑπὸ κήρυκι γυνομένην, i. e. venditionem suppellestilis, quae sub praecone fieret.“

¹ Sic Br. dari voluit, uti in Caes. legitur, & sic a Xyl. & Dac. in versione factum est, dederuntque R. & B. Idem quoque legitur in Ald. Jant. Crat. Vulgo secundum Steph. Αὐρηλία.

² Br. scribi vult Ἀβραν, ut est in Caes.

³ Sic est in Caes. Xylandroque & Corrado legi placuit προεισῆλθε, quod vulgo hoc loco legitur.

σάρ τε τὴν Πομπηίαν ἀφῆκε, καὶ δίκην ἀσεβείας ἀπεγράψατο ¹ τῷ Κλωδίῳ.

XXIX. Κικέρων δ' ἦν μὲν αὐτῆ Φίλος, καὶ τῶν περὶ Κατιλίαν πραττομένων, ἐχρῆτο προθυμοτάτῳ συνεργῶ καὶ Φύλακι τῷ σώματος ². ἰχυριζομένη ³ δὲ πρὸς τὸ ἐγκλημα, τῷ μὴ ⁴ γεγονέναι κατ' ἐκεῖνον ἐν Ῥώμῃ τὸν χρόνον, ἀλλ' ἐν τοῖς πορρωτάτῳ χωρίοις διατρίβειν ⁵, κατεμαρτύρησεν ⁶, ὡς ἀφιγμένος πρὸς αὐτὸν οὐκαδε, καὶ διειλεγμένους περὶ τινῶν. ὅπερ ἦν ἀληθές. ἔμην ἐδόκει μαρτυρεῖν ὁ Κικέρων διὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν αὐτῆ γυναῖκα, Τερεντίαν, ἀπολογούμενος. ἦν γὰρ αὐτῇ πρὸς τὸν Κλωδίον ἀπέχθεια, διὰ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐκεῖνα, Κλωδίαν, ὡς τῷ Κικέρωνι βεβησμένην γαμηθῆναι, καὶ τῷτο διὰ Τύλλου ⁷ τινὸς πρᾶττεσαν, ὃς ἐταῖρος μὲν ἦν καὶ συνήθης ἐν τοῖς μάλιστα Κικέρωνος, αἰεὶ δὲ ⁸ πρὸς τὴν Κλωδίαν Φοιτῶν, καὶ Θεραπεύων ἐγγύς

¹ Xyl. Duf. B. hunc locum corruptum esse monent, cum Caesar Clodium non accusarit, qui ne testimonium quidem dicere voluerit. Xyl. nomen accusatoris desiderat, quod ad ἀπεγράψατο pertineat. Duf. reponi mavult ἀπεγράψαντο, cum Senatus, re audita, ad Pontifices retulerit, a quibus, nefas esse perpetratum, pronuntiatum fuerit. B. εἰς τῶν δημάρχων, voces, quae in Caesare leguntur, deesse censet. R. quaerit, num ἀφῆκεν (Caesar) ἢ (quae Pompeja, a Caesare repudiata) καὶ δίκην — Clodium actione violatarum religionum persecuta est? Anon. pro δίκην habet δίκην.

² Hoc an verum sit, B. iudice, merito dubitat *Corradus*, cum Cicero saepe Clodio Catilinae familiaritatem objiciat.

³ Clodio nempe.

⁴ μὴ R. de suo dedit pro vulg. μήτε.

⁵ R. aut διατρίψαι legi vult, aut παποιῆσαι διατρίβειν.

⁶ Cicero contra Clodium testatus est.

⁷ Xyl. mavult Τύλλου, ut libertus aliquis Ciceronis intelligatur.

⁸ Br. annotat, Juntinam haec ita distinguere, ut non de Tullo, sed ipso Cicerone intelligantur, dubius, annon rectius. Eandem distinctionem (punctum nempe post Κικέρωνος) habent Ald. & Crat.

ἐγγυὸς αἰκῶσαν, υποψίαν τῇ Τερεντία παρέχε. χαλεπή δὲ τὸν τρόπον ἔσα, καὶ τῷ Κικέρωνος ἀρχεσα, παρώξυνε τῷ Κλωδίῳ συνεπιθέσθαι καὶ καταμαρτυρῆσαι. κατεμαρτύρην δὲ τῷ Κλωδίῳ πολλοί¹ τῶν καλῶν κη-γαθῶν ἀνδρῶν ἐπισημίας, ῥαδικρίας, ὄχλων δεκασμῶς, Φθορᾶς γυναικῶν. Λεύκελλος δὲ καὶ Θεραπαινίδας παρεῖχεν, ὡς συγγένοιτο τῇ νεωτέτῃ τῶν ἀδελφῶν ὁ Κλώδιος, ὅτε Λευκέλλῳ συνώκει. πολλή δ' ἦν δόξα καὶ ταῖς ἄλλαις δυσὶν ἀδελφαῖς πλησιάζειν τὸν Κλώδιον, ἢν Τερεντίαν² μὲν Μάρκιος Ῥήξ, Κλωδίαν δὲ Μέτελλος ὁ Κέλερ εἶχεν. ἦν Κραδραντίαν³ ἐκάλεον, ὅτι τῶν ἐρασῶν τις αὐτῇ χαλκῆς ἐμβαλὼν εἰς βαλάντιον, ὡς ἀργύριον εἰσέπεμψε. τὸ δὲ λεπτότατον τῷ χαλκῷ νομίσματος κραδράντην ἐκάλεον. ἐπὶ ταύτῃ μάλις τῶν ἀδελφῶν κακῶς ἤκασεν ὁ Κλώδιος. ἔ μὴν ἄλλὰ τότε τῷ δήμῳ πρὸς τὰς καταμαρτυρήσας αὐτῆ καὶ συνεσῶτας ἀντιταττομένῃς, Φοβηθέντες οἱ δικασαὶ Φυλακὴν περιεσῆσαντο, καὶ τὰς δέλτας οἱ πλείστοι συγκεχυμένας τοῖς ἡράμμοισιν⁴ ἤνεγκαν. ὅμως δὲ πλείονες ἔδοξαν οἱ ἀπο-
λύου-

1 R. *supr.* καὶ ἄλλοι πολλοί.

2 Anon. & V. *Τερτίαν*, quod Duf. genuinum putat.

3 Cum Romana vox sit, Romano etiam more scribendum censet Duf. *Κραδραντιάν*. R. quaerit, num Quadrantilla fuerit per opprobrium appellata? — Aliam, B. notante, hujus nominis rationem commenti sunt nonnulli e loco Ciceronis pro *M. Cael.* 26. — *nisi forte, mulier potens quadrantaria illa permutacione familiaris facta erat balneatori: quem B. ita interpretatur — nisi balneator, utpote homo quadrantibus abundans, is esset, qui quadrantes Clodiae pro argento dedit.* Notum est, pretium lavandi fuisse quadrantem.

4 In *Caes. T. IV.* p. 370. Plut. habet τοῖς πράγμασι τοῖς γνώμας, quam genuinam esse scripturam & hic reponendam, magnopere probare nititur Dacierius, ut Plut. id Graece exprimat, quod Romani vocarunt *ferre sententiam per saturam*, i. e. cum de multis simul rebus sententiam ferrent. Aliter B. fenitit, & locum Plutarchi alterum potius ex hoc, quam hunc ex

λύουτες γενέσθαι· καὶ τις ἐλέχθη καὶ δεκάσιμος ¹ διελέθειν. ἔθεν ὁ μὲν Κάτλος ἀπαντήσας τοῖς κριταῖς· Ἔμεῖς, εἶπεν, ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ ἀσφαλείας ἤτήσαθε τὴν Φυλακὴν, Φοβόμενοι, μή τις ὑμῶν ἀφέλῃται τὸ ἀργύριον. Κικέρων δὲ, τῷ Κλωδίῳ πρὸς αὐτὸν λέγωντος, ὅτι μαρτυρῶν ἐκ ἔχει πίσιν παρὰ τοῖς δικασαῖς· Ἄλλ' ἐμοὶ μὲν, εἶπεν, οἱ πέντε καὶ εἴκοσι τῶν δικασῶν ἐπίστευσαν· τοσῶτοι γὰρ σε κατεψηφίσαντο. σοὶ δ' οἱ ² τριάκοντα ἐκ ἐπίστευσαν. ἐ γὰρ πρότερον ἀπέλυσαν, ἢ ἔλαβον τὸ ἀργύριον. ὁ μὲντοι Καῖσαρ ἐ κατεμαρτύρησε κληθεὶς ἐπὶ τὸν Κλώδιον, ἐδ' ἔφη μοιχείαν κατεγνωκέναι τῆς γυναικὸς· ἀφειμέναι δ' αὐτὴν, ὅτι τὸν Καῖσαρος ἔδει γάμον ἐ πράξεως αἰχρᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ Φήμης, καθαρὸν εἶναι.

XXX. Διαφυγῶν δὲ τὸν κίνδυνον ὁ Κλώδιος, καὶ δήμαρχος αἰρεθεὶς, εὐθύς εἶχετο τῷ Κικέρωνος, πάνθ' ὁμῶς πράγματα καὶ πάντας ἀνδρώπας συνάγων καὶ τὰ ράτων ἐπ' αὐτόν. τὸν τε γὰρ δῆμον ὠκειώσατο νόμοις Φιλανθρώποις ³, καὶ τῶν ὑπάτων ἑκατέρω μεγάλας ἐπαρχίας ἐψηφίσατο, Πείσανι μὲν Μακεδονίαν, Γαβινίῳ ⁴ δὲ Συρίαν. πολλὰς δὲ τῶν ἀπόρων συνέτασεν εἰς τὸ πολί-

altero emendandum censet. Pro συγκοχυμίας B. 3. συγκοχυμένοι.

¹ Vid. ad Attic. 1, 16.

² Articulum οἱ de suo addidit R.

³ Dicit Asconius L. Pisonis & A. Gabinio Cos. P. Clodium Trib. pl. quatuor leges perniciosas tulisse: annonariam, quae fuit summe popularis, ut frumentum populo, quod antea semis aeris ac trientibus in singulos modios dabatur, gratis daretur; alteram, ne quis per eos dies, quibus cum populo agi liceret, de coelo fervaret; tertiam de collegiis restituendis, novisque instituendis; quartam, ne quem censores in senatu legendo praeterirent, neve qua ignominia afficerent, nisi qui apud eos accusatus, & utriusque censoris sententia damnatus esset. In L. Pison. 6. B.

⁴ B. 3. Junt. Σαβίνῳ.

πολίτευμα ¹, καὶ δόλος ἀπλισμένως περὶ αὐτὸν εἶχε. τῶν δὲ πλείστον δυναμένων τότε τριῶν ἀνδρῶν, Κράσσε μὲν ἄντικρυς Κικέρωνι πολεμῆντος, Πομπηία δὲ θρυπλομένη πρὸς ἀμφοτέρους, Καίσαρος δὲ μέλλοντος εἰς Γαλατίαν ἐξιέναι μετὰ στρατεύματος, ὑπὸ ² τῆτον ὑποδύς ὁ Κικέρων, καίπερ ἐκ ὄντα Φίλον, ἀλλ' ὑποτίθον ἐκ τῶν περὶ Κατιλίαν, ἠξίωσε ³ πρεσβευτὴν αὐτῷ συστρατεύειν. δεξαμένη δὲ τῆ Καίσαρος, ὁ Κλώδιος ὄρων ἐκφεύγουσα τὴν δημαρχίαν αὐτῆ τὸν Κικέρωνα, προσποιεῖτο συμβατικῶς ἔχειν, καὶ τῇ Τερεντία τὴν πλείστην ἀνατιθεῖς αἰτίαν, ἐκεῖνος δὲ μεμνημένος ἐπιεικῶς αἰεὶ, καὶ λόγους εὐγνώμονας ἐνδιδῶς, ὡς ἂν τις ἐ μισῶν, ἐδδὲ χαλεπαίωνων, ἀλλ' ἐγκαλῶν μέτρια καὶ Φιλικὰ, παντάπασιν αὐτῆ τὸν φόβον ἀνῆκεν· ὡς' ἀπειπεῖν τῷ Καίσαρι τὴν πρεσβείαν, καὶ πάλιν ἔχουσαι τῆς πολιτείας. ἐφ' ᾧ παρεξυμθεῖς ὁ Καῖσαρ, τὸν τε Κλώδιον ἐπέβρωσε, καὶ Πομπηίον ἀπέσρεψε νομιδῇ τῆ Κικέρωνος. αὐτὸς τε κατεμαρτύρησεν ἐν τῷ δήμῳ, μὴ δοικεῖν αὐτῷ καλῶς, μηδὲ νομίμως, ἀνδρας ἀκρίτους ἀνηρῆθαι τὸς περὶ Λέντλον καὶ Κέθην ⁴. αὕτη γὰρ ἦν ἡ κατηγορία ⁵, καὶ ἐπὶ

¹ Xyl. monente, significat h. l. *πολίτευμα*, ut frequenter alibi, constum aliquem certae rei in civitate conficiendae.

² Duf. delendum censet ὑπὸ.

³ Aliter, Dacierio notante, rem profert Cic. ad Att. 2, 18. Quae in ista amicitiae simulatione revera Caesaris & Pompeii mens fuerit in Ciceronem, vide apud Dion. l. 38. Post *πρισβ. R.* deesse censet ἴξν, *ut se*, Ciceronem, *sinevet secum*, cum Caesare, *in castra ire cum honore legati*.

⁴ Clodius extra moenia concionem coëgit, ut Caesar, qui jam cum imperio proconsulari urbe excefferat, ei posset interesse. Ibi prius interrogatis Pisone & Gabiniō Coss. quid de lege Clodii sentirent (*qui civem Romanum indemnatum peremisset, ei ut aqua & igni interdiceretur*. — Paterc. l. 2.) Caesar quoque sententiam rogatus, dixit, sibi quidem, quod contra leges in Lentulum &c. adinadversum esset, valde displicere; sed neque aequum videri, de rebus tam diu praeteritis nunc demum legem proferre. Dio. l. 38. Middlet. V. 1.

⁵ R. dedit cum articulo, B. 3. secutus. Vulgo abest.

ἐπὶ τῷ¹ ὁ Κικέρων ἐκαλεῖτο ἱ. κινδυνεύων ἔν καὶ δια-
κόμενος², ἐδῆτα μετήλλαξε, καὶ κόμης ἀνάπλευς πε-
ριϊῶν ἰκέτευε τὸν δῆμον. πανταχῆ δ' ὁ Κλάδιος ἀπήν-
τα κατὰ τὰς σενωπῆς, ἀνθρώπους ἔχων ὑβριστὰς περὶ
αὐτῶν καὶ θρασεῖς, οἱ πολλὰ μὲν χλευάζοντες ἀκολά-
τως εἰς τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ ἄχμα τῷ Κικέρωνος,
πολλαχῆ δὲ πηλῶ καὶ λίθοις βάλλοντες, ἐνίστατο ταῖς
ἰκεσίαις.

XXXI. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῷ Κικέρωνι πρῶτον μὲν
ὀλίγα δεῖν σύμπαν τὸ τῶν ἰππικῶν πληθὺς συμμετέβα-
λε τὴν ἐδῆτα, καὶ δισμυρίων ἔκ ἐλάττερος νέων παρηκο-
λέθεν κομῶντες καὶ συνικετεύοντες. ἔπειτα, τῆς βελῆς
συνελθῆσης, ὅπως ψηφίσαιτο³, τὸν δῆμον, ὡς ἐπὶ
πένθεσι, μεταβαλεῖν τὰ ἱμάτια, καὶ τῶν ὑπάτων ἐναν-
τιωθέντων, Κλωδίε δὲ σιδηροφοραμένε περὶ τὸ βελευ-
τήριον, ἐξέδραμον ἔκ ὀλίγοι τῶν βελευτικῶν καταβῆ-
γνύμενοι τὰς χιτῶνας, καὶ βοῶντες. ὡς δ' ἔν⁴ ἔτ'
οἴκλος, ἔτε τις αἰδῶς πρὸς τὴν ὄψιν ἦν, ἀλλ' ἔδει τὸν
Κικέρωνα Φεύγειν, ἢ σιδήρω⁵ κριθῆναι πρὸς τὸν Κλώ-
διον, ἔδειτο Πομπηίε βοηθεῖν, ἐπίτηδες ἐμποδῶν γεγε-
νότος,

1 Anon. ἐπὶ γὰρ ὁ Κ. ἐγκαλεῖτο, quod Dof. probat. B.
recepit ἐγκαλεῖτο. R. bene monet, dicendum fuisse ἐνεκαλεῖ-
το. Idem tuetur vulgatam ἐπὶ γὰρ, subaudiendo γὰρ ἐγκλημα,
πρὸς γὰρ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ αὐτῶν. Dittio ἐγκαλεῖσθαι ἐπὶ τινι ve-
retur, ne minus Graeca sit; & duae postremae dictiones, alte-
ra αὕτη ἦν ἡ κατηγορία; altera ἐπὶ γὰρ ἐνεκαλεῖτο — pro-
fus idem significantes, eo iudice, haud ferendam tautologiam
efficerent.

2 Vox juridicialis, *venit* denotans. Unde putant nonnulli
diem fuisse dictum Ciceroni, tametsi ad accusationem & judi-
cium res non pervenerit; eumque in iudicio non constitisse. B.

3 B. 3. ψηφίσαιτο.

4 ἔν R. revocavit ex Junt. Ald. & Crat. & ἦν, quod vulgo
ejus loco secundum Steph. legitur, in iisdem autem edd. abest,
addit post ὄψιν.

5 B. 3. ἢ βία καὶ σιδήρω.

νότος, καὶ διατριβοντος ἐν ἀγροῖς περὶ τὸν Ἀλβανόν ¹. καὶ πρῶτον μὲν ἔπεμψε Πείσωνα ², τὸν γαμβρὸν, δεησόμενον, ἔπειτα καὶ αὐτὸς ἀνέβη. πυθόμενος δ' ὁ Πομπήσιος, ἔχ' ὑπέμεινε εἰς ὄψιν ἔλθειν· δευρὴ γὰρ αὐτὸν αἰδῶς εἶχε πρὸς τὸν ἄνδρα, μεγάλας ἠγωνισμένον ἀγῶνας ὑπὲρ αὐτῆ, καὶ πολλὰ πρὸς χάριν ἐκείνῳ πεπολιτευμένον· ἀλλὰ Καίσαρι γαμβρὸς ὢν δεομένῳ πρῆδωκε τὰς παλαιὰς χάριτας, καὶ κατὰ θύρας ἄλλας ὑπέξελεθῶν, ἀπεδίδρασκε τὴν ἐντευξιν ³. ἔτω δὲ προδοθεὶς ὁ Κικέρων ὑπ' αὐτῆ, καὶ γεγωνῶς ἔρημος, ἐπὶ τὰς ὑπάτας κατέφυγε. καὶ Γαβίνιος μὲν ἦν χαλεπὸς αἰεὶ· Πείσων δὲ διελέχθη πρῶτον, αὐτὸν ⁴ παραινῶν ἐκζηταί, καὶ ὑποχωρῆσαι τῇ τῆ Κλωδίε βύμη, καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν καιρῶν ἐνεγκεῖν, καὶ γενέσθαι πάλιν σωτῆρα τῆς πατρίδος ἐν κρίσει καὶ κακοῖς δι' ἐκείνον ἔσης. τοιαύτης τυχῶν ἀποκρίσεως ὁ Κικέρων, ἐβλεβύετο σὺν τοῖς φίλοις· καὶ Λεύκελλος μὲν ἐκέλευε μένειν, ὡς περιεσόμενον, ἄλλοι ⁵ δὲ Φεύγειν, ὡς ταχὺ τῆ δήμε ποθήσουτος αὐτὸν, ὅταν ἐμπληθῇ τῆς Κλωδίε μανίας καὶ ἀπονοίας ⁶. ταῦτ' ἔδοξε Κικέρωνι·

¹ R. monente, bene si hoc habet in genere masculino, subauditur λόφον. Alias solent talia in neutro efferrī, ut γὰ ἕρος subaudiatur.

² Piso Frugi designatur, penes quem Ciceronis filia tum erat in matrimonio, primus trium illorum virorum, quibus Ciceronis filia nupsit, alii ex alio.

³ Idem innuere videtur Dio l. 38. Sed constat ex Ep. ad Attic. 10, 4. Ciceronem, antequam iret in exilium, Pompejum convenisse, & hoc ab eo accepisse responsum, nihil se contra Caesaris voluntatem facere posse. Est tamen locus, in *L. Pison.* 31, qui Plutarcho favet — *omnesque, qui me, qui illius gloriam, qui temp. salvam esse cupiebant, sermone atque aditu prohibebantur.* B.

⁴ ultro, sponte sua, non coactum.

⁵ Cato & Hortensius. ad Att. 3, 15. ad Q. Fr. 1, 3.

⁶ Junt. Ald. Crat. ἀπωλείας.

ρωνι· καὶ τὸ μὲν ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ὃ πολὺν χρόνον ἔχων ἐπὶ τῆς οἰκίας ἰδρυμένον, ἐτίμα διαφερόντως, εἰς Καπετώλιον κομίσας ἀνέθηκεν, ἐπιγράψας· Ἀθηνᾶ, Ῥώμης Φύλακι ¹. πομπὴς δὲ παρὰ τῶν φίλων λαβῶν, περὶ μέσας νύκτας ὑπεξῆλθε τῆς πόλεως, καὶ περὶ τὴν διὰ Λευκανίας ἐπορεύετο, λαβέσθαι Σικελίας βεβλόμενος.

XXXII. Ὡς δ' ἦν Φανερός ἤδη πεφευγώς, ἐπήγγαγεν αὐτῷ Φυγῆς Ψῆφον ὁ Κλώδιος, καὶ διάγραμμα πρᾶθηνεν, εἶργειν πυρὸς καὶ ὕδατος τὸν ἄνδρα, καὶ μὴ παρέχειν σέγγην ἐντὸς μιλίων πεντακοσίων ² Ἰταλίας. τοῖς μὲν ἐν ἄλλοις ἐλάχιστος ἦν τῷ διαγράμματι τάττω λόγος, αἰδεμένους τὸν Κικέρωνα· καὶ πᾶσαν ἐνδεικνύμενοι Φιλοφροσύνην, παρέπεμπον αὐτόν. ἐν δ' Ἰππωνίῳ ³, πόλει τῆς Λευκανίας, ἦν Οὐιβῶνα νῦν καλεῖσιν, Οὐίβιος, Σικελὸς ἀνὴρ, ἅλλα τε πολλὰ τῆς Κικέρωνος Φιλίας ἀπολελευκῶς, καὶ γεγονῶς, ὑπατεύουτος αὐτῷ, τεκλιόνων ὑπαρχος ⁴, οἰκίᾳ μὲν ἐν ἐδέξατο, τὸ χωρίου δὲ καταγράψειν ⁵ ἐπηγγέλλετο, καὶ Γάιος Οὐεργῖνος,

¹ In hoc titulo Cicero clam semetipsum indicabat, velut adumbrans, & per aenigma loquens, se ipsum Urbis esse custodem atque tutorem. Nam in illa Minerva Cicero suum ipsius genium dedicabat. R.

² Imo 400. Vide *Ep. ad Att.* 3, 4. B.

³ Sic R. & B. dederunt, uti extat in Junt. Ald. & Crat. & Duf. monente, Strabo & Scylax scribunt. Vulgo secundum Steph. Ἰππωνία.

⁴ V. ἕπαρχος, uti & infra cap. 38. bis extat. Duf. idem probat, & B. recepit.

⁵ R. quaerit, num ἐπιγράψαν, locum tamen hunc non satis se intelligere fatetur. Duf. susp. κατατάξαν. Bocchius vertit: *illico eum in crimen delatum assertuit; Corradus: ex ipsa regione se milites in eum conscripturum denunciavit.* Xyl. autem locum sic intelligi vult, Vibium domo eum recipere non ausum quod metum edicti Clodiani: partem tamen aliquam in agro suo vel praedio, designasse, ubi lateret.

γῆτος ¹, ὁ τῆς Σικελίας ἐρατηγός, ἐν τοῖς μάλιςα Κικέρωνι πεχηρημένος, ἔγραψεν ἀπέχεσθαι τῆς Σικελίας. ἐφ' οἷς ἀθυμήσας, ὤρμησεν ἐπὶ Βρεντέσιον, κηκείθεν εἰς Δυρράχιον ἀνέμω Φορῶ περαιέμενος, ἀντιπνεύσαντος πελαγία, μεθ' ἡμέραν ἐπαλινδρόμησεν, εἰτ' αὖτις ἀνήχθη. λέγεται δὲ καὶ, καταπλεύσαντος εἰς Δυρράχιον αὐτῆ, καὶ μέλλουτος ἀπεβείναι, σεισμόν τε τῆς γῆς καὶ σπασμόν ἅμα γενέσθαι τῆς θαλάττης. ἀφ' ἧν συνέβαλλον οἱ μαυτικοί, μὴ μόνιμον αὐτῶ τὴν Φυγὴν ἔσεσθαι μεταβολῆς γὰρ εἶναι ταῦτα σημεῖα. πολλῶν δὲ Φοιτάντων ἀνδρῶν ὑπ' εὐνοίας, καὶ τῶν Ἑλληνίδων πολεων διαμιλλωμένων πρὸς αὐτὸν ², ἕμις, ἀθυμῶν καὶ περίλυπος, διῆγε τὰ πολλὰ, πρὸς ³ τὴν Ἰταλίαν, ὡσπερ οἱ δυσέρωτες, ἀφορῶν, καὶ τῶ Φρονήματι μικρὸς ἔγαν καὶ ταπεινὸς ὑπὸ τῆς συμφορᾶς γεγωνῶς καὶ συνσταλμένος, ὡς ἐκ ἧν τις ἀνδρα παιδεία συμβεβιακῶτα τοσαύτη προσεδόκησε. καίτοι πολλάνις αὐτὸς ἤξει τὰς Φίλιας μὴ ῥήτορα καλεῖν αὐτὸν ⁴, ἀλλὰ Φιλόσοφον. Φιλοσοφίαν γὰρ, ὡς ἔργον, ἠρῆσαι, ῥητορικῆ δ' ὀργάνω χρῆσθαι πολιτευόμενος ἐπὶ τὰς χρεῖρας. ἀπὸ ἧ δόξα δεινῆ ⁵ τὸν λόγον, ὡσπερ βαφῆν, ἀποκλύσαι τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ τῶν πολλῶν ἀνομόρξεσθαι ⁶ πάθη δι' ὀμιλίαν

1 Anon. Οὐρεγγίλιος; & sic, Xyl. mouente, Cic. in Or. pro Plancio, 20. Idem B. recepit.

2 B. hunc locum inquinatissime se habere persuasum habet, & addidit ex V. Ἰαῖς πρεσβείαις, & ex B. 3. πρὸς αὐτὰς pro πρὸς αὐτὸν, vertitque: & Graeciae civitates certatim ei mitterent officiosas legationes.

3 Sic R. e conjectura H. Steph. dedit pro vulg. περι.

4 Has duas voces καλεῖν αὐτὸν, Steph. ex vet. cod. se dedisse ait pro καλεῖσθαι, quod in Junt. Ald. & Crat. legitur.

5 Pertinet δεινῆ ad ἀποκλ. & ἀνομόρξ. constructione, Graecis non modo, sed & Poëtis latinis saepe usitata. Xyl.

6 affricare; hic significat sese affigere, & velut imprimere. R. Cum Anon. & B. 3. mavult Duf. ἀνομόρξεσθαι, quod & B. recepit.

λίαν καὶ συνήθειαν τοῖς πολιτευομένοις, ἂν μὴ τις εὖ μάλιστα Φυλαττόμενος, ἔτω συμφέρηται τοῖς ἐκτὸς, ὡς τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἢ τῶν ἐπὶ τοῖς πράγμασι παθῶν συμμεθέξων.

XXXIII. Ὁ δὲ Κλώδιος ἐξελάσας τὸν Κικέρωνα, κατέπρησε μὲν αὐτῆ τὰς ἐπαύσεις, κατέπρησε δὲ τὴν οἰκίαν, καὶ τῷ τόπῳ ναὸν Ἐλευθερίας ἐπωκοδόμησε. τὴν δ' ἄλλην οἰκίαν ἐπώλησε ¹, καὶ διεκέρησε κατ' ἡμέραν, μηδὲν ὠνεύμενος μηδενός. ἐκ δὲ ² τότε Φοβερός ὦν τοῖς ἀριστοκρατικοῖς, καὶ τὸν δῆμον ἀνειμένον εἰς ὕβριν πολεῖν καὶ θρασυτέτα συνεφελοκόμενος, ἐπεχειρεῖ τῷ Πομπηίῳ, τῶν διωκημένων ὑπ' αὐτῷ κατὰ τὴν στρατείαν ἕναι σπαράττων. ἐφ' οἷς ὁ Πομπηῖος ἀδοξῶν, ἐκάνιζεν αὐτὸς αὐτὸν, προέμενος τὸν Κικέρωνα· καὶ πάλιν ἐκ μεταβολῆς παντοῖος ἐγένετο, πράττων κέρδιον αὐτῷ μετὰ τῶν Φιλων. ἐνισαμένους δὲ τῷ Κλωδίῳ, συνέδοξε τῇ βελῇ μηδὲν διὰ μέσας πράγματα κυρῆν, μηδὲ πράττειν δημοσίου, εἰ μὴ Κικέρωνι κέρδιος γένοιτο. τῶν δὲ περὶ Λέντλον ὑπατευούτων, καὶ τῆς ἐξέσεως πρόσω βαδίζεσθαι, ὡς τραπῆναι μὲν ἐν ³ ἀγορᾷ δημάρχους, Κόιντων δὲ, τὸν Κικέρωνος ἀδελφῖν, ἐν τοῖς νεκροῖς, ὡς τεθνηκότα κείμενον, διαλαθεῖν, ὃ τε δῆμος ἤρχετο τρέπεσθαι τῇ γνώμῃ· καὶ τῶν δημάρχων Ἄννιος Μίλων πρῶτος ἐτόλμησε τὸν Κλώδιον εἰς δίκην ἀπάγειν βιαίαν ⁴, καὶ Πομπηίῳ πολλοὶ συνῆλθον ἐκ τε τῷ δήμῳ καὶ τῶν πέριξ πόλεων. μεθ' ὧν προελθῶν ⁵, καὶ τὸν Κλώδιον ἀναστήσας ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἐπὶ τὴν ψῆφον ἐκάλει τὰς πολι-
τας.

1 V. ἐπώλησε.

2 abest δὲ a Junt. Ald. Crat.

3 abest ἐν a Junt.

4 Sic ex conjectura Mofis Duf. dedit R. pro vulg. βιαίως. Sic in *Supplem. Liv. CIV, 47.* legitur: *postremo lege Plotia de vi reum fecit.* Vulgatae inhaeret Schlrach cum Kündio: *mis Gewalt vor Gerichte zu führen.*

5 Junt. Ald. Crat. προελθῶν.

τας. καὶ λέγεται μηδέποτε μηδέν ἐν τσσαύτης ἡμο-
 Φροσύνης ἐπιψηφίσαθαι τὸν δῆμον. ἡ δὲ σύγκλητος
 ἀμιλλωμένη πρὸς τὸν δῆμον, ἔγραψεν ἐπαινεθῆναι τὰς
 πόλεις, ὅσαι τὸν Κικέρωνα παρὰ τὴν Φυγὴν ἐθεράπευ-
 σαν, καὶ τὴν οἰκίαν αὐτῷ καὶ τὰς ἐπαύλεις, ὡς Κλώ-
 διος διεφθάρκει, τέλεσι δημοσίοις ἀνασαθῆναι. κατήκει
 δὲ Κικέρων ἐκκαιδεκάτῳ μηνὶ μετὰ τὴν Φυγὴν· καὶ
 τσσαύτη τὰς πόλεις χαρὰ, καὶ σπυρὴ τὰς ἀνθρώπους πε-
 ρὶ τὴν ἀπάντησιν εἶχεν, ὥστε τὸ ἴηδέν ¹ ὑπὸ Κικέρω-
 νος ὕσερον ἐνδεέσερον εἶναι τῆς ἀληθείας. ἔφη γὰρ,
 αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν Ἰταλίαν φέρεσαν, εἰς τὴν
 Ῥώμην εἰσειγεῖν. ὅπως καὶ Κράστος, ἐχθρὸς ὢν αὐτῷ
 πρὸ τῆς Φυγῆς, τότε προθύμως ἀπήντα καὶ διελύετο,
 τῷ παιδί Ποπλίῳ χαριζόμενος, ὡς ἔλεγε, ζῆλωτῆ τῷ
 Κικέρωνος ὄντι.

XXXIV. Χρόνον δ' ἐ πολὺν διαλιπὼν, καὶ πα-
 ραφυλάξας ἀποδημῆσα τὸν Κλώδιον, ἐπῆλθε μετὰ πολ-
 λῶν τῷ Καπετωλίῳ, καὶ τὰς δημαρχικὰς δέλτας, ἐν
 αἷς ἀναγραφαὶ τῶν διωκημένων ἦσαν, ἀπέσπασε καὶ δι-
 ἐφθειρεν. ἐγκαλῶντος δὲ περὶ τὰς τῷ Κλώδιῳ, τῷ δὲ
 Κικέρωνος λέγουτος, ὡς παρανόμως ἐκ πατρικίαν εἰς δη-
 μαρχίαν παρέλθοι ², καὶ κύριον ἔδεν εἶναι τῶν πεπραγ-
 μένων ὑπ' αὐτῷ. Κάτων ἠγανάκησε καὶ ἀντεῖπε, τὸν
 μὲν Κλώδιον ἐκ ἐπαινῶν, ἀλλὰ καὶ δυσχεραίναν τοῖς
 πεπολιτευμένοις· δεινὸν δὲ καὶ βίαιον ἀποφαίνων, ἀν-
 αίρεσιν ψηφίσαθαι δογμάτων καὶ πράξεων τσσαύτων τὴν
 σύγκλητον· ἐν αἷς εἶναι καὶ τὴν ἑαυτῷ τῶν περὶ Κυ-
 πρου καὶ Βυζάντιον διοίκησιν ³. ἐκ τῆς προσέκρησεν ὁ
 Κικέρων αὐτῷ πρόσκρησιν εἰς ἔδεν ἐμφανὲς προσελθῆσαν,
 ἀλλ' ὥστε τῇ Φιλοφροσύνῃ χρῆσθαι πρὸς ἀλλήλους ἀκαυ-
 ρότερον.

Z 2

XXXV.

¹ in Orat. post red. In Sen. 15.

² B. 3. περιέλθοι.

³ Cf. Plut. in Cat. min. 34. & 40.

XXXV. Μετὰ ταῦτα Κλώδιον μὲν ἀποκλίνουσι Μίλων καὶ διωκόμενος Φόνε, Κικέρωνα παρεσήσατο συνήγορον. ἡ δὲ βελή, Φοβηθεῖσα, μὴ, κινδυνεύοντος ἀνδρὸς ἐνδόξε καὶ θυμοειδῆς, τῷ Μίλωνος, ταραχὴ γένηται περὶ τὴν πόλιν, ἐπέτρεψε Πομπηῖω ταύτην τε καὶ τὰς ἄλλας κρίσεις βραβεῦσαι, παρέχουσα τῇ πόλει καὶ τοῖς δικαστηρίοις ἀσφάλειαν. ἐκεῖνα δὲ τὴν ἀγορὰν ἔτι νυκτὸς ἀπὸ τῶν ἄκρων περιλαβόντος τοῖς στρατιώταις, ὁ Μίλων τὸν Κικέρωνα δέισας, μὴ πρὸς τὴν ὄψιν ἀηθεῖα διαταραχθεῖς, χειρὸν διαγαυσίσηται, συνέπεισεν ἐν Φορεῖω κομιθέντα πρὸς τὴν ἀγορὰν ἡσυχάζειν, ἄχρις ἢ συνίασιν οἱ κριταί, καὶ πληρῆται τὸ δικαστήριον. ὁ δ' ἔ μόνον ἦν, ὡς ἔοικεν, ἐν ὅπλοις ἀθαρσῆς, ἀλλὰ καὶ τῷ λέγειν μετὰ φόβου προσήει, καὶ μόλις ἐπαύσατο παλλόμενος καὶ τρέμων ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων, ἀκμὴν τῷ λόγῳ καὶ εἰσὶν ¹ λαβόντος. Δικιννίω δὲ Μερήνῃ ², Φεύγυλιδίην ὑπὸ Κάτωνος, βοηθῶν, καὶ Φιλοτιμέμενος Ὀρτήσιου ὑπερβάλλειν εὐημερήσαντα, μέρος ἐδὲν ἀνεπαύσατο τῆς νυκτὸς, ὡς ὑπὸ τῷ σφόδρα Φροντίσαι καὶ διαγρυπνήσαι κακωθεῖς, ἐνδεέστερος αὐτῷ ³ Φανῆμαι.

τε

¹ Pro καὶ εἰσὶν B. 3. & V. e Junt. κατάσασιν. Varie haec dictio sumitur. B. vertit: *quomvis eloquentia ejus jam ex multis causis summum incrementum & maturitatem esset consecuta*, adnotans, sententiam aliter accipi posse: *in multis vero causis vix finem faciebat tremendi & vacillandi jam ad ipsum quaestionis cardinem oratione proventus*. Prius amplectitur Kind: *und zitterte und bebte noch zu der Zeit, da seine Beredsamkeit schon ihre Reife und Vollkommenheit erreicht hatte*. Ad posterius autem accedit Schirach: *dass er bey verschiedenen derselben kaum alsdenn erst zu zittern und zu zagen aufhörte, wenn er eine Weile fortgeredet hatte, und in die Hitze des Sprechens gekommen war*. Rem ipsam, quam enarrat Plutarchus, fatetur Cicero pro Cluent. 18. in Q. Caecil. 13. Cf. Dion. l. 46.

² Est L. Licinius Murena, pro quo extat hodie Ciceronis oratio.

³ Refertur αὐτῷ ad Hortensium. B. cum Xyl. mavult αὐτῷ legi,

τε δ' ἔν ἐπὶ τὴν τῆ Μίλωνος δίκην ἐν τῆ Φορεΐα προελθὼν, καὶ θεασάμενος τὸν Πομπήϊον ἄνω καθεζόμενον, ὥσπερ ἐν στρατοπέδῳ, καὶ κύκλῳ τὰ ὄπλα περιλάμποντα τὴν ἀγορὰν, συνεχύθη, καὶ μόλις ἐνῆρξατο τῆ λόγῃ, κραδαινόμενος τὸ σῶμα, καὶ τὴν Φωνὴν ἐνιχόμενος, αὐτῆ τῆ Μίλωνος εὐθαρσῶς καὶ ἀνδρείως παραισαμένῳ τῷ ἀγῶνι, καὶ κόμην θρέψαι καὶ μεταβαλεῖν¹ ἔδοθητα Φαιῶν ὑπαξιώσαντος. ὅπερ ἐχ ἦμισα δοκεῖ συναιτίου αὐτῷ γενέσθαι τῆς καταδίκης². ἀλλ' ὅ γε Κικέρων διὰ ταῦτα Φιλέταιρος μᾶλλον, ἢ δειλός, ἔδοξεν εἶναι.

XXXVI. Γίνεται δὲ καὶ τῶν ἱερέων, ἕς³ Αὐγῆρας Ῥωμαῖοι καλῶσιν, ἀντὶ Κράσσης, τῆ νέε, μετὰ τὴν ἐν Πάρθοις αὐτῆ τελευταίην. εἶτα κλήρω λαχὼν τῶν ἐπαρχιῶν Κιλικίαν, καὶ στρατὸν ὀπλιτῶν μυριάων καὶ διχιλίων, ἰπέων δὲ διχιλίων ἑξακοσίων, ἔπλευσε. προσταχθὲν αὐτῷ, καὶ τὰ περὶ Καππαδοκίαν Ἄριοβραζάνη, τῷ βασιλεῖ, Φίλα καὶ πειθῆνια παραχεῖν. ταῦτά τε δὴ παρεσήσατο καὶ συνήρμοσεν ἀμέμπῳς ἄτερ πολέμου. τὰς τε Κίλικας ὁρῶν πρὸς τὸ Παρθηκὸν πηλαῖσμα Ῥωμαίων καὶ τὸν ἐν Συρίᾳ νεωτερισμὸν ἐπηρμένους, κατεπράυνεν ἡμέρωσ ἄρχων. καὶ δῶρα μὲν ἐδὲ τῶν βασιλέων διδόντων ἔλαβε, δεῖπνων δὲ τὰς ἐπαρχικὰς ἀνῆκεν. αὐτὸς⁴ δὲ καθ' ἡμέραν τὰς χαρτείας ἀνελάμ-

Z 3

βανεν

legi, ut ad ipsum redeat, & sit sensus: *infra se, minor sua fama & existimatione.* Corradus legisse videtur μὴ Φωνῆσιν, sed non cohaerente sensu.

1 B. *judice*, insolens loquendi genus, ut etiam vitium subesse suspicari liceat, quod tolli posse censet scribendo μεταβαλεῖν.

2 Timuisse videtur Cicero, quo evaderet illa Milonis invidiosa fortitudo. Cf. *pro Milon.* c. 34. Praecipue illam vestis sordidae recusationem haud dubium est, quin inimici Milonis interpretati fuerint in contumeliam iudicium factam.

3 Br. *eis* deesse ante *ἕς* susp.

4 Sola Br. αὐτὸς. R. restituit priorem lectionem.

νόμενος, καὶ τὰς τότε ¹ Φίλους καὶ συνήθεις ἀσπασάμενος, καὶ τὰ πρέποντα θαυμαθεῖς ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν πόλιν ἐπανῆλθεν, ἤδη τῶν πραγμάτων, ὡσπερ ὑπὸ φλεγμονῆς, ἀφισαμένων περὶ ² τὸν ἐμφύλιον πόλεμον.

XXXVII. Ἐν μὲν ἔν τῇ βαλῇ ψηφισομένων αὐτῷ θριαμβον, ἥδιον ἂν ἐφη παρακολοθῆσαι Καίσαρι θριαμβεύοντι, συμβάσεων γενομένων. ἰδίᾳ δὲ συνεβέβλευε, πολλὰ μὲν Καίσαρι γράφων, πολλὰ δ' αὐτῷ ³ Πομπηίᾳ δεόμενος, πράντων ἐκάτερον καὶ παραμυθόμενος. ὡς δ' ἦν ἀνήκεσα, καὶ, Καίσαρος ἐπερχομένου, Πομπηίος ἐκ ἔμεινε, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν τὴν πόλιν ἐξέλιπε, ταύτης μὲν ἀπελείφθη τῆς φυγῆς ὁ Κικέρων ⁴, ἔδοξε δὲ Καίσαρι προστίθεσθαι ⁵. καὶ δῆλός ἐστι τῇ γνώμῃ πολλὰ ἑπιπλάθεις ἐπ' ἀμφοτέρα καὶ δυσπαθήσας. γράφει γὰρ

Z 4

ἐν

¹ R. hoc τότε dubium esse monet, utrum ad tempus respiciat, ad tum praefens: amicos, qui Ciceroni tum erant, ad Urbem e provincia revertenti: an ad pristinum: amicos, quibus olim Cicero fuisset usus, quum adolescens studiis literarum operam daret Athenis.

² R. mavult παρὰ, ob. Eodem docente, ἀφίστασαι dicuntur a medicis eae corporis partes, quae a reliqua carniū massa per suppurationem expeditae vel resolutae, discedunt & defluunt. ἀπίσασις civilis est secessus in partes. Cf. ad Fam. 16, 11.

³ Absurdum censet Duf. hoc αὐτῷ, proque eo scribendum αὐτῷ γὰρ. R. tuetur vulgatam, quia Pompejus in Vrbe aderat, & sic Ciceroni licebat cum eo coram agere, ipso, non per literas cum absente.

⁴ Falsum hoc esse, B. monet. Cicero, cum ad Urbem venisset pridie Non. Jan. eam relinquit 14 Cal. Febr. (ad Att. 9, 10.) ut orae Campanae & maritimae praefesset. Inde fere Formiis egit, neque aut literis Caesaris aut precibus concessit, ut ad Urbem reverteretur. Vid. ad Att. 9, 6. 16. 18.

⁵ Hoc quoque temere positum, B. judicat. Cicero semper eo animo erat, ut ad Pompejum proficisci vellet, simul ac pacem desperari sentiret; neque Caesar aliud a Cicerone sperasse videtur, quam ut mallet ab omni contentione abesse.

ἐν ταῖς ἐπισολαῖς. Ποτέρῳσέ ¹ χρή τρέπεσθαι, Πομπήϊα μὲν εὐδοξον καὶ καλὴν ὑπάθεσιν πρὸς τὸν πόλεμον ἔχοντος, Καίσαρος δ' ἄμεινον τοῖς πράγμασι χρωμένε, καὶ μᾶλλον ἑαυτὸν καὶ τὴν Φίλιας ² σώζοντας; ὡς ἔχειν μὲν, ὃν Φύγη, μὴ ἔχειν δέ, πρὸς ὃν Φύγη. Τρεβατίς ³ δέ, τινὸς τῶν Καίσαρος ἐταίρων, γράψαντος ἐπισολὴν, ὅτι Καίσαρ οἶεται δεῖν μάλιστα μὲν αὐτὸν ἐξετάζεσθαι μεθ' αὐτῶ, καὶ τῶν ἐλπίδων μετέχειν· εἰ δ' ἀναδύεται διὰ γῆρας, εἰς τὴν Ἑλλάδα βαδίζειν, κῆκεῖ καθήμενον ἡσυχίαν ἄγειν, ἐκποδῶν ἀμφοτέροις γενόμενον. Θαυμάσας ὁ Κικέρων, ὅτι Καίσαρ αὐτὸς ἐκ ἔγραψεν ⁴, ἀπεκρίνατο πρὸς ὀργὴν, ὡς ἑδὲν ἀνάξιον πράξει τῶν πεπολιτευμένων. τὰ μὲν ἔν ἐν ταῖς ἐπισολαῖς γεγραμμένα τοιαῦτά ἐσι.

XXXVIII. Τὰ δὲ Καίσαρος εἰς Ἰβηρίαν ἀπέραντος, εὐθὺς ὡς Πομπήϊον ἔπλευσε· καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἄσμενος ἄφθῆ, Κάτων δ' αὐτὸν ἰδὼν, ἰδίᾳ πολλὰ κατεμέμφετο Πομπήϊῳ προσθέμενον. αὐτῷ ⁵ μὲν γὰρ ἔχρῃ καλῶς ἔχειν ἐγκαταλιπεῖν, ἢ ἀπ' ἀρχῆς εἴλετο τῆς πολι-

¹ Ante hanc vocem V. & Anon. inserunt διαπορεῖν. In Ciceronis epistolis haec ipsa verba non inveniuntur, praeter ultimum illud: *Ego, quem fugiam, habeo; quem sequar, non habeo*, quod extat ad Att. 8, 7. In eam sententiam passim disputatur, ut doleat Cicero sibi in ea castra eundem esse, ubi tot imperatoris errores essent, cum Caesaris caula *causam solummodo non haberet, caeteris rebus abundaret*.

² Leditio haec in Ind. Frst. ex V. & Anon. profertur; eamque Br. cum Interpp. lat. secutus esse videtur. In omnibus prioribus edd. est τοῖς Φίλοις.

³ Trebatius, jurisconsultus egregius, ad quem sunt Ciceronis epistolae l. 7. Epistola, de qua Plutarchus, non exstat, uti nec Ciceronis responsum. B.

⁴ Bartono haec suspecta sunt, cum Caesaris epistola ad Ciceronem in hoc ipsum argumentum exsistat, ad Att. 10, 8.

⁵ Duf. mavult αὐτῷ. Catonem de se ipso loquentem facit Plut.

πολιτείας τάξιν, ἐκείνον δὲ χρησιμώτερον ὄντα τῇ πατριδί καὶ τοῖς Φίλοις, εἰ μένων ἴσα ¹ ἐκεῖ πρὸς τὸ αποβαῖνον ἠρμόζετο, κατ' ἐδένα λογισμὸν, ἂδ' ἐξ ἀνάγκης πολέμιον γεγονέναι Καίσαρι, καὶ τούτῳ μεθέξοντα κινδύνα δεῦρ' ἤκειν. ἔτσι δὲ δὴ τῷ Κικέρωνος ἀνέμφου οἱ λόγοι τὴν γνώμην, καὶ τὸ μέγα μηδὲν αὐτῷ χρῆσθαι Πομπηίου. αἴτιος δ' ἦν αὐτὸς, ἐν ἀνέμενος μεταμέλεσθαι ², Φλαυρίζων δὲ τῷ Πομπηίῳ τὴν παρασκευὴν, καὶ πρὸς τὰ βεβλημένα δυσκολαίνων ὑπέλως, καὶ τῷ παρασιώπῃεν τι καὶ λέγειν χάριεν εἰς τὰς συμμάχους ἐκ ἀπεχόμενος. ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἀγέλασος ἀεὶ περιῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ σκυδρώπος, ἐτέροις δὲ παρέχων γέλωτα μηδὲν δεομένοις ³. βέλτιον δὲ καὶ τέτων ὀλίγα παραθέσθαι. Δομίτις ⁴ τοίνυν ἀνδρωπον εἰς τάξιν ἡγεμονικὴν ἀγούτος ἐ πολειμικὴν, καὶ λέγουτος, ὡς ἐπεικῆς τὸν τρόπον ἐστὶ καὶ σώφρων. Τί ἔν, εἶπεν, ἐκ ἐπίτροπου αὐτὸν τοῖς τέκνοις Φυλάσσεις; Ἐπαινέντων δὲ τινων Θεοφάνη ⁵, τὸν Λέσβιον, ὃς ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τεκνίωνων ἑπαρχος, ἃς εὖ παραμυθήσαιο Ῥοδίως τὸν εὐλοῦν ἀπολαβόντας. Ἠλλίκον, εἶπεν, ἀγαθὸν ἐστὶ, τὸ Γραικὸν ἔχειν ἑπαρχον; Καίσαρος δὲ κατωρθῆντος τὰ πλεῖστα, καὶ τρόπον τινὰ πολιορκῶντος αὐ-

L 5

τὰς

¹ Anon. ἴσως; B. 3. ἴσως. Duf. nullam harum lectionum genuinam censet, delendamque vocem ἴσα, aut in ἡσύχως, mutandam.

² Cf. ad Fam. 7, 3.

³ Vide Philipp. 2, 15. 16. Macrob. Saturn. 2. 3.

⁴ L. Domitius Aenobarbus, quem Caesār Corfinio inclusit. Cf. de B. civ. 1, 17.

⁵ Theophanes, Mitylanaeus, qui res gestas Pompeji scripsit, erat apud eum summa auctoritate & gratia. Eum in concione militum civitate donavit, & Mitylanaeis in ejus gratiam libertatem restituit. Cicero tamen hominem contemnere videtur (ad Aetia. 9, 1.) Auctor fuit consilii, quod Pompejo fatale erat, ad Ptolemaeum post pugnam Pharsalicam confugiendi. *Plur. in Pomp. B.*

τὰς, Λέντλῳ ¹ μὲν εἰπὸντι, πυνθάνεσθαι, συγγὰς εἶναι τὰς Καίσαρος Φίλκας, ἀπεκρίνατο. Λέγεις αὐτὰς δυσγοεῖν Καίσαρι. Μαρκίῳ ² δὲ τινος ἡμιουλος ἐξ Ἰταλίας νεωσί, καὶ λέγοντος, ἐν Ῥώμῃ Φήμην ἐπικρατεῖν, ὡς πολιορροῖτο Πομπήϊος. Εἰτ' ἐξέπλευσας, εἶπεν, ἴνα τῆτο πισεύσης αὐτὸς θεασάμενος; Μετὰ δὲ τὴν ἤτλαν Νουμίε μὲν εἰπὸντος, ὅτι δεῖ χρῆσθας ἐλπίδας ἔχειν. ἐπ' αὐτὸν γὰρ ἀετὰς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆ Πομπήϊε λελεῖσθαι ³. Καλῶς ἂν, ἔφη, παρήνεις, εἰ κολοιοῖς ἐπολεμῆμεν. Λαβιηνῶ ⁴ δὲ μαντεῖαις τισὶν ἰχυριζόμενα, καὶ λέγοντος, ὡς δεῖ περιγενέσθαι ⁵ Πομπήϊον. Οὐκἔν, ἔφη, στρατηγήματι τέτρω χρώμενοι νῦν ⁶ ἀποβεβλήκαμεν τὸ στρατόπεδον.

XXXIX. Ἀλλὰ γὰρ ⁷, γενομένης τῆς κατὰ Φάρσαλον μάχης, ἧς ἔ μετέχε δι' ἀρρώσταν, καὶ Πομπήϊε Φυγόντος, ὁ μὲν Κάτων, καὶ σράτευμα συχυδὸν ἐν Δυρραχίῳ, καὶ σὸλον ἔχων μέγαν, ἐκεῖνον ἠξίε στρατηγεῖν κατὰ

¹ L. Corn. Lentulus Crus tunc consul erat in castris Pompejanis. B.

² Sic scriptum enotatur hoc nomen ex Anon. in ind. Frst. deditque Br. quem R. sequitur & B. In edd. prioribus est Μαρίκας.

³ Sic Xyl. legendum esse monuit, deditque Steph. pro λελεῖσθαι, quod est in Junt. Ald. Crat.

⁴ Is est, qui, cum Caesaris legatus fuisset in Gallia, in bello civili Pompejum secutus est, in superstitionem plus aequo pronus. R.

⁵ Sic cum Anon. & V. dari voluit Br. & dederunt B. & R. pro vulg. παραγενέσθαι.

⁶ Non Pharsalica pugna, sed alia quaequam, ea vetustior, ut designetur necesse est. Nam in Pharsalica perit Labienus, de eaque seorsim commemoratur in continenti. R.

⁷ Duf. mavult ἀλλὰ καὶ. R. autem tuetur γὰρ, ut sit Latiorum *verum enotaturo*. Eodem monente, series ratiocinii haec est: Cicero Pompejo quidem se adjunxit, & in ejus castra venit; verumtamen imperium hujus belli daretavit, Pompejo sublato ad se delatum.

κατὰ νόμον, καὶ τὸ τῆς ὑπατείας ἀξίωμα πρέχοντα. διωθόμενος δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ Κικέρων, καὶ ὅπως Φεύγων τὸ συσρατεύεσθαι, παρ' ἐδὲν ἤλθεν ἀνααιρεθῆναι, Πομπηίᾳ τῆ νέᾳ καὶ τῶν Φίλων προδότῃ ἀποκαλέντων, καὶ τὰ ξίφη σπασαμένων, εἰ μὴ Κάτων ἐνσᾶς μόλις ἀφείλετο καὶ διήνεγκεν ¹ αὐτὸν ἐκ τῆ στρατοπέδου. καταχῶν δ' εἰς Βρεντέσιον, ἐνταῦθα διέτριβε, Καίσαρα περιμένων βραδύνοντα διὰ τὰς ἐν Ἀσίᾳ καὶ περὶ Αἴγυπτον, ἀσχολίας. ἐπεὶ δ' εἰς Τάραντα καθωρισμένος ἀπηγγέλλετο, καὶ περὶ περιῶν ἐπέιδεν εἰς Βρεντέσιον, ὠρμησε πρὸς αὐτὸν, ἐ πάνυ μὲν ὦν δύσελπις, αἰδέμενος δὲ, πολλῶν παρόντων, ἀνδρὸς ἐχθρῆ καὶ κρατῆτος λαμβάνειν πείραν. ἐ μὴν ἐδέησεν αὐτῷ πρᾶξαι τι παρ' ἀξίαν, ἢ εἰπεῖν. ὁ γὰρ Καῖσαρ, ὡς εἶδεν αὐτὸν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπαντῶντα, κατέβη καὶ ἠσπάσατο, καὶ διαλεγόμενος μόνῳ συχῶν σαδίων ὁδὸν προῆλθεν. ἐκ δὲ τότε διετέλει τιμῶν καὶ Φιλοφρονέμενος, ὥστε καὶ γράψαντι λόγον ἐγκώμιον Κάτωνος ἀντιγράφων, τὸν τε λόγον αὐτῆ καὶ τὸν βίον, ὡς μάλις τῷ Περικλέῳ εἰκότα καὶ Θηραμένους ², ἐπαινεῖν. ὁ μὲν ἔν Κικέρωνος

¹ V. διήκεν. Seq. αὐτὸν abest a Junt. Ald. Crat. dedit Steph.

² Theramenes Atheniensis, Agnonis filius, faciendi dicendique sapiens a Cicerone dicitur (de orat. 3, 16.) Aristoteles, cum dixisset tres fuisse cives patriae amantissimos, tertium posuit Theramenem (Plut. in Nic.) Habuit hoc cum Cicerone commune, ut levis & inconstans putaretur (nam & Cothurnus probroso nomine appellatus est) ex eo, quod gliscentibus partium studiis moderatioribus consiliis uteretur. Captis a Lyfandro Athenis, auctor erat populo, ut Lacedaemoniorum conditiones acciperent. Iis tamen, qui remp. in Oligarchiam vertere studerent, vehementer obstitit; & cum nihil proficeret, unus ex 30. tyrannis delectus collegis suis cives pro lubitu trucidantibus & bona publicantibus se fortiter opposuit. Quapropter, Critia adnitente, capitis damnatus est, mortemque, utpote Socratis praeceptis imbutus, fortissime obiit. Plut. in Lys. Diodor. l. 14. Xenoph. Hell. l. 2.

νος λόγος, Κάτων, ὁ δὲ Καίσαρος, Ἀντικάτων¹ ἐπιγράψαι. λέγεται δὲ καὶ, Κοῖντε Λιγαρία δίκην Φεύγοντος, ὅτι τῶν Καίσαρος πολεμίων εἰς ἐγεγόνει, καὶ Κικέρωνος αὐτῷ βοηθῆντος, εἰπεῖν τὸν Καίσαρα πρὸς τὰς Φίλας. Τί καλοῦσι διὰ χρόνον Κικέρωνος ἀκῆσαι λέγοντος, ἐπεὶ πάσαι κέρριται πονηρὸς ἀνὴρ² καὶ πολέμιος; ἐπεὶ δ' ἀρξάμενος λέγειν ὁ Κικέρων ὑπερφυῶς ἐκίνοι, καὶ πρῆβαινε αὐτῷ πάθει τε ποικίλος καὶ χάριτι Θαυμασὸς ὁ λόγος, πολλὰς μὲν ἰέναι³ χρόας ἐπὶ τῷ προσώπῳ τὸν Καίσαρα, πάσας δὲ τῆς ψυχῆς τρεπόμενον τροπὰς κατάδηλον εἶναι. τέλος δὲ τῶν κατὰ Φάσσαλον ἀψαμένῳ⁴ τῷ ῥήτορος ἀγώνων, ἐκπαθῆ γενόμενον, τιναχθῆναι τῷ σώματι, καὶ τῆς χειρὸς ἐκβαλεῖν ἕνα τῶν γραμματίων. τὸν γὰρ ἀνθρώπου ἀπέλυσε τῆς αἰτίας βεβιασμένος.

XI. Ἐκ τέττε Κικέρων, εἰς μοναρχίαν τῆς πολιτείας μεθεσώθη, ἀφόμενος τῷ τὰ κοινὰ πράττειν, ἐχόλαζε τοῖς βελομένοις Φιλοσοφεῖν τῶν νέων, καὶ χεοῖν ἐκ τῆς πρὸς τέττεσ συνηθείας, εὐγενεσάτης καὶ πρώτης ὕλης, αὐδισ ἔχουεν ἐν τῇ πόλει μέγιστον⁵. αὐτῷ δ' ἔργον μὲν ἦν τὸ τὰς Φιλοσόφας συντελεῖν διαλόγους καὶ μετα-

1 Brutus etiam Catonem scripsit, cui Augustus rescriptit (Suet. in Octav.) Alios etiam Cato laudatores habuit, Fabium Gallum, Ciceronis amicum (Epist. ad Fam. 7, 24.) Munatium, Catonis inprimis familiarem, & Thraseam, qui natales D. & M. Brutorum & C. Cassii celebrare suetus erat. B.

2 non Cicero, sed Ligarius. R.

3 Br. scribi voluit ἰέναι. Sic B. dedit. R. susp. μὲν ἔμ-
φαίνοντα χρ.

4 Pro Q. Ligar. 3. „*Quid enim, Tubevo, districtus ille tuus in acie Pharsalica gladius agebat?* &c.“

5 B. monente, sensus est: horum amicitiae debuit Cicero, ut post Caesaris mortem summam in urbe auctoritatem consequi posset. Loquitur enim de Pansa, Hirtio & Dolabella, quos Cicero in morem praeceptoris exercuit, quotidie dicens audientisque. Quint. Inst. Or. 8, 3. 12, 11. B.

μεταφράζειν ¹, καὶ τῶν διαλεκτικῶν, ἢ Φυσικῶν, ὀνομάτων ἕκαστον εἰς Ῥωμαϊκὴν μεταβάλλειν διάλεκτον. ἐκεῖνος γὰρ ἐστίν, ὡς Φασίν, ὁ καὶ τὴν Φαντασίαν, καὶ τὴν συγκατάθεσιν ², καὶ τὴν ἐποχὴν ³, καὶ τὴν κατάληψιν, ἔτι δὲ τὸ ἄτομον, τὸ ἀμέρες, τὸ κενὸν, ἄλλα τε πολλὰ τῶν τοιούτων, ἐξονομάσας πρῶτος, ἢ μάλιστα Ῥωμαίοις, τὰ μὲν μεταφοραῖς, τὰ δ' οἰκειότησιν ἄλλαις γνώριμα καὶ προσήγορα ⁴ μηχανησάμενος. τῇ δὲ πρὸς τὴν ποιήσιν εὐκολία παίζων ἐχρήτο. λέγεται γὰρ, ὀπηνίκα ῥυεῖη πρὸς τὸ τοιούτου, τῆς νυκτὸς ἔπη ποιεῖν πεντακόσια. τὸ μὲν ἔν πλείστον τῷ χρόνῳ τέτε περὶ Τῆσπιλον ἐν χωρίοις αὐτῷ δικάγων, ἔγραφε πρὸς τὰς Φίλας, Λαέρτε βίον ζῆν ⁵, εἶτε παίζων, ὡς ἔθος εἶχεν, εἶθ' ὑπὸ Φιλοτιμίας σπαργῶν πρὸς τὴν πολιτείαν, καὶ ἀθυμῶν τοῖς κωθεῶσι. σπανίως δ' εἰς ἄστυθεραπείας ἔνεκα τῷ Καίσαρος κατῆει, καὶ πρῶτος ἦν τῶν συναγορευόντων ταῖς τιμαῖς, καὶ λέγειν αἰεὶ τι καινὸν εἰς τὸν ἔνδορα καὶ τὰ πραττόμενα Φιλοτιμικμένων. οἷον ἐστὶ καὶ τὸ περὶ τῶν Πομπηίης λεχθῆν εἰκότων, ὡς ἀνηρημένος καὶ καταβεβλημένος ὁ Καῖσαρ ἐκέλευσεν ἀνασταθῆναι καὶ ἀνεστάθησαν. ἔφη γὰρ ὁ Κικέρων, ὅτι ταύτη τῇ Φιλανθρωπίᾳ Καῖσαρ τὰς μὲν Πομπηίης ἴσησι, τὰς δ' αὐτῷ πῆγγυσι ἀνδριάντας.

XLI. Διανοόμενος δ', ὡς λέγεται, τὴν πάτριον ἰσορίαν γραφῆ περιλαβεῖν ⁶, καὶ πολλὰ συμμῖξαι τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ὅλας τὰς εἰρημένους λόγους αὐτῶν ⁷ καὶ μύθους

¹ Anon. addit γινά τῷ Πλάτωνος, quae addi vult Duf. — V. solum addit Πλάτωνος.

² Sic dari voluit Steph. & cum V. & Anon. scribendum censuit Br. dederuntque R. & B. pro vulg. κατάθεσιν.

³ V. Anon. B. 3. Junt. ἀποχῆν.

⁴ familiaria, facilem quasi aditum ad se patefacientia. R.

⁵ Vid. Hom. Odyss. ὦ. v. 205. 225.

⁶ V. παραλαβεῖν.

⁷ R. sup. καὶ ὅλας τὰς εἰρημένους (vel εὐρημένους) περὶ αὐτῶν

μύθους ἐνταῦθα γράψαι, πολλοῖς μὲν δημοσίοις, πολλοῖς δ' ἰδίοις κατελήφθη πρᾶγμασιν ἀβελήτοις καὶ πάθεσιν, ὧν ἀνταίρετα δοκεῖ τὰ πλεῖστα ¹ συμβῆναι. πρῶτον μὲν γὰρ ἀπεπέμψατο τὴν γυναῖκα, Τερεντίαν, ἀμεληθεῖς ὑπ' αὐτῆς πᾶρά ² τὸν πόλεμον, ὥστε καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐφοδίων ἐνδεής ἀποσαλῆναι, καὶ μηδ', ὅτε κατῆρεν αὐθις εἰς Ἰταλίαν, τυχεῖν εὐγνώμονος. αὕτη μὲν γὰρ ἐκ ἤλθεν, ἐν Βρεντεσίῳ διατρίβοντας αὐτῆ πολὺν χρόνον· ἐρχομένη δὲ τῇ θυγατρὶ, παιδίσκῃ νέᾳ, τοσαύτην ὁδὸν, ἐπομπὴν πρέπεσαν ³, ἐχορηγίαν παρέχεν, ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκίαν τῶ Κικέρωνι πάντων ἔρημον καὶ κενὴν ἀπέδειξεν ἐπὶ πολλοῖς ὀφλήμασι καὶ μεγάλοις. αὗται γὰρ εἰσὶν αἱ λεγόμεναι τῆς διασάσεως εὐπρεπέσονται προφάσεις. τῇ δὲ Τερεντία καὶ ταύτας ἀρνεμένη λαμπρὰν ἐποίησε τὴν ἀπολογίαν αὐτὸς ἐκεῖνος, μετ' ἑ πολὺν χρόνον γήμας παρθένον ⁴, ὡς μὲν ἡ Τερεντία κατεφῆμιζεν, ἔρωτι τῆς ὥρας, ὡς δὲ Τύρων, ὁ τῆ Κικέρωνος ἀπελεύθερος, γέγραφε, εὐπορίας ἐνεκεν πρὸς διάλυσιν δανείων. ἦν γὰρ ἡ παῖς σφόδρα πλοσία, καὶ τὴν ἐσίαν αὐτῆς ⁵ ὁ Κικέρων ἐν πίσει κληρονόμος ⁶ ἀπολειφθεῖς διεφύλαττεν. ὀφείλων δὲ πολλὰς μυριάδας, ὑπο ⁷ τῶν φίλων καὶ οἰκείων ἐπέιδθη τὴν παῖδα γῆμαι παρ'

τῶν λόγ. V. & Anon. καὶ ὅλως ἴδε συνηγμένους λόγους αὐτῶ καὶ μύθους ἐνταῦθα τρέψασ, quam lectiōnem Dacer, praeferet. Cf. Cic. de leg. 1. 1.

1 Articulum γὰ R. de suo addidit. Vulgo abest.

2 V. περι.

3 Junt. Ald. Crat. ἴρεπεσαν. Steph. correxit.

4 Popilliam, five potius Publiliam. *Quinti. Inst. Or.* 6, 3. *ad Fam.* 4, 14.

5 Sic cum Junt. & B. 3. scribi voluit Br. & dederunt R. & B. pro vulg. αὐθις. Haec lectio ex Steph. prodit. Ald. & Crat. habent quoque αὐτῆς.

6 Hujusmodi haeredem fidelcommisfarium dici notum est. B.

7 Sola Br. ἀπό. R. cum B. restituit lectiōnem edd. priorum.

παρ' ηλικίαν, καὶ τὰς δανεισὰς ἀπαλλάξει, τοῖς ἐκείνης χρησάμενον. Ἀντώνιος δὲ, τῷ γάμῳ μνηθεὶς ἐν ταῖς πρὸς τὰς Φιλιππικὰς ἀντιγραφαῖς, ἐκβαλεῖν αὐτὸν Φησι γυναῖκα, παρ' ἣ ἐγήρασε. χαριέντως ἅμα τὴν οἰκίαν ὡς ἀπράξιε καὶ ἀσρατεύτε παρασιώπων τῷ Κικέρωνος. γήμαντι δ' αὐτῶ μετ' ἐ πολὺν χρόνον ἡ θυγάτηρ ἀπέθανε τίλβισα παρὰ Λέντλῳ ¹. τῷ γὰρ ἐγαμήθη μετὰ τὴν Πείσωνος, τῷ προτέρῳ ἀνδρὸς, τελευτήν. καὶ συνῆλθον μὲν ἐπὶ τὴν παραμυθίαν τῷ Κικέρωνι πανταχόθεν οἱ Φιλόσοφοι βαρέως δ' ἄγαν ἤνεγκε τὸ συμβεβηκός, ὥσε καὶ τὴν γαμηθεῖσαν ἀποπέμψασθαι δόξασαν ἠθῆναι τῇ τελευτῇ τῆς Τυλλίας.

XLII. Τὰ μὲν ἔν κατ' οἶκον ἔτως εἶχε τῷ Κικέρωνι. τῆς δ' ἐπὶ Καίσαρα ² συνισαμένης πράξεως ἐ μετέχε, καίπερ ὢν ἐταῖρος ἐν τοῖς μάλις Βράττε, καὶ βαρύνεσθαι τὰ παρόντα καὶ τὰ πάλαι ποθεῖν πράγματα δοκῶν, ὡς ἕτερος ἐδεῖς. ἀλλ' ἔδεισαν οἱ ἄνδρες αὐτῇ τὴν τε Φύσιν, ὡς ἐνδεῶ τόλμης, τὸν τε χρόνον, ἐν ᾧ καὶ ταῖς ἐρῶμενεσάταις Φύσεσιν ἐπιλείπει τὸ θαρρῆν. ὡς δ' ἔν ἐπέπρακτο τοῖς περὶ Βρῆτον καὶ Κάσσιον τὸ ἔργον, καὶ τῶν Καίσαρος φίλων συνισαμένων ³, αἵτις ἦν δόος ἐμφυ-

¹ Lentulum pro Dolabella esse positum, Crufer. annotat. Craffipedis, qui Tulliae maritus inter Pisonem & Dolabellam medius erat, neque Plutarchus meminit, nec Afronius. Ultimo non en erat P. Corn. Lentulus Dolabella, ut notat Middleton Vol. 2. p. 366. Obiisse Tulliam in patris sui Tusculano contendunt alii, hoc maxime argumento, quod Cicero a villa amoenissima maximeque consolatoria visenda post mortem filiae refugerit. Hunc autem nodum ipse Cicero, B. judice, satis commode explicat ad Att. 12, 40. quia ex omnibus villis Tusculanae maxima fuit celebritas, quam non facile ferre se posse fatetur Cicero.

² Sola Br. Καίσαρι. R. & B. priorem restituerunt lectiōnem.

³ V. & Anon. addunt ἐπὶ γὰρ ἄνδρες, quod in textum recipiendum censuit Duf.

ἐμφυλίους πολέμοις περιπετῆ γενέσθαι τὴν πόλιν. Ἀντώνιος μὲν ὑπατεύων τὴν βελὴν συνήγαγε, καὶ βραχέα διελέχθη περὶ ὁμοιοῦς, Κικέρων δὲ πολλὰ πρὸς τὸν καιρὸν οἰκείως διελάων, ἐπίεισε τὴν σύγκλητον, Ἀθηναίως μιμησαμένην ¹, ἀμνησίαν τῶν ἐπὶ Καίσαρι ψηφίσασθαι, νεῖμαι δὲ τοῖς περὶ Κάσσιον καὶ Βρῆτον ἐπαρχίας. ἔχε δὲ τέτων τέλος ἐδέν. ὁ γὰρ ἔθνος, αὐτὸς μὲν ἀφ' ἑαυτῆ πρὸς οἴκλον ἐξαχθεῖς, ὡς εἶδε τὸν νεκρὸν ἐκκομιζόμενον εἰς ἀγορᾶς, Ἀντωνίε δὲ καὶ τὴν ἐδῆτα δείξας αὐτοῖς αἵματος κατάπλεων ², καὶ κεκομμένην πάντῃ τοῖς ξίφεσιν, ἐμμανέβης ὑπ' ὀργῆς, ἐν ἀγορᾷ ζήτησιν ἐποιοῦντο τῶν ἀνδρῶν, καὶ πῦρ ἔχοντες ἐπὶ τὰς οἰκίας ἔθεον, ὡς ἀνάψοντες. οἱ δὲ τῶτον μὲν τῷ προπεφυλάχθαι διέφυγον τὸν κίνδυνον, ἑτέροις δὲ πολλὰς καὶ μεγάλας προσδοκῶντες, ἐξέλιπον τὴν πόλιν.

XLIII. Εὐθὺς ἔν ὁ Ἀντώνιος ἐπῆρτο, καὶ πᾶσι μὲν ἦν φοβερός, ὡς μογαρχήσων, τῷ δὲ Κικέρωνι φοβερῶτατος. ἀναρῶννυμένην τε γὰρ αὐτῷ πάλιν ἔρᾶν τὴν δύναμιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ τοῖς περὶ Βρῆτον ἐπιτήδειον εἰδὼς, ἤχθετο παρόντι. καὶ πᾶσι καὶ προὔπῆρχεν ὑποψίας αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὴν τῶν βίαν ἀνομοιότητα καὶ διαφοράν. ταῦτα δεῖσας ὁ Κικέρων, πρῶτον μὲν ἔρμησε πρεσβευτῆς Δολοβέλλα συνεκπλεῦσαι εἰς Συρίαν. ἐπεὶ δ' οἱ μέλλοντες ὑπατεύειν μετ' Ἀντωνίου, Ἰρτιος καὶ Πάνσας, ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ ζήλωται τῶ Κικέρωνος, ἐδέοντο μὴ σφᾶς καταλιπεῖν, ὑποδεχόμενοι καταλύσειν Ἀντωνίου, ἐκεῖνε παρόντος· ὁ δ' ἔτ' ἀπιστῶν παντάπασιν, ἔτε πισεύων, Δολοβέλλαν μὲν εἶασε χαίρειν, ὁμολογήσας δὲ τῆς περὶ τὸν Ἰρτιον τὸ θέρους ἐν Ἀθήναις διάξειν, ὅταν δ' ἐκεῖνοι πα-

¹ Conf. Cornel. Nep. in Thrasylulo.

² Cf. Quint. Inst. Or. 6. 1. Pro seq. κεκομμένην R. supr. κατακεκομμένην.

ραλλάβασι τὴν ἀρχὴν, ἀφίξεσθαι πάλιν, αὐτὸς καθ' ἑαυ-
τὸν ἐξέπλευσε. γενομένης δὲ περιτὸν πλὴν διατριβῆς,
καὶ λόγων ἀπὸ Ῥώμης, οἷα Φιλεῖ, καινῶν προσπεσόν-
των, μεταβεβλήσθαι ¹ μὲν Ἀντώνιον Θαυμασὴν μετα-
βολὴν, καὶ πάντα πράττειν καὶ πολιτεύεσθαι πρὸς τὴν
σύγκλητον, ἐνδεῖν δὲ τῆς ἐπεινε παρσίας τὰ πράγμα-
τα, μὴ τὴν ἀρίστην ἔχειν διάθεσιν ². καταμεμψάμενος
αὐτὸς ³ αὐτῆ τὴν πολλὴν εὐλάβειαν, ἀνέσρεφεν αὐτῷ
εἰς Ῥώμην. καὶ τῶν πρώτων ἐδημάρτανεν ἐλπιδῶν
τοσούτου πλῆθος ⁴ πρὸς τὴν ἀπάντησιν ἐξεχύθη, καὶ
χεδὸν ἡμερησίον ἀνήλωσαν χρόνον αἱ περὶ τὰς πύλας
καὶ τὴν εἴσοδον αὐτῆ δεξιώσεις καὶ Φιλοφροσύναι. τῇ
δ' ὑπεραῖα βελὴν συναγαγόντος Ἀντωνία, καὶ καλῶντος
αὐτὸν, ἐκ ἤλθεν, ἀλλὰ κατένειτο, μαλακῶς ἔχειν ἐκ
τῆ κόπῃ σκηπτόμενος. εἰδοκεῖ δὲ τάληθες ἐπιβελῆς εἶ-
ναι Φόβος, ἐκ τινος ὑποψίας καὶ μηνύσεως καθ' ὁδὸν
αὐτῶ προσπεσέσης. Ἀντώνιος δὲ χαλεπῶς μὲν εἶχεν ἐπὶ
τῇ διαβολῇ, καὶ στρατιώτας ἐπεμψεν ἄγειν αὐτὸν, ἢ
καταπρῆσαι τὴν οἰκίαν κελεύσας ἐνσάντων δὲ πολλῶν
καὶ δεηθέντων, ἐνέχυρα λαβὼν μόνον, ἐπαύσατο. καὶ
τὸ λοιπὸν ἕτως ἀντιπαρεξίοντες ⁵ ἀτρέμα καὶ Φυλατῶ-
μενοι

¹ Sic cum V. & Anon. dari voluit Br. & dederunt B. & R. pro vulg. μεταμεμψήσθαι.

² R. fufp. παρσίας, opus esse ipsius in Urbe praesentia, παρ' ἣν γὰρ πράγματα μὴ τὴν ἀρίστην ἔ. δ. per quam stet, quo optime res optime sese habeant, vel, καὶ ἀνευ αὐτῆ γὰρ πράγμα-
τα — *in fine ipsi res pessime ire.*

³ Sola ex Br. excidit αὐτὸς. Restituit R. auctoritate Juntinae; & B. ex B. 3. In omnibus autem legitur edd, prioribus.

⁴ V. & Anon. addunt ὑπὸ χαρᾶς καὶ πόθῃ, quod addendum censet Duf.

⁵ Sic cum B. 3. dandum censuit Br. & dederunt R. & B. pro vulg. ἀντιπαρεξίοντες.

μενοι διετέλεν. ἄχρις ἔ¹ Καίσαρ ὁ νέος ἐξ Ἀπολλωνίας παραγενόμενος, τὸν τε κληρὸν ἀνεδέξατο τῷ Καίσαρος ἐκείνῃ, καὶ περὶ τῶν διχιλίων πεντακοσίων μυριάδων ², ἃς Ἀντώνιος ἐκ τῆς ἐσίας κατεῖχεν, εἰς διαφορὰν κατέστη πρὸς αὐτόν.

XLIV. Ἐκ δὲ τότε Φίλιππος, ὁ τὴν μητέρα τῷ νέῳ Καίσαρος ἔχων, καὶ Μάρκελλος, ὁ τὴν ἀδελφὴν, ἀφικόμενοι μετὰ τῷ νεανίσκῳ πρὸς τὸν Κικέρωνα, συνέθεντο, Κικέρωνα μὲν ἐκείνῳ τὴν ἀπὸ τῷ λόγῳ καὶ τῆς πελιτείας ³ δύναμιν ἐν τῷ βελῇ καὶ τῶ δήμῳ παρέχειν, ἐκείνον δὲ Κικέρωνι τὴν ἀπὸ τῶν χρημάτων καὶ τῶν ὄπλων ἀσφάλειαν. ἤδη γὰρ ἐκ ὀλίγου τῶν ἐπὶ Καίσαρι στρατευσαμένων περὶ αὐτῶν εἶχε τὸ μεираκιον. εἶδοκει δὲ καὶ ⁴ ἀναδέξασθαι προθύμως τὴν Καίσαρος Φιλίαν.

¹ Non satis constare temporum rationem, B. monet. Hanc enim Ciceroni contumeliam intulit Antonius ipse Cal. Sept. (Phil. 5. 7.) Octavius autem jam ante Neapolim venerat, 14. Cal. Maji, ut constat ex Ep. ad Att. 14. 10. Vide Middleton Praefat. ad Epistolas Ciceronis & Bruti.

² Ruald. animadvertit, Plutarchum in hoc loco a se, a veritate, atque ab aliis fidel. certissimae auctoribus dissentire: a se quidem, quia idem in M. Antonii vita de eadem re loquens, hanc summam *quaternum millium talentum* fuisse prodat, utrobique autem pugnare cum veritate Plutarchum, cum utramque summam immane quantum excedat illa pecunia, quam apud M. Antonium Calpurnia, caeso marito, deposuerit, collato loco ex Vell. Paterc. Hist. II, 60. & ex ipso Cicerone. Rem hanc Bart. ita solvit: „25000000 drachmae aequant talenta 4166. — Eandem summam rotundius expressit Plut. in Antonio. — Miras hic turbas excitat Ruald. — Vellejum citat & Ciceronem auctores, *septies millies sestertium depositum a Caio Caesare ad aedem Opis occupatum fuisse ab Antonio*. Sed sefellit virum doctum eos de pecuniis loqui ad publicos usus destinatis, Plutarchum de re Caesaris privata “

³ V. & B. 3. καὶ τὴν ἀπὸ τῆς πολιτείας.

⁴ Excidisse post haec censet Br. verba aliquot, quae nobis exhibent

λίαν. ἔτι γὰρ, ὡς ἔοικε, Πομπηίου ζῶντος καὶ Καίσαρος, ἔδοξε κατὰ τὰς ὕπνου ὁ Κικέρων¹ καλεῖν τινα² τὰς τῶν συγκλητικῶν παῖδας εἰς τὸ Καπιτώλιον, ὡς μέλλοντος ἐξ αὐτῶν ἓνα τῷ Διὸς ἀποδεικνύειν τῆς Ῥώμης ἡγεμόνα· τὰς δὲ πολίτας ὑπὸ σκεδῆς θέρουσαι ἵσθαι περὶ τὸν νεῶν· καὶ τὰς παῖδας ἐν τοῖς περιπορφύροις καθέζεσθαι σιωπῆν ἔχουσαι. ἐξαίφνης δὲ τῶν θυρῶν ἀνοιχθεῖσάν, καθ' ἓνα τῶν παίδων ἀνιστάμενον³, κύκλω παρὰ τὸν θεὸν παραπορεύεσθαι· τὸν δὲ πάντας ἐπισιοπεῖν καὶ ἀποπέμπειν ἀχθομένους. ὡς δ' ἔτος ἦν προσίων κατ' αὐτὸν, ἐκλείπει τὴν δεξιάν, καὶ εἰπεῖν· ὦ Ῥωμαῖοι, πέρας ὑμῖν ἐμφυλίων πολέμων ἔτος⁴ ἡγεμῶν γενόμενος. τοιούτων φασιν ἐνύπνιον ἰδόντα τὸν Κικέρωνα, τὴν μὲν ἰδέσθαι τῷ παιδὸς ἐνμεμάχθαι καὶ κατέχειν ἐναργῶς, αὐτὸν δ' ἐν ἐπίσθαι. μεθ' ἡμέραν δὲ καταβαίνοντος εἰς τὸ πεδίον τὸ Ἄρειον αὐτῷ, τὰς παῖδας ἤδη γεγυμνασμένους ἀπέρχεσθαι, κἀκεῖνον ὀφθῆναι τῷ Κικέρωνι πρῶτον, οἷος ὠφθῆ κατ' ὕπνον· ἐκπλαγένη δὲ, πυρθάνεσθαι, τίνων εἴη γονέων. ἦν δὲ πατρὸς Ὀκλαίης τῶν ἐν ἄγαν ἐπιφανῶν⁵, Ἀττίας δὲ

A a 2

μη-

hibent V. & Anon. nempe μείζων ἵε αἰτία γεγονέναι τῷ τὸν Κικέρωνα δέξασθαι, ut est in V. vel potius ἀναδέξασθαι, ut est in Anon. Recepit eas voces B. omisso articulo τὸν. R. susp. post καὶ inferendum ἀφ' ἑαυτῷ, visus Cicero cum fuit vel ultero, sua sponte, etiam sine illis invisamentis, Augusti amiciziam suscepturus fuisse.

1 Cf. Sueton. in Octav. 93. & Dion. l. 45.

2 Sic ex Br. conjectura R. dedit pro vulg. ἴνας.

3 Sic R. de suo dedit pro vulg. ἀνιστάμενον.

4 Post h. v. R. deesse censet ἔτος.

5 B. ad haec: „Credidit nimirum Plutarchus inimicis Augusti, in quibus M. Antonius libertinum ei proavum exprobravit restitutionem, e pago Thurino: avum argentarium. Patrem quoque nonnulli argentarium, atque etiam inter divisores operasque campefires prodiderunt. Sueton. in Oct. 2. & Seneca

μητρὸς, ἀδελφιδῆς ἑ Καίσαρος. ἔθεν Καίσαρ αὐτῶ, παῖδας ἐκ ἔχων ἰδίως, τὴν ἑστίαν ἑαυτῆ καὶ τὸν οἶκον ἐν ταῖς διαθήκαις ἔδωκεν. ἐκ τούτου Φασὶ τὸν Κικέρωνα τῷ παιδὶ κατὰ τὰς ἀπαντήσεις ἐντυγχάνειν ἐπιμελῶς, κακείνον οἰκείως δέχεσθαι τὰς ΦίλοΦροσύνας. καὶ γὰρ ἐκ τύχης αὐτῷ γεγονέναι συμβεβήκει, Κικέρωνος ὑπατεύουτος.

XLV. Αὗται μὲν ἔν προφάσεις ἦσαν αἱ λεγόμεναι ². τὸ δὲ πρὸς Ἀντώνιον μῖσος Κικέρωνος πρῶτον, εἶτα ἡ Φύσις, ἣτῶν ἔσα τῆς τιμῆς, προσεποίησε Καίσαρι, νομίζοντα ³ προσλαμβάνειν τῇ πολιτείᾳ ⁴ τὴν ἐκείνου δύναμιν. ἔτω γὰρ ὑπῆει πρὸς τὸ μειράκιον αὐτὸν ⁵, ὡς

ca de patre loquitur, tanquam homine prorsus obscuro. *de benef.* L. 3. Sed constat ex Suetonio Octavium jam tum fuisse senatorem, cum de conjuratis ageretur, post praetorem & Macedoniae proconsulem summa cum laude & dignitate. Cf. Philipp. 3. 6.

¹ Sic Palmer. scribi voluit, deditque R. pro vulg. ἀδελφῆς. Fuit enim Attia Octavii uxor, mater Augusti, -filla M. Attii Balbi, & Juliae, sororis Caesaris. Ideo fuit ejus ex sorore *neptris*, non *foror*. Sic quoque legi voluisse Anonymum, in ind. Frft. notatur, sed textus ipse vitiose datur, nimirum: Ἀττίας μητρὸς, ἀδελφῆς Καίσαρος, hisce adjectis: Sic legendum est, & Attiae matris, quae erat filia sororis Caesaris. Xyl. bene vertit: Ἐ Attiae sororis Caesaris natae.

² Cum artic. αἱ R. dedit. Vulgo abest.

³ V. νομίζοντι.

⁴ R. fulp. ἦν ἑαυτῆ πολιτεία.

⁵ Locus, omnium judicio corruptus. Xyl. πρὸς delendum censuit, quod & V. & B. 3. omittunt. Duf. nondum acquiescit. Corrupta ei videtur vox ὑπῆει, nisi quis αὐτὸν post πατέρω collocet. Mavult ἔτω γὰρ ὑπεδέυτο τὸ μειράκιον, ὡς &c. B. aut cum Xyl. πρὸς deleri vult, aut potius cum Tunstallo sententiam ita ordinare: ὑπῆει τὸ μειράκιον πρὸς αὐτὸν. Sententiam etiam unciis includendam censet, cum illa quae sequuntur ἰφ' ἧ Βρ. ἀγαν. superioribus respondeant τὸ δὲ πρὸς Ἀντ. —

ut

ἄτε καὶ πατέρα προσαγορεύειν. ἐφ' ᾧ¹ σφόδρα Βρῆτος ἀγανακτῶν, ἐν ταῖς πρὸς Ἀττικὸν ἐπιστολαῖς κατήψατο τῷ Κικέρωνος, ὅτι διὰ φόβον Ἀυτωνίᾳ Σεραπεύων² Καίσαρα, δῆλός ἐστιν ἐκ ἐλευθερίαν τῆ πατρίδι πρότῳν, ἀλλὰ δεσπότην Φιλάνθραπον αὐτῷ μνώμενος. ἐ μὴν ἀλλὰ τὸν γε παῖδα τῷ Κικέρωνος ὁ Βρῆτος, ἐν Ἀθήναις διατρίβοντα παρὰ τοῖς Φιλοσόφοις, ἀναλαβὼν, ἔχειν ἐφ' ἡγεμονίας³, καὶ πολλὰ χρώμενος αὐτῷ κατάρθε. τῷ δὲ Κικέρωνος ἀκμὴν ἔχειν ἢ δύναμις ἐν τῇ πόλει τότε μεγίστην, καὶ κρατῶν, ὅσων ἐβέλτετο, τὸν μὲν Ἀυτώνιον ἐξέκρυσσε καὶ κατεσάσασε, καὶ πολεμήσουσας αὐτῷ τὰς δύο ὑπάτους, Ἴρτιον καὶ Πάνσαν, ἐξέπεμψε. Καίσαρι δὲ ῥαβδόχες καὶ στρατηγικὸν κῆρυξον, ὡς δὴ προπολεμῶντι τῆς πατρίδος, ἔπεισε ψήφισαθαι τὴν σύγκλητον. ἐπὶ δ' Ἀυτώνιος μὲν ἤτλητο, τῶν δ' ὑπᾶτων ἀμφοτέρων ἀποθανόντων, ἐκ τῆς μάχης πρὸς Καίσαρα συνέστησαν αἱ δυνάμεις, δεισασα ἢ βελή νέον ἄνδρα, καὶ τύχη λαμπρᾷ κεχρημένον, ἐπειρᾶτο τιμαῖς καὶ δωρεαῖς ἀποκαλεῖν αὐτῷ τὰ στρατεύματα, καὶ περισπᾶν αὐτῷ⁴ τὴν δύναμιν, ὡς μὴ δεομένη τῶν προπολεμῶντων, Ἀυτωνίᾳ πεφευγός. ἔτως ὁ Καίσαρ

A a 3

Φο-

ut haec παρενθετικῶς interjecta esse quis sentiat. R. susp. ἔτω γὰρ ὑπὲρ προσηκῶς τὸ μισαίνιον αὐτὸν, *adolescens enim* (Ostavius) *ita blande comiterque palrabatur Tullio, ut vel patrem appellare nil dubitaret.* Corraūus. Xyl. notante, male haec verba ad Ciceronem detorsit, vertens: *nam sic adolescenti se subjecit.*

1 qua de affectione mutuae inter Ostavium Tulliumque caritatis. R.

2 Sic, probante Br. cum V. & Anon. & Interpp. dederunt B. & R. pro vulg. Σεραπεύοντος.

3 R. susp. ἐφ' ἡγεμονίας, *habuit eum super praefecturis, h. e. aliis atque aliis honoribus militaribus praefecit, in eorumque functione continuit.*

4 Abest αὐτῷ a B. 3. quod probat Br.

Φοβηθεῖς, ὑπέπεμπε τῷ Κικέρωνι τὰς δεομένους καὶ παύ-
 ζοντας ὑπατεῖαν μὲν ἀμφοτέροις ὁμῶς πρᾶττειν, χρῆσθαι
 δὲ τοῖς πρῶτοις, ὅπως αὐτὸς ἔγνωκε, παραλαμβάνον-
 τα τὴν ἀρχὴν ¹, καὶ τὸ μειράκιον διοικεῖν ὀνόματος καὶ
 δόξης γλιχόμενον. ἀμολόγει δὲ καὶ ² Καῖσαρ αὐτὸς,
 ὡς δεδιῶς κατάλυσιν, καὶ κινδυνεύων ἔρημος γενέσθαι,
 χρήσαιο τῇ Κικέρωνος ἐν δέουσι Φιλαρχίᾳ. προτρεψά-
 μενος αὐτὸν ³ ὑπατεῖαν μετιέναι, συμπράττουτος αὐτῷ
 καὶ συναρχαιρесиιάζοντος.

XLVI. Ἐνταῦθα μέντοι μάλικα Κικέρων ἐπαρ-
 θεῖς ὑπὸ νέε γέρον, καὶ Φενακιδεῖς, καὶ συναρχαιρ-
 σιάσας, καὶ παραχῶν αὐτῷ τὴν σύγκλητον, εὐθύς μὲν
 ὑπὸ τῶν Φίλων αἰτίαν εἶχεν, ὀλίγω δ' ὕστερον αὐτὸν
 ἀπολαλεκῶς ἤθετο, καὶ τῷ δήμῳ προϊέμενος τὴν ἐλευθε-
 ρίαν ⁴. αὐξηθεῖς γὰρ ὁ νεανίας, καὶ τὴν ὑπατείαν
 λαβὼν, Κικέρωνα μὲν εἶασε χαίρειν, Ἀντωνίῳ δὲ καὶ
 Λεπίδῳ Φίλος γενόμενος, καὶ τὴν δύναμιν εἰς ταῦτό
 συνενεγνῶν, ὥσπερ ἄλλο τι κῆμα τὴν ἡγεμονίαν ἐνείμα-
 το πρὸς αὐτῆς. καὶ κατεγράφησαν ἄνδρες, ἃς ἔδει
 θνήσκειν, ὑπὲρ διακοσίας. πλείστην δὲ τῶν ἀμφισβητη-
 μάτων αὐτοῖς ἔριν ἡ Κικέρωνος προγραφή παρέχεν.
 Ἀντωνίῳ μὲν ἀσυμβάτως ἔχοντος, εἰ μὴ πρῶτος ἐνεῖ-
 νος ἀποθνήσκοι. Λεπίδῳ δ' Ἀντωνίῳ προστιθεμένῳ,
 Καί-

¹ R. *sup.* ἔγνωκεν, ὑπολαμβάνοντα μετὰ τῆς ἀρχῆς καὶ
 τὸ μειράκιον δ. *existimantem*, *pna cum bonore* (consulatus)
adolescensentem quoque in potestate sua fore, facile, quo vel-
let, versandum, quippe qui adolescens nomen clarum gloriam-
que appeteret.

² R. de suo addidit καὶ. *Quid? quod ipse adeo Caesar*
haud inficiabatur.

³ αὐτὸν redit ad Tullium; seq. αὐτῷ ad Octavium. R.

⁴ Hoc totum (utcunque Dionis & Appiani testimonio fultum)
 B. *judice, merito rejicit Middleton V. 3. p. 236. Audiendus*
est ipse Cicero Ep. ad Brutum 10. & 15.

Καίσαρος δὲ πρὸς ἀμφοτέρους ἀντέχουλος. ἐγένοντο δ' αἱ σύνοδοι μόνοις ἀπέρρητοι περὶ πόλιν Βουωνίαν ἐφ' ἡμέρας τρεῖς, καὶ συνήσαν εἰς τόπον τινὰ πρόσω τῶν στρατοπέδων ποταμῷ περιρρέομενον. λέγεται δὲ τὰς πρώτας ἡμέρας διαγωνισάμενος ὑπὲρ τῷ Κικέρωνος ὁ Καίσαρ, ἐνδῆναι τῇ τρίτῃ, καὶ προέδαι τὸν ἄνδρα. τὰ δὲ τῆς ἀντιδόσεως ἕτως εἶχεν. ἔδει Κικέρωνος ἐκτεῖναι Καίσαρα, Παύλῃ δὲ, τὰδελφῆ, Λέπιδον, Λευκίῃ δὲ Καίσαρος ἱ Ἀντώνιον, ὃς ἦν θεῖος αὐτῷ πρὸς μητρός. ἕτως ἐξέπεσαν ὑπὸ θυμῆ καὶ λύσσης τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν, μᾶλλον δ' ἀπέδειξαν, ὡς ἔδδν ἀνθρώπῃ θῆριον ἐστὶν ἀγριώτερον, ἐξέσταν πάθει προσλαβόντος.

XLVII. Πραγτομένων δὲ τῶτων, ὁ Κικέρων ἦν μὲν ἐν ἀγροῖς ἰδίοις περὶ Τῆσυλον, ἔχων τὸν ἀδελφὸν μεθ' αὐτῆ. πυθόμενοι δὲ τὰς προγραφὰς, ἐγνώσαν εἰς Ἄσυρα² μεταβῆναι, χωρίον παράλῃ τῷ Κικέρωνος·

A a 4 ἀκεῖ-

1 L. Aemillus Paulus, M. Aemilii Lepidi frater, Consul erat A. V. C. 703. quo tempore, ut a Caesaris partibus staret, ingenti mercede redemptus fuisse dicitur. Sueton. in Jul. 29. Post victoriam autem Mutinensem auctor erat Senatui, ut legiones quarta & Martia D. Bruto traderentur (Ep. Fam. 11, 19.) & fratrem suum pro hoste habendum censuit. (Appian. L. 4.) — L. Julius Caesar Consul erat A. V. C. 689. civis in multis magnisque Reip. temporibus spectatus, in condemnando Lentulo sororis suae viro, (Phil. 2, 6.) tum in sententiis contra Antonium sororis suae filium dicendis. (Phil. 8, 1. Ep. Fam. 10, 28.) Neuter interea eorum occisus est. Paulus enim beneficio centurionum servatus ad M. Brutum traiecit, quo interfecto Miletum se contulit, neque victorum beneficio eum ad patriam revocantium uti voluit. L. Caesarem tutum praestitit soror sua, Antonii mater. B.

2 Anon. εἰς Θάλασσαν πρὸς Ἄσυρα. Astura erat insula exigua in ostio fluvii Asturae, inter Antium & Circaeum sita. Ad hujus loci solitudinem confugit Cicero post mortem Tulliae, ad Att. 12, 40. B.

ἐκεῖθεν δὲ πλεῖν εἰς Μακεδονίαν πρὸς Βρῆτον. ἤδη γὰρ ὑπὲρ αὐτῆ λόγος ἐφοῖτα κρατῆντος. ἐκαμίζοντο δ' ἐν Φορεῖοις, ἀπειρηκότες ὑπὸ λύπης· καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐφιστάμενοι, καὶ τὰ Φορεῖα παραβαλόντες ¹, ἀδελφοὶ προσωλοφύροντο. μᾶλλον δ' ὁ Κόϊντος ἠθύμει, καὶ λογισμὸς αὐτὸν ² εἰσῆει τῆς ἀπορίας. ἐδὲν γὰρ ἔφη ³ λαβεῖν οἶκοθεν. ἀλλὰ καὶ τῷ Κικέρωνι γλιχρον ἦν ἐφόδιον. ἄμεινον ἔν εἶναι, τὸν μὲν Κικέρωνα προλαμβάνειν τῇ Φυγῇ, αὐτὸν δὲ μεταθεῖν, οἶκοθεν συσκευασάμενον ⁴. ταῦτ' ἔδοξε· καὶ περιβαλόντες ⁵ ἀδελφικὰ καὶ ἀνακλαυσάμενοι διελύθησαν. ὁ μὲν ἔν Κόϊντος ἐπολλαῖς ὕστερον ἡμέραις ὑπὸ τῶν οἰκετῶν προδοθεὶς τοῖς ζητῆσιν, ἀνηρέθη μετὰ τῆ παιδός. ὁ δὲ Κικέρων εἰς Ἄσυρα κομιθεὶς, καὶ πλοῖον εὐρῶν, εὐθύς ἐνέβη, καὶ παρέπλευσεν ἄχρι Κιρκαιῆ, πνεύματι χρώμενος. ἐκεῖθεν δὲ βεβλομένων εὐθύς κίρειν τῶν κυβερνητῶν, εἴτε δείσας τὴν θάλασσαν, εἴτ' ἔπω παντάπασι τὴν

¹ Sic R. dedit de suo pro vulg. παραβάλλοντος. Id. distinctionem, quae est in vulgatis, mutavit, comma dans post παραβ. ut ἀδελφοὶ non ad lecticas, sed ad fratres ipsos referatur. Depositis lecticis, ita ut altera alteram contingeret, hi duo fratres inter se collaementabantur. ἀδελφοὶ Idem est ac πρὸς ἀλλήλους.

² Sic cum Junt. legi voluit Duf. & dederunt R. & B. pro vulg. λογισμὸς αὐτός. Juntinae consentiunt Ald. & Crat. R. supr. ἠθύμει, ὅτι καὶ λογ. *Quintius dejectior etiam erat animi, quam Marci, propterea quod, praeter reliquas temporis molestias, etiam inopiae recordatio ipsum subibat.*

³ Br. probasset ἔφη pro ἔφη, nisi mox sequeretur εἶπα.

⁴ Duf. scribendum censuit συσκευασόμενον. R. autem bene monet, si μεταθεῖν sit *retro currere*, ad domum suam, tum legendum esse in futuro: *ad res domi convasandum, & inde auferendum necessaria itinere*; Sic autem μεταθεῖν sit *eum, qui antecessisset, persequi, vestigia ejus premere, pone eum eadem via proficisci, nachkommen*, tum vulgatam bene habere.

⁵ B. 3. & Junt. περιλαβόντες.

τὴν ἰ Καίσαρος ἀπεγνωκῶς πίσει, ἀπέβη, καὶ παρήλασε περὶ τῆς ἐκδίας ἑκατὸν, ὡς εἰς Ῥώμην πορευόμενος. αὐτὸς δ' ἀλύων καὶ μεταβαλλόμενος κατῆγε πρὸς Θάλασσαν ². κακεῖ διενυκτέρευσε ἐπὶ δεινῶν καὶ ἀπόρων λογισμῶν, ὥστε καὶ παρελθεῖν εἰς τὴν Καίσαρος οἰκίαν διενόηθη κρύφα, καὶ σφάξας ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς ἐσίας ἀλάτορα προσβαλεῖν. ἀλλὰ καὶ ταύτης αὐτὸν ἀπέκρυσσε τῆς ὁδῆ δέος βρασάνων. καὶ τὰλλα ταραχώδη πάλιν προβλεύματα τῆς γνώμης μεταλαμβάνων παρέδωκε τοῖς οἰκέταις ἑαυτὸν εἰς Καπίτας κατὰ πλῆν κομίζεῖν ³, ἔχων ἐκεῖ χωρία καὶ καταφυγὴν ὥρα Θέρου Φιλάνθρωπον, ὅταν ἦδισον οἱ ἐτησῖαι καταπνέωσιν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ ναὶν Ἀπόλλωνος μικρὸν ὑπὲρ τῆς Θαλάττης. ἐντεῦθεν ἀρδέντες ἀθρόοι κόρακες ⁴, ὑπὸ κλαγγῆς προσεφέροντο τῷ πλοίῳ τῷ Κικέρωνος ἐπὶ γῆν ἐρεσσομένω καὶ καθίσαντες ἐπὶ τὴν κεραίαν ἐκατέρωθεν, οἱ μὲν ἐβίαν, οἱ δ' ἔκοπτον τὰς τῶν μηρυμάτων ἀρχὰς καὶ πᾶσιν ἐδόκει τὸ σημεῖον εἶναι πονηρόν. ἀπέβη δ' ἐν τῷ Κικέρων, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν ἔπαυλιν, ὡς ἀνα-

A a 5

παύ-

1 Vitlofe Br. sola γόν. R. restituit γῆν.

2 Teste H. Steph. in quibusdam vet. codd. additur εἰς Ἄσυρα. Sic V.

3 Ad hunc locum e V. enotatur lectio varians καὶ παλίντροπα βλεύματα, ex Anon. παλίντροπα Καίτης κατὰ πλῆν βλεύματα. Unde Br. & Duf. pro Καπίτας legendum colligunt Καίταν, vel quocunque demum pacto Graece *Cajetam* scriptam voluerit Plutarchus. Appianus prope *Capuam* interfectum fuisse ait. Val. Max. in villa *Cajetana* factum tradit. Xylandro *Cajeta* legendum videbatur. B. dedit Καίτην, hisce adjectis: „Reddunt Interpp. Capuam, quo tamen Cicero navigio pervenire non potuit, nisi per amnem Vulturum delatus: nec ulium esse potuit consilium a salute sua alienius, aut ab instituto Macedoniam petendi: Nam quod Appianus dicit, Ciceronem interfectum esse in villa sua ἀμφὶ Καπύην πόλιν, alia res est, & non incommode de Formiano intelligi potest, ubi (aut quod eodem redit, *Cajetae*) periisse Ciceronem omnes consentiant.

4 Vide Val. Max. 1, 4. & Aurel. Vict. B.

παυσόμενος κατεκλιθή. τῶν δὲ κοράκιων οἱ πολλοὶ μὲν ἐπὶ τῆς θυρίδος διεκιάθητο Φθεγγόμενοι θυρυβῶδες· εἰς δὲ καταβάς ἐπὶ τὸ κλινίδιον, ἐγκεκαλυμμένη τῷ Κικέρωνος, ἀπῆγε τῷ σώματι κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῆ προσώπης τὸ ἱμάτιον. οἱ δ' οἰκέται ταῦθ' ὄρωντες, καὶ κακίσαντες ἑαυτὰς, εἰ περιμένονσι τῷ δεσπότη Φορευομένῃ Θεαταὶ γενέσθαι, θηρία δ' αὐτῷ¹ βοηθεῖ καὶ προηίδεται παρ' ἀξίαν πράττοντος, αὐτοὶ δ' ἐκ ἀμύνης· τὰ μὲν δεόμενοι, τὰ δὲ βία λαβόντες, ἐκόμιζον ἐν τῷ Φορεῖῳ πρὸς τὴν θάλασσαν.

XLVIII. Ἐν τῆτῳ δ' οἱ σφαγεῖς ἐπῆλθον, ἑκατοντάρχης Ἐρέννιος καὶ Ποπίλιος² χιλιάρχος, ὃ πατροκλονίας ποτὲ δίκην Φεύγοντι συνεῖπεν ὁ Κικέρων, ἔχουτες ὑπηρέτας. ἐπεὶ δὲ τὰς θύρας κεκλεισμένας εὐρόντες ἐξέκοψαν, ἐφαινομένη τῷ Κικέρωνος, ἐδὲ τῶν ἐνδον εἰδέναι Φασκόντων, λέγεται, νεανίσκον τινὰ, πετραμμένον μὲν ὑπὸ τῷ Κικέρωνος ἐν γράμμασιν ἐλευθερίοις καὶ μαθήμασιν, ἀπελεύθερον δὲ Κρίντε, τῷ ἀδελφῷ, Φιλόλογον³ τῆνομα, Φράσαι τῷ χιλιάρχῳ τὸ Φορεῖον κομιζόμενον διὰ τῶν καταφύτων καὶ συσκίων περιπάτων ἐπὶ τὴν θάλατταν. ὁ μὲν ἔν χιλιάρχος, ὀλίγας ἀναλαβὼν μεθ' ἑαυτῆ, περιέβη πρὸς τὴν ἐξοδον. τῷ δ' Ἐρεννίῳ δρόμῳ Φερομένῃ διὰ τῶν περιπάτων ὁ Κικέρων ἤθετο, καὶ τὰς οἰκέτας ἐκέλευσεν ἐνταῦθα καταθεῖναι τὸ Φορεῖον. αὐτὸς δ', ὡσπερ εἴωθει, τῇ ἀριστερῇ χειρὶ τῶν γενεῶν ἀπλόμενος, ἀτενὲς ἐνεώρα⁴ τοῖς σφα-

¹ Sic cum Anon. Duf. dari voluit, & sic e Junt. R. dedit pro vulg. αὐτῷ. Est quoque αὐτῷ in Ald. & Crat.

² Sic dandum esse docuit Xyl. & correxit Steph. In edd. prioribus uti & in B. 3. dicitur Πίλιος. Herennii nomen, nisi apud Nostrium & Eusebium, non occurrit.

³ Cicero ad Quint. Fr. 1, 3. vocat *Philogonum*. Duf.

⁴ Sic Duf. dari voluit ob seq. dativum pro vulg. ἐώρα, deditque R. Dativum esse fortasse propter adverbium ἀτενὲς, B.

σφαγεῦσιν, αὐχμῆ καὶ κόμης ἀνάπλευς, καὶ συντετη-
κῶς ὑπὸ Φροντίδων τὸ πρόσωπον· ὡσε τῆς πλείους ἐγ-
καλύψασθαι τῆ Ἐρεννίε σφάζοντος αὐτόν. ἐσφάγη ¹ δὲ
τὸν τράχηλον ἐκ τῆ Φορεΐε προτείνας, ἔτος ἐκείνο γε-
γονὼς ἑξηκοσὸν καὶ τέταρτον ². τὴν δὲ κεφαλὴν ἀπ-
έκοψεν αὐτῆ καὶ τὴν χεῖρα ³, Ἀντωνίε κελεύσαντος,
ἣ τῆς Φιλιππιᾶς ἔγραψεν ⁴. αὐτὸς τε γὰρ ὁ Κικέρων
τῆς κατ' Ἀντωνίε λόγους Φιλιππιᾶς ἐπέγραψε, καὶ
μέχρι νῦν τὰ βιβλία Φιλιππικοὶ καλεῖνται.

XLIX. Τῶν δ' ἐκρωτηρίων εἰς Ῥώμην νομιθέν-
των, ἔτυχε μὲν ἀρχαιρεσίας τελῶν ὁ Ἀντώνιος, ἀκέ-
σας δὲ καὶ ἰδῶν ἀνεβόησεν, ὡς νῦν αἱ προγραφαὶ τέλος
ἔχοιεν. τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὰς χεῖρας ἐκέλευσεν
ὑπὲρ τῶν ἐμβόλων ἐπὶ τῆ βήματος θεῖναι, θάμα Ῥω-
μαίους Φριλῶν, ἔ τὸ Κικέρωνος ὄρῳ πρόσωπον οἰόμε-
νοισ, ἀλλὰ τῆς Ἀντωνίε ψυχῆς εἰκόνα. πλὴν ἐν γέ-
τι Φρονήσας μέτριον ἐν τέτοις, Πομπωνία, τῇ Κοίντε
γυναικί, τὸν Φιλὸλογον παρέδωκεν. ἣ δὲ, κυρία γενο-
μένη τῆ σώματος, ἀλλαις τε δειναῖς ἐχρήσατο τιμω-
ρίαις, καὶ τὰς σάρκας ἀποτέμνουσα τὰς αὐτῆ κατὰ μι-
κρόν, ὀπλῶν, εἴτ' ἐδίειν ἠνάγκασεν. ἔτω γὰρ ἔνιοι τῶν
συγγραφέων ἰσορήκασιν· ὁ δ' αὐτῆ τῆ Κικέρωνος ἀπε-
λεύθερος, Τύρων ⁵, τοπαράπαν ἂδὲ μέμνηται τῆς τῆ
Φίλο-

B. monet, ad exemplum verbi ἀτενίζαν ἴνι, in sacris literis
obvli.

¹ Scribit Ptol. *Hephaestion* l. 8. c. 5. Ciceroni in lectica
Medeam Euripidis legenti cervicem excisam fuisse. B.

² Livius dicit LXXIII. Crufer.

³ Sic R. dedit ex Vita Antonii c. 20. χεῖρα — ἦ pro vulg.
χεῖρας, αἴτ. At cur seq. capite non mutatum reliquit ἴας χεῖ-
ρας?

⁴ Deest ἔγραψεν Juntinae.

⁵ Hoc loco Anon. nomen hoc Τύρων habet, quam scripturam
Duf. genuinam censet. Eam exhibet hoc loco & supra Crat. in
Junt. & Ald. datur Τήρων.

Φιλολόγη προδοσίας. πυνθίνομαι δὲ, Καίσαρα χρόνοις πολλοῖς ὕπερον εἰσελθεῖν πρὸς ἕνα τῶν θυγατριῶν· τὸν δὲ, βιβλίον ἔχοντα Κικέρωνος ἐν ταῖς χερσίν, ἐκπλαγένηα τῷ ἱματίῳ περικαλύπτειν· ἰδόντα δὲ Καίσαρα, λαβεῖν καὶ διελθεῖν ἐσῶτα μέρος πολὺ τῆ βιβλίου· κάλιον δ' ἀπαθιδούλα τῷ μερικνίῳ, Φάναι· Λόγιος ἀνὴρ, ὡ παῖ, λόγιος καὶ Φιλόπατρις· ἐπεὶ μέντοι τάχιςα κατεπολέμησεν Ἀντωνίου, ὑπατεύων αὐτὸς εἴλετο συνάρχοντα ¹ τῆ Κικέρωνος τὸν υἱὸν, ἐφ' ἧ τὰς τ' εἰκόνας ἢ βεβλή ἀνεῖλεν Ἀντωνίε, καὶ τὰς ἄλλας ἡμίρωσε τιμὰς, καὶ προσεψηφίσατο, μηδενὶ τῶν Ἀντωνίων ὄνομα Μάρκου εἶναι· ἔτω τὸ δαιμόνιον εἰς τὸν Κικέρωνος οἶκον ἐπανήνεγκε τὸ τέλος τῆς Ἀντωνίε κολάσεως.

COMPARATIO DEMOSTHENIS CVM CICERONE.

Α μὲν ἔν ἄξια μνήμης τῶν περὶ Δημοθένης καὶ Κικέρωνος ἰσορρομημένων εἰς τὴν ἡμετέραν ἀφίκτηι γνῶσιν, ταῦτ' εἰν· ἀφεικῶς δὲ τὸ συγκρίνειν τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἕξιν αὐτῶν, ἐκεῖνό μοι δοκῶ μὴ παρήσειν ἀρρήτου, ὅτι Δημοθένης μὲν εἰς τὸ ῥητορικὸν ἐνέτεινε πᾶν, ὅσον εἶχεν ἐκ φύσεως, ἢ ἀσκήσεως, λόγιον, ὑπερβαλλόμενος ἐνεργείᾳ ² μὲν καὶ δεινότητι τὰς ἐπὶ τῶν ἀγώνων καὶ τῶν δικῶν συνεξεταζομένης, ὄγκῳ δὲ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τὰς ἐπιδεικτικὰς, ἀκριβεῖα δὲ ³ καὶ τέχνη
τὰς

¹ In partem anni post V. C. 723. B.

² V. ἐναργεία, quod & maluit R.

³ abest δὲ a B. 3. Junt. & Crat. — habet id quidem Ald. omittit autem sequens καὶ. B. annotat, complecti his verbis Plutarchum tria genera dicendi, secundum notam Aristotelis divisionem *Rhet.* I. 3. δικανικὸν, ἐπιδεικτικὸν, συμβουλευτικὸν, quae cum Quintiliano vocare potes *judiciale, demonstrati-*
uum

τὰς σοφίας. Κικέρων δὲ, καὶ πολυμαθῆς καὶ ποικίλος τῇ περὶ τὰς λόγους σπαδῇ γενόμενος, συντάξει μὲν ἰδίας φιλοσόφους ἀπολέλοιπεν ἐκ ὀλίγας εἰς τὸν Ἀκαδημαϊκὸν τρόπον· ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν πρὸς τὰς δίκας καὶ τὰς ἀγῶνας γραφομένων λόγων δῆλός ἐστιν ἐμπειρίαν τινὰ γραμμάτων παρεπιδείνουνδαι βεβλόμενος. ἔστι δὲ τις καὶ τῷ ἤθει ἐν τοῖς λόγοις ἐκατέρωθι δίωψις. οὐ μὲν γὰρ Δημοσθενικὸς ¹ ἔξω παντὸς ὠραϊσμῆ καὶ παιδιᾶς εἰς δεινότητα καὶ σπαδῆν συνηγμένος, ἐκ ἐλλυχνίων ὄδωδεν, ὥσπερ ὁ Πυθέας ἔσκωπλεν, ἀλλ' ὑδροποσίας καὶ Φροντίδων, καὶ τῆς λεγομένης πικρίας τῷ τρυφε καὶ συγγότητος. Κικέρων δὲ πολλαχῶ τῷ στωικῶ πρὸς τὸ βωμολόχον ἐκφερόμενος, καὶ πράγματα σπαδῆς ἄξια γέλωτι καὶ παιδιᾷ κατειρνεύόμενος ἐν ταῖς δίκαις εἰς τὸ χρειδῶδες, ἠφείδει τῷ πρέποντος. ὥσπερ ἐν τῇ Κελίᾳ ² συνηγορία, μηδὲν ἄτοπον ποιεῖν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῇ πολυτελείᾳ καὶ τρυφῇ ταῖς ἡδοναῖς χρώμενον. τὸ γὰρ, ὣν ἔξει, μὴ μετέχειν, μανικὸν εἶναι, καὶ ταῦτα, ἐν ἡδονῇ τὸ εὐδαιμον τῶν ἐπιφανεσάτων φιλοσόφων τιθεμένων. λέγεται δὲ, Κάτωνος Μερήμαν δῶκοντος, ὑπατεύων ἀπολογεῖσθαι ³, καὶ πολλὰ διὰ τὸν Κάτωνα κωμωδεῖν τὴν Στωϊκὴν αἵρεσιν, ἐπὶ ταῖς ἀτοπιαῖς τῶν παραδόξων λεγομένων δογμάτων· γέλωτος δὲ λαμ-
πρῆ

uum s. *laudativum*, *deliberativum* s. *suasorium*. *Iust. Or.* 3, 7. 8. 9.

¹ Duf. *dubius*, quoniam ὁ Δημοσθ. referendum sit, cum non conveniat substantivis ἤθος & δίωψις, quae praecoessere, scribere voluit ὁ Δημοσθένης, uti & infra scriptum occurrat ὁ Κικέρων, aut substantivum, quod exciderit, exhiberi. Facile autem quibus cum B. λόγος subintelliget.

² Etiam hoc loco Junct. habet Κελίᾳ. Duf. scribi vult Κελίᾳ, ut supra. Extat haec pro Coelio Oratio. Negat Dacier. In ea reperiri sententiam, quam carpit Noster. Attamen c. 17. notante Duf. & B. leges, quae proxime ad Plutarchi sententiam accedunt.

³ R. *insp.* ὑπεραπολογεῖσθαι τῷ φεύγοντος.

πρῶ κατιόντος ἐκ τῶν περιεσώτων πρὸς τὰς δικαστὰς, ἡσυχῇ διαμειδιάσας ὁ Κάτων ¹ πρὸς τὰς καθημένους εἰπεῖν· Ὡς γελοῖον, ᾧ ἄνδρες, ἔχομεν ὕπατον. δοκεῖ δὲ καὶ γέλωτος οἰκείος ὁ Κικέρων γεγονέναι, καὶ Φιλοσκώπῃς· τό τε ² πρόσωπον αὐτῆ μειδίαμα καὶ γαλήνην παρείχε. τῷ δὲ Δημοθένης αἰετὶς ἐπῆν σπαδῆ, καὶ τὸ πεφροντικὸς τῆτο ³ καὶ σύννευ ἐράδιως ἀπέλιπεν. ὅθεν καὶ δύσκολον αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ καὶ δύστροπον, ὡς αὐτὸς φησιν, ἀπεκάλεν.

II. Ἐτι τοίνυν ἐν τοῖς συγγράμμασι κατιδεῖν ἐστὶ, τὸν μὲν ἐμμελῶς καὶ ἀνεπαχθῶς τῶν εἰς αὐτὸν ἀπλόμενον ἐγνωμίω, ὅτε τᾶτε δεῆσαι πρὸς ἕτερόν τι μεῖζον, τᾶλλα δ' εὐλαβῆ καὶ μέτριον· ἡ δὲ Κικέρωνος ἐν τοῖς λόγοις ἀμετρία τῆς περιαιτολογίας ⁴ ἀκρασίαν τινὰ κατηγορεῖ πρὸς δόξαν, βοῶντος, ὡς τὰ ὄπλα ἔδει τῆ τηβένω καὶ τῆ γλώτῃ τὴν θριαμβικὴν ὑπέκειν δάφνην ⁵. τελευτῶν δ' ἐ τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς λόγους ἐπαινεῖ τὰς εἰρημένους ὑπ' αὐτῆ καὶ γεγραμμένους ⁶, ὥσπερ Ἰσοκράτει καὶ Ἀναξιμένει, τοῖς σοφι-

¹ A vulgatis absunt haec duo vocabula ὁ Κάτων, quae R. inferunt.

² Duf. mavult γει.

³ Vulgo sic extat σπαδῆ καὶ τὸ πεφροντικὸς. Τῆτω καὶ σύννευ — Prava haec esse, Br. monuit, & cum V. & Anon. dari voluit mutata interpunctione σπαδῆ καὶ τὸ φροντιστικὸν τῆτο καὶ &c. R. & B. assumpto commate post σπαδῆ receperunt τῆτο. R. insuper suspicatur καὶ τὸ πεφροντικὸς αὐτὸ καὶ σύννευ — neque facile illum (vultum Demosthenis: αὐτὸν redeunte ad πρόσωπον) relinqueret. melitabunda species, hominem prodens, cui mens est in semet ulie demersa assiduis cogitationibus. Praefert tamen, quod ipse dedit, & ad ἀπέλιπεν subaudiendum monet αὐτῶ.

⁴ B. 3. Jant. Ald. Crat. περιαιτολογίας.

⁵ Intelligit notum Ciceronis versum: *Cedant arma togae, concedat laurea linguarum.*

⁶ Conferas cum hoc iudicio Quintilianii de Cicerone sententiam Inst. Orat. II. 1.

σοφισταῖς, διαμειρακευόμενος, ἐ τὸν Ῥωμαίων δῆμον
ἀγειν ἀξιώων καὶ ὀρθῶν,

Βριθὺν ¹, ὀπλιτοπάλαν, δάιον ἀντιπάλοισ.

ἰχύειν μὲν γὰρ διὰ λόγῃ τὸν πολιτευόμενον ἀναγκαῖον,
ἀγαπᾶν δ' ἀγεννῆς καὶ λιχνεύειν τὴν ἀπὸ τῆς λόγῃ δό-
ξαν. ὅθεν ἐμβριθῆς εὐρος ταύτη καὶ μεγαλοπρεπέστατος ²
ὁ Δημοθένης, τὴν μὲν αὐτῆς δύναμιν ἐμπειρίαν τινὰ
πολλῆς δεομένην τῆς παρὰ τῶν ἀκρωμένων εὐνοίας ἀπο-
Φαινόμενος, ἀνελευθέρως δὲ καὶ βαναύσως, ὡς περ εἰσὶ,
τὰς ἐπὶ τάτῳ Φυσωμένως ἡγόμενος.

III. Ἡ μὲν ἔν ἐν τῷ δημηγορεῖν καὶ πολιτεύεσθαι
δύναμις ὁμαλῶς ἀμφοτέροις ὑπῆρξεν, ὡς καὶ τὰς τῶν
ὄπλων καὶ στρατοπέδων κυρίας δεῖσθαι. Δημοθένης μὲν,
Χάρητα καὶ Διοπεῖθην καὶ Λεωθένην ³. Κικέρωνος δὲ,
Πομπήσιον καὶ Καίσαρα τὸν νέον, ὡς αὐτὸς ὁ Καῖσαρ
ἐν τοῖς πρὸς Ἀγρίππαν καὶ Μαικήναν ὑπομνήμασιν εἴ-
ρημεν ⁴. ὁ δὲ δοκεῖ μάλιστα καὶ λέγεται τρόπον ἀν-
δρὸς ἐπιδεικνύου καὶ βασανίζου, ἐξέσσει καὶ ἀρχῇ, πᾶν
πάθος κινῆσαι, καὶ πᾶσαν ἀποκαλύπτεισαι κακίαν, Δη-
μοθένει μὲν ἔχ ὑπῆρξεν, ἐδ' ἔδωκε τοιαύτην διάπειραν
ἑαυτῆς, μηδεμίαν ἀρχὴν τῶν ἐπιφανῶν ἀρχας, ἐδὲ τῆς
ὑφ' ἑαυτῆς συντεταγμένης ἐπὶ Φίλιππον ἐστρατήγησε δυ-
νάμειως. Κικέρων δὲ, ταμίης εἰς Σικελίαν, καὶ ἀνθύ-
πατος εἰς Κιλικίαν καὶ Καππαδοκίαν ἀποσαλεῖς, ἐν ᾧ
καιρῷ τῆς Φιλοπλητίας ἀκμαζέουσης, καὶ τῶν πεμπομέ-
νων στρατηγῶν καὶ ἡγεμόνων, ὡς τῆς κλέπτειν ἀγεννῆς
ἔνους, ἐπὶ τὸ ἀρπάζειν τρεπομένων, ἐ τὸ λαμβάνειν
ἐδόκει δεινόν, ἀλλ' ὁ μετρίως τῆτο ποιῶν ἡγαπᾶτο πολ-
λῶν

¹ Versus Aeschylī.

² H. Steph. voluit μεγαλοπρεπέστος. Sic est in Anon.

³ B. 3. Λεωθένη. V. Κλεωθένη.

⁴ Scripsit Octavius aliqua de vita sua, quam tredecim libris,
Cantabrico tenuis bello, nec ultra, exproluit. Sueton. in
Octav. 85.

λήν μὲν ἐπίδειξιν ὑπεροψίας χρημάτων ἐποιήσατο, πολλήν δὲ Φιλανθρωπίας καὶ χρηστότητος. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Ῥώμῃ, λόγῳ μὲν ἀποδειχθεὶς ὑπατος, ἐξασίαν δὲ λαβὼν αὐτοκράτορος καὶ δικτάτωρος ἐπὶ τὰς περὶ Κατιλίαν, ἐμαρτύρησεν ἅμα τῷ Πλάτῳ¹, μαντευομένῳ παῦλαν ἐξὶν καιῶν τὰς πόλεις, ὅταν εἰς ταῦτὸ δύναμις τε μεγάλη καὶ Φρόνησις ἔκ τινος τύχης χρηστῆς ἀπαντήσῃ μετὰ δικαιοσύνης. χρηματίζεσθαι τοῖνον ἐπὶ τῷ λόγῳ² Δημοθένης μὲν ἐπιφύγωγος λέγεται, λογογράφῳν κρύφα τοῖς περὶ Φορμίωνα καὶ Ἀπολλόδωρον ἀντιδίκους³ καὶ διαβληθεὶς μὲν ἐπὶ τοῖς βασιλικῶν χρημασίῳ, ὄφλων δὲ τῶν Ἀρπαλείων. εἰ δὲ³ ταῦτα τὰς ἀντιγράφοντας⁴ (ἐκ ὀλίγοι δ' εἰσὶν ἔτοι) ψεύδεσθαι φαίμεν, ἀλλ' ὅτι γε πρὸς δωρεὰς βασιλέων σὺν χάριτι καὶ τιμῇ διδομένας ἀντιβλέψαι Δημοθένης ἐκ ἂν ἐτόλμησεν, ἢ δ' ἦν τῆτο τὸ ἔργον⁵ ἀνθρώπου δανεζούτου ἐπὶ ναυτικοῖς⁶, ἀμήχανον ἀντειπεῖν. περὶ δὲ Κικέρωνος, ὅτι καὶ Σικελιωτῶν ἀγορανομῶνι, καὶ βασιλέως τῆ Καππαδοκῶν ἀνθυπατεύουσι, καὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ φίλων, ὅτ' ἐξέπιπτε τῆς πόλεως, δωραμένων πολλὰ καὶ δεομένων λαβεῖν, ἀντέχευ, εἴρηται.

IV. Καὶ μὴν ἢ γε Φυγὴ τῶ μὲν αἰχρὰ, κλοπῆς ἄλλῳ⁷, συνέπεσε, τῶ δὲ, κάλλιστον ἔργον⁷, ἀνθρώπου ἀλι-

¹ De Rep. V. quamvis verba aliquantum discrepent. Duf.

² R. *supr.* ἀπὸ τῶν λόγων, nec non paulo post ἐπὶ φύγῃ pro ἐπιφύγῃ.

³ R. addendum *supr.* καί.

⁴ B. 3. & V. γράφοντας, quod Duf. probat.

⁵ R. *manvlt* abesse articulum τὸ.

⁶ Apud Athenienses ναυτικὸς γόκος fuit ἐπίμαμπτος. *Int. Angl.* Hoc genus foenoris Plutarcho valde displicuisse, apparet quoque ex *Cat. maj.* c. 21. T. II. p. 419. l. 2. 3.

⁷ R. *manvlt* καλλίστων ἔργων, subaudiendo aut ἕτερον, aut e graec-

ἀλιτηρίαις ἐκκρόφανσι τῆς πατρίδος. διὸ τῆ μὲν ἑδῶς λόγος ἐκπίπλοντος, ἐφ' ᾧ δ' ἡ σύγκλητος ἐδῆτά τε διήλλαξε, καὶ πένθος ἔχε, καὶ γνώμην ὑπὲρ ἰδενὸς εἰπεῖν ἐπέειθε πρότερον, ἢ Κικέρωνι κάθοδον ψηφίσασθαι. τὴν μέντοι Φυγὴν ἀργῶς ὁ Κικέρων διήνεγκεν ἐν Μακεδονίᾳ καθήμενος· τῷ δὲ Δημοθέτει καὶ ἡ Φυγὴ μέγα μέρος τῆς πολιτείας γέγονε. συναγωνιζόμενος γὰρ, ὥσπερ εἴρηται, τοῖς Ἑλλήσι, καὶ τὰς Μακεδόνων πρέσβεις ἐξελαύνων, ἐπήρχετο τὰς πόλεις, πολὺ βελτίων Θεμιστοκλέους καὶ Ἀλκιβιάδου παρὰ τὰς αὐτὰς τύχας Φανείς πολίτης. καὶ μέντοι κατελθὼν ἱ αὖθις αὐτὸν ἐπέδωκεν εἰς τὴν αὐτὴν ταύτην πολιτείαν· καὶ διετέλει πολεμῶν πρὸς Ἀντίπατρον καὶ Μαιεδάνας². Κικέρωνα δ' ᾠνείδισεν ἐν τῇ βελῇ Λαίλιος³, αἰτεμένε Καίσαρος ὑπατείας μετιέναι⁴ παρὰ νόμον⁵, ἔπω γενειῶντος, σιωπῇ καθήμενον. ἔγραφε δὲ καὶ⁶ Βρῆτος, ἐγκαλῶν ὡς μείζονα καὶ βαρυτέραν

praemissis ἀλόγῃ: quia Ciceroni pro enormi crimine imputabatur, quod factionem Catilinae, homines nempe insontes & egregie de republica meritos, oppressisset.

1 Sic Br. absque ulla correctionis nota, haud dubie Anonymum, ex quo in Ind. Frft. κατελθὼν enotatur, secutus, dedisse videtur pro κατελθεῖν, quod omnes editiones priores exhibent.

2 Junt. sola Ἀντίπατρον Μακεδονίας.

3 D. Laelius, ut B. notat, qui Afaticis Pompeji navibus praecerat in bello civili. Caes. de Bell. civ. 3, 5. Victo in Africa Cornificio, se ipsum interemit.

4 R. monente, αἰτεμένε μετιέναι, idem est, atque αἰτεμένα τὸ μετιέναι, rogante ambitionem consulatus, h. e. τὴν ἐξουσίαν μετιέναι, veniam consulatum ambiendi.

5 Sic duabus vocibus scribi valuit Br. deditque R. Vulgo una voce παράνομον.

6 Sola Br. omisit καί. R. restituit cum B.

ῥᾶν πεπαιδοτριβηκίτι τυραννίδα τῆς ὑπ' αὐτῶν κατα-
λυθείσης.

V. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τῆς τελευτῆς, τὸν μὲν οἰσφεί-
ραι τις, ἄνδρα πρεσβύτην δι' ἀγένεια¹ ἢ ὑπ' οἰκετῶν
ἄνω καὶ κάτω περιφερόμενον² καὶ περιφεύγοντα τὸν
θάνατον καὶ ἀποκρυπτόμενον τὸς ἐκ πολλοῦ πρὸ τῆς φύ-
σεως ἦκοντας³ ἐπ' αὐτὸν, εἴτ' ἀποσφαγέντα· τῆ
δ', εἰ καὶ μικρὰ πρὸς τὴν ἰκετείαν ἐνέδωκεν, ἀγα-
σὴ μὲν ἢ παρασκευὴ τῆ Φαρμάκας καὶ τήρησις, ἀγα-
σὴ δ' ἢ χρῆσις· ὅτι τῆ Θεῆ⁴ μὴ παραχίντος αὐ-
τῷ τὴν ἀσυλίαν, ὡσπερ ἐπὶ μείζονα βωμὸν⁵ κα-
ταφυγῶν, ἐκ τῶν ὅπλων καὶ τῶν δορυφόρων λα-
βὼν ἑαυτὸν ὕχεται, τῆς Ἀντιπάτρως καταγελάσας
ἰμότητος.

APTO-

1 Sic cum Anon. dari voluit Duf. & dederunt B. & R. pro
vulg. εὐγένειαν. Idem Duf. monet οἰσφείσαι significare hoc lo-
co caedere, & culpam aliquam ignaviae & imbecillitatis con-
notari.

2 *jusserit vel curaverit, se circumferendum.* R.

3 Sic R. e Junt. unde & V. enotavit, dedit pro vulg. τὸν
— ἦκοντα, quod prima dedit Ald. Subaudiendum est, R. mo-
nente, ἐπὶ τὸν θάνατον, vel ἐπὶ τὴν σφαγὴν — eripere sui
conspectum copiamque nitentem iis, qui venissent ad spiritum
ipsi eripiendum, paulo ante, quam mors naturalis id idem ef-
ficeret factura. Duf. lectionem V. reprobatur, & tuetur vulga-
tam.

4 Neptunum puts.

5 Venenum. R.

ΑΡΤΟΞΕΡΞΗΣ Ι.

Ο μὲν πρῶτος Ἀρτοξέρξης, τῶν ἐν Πέρσαις βασιλέων πραότητι καὶ μεγαλοψυχίᾳ πρωτεύσας, Μακρόχειρ ἐπεκαλεῖτο, τὴν δεξιὰν μείζονα τῆς ἐτέρας ἔχων. Ξέρξης δ' ἦν υἱός. ὁ δὲ δεύτερος, περὶ ἧς τὰδε γράφεται, Μνήμων ἐπικληθεὶς, ἐν Σουατρὸς ἦν ἐκείνη. Δαρεῖς γὰρ καὶ Παρυσάτιδος παῖδες ἐγένοντο τέσσαρες, πρεσβύτατος μὲν Ἀρτοξέρξης, μετ' ἐκείνων δὲ Κῦρος νεώτεροι δὲ τῶν Ὀσάνης καὶ Ὀξάρτης. ὁ μὲν ἔν Κῦρος ἀπὸ Κύρη τῆ παλαιῆ τῆνομα ἔσχευ, ἐκείνω² δ' ἀπὸ τῆ ἡλίας γενέσθαι Φασί. Κῦρον γὰρ καλεῖν Πέρσας τὸν ἥλιον. ὁ δ' Ἀρτοξέρξης Ἀρσάκης³ πρότερον ἐκαλεῖτο· καίτοι Δεύων Φησὶν, ὅτι Ὀάρτης⁴. ἀλλὰ τὸν Κτησίαν, εἰ καὶ τᾶλλα μύθων ἀπιθάνων καὶ παραφύρων⁵ ἐμβέβλημεν εἰς τὰ βιβλία παντοδαπὴν τυλαίαν⁶, ἔκ εἰκῆς ἐστὶν ἀγνοεῖν τῆνομα τῆ βασιλέως, παρ' ᾧ

Bb 2

διέ-

1 Artaxerxis aetas bello Peloponnesiaco respondet. Fers enim eodem tempore regnum coepit, quo Athenae sunt a Lyfandro dirutae, Olympiade nimirum XCIV. Nomen ipsum Regis apud Diod. Sic. l. 14. & apud Xenoph. *περὶ ἀναβ.* Κύρ. *Artaxerxes* constanter, ut apud Nostrum & in Ctesias epitomis *Artaxerxes*. Xyl.

2 SG. ἐκείνον.

3 In Ctesiana epit. Ἀρσάκης, *Arfaces*, legitur. Xyl.

4 V. ὁ Ἄρσης, omisso praecedente ὅτι. In SG. extat quidem ὅτι, sed cum superscriptis punctulis, quod indicio est, hanc vocem expungendam esse. Juntinae Br. falso tribuit Ὀάρσης. Est in ea, quod habet V. ὁ Ἄρσης. Ald. autem & Ciat. exhibent Ὀάρσης.

5 absunt καὶ παραφ. a SG. Id. cod. dat βυβλία pro seq. βιβ.

6 In Var. lect. ex Anon. scholium additum est ad hanc vocem, his verbis: Πυλαιαῖς, γὰρ Ψευαῖς Ῥόδιοι, γὰρ μηδὲν ἕγιες μήτε λέγοντας, μήτε πράττοντας. Conferas, quae de hac voce annotavimus in vita Pyrrhi T. III. p. 50. not. 5.

διέτριβε, Ξεραπέων αὐτὸν καὶ γυναῖκα καὶ μητέρα καὶ παῖδας.

II. Ὁ μὲν ἔν Κῦρος ἄντονόν τι καὶ σφοδρὸν εὐ-
 ζῆς ἐν πρώτης ἡλικίας εἶχεν, ἄτερος δὲ προότερος ἐδό-
 κει περὶ πάνλα, καὶ ταῖς ὀρμαῖς φύσει μαλακώτερος εἶ-
 ναι. γυναῖκα δὲ καλὴν καὶ ἀγαθὴν ἔλαβε μὲν, τῶν
 γονέων κλευούτων, ἐφύλαξε δὲ, καλυούτων. τὸν γὰρ
 ἀδελφὸν αὐτῆς ἀποκλείνας ὁ βασιλεὺς ἐββαλεύετο κἀκεί-
 νην ἀνελεῖν. ὁ δ' Ἀρσίνας, τῆς μητρὸς ἰκέτης γινόμε-
 νος, καὶ πολλὰ κατακλαύσας, μόλις ἔπεισε μήτ' ἀπο-
 κλείναι, μήτ' αὐτῆ διασηῆσαι τὴν ἄνθρωπον. ἡ δὲ μή-
 τηρ ὑπῆρχε μῦλλον τὸν Κῦρον Φιλῆσα ¹, καὶ βελομέ-
 νη βασιλεύειν ἐκείνον. διὸ καὶ τῆ πατρὸς νοσῶντος ἤδη,
 μετὰπεμπτός ἀπὸ Θαλάσσης γενόμενος, παντάπασι ἀνέ-
 βαινευ εὐελπις ὦν, ὡς κατειργασμένης ² ἐκείνης, διά-
 δοχον αὐτὸν ἀποδείχθῆναι τῆς ἀρχῆς. καὶ γὰρ εἶχεν
 εὐπρεπῆ λόγον ἢ Παρυσάτις, ὃ καὶ Ξέρξης ὁ παλαιὸς
 ἐχρήσατο, Δημαράτε διδάξαντος, ὡς ³ Ἀρσίαν μὲν ἰδιώ-
 τη, Κῦρον δὲ βασιλεύοντι Δαρείῳ τεκεῖν. ἔ μὴν ἔπει-
 σεν, ἀλλ' ὁ πρεσβύτερος ἀπεδείχθη βασιλεὺς, Ἀρτοξέρ-
 ξης μετονομαθείς. Κῦρος δὲ Λυδίας σατράπης καὶ τῶν
 ἐπὶ Θαλάσσης στρατηγός.

III. Ὀλίγω δ' ἕτερον, ἢ τελευτήσῃ Δαρείῳ,
 ἐξήλασεν εἰς Πασαργάδας ὁ βασιλεὺς, ὅπως τελεθῆι
 τὴν βασιλικὴν τελετὴν ὑπὸ τῶν ἐν Πέρσαις ἱερέων. ἔτι
 δὲ Θεῶς πολεμικῆς ἱερὸν, ἦν Ἀθηνῶν ⁴ τις εἰκάσειεν.
 εἰς τῆτο δεῖ τὸν τελέμενον παρελθόντα, τὴν μὲν ἰδίαν
 ἀπο-

¹ SG. ἡ δὲ μήτηρ ὑπῆρχε τὸν Κῦρον μῦλλον Φιλῆσα.

² SG. κατειργασμένης. Redit ad matrem Cyri, Parysatidem. *Quoniam ea, mater, jam subegisset, oratione sua permovisset eo atque impulisset patrem, perfectamque rem ai- que expeditam dedisset.*

³ Br. deleri voluit ὡς, quod R. recte habere censet.

⁴ Si servatur Ἀθηνῶν, subaudiendum esse monet R. εἶπας; alias praestare, Ἀθηνῶν in dat.

ἀποθέσθαι σολήν, ἀναλαβεῖν δ' ἦν Κύρος ὁ παλαιὸς ἐφάρει, πρὶν ἢ βασιλεὺς γενέσθαι, καὶ σύκκ παλάτης ἐκ-Φαγόνῳ², τέρμινθον κατατραγεῖν, καὶ ποτῆριον πιεῖν³ δξυγάλακτος. εἰ δὲ πρὸς τέτοις ἕτερ' ἄτλα δρῶσιν, ἔδῃλόν ἐσι τοῖς ἄλλοις. ταῦτα δρᾶν Ἄρτοξέρξης μέλλουλος, ἀφίκετο Τισσαφέρνης⁴ πρὸς αὐτὸν, ἄγων ἕνα τῶν ἱερέων⁵, ὃς ἐν καισὶ Κύρος τῆς νομιζομένης ἀγωγῆς ἐπιστάτης γενόμενος, καὶ διδάξας μαγεύειν αὐτὸν, ἔδενε δὲ ἦτον ἐδόκει Περσῶν ἀνιᾶσθαι, μὴ ἀποδειχθῆναι ἐκεῖνε βασιλέως· διὸ καὶ πίσιν ἔχε κατηγορῶν Κύρος. κατηγόρει δ', ὡς μέλλουλος ἐνεδρεύειν ἐν τῶ ἱερῶ· καὶ ἐπειδὴν ἐκδύηται τὴν ἐδῆτα ὁ βασιλεὺς, ἐπιτίθεσθαι καὶ διαφθεῖρειν αὐτόν. εἰ μὲν ἐκ ταύτης τῆς διαβολῆς τὴν σύλληψιν γενέσθαι Φασίν, οἱ δὲ καὶ παρελθεῖν τὸν Κύρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ προδοθῆναι⁶ κρυπτόμενον ὑπὸ τῶ ἱερέως. μέλλουλα δ' αὐτὸν ἤδη ἀποθνήσκειν ἢ μήτηρ περιχᾶσα ταῖς ἀγκάλαις, καὶ τοῖς βόστροχοῖς περιελίξασα, καὶ συλλαβῶσα τὸν ἐκεῖνε τράχηλον πρὸς τὸν αὐτῆς, ὀδυρομένη πολλὰ καὶ ποτνωμένη παρητήσατο, καὶ κατὰπεμψεν αὐτῆς ἐπὶ θάλασσαν ἐκ ἀγαπῶνῳ τὴν ἀρχὴν ἐκεῖνην, ἀδὲ μεμνημένον τῆς δεήσεως⁷, ἀλλὰ τῆς συλλήψεως, καὶ δι' ὀργὴν σπαργῶνῳ μᾶλλον, ἢ πρότερον, ἐπὶ τὴν βασιλείαν.

B b 3

IV.

1 δ' abest a Junt.

2 R. mavult ἐμΦαγόντα. Sic est in SG. uti & θερμίθς pro τέρμινθον.

3 V. ἐκπιεῖν.

4 Xenoph. semper duplci σ scribit ΤισσαΦ.

5 Sola Br. ἱερῶν. R. restituit ἱερέων.

6 Junt. & SG. παραδοθῆναι.

7 SG. μεμνημένην τῆς δεήσεως. Junt. Ald. Crat. μεμνημένος.

Br. & Duf. legi voluit δεήσεως, licet nomen hoc non occurrat, verbum tamen in ea re a Plutarcho, & ab aliis adhiberi afferentes. Sequuntur hanc conjecturam Kind & Schirach. R. tuetur vulgatam, — precum, quibus vitam Cyri mater communis ab Artaxerxe deprecata erat. Eadem vox occurrit c. 6.

IV. "Ενιοι δέ Φασιν, ἐκ ἀρνήμενον, οἷς ἐλάμβανεν εἰς τὸ καθ' ἡμέραν δεῖπνον, ἀποσιῆσαι βασιλέως ¹. εὐήθη λέγουσιν. εἰ γὰρ ἄλλο μὴδὲν ², ἀλλ' ἡ μήτηρ ὑπῆρχε, χρῆσθαι καὶ λαμβάνειν, ὅσα βέλοιο τῶν αὐτῆς παρέχασα καὶ διδῶσα. μαρτυρεῖ δὲ τῶ πλέτῳ καὶ τὸ μισοφορικὸν πολλαχόσι διὰ τῶν Φίλων καὶ ξένων αὐτῶ παρατρεφόμενον, ὡς Ξενοφῶν εἶρηκεν ³. ἀδρόας μὲν γὰρ ἔσυνῆγεν, ἔτι τὴν ⁴ παρασκευὴν ἐπικρυπτόμενος, ἄλλαχόσι δ' ἄλλας ἐπὶ πολλαῖς προφάσεσι ξενολογῶσας εἶχε. βασιλέως δ' ἢ τε μήτηρ παρῶσα ⁵ τὰς ὑποψίας ἀφῆρει, καὶ Κύρος αὐτὸς ἀεὶ θεραπευτικῶς ἔγραφε, τὰ μὲν αἰτάμενος παρ' αὐτῆ, τὰ δὲ Τισαφέρνης ἀντικατηγορῶν, ὡς δὴ πρὸς ἐκεῖνον αὐτῶ ζήλος καὶ ἀγῶνος ὄντος. ἦν δὲ τις καὶ μέλλησις ἐν τῇ φύσει τῆ βασιλέως, ἐπιείκεια Φαινομένη τοῖς πολλοῖς. ἐν ἀρχῇ δὲ καὶ πάνυ ζήλῳ ἐδοξε τὴν Ἄρτοξέρξῃ τῶ ὁμωνύμῃ πραότητα, ἠδὲν ⁶ τε ἑαυτὸν παρέχων ἐντυγχάνεσθαι, καὶ περὶ τὸ τιμῆν καὶ χαρίζεσθαι τὸ κατ' ἀξίαν ⁷ ὑπερβάλλων. κολάσεως δὲ πάσης ἀφαιρῶν τὸ ὑβρίζον, καὶ ἠδόμενος ⁸ ἐν τῶ δέχεσθαι χάριτας, ἔχ ἦτον τοῖς
διδῶ-

¹ V. τῶν βασιλέων. Huc in ind. Br. refertur. In Frft. ad seqq. referendum videtur, sed difficile est iudicatu, quorsum? nisi ad βασιλέως lin. 10.

² SG. εἰδὲν, sed cum superscripto μη, a manu paulo recentiori.

³ Initio fere Libri primī de Cyri exped. Dacer.

⁴ SG. εἶρηκε καὶ ἀδρόας μὲν ἔσυνῆγεν, τὴν παρ. superscripto ἔτι super τὴν, eadem fere manu, qua textum scriptum est.

⁵ Junt. sola vitiose παρῶσαν, & in seq. αὐτὸν pro αὐτῆς.

⁶ SG. ἠδίων.

⁷ Artic. τὸ de suo addidit R. Eundem exhibet SG. ante χαρίζεσθαι.

⁸ SG. τὸ ἐφουβρίζων καὶ ἠδόμενον. In Junt. est etiam ἠδόμενον. Sequentia se non intelligere, fatetur R. Querit, num ἐν τῶ δέχεσθαι καὶ διδόναι χάριτας? —

εἰδῶσιν, ἢ τοῖς λαμβάνουσιν· ἐν δὲ τῷ διδόναι Φαινόμενος εὐχαρισ καὶ Φιλάνθρωπος. ἔδεν γὰρ ἦν ἔτω σμικρόν τι τῶν δισομένων, ὃ μὴ προσεδέξατο προθύμως· ἀλλὰ καὶ ῥόαν ¹ μίαν ὑπερφυῖ μεγέθει προσενέγκαντος Ὠμίσε ² τινός αὐτῷ. Νῆ τὸν Μίθραν ³, εἶπεν, ἔτος ὃ ἀνὴρ καὶ πόλις ἀν ἐν μικρᾷ ταχὺ ποιήσεις μεγάλην πίσειυθεις.

V. Ἐπεὶ δ', ἄλλων ἄλλα προσφερόντων, καθ' ὁδὸν ⁴ αὐτηγός ἀνθρωπος ἔδεν, ἐπὶ κάρῃ Φθάσας εὐρεῖν, τῷ ποταμῷ προσέδραμε ⁵, καὶ ταῖν χεροῖν ὑπαλαβῶν τῆ ὕδατος προσήνεγεν, ἠθάεις ὁ Ἄρτοξέρξης Φιάλην ἐπεμψεν αὐτῷ χρυσῆν καὶ χιλίεσ δαρεικάς. Εὐκλείδα δὲ, τῷ Λάκωνι, πολλὰ παύρησιαζομένῳ πρὸς αὐτὸν αὐθαδῶς, ἐκέλευσεν εἰπεῖν τὸν χιλίαρχον, ὅτι σοὶ μὲν ἔξεις εἰπεῖν, ἃ βασιλεῖ βᾶλει ⁶. ἐμοὶ δὲ καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν. ἐν δὲ θήρα τινὶ Τηριβάζε ⁷ δεῖξαντος αὐτῷ τὸν κίνδυν ἐχισμένον, ἠρώτησεν, ὅ τι δεῖ ποιεῖν. ἐκείνῳ δὲ εἰπόντος· Ἄλλου αὐτὰς ἐνδυσαι, τᾶτον δ' ἐμοὶ δός· ἔτως ἐποίησεν, εἰπὼν· Δίδωμι μὲν, ὦ Τηριβάζε, σοὶ τᾶτον, Φορεῖν δ' ἀπαγορεύω. τῆ δὲ Τηριβάζε μὴ Φροντίσαντος, (ἦν γὰρ ἔ πονηρός, ὑπόκαφος δὲ καὶ παράφορος) ἀλλὰ τὸν τε κίνδυν εὐθὺς ἐκείνον ἐνδύντος, καὶ δῶρα χρυσᾶ καὶ γυναικεῖα τῶν βασιλικῶν περιδεμένῳ, πάντες μὲν ἠγανάκην· ἔ γὰρ ἔξῆ· ὃ μὲν οἱ βασιλεὺς κατεγέλασε, καὶ εἶπε· Δίδωμί σοι

B b 4

καὶ

¹ Anon. ῥόαν. SG. ὑπερφυῖ pro ὑπερφυῖ.

² Amiotus Romifex, Lapus pauperem vertit. Teste H. Steph. etiam legitur Ῥωμίσε. Apud Aelian. V. H. 1, 33. prave legitur ὁ Μίση.

³ Mithras, Perfarum deus, Sol est Latinis. Xyl.

⁴ Comma ante has voces tolli vult Duf. & post ἔδεν poni.

⁵ Junt. Ald. Crat. προσέφερε.

⁶ V. εἰπεῖν βασιλεῖ, ἃ βᾶλει; quod Duf. probat.

⁷ Sic quoque in SG. a manu prima scriptum; ab altera emendatum Τηριβάζε; & ita etiam infra.

καὶ τὰ χρυσία φορεῖν, ὡς γυναικί, καὶ τὴν σολῆν, ὡς μαινομένῳ· τραπέζης δὲ τῆς αὐτῆς ¹ μηδενὸς μετέχουλος, ἀλλ' ἢ μητρὸς βασιλέως, ἢ γαμετῆς γυναικὸς, καθεζομένων τῆς μὲν ὑπ' αὐτὸν, τῆς δὲ μητρὸς ὑπὲρ αὐτὸν, Ἄρτοξέρξης καὶ τὰς ἀδελφῆς ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἐκάλει τράπεζαν, Ὀσάνην καὶ Ὀξάθρην ², νεωτέρως δυτας. ἐν δὲ τοῖς μάλιτα κεχαρισμένην ὄψιν παρεῖχε τοῖς Πέρσαις ἢ τῆς γυναικὸς Στατεΐρας ἀρμάμαξα, γυμνὴ τῶν παραπετασμάτων ἀεὶ προσφερομένη ³, καὶ διδῶσα ταῖς δημότισιν ἀσπάσασθαι αὐτὴν, καὶ προσελθεῖν· ὅθεν ἠγαπᾶτο τοῖς πολλοῖς ἢ βασιλεία.

VI. Τὸν μέντοι Κῦρον οἱ νεωτερισαὶ καὶ πολυπράγμονες, ὡς λαμπρὸν ἄνδρα τῆ ψυχῆ καὶ πολεμικὸν διαφερόντως καὶ Φιλέταιρον, ζούλο τὰ πράγματα ποθεῖν, καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἡγεμονίας βασιλέως δεῖδει Φρόνημα καὶ Φιλοτιμίαν ἔχουλος. ἐχ ἤτλον ἔν τοῖς ἄνω πισεύων ὁ Κῦρος, ἢ τοῖς περὶ αὐτὸν, ἐπεχειρεῖ τῷ πολέμῳ· καὶ Λακεδαιμονίοις ἔγραφε παρακαλῶν βοηθεῖν, καὶ συνεκπέμπειν ἄνδρας, οἷς ἔφη δῶσειν, ἂν μὲν πεζοὶ παρῶσιν, ἵππης, ἂν δὲ ἵππεῖς, συναρίδας· ἐὰν δ' ἀγρὰς ἔχωσι, κώμας· ἐὰν δὲ κώμας, πόλεις· μισθὸν δὲ τοῖς στρατευομένοις ἐκ ἀριθμῶν, ἀλλὰ μέτρον ἔσεσθαι. μεγαληγορῶν δὲ περὶ αὐτῶ πολλὰ, καὶ καρδίαν ἔφη τῶ ἀδελφῶ φορεῖν βαρυτέραν, καὶ φιλοσοφεῖν μᾶλλον, καὶ μαγεύειν βέλτιον, οἶνον δὲ

¹ Junt. τῆς αὐτῆς; Ald. & Crat. τῆς αὐτῆς. Steph. dedit τῆς αὐτῆς, cum non de Artaxerxis mensa Plut. loquatur, sed de mensa cujuslibet superiorum regum.

² Pro Ὀσάνην SG. Ὀξάνην, id quod etiam in aliis se legitur testatur H Steph. — Crat. habet Ὀσάνην. Pro Ὀξάθρην Jun'. Ald. Crat. Ὀξάβην. Hinc V. assertit Ὀξάθρην. Xyl. Ὀσινεμ ἢ Oxabem vertens, annotat, aut hic, aut initio libri mendose esse nomina posita, superiora tamen magis probans.

³ SG. προσφερομένη.

δὲ πλείονα πίνειν καὶ Φέρειν· ἐπεινὸν δ' ὑπὸ δαιλίας καὶ μαλακίας ἐν μὲν ταῖς κυνηγεσίαις μηδ' ἐφ' ἴππεσσι, ἐν δὲ τοῖς κινδύνοις μηδ' ἐπὶ θρόνῳ¹ καθῆσθαι. Λακεδαιμόνιοι μὲν ἔν σκυτάλην πρὸς Κλέαρχον ἀπέστειλαν, ὑπηρετεῖν Κύρω πάντα κελεύουσαι. ὁ δὲ Κύρας ἀνέβαινεν ἐπὶ βασιλέα, βαρβαρικὴν τε πολλὴν ἔχων δύναμιν, καὶ μισθοφόρος Ἑλλήνας ὀλίγω τριχιλίῳν καὶ μυριάων ἀποδέουσαι, ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ποιόμενος προφάσεις τῆς στρατείας. ἔμην ἔλαθέ γ' εἰς πολὺν χρόνον, ἀλλ' ἦκε βασιλεῖ Τισαφέρνῃς² αὐτάγγελος· καὶ πολὺς Θάρυβος εἶχε τὰ βασίλεια, τῆς τε Παρυσάτιδος τὴν πλείστην αἰτίαν τῆ πολέμου Φερομένης, καὶ τῶν Φιλων αὐτῆς ἐν ὑποψίᾳ ὄντων καὶ διαβολαῖς. μάλιστα δ' ἦνία τὴν Παρυσάτιν ἢ Στάτειρα, τῶ πολέμῳ περιπαθεῖσα, καὶ βοῶσα· Πᾶ νῦν αἱ πίσεις ἐπεινῶναι; πᾶ αἱ³ δεήσεις, αἷς ἐξελομένη τὸν ἐπιβλεπούσαντα τῶ ἀδελφῶ, πολέμου καὶ κακῶν ἐμπέπληκας ἡμᾶς; ἐκ δὲ τούτων μισῶσα τὴν Στάτειραν ἢ Παρυσάτις, καὶ φύσει βαρύνυμος ἔσα, καὶ βάρβαρος ἐν ὄργαις καὶ μνησικακίαις, ἐπεβέβλευεν αὐτὴν ἀνελεῖν. ἐπεὶ δὲ Δείνων μὲν ἐν τῷ πολέμῳ συντελεσθῆναι τὴν ἐπιβελὴν εἶρηκε, Κτησίας δ' ὕπερον, ὃν ἔτ' ἀγνοεῖν τὸν χρόνον εἰκός ἐσι παρόντων ταῖς πράξεσιν, ἔτε ἐκὼν αἰτίαν εἶχεν ἐκ τῆ χρόνου μετασῆσαι⁴ τὸ ἔργον, ὡς ἐπράχθη⁵ διηγόμενος· οἷα πάχει πολλάνικισ ὁ λόγος αὐτῆ, πρὸς τὸ μυθῶδες⁶ καὶ

B b 5

δρα-

1 SG. ἐπὶ τῷ θρόνῳ.

2 Syennesis Diod. Sic. haec regi nunciasset ait, Tissaphernem cum Plutarcho Xenoph. L. I.

3 SG. πᾶ δὲ αἱ.

4 Sola Br. μετασῆσαι. R. restituit in aor. I.

5 V. προεπράχθη.

6 SG. Junt. Ald. Crat. θυμῶδες, quod transponendis litteris corrigendum esse, Xyl. monuit, & correxit Steph.

δραματικῶν ἐκλήρομενος ¹ τῆς ἀληθείας· τῆτο μὲν ², ἣν ἐκεῖνος ἀπέδωκε, χάραν ἔξει.

VII. Κύρω δὲ προσίουσι Φῆμαι καὶ λόγοι προσ-
 ἐπιπλον, ὡς ἔ μάχεσθαι βασιλέως εὐθύς ἐγνωστός,
 ἐδὲ συνδραμεῖν εἰς χεῖρας αὐτῷ σπεύδοντος, ἀλλ' ἐν
 Πέρσαις ὑπομέγειν, ἄχρις ἂν αἱ δυνάμεις ἐκεῖ παντα-
 χόθεν συνέλθωσι. καὶ γὰρ τάφρον εὖρος ὀργυιῶν δέ-
 κα, καὶ βάθος ἴσον ³, ἐπὶ σαδίεσσι διὰ τῆ πεδίε τετρα-
 κοσίεσσι ἐνέβαλε. καὶ ταύτης τε περιεῖθε τὸν Κύρον ἐν-
 τὸς παρελθόντα, καὶ Βαβυλῶνος αὐτῆς ἔ μακρὰν γενό-
 μενον. Τιριβάξω δ', ὡς Φασί, πρώτε τολμήσαντος εἰ-
 πεῖν, ὡς ἔ δεῖ Φυγομαχεῖν, ἐδὲ Μηδείας ⁴ ἐκάντα καὶ
 Βαβυλῶνος, ἀλλὰ καὶ Σέσων, ἐνδύεσθαι τῇ Περσίδι,
 πολλαπλασίαν μὲν ἔχοντα δύναμιν τῶν πολεμίων, μυ-
 ρίεσσι δὲ στρατῶνας καὶ στρατηγὸς, Κύρω καὶ Φρονεῖν καὶ
 μάχεσθαι βελτίονας, ὥρμησε διαγωνίσασθαι τὴν ταχίστην,
 καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐξαίφνης καταφανείεσσι ἐνενήκοντα μυ-
 ριάσι ⁵ στρατῶ διακεκοσμημένω ⁶ λαμπρῶς, τὸς πολεμίοσσι,
 ἀσυντάκτικῶσσι καὶ ἀνόπλιοσσι διὰ τὸ θαρρῆεῖν καὶ καταφρο-
 νεῖν ὀδοιπορῶντασσι, ἐξέπληξε καὶ συνετάραξε, ὥσπερ σὺν
 θορύβῳ καὶ βοῇ πολλῇ μόλις εἰς τάξιν καθίστασθαι ⁷ τὸν
 Κύρον· ἔπειτα σιγῇ καὶ χέδῳ ἐπάγων, θαῦμα ἐν τοῖσσι
 Ἑλλή-
 σσι

¹ First. ἐπιτεροόμενος, quod mendum in Paris. & Br. inde irrepfit. Duf. restituendum monuit ἐκλήρομ. quod R. dedit.

² SG. addit ἔν.

³ SG. ἴσων. Dacerio & Schiracho magis probantur, quae Xenoph. refert εὖρος ὀργυιαὶ πέντε, τὸ δὲ βάθος ὀργυιαὶ ἑπτὰ.

⁴ SG. Μηδίαισσι.

⁵ Infra c. 13. cum acies concurrunt, XL. tantum myriades habuisse tradit Ctesias; & ita Diod. Sic. qui & Ephorum testem adducit. Apud Xen. quidem ἑξήκοντα δὲ πολεμίων ἐλέγοντο εἶναι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες. Sed rumor hic erat incertus, ad hostes a transfugis delatus. Br. & Duf.

⁶ SG. διακεκοσμημένωσσι.

⁷ SG. κατασταθῆναι; Id. omittit lin. seq. ἐν post θαῦμα; nec est in Junt. Ald. Crat.

Ἐλθαι τῆς εὐταξίας παρείχε, κραυγὰς ἀτάκτικας καὶ σκιρτήματα καὶ πολὺν τάρραχον αὐτῶν καὶ διασπασμὸν ἐν πλήθει τοσούτω προσδεχομένοις ¹. εὐ δὲ καὶ κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἔταξε τῶν δρεπανηφόρων τὰ ῥωμαλεώτατα πρὸ τῆς ἑαυτῆς Φάλαγγος, ὡς, πρὶν ἐν χερσὶ γενέσθαι, διακόψουσα τὰς τάξεις βίᾳ τῆς εἰσελάσεω.

VIII. Τὴν δὲ μάχην ἐκείνην πολλῶν μὲν ἀπηγγελυκότων, Ξενοφῶντος δὲ μονουαχὶ δεινυόουτος ἄψι, καὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἔγεγενημένοις, ἀλλὰ γινομένοις, ἐφιστάμενος αἰεὶ τὸν ἀκροατὴν ἐν πάθει καὶ συγκινδυνεύουσα διὰ τὴν ἐνάργειαν. ἐκ ἔστι νῦν ἔχουτος ἐπεξηγεῖσθαι, πλὴν ὅσα τῶν ἀξίων λόγῳ παρηλθεῖν εἰπεῖν ἐκείνου ². ὁ μὲν ἔν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ παρετάξατο, Κανάξα καλεῖται, καὶ Βαβυλῶνος ἀπέχει σαδίας πεντακοσίας. Κύρον δὲ πρὸ τῆς μάχης Κλέαρχει παρακαλῶντος ἐξόπιθεν ³ τῶν Μακεδόνων εἶναι, καὶ μὴ κινδυνεύειν αὐτὸν, εἰπεῖν Φασί. Τί λέγεις, ὦ Κλέαρχει; σὺ κελεύεις με, τὸν βασιλείας ἀρεγόμενον, ἀνάξιον εἶναι βασιλείας; ἀμαρτόντος δὲ Κύρου μέγα τῷ δύναι ⁴ προπετῶς εἰς μέσα τὰ δεινὰ καὶ μὴ φυλάσσειν τὸν κίνδυνον, ἐχ ἧττον ἤμαρτεν, εἰ καὶ μὴ μάλλον, Κλέαρχει, ἀντιτάξαι κατὰ τὸν βασιλέα μὴ θελήσας τὰς Ἑλλήνας, ἀλλὰ προσμίξας τῷ ποταμῷ τὸ δεξιὸν, ὡς μὴ κυκλασθεῖν. τὴν γὰρ ἀσφάλειαν ἐξ ἀπαύτου διώκοντα, καὶ πλεῖτον λόγον ἔχοντα τῆ μηδὲν παθεῖν, οἴκοι μένειν ἦν κράτιστον. ὁ δὲ μυρίας σαδίας ἀπὸ θαλάσσης ἐν ὄπλοις

¹ V. προσδεχομένοις. Pro seq. ἔταξε SG. ἀντέταξε.

² Duf. legi vult ἐκεῖνος. R. ἐκεῖνον videtur recte habere — praeteriit illum dicere, i. e. effugit eum, quominus diceret.

³ SG. ἐξόπιθε. Pro seq. Μακεδόνων, cum Macedonum in hac expeditione nemo meminerit, Br. Λακεδαιμονίων scribendum esse censuit; Duf. mavult Ἑλλήνων, quorum paulo infra iterum fit mentio.

⁴ Sic R. e conjectura Br. dedit pro vulg. μετὰ τῷ δύναι. Teste H. Steph. etiam legitur δύναι. Sic est, in Junt.

ὄπλοις ἀναβεβηκώς, μηδενὸς ἐναγκάζοντος, ἀλλ' ὅπως Κῦρον εἰς τὸν θρόνον καθίστη τὸν βασιλείου, εἶτα περισκοπῶν χώραν καὶ τάξιν, ἐκ ἀφ' ἧς σώσειε τὴν ἡγεμόνα καὶ μιθοδότῃν, ἀλλ' ἐν τίνι θέμενος ἑαυτὸν ἀσφαλῶς μαχεῖται καθ' ἡσυχίαν, ὅμοιος ἦν ὑπὸ δέος τῶν παρόντων ἐκβεβηκότη τὰς περὶ τῶν ὅλων λογισμῶς, καὶ προιεμένῳ τὴν τῆς στρατηγίας ¹ ὑπόθεσιν. ὅτι γὰρ ἔδειξεν ἂν ὑπέμεινε τῶν τεταγμένων περὶ βασιλέα τὰς Ἑλλήνας ἐμπεσόντας, ὠθέντων δ' ἐκείνων ², καὶ βασιλέως Φεύγοντος, ἢ πεσόντος, ὑπῆρχε Κύρῳ νικῶντι σώζεσθαι καὶ βασιλεύειν, ἐκ τῶν πεπραγμένων δῆλον ἐστίν. διὸ τὴν Κλεάρχου μᾶλλον εὐλάβειαν, ἢ τὸ Κύρου ³ θρασυς, αἰτιατέον, ὡς τὰ πράγματα καὶ Κῦρον ἀπολέσασαν. εἰ γὰρ αὐτὸς ἐσθιδεὶ βασιλεὺς, ὅπως τάξας τὰς Ἑλλήνας ἀβλαβεράτοις χρήσεται πολεμίοις, ἐκ ἃν ἐξεῦρεν ἑτέραν ⁴, ἢ τὴν ἀπωτάτω χώραν ἑαυτῷ καὶ τῶν περὶ ἑαυτὸν· ἀφ' ἧς ἔτε νικηθεὶς αὐτὸς ἤθετο, καὶ Κύρος ἔφθη κατακοπεῖς, ἢ χρησάμενός τι τῇ Κλεάρχου νίκη. καίτοι· Κύρος τὸ συμφέρον ἐκ ἠγνόησεν ⁵, ἀλλ' ἐκεῖ Κλεάρχου ἐκέλευε τάττεσθαι, κατὰ μέσον. ὁ δ' αὐτῷ μέλειν ⁶ εἰπὼν, ὅπως ἕξει κάλλιπα, τὸ πᾶν διέφθειρεν.

IX. Οἱ μὲν γὰρ Ἑλλήνες, ὅσον ἐβέλουτε, τὰς βαρβάρους ἐνίκων, καὶ διώνοντες ἐπὶ τὸ πλεῖστον προήλθον· Κύρῳ δὲ γενναῖον ἵππον, ἄσομον δὲ καὶ ὑβρισην, ἐλαύνοντι, Πασάκαν καλέμενον, ὡς Κτησίας Φησίην, ἀντεξήλασεν ὁ Καδασίων ἄρχων, Ἀρταγέρσης, μέγα βῶν· Ὡς τὸ κάλλιπον ἐν Πέρσαις ὄνομα Κύρου κατ-
αίχου-

1 SG. & V. στρατίας, quod Duf. probat.

2 Sic cum V. probante Br. dedit R. pro vulg. δὲ ἐκείνων.

3 SG. γὸ γὰρ Κύρου.

4 SG. inverfo ordine ἑτέραν ἐξεῦρεν.

5 SG. ἠγνόησεν.

6 Sic scribi voluit Duf. deditque R. pro vulg. αὐτῷ μέλειν.

αιχλῶνων, ἀδιώκτατε ἀνθρώπων ¹ καὶ ἀφρονέσατε, κακὸς μὲν Ἑλληνας ἔρχη καιὴν ὁδὸν ἄγων ἐπὶ τὰ Περσῶν ἀγαθὰ· δεσπότην δὲ σεαυτῆ καὶ ἀδελφὸν ἐλπίζων ἀναιρήσειν, ὃς σὲ μυριάκις μυρίας δόλας ἔχει κρείσσυνας. αὐτίκα δὲ πειράσῃ· πρότερον γὰρ ἀπολεῖς ἐνταυῦθα τὴν σεαυτῆ κεφαλὴν, ἢ θεάσασθαι τὸ βασιλεύς πρόσωπον. Ταῦτ' εἰπὼν, ἐξηκόντισεν ἐπ' αὐτόν. ὁ δὲ θώραξ φερεῶς ἀντέχε, καὶ ἐν ἐτρώθῃ μὲν ὁ Κῦρος, ἐκραιδάνθη δὲ, τῆς πληγῆς ἰαχυρᾶς προσπεσέσης. ἀποφρέψαντος δὲ τὸν ἵππον τῆ Ἀρταγέρσῃ, βαλὼν ὁ Κῦρος ἔτυχε, καὶ διήλασε παρὰ τὴν κλειῖδα διὰ τῷ τραχήλῃ τὴν αἰχμὴν. τὸν μὲν ἐν Ἀρταγέρσῃ ἀποθανεῖν ὑπὸ Κύρῳ χεδὸν ἅπαντες ἰμολογῶσι· περὶ δὲ τῆς αὐτῆ Κύρῳ τελευτῆς ἐπεὶ Ξενοφῶν ἀπλῶς καὶ συντόμως, ἅτε δὴ μὴ παρὼν αὐτὸς, εἶπεν, ἠδὲν ἴσως κωλύει, τὰ Δελίνωνος ἰδίᾳ, καὶ πάλιν τὰ Κτησίῃ διελέθειν.

X. Φησὶν ἐν ὁ μὲν Δελίνων, ὅτι, τῷ Ἀρταγέρσῃ πεσόντος, εἰσελάσας βιαίως ὁ Κῦρος εἰς τὰς προτεταγμένους τῷ βασιλεύς, κατέτρωσεν αὐτῆ τὸν ἵππον, ὁ δ' ἀπερβύη· Τιριβάζης δ' ἀναβαλόντος ² αὐτὸν ἐπ' ἄλλον ἵππον ταχὺ, καὶ εἰπόντος αὐτῷ ³. Ὡ βασιλεῦ, μέμνησο τῆς ἡμέρας ταύτης· ἔ γὰρ ἀξία λήθης ἐστὶ πάλιν ὁ Κῦρος ἐνσείσας ⁴ τῷ ἵππῳ κατέβαλε τὸν Ἀρτοξέρξην. πρὸς δὲ τὴν τρίτην ἐπέλασιν δυσαναχετήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰπὼν πρὸς τὰς παρόντας, ὡς βέλτιόν ἐστι μὴ ζῆν, ἀντεξήλαυσε τῷ Κύρῳ προπετῶς καὶ ἀπερισκέπτως εἰς ἐναντία βέλη φερομένων. καὶ βάλει μὲν αὐτὸς ἀκουτίῳ, βάλῃσι δ' οἱ περὶ αὐτόν. πίπτει δ' ὁ Κῦρος, ὡς μὲν ἐνιοὶ λέγουσι, πληγῆς ὑπὸ τῷ βασιλεύς· ὡς δ' ἕτεροὶ τινες, Καρὸς ἀνθρώπου πατάξαντος,

¹ SG. ἀνδρῶν. Seq. κακὸς e more Graecorum Br. darii voluit, deditque R. pro vulg. καλὸς.

² Sic R. de suo dedit pro vulg. ἀναλαβόντος.

³ abest αὐτῷ a SG. — Junt. αὐτῆ.

⁴ V. σείσας. Pro seq. κατέβαλε SG. κατέλαβε.

ὦ γέρας ἔδωκε τῆς πράξεως ταύτης ὁ βασιλεὺς, ἀλε-
κτρύονα χρυσοῦ ἐπὶ δόρατος αἰεὶ πρὸ τῆς τάξεως ἐν ταῖς
στρατείαις ¹ κομίζειν. καὶ γὰρ αὐτὰς τὰς Κῆρας ἀλε-
κτρύονας οἱ Πέρσαι, διὰ τὰς λόφους, οἷς κοσμεῖσι τὰ
κράνη, προσηγόρευον.

XII. Ἡ δὲ Κτησίε διήγησις, ὡς ἐπιτεμάντι ² πολ-
λὰ συντόμως ἀπαγγεῖλαι, τοιαύτη τις ἐστὶ. Κῦρος, ἀπο-
κτείνας Ἀρταγέρσην, ἤλαυνεν εἰς αὐτὸν βασιλέα τὸν
ἵππον, καὶ αὐτὰς εἰς ἐκεῖνον, ἀμφότεροι σιωπῆ. Φθά-
νει δὲ βᾶλλον Ἀριαῖος, ὁ Κύρου φίλος, βασιλέα, καὶ ἐκ-
ἔτρωσε. βασιλεὺς δ' ἀφείδεν τὸ δόρυ, Κύρου μὲν ἐκ ἔτυ-
χε, Τισαφέρνην ³ δὲ, πιστὸν ἄνδρα Κύρῳ καὶ γενναῖον,
ἔβαλε καὶ κατέτετινε. Κῦρος δ' ἐπ' αὐτὸν ἐξακοντίσας διὰ
τῆ Ἰάρακος, ἔτρωσε τὸ σῆθος, ὅσον ἐνδύσαι δύο ἐκτύ-
λας τὸ ἀκόντιον, πεσεῖν δ' αὐτὸν ὑπὸ ⁴ τῆς πληγῆς
ἀπὸ τῆ ἵππε. Φυγῆς δὲ καὶ ταραχῆς τῶν περὶ αὐ-
τὸν γενομένης, ὁ μὲν ἀναστὰς μετ' ὀλίγων, ἐν οἷς καὶ
Κτησίεος ἦν, λόφον τινα πλησίον καταλαβὼν ἠσύχαζε.
Κῦρον δὲ τοῖς πολεμίοις ἐνειλέμενον ὁ ἵππος ἐξέφερεν
ὑπὸ θυμῷ μακρῶν, ἤδη σκότους ὄντος, ἀγνοόμενον ὑπὸ
τῶν πολεμίων, καὶ ζητάμενον ὑπὸ τῶν φίλων. ἐπαι-
ρόμενος δὲ τῇ νίκῃ, καὶ μεσὸς ὦν ὀρμῆς ⁵ καὶ θράσους,
διεξήλαυσε βοῶν. Ἐξίσταθε, πενιχροί. τῆτο δὲ Περ-
σιεὶ πολλάκις αὐτῷ βοῶντος, οἱ μὲν ἐξίσαντο προσκυ-
νῶντες. ἀποπίπτει δὲ τῆς κεφαλῆς ἡ τιάρα τῷ Κύρῳ,
καὶ παρατρέχων νεανίας Πέρσης, ὄνομα Μιθριδάτης,
ἀκοντίῳ βᾶλλει τὸν κρόταφον αὐτῷ παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν,
αγνοῶν,

1 Sic cum SG. dedit R. pro vulg. στραταῖς.

2 R. monente, dativus servari potest, subaudiendo ὑπάρχων;
allas legi potest ἐπιτεμάντα.

3 Dacer. & SG. profert & mavult Σατιφέρνην. Collector au-
tem Var. lect. hujus codicis habet Τισαφέρνην. Br. susp. Σατι-
βαρζάνην, de quo infra cap. 12.

4 SG. ἀπὸ.

5 SG. ὀρμῆς.

ἀγνοῶν, ὅσις ἐσί¹. πολὺ δ' αἷμα τῷ τραύματος ἐκβαλόστας, ἰλιγγιάσας καὶ κερωθεὶς ὁ Κῦρος ἔπεσε. καὶ ὁ μὲν ἵππος ὑπεκφυγὼν ἐπλάζετο· τὸν δ' ἐφίππειον² πῖλον ἀπορρῦέντα λαμβάνει τῷ τὸν Κῦρου βαλόντος ἀκόλαστος, αἵματος περίπλευ³. τὸν δὲ Κῦρον, ἐκ τῆς πληγῆς ἀναφέροντα χαλεπῶς καὶ μόλις, εὐνῆχοί τινες παρόντες ὀλίγοι⁴ ἐπεχείρουν ἐπ' ἄλλον ἵππον ἀναδέδαι, καὶ σώζειν. ἀδυνάτως δ' ἔχουσα, καὶ δι' αὐτῷ προθυμέμενον βαδίζειν, ὑπολαβόντες ἤγον· τῷ μὲν σώματι κερηβαρῶντα καὶ σφαλλόμενον, οἴομενον δὲ νικῆν, ἀκούοντα τῶν Φευγόντων ἀνακαλεμένων Κῦρον βασιλέα, καὶ Φεῖδεθαι δεομένων. ἐν δὲ τῷ Καύνιοι⁵ τινες ἄνθρωποι κακῆβιοι καὶ ἄποροι, καὶ ταπεινῶν ὑπερηγμάτων ἕνεκα τῇ τῷ βασιλέως στρατῷ παρακολεθῆντες, ἔτυχον ἀναμιχθέντες⁶ ὡς φίλοι, τοῖς περὶ τὸν Κῦρον. ὡς δὲ μόλις συνεῖδον τὰ περιθωρακίδια⁶ Φοινικῶν, λευκοῖς χρωμένων τῶν βασιλικῶν ἀπάντων, ἔγνωσαν πολεμῖες ὄντας. εἰς ἣν ἐκείνων ἐτόλμησεν ἀγνοῶν ἐξίπιθεν βαλεῖν τὸν Κῦρον ἀκουτίῳ. τῆς δὲ περὶ τὴν ἰγνύαν Φλεβὸς ἀναβράγείσης, πεσῶν ὁ Κῦρος, ἅμα παῖει πρὸς τινι λίθῳ τὸν τετραμένον πρόταφον, καὶ ἀποθνήσκει. τοιοῦτος μὲν ὁ Κτησίε λόγος, ᾧ, καθάπερ ἀμβλεῖ ξιφιδίῳ, μόλις ἀναιρῶν τὸν ἄνθρωπον ἀνήρηκεν.

XII. "Ἦδη δ' αὐτῷ τεθνηκότος, Ἄρτασύρας, ὁ βασιλέως ὀφθαλμὸς⁷, ἔτυχεν ἵππῳ παρεξελαύνων γνωρίσας ἦν τὸς εὐνέχας ἰλοφυρομένους, ἠρώτησε τὸν
πισό-

1 V. & SG. εἴη.

2 Sic cum V. probante Duf. dedit R. pro vulg. ἐφίππειον.

3 V. περιπλέων.

4 SG. inverſo ordine ὀλίγοι παρόντες.

5 V. & SG. συναμιχθέντες. A SG. abest ἴον post περι seq.

6 SG. ἐπιθωρακίδια.

7 Xyl. vertit: regis speculatio. Hoc nomine appellabantur, qui erant ex intimis regis.

πιστάτου αὐτῶν· Τίνα τῆτον, ὦ Παρίσκα, κλαίεις παρακαθήμενος; ὁ δ' εἶπεν· Οὐχ ὄρας, ὦ Ἀρτασύρα, Κῦρον τεθνηκότα; Θαυμάσας ἔν ὁ Ἀρτασύρας, τῶ μὲν εὐνέχω θαρρεῖν παρεκελεύσατο καὶ Φυλάττειν τὸν νεκρόν· αὐτὸς δὲ συντείνας πρὸς τὸν Ἀρτοξέρξην, ἀπεγνωκότα μὲν ἤδη τὰ πράγματα, κακῶς δὲ καὶ τὸ σῶμα διακείμενον ὑπὸ τε δίψης καὶ τῆ τραύματος, χαίρων φράζει, ὡς αὐτὸς ἴδοι τεθνηκότα Κῦρον. ὁ δὲ πρῶτον μὲν εὐθὺς ὤρμησεν αὐτὸς ¹ ἰέναι, καὶ τὸν Ἀρτασύραν ἄγειν ἐπέλευσεν ἐπὶ τὸν τόπον. ἐπεὶ δὲ πολὺς ἦν λόγος τῶν Ἑλλήνων καὶ Φόβος, ὡς διακόντων, καὶ πάντα νικῶντων καὶ κρατέωντων, ἔδοξε πλείους πέμψαι τὰς ² κατοφόμενας· καὶ τριάκοντα, λαμπάδας ἔχοντες, ἐπέμφθησαν. αὐτῶ δὲ, μικρὸν ἀπολείποντι τῆ τεθνήσκει διὰ τὸ δίψῃν, Σατιβαρζάνης ³, ὁ εὐνέχος, περιθέων ἐζήτηι ποτόν. ἐ γὰρ εἶχε τὸ χυρίον ὕδωρ, καὶ ἐδ' ἦν ἐγγὺς τὸ στρατόπεδον. μόλις ἔν ἐπιτυγχάνει τῶν Καυνίων ἐκείνων τῶν κακοβίων ἐνός, ἐν ἀσπίῳ Φαύλῳ διεφθαρμένον ὕδωρ καὶ πονηρὸν ἔχοντος, ὅσον ὑπὸ κοτύλας· καὶ λαβὼν τῆτο καὶ κομίσας βασιλεῖ ⁴ δίδωσιν. ἐκπιόντα δ' ἄκην ἠρώτησεν, εἰ μὴ πάνυ δυσχεραῖνοι τὸ ποτόν. ὁ δ' ὤμωσε τὰς θεάς, μήτ' οἶνον ἠδέως ἔτις πάποτε πεπωκέναι, μήτε ὕδωρ τὸ κεφώτατον καὶ καθαρώτατον. ὥσε, εἶφη, τὸν δόντα σοι τῆτο ἄνθρωπον ἂν ἐγὼ μὴ δυνηθῶ ζητήσας ⁵ ἀμείψασθαι, τὰς θεὰς εὐχομαι ποιῆσαι μακάριον καὶ πλείσιον.

XIII.

1 abest αὐτὸς a SG.

2 abest τὰς a SG.

3 Mof. Duf. videtur hoc nomen, uti & *Bagoas*, Eunuchorum proprium fuisse, & forsitan Persarum lingua id significare, quod Graece voce κατακομισιῆς exprimitur.

4 SG. τῷ βασ.

5 Br. mavult ζήσας.

XIII. Ἐν δὲ τῷ προηλαυνον οἱ τριάκοντα λαμπροὶ καὶ περιχαρεῖς, ἀναγγέλλοντες αὐτῷ τὴν ἀνέλιπον εὐτυχίαν. ἤδη δὲ καὶ πλήθει τῶν συντρεχόντων πάλιν πρὸς αὐτὸν καὶ συνισαμένων ἐθάρρει, καὶ κτεβαίνεν ἀπὸ τῆς λίφης φωτὶ πολλῷ περιλαμπόμενος. ὡς δ' ἐπέση τῷ νεκρῷ, καὶ κατὰ δὴ τινα νόμον Περσῶν ἢ δεξιὰ χεὶρ ἀπεκόντη καὶ ἢ κεφαλὴ τῆς σώματος, ἐκέλευσε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς¹ κόμιθῆναι· καὶ τῆς κόμης δραξάμενος ἕσης βαθείας καὶ λασίας, ἐπεδείκνυε τοῖς ἀμφιδοξῶσιν ἔτι καὶ Φεύγσιν. οἱ δ' ἐθαύμαζον καὶ προσεκύον· ὡσεὶ ταχὺ μυριάδας ἐπ' ἅπερ αὐτὸν γενέσθαι, καὶ συνεισελάσαι πάλιν εἰς τὸ στρατόπεδον. ἐξεληλάκει δ', ὡς ὁ Κτησίης Φησίη, ἐπὶ τὴν μάχην τεσσαράκοντ' ἑκατὸν μυριάσιν. οἱ δὲ περὶ Δεῖνονα καὶ Ξενοφῶντα πολὺ πλείονας γενέσθαι λέγουσι τὰς μεμαχημένας. ἀριθμὸν δὲ νεκρῶν ὁ Κτησίης ἑκατακίλιος² ἀνενεχθῆναι Φησίη πρὸς τὸν Ἄρτοξέρξην, αὐτῷ δὲ δισμυρίων³ ἢ ἐλάττω Φανῆναι τὰς κειμένας. ταῦτα μὲν ἔνθα⁴ διαμφοισβήτησιν· ἐνεῖνο δὲ τῆς Κτησίης λαμπρὸν ἤδη ψεῦσμα, τὸ πεμφθῆναι Φάνας πρὸς τὰς Ἑλληνας αὐτὸν μετὰ Φαύλλου⁵, τῆς Ζακυνθίου, καὶ τινῶν ἄλλων. ὁ γὰρ Ξενοφῶν ἠπίεστο συνδιατρίβοντα βασιλεὶ Κτησίαν μέμνηται γὰρ αὐτῆς, καὶ τοῖς ββλίοις τέτοις ἐντετυχῶς⁶ δῆλός ἐστιν. ἐκ αὐτῶν ἐν ἐλθόντι, καὶ λόγων τεσσάρων ἑρμηνεῖα γενόμενον, παρήμεν ἀνάνυμον, Φαύλλον δέ,

¹ Duf. mavult αὐτῆς.

² Diod. Sic. XV. millia habet. Br. In SG. scribitur duplici Ny.

³ SG. δισμυρία. Xylandro locus est ambiguus & obscurus, cum non constet, de Cyrine, an regis, exercitu perierint, nec quo illud αὐτῷ pertineat.

⁴ SG. ἔθα.

⁵ V. Φαλλίης, Φαλλίης. Ex Diod. Sic. & Xenoph. Br. & Duf. hoc loco reponendum censent Φαλλίης.

⁶ SG. ἐντετυχηκῶς, quod & R. conjecit.

δὲ, τὸν Ζακύνθιον, ὠνόμαζεν. ἀλλὰ δαιμονίως ὁ Κτησίας, ὡς ἔοικε, Φιλότιμος ὢν, καὶ ἔχ ἤτλον Φιλολακων καὶ ¹ Φιλοκλέαρχος, αἰεὶ τινὰς ἐν τῇ ἐξηγήσει χάρμας ἑαυτῶ διδῶσιν· ἐν αἷς γενόμενος ποτὰ καὶ καλὰ μινῆσκειται ² Κλεάρχου καὶ τῆς Λακεδαιμόνου.

XIV. Μετὰ δὲ τὴν μάχην δῶρα κάλλιπα μὲν ἐξέπεμψε καὶ μέγιστα τῷ Ἀρταγέρσῃ παιδί, τῷ πεσόντος ὑπὸ Κύρου· καλῶς δὲ καὶ Κτησίαν καὶ τὰς ἄλλας ἐπετίμησε ³. τὸν δὲ Καύνιον ἐκεῖνον ἐξανευρών, ὅς ἐπέδωκε τὸ ἀσπίον, ἐξ ἀδόξου καὶ πένητος ἔντιμον καὶ πλέσιον ἐποίησεν. ἦν δὲ τις ἐμμέλεια ⁴ καὶ περὶ τὰς τῶν ἐξαμαρτόντων δικαιοῦσαι. Ἀρβάνην μὲν γὰρ τινὰ Μηδον, ἐν τῇ μάχῃ πρὸς Κῦρον Φυγόντα ⁵, καὶ πάλιν, ἐκεῖνος πεσόντος, μετασάβη, δειλίαν καὶ μαλακίαν καταγνῶς, ἢ προδοσίαν, ἀδὲ κακόνοιαν, ἐκέλευσε γυμνήν ἀναλαβόντα πόρνην περιβάδην ἐπὶ τῷ τραχήλῳ δι' ἡμέρας ὅλης ἐν ἀγορᾷ περιφέρειν. ἐτέρου δὲ πρὸς τῷ ⁶ μετασῆναι ψευσαμένε καταβαλεῖν δύο τῶν πολεμίων, προσέταξε διαπεῖραι τρισὶ βελόταις τὴν γλῶτταν. οἰόμενος δὲ καὶ βυλόμενος δοκεῖν καὶ λέγειν πάντας ἀνθρώπους, ὡς αὐτὸς ἀπεκτόνοι Κῦρον, Μιθριδάτη τε ⁷, τῷ βαλόντι πρώτῳ Κῦρον, ἐξέπεμψε δῶρα, καὶ λέγειν ἐκέλευσε τὰς δίδοντας, ὡς τέτοις σε τιμᾷ ὁ βασιλεὺς, ὅτι τὸν ἐφίππειον ⁸ Κῦρος πῖλον εὐράν ἀνήνεγκας. τῷ δὲ

¹ Exclidit e Br. haec partic. καὶ. R. restituit.

² V. e Jant. & SG. μινῆσται. R. quaerit, num μινῆσαι?

³ R. susp. simplex ἐτίμησε, cum ἐπιτιμῶν sit increpare, objurgare.

⁴ SG. ἐπιμέλεια. Id. διορθώσεις pro seq. δικαιοῦσαι.

⁵ Sic cum Anon. probante Duf. dedit R. pro vulg. Φεύγοντα.

⁶ SG. ἴδ.

⁷ Frft. & Br. omittunt ἴδ. R. restituit. Seq. πρώτῳ abest a SG.

⁸ Sic scripta omnes edd. hanc vocem exhibent, praeter Frft. & Br. Restituit R.

δὲ Καρὸς ¹, ὕφ' ἔ τὴν ἰγνύαν πληγείς ὁ Κῦρος ἔπεσε, καὶ αὐτῆ ὄωρεάν αἰτῶντος, ἐκέλευσεν εἰπεῖν τὰς διδόντας, ὅτι σοι ταῦτα δίδωσι βασιλεὺς εὐαγγελίων δευτερεῖα. πρῶτος γὰρ Ἀρτασίρας, μετ' ἐπεινον δὲ σὺ τὴν Κύρη τελευτὴν ἀπήγγειλας. ὁ μὲν ἔν Μιθριδάτης ἀπῆλθε σιωπῇ λυπέμενος· τὸν δ' ἄθλιον Κῆρα κοινόν τι πάσας ἐξ ἀβελτερίας κατέχε. διαφθαρεῖς γὰρ ὑπὸ τῶν παρόντων, ὡς ἔοικεν, ἀγαθῶν, καὶ ἀναπειθεῖς εὐθὺς ἀντιποιεῖσθαι τῶν ὑπὲρ αὐτὸν, ἐν ἡξίαι τὰ δοθέντα μισθὸν εὐαγγελίων ² ἔχειν, ἀλλ' ἠγανάκησει μαρτυρόμενός καὶ βοῶν, ὅτι Κῦρον ἐδεῖς ἕτερος, ἀλλ' αὐτὸς, ἀπειθῆνοι, καὶ τὴν δόξαν ἔ δικαίως ³ ἀποσεροῖτο. ταῦτα δ' ἀκέσας ὁ βασιλεὺς, σφόδρα παρωξύνθη, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκέλευσεν ἀποτεμεῖν τῷ ἀνδρῶπι. παρῆσα δ' ἡ μήτηρ· Μη σὺ γ', εἶπεν, ἔτω τὸν Κῆρα τῆτον, ὃ βασιλεῦ, τὸν ὄλεθρον ⁴ ἀπαλλάξῃς, ἀλλὰ παρ' ἐμῆ τὸν ἄξιον ἀπολήψεται μισθὸν, ἂν τολμᾷ λέγειν. ἐπιτρέψαντος δὲ τῷ βασιλέως, ἐκέλευσε τὰς ἐπὶ τῶν τιμωριῶν ἢ Παρυσάτις λαβόντας τὸν ἀνδρῶπι, ἐφ' ἡμέρας δέκα σρεβλῶν, εἶτα τὰς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαντας, εἰς τὰ ὡτα θερμὸν ἐντῆκειν χαλκόν, ἕως ἀπόθάνοι ⁵.

XV. Κακῶς δ' ἀπύλετο καὶ Μιθριδάτης μετ' ὀλίγον χρόνον ἐν τῆς αὐτῆ ἀβελτερίας. κληθεῖς γὰρ ἐπὶ εἰπνον, ἐνθα καὶ βασιλέως ⁶ καὶ τῆς μητρὸς εὐνῆχοι

Cc 2

παρ-

¹ A Caunio quodam hoc factum esse, supra c. 11. memovit Plut.

² V. εὐαγγελία.

³ Pro ἔ δικαίως V. & SG. ἀδικως.

⁴ Sic etiam legi testatur H. Steph. & probat, ut elegantius; & sic, Br. consentiente, cum Junt. & SG. R. dedit. Vulgo τὸν ὄλεθρον, quod & e V. enotatur.

⁵ SG. ἀποθάνη.

⁶ Quae post h. v. sequuntur, omisit Aldina usque ad ἐπεὶ δ' εἰς — quod bis posito genitivo illo, libraribus ab uno ad alterum transit, omisis, quas interjecta sunt. Steph.

παρήσαν, ἦμεν ἐδῆτι καὶ χρυσῶ ¹ κεκοσμημένος, οἷς ἔλαβε παρὰ βασιλέως. ἐπεὶ δ' εἰς τὸ πίνειν ² ἀφίκοντο, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ μέγιστον δυνάμενος τῶν Παρυσάτιδος εὐνέχων. Ὡς καλὴν μὲν ἐδῆτά σοι ταύτην, Μιθριδάτης ³, ὁ βασιλεὺς δέδωκε, καλὰ δὲ σρεπῆα καὶ ψέλλια. πολλῶ δ' ἄξιος ὁ ἀκινάκης. ἦ μακίριόν σε καὶ περίβλεπτον ἅπασι πεποίηκεν. ἤδη δὲ μεθύων ὁ Μιθριδάτης. Τί δὲ ταῦτ' ἐσιν, εἶπεν, ὦ Σπαρμιξή ⁴. μειζόνων γὰρ ἐγὼ καὶ καλλιόνων βασιλεῖ τῆν ἡμέραν ἐκεῖνην ἄξιον ἐμαυτὸν παρέχον. καὶ ὁ Σπαρμιξῆς ἐπιμειδιάσας. Φθόνος μὲν ἐδεῖς, ὦ Μιθριδάτα, εἶπεν ⁵. ἐπεὶ δὲ Φασίη Ἑλληνες, οἶνον καὶ ἀλήθειαν εἶναι ⁶, τί λαμπρόν, ὦ τὰν, ἢ μέγα, πῖλον εὐρεῖν ἵππε περιβρύεοντα, καὶ τῆτον ἀνευγεμεῖν; ταῦτα δ' ἐκ ἀγνοῶν τὸ ἀληθές. ἔλεγεν, ἀλλὰ βεβλόμενος ἐκκαλύψαι πρὸς τὸς παρόντας, ὑπεκίνει τὴν κηφότητα τῷ ἀνθρώπῳ, λάλε καὶ ἀκρατῆς γεγονότος διὰ τὸν οἶνον. εἶπεν ἔν μὴ καταχῶν. Ἔμεῖς μὲν, ὅ τι βέλεθε, πῖλος λέγετε καὶ Φλυάρας. ἐγὼ δ' ὑμῖν λέγω διαβρήξην, ὑπὸ ταύτης ἀνηρηθῆαι ⁷ Κῦρον τῆς χειρός. ἐ γὰρ, ὡς Ἀρταγέρσης, ἠκίντισα κενὸν καὶ μάταιον, ἀλλὰ τῷ μὲν ὀφθαλμῷ μικρὸν ἤμαρτον, τῷ δὲ κροτάφῳ τυχῶν καὶ διαλάσας, κατέβαλον τὸν ἄνδρα. καὶ τέθνημεν ὑπ' ἐκείνῃ τῷ τραύματος. οἱ μὲν ἔν ἄλλοι τὸ τέλος ἤδη

τῷ

¹ Sic cum V. Anon. SG. & Junt. scribi voluit Br. deditque R. Est quoque in Crat. Vulgo ἐδῆτι χρυσῶ. In seq. Steph. scribingendum censuit καὶ ἄλλοις, οἷς ἔλ.

² Sic cum Ms. Steph. SG. V. & Anon. dedit R. pro νοῖς. δειπνεῖν.

³ SG. Μιθριδάτα. Id. in seq. cum Junt. Ald. Crat. ψέλλια pro ψέλλ.

⁴ SG. Σπαρμιξή hoc loco; sed infra ut editi.

⁵ SG. εἶπεῖν.

⁶ Anon. οἶνον καὶ ἀλήθειαν εἶναι.

⁷ SG. ἀνακρίσας. Ex eod. cod. enotatur ὅτι pro ὃ γι, quod praecessit. Seq. ὡς ante Ἄρτ. deest Juntinae.

τῷ Μιθριδάτῃ καὶ τὴν κικοδοχιμονίαν ὀρῶντες, εἰς τὴν γῆν ἔκυψαν· ὁ δ' ἐσιῶν αὐτὰς· Ὡς τὰν ¹, ἔφη, Μιθριδάτα, πίνωμεν ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐδίωμεν, τὸν βασιλέως δαίμονα προσκυνῶντες, λόγους δὲ μείζους, ἢ καθ' ἡμᾶς, εἰσώσωμεν.

XVI. Ἐν τότε τῇ μὲν Παρυσάτιδι φράζει τὸν λόγον ὁ εὐνῆχος, ἐπέλην δὲ τῷ ² βασιλεῖ, βασιλεὺς δ' ἠγανάκησεν, ὡς περ ἐλεγχόμενος, καὶ τὸ κάλλισον καὶ ἡδιστον ἀπολλύων τῆς νίκης. ἐβάλετο γὰρ βαρβάρους ἅπαντας πεπεῖσθαι καὶ Ἑλλήνας, ὡς ἐν ταῖς ἐξελάσσει καὶ συμπλοκαῖς δὲς καὶ λαβῶν πληγῆν, ἐτρώθη μὲν αὐτὸς, ἔκλεινε δ' ἐκείνον. ἐκέλευσε γὰρ ³ τὸν Μιθριδάτην ἀποθανεῖν σκαφευθέντα. τὸ δὲ σκαφευθῆναι τοιῦτόν ἐστι· σκάφας δύο πεπονημένας ἐφαρμόζειν ἀλλήλαις λαβόντες, εἰς τὴν ἐτέραν κατακλίναςι τὸν κολαζόμενον ὑπῆιον· εἶτα τὴν ἐτέραν ἐπάγοντες καὶ συναρμόζοντες, ὡς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς χεῖρας ἔξω καὶ τὰς πόδας ἀπολαμβάνεσθαι, τὸ δ' ἄλλο σῶμα πᾶν ἀποκεκῶσθαι, διδόασιν ἐδίειν τῷ ἀνθρώπῳ. κἄν μὴ θέλη, προσβιάζονται, κεντῶντες τὰ ὄμματα· φαγόντι δὲ, πιεῖν μέλι, καὶ γάλα συγκεκραμένον ἐγχέουσιν ⁴ εἰς τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τῷ προσώπῳ καταχέουσιν. εἶτα πρὸς τὸν ἥλιον ἀεὶ σρέφουσιν ἐναντία ⁵ τὰ ὄμματα,

C c 3

καὶ

1 SG. ὦ γᾶν.

2 abest ἡ α SG. Idem cod. repetit artic. ἡ ante ἡδιστον.

3 V. ἔν; SG. γάρ.

4 Quae post h. v. sequuntur, desunt Junt. Ald. & Crat. usque ad εἶτα πρὸς. &c. H. Steph. notante, a librario temere omissa ob concursum verborum ἐγχέουσιν & καταχ. Etiam a Crusier. & Xyl. eadem sunt praetermissa. R. post συγκεκρμ. videtur deesse κἄν μὴ θέλη, & ad eandem vocem subaudiendum monet e praemissis διδόασιν.

5 Ita etiam in SG. manus prima dedit, altera ἐναντίον emendavit. V. in ind. Frst. ἐναντίον πλῆθους, in Br. ind. ἐναντίε πλῆθους; incertum, utrum ille codex det, & praeterea num

καὶ μυῖων προσκαθμένων πλήθους πᾶν ἀποκρύπτεται τὸ πρόσωπον. ἐντὸς δὲ ποιῶντος, ὅσα ποιεῖν ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐδίουλας ἀνθρώπους καὶ πίνουλας, εὐλαὶ καὶ σκόληκες ὑπὸ Φθορᾶς καὶ σηπεδόνος ἐκ τῆ περιττώματος ἀναζέουσιν, ὑφ' ὧν ἀνεκλίσσεται τὸ σῶμα διαδυομένων εἰς τὰ ἐντός. ὅταν γὰρ ἤδη Φανερός ἢ τεθνηκώς ὁ ἄνθρωπος, ἀφαιρεθείσης τῆς ἐπάνω σκιάφης, ὁρῶσι τὴν μὲν σάρκα κατεδηδεσμένην, περὶ δὲ σπλάγχνα τοῖκτων θηρίων ἐσμὸς ἐδίουλων καὶ προσπεφυκότων. ἕτως ὁ Μιθριδάτης ἐπ' ἡκαίδεκα ἡμέρας Φθειρόμενος μόλις ἀπέθανε.

XVII. Λοιπὸς δ' ἦν τῇ Παρυσάτιδι σκοπὸς, ὁ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμῶν καὶ τὴν χεῖρα τῆ Κύρα Μεσαβάτης², βασιλέως εὐνῆχος. ὡς ἔν αὐτὸς ἐδεμίαν καθ' ἑαυτῆ λαβὴν παρεδίδα, τοῖκτον ἐπιβελῆς τρόπον ἢ Παρυσάτις συνέδηκεν. ἦν τὰ τ' ἄλλα θυμόσοφος γυνὴ καὶ δεινὴ κυβεύειν· διὸ καὶ βασιλεῖ πρό τῆ πολέμου πολλακίς συνεύβευε· μετὰ δὲ τὸν πόλεμον³ διαλί-
θεῖσα

verba intermedia inter ἐναντία & πλήθους desint, an πλήθος tantum pro πλήθους legatur, an vero denique voc. πλήθος utroque loco, & post ἐναντία, & eo loco, quem in vulgatis occupat, positum sit. R. pro πλήθους mavult ὑπὸ πλήθους. Pro μυῖων SG. Junt. Ald. Crat. μυῖων.

1 SG. Φανερός. Id. paulo post περὶ δὲ τὰ σπλαγ. & fin. cap. ἡμέρας pro ἡμέρας. Junt. Ald. Crat. προσπεφυκότων pro προσπεφ.

2 Junt. Ald. Crat. SG. Μεσαβάτης. Id. secutus est Xyl. qui etiam observat, in Ctesiae reliquiis Βαγοβάτης legi.

3 Quae nunc post h. v. leguntur usque ad λαβῆσα omissa sunt a Steph. Frst. & Br. ita ut in his edd. post πόλεμον statim sequatur δὴ ποτε. Vitii ansam inversio paginae in Steph. dedisse videtur. R. momentibus Br. & Duf. supplenda dedit ex Junt. Ald. & Crat. quibus SG. & Anon. testimonium exhibent. αὐτῷ post μικρότατον dedit R. de suo, pro αὐτῆ, quod est in impressis, in Anon. autem omittitur, & Br. delendum censuit. In Junt. porro est αὐτῇ βελομένη; Ald. & Crat. αὐτῇ βελομένην habent; Anon. & SG. αὐτῇ βελομένη, quod recepit R.

θεῖσα πρὸς αὐτὸν, ἐκ ἔφευγε τὰς Φιλοφροσύνας, ἀλλὰ καὶ συνέπαιζε, καὶ τῶν ἐρωτικῶν ἐκοινῶνει, συμπράττεισα καὶ παρῶσα. καὶ ὅλας μικρότατον αὐτῷ τῇ Στατείρᾳ μετεδίδα χρῆσθαι καὶ συνεῖναι, μισῶσά τε μάλιστ' ἀπάντων ἐπέειπεν, καὶ μέγιστον αὐτῇ βελομένη δύνασθαι. λαβῶσα δὲ ποτε τὸν Ἄρτοξέρξην ἄρμημένον ἀλύειν, χολῆς ἕσης, πρέκαλεῖτο περὶ χιλίων δαρειῶν κυβεῦσαι καὶ κυβεύοντα περιεῖδε νικῆσαι, καὶ τὸ χρυσίον ἀπέδωκε. προσποιημένη δ' ἀνιάσθαι καὶ Φιλομικεῖν, ἐκέλευσεν αὐτῷ ἐξ ἀρχῆς περὶ εἰνέχῃ διακυβεῦσαι· κῆκεῖνος ὑπήκασε. ποιησάμενοι δὲ συνθήκας, πέντε μὲν ἐκάτερον ὑπεξελέσθαι τὰς πισοτάτας, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν, ὃν ἂν ὁ νικῶν ἔλθῃται, δῶναι τὸν ἡτῶμενον· ἐπὶ τέτοις ἐκύβευον. σφόδρα δὲ γενομένη πρὸς τῷ πράγματι, καὶ σπεδάσασα περὶ τὴν παιδίαν, εὖ δὲ πῶς αὐτῇ καὶ τῶν κύβων πετόνῃαν, νικήσασα λαμβάνει τὸν Μεσαβάτην. ἔ γὰρ ἦν ἐν τοῖς ὑπεξηρημένοις. καὶ πρὶν ἐν ὑποψίᾳ βασιλέα γενέσθαι² τῆ πράγματος, ἐνχειρίσασα τοῖς ἐπὶ τῶν τιμαριῶν, προσέταξεν ἐκδεῖραι ζῶντα· καὶ τὸ μὲν σῶμα πλάγιον διὰ τριῶν σαυρῶν ἀναπῆξαι³, τὸ δὲ δέρμα χαρὶς διαπατῆλεῦσαι. γενομένων δὲ τέτων, καὶ βασιλέως χαλεπῶς Φέροῦλος, καὶ παροξυνομένη πρὸς αὐτὴν, εἰρωνευομένη μετὰ γέλωτος, ὡς ἡδύς, ἔφασκεν· Εἷς⁴ καὶ μακέρως, εἰ χαλεπαίνεις διὰ γέροντα πονηρὸν εὐνέχον, ἐγὼ δὲ χιλίας ἐκυβευθεῖσα δαρεικὰς σιωπῶ καὶ σέργω. βασιλεὺς μὲν ἔν ἐφ' οἷς ἐξηπατήθη μεταμελόμενος, ἡσυχίαν ἦγεν· ἡ δὲ Στατείρα καὶ πρὸς τὰλλα φανερώς ἠκανυῖατο, καὶ τέτοις ἐδυσχέραινεν, ὡς ἄνδρας εὐνέχας καὶ πισὰς βασιλεῖ διὰ Κῦρον ὡμῶς καὶ πικρὰν ἀπολλύσῃ αὐτῆς.

C c 4

XVIII.

1 Com artic. ὁ restituît R. e Junt. & SG. monente Br. Eundem exhibent Ald. & Crat.

2 SG. ordine Inverso γενέσθαι βασιλέα.

3 V. ἀναπῆξαι.

4 Junt. & SG. εἷνας.

XVIII. Ἐπει δὲ Κλέαρχον καὶ τὰς ἄλλας στρατηγὰς Τιταφέρνης ἐξηπάτησε καὶ παρεσπίνθησεν ¹, ὄρκω γενομένων, καὶ συλλαβῶν ἀνεπεμφεν ἐν πέδαις δεδεμένους, δεηθῆναι Φησιν αὐτῶ τὸν Κλέαρχον ὁ Κτησίας, ὅπως κλεῖδος εὐπορήσειε. τυχόντα δὲ καὶ τημελήσαντα τὴν κεφαλὴν ἠθῆναι τε τῇ χρεΐα, καὶ τὸν δακτύλιον αὐτῶ δέναι, σύμβολον Φιλίας πρὸς τὰς ἐν Λακεδαιμόνι συγγενεῖς καὶ οἰκείας· εἶναι δὲ γλυφὴν ἐν τῇ σφραγίδι, Καρυατίδας ὀρχαμένας ². τὰ δὲ πεμπομένα σιτία τῷ Κλέαρχῳ τὰς συνδεδεμένους στρατιώτας ἀφαιρεῖσθαι καὶ καταναλίσκειν, ἄλλα τῷ Κλέαρχῳ διδόντας ἀπ' αὐτῶν. ἰάσθαι ³ δὲ καὶ τῷτο Φησὶν ὁ Κτησίας, πλείονα τῷ Κλέαρχῳ πέμπεσθαι διαπραξάμενος, ἰδίᾳ δ' ἕτερα τοῖς στρατιώταις δίδοσθαι καὶ ταῦτα μὲν ὑπεργῆσαι καὶ παραχεῖν, χάριτι καὶ γνώμῃ τῆς Παρυσάτιδος. πεμπομένα δὲ καθ' ἡμέραν τῷ Κλέαρχῳ κωλῆνος ἐπὶ τοῖς σιτίοις, παρακαλεῖν αὐτὸν καὶ διδάσκειν, ὡς χρὴ μικρὸν εἰς τὸ κρέας ἐμβαλόντα μαχαίριον, ἀποκρύψαντα πέμψαι, καὶ μὴ περιιδεῖν ἐν τῇ ⁴ βασίλειῳ ὡμότητι τὸ τέλος αὐτῶ γινόμενον, αὐτὸν δὲ Φαβόμενον μὴ ἐτελῆσαι· βασιλέα δὲ τῇ μὲν μητρὶ ποραιτημένη, μὴ κλεῖναι τὸν Κλέαρχον, ὁμολογήσαι καὶ ὁμῶσαι· πειθέντα δ' αὖτις ὑπὸ τῆς Στατείρας, ἀποχεῖναι πάντας, πλὴν Μένωνος. ἐν δὲ τότε τὴν Παρυσάτιν ἐπιβηλεῦσαι τῇ Στατείρᾳ, καὶ συσπνεύασαθαι τὴν Φαρμακείαν κατ' αὐτῆς· ἐν εἰκότα λέγων, ἀλλὰ πολλὴν ἀλογίαν ἔχοντα τῆς αἰτίας· εἰ δεινὸν ἔργον ἄτως ἔδρασε καὶ παρεκινδύνευσεν ἢ Παρυσάτις, διὰ Κλέαρχον ἀνελεῖν
 τολ-

1 Voces καὶ παρεσπ. absunt a Junt. Ald. Crat.

2 καρυατίζαν genus est saltandi a Castore & Polluce Lae-daemoniis traditum Caryis, Laconias oppido. Xyl. Pro praecedente voce γλυφὴν V. γλυφίδας.

3 V. Anon. ἰάσασθαι, quod probat Duf.

4 Duf. mavult ἐπὶ τῇ β. ὡμ.

τολμήσασα τὴν γυνήσιαν βασιλέως γυναῖκα, καὶ τέκνων κοινανὸν ἐπὶ βασιλείᾳ ¹ τρεφομένων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν ἀδηλον ὡς ἐπιτραγωδεῖται τῇ Κλεάρχῃ μνήμῃ. καὶ γὰρ ἀναιρεθέντων Φησί τῶν στρατηγῶν τὰς μὲν ἄλλας ὑπὸ κυῶν σπαράττεσθαι καὶ ὀρέων· τῷ δὲ Κλεάρχῃ νεκρῷ θύελλαν ἀνέμῃ, γῆς θύνα πολλὴν φέρεσαν, ἐπιχῆσαι καὶ ἐπιπρῦψαι τὸ σῶμα· Φοινίκων δὲ τιῶν διασπαρέντων, ὀλίγω χρόνῳ θουμασδὸν ἄλσος ἀναφῦναι καὶ κατασπιάσαι τὸν τόπον· ὡσε καὶ βασιλεῖ σφόδρα μεταμέλειν, ὡς ἀνδρα θεοῖς φίλον ἀνηρηκότι, τὸν Κλεάρχον.

XIX. Ἡ δ' ἐν Παρυσάτις, μίσης τε πρὸς τὴν Στάτειραν ἐξ ἀρχῆς ὑποκειμένη καὶ ζηλοτυπίας, ὀρῶσα τὴν μὲν αὐτῆς δύναμιν αἰδαμένη βασιλέως καὶ τιμῶντος ἔσαν, τὴν δ' ἐκείνης ἔρωτι καὶ πίσει βέβαιον καὶ ἰχυρὰν, ἐπεβέλευσεν ὑπὲρ τῶν μεγίστων, ὡς ἔστο, παραβαλλομένη. Θεράπαιναν εἶχε πσιῆν καὶ δυναμένην παρ' αὐτῇ μέγιστον, ὄνομα Γίγιν ². ἦν ἡ μὲν Δείων ὑπεργῆσαι ³ τῇ Φαρμακείᾳ Φησί, συγγνώμῃ ⁴ δὲ μόνου ἔκεισαν ὁ Κτησίας. τὸν δὲ δόντα τὸ Φάρμακον ἔτος μὲν ὀνομάζει Βελιτάραν, ὁ δὲ Δείων Μελάνταν ⁵. ἐκ δὲ τῆς πρόθεν ὑποψίας καὶ διαφορᾶς ἀρξάμενοι πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ φοιτῶν καὶ συνδειπνεῖν ἀλλήλαις, ὅμως τῷ ⁶

C c 5

δεδιέ-

¹ SG. ἐπὶ βασιλείας.

² In Ctesianis Eclogis est Γίγνη; & nomen avis, de qua paulo post ῥυδάκη. Xyl.

³ Sic, Duf. probante, cum V. Anon. & SG. dedit R. pro vulg. ὑπεργεῖσθαι.

⁴ R. adnotat, raro modo συγγνώμῃ h. l. usurpatum esse pro συνίστα εἶναι. Id. pro ἄκταν mavult ἀκίσασαν, eo, quod hac de re fando inaudisset.

⁵ Sic Graece nomen *Belassar* a Ctesia expressum fuisse arbitrat Huetius, Dem. Evang. Ed. Lips. p. 466. pro quo Dinon Μελάνταν perpetam scripserit, duxceptus similitudine priorae figurae γδ β, quae ad figuram γδ μ accedebat. Dacer.

⁶ SG. γδ.

δεδιέναι καὶ φυλάττεσθαι, τοῖς αὐτοῖς σιτίοις καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐχρῶντο. γίνεται δὲ μικρὸν ἐν Πέρσαις ὀρνίθιον, ᾧ περιπλώματος ἕδεν ἔσιν, ἀλλ' ὄλον διάπλευν πιμελῆς τὰ ἐντός· ἢ ¹ καὶ νομίζουσιν ἀνέμφω καὶ ὀρῶσω τρέφεσθαι τὸ ζῶον· ὀνομάζεται δὲ ρυντάκης. τῆτο Φησίην ὁ Κτησίας μικρᾶ μαχαιρίδι κεχρισμένη τῷ Φαρμάκῳ κατὰ θάτερα τὴν Παρυσάτιν διαιρῶσαν, ἐκμάξαι τῷ ἑτέρῳ μέρει τὸ Φάρμακον· καὶ τὸ μὲν ἀχραντον καὶ καθαρὸν εἰς τὸ εἶμα βαλῶσαν αὐτὴν ἐδίειν, δῶκε δὲ τῇ Στατεῖρα τὸ πεΦαρμαγμένον, ὁ δὲ Δείνων ἐ τὴν Παρυσάτιν, ἀλλὰ τὸν Μελάνταν τέμνοντα τῷ μαχαιρίῳ τὰ Φαρμασσόμενα τῶν κρεῶν τιθέναι κατὰ τὴν Στάτειραν. ἀποθνήσκουσα γὰρ ² ἢ γυνὴ μετὰ πόνων μεγάλων καὶ σπαραγμῶν, αὐτὴ τε συνηθάνετο τῆ κακῆ, καὶ βασιλεῖ παρέχεν ὑποψίαν κατὰ τῆς μητρὸς, εἰδότε τι τὸ θηριῶδες αὐτῆς καὶ δυσμελιχρον. ὅθεν εὐθύς ἐπὶ τὴν ζήτησιν ὀρμήσας, τὲς μὲν ὑπὸνέτας καὶ τραπεζοκόμης τῆς μητρὸς συνέλαβε καὶ κατεσρέβλωσε· τὴν δὲ Γίγιν ἢ Παρυσάτις πολὺν χρόνον εἶχεν οἴκοι μεθ' αὐτῆς, καὶ, βασιλέως ἐξαιτῶντος, ἐκ ἔδακεν· ἀλλ' ὕπερον αὐτῆς δεηθείσης εἰς τὸν οἶκον ³ ἀφεθῆναι νυκτὸς, αἰθόμενος καὶ λόχον ὑφείς συνηρπάσε, καὶ κατέγνω θάνατον. ἀποθνήσκουσι δ' οἱ Φαρμακεῖς ἐν Πέρσαις κατὰ νόμον ἕτως· λίθος ἐστὶ πλατὺς, ἐφ' ᾧ τὴν κεφαλὴν κατὰθέντες αὐτῶν, ἑτέρῳ λίθῳ παίρσι καὶ πιέζουσιν, ἄχρις ᾧ συνθλάσωσι ⁴ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν. ἢ ἐν Γίγισ ἕτως ἀπέθανε. τὴν δὲ Παρυσάτιν ὁ Ἄρτοξέρξης ἄλλο μὲν ἕδεν ἕτ' εἶπε κακὸν, ἕτ' ἐποίησεν, εἰς δὲ Βαβυλῶνα βελομένην ἐξέπεμψεν, εἰπὼν,

ἕως

1 abest ἢ a SG.

2 SG. ἕν.

3 R. quaerit, num eā τὸν ἑαυτῆς οἶκον, ad suam, Gigs, παρῆσιονετ remitti.

4 SG. συνθλάσσει.

ἕως ἐκεῖνη περίεσιν, αὐτὸς ἐκ ὄψεσθαι ¹ Βαβυλῶνα. τὰ μὲν ἔν κατὰ τὴν οἰκίαν ἕτως εἶχεν.

XX. Ἐπεὶ δὲ τὰς Κύρω συναναβάντας Ἑλλήνας σπυδάσας λαβεῖν ὁ βασιλεὺς ἔδεν ἤτλον, ἢ Κύρε περιγενέσθαι, καὶ τὴν βασιλείαν καταχεῖν, ἐκ ἔλαβεν, ἀλλὰ Κύρον, τὸν ἡγεμόνα, καὶ τὰς αὐτῶν στρατηγὰς ἀποβαλόντες ἐξ αὐτῶν μονονεχί τῶν βασιλείων ἐσώθησαν, ἐξελέγξαντες καὶ ἀποφύναυτες τὰ Περσῶν καὶ βασιλείας πράγματα, χρυσὸν ὄντα πολὺν καὶ τρυφήν, καὶ γυναικάς, τὰ δ' ἄλλα τυφον καὶ ἀλαζονείαν· πᾶσα μὲν ἢ Ἑλλάς ἐξεθάρρησε καὶ κατεφρόνησε τῶν βαρβάρων· Λακεδαιμονίοις δὲ καὶ ² δεινὸν ἐφαίνετο, μὴ νῦν γε ³ δακλείας ἐξελέσθαι τὰς τὴν Ἀσίαν κατοικούντας Ἑλλήνας, μηδὲ παῦσαι προπηλακισμένους ὑπ' αὐτῶν. πρότερον δὲ διὰ Θίμβρωνος ³, εἶτα διὰ Δερκυλίδε πολεμῦντες, ἔδεν δὲ πράττοντες ἀξιόλογον, Ἀγησιλάω, τῷ βασιλεῖ, τὸν πόλεμον ἐκέτρεψαν. ὁ δὲ περικιωθεὶς ναυσὶν εἰς Ἀσίαν εὐθύς ἦν ἐνεργὸς, καὶ δόξαν εἶχε μεγάλην· καὶ Τισαφέρην παραταξάμενος ἐνίκησε, καὶ τὰς πόλεις ἀφίση. τέτων δὲ γενεσμένων, συμφρονήσας ὁ Ἄρτοξέρξης, ἔν τρόπον αὐτοῖς ἐσι πολεμητέον, ἔπεμψεν Ἑρμοκράτην, τὸν Ῥόδιον, εἰς τὴν Ἑλλάδα, χρυσίον πολὺ κομίζοντα, δίδεναί καὶ διαφθεῖρειν τὰς πλεῖστον ἐν ταῖς πόλεσι δυναμένους κελεύσας, καὶ πόλεμον Ἑλληνικὸν κινεῖν ἐπὶ τὴν Λακεδαίμονα. τῷ δ' Ἑρμοκράτης ταῦτα πράττοντος ⁴, καὶ τῶν μεγίστων πόλεων συνισαμένων, καὶ τῆς Πελοποννήσου διαταραττομένης, μετεπέμποντο τὸν Ἀγησίλαον ἐκ τῆς Ἀσίας οἱ ἄρχοντες. ὅτε δὴ καὶ Φασιν αὐτὸν ἀπιόντα πρὸς τὰς Φίλας εἰπεῖν,

¹ Junt. Ald. Crat. ὄψεσθαι.

² καὶ abest a Junt. Ald. Crat.

³ Vid. Xenoph. l. 3. rerum Graec. & Diod. Sic. l. 14. & Plat. in Agefil. Cornel.

⁴ SG. 7ῆ δὲ Τιμοκράτης ταῦτα πράσσοντος.

πειν, ὡς τρισμυρίοις τοξόταις ἐξελαύνοντο ¹ τῆς Ἀσίας
 ὑπὸ βασιλείως. τὸ γὰρ Περσικὸν νόμισμα τοξότην ἐπί-
 σημον εἶχεν.

XXI. Ἐξέβαλε δὲ καὶ τῆς θαλάσσης Λακεδαι-
 μονίαις, Κόνωνι, τῶν Ἀθηναίων, μετὰ Φαρναβάζου στρα-
 τηγῶν χρησάμενος. ὁ γὰρ Κόνων διέτριβε μὲν ἐν Κύ-
 πρῳ μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, ἐπὶ τὴν
 ἀσφάλειαν ἀγαπῶν, ἀλλὰ τὴν τῶν πραγμάτων μεταβο-
 λὴν, ὡσπερ ἐν πελάγει τροπὴν, περιμένων. ὄρων δὲ
 καὶ τὸς ἑαυτῷ λογισμὰς δυνάμεως, καὶ τὴν βασιλείας
 δυνάμιν ἀνδρὸς ἔμφρονος δεομένην, ἔπεμψεν ἐπιστολὴν
 βασιλεῖ περὶ Ἰων διεννοεῖτο. καὶ ταύτην ἐκέλευσε τὸν
 κομίζοντα μάλιστα μὲν ἀποδᾶναι διὰ Ζήνωνος, τῷ Κρη-
 τὸς, ἢ Πολυκρίτῳ, τῷ Μενδαίῳ. τέτων δ' ἦν ὁ μὲν
 Ζήνων ὀρχηστῆς, ὁ δὲ Πολύκριτος ἰατρός. ἂν δ' ἔτοι-
 μὴ παρῶσι, διὰ Κτησίαι, τῷ ἰατρῷ. λέγεται δ' ὁ Κτη-
 σίας τὴν ἐπιστολὴν λαβὼν παρεγγράφαι τοῖς ὑπὸ τῷ
 Κόνωνος ἐπισταλμένοις, ὅπως καὶ Κτησίαν ἀποσελη-
 πρὸς αὐτὸν, ὡς ² ἀφελίμον ὄντα ταῖς ἐπὶ θαλάσσει
 πράξεσιν. ὁ δὲ Κτησίας αὐτὸν ὑφ' ἑαυτῷ βασιλεῖα Φη-
 σὶ προσθεῖναι τὴν λειτουργίαν αὐτῷ ταύτην. ἀλλ' ἐπεὶ
 κρατήσας τῆ περι Κιόδου ναυμαχίᾳ διὰ Φαρναβάζου καὶ
 Κόνωνος, ἀφείλετο τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχὴν Λακε-
 δαιμονίαις, ἐπέστρεψε πᾶσαν ὁμῆ τὴν Ἑλλάδα πρὸς αὐ-
 τὸν, ὡσε καὶ τὴν περιβόητον εἰρήνην βραβεῦσαι τοῖς
 Ἑλλήσι, τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδε προσαγορευομένην. ὁ δ'
 Ἀνταλκίδης Σπαρτιάτης Λέοντος ἦν υἱὸς ³, καὶ σπαδά-
 σασ βασιλεῖ, διεπράξατο τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις Ἑλληνί-
 δας ἀπάσας, καὶ νήσους, ὅσαι προσκυρῶσιν Ἀσίᾳ, παρ-
 εῖναι Λακεδαιμονίαις αὐτῷ κειλῆθαι Φόρων ὑποτελεῖς,
 εἰρήνης γενομένης τοῖς Ἑλλήσιν. εἰ δὲ τὴν τῆς Ἑλλά-
 δος

¹ V. ἐλαύνοντο.

² ὡς deest Junt. Ald. Crat.

³ SG. Σπαρτιάτης ἦν Λέωντος υἱός.

δος Ἐβριν καὶ προδοσίαν εἰρήνην καλεῖν, ἧς πόλεμος ἔδειξεν ἀκλεέστερον ἤνεγκε τὸ ¹ τέλος τοῖς κρατηθεῖσι.

XXII. Διὸ καὶ τὰς ἄλλας Σπαρτιάτας αἰεὶ βδελυγόμενος ὁ Ἄρτοξέρξης, καὶ νομίζων, ὡς Φησι Δελίωνων, ἀνθρώπων ἀπάντων ἀναιδесаῖτος εἶναι, τὸν Ἀνταλκίδαυ ὑπερηγάπησεν εἰς Πέρσας ἀναβάντα. καὶ ποτε λαβῶν ἓνα τῶν ἀνδρῶν τεφάνων, καὶ βιάσας εἰς κύρον τὸ πολυτελέστατον, ἀπὸ δείπνου ἔπεμψε τῷ Ἀνταλκίδᾳ καὶ πάντες ἐθαύμασαν τὴν Φιλοφροσύνην. ἦν δ' ὡς εἴκειν, ἔτος ἐπιτήδειος ² ἐντροφηθῆναι καὶ τοιοῦτον λαβεῖν σέφανον, ὀρχησάμενος ³ ἐν Πέρσαις τὸν Λεωνίδαυ καὶ τὸν Καλλικρατίδαν. ὁ μὲν γὰρ Ἀγησίλαος, ὡς εἴκει, πρὸς τὸν εἰπόντα· Φεῦ τῆς Ἑλλάδος, ἔπε μὴδίζεσιν ἡμῖν οἱ Λάκωνες· Οὐ ⁴ μᾶλλον, εἶπεν, οἱ Μῆδοι λακωνίζουσι. τῷ δὲ ῥήματος ἢ κομψότης τῆν τῷ πράγματι αἰχύνῃ ἐκ ἀφείλεν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἡγεμονίαν ἀπώλεσαν, ἐν Λεύκτροις ἀγωνισάμενοι κακῶς· ἢ δὲ δόξα τῆς Σπάρτης προσαπώλετο ⁵ ταῖς ὁμοθυμαίαις ἐκείναις. ἄχρι μὲν ἔν ἐπρώτευν ἢ Σπάρτη, ξέρον ἐποιεῖτο καὶ φίλον ὠνόμαζεν ἑαυτῷ τὸν Ἀνταλκίδαυ ⁶. ἐπεὶ δ' ἠτήθησαν ἐν Λεύκτροις, ταπεινὰ πράττον-

¹ abest ῥὰ a SG.

² SG. ordine inverso: ἐπιτήδειος ἔτος.

³ V. & Anon. ἔσορχησάμενος, additis ex Anon. his: id est ἕβρισι, testante Hesychio. Sic legendum censuit Duf. & amplectuntur Kind & Schirach. Xyl. vertit saltans, sed vulgata ei fuit suspecta. Lapsus: per saltationem & lasciviam Leonidae & Callicratidae insultans.

⁴ ubi. R. dedit de suo pro vulg. ἔ, non.

⁵ Duf. mavult προαπώλετο. Anni XVI. intercesserunt inter Pacem illam & cladem Lenāricam.

⁶ Xyl. vitiose sic legi pro Ἄρτοξέρξην, censet, & vertit Artaxerxem, cum Antalcidae tribui ξένος & φίλος nomen, quippe civi, a Spartanis non potuerit. At non observasse videtur ἑαυτῷ, male ad Σπάρτη referendum. Sermo est de Artaxerxe,

τοῖς, ἐδέοντο μὲν χρημάτων, καὶ τὸν Ἀγησίλαον εἰς Αἴγυπτον ἐξέπεμψαν· ὁ δ' Ἀνταλκίδας ἀνέβη πρὸς τὸν Ἄρτοξέρξην, παρακαλῶν ἐπαρμέσαι τοῖς Λακεδαιμονίοις. ὁ δ' ἔτος ἐξημέλησε καὶ παρεῖδε καὶ ἀπέριψεν αὐτὸν, ὥστε καταβάντα, καὶ χλευαζόμενον ἵ οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν, Φοβόμενον δὲ καὶ τὰς Ἐφόρους, ἀποκαρτερῆσαι. ἀνέβη δὲ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ Ἰσμηνίας, ὁ Θεβαῖοις, καὶ Πελοπίδας, ἥδη τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην νενικηώς. ἀλλ' ἔτος μὲν ἐδὲν αἰχρὸν ἐποίησεν Ἰσμηνίας δὲ, προσκυνῆσαι κελευόμενος, ἐξέβαλε πρὸ αὐτῆς χαμάζε τὸν δακτύλιον, εἶτα κύψας ἀνείλετο, καὶ παρέχε δόξαν προσκυνῆντος. Τιμαγόρα δὲ, τῷ Ἀθηναίῳ, διὰ Βηλέριδος, τῆς γραμματέως, εἰσπέμψαντι γραμματίδιον ἀπόρρητον, ἠθεῖς, μυρίας τε δαρεικὰς ἔδωκε, καὶ γάλκχιος βοεῖς ² δεομένῳ δι' ἀδένειαν ὄγδοηκοντα βῆς ἀμέλγεσθαι παρηκολάθειν. ἔτι δὲ κλίνην καὶ σρώματα καὶ τὰς σρωννύοντας ἔπεμψεν, ὡς ἔμεμαθηκότων Ἑλλήνων ὑποσρωννύναι· καὶ Φορεῖς τὰς κομίζουσας αὐτὸν ἄχρι ³ Θαλάσσης μαλακῶς ἔχοντα. παρόντι δὲ δεῖπνον ἐπέμπετο λαμπρότατον· ὥστε καὶ τὸν ἀδελφὸν τῆς βασιλέως, Ὀσάνην· Ὡς Τιμαγόρα, Φάναϊ, μέμνησο ταύτης τῆς τραπέζης· ἔ γὰρ ἐπὶ σμικροῖς ἔτω σοι κειοσμημένη παράκειται. τῆτο δ' ἦν ὀνειδισμὸς εἰς προδοσίαν μᾶλλον, ἢ χάριτος ὑπόμνησις ⁴.

Τιμα-

xerxe, qui Antalcidam, re Spartana valente, hospitem & amicum nominavit, illa autem fracta, neglexit. Sic verterunt Kind & Schirach.

1 R. mavult ὥστε καταβάντα, ut, cum ex Artaxerxis aula redisset ad civitates maritimas Asiae minoris, χλευαζόμενον μὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν —

2 R. quaerit, num ὄνεικ, & in seq. ὄνεικ pro βῆς? Cf. Plut. in Pelop. T. II. c. 30.

3 V. & SG. μετχει. Pro sep. ἔχοντα R. quaerit, num βαίνοντας, molliter incedentes?

4 Sic, Duf. probante, cum V. & SG. dedit R. pro vulg. ἐπό-

Τιμαγόρου μὲν ἔν διὰ τὴν δωροδοκίαν Ἀθηναῖοι θάνατον κατέγνωσαν.

XXIII. Ὁ δ' Ἀρτοξέρξης ἔν ἀντι πάντων, ὧν ἐλύπει, τὰς Ἑλληνας ἠΰφρανε ¹, Τισαφέρην, τὸν ἔχθιστον αὐτοῖς καὶ δυσμενέστατον, ἀποκτείνας. ἀπέκλεινε δὲ, ταῖς διαβολαῖς αὐτῆ τῆς Παρυσάτιδος συνεπιθεμένης. ἡ γὰρ ἐνέμεινε ἐν τῇ ὀργῇ ² πολὺν χρόνον ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ διηλλάγη τῇ μητρὶ, καὶ μετεπέμψατο, νῦν μὲν ὄρων ἔχουσαν καὶ φρόνημα βασιλείας ἄξιον, αἰτίας δὲ μηδεμιᾶς ἐμποδῶν ἕσης ἔτι, δι' ἣν ὑπόφονται συνόντες ἀλλήλοισι, ἢ λυπήσασιν. ἐκ δὲ τότε πάντα πρὸς χάριν ὑπεργῶσα βασιλεῖ, καὶ τῶ πρὸς μηδὲν, ὧν ἐκεῖνος ἐπραττε, δυσκολαίνειν, ἔχουσα τὸ δύνασθαι παρ' αὐτῶ καὶ τυγχάνειν ἀπάντων, ἤθετο τῆς ἐτέρας τῶν θυγατέρων, Ἀτάσσης, ἐρωῶτος ἔρωτα δεινόν· ἐπικρυπτομένη δὲ δι' ἐκείνην ἔχ ἤμισα, καὶ κολάζοντος τὸ πάθος, ὡς Φασιν ἔνιοι, καίτοι γεγενημένης ἤδη πρὸς τὴν παρθένον ὀμιλίαν αὐτῶ λαθραίας. ὡς ἔν ὑπώπλευσεν ἡ Παρυσάτις, τὴν παῖδα μᾶλλον, ἢ πρότερον, ἠσπάζετο· καὶ πρὸς τὸν Ἀρτοξέρξην ἐπῆνει τὸ τε κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ ἦθος, ὡς βασιλικῆς καὶ μεγαλοπρεπεῖς. τέλος γὰρ, γῆμαι τὴν κόρην ἐπεισε, καὶ γνησίαν ἀποδείξαι γυναῖκα, χαίρειν ἐάσαντα δόξας Ἑλλήνων καὶ νόμους· Πέρσαις δὲ ³ νόμον αὐτὸν, ὑπὸ τῆ θεᾶ, καὶ δικαιοτήν αἰχρῶν καὶ καλῶν, ἀποδεδειγμένον. ἔνιοι μέντοι λέγουσιν, ὡν ἓσι καὶ Ἡρακλείδης, ὁ Κυμαῖος, ἡ μίαν μόνον τῶν θυγατέρων, ἀλλὰ καὶ δευτέραν, Ἀμηστριν, γῆμαι τὸν Ἀρτοξέρξην, περὶ ἧς ὀλίγον

ἔσε-

ὑπόμνησιν. Id. restituit articulum τὴν ante δωροδ. e Junt. Ald. Crat. & SG.

¹ V. εὐφρανε. SG. ἠΰφρανε.

² SG. ἐνέμεινε τῇ ὀργῇ, omisso ἐν.

³ scil. ἀποδείξαι — *Persis autem, ut semet ipse ferret pro lege atque norma, ab ipso deo iis datus, & pro arbitrio iuripium honestorumque.* R.

ὑπερον ἀπαγγελλόμεν. τὴν δ' Ἀτοσσαυ ἕτως ἠγάπη-
σεν ὁ πατὴρ συνοικῆσαν, ὡς', ἀλφῆ κατανεμηθέντος
αὐτῆς τὸ σῶμα, δυσχερῆσαι μὲν ἐπὶ τῷ μῦθ' ὀτιῶν
εὐχόμενος δὲ περὶ αὐτῆς τῇ Ἡρᾷ, προσκυνῆσαι μόνην
θεῶν ἐκείνην, ταῖς χερσὶ τῆς γῆς ἀψάμενος. δῶρά τ' αὖ
τῇ θεῷ τοσαῦτα πέμψαι τὰς σατράπας καὶ Φίλους,
αὐτῆ κελεύσαντος, ὥσε τὰ μεταξὺ τῶ ἱερῶ καὶ τῶν βα-
σιλείων ἐκκαίδευα σάδια χρυσῶ καὶ ἀργύρας καὶ πορφύ-
ρας καὶ ἵππων ¹ ἐμπληθῆναι.

XXIV. Πόλεμον δὲ πρὸς μὲν Αἰγυπτίους ² διὰ
Φαρναβάζου καὶ Ἰφικράτους ἐξευεγκῶν ἀπέτυχε, εἰσια-
σάντων ἐκείνων· ἐπὶ δὲ Καδυσίαις αὐτὸς ἐσφράτευσε τριά-
κοντα μυριάσι πεζῶν καὶ μυρίοις ἵππευσιν. ἐμβαλὼν
δ' εἰς χώραν τραχύτητι χαλεπὴν καὶ ὀμιχλώδη, καὶ
τῶν ἀπὸ σπόρου καὶ ³ καρπῶν ἄγονον, ἀπλοῖς δὲ καὶ
μήλοισι καὶ τοιούτοις ἄλλοις ἀκροδρόοις τρέφουσαν ἀνδρώ-
πας πολεμικὰς καὶ θυμοειδεῖς, ἔλαθε μεγάλας ἀπορίας
καὶ κινδύνους περιπεσών. ἠδὲν γὰρ ἐδώδιμον ἦν λαμ-
βάνειν, ἐδ' ἐξῴθεν ἐπεισάγεσθαι. τὰ δ' ὑποζύγια μό-
νον κατέκοπεν ⁴, ὡς' ὄνε κεφαλὴν μόλις δραχμῶν ἐξή-
κοντα ἄνιον εἶναι. τὸ δὲ βασιλικὸν δεῖπνον ἐξελείφθη
καὶ τῶν ἵππων ὀλίγοι περιῆσαν ⁵ ἔτι, τὰς δ' ἄλλας
ἐδίοντες καταηλώκεσαν ⁶. ἐνταῦθα Τηρίβαχος, ἀνὴρ
πολλάκις μὲν ἐν πρώτῃ δι' ἀνδραγαθίαν τάξει γενόμε-
νος,

1 Dacer. legi vult λίθων. Quaerit e contrario Schirach, an non supponere liceat, tantam donorum vim equis pretiose ornatis eo traductam fuisse?

2 Describitur tota res eleganter a Diod. Sic. l. 25. Xyl.

3 abest καὶ a SG.

4 Anon. & SG. κατέκοπεν, quod Duf. probat, nisi foris κατέκοπεν scribi fatius sit. R. susp. μίον εἰ πάντα κατέκοπεν.

5 Sic Junt. Ald. Crat. Anon. & SG. & dedit R. probante Br. pro παρῆσαν, quod e Steph. prodiit.

6 SG. καταηλώκεσαν; Id. in seq. & infra ubique Τηρίβαχος.

ἦτε, πολλὰ κίς δ' ἀπορίφεις διὰ κειφότητα, καὶ τότε
 ταπεινὰ πράττων καὶ περιορῶμενος, ἔσωσε βασιλέα καὶ
 τὸν στρατόν. ὕλιν γὰρ δυοῖν ἐν τοῖς Καδασίοις βασι-
 λέων, ἑκατέρω δὲ χωρὶς στρατοπεδεύοντος, ἐντυχάν τῷ
 Ἀρτοξέρξῃ, καὶ Φράσας περὶ ὧν διεννοεῖτο πράττειν,
 ἐβάδιζεν αὐτὸς πρὸς τὸν ἕτερον τῶν Καδασίων, καὶ πρὸς
 τὸν ἕτερον κρύφα τὸν υἱὸν ἔπεμψεν ¹. ἐξήπατα δ'
 ἐκότερον ἐκότερος, λέγων, ὡς ἄτερος ἐπιπροσβέβηται
 πρὸς τὸν Ἀρτοξέρξην, Φιλίαν μόνω πράττων ἑαυτῷ καὶ
 συμμαχίαν· ἐκὼν, εἰ σωφρονεῖ ², χρῆναι πρότερον ἐν-
 τυγχάνειν ἐπειρῶ, αὐτὸν δὲ ³ συμπράξειν ἄπαντα. τέ-
 τοις ἐπέθθησαν ἀμφοτέροι, καὶ φθονεῖν ἀλλήλοισι ⁴ νο-
 μίζοντες, ὁ μὲν τῷ Τιριβάζῳ συνέπεμψε πρέσβεις, ὁ
 δὲ τῷ παιδί τῷ ⁵ Τιριβάζῳ. διατριβῆς δὲ γενομένης,
 υποψία καὶ διαβολαὶ κατὰ τῷ Τιριβάζῳ τῷ Ἀρτοξέρξῃ
 προσέπιπλον. αὐτὸς δὲ δυσθύμως εἶχε, καὶ μετενοεῖ πι-
 τεύσας τῷ Τιριβάζῳ, καὶ τοῖς φθονῶσιν ἐγκαλεῖν παρ-
 εἶχεν. ἐπεὶ δ' ἦμεν ⁶ ὁ Τιριβαζός, ἦκε ἐξ καὶ υἱὸς
 αὐτῆ, τὰς Καδασίας ἀγούρας, ἐγένοντο δὲ σπονδαὶ πρὸς
 ἀμφοτέρω καὶ εἰρήνη· μέγας ὦν ὁ Τιριβαζός ἤδη καὶ
 λαμπρὸς ἀνεξεύγυνε μετὰ τῷ βασιλέως, ἐπιδεικνυμένω
 πᾶσαν ⁷ τὴν δειλίαν καὶ τὴν μαλακίαν, ἔ τρυφῆς καὶ
 πολυτελείας, ὥσπερ οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ἐγγονοῦ ἔσαν,
 καὶ μολοχθραῶς φύσεως καὶ ἀγεννῆς, καὶ ἀξιας ⁸ πο-
 νηραῖς

¹ SG. ἔπεμψεν. Sic & in ind. Frst. absque nota codicis; in
 ind. Br. V. tribuitur.

² SG. Junt. Ald. Crat. σωφρονεῖς.

³ abest δὲ a SG.

⁴ Br. susp. φθονεῖν ἀλλήλοισι.

⁵ abest ἧ a SG.

⁶ V. ἦλθεν. In seq. SG. ὁ υἱὸς cum articulo.

⁷ Br. susp. πᾶσαν. Pro δειλίαν Junt. φιλίαν.

⁸ Vulgo μολοχθραῶς φύσεως ἀγεννῆς δόξαι. Junt. habet καὶ
 post ἀγεννῆς; Ald. & Crat. καὶ ante ἀγεννῆς ponit. Utrouque lo-
 co exhibet SG. & dedit R.

νηραῖς ἐπομένης. ἔτε γὰρ χρυσὸς, ἔτε κίνδυσ, ἔτε δὲ τῶν μυρίων καὶ διχιλίων ταλάντων περικείμενος αἰεὶ τῶ βασιλέως σώματι κόσμος ἐκείνου ἀπεκώλυε πονεῖν καὶ τάλαιπυρεῖν, ὡσπερ οἱ τυχόντες· ἀλλὰ τὴν τε Φαρέτραν ἐνημμένος, καὶ τὴν πέλτην Φέραν αὐτὸς, ἐβάδιζε πρῶτος ὁδὸς ὄρεινὰς καὶ προσάντεις, ἀπολιπὼν τὸν ἵππον, ὡσεὶ τῆς ἄλλης πλεῖσθαι καὶ συνεπιπεφίξεσθαι, τὴν ἐκείνη προθυμίαν καὶ ῥώμην ὀρώνας. καὶ γὰρ διακοσίων καὶ πλείονων σαδίων κατήνυσεν ἡμέρας ἐκάστης πορείαν.

XXV. Ἐπεὶ δ' εἰς σαθρὸν κατέβη βασιλικὸν, παραδείσας ἔχοντα θαυμαστὰς καὶ κεκοσμημένους διαπρεπῶς ἐν τῷ περίξ ἰσίδνδρῳ καὶ ψιλῷ χωρίῳ, κρύβας ὄντος, ἐπέτρεψε τοῖς στρατιώταις ἐκ τῆ παραδείσας ξυλλίξεσθαι, τὰ δένδρα κόπτοντας, μήτε πεύκης, μήτε κυπαρίττις Φειδομένους. ὀκνόντων δὲ καὶ Φειδομένου διὰ τὰ κάλλι καὶ τὰ μεγέθη, λαβὼν πέλεκυν αὐτὸς, ὅπερ ἦν μέγιστον καὶ κάλλιστον τῶν φυτῶν ἔκοψεν. ἐκ δὲ τέττε ξυλλίζόμενοι, καὶ πολλὰ πυρὰ ποιῶντες, εὐμαρῶς ἐνυκίερευσαν. ἔ μὴν ἀλλὰ πολλὰς καὶ ἀγαθὰς ἀποβαλῶν ἄνδρας, ἵππους δ' ὁμῆ τι πάντας, ἐπανῆλθε. καὶ δόξας καταφρονεῖσθαι διὰ τὴν ἀτυχίαν καὶ τὴν ἀπότευξιν τῆς στρατείας, ἐν ὑποψίαις εἶχε τὰς πρώτας· καὶ πολλὰς μὲν ἀνήρει δι' ὀργὴν, πλείονας δὲ φοβόμενος. ἢ γὰρ δειλία Φονικιώτατόν ἐστιν ἐν ταῖς τυραννίσιν· ἢ ἢλεων δὲ καὶ πρᾶον καὶ ἀνύποπτον ἢ θαρραλέότης. διὸ καὶ τῶν θηρίων τὰ ἀτιθάσσευτα καὶ δυσεξημέρωτα ¹, ψοφοδεῆ καὶ δειλά· τὰ δὲ γενναῖα, πιστεύουσα μᾶλλον διὰ τὸ θαρρεῖν, ἔ Φεύγει τὰς Φιλοφροσύνας.

XXVI. Ὁ δ' Ἄρτοξέρξης, ἤδη πρεσβύτερος ὢν, ἠθάνετο τὰς υἱὰς ἀγῶνα περὶ τῆς βασιλείας ἐν τοῖς φίλοις καὶ τοῖς δυνατοῖς ἔχουσις. οἱ μὲν γὰρ εὐγνώμονες

¹ Hanc V. scripturam Duf. probavit, & recepit R. pro vulg. δυσειξημέρωτα.

νος ἤξιεν, ὡς ἔλαβεν αὐτὸς, ἔτως ἀπολιπεῖν (τὰ ¹)
 πρεσβεῖα Δαρείῳ τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ νεώτατος ², Ὀρχος,
 ὀξύς ὦν καὶ βίαιος, εἶχε μὲν καὶ τῶν περὶ τὸ βασι-
 λειον ἐκ ὀλίγης σπυδασίας, ἤλπιζε δὲ μάλις καταργά-
 σεσθαι ³ τὸν πατέρα διὰ τῆς Ἀτόσσης. ἐκέλευν γὰρ
 ἐθεράπευεν ⁴, ὡς γαμησομένην καὶ συμβασιλεύουσαν
 αὐτῷ μετὰ τὴν τῆ πατρὸς τελευτήν. ἦν δὲ λόγος, ὅτι
 καὶ ζῶντος ἐλάυνθανεν αὐτῇ πλησιάζων. ἀλλὰ τῆτο μὲν
 ἠγγύησεν ὁ Ἀρτοξέρξης· ταχὺ δὲ βεβλόμενος ἐκέρ-
 σαι τῆς ἐλπίδος τὸν Ὀρχον, ὅπως μὴ, τὰ αὐτὰ Κύ-
 ρῳ τολμήσαντος αὐτῆ, πολέμοι καὶ ἀγῶνες αὐδῆς κατα-
 λάβωσι τὴν βασιλείαν, ἀνέδειξε τὸν Δαρεῖον βασιλέα,
 πεντηκσοῦν ⁵ ἔτος γεγονότα, καὶ τὴν καλεμένην κίτα-
 ριν ὄρθην Φέρειν ἔδωκε. νόμος δ' ὄντος ἐν Πέρσαις,
 δωρεὰν αἰτεῖν τὸν ἀναδειχθέντα, καὶ δίδοναι τὸν ἀνα-
 δείξαντα πᾶν τὸ αἰτηθὲν, ἄνπερ ἦ δυνατόν, ἤτησεν
 Ἀσπασίαν ὁ Δαρεῖος, τὴν μάλις σπυδαθεῖσαν ὑπὸ
 Κύρῳ, τότε δὲ βασιλεῖ ⁶ παλλακισμένην. ἦν δὲ Φω-
 κία ⁷ τὸ γένος ἀπ' Ἰωνίας, ἐλευθέρων γονέων, καὶ τε-
 δραμμένη κοσμίως. ἐπεὶ δὲ, Κύρῳ δεῖπνῶντος, εἰσήχθη
 μεθ' ἑτέρων γυναικῶν, αἱ μὲν ἄλλαι παρακαθεζόμεναι,
 προσπαίζοντος αὐτῆ καὶ ἀπλομένῃ καὶ σιῶπλοντος, ἐκ
 ἀηδῶς

D d 2

1 Hunc artic., a SG. omissum, unclis inclusit R. supervacaneum — ut reliqueres imperium, πρεσβεῖα, h. e. ἐν τῇ ἐκ πρεσβεῖων, praecipuum, jus honorarium, pro jure primogeniturae.

2 SG. νεώτερος.

3 Junt. Ald. Crat. καταργάσασθαι, R. judice, non vitiose.

4 Junt. Ald. Crat. ἐθεράπευσεν.

5 V. & Anon. πέντηκτον καὶ εἰκοσάν, bisce ex Anon. adjectis, πεντηκσοῦν hic legendum non esse, quod eum, de quo loquitur hic Plutarchus, paulo post νεανίσκον vocet.

6 Vulgo cum artic. τῷ, quem omisit R. cum Junt. Ald. Crat.

7 V. Anon. & SG. Φωκίαι, quod Duf. probat.

ἀήδως ἀνεδέχοντο¹ τὰς Φιλοφροσύνας, ἐκεῖνη δὲ παρὰ τὴν κλίην εἰσήκει σιωπῇ, καὶ, Κύρῳ καλεῖνος, ἐχὺπήκε. βελομένων δὲ προσάγειν τῶν κατευνασῶν· Οἰμῶξεται μέντοι τέτων, εἶπεν, ὃς ἂν ἐμοὶ προσαγάγῃ τὰς χεῖρας. ἔδοξεν ἔν ἄχαρις τοῖς παρῶσιν εἶναι καὶ ἄγροικος. ὁ δὲ Κύρῳς ἠθελὺς ἐγάλασε, καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἀγαγόντα τὰς γυναῖκας· Ἄρα ἤδη συνορᾷς, ὅτι μοι μόνην ταύτην ἐλευθέραν καὶ ἀδιάφθορον ἤκεις κομίζων; Ἐκ δὲ τέττε προσεῖχεν ἀρξάμενος αὐτῇ, καὶ μάλιστα πασῶν ἔεξεξε, καὶ σοφὴν πρῆσηγόρευσε. ἑάλω δὲ, Κύρῳ πεσόντος ἐν τῇ μάχῃ, καὶ διαρπαζόμενε τῷ στρατοπέδῳ.

XXVII. Ταύτην ὁ Δαρειὸς αἰτήσας, ἠνάσσε τὸν πατέρα. δύσζηλα γὰρ τὰ βαρβαρικὰ δεινῶς περὶ τὸ ἀκόλασον, ὥσε μὴ μόνον τὸν προσελθόντα καὶ δίγοντα παλλακῆς βασιλέως, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν πορείᾳ² προεξελεθόντα καὶ διελάσαντα τὰς ἀμάξας, ἐφ' αἷς κομίζονται, θανάτῳ κολάζεσθαι. καίτοι τὴν μὲν Ἄτοσσαν εἶχεν ἔρωτι ποιησάμενος γυναῖκα παρὰ τὸν νόμον· ἐξήκοντα δὲ καὶ τριακόσιαι παρετρέφοντο κάλλει διαφέρουσαι παλλακίδες. ἡ μὲν ἀλλὰ καὶ αἰτηθεὶς ἐκείνην, ἐλευθέραν ἔφησεν εἶναι, καὶ λαμβάνειν ἐκέλευσε βελομένην,

1 Junt. Ald. Crat. ἐνεδέχοντο.

2 Regis Persarum puta. R. ad hunc locum haec habet: „Cum rex iter facit, mulieres ejus una quoque proficiscuntur in carrhucis. Ubi ventum est in mansionem, descendunt mulieres e carrhucis, & inserviunt necessitatibus suis, libereque spatiantur, sed procul viris; donec, ubi satis quieti datum est, rursus in carrhucas inscenditur, & iter continuatur, dato signo. Quodsi ergo fuerit, qui ante datum illud signum relinquere diverforium virorum, & in muliebri irrumpere, easque extra carrhucas agentes spectare, & praeterambulare carrhucas ausit, is morte luit.“ Seq. προεξελεθόντα dari voluit Duf. deditque R. pro vulg. προσεξελεθ. Ex ed. Par. manavit mendum προεξελεθόντα in Br. uti annotat Duf. Pro διελάσαντα V. & SG. διεξιλάσαντα, quod mavult Duf.

μένην, ἄκισαν δὲ μὴ βιάζεσθαι. μεταπεμφθείσης δὲ τῆς Ἀσπασίας, καὶ παρ' ἐλπίδας τῆ βασιλέως ἐλομένης τὸν Δαρεῖον, ἔδωκε μὲν ὑπ' ἀνάγκης τῆ νόμῳ, δὲ δ' ὀλίγον ὑπερον ἀφείλετο. τῆς γὰρ Ἀρτέμιδος τῆς ἐν Ἐκβατάνοις, ἦν Ἀνεΐτιν¹ καλῶσιν, ἰέρειαν ἔδειξεν αὐτήν, ὅπως ἀγνή διάγῃ τὸν ἐπίλοιπον βίον· οἴομενος, ἢ χαλεπήν, ἀλλὰ μετρίαν² τινὰ καὶ παιδιᾶ μεμιγμένην ταύτην λήψεται δίκην παρὰ τῆ παιδός. ὁ δ' ἤνεγκεν ἢ μετρίως, εἴτ' ἔρωτι τῆς Ἀσπασίας περιπαθῆς γεγονώς, εἴτε ὑβρίσαι καὶ κεχλευᾶσθαι νομίζων ὑπὸ τῆ πατρός. αἰσθόμενος δ' αὐτὸν ἔτις ἔχουλα Τιριβάζος, ἔτι μᾶλλον ἐξετράχυνεν, ἐν τοῖς ἐκείνῃσιν συνιδῶν τῆ καθ' αὐτόν. ἦν δὲ τοιαῦτα. πλείονων ἐσῶν βασιλεῖ θυγατέραν, ὠμολόγησε Φαρναβάζω μὲν Ἀπάμαν δώσειν γυναικῆ, Ῥοδογένην δ' Ὀροίτη³, Τιριβάζω δ' Ἀμησριν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἔδωκε, Τιριβάζον δ' ἐψεύσατο, γήμας αὐτὸς τὴν Ἀμησριν. αὐτ' ἐκείνης δὲ τῶ Τιριβάζω τὴν νεωτάτην, Ἀτοσσαν, ἐγγύησεν⁴. ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτην ἐραθεῖς ἐγήμεν, ὡς εἴρηται, παντάπασι δυσμενῶς πρὸς αὐτὸν ὁ Τιριβάζος ἔχεν, ἐδ' ἄλλως ἐκείνῳ ὡς τὸ ἦθος, ἀλλ' ἀνώμαλος καὶ παράφορος. διὸ καὶ νῦν μὲν εὐημερῶν ὅμοια τοῖς πρώτοις, νῦν δὲ προσκρέων καὶ σφοδρῶς ὀργισμένος, ἕδεμίαν ἔφερεν ἐμμελῶς⁵ μεταβολήν. ἀλλὰ καὶ τιμώμενος, ἦν ἐπαχθῆς ὑπὸ χανόντητος· καὶ τὸ κολαζόμενον, ἐδὲ ταπεινὸν⁶, ἐδ' ἡσυχαιῶν, ἀλλὰ τραχὺ καὶ ἀγέρωχον εἶχε.

Dd 3

XXVIII.

1 Apud Pausaniam fuisse dicitur in Lydia templum Ἀρτέμιδος Ἀναΐτιδος, quam eandem putat Duf. Pro seq. εἰδειξεν R. mavult ἀνίδειξεν.

2 SG. ἀλλὰ καὶ μετρίαν.

3 Xyl. ex Diod. l. 16. legi vult, & vertit Οροίτη.

4 V. & SG. ἐγγύησεν.

5 V. ἐμμελῶς.

6 V. & SG. ἢ ταπεινόν.

XXVIII. Πῦρ ἐν ἐπὶ πῦρ ἐγένετο τῷ νεανίσκῳ προσκείμενος ὁ Τυρίβαζος αἰεὶ, καὶ λέγων, ὡς ἐδὲν ὀνησιῶν ἢ κίταρις ἐσῶσα περὶ τῆ κεφαλῆ τὰς ὑπ' αὐτὸν, μὴ ζητῆντος ὀρθῶσαι αὐτοῖς τὰ πράγματα ¹. κἀκείνον ἀβέλτερα φρονεῖν, εἰ, τῷ μὲν ἀδελφῷ διὰ τῆς γυναικωνίτιδος ἐνδουμένῃ τοῖς πράγμασι, τῷ δὲ πατρὸς ἕτωθ' ἐμπληκτὸν ἦθος καὶ ἀβέβαιον ἔχοντος, οἴεται βέβαιον αὐτῷ τὴν διαδοχὴν ὑπάρχειν. ὁ γὰρ Ἑλληνικῆ χάριτι γυναικὶ τὸν ἄψευσον ἐν Πέρσαις ψευδάμενος νόμον, ἔδη περὶ πισὸς ἐστὶ τὰς περὶ τῶν μεγίστων ὁμολογίας ἐμπεδώσειν. ἔταυτὸ ² δ' εἶναι τὸ μὴ τυχεῖν Ὀρχῶ, κἀκείνῳ τὸ εἶρεσθαι τῆς βασιλείας. Ὀρχον μὲν γὰρ ἐδένα ³ κωλύσειν ἰδιώτην βίῳ μακαρίως, ἐκείνῳ δ' ἀποδεδει-

¹ Locum hunc sic refinxit R. suo arbitrato — ἴσ' ὑπ' αὐτὸν (scil. ὄνται) μὴ ζητῆντος (scil. αὐτῷ) ὀρθῶσαι αὐτοῖς τὰ πράγματα — parentibus ejus imperio nil prodesse, quod redam ille tiaram gestet, nisi conetur quoque efficere, ut res & fortunae ipsorum recto talo stent. Bry. ἴσ' ὑπ' αὐτῆς (Junt. ἴσ' ὑπ' αὐτῶν; Ald. & Crat. ἴσ' ὑπ' αὐτῶν; Steph. & Frft. ἴσ' ὑπ' αὐτῶν) μὴ ζητῆντος ὀρθῶσαι τοῖς πράγμασι. An cuius lectori probetur correctio, quam R. adhibuit, multus dubito. Durius & nimis coactum mihi videtur, de subjectis imperio aliquam mentionem afferre. Equidem malim περὶ τῆ κεφαλῆ τῷ μὴ ζητῆντος, ὀρθῶσαι ὑπ' αὐτῷ τὰ πράγματα. Quis etiam satis sanus, me iudice, sensus ex ipsa vulgata eruitur, si ὑπ' αὐτῶν translocare placet — ἴσ' μὴ ζητ. ὑπ' αὐτῶν ὀρθ. τοῖς πράγμασι, haud nitentes, a se ipsis stabiliri rebus gestis. — Sequentia a κἀκείνον usque ad τοῖς πράγμασι omittunt Junt. Ald. Crat. lapsu, a priori πράγμασι, quod est in vulgatis pro τὰ πράγματα ad posterius, solenni librario- rum & proclivi. H. Steph. textum supplevit, omisso tamen εἰ in impresso, post φρονεῖν, quod ipse in annotatione praefigendum monuit, & ex Anon. enotatur, & R. dedit.

² SG. ἔτ' αὐτῷ. Sed ω paulo receptior est; accentus autem circumflexus ejusdem est manus, non recentioris.

³ R. mavult ἐδέν. nil esse intercessurum, quo minus — Id. restituit κωλύσειν pro κωλίειν, quod est in Br.

δέδειγμένω βασιλεῖ βασιλεύειν ἀνάγκη¹, ἢ μηδὲ ζῆν εἶναι. καθόλα μὲν ἔν ἴσως² τὸ Σοφώκλειον·

Ταχεῖα πειθῶ τῶν κακῶν ἰδοιπορεῖ.

λεῖα γάρ τις ἢ πορεία καὶ κατάντης ἐπὶ τὸ βελλόμενον. βέλουσαι δ' οἱ πλείστοι τὰ Φαῦλα δι' ἀπειρίαν τῶν καλῶν καὶ ἄγνοϊαν. ἔ μὴν ἀλλὰ τὸ μέγεθος τὸ τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ πρὸς τὸν Ὀχρον τῆ Δαρεία δέος, ὑπέθεσιν τῷ Τριβύζῳ παρεῖχε. Κυπρογένεια³ δ' ἔ πάμπαν ἀναίτιος, ἢ τῆς Ἀσπασίας ἀφαιρέσις.

XXIX. Ἐπέδωκεν ἔν ἑαυτὸν τῷ⁴ Τριβύζῳ, καὶ πολλῶν ἤδη συνισταμένων, εὐνῆχος ἐδήλωσε τῷ βασιλεῖ τὴν ἐπιβλήν καὶ τὸν τρόπον· εἰδὼς ἀκριβῶς, ὅτι νυκτὸς ἐγνώκασιν ἐν τῷ θαλάμῳ κατακείμενον ἀναιρεῖν αὐτὸν ἐπαισεληθόντες. ἀνάσαιτι δὲ τῷ Ἀρταξέρξῃ, καὶ τὸ παριδεῖν κίνδυνον τηλικῆτον, ἀμελήσαντα τῆς διαβολῆς, δεινὸν ἐδόκει, καὶ τὸ πιθεῦσαι, μηδενὸς ἐλέγχε γειομένα, δεινότερον. ἔτως ἔν ἐποίησε τὸν μὲν εὐνῆχον ἐκείνοισ ἐκέλευσε παρεῖναι καὶ παρακολεθεῖν· αὐτὸς δὲ τῷ θαλάμῳ τὸν ὀπιθεν τῆς κλίνης τοῖχον ἐκκόψας καὶ θυρώσας, κατεκίλυψεν αὐλαίη τὰς θύρας⁵. ἐνστάσης δὲ τῆς ὥρας, καὶ Φράσαντος τῆ εὐνῆχε τὸν καιρὸν, ἐπὶ τῆς κλίνης ὑπέμεινε, καὶ ἐκ ἐξανέστη πρότερον, ἢ τῶν ἐπ' αὐτὸν ἐρχομένων τὰ πρόσωπα κατιδεῖν, καὶ γνωρίσαι σαφῶς ἕκασον. ὡς δ' εἶδεν ἐσπασμένους τὰ ἐγχειρίδια καὶ προσφερομένους, ταχὺ τὴν αὐλαίην ὑπολα-

D d 4

βῶν

1 Sic H. Steph. dari voluit, & dedit R. probante Duf. cum Anon. pro vulg. ἀνάγκη.

2 R. post ἴσως deesse videtur ἀληθῆς ἐστὶ, vel ὀρθῶς ἔχει, vel tale quid.

3 Eiusdem Sophoclis esse putat haec Duf. cujus priora. Illa vocabula ἢ τῆς Ἀσπ. ἀφαιρ. a Plutarcho addita sunt ad declarandum Sophoclis dictum: Κυπρογένεια &c. Per Venerem, inquit, desiguo violentiam Aspsiae a Dario abductionem. R.

4 abest ἴψ a SG.

5 SG. ταῖς θύραις.

βῶν ἰ ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ἐντὸς οἶκημα, καὶ τὰς θύρας ἐπήρραξε κράζων. ὀφθέντες γὰρ οἱ σφαγεῖς ὑπ' αὐτῆ, πράξαντες δὲ μηδὲν, ἀπεχώρην Φυγῇ διὰ θυρῶν· καὶ τὰς περὶ τὸν Τιρίβαζον ἐκέλευον ἀποχωρεῖν, ὡς Φανερός γεγυότας. οἱ μὲν ἦν ἄλλοι διαλυθέντες ἔφυγον· οὗ δὲ Τιρίβαζος συλλαμβανόμενος, πολλὰς ἀπέκλεινε τῶν βασιλέως δορυφόρων, καὶ μόγις ἀκοντίῳ πληγεὶς πῶρρωθεν ἔπεσε. τῷ δὲ Δαρείῳ, μετὰ τῶν τέκνων ἀναχθέντι καθίσας ² τὰς βασιλείας δικαστὴς, ἔπαρῶν αὐτὸς, ἄλλ' ἐτέρων κατηγορησάντων, ἐκέλευσεν ὑπηρέτας τὴν ἐκάστη γραφασμένης ἀπόφασιν ὡς αὐτὸν ἐπανευρεῖν ³. ἀποφνημαμένων δὲ πάντων ὁμοίως, καὶ καταγνόντων τῷ Δαρείῳ θάνατον, οἱ μὲν ὑπηρέται συλλαβόμενοι αὐτὸν, εἰς οἶκημα πλησίον ἀπήγαγον· ὁ δὲ δήμιος κληθεὶς ἦκε μὲν ξυρὸν ἔχων, ᾧ τὰς κεφαλὰς ἀποτέμνει τῶν κολαζομένων, ἰδὼν δὲ τὸν Δαρεῖον ἐξεπλάγη, καὶ ἀνεχώρει πρὸς τὰς θύρας ἀποβλέπων ⁴, ὡς ἔδυνήσομενος, ἠδὲ τολμήσων, αὐτόχειρ γενέσθαι βασιλέως. ἔξωθεν δὲ τῶν δικαστῶν ἀπεικόντων καὶ διακελευομένων, ἀναστρέψας, καὶ τῇ ἐτέρᾳ χειρὶ δραξάμενος τῆς κόμης αὐτῆ καὶ καταγαγὼν, ἀπέτεμε τῷ ξυρῷ τὸν τράχηλον. ἔνιαι δὲ φασί, τὴν κρίσιν γενέσθαι, βασιλέως αὐτῆ παρόντος, τὸν δὲ Δαρεῖον, ὡς κατελαμβάνετο τοῖς ἐλέγχοις, ἐπὶ σῶμα πεσόντα, δεῖσθαι καὶ ἰκετεύειν· τὸν δ' ὑπ' ὀργῆς ἀναστάντα καὶ σπασάμενον τὸν ἀκινάκην, τύπειν, ἕως ἀπέκλεινεν· εἴτ' εἰς τὴν αὐλὴν προελθόντα, τὸν ἥλιον προσκυνῆσαι, καὶ εἰπεῖν· Εὐφραίνεθε ἀπίοντες, ᾧ Πέρσαι, καὶ λέγετε τοῖς ἄλλοις, ὅτι τοῖς ἄθεσμοις

1 R. ὑπολαβῶν suscriptum est, & tota haec narratio puelligiter nugax videtur.

2 R. hanc vocem restituit pro καθίσας, quod est in Br.

3 V. ὑπινεργεῖν.

4 R. sup. πρὸς τὰς θύρας, retro se ad fores recipiebat, κάτω βλέπων, oculis deiectis.

σμα καὶ παράνομα διανοηθεῖσιν ὁ μέγας Ὡρωμάζης ¹ δίκην ἐπιτέθεικεν.

XXX. Ἡ μὲν ἔν ἐπιβελῇ τοῦτον ἔχε τέλος. ὁ δ' Ὡχος ἤδη μὲν ἦν ταῖς ἐλπίσι λαμπρὸς, ὑπὸ τῆς Ἀτόσσης ἐπαίρομενος· ἔτι δ' ἐφοβεῖτο τῶν μὲν γνησίων τὸν ὑπόλοιπον, Ἀριάσπην ², τῶν δὲ νόθων Ἀρσάμην. ὁ μὲν γὰρ Ἀριάσσης, ἐ διὰ τὸ πρεσβύτερος εἶναι τῷ Ὡχε, πρῶτος δὲ καὶ ἀπλῆς καὶ Φιλάνθρωπος, ἠξιεῖτο βασιλεύειν ὑπὸ τῶν Περσῶν· ὁ δ' Ἀρσάμης ³ καὶ νῦν ἔχειν ἐδόκει, καὶ μάλις τῷ πατρὶ προσφιλῆς ὢν, ἐκ ἐλάνθανε τὸν Ὡχον. ἐπιβυλεύων ἔν ἀμφοτέροις, καὶ δαλερὸς ὢν ὁμῆ καὶ Φονικὸς, ἐχρήσατο τῇ μὲν ὠμότητι τῆς φύσεως πρὸς τὸν Ἀρσάμην, τῇ δὲ κηρυγίᾳ καὶ δεινότητι πρὸς τὸν Ἀριάσπην· ὑπέπεμψε γὰρ πρὸς αὐτὸν εὐνέχης καὶ φίλης βασιλέως, ἀπειλὰς τινὰς αἰεὶ καὶ λόγους φοβερὰς ἀπαγγέλλοντας, ὡς τῷ πατρὸς ἐγνωκότος ἀποκλινύειν αὐτὸν ὠμῶς καὶ ἐφυβρίσας. οἱ δὲ ταῦτα καθ' ἡμέραν ἐμφέρειν δοκῦντες ὡς ἀπόρρητα, καὶ τὰ μὲν μέλλειν, τὰ δ' ὅσον ἔπω πράσσειν βασιλέα λέγοντες, ἕτως ἐξέπληξαν τὸν ἄνθρωπον, καὶ τοσαύτην ἐνέβαλον πλοῖαν αὐτῷ καὶ ταραχὴν καὶ δυσθυμίαν εἰς τὰς λογισμὰς, ὥς ἐ Φάρμακον σκευάσαντα τῶν θανασίμων καὶ πικρὰ τῷ ζῆν ἀπαλλαγήναι. πυθόμενος δ' ὁ βασιλεὺς τὸν τρόπον τῆς τελευτῆς, ἐκείνῳ μὲν ἀπέκλυσε, τὴν δ' αἰτίαν ὑπώπτευσεν. ἐλέγχειν δὲ καὶ ζητεῖν ἐξαδυνατῶν διὰ τὸ ⁴ γῆρας, ἔτι μᾶλλον ἠσπάζετο τὸν Ἀρσάμην, καὶ δῆλος ἦν μάλις πισεύων ἐκείνῳ καὶ παρρησιαζόμενος. ἔθεν οἱ περὶ τὸν Ὡχον

ἢ π

¹ Deus Perfarum, is, quem nos solem vocamus. Xyl.

² V. & SG. Ἀριάσπον. Sic & lin. seq. SG. Ἀριάσπος, ita tamen, ut litera o non ejusdem manus esse videatur.

³ V. Ἀρσάβης.

⁴ abest ἡ a SG.

ἐκ ἀναβάλλοντο¹ τὴν πρᾶξιν, ἀλλ' Ἀρπάτην, υἷον Τι-
ριβάξου, παρασηευάσαντες, ἀπέκλειον δι' ἐκείνου τὸν ἄν-
θρωπον. ἦν μὲν ἔν ἐπὶ ῥοπῆς μικρᾶς² ὁ Ἀρτοξέρ-
ξης διὰ τὸ γῆρας ἤδη τότε· προσπεσόντος³ δ' αὐτῷ
τῆ περι τὸν Ἀρσάμην πόθου, ἐδ' ὀλίγον ἀντέχευ,
ἀλλ' εὐθύς ὑπὸ λύπης καὶ εὐσθυμίας ἀπεσβέθη, βιά-
σας μὲν ἐνεθήκοντα καὶ τέσσαρα ἔτη, βασιλεύσας δὲ δύο
καὶ ἐξήκοντα⁴. δόξας δὲ πρῶτος εἶναι καὶ Φιλυπή-
κος, ἐχ' ἤκιστα διὰ τὸν υἷον Ὀρχιν, ὡμότητι καὶ μισ-
Φονίᾳ πάντας ὑπερβαλλόμενον.

1 SG. ἀνεβάλλοντο.

2 Ex Anon. ad h. l. in ind. Frft. enotantur haec: σμικρὰ
παλαιὰ σώματ' ἐνάζει ῥοπή.

3 V. πισόντος.

4 Diod. Sic. XLIII. tantum annos regnavisse ait; XLVI. ei
tribuit Humphr. Prideaux,

ROTANOX

2014

32299